

Internationell straffverkställighet

*Betänkande av Utredningen om
internationell straffverkställighet*

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2013:21

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Omslag: Elanders Sverige AB.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-23916-2
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Regeringen beslutade den 24 mars 2011 att uppdra åt en särskild utredare att genomföra EU-rambeslut och att göra en översyn av internationella verkställighetslagen (dir. 2011:28).

Som särskild utredare förordnades hovrättsrådet, tillika vice ordförande på avdelning, Karin Kussak.

Den 15 april 2011 förordnades som experter i utredningen kammaråklagaren Ashraf Ahmed (Internationella åklagarkammaren i Stockholm), professorn Petter Asp (Stockholms universitet), juristen Linda Almqvist (Socialstyrelsen), kanslirådet Helene Bergström (Justitiedepartementet), advokaten Tobias Fälth (Försvarsadvokaterna Stockholm HB), chefsjuristen Elisabeth Lager (Kriminalvården) och rådmannen, tillika enhetschef, Annika Lowén (Förvaltningsrätten i Uppsala). Genom beslut den 15 november 2012 entledigades Helene Bergström från och med den 15 november 2012 och i hennes ställe förordnades från och med samma dag rättssakkunnige vid justitiedepartementet Johan Thorblad.

Hovrättsassessorn Therese Larsson Dozet har varit utredningens sekreterare från och med den 1 april 2011.

Utredningen har antagit namnet Utredningen om internationell straffverkställighet.

Utredningen överlämnar härmed betänkandet *Internationell straffverkställighet* (SOU 2013:21). Experterna har ställt sig bakom utredningens överväganden och förslag. Betänkandet har därför formulerats i vi-form.

Utredningens uppdrag är därmed slutfört.

Stockholm i april 2013

Karin Kussak

/Therese Larsson Dozet

Innehåll

Förkortningar	27
Sammanfattning	31
Summary	45
Författningsförslag	61
1 Förslag till lag (2014:000) om internationell straffverkställighet	61
2 Förslag till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	87
3 Förslag till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	102
4 Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)	113
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.....	115
6 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	117

7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.....	118
8	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.....	119
9	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete	121
10	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.....	123
11	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	124
12	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	126
13	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut	128
14	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.....	130
15	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	131
16	Förslag till förordning (2014:000) om internationell straffverkställighet	132
17	Förslag till förordning (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	142
18	Förslag till förordning (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	149

1	Uppdraget och dess genomförande	155
1.1	Utredningens uppdrag.....	155
1.2	Uppdragets genomförande.....	156
1.3	Disposition av betänkandet.....	157
Del I	Gällande rätt	
2	Nuvarande regler.....	161
2.1	Internationella verkställighetslagen	161
2.1.1	Brottmålsdomskonventionen.....	162
2.1.2	Överförandekonventionen jämte tilläggsprotokoll och Schengenkonventionen ..	163
2.1.3	Verkställighet enligt andra internationella överenskommelser.....	164
2.2	Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	166
2.3	Överförande av straffverkställighet inom Norden	167
2.3.1	Nordiska verkställighetslagen	167
2.3.2	Överförande av straffverkställighet i samband med en nordisk arresteringsorder	168
2.4	Överförande av straffverkställighet inom Europeiska unionen.....	169
2.4.1	Lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska union.....	170
2.4.2	Lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen	170
2.4.3	Överförande av straffverkställighet i samband med en europeisk arresteringsorder ..	171
2.4.4	Pågående reformarbeten.....	172
2.5	Överförande av straff utdömda av internationella tribunaler och domstolar	173

3	Förfarandet och beslutsordningen	175
3.1	Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder från Sverige	175
3.1.1	Internationella verkställighetslagen	175
3.1.2	Nordiska verkställighetslagen	182
3.1.3	Överförande av straffverkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder	185
3.2	Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder till Sverige	186
3.2.1	Överförandekonventionen jämte tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen	186
3.2.2	Brottmålsdomskonventionen	193
3.2.3	Andra överenskommelser och förordnande för visst fall.....	199
3.2.4	Nordiska verkställighetslagen	200
3.2.5	Överförande av verkställigheten till följd av en europeisk arresteringsorder.....	203
3.3	Överförande av verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande	206
3.3.1	Brottmålsdomskonventionen och förverkandekonventioner	206
3.3.2	Nordiska verkställighetslagen	208
3.3.3	Erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen	210
3.3.4	Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen	213
3.4	Överförande av verkställighet av frivårdspåföljder	215
3.4.1	Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	215
3.4.2	Nordiska verkställighetslagen	217
4	Förutsättningar för överförande av straffverkställighet	219
4.1	Inledning.....	219
4.2	Internationella verkställighetslagen	220
4.2.1	Brottmålsdomskonventionen	220

4.2.2	Överförandekonventionen	227
4.2.3	Andra överenskommelser.....	229
4.3	Närmare om anknytningskrav	230
4.3.1	Anknytningskrav i olika regleringar	230
4.3.2	Hemvistbegreppet.....	232
4.4	Krav på den dömdes samtycke vid överförande av frihetsberövande påföljd.....	235
4.5	Närmare om kravet på social återanpassning.....	236
4.6	Närmare om kravet på dubbel straffbarhet.....	238
4.7	Närmare om principen om ne bis in idem.....	240
5	Internationell straffverkställighet och dess förenlighet med Europakonventionen m.m.	245
5.1	Internationell straffverkställighet och de svenska grundlagarna.....	245
5.2	Internationell straffverkställighet och Europakonventionen m.m.....	247
5.2.1	Rätt till domstolsprövning och en rättssäker process.....	249
5.2.2	Fängelseförhållandena i den andra staten	251
5.2.3	Skillnader i regler om villkorlig frigivning.....	254
5.2.4	Uttrycklig hänvisning till Europakonventionen.....	256
5.3	Internationell straffverkställighet och regler om immunitet	257
5.4	Internationell straffverkställighet och barnkonventionen.....	258
6	Omfattningen av överförande av straffverkställighet .	261
6.1	Inledning	261
6.2	Överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder från Sverige	261

6.3	Överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder till Sverige	264
6.4	Överförande av verkställigheten av böter och förverkande.....	267
7	Påföljder enligt svensk rätt	269
7.1	Inledning.....	269
7.2	Frihetsberövande påföljder.....	270
7.2.1	Fängelse.....	270
7.2.2	Överlämnande till rättspsykiatrisk vård.....	274
7.2.3	Överlämnande till särskild vård för missbrukare	277
7.2.4	Sluten ungdomsvård.....	279
7.3	Böter.....	280
7.4	Förverkande.....	282
7.5	Frivårdspåföljder	284
7.5.1	Villkorlig dom	284
7.5.2	Skyddstillsyn.....	286
7.5.3	Överlämnande till särskild vård för unga och ungdomstjänst.....	289
7.5.4	Förslag från påföljdsutredningen	291
7.6	Sammanträffande av brott och förändring av påföljd	293
7.6.1	Villkorlig frigivning från fängelse.....	293
7.6.2	Den tidigare påföljden är villkorlig dom.....	294
7.6.3	Den tidigare påföljden är skyddstillsyn	295
7.7	Vissa straffsanktionerade förbud	295
7.7.1	Kontaktförbud.....	295
7.7.2	Tillträdesförbud.....	297
8	Reformbehov och utgångspunkter	299
8.1	Reformbehov.....	299
8.1.1	Traditionellt samarbete	299
8.1.2	Ömsesidigt erkännande	300
8.2	Utredningens utgångspunkter	301

Del II	Överväganden och förslag om en ny lag om internationell straffverkställighet	
9	En ny lag om internationell straffverkställighet och dess tillämpningsområde	307
9.1	En ny lag om internationell straffverkställighet	307
9.2	Lagens geografiska tillämpningsområde.....	309
9.3	Krav på ömsesidighet.....	310
9.4	Lagens tillämpningsområde.....	312
9.4.1	Gällande rätt	312
9.4.2	Definition av en svensk brottmålsdom.....	313
9.4.3	Definition av en utländsk brottmålsdom	316
9.4.4	Definition av en utländsk utevarodoms vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen....	317
9.4.5	Frivårdspåföljder.....	318
10	En ny beslutsordning.....	319
10.1	Inledning	319
10.2	Beslutsordningen vid verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands	321
10.2.1	Behöriga myndigheter	321
10.2.2	Överklagande	323
10.3	Beslutsordningen vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom	324
10.3.1	En ny beslutsordning vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom	324
10.3.2	Alternativa beslutande instanser	325
10.3.3	De behöriga myndigheterna.....	327
10.3.4	Särskilt om beslutsordning vid förverkande.....	331
10.3.5	Domstols och åklagares roll vid ärenden om verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige	332
10.4	Val av överinstans	333

10.5	Ärenden där det inte föreligger någon ömsesidighet.....	335
10.6	Regeringens roll i den nya beslutsordningen.....	336
10.7	Kommunikationsvägar och översättning.....	340
10.7.1	Kommunikationsvägar.....	340
10.7.2	Översättning av handlingar.....	342
11	Verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands.....	343
11.1	Inledning.....	343
11.2	Allmänna förutsättningar	344
11.2.1	Inledning.....	344
11.2.2	Anknytning och social återanpassning	345
11.2.3	Den verkställande statens medgivande	349
11.2.4	Den dömdes samtycke och inställning	350
11.2.5	Övriga förutsättningar	352
11.2.6	Lämplighetsbedömning	354
11.2.7	Hinder mot att överföra verkställigheten.....	357
11.3	Hur förfarandet inleds	359
11.4	Begäran om tvångsmedel	363
11.5	Den behöriga myndighetens prövning och beslut	364
11.6	Återkallelse av en framställning	365
11.6.1	Återkallelse på grund av ändrade förutsättningar	365
11.6.2	Återkallelse när påföljden bortfallit	366
11.7	Fortsatt verkställighet i Sverige.....	367
11.8	Överförande av den dömda	368
11.9	Specialitetsprincipen	369
12	Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd.....	373
12.1	Inledning.....	373

12.2	Allmänna förutsättningar	374
12.2.1	Anknytning och social återanpassning	374
12.2.2	Den dömdes samtycke	378
12.2.3	Övriga förutsättningar	379
12.3	Hinder mot verkställighet	382
12.3.1	Inledande överväganden	382
12.3.2	Ordre public	385
12.3.3	Krav på dubbel straffbarhet	385
12.3.4	Principen om ne bis in idem	387
12.3.5	Politiskt eller militärt brott	388
12.3.6	Den dömden vid tiden för brottet inte fyllt femton år	389
12.3.7	Preskription	389
12.3.8	Immunitet	390
12.3.9	Grundlagsfrågor	391
12.3.10	Europakonventionen m.m.	392
12.3.11	Andra möjliga hinder	395
12.3.12	Delvis verkställighet av en utländsk brottmålsdom	396
12.4	Hur förfarandet inleds	397
12.5	Tvångsmedel	400
12.6	Den behöriga myndighetens prövning och beslut	401
12.7	Anpassning av den utländska påföljden	404
12.7.1	Långa fängelsestraff och skillnad i reglerna om villkorlig frigivning	405
12.7.2	Föreskrifter	407
12.7.3	Påföljdsomvandling	409
12.8	Överförande av den dömden	411
12.9	Verkställigheten i Sverige	411
12.9.1	Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom	412
12.9.2	Verkställighet i Sverige efter påföljdsomvandling	413
12.10	Verkställighetens upphörande	414
12.11	Specialitetsprincipen	415

13	Överförande av verkställighet av en brottmålsdom om böter eller förverkande.....	417
13.1	Inledning och utgångspunkter	417
13.1.1	Nuvarande överenskommelser som omfattas av IVL.....	417
13.1.2	Utgångspunkter.....	420
13.2	Verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande utomlands.....	421
13.2.1	Tillämpningsområdet	421
13.2.2	Allmänna förutsättningar.....	422
13.2.3	Framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat.....	426
13.2.4	Framställning till flera stater.....	428
13.2.5	Omvandling av bötesstraff eller förverkande	428
13.2.6	Verkställighet i Sverige.....	430
13.2.7	Fördelning av influtna medel.....	433
13.3	Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande	434
13.3.1	Inledning	434
13.3.2	Allmänna förutsättningar.....	434
13.3.3	Hinder mot verkställighet	435
13.3.4	Delvis verkställighet.....	440
13.3.5	Hur förfarandet inleds	440
13.3.6	Beslag	442
13.3.7	Kronofogdemyndighetens prövning och beslut	443
13.3.8	Uppskov.....	446
13.3.9	Verkställigheten i Sverige.....	446
13.3.10	Upphörande av verkställigheten.....	448
13.3.11	Förfarandet efter verkställigheten.....	449
14	Övriga frågor	451
14.1	Offentligt biträde	451
14.2	Överklagande.....	453
14.2.1	Kriminalvården och Socialstyrelsen	453
14.2.2	Kronofogdemyndigheten.....	454
14.3	Åtalsförbud.....	456

14.4	Tillstånd till transport genom Sverige	457
14.5	Särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen	459
14.5.1	Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom eller utländsk utevarodom	459
14.5.2	En svensk utevarodom.....	461
14.6	Sveriges förklaringar och reservationer	462
Del III	Överväganden och förslag om genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder	
15	Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om verkställighet av utevarodomar.....	465
15.1	Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder	465
15.1.1	Bakgrund	465
15.1.2	Rambeslutets huvudsakliga innehåll	466
15.2	Genomförandet i andra medlemsstater	474
15.3	Rambeslutet om verkställighet av utevarodomar.....	474
15.3.1	Bakgrund	474
15.3.2	Rambeslutets huvudsakliga innehåll	475
16	En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, tillämpningsområdet och behöriga myndigheter	477
16.1	En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ...	477
16.2	Lagens tillämpningsområde.....	479
16.2.1	Definition av en svensk dom om frihetsberövande påföljd	480

16.2.2	Definition av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd.....	482
16.3	Ett utvidgat tvingande samarbetsområde?.....	483
16.4	Behöriga myndigheter.....	487
16.4.1	Inledning.....	487
16.4.2	Behöriga myndigheter när Sverige är utfärdande stat	489
16.4.3	Behöriga myndigheter när Sverige är verkställande stat.....	491
17	Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen.....	495
17.1	Inledning.....	495
17.2	Allmänna förutsättningar	496
17.2.1	Inledning.....	496
17.2.2	Anknytningskrav.....	497
17.2.3	Den andra statens medgivande.....	500
17.2.4	Den dömdes samtycke och inställning	502
17.2.5	Övriga förutsättningar	505
17.2.6	Lämplighetsbedömning	507
17.2.7	Hinder mot att överföra verkställigheten.....	508
17.3	Begäran om tvångsmedel	509
17.4	Beslut och översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd	510
17.4.1	Hur förfarandet inleds	511
17.4.2	Prövning och beslut	512
17.4.3	Översändande av den svenska domen.....	513
17.5	Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet	514
17.5.1	Återkallelse på grund av ändrade förutsättningar	514
17.5.2	Återkallelse när påföljden bortfallit	515
17.6	Fortsatt verkställighet i Sverige.....	515
17.7	Överförande av den dömda	517

17.8	Specialitetsprincipen	518
17.9	Översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk arresteringsorder	520
18	Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd som har beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen	523
18.1	Inledning	523
18.2	Allmänna förutsättningar	524
18.2.1	Anknytningskrav	524
18.2.2	Det tvingande samarbetsområdet	525
18.2.3	Den dömdes samtycke.....	526
18.2.4	Övriga förutsättningar.....	527
18.3	Hinder mot erkännande och verkställighet.....	529
18.3.1	Inledande överväganden	530
18.3.2	Krav på dubbel straffbarhet.....	532
18.3.3	Principen om ne bis in idem.....	534
18.3.4	Den dömden vid tiden för brottet inte fyllt femton år.....	536
18.3.5	Immunitet.....	537
18.3.6	Preskription.....	537
18.3.7	Gärningen helt eller delvis begåtts på svenskt territorium	538
18.3.8	En påföljd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård.....	539
18.3.9	Utevarodom	540
18.3.10	Tillstånd inte getts av den utfärdande staten i enlighet med specialitetsprincipen	542
18.3.11	Grundlagsfrågor m.m.	543
18.4	Delvis erkännande och verkställighet	545
18.5	Hur förfarandet inleds.....	546
18.5.1	Initiativ till förfarande	547
18.5.2	Intyg.....	547
18.5.3	Språk	548

18.5.4	Översättning av domen.....	548
18.5.5	Mottagande av dom och intyg.....	549
18.5.6	Komplettering och möjlighet till avslag.....	550
18.6	Tvångsmedel.....	551
18.7	Den behöriga myndighetens prövning och beslut	553
18.7.1	Prövning och beslut	553
18.7.2	Ytterligare innehåll i verkställbarhetsförklaringen	555
18.7.3	Tidsfrister	556
18.8	Anpassning av den utländska påföljden.....	557
18.8.1	Föreskrifter.....	559
18.8.2	Påföljdsomvandling.....	560
18.9	Överförande av den dömda	560
18.10	Verkställigheten i Sverige	561
18.11	Upphörande av verkställigheten.....	563
18.12	Specialitetsprincipen	564
18.13	Erkännande och verkställighet av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk arresteringsorder	567
19	Övriga frågor	571
19.1	Offentligt biträde	571
19.2	Överklagande.....	572
19.3	Åtalsförbud.....	573
19.4	Tillstånd till transport genom Sverige.....	574
19.5	Förklaringar och underrättelser	576
19.5.1	Förklaringar	576
19.5.2	Underrättelse och anmälan	577

Del IV	Överväganden och förslag om genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder	
20	Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder.....	581
20.1	Bakgrund	581
20.2	Rambeslutets huvudsakliga innehåll	581
20.3	Genomförandet i andra medlemsstater	592
21	En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, tillämpningsområdet och behöriga myndigheter.....	593
21.1	En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	593
21.2	Några utgångspunkter	596
21.3	Lagens tillämpningsområde.....	597
21.3.1	Definition av en svensk dom om frivårdspåföljd.....	599
21.3.2	Definition av en utländsk dom om frivårdspåföljd.....	606
21.4	Övervakningsåtgärder enligt rambeslutet	608
21.4.1	Inledning.....	608
21.4.2	Övervakningsåtgärderna i svensk rätt	609
21.4.3	Hur ska utländska övervakningsåtgärder verkställas i Sverige?	612
21.4.4	Ska Sverige som verkställande stat åta sig att övervaka även andra övervakningsåtgärder?	614
21.5	Behöriga myndigheter	615
21.5.1	Inledning.....	615
21.5.2	Behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat	616
21.5.3	Behörig myndighet när Sverige är verkställande stat	618

22	Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen	621
22.1	Allmänna förutsättningar	621
22.1.1	Laga kraft	623
22.1.2	Anknytningskrav	623
22.1.3	Social återanpassning	624
22.1.4	Lämplighetsbedömning	626
22.2	Beslut och översändande av en svensk dom om frivårdspåföljd	628
22.2.1	Hur förfarandet inleds	628
22.2.2	Prövning och beslut	630
22.2.3	Översändande	630
22.3	Följdbeslut	632
22.3.1	Inledning	633
22.3.2	Nuvarande bestämmelser om följbjud	635
22.3.3	Följbjud i den verkställande staten	636
22.3.4	Följbjud i Sverige	637
22.4	Återkallelse av begäran om erkännande och verkställighet	639
22.4.1	Återkallelse på grund av annan brottslighet i Sverige	639
22.4.2	Återkallelse på grund av ändrade förutsättningar	641
22.4.3	Återkallelse när påföljden bortfallit	642
22.5	Fortsatt verkställighet i Sverige	642
22.6	Personutredning i brottmål	643
23	Erkännande och verkställighet i Sverige av en dom om frivårdspåföljd som beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen	645
23.1	Allmänna förutsättningar	645
23.1.1	Anknytningskrav	647
23.1.2	Övervakningsåtgärd enligt rambeslutet	649

23.2	Hinder mot erkännande och verkställighet.....	650
23.2.1	Inledande överväganden	651
23.2.2	Krav på dubbel straffbarhet.....	652
23.2.3	Principen om ne bis in idem.....	653
23.2.4	Den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år.....	654
23.2.5	Immunitet.....	654
23.2.6	Preskription.....	655
23.2.7	Gärningen helt eller delvis begåtts på svenskt territorium	656
23.2.8	En medicinsk eller en terapeutisk behandling...	656
23.2.9	Utevarodom	657
23.2.10	Påföljdens varaktighet	658
23.2.11	Överenskommelse om verkställighet trots vägransgrund.....	658
23.2.12	Grundlagsfrågor m.m.	659
23.3	Hur förfarandet inleds.....	660
23.3.1	Initiativ	661
23.3.2	Intyg och språk	661
23.3.3	Mottagande av dom, beslut och intyg	661
23.3.4	Komplettering och möjlighet till avslag	662
23.4	Beslut om erkännande och verkställighet.....	663
23.4.1	Prövning och beslut	663
23.4.2	Verkställbarhetsförklaring.....	665
23.4.3	Tidsfrister	666
23.5	Anpassning och verkställigheten i Sverige	667
23.5.1	Nuvarande bestämmelser	667
23.5.2	Giltigheten av övervakningsåtgärder i den utländska domen och föreskrifter	670
23.5.3	Verkställigheten i Sverige	671
23.6	Följdbeslut.....	672
23.6.1	Nuvarande bestämmelser	672
23.6.2	Följdbeslut i Sverige.....	674
23.6.3	Följdbeslut vid allvarlig misskötsamhet och ny brottslighet	674
23.7	Upphörande av verkställigheten	677

24	Övriga frågor	679
24.1	Offentligt biträde	679
24.2	Överklagande.....	680
24.3	Åtalsförbud.....	682
24.4	Förklaringar och underrättelser	683
24.4.1	Förklaringar	683
24.4.2	Underrättelser	684
 Del V Vissa gemensamma frågor och konsekvenser		
25	Behörig domstol	689
25.1	Inledning.....	689
25.2	Sammanställning av ärenden som kan hamna i tingsrätt enligt utredningens förslag.....	690
25.3	Överväganden och förslag	691
26	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	695
26.1	Ikraftträdande.....	695
26.2	Övergångsbestämmelser	696
27	Förslagets konsekvenser	699
27.1	Inledning.....	699
27.2	Kort om de faktiska konsekvenserna.....	701
27.2.1	En ny lag om internationell straffverkställighet	701
27.2.2	En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövade påföljder inom Europeiska unionen	702
27.2.3	En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	702

27.3	Ekonomiska konsekvenser.....	703
27.3.1	Inledning.....	703
27.3.2	Centralmyndigheten.....	706
27.3.3	Kriminalvården.....	707
27.3.4	Socialstyrelsen.....	709
27.3.5	Kronofogdemyndigheten.....	709
27.3.6	Rättsväsendet.....	710
27.4	Barn och internationell straffverkställighet.....	711
27.5	Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet.....	712

Del VI Författningskommentar

28	Författningskommentar.....	715
28.1	Förslaget till lag (2014:000) om internationell straffverkställighet.....	715
28.2	Förslaget till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.....	772
28.3	Förslaget till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.....	807
28.4	Förslaget till lag om ändring i brottsbalken (1962:700).....	830
28.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.....	831
28.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.....	831
28.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.....	832

28.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.....	832
28.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete	832
28.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.....	833
28.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	833
28.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	834
28.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut	835
28.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.....	836
28.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	836

Källförteckning 837

Bilagor

1	Kommittédirektiv 2011:28.....	845
2	Rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen	865

3	Rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder.....	885
4	Rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen.....	907

Förkortningar

a.	anförd, anförda
a.a.	anfört arbete
bet.	betänkande
BIRS	enhet för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbetet inom Justitiedepartementet
BMT	Behöriga myndighetsteamet vid östra verkställighetsavdelningen inom Kronofogdemyndigheten
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
BVF	bötesverkställighetsförordningen (1979:197)
BVL	bötesverkställighetslagen (1979:189)
Ds	promemoria i departementsserien
EU	Europeiska unionen
f.	följande sida
ff.	följande sidor
FN	Förenta Nationerna
HD	Högsta domstolen

IskF	förordningen (1979:163) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet
IskL	lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet
IÖV	intensivövervakning med elektronisk kontroll
KVFS	Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd
IVF	förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom
IVL	lagen (1972:260) om internationellt samarbetet rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen)
LRV	lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård
LSU	lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård
LVM	lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall
LVU	lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
MIG	Migrationsöverdomstolen
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv, avd. 1
NVF	förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.
NVL	lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen)

prop.	proposition
rskr.	riksdagens skrivelse
SiS	Statens institutionsstyrelse
SoL	socialtjänstlagen (2001:453)
SOSFS	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
SOU	Statens offentliga utredningar
SÖ	Sveriges internationella överenskommelser
TF	tryckfrihetsförordningen
YGL	yttrandefrihetsgrundlagen

Sammanfattning

Bakgrund

Överförande av straffverkställighet mellan olika länder är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Samarbetet bygger på olika överenskommelser mellan stater såsom konventioner och bilaterala avtal. Sverige har för sin del ansett sig även kunna samarbeta på området utan avtal under vissa förutsättningar. Samarbetet inom Norden bygger i stället på lagharmonisering som byggt på frivillig anpassning och mellan medlemsstaterna inom EU har samarbetet utvecklats genom olika rambeslut. Det grundläggande syftet med samarbetet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att påföljden verkställs där den dömden är medborgare eller har sin hemvist. För detta finns såväl kriminalpolitiska skäl som humanitära skäl. När det gäller böter och förverkande syftar samarbetet framför allt till att underlätta en effektiv brottsbekämpning.

Uppdraget i korthet

Inom EU har det beslutats om flera rambeslut på området och två av dessa ingår i utredningens uppdrag. Det handlar om rådets rambeslut (2008/909/RIF) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rådets rambeslut (2008/947/RIF) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. Riksdagen har godkänt att Sverige har tillträtt dessa.¹ Utredningens uppdrag består i att föreslå hur dessa rambeslut ska genomföras i svensk rätt. Vid genomförandet ska beaktas de ändringar som skett genom rådets rambeslut (2009/299/RIF) om verkställighet av utevarodomar. Rambesluten bygger på principen om ömsesidigt erkännande av

---

¹ Prop. 2007/08:84 och prop. 2008/09:19.

rättsliga avgöranden. Detta samarbete innebär ett åtagande att, i viss omfattning, som verkställande stat erkänna och verkställa andra medlemsstaters domar och skiljer sig på så sätt från det traditionella samarbetet.

I uppdraget ingår även att göra en översyn av lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL) och föreslå en tydligare och mer ändamålsenlig reglering. IVL, som omfattar såväl frihetsberövande påföljder som böter och förverkande, tillkom ursprungligen för att möjliggöra ett tillträde till brottmålsdomskonventionen från år 1970. Lagen har där efter byggts ut och anpassats till olika nya internationella åtaganden och avtal som Sverige tillträtt. Detta har medfört strukturella brister, vilket innebär att lagen i dag är svåröverskådlig och svårtillämpad.

Tre nya lagar

Vi föreslår att de två rambesluten ska genomföras i varsin ny lag samt att IVL ska ersättas av en ny lag. Vi bedömer att en uppdelning i olika lagar är det mest ändamålsenliga mot bakgrund av de skillnader som föreligger mellan det traditionella samarbetet och samarbetet inom EU som bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Vidare finns det betydande skillnader i rambesluten gällande bl.a. förfarandet vid överförande av frihetsberövande påföljder respektive frivårdspåföljder.

En utgångspunkt vid utformningen av lagarna har varit att så långt som möjligt hitta gemensamma lösningar för likartade frågeställningar och skapa ett enhetligt, samordnat och överskådligt regelverk. Detta gäller t.ex. beslutsordningarna i de olika lagarna. En annan utgångspunkt för den nya regleringen har varit att möjliggöra överförande av straffverkställighet från och till Sverige i så stor utsträckning som möjligt. Syftet är att uppnå ett effektivt, men samtidigt rättssäkert förfarande där den enskildes intressen beaktas. Vid utformningen av våra förslag har även beaktats intresset för Sverige som stat att inte verkställa domar och beslut som strider mot svenska grundläggande straffrättsliga principer. Sådana intressen kan emellertid i vissa enskilda fall behöva vägas mot humanitära skäl, dvs. intresset av att låta den dömda avtjäna sitt straff i Sverige.

En ny beslutsordning

Vi föreslår en gemensam beslutsordning som ska gälla vid samtliga ärenden om straffverkställighet som omfattas av uppdraget.

I dag har regeringen en stor roll i det internationella straffrättsliga samarbetet utom Norden. Vid verkställighet i Sverige av frihetsberövande påföljder är regeringen beslutande instans och vid verkställighet utomlands kan de svenska verkställande myndigheternas beslut överklagas till regeringen. En utveckling mot en decentralisering talar för att beslutsfattandet i stället ska förläggas på myndighets- och domstolsnivå. Detta anges även som en utgångspunkt i utredningens direktiv. Vår bedömning är att förfarandena kan bli mer effektiva och att överföranden kan ske i en större utsträckning än tidigare om regeringens roll minskar. Vi föreslår därför att beslutsordningen ska flyttas från regeringen till myndighets- och domstolsnivå vid verkställighet i Sverige av utländska domar.

Vår bedömning är att det är de verkställande myndigheterna som är bäst lämpade att vara beslutande instanser. Det handlar om Kriminalvården, vid frihetsberövande påföljder som kan antas verkställas som fängelse eller slutna ungdomsvård och vid frivårds-påföljder, Socialstyrelsen, vid frihetsberövande påföljder som kan antas verkställas som rättspsykiatrisk vård, och Kronofogdemyndigheten, vid böter och förverkande. Dessa myndigheter beslutar redan om verkställighet av svenska domar utomlands. Förslagen innebär en helhetslösning som kan leda till effektivitet och ett gott resursutnyttjande.

För att tillgodose kravet på ett rättssäkert förfarande ska de verkställande myndigheternas beslut kunna överklagas till domstol. Vid valet av överinstans är vårt förslag att överklagande ska ske till allmän domstol. Det är i första hand allmän domstol som hanterar frågor inom ramen för det internationella straffrättsliga samarbetet. Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut ska kunna ske till Stockholms tingsrätt. Kronofogdemyndighetens beslut ska kunna överklagas till tingsrätt enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken.

Förslaget om en ny lag om internationell straffverkställighet

En ny lag

Vårt förslag i denna del innebär att IVL ersätts med en ny lag om internationell straffverkställighet. Den nya lagen ska vara tillämplig i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. En sådan konventionsneutral utformning innebär att lagen kan tillämpas även på internationella överenskommelser som ingås i framtiden. Lagen är i huvudsak tillämplig på Sveriges samarbete på området med stater utanför Norden och EU. Liksom tidigare ska lagen kunna tillämpas även utan avtal. Vi föreslår att detta ska kunna ske om det föreligger särskilda skäl, vilket i praktiken motsvarar den praxis som finns i dag. I lagen anges olika huvudregler, men skillnader kan förekomma om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Lagen föreslås omfatta, på motsvarande sätt som IVL, frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Till skillnad från IVL behandlas i den nya lagen frihetsberövande påföljder för sig samt böter och förverkande för sig. De svenska frihetsberövande påföljder som föreslås kunna verkställas i en annan stat är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutna ungdomsvård.

Som angetts ovan föreslås en ny beslutsordning som innebär att Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten är behöriga myndigheter såväl vid överförande av straffverkställighet från Sverige som till Sverige. Vi föreslår att den möjlighet som finns i dag för den behöriga myndigheten att överlämna ett ärende till regeringen för avgörande ska finnas kvar. Möjligheten föreslås gälla generellt och ska alltså även vara tillämplig vid överförande av straffverkställighet till Sverige. Möjligheten föreslås gälla endast i undantagsfall om det föreligger synnerliga skäl, t.ex. när det inte finns någon överenskommelse mellan staterna och det behöver tas särskild hänsyn till Sveriges relationer med den andra staten.

I brottmålsdomskonventionen ställs särskilda krav på förfarandet, bl.a. krävs det en åklagar- eller domstolsprövning och i fall där överförande ska ske ersätts den utländska domen med en svensk dom. Konventionen har i praktiken tillämpas mycket sällan. I den nya lagen finns därför särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Dessa bestämmelser överensstämmer i huvudsak med vad som gäller i dag enligt IVL.

Framställningar och andra handlingar enligt lagen ska alltjämt skickas via Justitiedepartementet. Direktkommunikation är tillåten om det följer av en internationell överenskommelse som åberopas i det enskilda fallet.

Verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands

När det gäller frihetsberövande påföljder föreslår vi att det på ett tydligare sätt än i dag ska framgå av lagen när en svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat. Dessa förutsättningar tillämpas emellertid redan i dag i praxis. I vissa fall kan den internationella överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet innebära att andra förutsättningar gäller. Som huvudregel krävs att den dömda är medborgare eller bosatt i den andra staten och att det kan antas att hans eller hennes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit. Det krävs även normalt den andra statens medgivande samt den dömdes samtycke. Vidare krävs att domen har vunnit laga kraft, att den dömda befinner sig i Sverige eller i den andra staten och att det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller att särskilda skäl finns för att ändå överföra verkställigheten. Vidare krävs att det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs till den andra staten. Härvid kan bl.a. beaktas anpassning av påföljden i den andra staten eller hur verkställigheten kommer se ut där. Ett överförande av verkställigheten får aldrig ske om förhållandena är sådana att det föreligger hinder enligt utlänningslagen (2005:719) att verkställa avvisning eller utvisning dit eller om det skulle strida mot svensk grundlag eller Europakonventionen.

När det gäller överförande av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande får en bedömning av förutsättningarna göras utifrån den aktuella överenskommelse som tillämpas. I samtliga fall ska dock domen ha vunnit laga kraft och ett överförande ska antas ge fördelar vid verkställigheten. En nyhet i den nya lagen är att Kronofogdemyndigheten ges möjlighet att skicka en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom till flera stater samtidigt i den mån det är möjligt enligt den överenskommelse som tillämpas. Vidare får verkställigheten fortsätta i Sverige, även efter det att en framställning gjorts till en annan stat, om det är möjligt enligt den aktuella överenskommelsen. Kronofogdemyndigheten har att i dessa fall bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i domen.

Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

Även vid överförande av verkställighet till Sverige framgår det i den nya lagen på ett tydligare sätt vilka förutsättningar som ska gälla. Vid frihetsberövande påföljder gäller som huvudregel att den dömdes ska vara svensk medborgare eller bosatt i Sverige och att det kan antas att den sociala återanpassningen underlättas av ett överförande hit. Den dömdes samtycke krävs även normalt. Vidare ska domen ha vunnit laga kraft och vara verkställbar, den dömdes befinna sig i Sverige eller i domlandet och det ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna eller föreligga särskilda skäl för att ändå överföra verkställigheten. I lagen anges under vilka omständigheter det råder hinder mot verkställighet i Sverige. Dessa överensstämmer i stort med vad som gäller i dag. En nyhet är att vägransgrunderna är utformade som tvingande, men att det finns möjlighet att ändå verkställa den utländska brottmålsdomen med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt. På så sätt ges möjlighet att beakta särskilda humanitära skäl i det enskilda fallet.

Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska kunna verkställas i Sverige får den behöriga myndigheten själv meddela föreskrifter eller överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas. Detta motsvarar de möjligheter till anpassning som regeringen har i dag. Som utgångspunkt ska, på samma sätt som i dag, någon anpassning av den utländska påföljden inte ske i normalfallet. Kriminalvården kan behöva meddela föreskrifter t.ex. när en påföljd som rör en ung lagöverträdare i Sverige ska verkställas som slutet ungdomsvård. I undantagsfall kan det även finnas anledning att justera längden av ett utländskt fängelsestraff. Det kan t.ex. handla om fall där skillnader i reglerna om villkorlig frigivning innebär att en verkställighet i Sverige skulle bli markant längre än i den utfärdande staten, vilket kan strida mot Europakonventionen. Även i andra undantagsfall kan omständigheterna i det enskilda fallet vara sådana att det skulle vara stötande att överföra verkställigheten utan en anpassning. Förfarandet med påföljdsomvandling ska på samma sätt som i dag användas när det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare.

Enligt lagen ska beträffande en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande Kronofogdemyndigheten pröva och besluta om verkställighet kan ske här. Detta innebär en nyhet eftersom brottmålsdomskonventionens bestämmelser om förfarandet i dag gäller

även vid överförande enligt andra internationella överenskommelser. När det gäller förfarandet har bestämmelser om förfarandet i lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen använts som förbild. Vissa skillnader har emellertid bedömts som nödvändiga.

Förslaget om en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

En ny lag som genomför rambeslutet

I betänkandets andra del föreslår vi att rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder ska genomföras genom en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Denna lag ska tillämpas i stället för lagen om internationell straffverkställighet vid överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan Sverige och en annan medlemsstat.

Enligt rambeslutet finns det mellan medlemsstaterna ett tvingande samarbetsområde. Detta innebär att den verkställande staten är skyldig att erkänna och verkställa en utländsk dom när den dömde är medborgare och bosatt i den verkställande staten eller när den dömde är medborgare och utvisad till den verkställande staten, om inte en i rambeslutet angiven vägransgrund tillämpas. Rambeslutet innebär vidare en nyhet, gentemot tidigare överenskommelser, på så sätt att den dömdes samtycke inte krävs för ett överförande om han eller hon är medborgare och bosatt i den verkställande staten. Den föreslagna nya lagen är utformad i enlighet med detta och innebär därför i praktiken en större möjlighet att överföra verkställigheten av svenska domar till en annan medlemsstat och samtidigt en större skyldighet att ta emot verkställigheten av utländska domar.

Vi föreslår vidare att det tvingande samarbetsområdet ska utvidgas i ett fall. Detta gäller när den dömde är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten. Denna utvidgning gäller i förhållande till andra medlemsstater som har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Rambeslutet innebär att de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna ska ha direktkommunikation med varandra. Någon kommunikationsväg via Justitiedepartementet behövs därför inte. Tillsammans med en dom som översänds för erkännande och verkställighet ska bifogas ett intyg enligt bilaga 1 till rambeslutet. Detta intyg ska innehålla i princip all den information som krävs för beslut i frågan. Intyget ska översättas till den verkställande statens språk eller ett språk som den staten förklarar att den godtar.

Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Den föreslagna lagen innebär att Kriminalvården, avseende fängelse och slutna ungdomsvård, och Socialstyrelsen, avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård, får sända över en svensk dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit. I fall utanför det tvingande samarbetsområdet eller det utvidgade tvingande samarbetsområdet krävs den verkställande statens medgivande för ett sådant översändande. Vidare krävs den dömdes samtycke om inte han eller hon är medborgare och bosatt i den verkställande staten, är utvisad dit eller har flytt dit. Dessutom krävs att domen har vunnit laga kraft, att den dömden befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten och att det återstår minst sex månader att avtjäna av påföljden eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs. Ett överförande ska slutligen bedömas som lämpligt. I denna bedömning ingår bl.a. att se på hur verkställigheten kommer att se ut i den andra staten.

När en svensk dom har sänts över till den verkställande staten får verkställigheten av den påföljd som avses med begäran påbörjas i Sverige endast om den dömden är häktad. Påföljden får dock verkställas i Sverige om den behöriga myndigheten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet eller om den verkställande staten har meddelat att begäran avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Om den dömden befinner sig i Sverige ska han eller hon överföras till den verkställande staten så snart som möjligt efter det att den verkställande statens beslut vunnit laga kraft eller senast inom trettio dagar. Överförandet får ske senare om det finns särskilda

skäl. Kriminalvården ska se till att den dömda transporteras till den verkställande staten.

I vissa fall ska verkställigheten av en svensk dom överföras till en annan medlemsstat som en konsekvens av en europeisk arresteringsorder. Lagens förutsättningar gäller inte i dessa fall, men däremot lagens övriga bestämmelser.

Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd som har beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

En utländsk dom om frihetsberövande påföljd som sänds till Sverige för erkännande och verkställighet enligt rambeslutet ska tas emot och prövas av Kriminalvården, vid påföljd som kan antas verkställas som fängelse eller slutna ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid påföljd som kan antas verkställas som rättspsykiatrisk vård.

I fall där den dömda omfattas av det tvingande samarbetsområdet ska den utländska domen, om även övriga förutsättningar är uppfyllda, erkännas och verkställas i Sverige. I andra fall får den behöriga myndigheten pröva om den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av ett överförande av verkställigheten hit. Ett överförande av verkställigheten förutsätter dessutom den dömdes samtycke om inte han eller hon är svensk medborgare och bosatt i Sverige, är utvisad hit eller har flytt hit. Ytterligare förutsättningar som ska vara uppfyllda är att den utländska domen ska ha vunnit laga kraft, att den dömda befinner sig i Sverige eller i den utfärdande staten samt att det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs.

Av lagen framgår vidare nio punkter som utgör hinder mot erkännande och verkställighet. Dessa motsvaras av vägransgrunder som anges i artikel 9 i rambeslutet. Om det förekommer en sådan vägransgrund ska en begäran om erkännande och verkställighet avslås. I enlighet med rambeslutet får vägran även ske om verkställigheten av en utländsk dom skulle komma i konflikt med svensk grundlag eller med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen eller unionsrättens allmänna principer och stadgan om grundläggande rättigheter. Det kan i vissa fall finnas anledning att av humanitära skäl överföra verkställigheten av en utländsk dom till Sverige trots att det föreligger en vägransgrund. En undantagsregel finns

därför i lagen som gör det möjligt att erkänna och verkställa den utländska domen om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker i Sverige. Lagen ger dessutom en möjlighet att, när den utländska domen avser två eller flera brott och hinder föreligger beträffande något av dessa, delvis erkänna och verkställa domen.

I fall där svensk domstol i ett ärende om en europeisk arresteringsorder beslutat att en utländsk dom ska verkställas i Sverige, ska den behöriga myndigheten inte pröva förutsättningarna enligt den nya lagen. Däremot ska lagens förfaranderegler gälla även i dessa ärenden.

Den behöriga myndigheten har att fatta slutligt beslut senast trettio dagar efter det att en dom och intyg kom in till myndigheten. Om det finns särskilda skäl får beslutet meddelas senare, t.ex. om det krävs komplettering. Om den behöriga myndigheten beslutar om att erkänna och verkställa den utländska domen ska detta ske genom en s.k. verkställbarhetsförklaring. I denna ska framgå om påföljden anpassas på något sätt eller om det ska ske en påföljdsomvandling vid domstol. Utgångspunkten är att den utländska påföljden inte ska anpassa. På motsvarande sätt som i lagen om internationell straffverkställighet kan den behöriga myndigheten om det krävs för att verkställighet ska kunna ske i Sverige meddela föreskrifter eller överlämna ärendet för påföljdsomvandling.

I fall där den dömden befinner sig i den utfärdande staten har Kriminalvården att se till att han eller hon förs till Sverige. Enligt rambeslutet är det den utfärdande staten som står för kostnaderna för transporten.

Verkställigheten i Sverige ska, om inte ny påföljd bestämts i Sverige, ske enligt vad som gäller vid motsvarande svensk påföljd. Verkställigheten kan komma att upphöra i vissa fall på grund av åtgärder av den utfärdande staten. Det handlar om att den utfärdande staten gör en återkallelse, meddelar den dömden nåd eller amnesti eller annat beslut som medför att påföljden inte längre får verkställas eller om den dömden avviker från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden därför ska återgå till den utfärdande staten.

Förslaget om en ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

En ny lag som genomför rambeslutet

I betänkandes tredje del föreslår vi att rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder ska genomföras i en ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen. I praktiken är ett samarbete kring överförande av frivårdspåföljder, utöver samarbetet mellan de nordiska länderna, nytt. Mot bakgrund härav har en utgångspunkt varit att inte till en början göra lagens tillämpningsområde alltför brett. Detta motiveras även av det pågående reformarbetet när det gäller det svenska påföljdssystemet som föreslagits av Påföljdsutredningen.

Den nya lagen ska tillämpas på svenska och utländska domar och beslut som innebär påföljd som utgör alternativ till frihetsberövande påföljder och inte är böter, eller fängelse sedan den dömde har villkorligt frigivits. De svenska påföljder som ska kunna överföras för verkställighet i en annan medlemsstat är villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomstjänst, och fängelse sedan den dömde har villkorligt frigivits. När det gäller frågan om vilka utländska påföljder som omfattas får detta avgöras utifrån de definitioner som finns i artikel 2.1. i rambeslutet.

Ett av rambeslutens syfte är att undvika situationer där utlänningar döms till fängelse bara därför att en frivårdspåföljd inte framstår som verkställbar. För att domstolen i ett enskilt fall ska kunna välja en frivårdspåföljd i stället för ett kortare fängelsestraff krävs det att Kriminalvården och den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten samråder redan under personutredningsstadiet.

På motsvarande sätt som rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder innebär detta rambeslut att det ska ske direktkommunikation mellan de behöriga myndigheterna och att ett intyg, med all relevant information, ska bifogas till en dom som översänds för erkännande och verkställighet.

Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Kriminalvården får enligt lagen sända över en svensk dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet om domen har vunnit laga kraft, den dömde är bosatt i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit, det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit och ett överförande är lämpligt. Om den dömde inte är bosatt i den verkställande staten kan ett översändande ändå ske om den andra medlemsstaten lämnar sitt medgivande.

I samband med att den verkställande staten erkänner domen övergår behörigheten att verkställa påföljden samt att fatta följdbeslut med anledning av denna till den verkställande staten. Följdbeslut som fattas i den verkställande staten ska äga giltighet i Sverige. Den verkställande staten har emellertid en möjlighet att hänskjuta ett ärende om en åtgärd till Sverige. Denna möjlighet beror på vilka förklaringar den andra medlemsstaten lämnat. Sverige återfår i ett sådant fall behörigheten att fatta beslut med anledning av domen. Kriminalvården ska överlämna ett hänskjutet ärende till övervakningsnämnden.

I vissa fall kan det uppkomma en sådan situation som gör att Kriminalvården vill återföra behörigheten att verkställa påföljden och fatta följdbeslut till Sverige. En återkallelse kan göras fram till dess verkställigheten påbörjats i den andra staten. Därutöver kan en återkallelse ske om den dömde åtalas för annan brottslighet i Sverige. Efter en återkallelse ska verkställigheten fortsätta i Sverige och en svensk domstol har möjlighet att beakta domen vid bestämmande av påföljd i ett nytt brottmål. Verksälligheten ska även fortsätta om den verkställande staten återför behörigheten att verkställa påföljden till Sverige.

Erkännande och verkställighet i Sverige av en dom om frivårdspåföljd som beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

En utländsk dom om frivårdspåföljd som sänds till Sverige för erkännande och verkställighet ska tas emot och prövas av Kriminalvården. Erkännande och verkställighet ska ske om domen har vunnit laga kraft, den dömde är bosatt i Sverige och har eller vill återvända hit, och den övervakningsåtgärd som anges i domen omfattas av

artikel 4.1 i rambeslutet. Även om den dömden inte är bosatt i Sverige får en utländsk dom erkännas och verkställas om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs hit.

Av lagen framgår vidare åtta punkter som utgör hinder mot erkännande och verkställighet. Dessa motsvaras av vägransgrunder som anges i artikel 11 i rambeslutet. Om det förekommer en sådan vägransgrund ska en begäran om erkännande och verkställighet avslås. I enlighet med rambeslutet får vägran även ske om verkställigheten av en utländsk dom skulle komma i konflikt med svensk grundlag eller med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen eller unionsrättens allmänna principer och stadgan om grundläggande rättigheter. I undantagsfall får verkställighet ske här trots förekomsten av en vägransgrund. I lagen finns även en fakultativ vägransgrund som innebär att begäran får avslås om påföljden har en kortare varaktighet än sex månader.

Kriminalvården har att fatta slutligt beslut senast sextio dagar efter det att begäran kom in till myndigheten. Om det finns särskilda skäl får beslut meddelas senare, t.ex. om det krävs komplettering. Ett beslut om att överta verkställigheten sker genom en s.k. verkställbarhetsförklaring.

Rambeslutet innebär att Sverige som verkställande staten är skyldig att ta emot och verkställa de övervakningsåtgärder som anges i artikel 4.1. i rambeslutet. Vilken övervakningsåtgärd det är fråga om och varaktigheten av denna ska framgå av intyget, vilka uppgifter ska fogas till verkställbarhetsförklaringen. Oavsett vilken övervakningsåtgärd det är fråga om ska den verkställas genom en tillämpning av bestämmelserna i 26 kap. 12–18 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 28 kap. 5 a § brottsbalken. Om den dömden allvarligt åsidosätter sina åligganden eller åtalas för annan brottslighet ska Kriminalvården återföra behörigheten att verkställa påföljden till den utfärdande staten. Detta gäller även om den dömden avviker från Sverige eller inte längre är bosatt här. I dessa fall ska således verkställigheten upphöra i Sverige. Så är också fallet om den utfärdande staten gjort en återkallelse, eller meddelat ett beslut som innebär att påföljden inte längre får verkställas.

Övrigt

De tre nya lagarna och föreslagna ändringar i andra författningar föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Rambesluten innebär ökade möjligheter att överföra straffverkställighet, vilket bl.a. hänger samman med de tvingande samarbetsområdena, direktkommunikation mellan de behöriga myndigheterna och tidsfrister för beslutsfattande. Antalet ärenden om överförande av straffverkställighet kan därför antas öka. Detta gäller särskilt vid överförande av verkställighet av svenska domar till en annan medlemsstat inom EU. Vi bedömer att förslagen sammantaget inte kommer innebära några kostnadsökningar för det allmänna. Mycket talar i stället för att förslagen totalt sett på sikt kan innebära besparingar för Sverige.

Summary

Background

The transfer of enforcement of sentences between different countries has long been part of international penal law cooperation. This cooperation builds on various intergovernmental agreements such as conventions and bilateral agreements. Sweden has also decided to cooperate in this area without an agreement in place, under certain conditions. Cooperation in the Nordic region is based on legislative harmonisation built on discretionary adaptation, and between EU Member States cooperation has been developed through various framework decisions. The fundamental aim of cooperation is to facilitate the social rehabilitation of sentenced persons by enabling sentences to be enforced in the country where the sentenced person is a citizen or resident. There are both criminal policy grounds and humanitarian grounds for this. In the case of fines and forfeiture, cooperation primarily aims to facilitate effective law enforcement.

The remit in brief

Several framework decisions have been adopted in the EU in this area, and two of them are part of the inquiry's remit. These are Council Framework Decision 2008/909/JHA, on recognition and enforcement of custodial sentences, and Council Framework Decision 2008/947/JHA, on recognition and enforcement of probation sentences. The Riksdag has approved Sweden's accession to these decisions.¹ The inquiry's remit is to propose how these Framework Decisions should be implemented in Swedish law. The amendments enacted through Council Framework Decision

---

¹ Government bill 2007/08:84 and Government bill 2008/09:19.

2009/299/JHA on enforcement of judgments *in absentia* must be taken into account in the implementation. The Framework Decisions are based on the principle of mutual recognition of judicial decisions. This cooperation implies an undertaking as an executing State to recognise and enforce the judgments of other Member States within a specific scope, and therefore differs from traditional cooperation.

The remit also includes reviewing the Act on International Cooperation in the Enforcement of Criminal Judgments (1972:260) and proposing clearer and more effective regulation. The Act, which covers both custodial sentences and fines and forfeiture, was originally developed to enable accession to the 1970 Convention on the International Validity of Criminal Judgments. It has subsequently been expanded and adapted to the various new international undertakings and agreements entered into by Sweden. This has resulted in structural problems, making the Act difficult to navigate and apply at present.

Three new Acts

We propose that the two Framework Decisions each be implemented in a new Act, and that the Act on International Cooperation in the Enforcement of Criminal Judgments be replaced with a new Act. We consider that this division among different Acts is most effective in light of the differences between traditional cooperation and EU cooperation, which is based on the principle of mutual recognition. Furthermore, there are significant differences between the Framework Decisions concerning the procedures for the transfer of custodial and probation sentences.

One starting point in drafting the Acts has been to find, as far as possible, common solutions to similar issues and to create a uniform, coherent and clear regulatory framework. This applies for example to the decision-making processes in the different Acts. Another starting point for the new regulations has been enabling the enforcement of sentences to be transferred from and to Sweden to the greatest possible extent. The aim is to achieve a procedure that is efficient but also legally secure, and that takes account of the interests of the individual. In drafting our proposals, consideration was also given to Sweden's interest as a State in avoiding enforcing judgements and decisions that contravene fundamental

Swedish penal law principles. However, in certain individual cases such interests may need to be weighed against humanitarian grounds, i.e. the interest of allowing the sentenced person to serve his or her sentence in Sweden.

A new decision-making process

We propose a common decision-making process to apply in all enforcement matters covered by the remit.

At present, the Government plays a major role in international penal law cooperation outside the Nordic region. When custodial sentences are enforced in Sweden, the Government is the decision-making instance, and when sentences are enforced abroad, Swedish enforcement authorities' decisions can be appealed to the Government. The development towards decentralisation speaks in favour of shifting decision-making to the level of government agencies and courts. This was also an explicit starting point of the inquiry's terms of reference. In our assessment, if the Government's role is reduced, the procedures could be streamlined and enforcement could be transferred to a greater extent than previously. We therefore propose that the decision-making process for enforcement in Sweden of foreign judgments be shifted from the Government to government agency/court level.

In our opinion, the enforcing authorities are best placed to act as decision-making bodies. This concerns the Swedish Prison and Probation Service for custodial sentences that can be expected to be enforced by means of imprisonment or institutional youth care and for probation sentences, the National Board of Health and Welfare for sentences that can be expected to be enforced by means of forensic mental care, and the Enforcement Authority for fines and forfeiture. These agencies already take decisions on the enforcement of Swedish judgments abroad. The proposals offer a comprehensive solution that can result in streamlining and effective use of resources.

In order to fulfil the requirement of a legally secure procedure, it should be possible to appeal the enforcing authorities' decisions to a court. For the choice of superior instance, we propose that appeals should be addressed to a general court. It is primarily the general courts that deal with matters of international penal law cooperation. It should be possible to appeal to Stockholm District

Court against decisions of the Swedish Prison and Probation Service and the National Board of Health and Welfare. It should be possible to appeal to a district court against decisions of the Enforcement Authority, in accordance with Chapter 18, Section 1 of the Debt Enforcement Code.

Proposal for a new Act on international enforcement of sentences

A new Act

Under our proposal, the Act on International Cooperation in the Enforcement of Criminal Judgments will be replaced with a new Act on international enforcement of sentences. The new Act will be applicable to the extent required by any international agreement that is binding on Sweden. This kind of convention-neutral formulation means that the Act can also be applied to international agreements entered into in the future. The Act is primarily applicable to Sweden's cooperation in this area with States outside the Nordic region and the EU. As previously, it will be possible to apply the Act without an agreement. We propose that this should be possible where there are special grounds to do so, which effectively corresponds to the general practice already in place. The Act lays down a number of general rules, but deviations may occur if required by an international agreement that is binding on Sweden.

Like the Act on International Cooperation in the Enforcement of Criminal Judgments, it is proposed that the new Act cover custodial sentences, fines and forfeiture. Unlike the old Act, the new Act deals with custodial sentences separately from fines and forfeiture. The Swedish custodial sentences for which the option of enforcement in another State is proposed are imprisonment, committal to forensic mental care, and institutional youth care.

As mentioned above, a new decision-making procedure is proposed whereby the Swedish Prison and Probation Service, the National Board of Health and Welfare and the Enforcement Authority would be the competent authorities for the transfer of enforcement of sentences both to and from Sweden. We propose that the current option for the competent authority to submit a matter to the Government for a decision be retained. We propose that this possibility apply across the board, meaning that it may

also be applied to the transfer of enforcement to Sweden. It is proposed that this possibility only apply where there are special grounds, e.g. when there is no agreement between States and particular consideration should be afforded to Sweden's relations with the other State.

The Convention on the International Validity of Criminal Judgments sets certain procedural requirements, e.g. a review by a prosecutor or court is required, and in cases to be transferred the foreign judgment must be replaced with a Swedish judgment. In practice, the Convention has very seldom been applied. The new Act therefore contains special provisions on the procedure for applying the Convention. These provisions largely correspond to those applicable today under the Act on International Cooperation in the Enforcement of Criminal Judgments.

Petitions and other documents under the Act should still be submitted via the Ministry of Justice. Direct communication is permitted if it is allowed under the international agreement adduced in the individual case.

Enforcement of a Swedish criminal judgment abroad

For custodial sentences, we propose that the Act make it clearer when a Swedish criminal judgment can be enforced in another State. These conditions are, however, already applied in practice. Sometimes, the international agreement applied in a given case may mean that other conditions apply. As a general rule, the sentenced person must be a citizen or resident of the other State and it must be possible to assume that his or her social rehabilitation will be facilitated by transferring enforcement to that State. The other State's permission and the consent of the sentenced person are also usually required. Furthermore, the judgment must have become final and non-appealable, the sentenced person must be in Sweden or in the other State, and there must be at least six months of the sentence left to serve or special grounds for transferring enforcement there anyway. It is also a requirement that it can be considered appropriate to transfer enforcement to the other State. This can include considering any adaptation of the sentence in the other State or what form enforcement may take there. Enforcement may never be transferred if the conditions are such that there is an impediment under the Aliens Act (2005:719) to enforcing a refusal-of-entry or

expulsion order to the State in question, or if it would contravene the Swedish Constitution or the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

For transfers of Swedish criminal sentences of fines or forfeiture, the conditions may be assessed based on the agreements applied in a given case. In all cases, however, the judgment must have become final and non-appealable and the transfer of enforcement must be deemed to be advantageous. One new aspect in the new Act is that the Enforcement Authority is given the option of submitting an application for enforcement of Swedish criminal judgments to several States at the same time, in so far as this is possible under the applicable agreement. Moreover, enforcement may continue in Sweden even after an application has been made to another State, if this is possible under the relevant agreement. In such cases, the Enforcement Authority must monitor proceedings to ensure that the total value of the enforcement does not exceed the sum specified in the judgment.

Enforcement in Sweden of a foreign criminal judgment

The new Act also more clearly outlines the conditions that apply for transfers of enforcement to Sweden. For custodial sentences, the general rule is that the sentenced person must be a Swedish citizen or resident, and it must be possible to assume that social rehabilitation will be facilitated by a transfer to Sweden. The sentenced person's consent is also usually required. Furthermore, the judgment must have become final and non-appealable and be enforceable, the sentenced person must be in Sweden or the sentencing State, and there must be at least six months of the sentence left to serve or special grounds for transferring enforcement anyway. The Act specifies the circumstances under which there are impediments to enforcement in Sweden. These largely correspond to those applicable today. One new aspect is that the grounds for refusal are formulated to be binding, but there is a possibility to enforce the foreign criminal judgment anyway, taking account of the attitude of the sentenced person and the circumstances in general. This provides the possibility to take account of special humanitarian grounds in individual cases.

If it is required in order for a foreign custodial sentence to be enforced in Sweden, the competent authority may itself issue regu-

lations or request that the Swedish Prosecution Authority apply to Stockholm District Court for a new sentence to be determined. This corresponds to the possibility for adaptation of the sentence currently enjoyed by the Government. As is currently the case, the basic premise is that the foreign sentence should not normally be adapted in any way. The Swedish Prison and Probation Service may need to issue regulations when, for example, a sentence concerning a young offender in Sweden is to be enforced through institutional youth care. In exceptional cases there may also be reasons for adjusting the length of a foreign prison sentence. This may be the case for example where differences in parole rules mean that enforcement in Sweden would make a sentence substantially longer than in the issuing State, which may contravene the European Convention on Human Rights. There may be other exceptions where circumstances in individual cases are such that it would be objectionable to transfer enforcement without adaptation. As at present, the procedure for conversion of sentences should be used when considering the forms of sentences for mentally disturbed offenders.

Under the terms of the Act, the Enforcement Authority is to examine foreign criminal sentences of fines or forfeiture and decide whether they can be enforced in Sweden. This is a new aspect, as the provisions of the Convention on the International Validity of Criminal Judgments currently also apply to transfers under other international agreements. Procedural provisions in the Act on recognition and enforcement of fines within the European Union (2009:1427) and the Act on recognition and enforcement of forfeiture within the European Union (2009:423) have been used as a model for this procedure. Certain deviations were nonetheless deemed necessary.

Proposal for a new Act on recognition and enforcement of custodial sentences in the European Union

A new Act that implements the Framework Decision

In the second section of the report, we propose that the Framework Decision on recognition and enforcement of custodial sentences be implemented by means of a new Act on recognition and enforcement of sentences involving deprivation of liberty in the European Union. This Act is to be applied instead of the Act on international

enforcement of sentences when transferring the enforcement of custodial sentences between Sweden and another Member State.

According to the Framework Decision, an obligatory cooperation area exists between the Member States. This means that the executing State is obligated to recognise and enforce a foreign judgment when the convicted person is a citizen and is residing in the executing State, or when the convicted person is a citizen and expelled to the executing State, unless a ground for refusal stated in the Framework Decision is applied. Furthermore, the Framework Decision entails another new aspect, compared with previous agreements, in that the consent of the sentenced person is not necessary for a transfer if he or she is a citizen and resident of the executing State. The proposed new Act is designed accordingly and therefore in practice offers greater opportunities for transferring the enforcement of Swedish judgments to another Member State and, at the same time, greater obligations to accept enforcement of foreign judgments.

We also propose that the obligatory cooperation area be expanded in one situation. This applies when the sentenced person is resident and has stayed legally for at least five years without interruption in the executing State. This expansion applies in relation to other Member States that have declared that permission is not necessary in equivalent situations.

The Framework Decision means that competent authorities in the various Member States are to communicate directly with one another. There is therefore no need for communications to go via the Ministry of Justice. In accordance with Annex 1 of the Framework Decision, a certificate is to be included with a judgment sent for recognition and enforcement. In principle, this certificate should contain all the information necessary to take a decision in the matter. The certificate is to be translated into the language of the executing State or into a language that State has declared acceptable.

Recognition and enforcement of a Swedish custodial sentence in another Member State of the European Union

The proposed Act means that the Swedish Prison and Probation Service, for imprisonment and institutional youth care, and the National Board of Health and Welfare, for committal to forensic

mental care, may forward a Swedish judgment to another Member State for recognition and enforcement if it can be assumed that transferring enforcement there would facilitate the sentenced person's social rehabilitation. In cases outside the obligatory cooperation area or the expanded obligatory cooperation area, the executing State's permission is required for forwarding of this kind. In addition, the consent of the sentenced person is required if he or she is not a citizen and resident of the executing State, has been expelled there or has fled there. Furthermore, the judgment must have become final and non-appealable, the sentenced person must be in Sweden or in the executing State, and there must be at least six months of the sentence left to serve, or there are special grounds favour for transferring enforcement there anyway. Finally, a transfer must be deemed appropriate. This assessment includes considering the form that enforcement will take in the other State.

When a Swedish judgment has been forwarded to the executing State, enforcement of the sentence referred to in the request may only begin in Sweden if the sentenced person is in detention. However, the sentence may be enforced in Sweden if the competent authority has withdrawn the request for recognition and enforcement, or if the executing State has announced that the request has been denied or that enforcement cannot take place there.

If the sentenced person is in Sweden, he or she is to be transferred to the executing State as soon as possible after the decision of the executing State has become final and non-appealable, or no later than within thirty days. The transfer may take place at a later date if there are special grounds. The Swedish Prison and Probation Service is to ensure that the sentenced person is transported to the executing State.

In certain cases, enforcement of a Swedish judgment is to be transferred to another Member State as a consequence of a European arrest warrant. The conditions of the Act do not apply in such cases; however, the other provisions of the Act do apply.

Recognition and enforcement in Sweden of a foreign custodial sentence that has been issued in another Member State of the European Union

A foreign custodial sentence that is sent to Sweden for recognition and enforcement under the Framework Decision is to be addressed to and examined by the Swedish Prison and Probation Service, for sentences that can be expected to be enforced by means of imprisonment or institutional youth care, and the National Board of Health and Welfare, for sentences that can be expected to be enforced by means of forensic mental care.

In cases where the sentenced person comes under the obligatory cooperation area, the foreign judgment is to be recognised and enforced in Sweden if other conditions are also fulfilled. In other cases, the competent authority may examine whether it can be assumed that transferring enforcement here would facilitate the sentenced person's social rehabilitation. A transfer of enforcement also requires the consent of the sentenced person if he or she is not a Swedish citizen and resident in Sweden, has been expelled here or has fled here. The foreign judgment must also have become final and non-appealable, the sentenced person must be in Sweden or in the issuing State and there must be at least six months of the sentence left to serve or special grounds for transferring enforcement anyway.

The Act also presents nine points that constitute impediments to recognition and enforcement. These correspond to the grounds for refusal listed in Article 9 of the Framework Decision. If such a ground for refusal exists, a request for recognition and enforcement is to be denied. Under the Framework Decision, a refusal may also be made if the enforcement of a foreign judgment would contravene the Swedish Constitution or Sweden's commitments under the European Convention on Human Rights, or the general principles of European Union law and the Charter of Fundamental Rights. In some cases there may be humanitarian grounds for transferring enforcement of a foreign judgment to Sweden even though a ground for refusal exists. The Act therefore contains an exemption that makes it possible to recognise and enforce the foreign judgment if, in view of the sentenced person's opinion and general circumstances, there are special grounds for the enforcement to take place in Sweden. In cases where the foreign judgment refers to two or more offences and there are impediments concerning any of

these, the Act also provides an opportunity to partially recognise and enforce the judgment.

In cases where a Swedish court has decided, in a matter concerning a European arrest warrant, that a foreign judgment is to be enforced in Sweden, the competent authority is not to examine the conditions under the new Act. However, the Act's procedural rules are also to apply in these matters.

The competent authority is to take its final decision no later than thirty days after having received a judgment and certificate. If special grounds exist, the decision may be announced later, i.e. if supplementary information is required. If the competent authority decides to recognise and enforce the foreign judgment, it is to be carried out through a declaration of enforceability. The declaration of enforceability is to make clear whether the sentence will be adjusted in any way or whether a court will examine whether to convert it. The basic premise is that no adjustment is to be made of the foreign sentence. In a similar manner as in the Act on international enforcement of sentences, the competent authority can, if necessary for the enforcement to take place in Sweden, issue regulations or refer the matter for conversion of the sentence.

In cases where the sentenced person is in the issuing State, the Swedish Prison and Probation Service is to ensure that he or she is transported to Sweden. Under the Framework Decision, the issuing State is to cover the costs for the transport.

Unless a new sentence is decided in Sweden, enforcement in Sweden is to take place in accordance with the applicable terms of an equivalent Swedish sentence. In certain cases, enforcement may be discontinued due to measures taken by the issuing State. It may be that the issuing State issues a withdrawal, grants the sentenced person a pardon or amnesty, or takes some other decision that means that the sentence may no longer be enforced, or that the sentenced person absconds from enforcement and the right to enforce the sentence should therefore revert to the issuing State.

Proposal for a new Act on recognition and enforcement of probation sentences in the European Union

A new Act that implements the Framework Decision

In the third section of the report, we propose that the Framework Decision on recognition and enforcement of probation sentences be implemented in a new Act on recognition and enforcement of sentences involving probation in the European Union. To all intents and purposes, cooperation on probation sentences is new, with the exception of the cooperation between the Nordic countries. In light of this, one starting point has been to limit the Act's initial scope of application. This is also motivated by the ongoing reform efforts concerning the Swedish sentencing system proposed by the Sentencing Inquiry.

The new Act is to be applied to Swedish and foreign judgments and decisions involving sentences that are alternatives to custodial sentences and are not fines, or imprisonment after the sentenced person has been conditionally released. The Swedish sentences that could be transferred for enforcement in another Member State are conditional sentences, probation, youth service, and imprisonment after the sentenced person has been conditionally released. The foreign sentences to be included are to be determined on the basis of the definitions in Article 2.1 of the Framework Decision.

One aim of the Framework Decision is to avoid situations where foreigners are sentenced to imprisonment simply because a probation sentence does not appear to be enforceable. For a court, in an individual case, to have the option of choosing a probation sentence rather than a shorter term of imprisonment, the Swedish Prison and Probation Service and the competent authority in the other Member State must consult one another as early as at the individual examination stage.

In much the same way as the Framework Decision of recognition and enforcement of custodial sentences, this Framework Decision means that there is to be direct communication between the competent authorities, and that a certificate with all the relevant information is to be included with any judgment sent for recognition and enforcement.

Recognition and enforcement of a Swedish probation sentence in another Member State of the European Union

Under the Act, the Swedish Prison and Probation Service may forward a Swedish judgment to another Member State for recognition and enforcement if the judgment has become final and non-appealable, the sentenced person is resident in the executing State and has returned or will return there, it can be assumed that transferring enforcement there would facilitate the sentenced person's social rehabilitation and a transfer is suitable. If the sentenced person is not resident in the executing State, forwarding can still take place if the other Member State gives its consent.

In connection with recognition of the judgment by the executing State, competency to enforce the sentence and take subsequent decisions related to it is transferred to the executing State. Subsequent decisions taken in the executing State are to apply in Sweden. However, the executing State has the option of referring a matter concerning a measure to Sweden. This option depends on the explanation provided by the other Member State. In such a case, Sweden regains competency to take decisions with respect to the judgment. The Swedish Prison and Probation Service is to transfer a referred matter to the parole board.

In certain cases, a situation may arise where the Swedish Prison and Probation Service wants to restore competency to enforce a sentence and take subsequent decisions to Sweden. A withdrawal is possible until enforcement begins in the other state. After that, a withdrawal is possible if the sentenced person is charged with other offences in Sweden. Following a withdrawal, enforcement is to continue in Sweden and a Swedish court has the opportunity to consider the judgment when determining the sentence in a new criminal case. Enforcement is also to continue if the executing State restores competency to enforce the sentence to Sweden.

Recognition and enforcement in Sweden of a probation sentence that has been issued in another Member State of the European Union

A foreign probation sentence that is forwarded to Sweden for recognition and enforcement is to be addressed to and examined by the Swedish Prison and Probation Service. Recognition and enforcement are to be carried out if the judgment has become final and

non-appealable, the sentenced person is resident in Sweden and has or wishes to return here, and the probation measure specified in the judgment is covered by Article 4.1 of the Framework Decision. Even if the sentenced person is not resident in Sweden, a foreign judgment may be recognised and enforced if it can be assumed that transferring enforcement here would facilitate the sentenced person's social rehabilitation.

The Act also presents eight points that constitute impediments to recognition and enforcement. These correspond to the grounds for refusal listed in Article 11 of the Framework Decision. If such a ground for refusal exists, a request for recognition and enforcement is to be denied. Under the Framework Decision, a refusal may also be made if the enforcement of a foreign judgment would contravene the Swedish Constitution or Sweden's commitments under the European Convention on Human Rights, or the general principles of European Union law and the Charter of Fundamental Rights. In exceptional cases, enforcement may take place in such cases despite the existence of a ground for refusal. The Act also contains an optional ground for refusal to the effect that the request may be denied if the sentence is less than six months in length.

The Swedish Prison and Probation Service is to take the final decision no later than sixty days after receiving the request. If special grounds exist, a decision may be announced later, i.e. if supplementary information is required. A decision to assume responsibility for enforcement is taken through a declaration of enforceability.

The Framework Decision means that in its capacity as executing State, Sweden is obliged to accept and enforce the probation measures listed in Article 4.1 of the Framework Decision. The applicable probation measure and its length is to be made clear in the certificate, and this information is to be attached to the declaration of enforceability. Regardless of the applicable probation measure, it is to be enforced by application of the provisions in Chapter 26, Sections 12–18, Chapter 27, Sections 4 and 5, and Chapter 28, Section 5 a of the Swedish Penal Code. If the sentenced person seriously neglects his or her obligations or is charged with other offences, the Swedish Prison and Probation Service is to restore competency to enforce the sentence to the issuing State. This applies even if the sentenced person absconds from Sweden or is no longer resident here. In such cases, enforcement in Sweden is consequently to cease. This is also the case if the issuing State has issued a withdrawal or a decision to the effect that the sentence may no longer be enforced.

Other matters

It is proposed that the three new Acts and proposed amendments to other legislation enter into force on 1 July 2014.

The Framework Decisions mean greater opportunities to transfer enforcement of sentences, which is linked to the obligatory cooperation areas, direct communication between competent authorities and time limits for taking decisions. It can therefore be expected that the number of cases concerning the transfer of sentences will increase. This particularly applies to the transfer of enforcement of Swedish judgments to another EU Member State. We estimate that, all in all, the proposals will not entail increased costs for public authorities. Instead, there is much to indicate that, as a whole, the proposals may mean savings for Sweden.

Författningsförslag

1 Förslag till lag (2014:000) om internationell straffverkställighet

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om internationellt samarbete om straffverkställighet. Bestämmelserna avser

- verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands (2 kap.),
- verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd (3 kap.),
- verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter och förverkande utomlands (4 kap.),
- verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter och förverkande (5 kap.),
- övriga bestämmelser (6 kap.), och
- särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen (7 kap.).

2 § Denna lag är tillämplig i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse rörande straffverkställighet som är bindande för Sverige.

Om det finns särskilda skäl får den behöriga myndigheten besluta att lagen ska tillämpas för visst fall, utan att det föreligger en sådan överenskommelse.

3 § Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller genom lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

I lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall.

Definition av en svensk brottmålsdom

4 § Med en svensk brottmålsdom avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom eller beslut, som innebär

1. fängelse,
2. överlämnande till rättspsykiatrisk vård,
3. sluten ungdomsvård,
4. böter, eller
5. förverkande.

Med en svensk brottmålsdom avses i denna lag även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot.

Definition av en utländsk brottmålsdom

5 § Med en utländsk brottmålsdom avses i denna lag en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som meddelats av domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande. Vidare avses beslut om böter eller förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande eller efter ett förfarande som i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige likställs med ett straffrättsligt förfarande.

Definition av en utländsk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

6 § Med en utländsk utevarodom avses i denna lag vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ett avgörande enligt 5 § som meddelats utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Behöriga myndigheter

7 § Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands och om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige.

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård,

2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård, och

3. Kronofogdemyndigheten vid böter och förverkande.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag och tillkännagivanden

8 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag och tillkännager de internationella överenskommelser som avses i denna lag.

2 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om

1. den dömde är medborgare eller är bosatt i den andra staten, och

2. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Annat anknytningskrav än vad som framgår enligt första stycket 1 gäller om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Den verkställande statens medgivande

2 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om behörig myndighet i den verkställande staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs dit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

4 § Den dömden ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömden ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om överförande har vunnit laga kraft.

Övriga förutsättningar

5 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömden befinner sig i Sverige eller i den andra staten, och
3. det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.

Lämplighetsbedömning

6 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Hur förfarandet inleds

7 § En svensk framställning om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till en annan stat får göras av den behöriga myndigheten.

En framställning från en annan stat om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till den staten får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Begäran om tvångsmedel

8 § Om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige och den dömda befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den andra staten anhåller den dömda eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den andra statens beslut om överförande av verkställigheten.

Den behöriga myndighetens prövning och beslut

9 § Den behöriga myndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat.

Återkallelse av en framställning

10 § Den behöriga myndigheten får återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den andra staten.

11 § Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat om påföljden som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

12 § När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom har sänts till en annan stat, får verkställigheten av den påföljd som avses med framställningen påbörjas i Sverige endast om den dömden är häktad.

Påföljden får verkställas i Sverige, om den behöriga myndigheten har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Överförande av den dömden

13 § Om den dömden befinner sig i Sverige när beslutet om överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom till en annan stat vunnit laga kraft ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Specialitetsprincipen

14 § Om någon har överförts till den verkställande staten enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till Sverige enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet, ska regeringen pröva framställningen.

Tillstånd får endast ges om utlämning för brottet lagligen kunnat ske eller om hinder mot utlämning förelegat endast på grund av straffets längd.

Framgår det av handlingarna i ärendet att tillstånd inte lagligen kan lämnas, ska framställningen omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av Högsta domstolen, om inte den som avses med fram-

ställningen har samtyckt till denna. Finner Högsta domstolen att det föreligger hinder, får tillstånd inte lämnas av regeringen.

3 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

- 1 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige om
1. den dömden är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige, och
  2. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit.
- Verkställighet enligt första stycket får även ske i andra fall om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Den dömdes samtycke

- 2 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs hit.
- Samtycke enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Övriga förutsättningar

- 3 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige endast om
1. domen har vunnit laga kraft,
  2. påföljden får verkställas i den stat där domen har meddelats,
  3. den dömden befinner sig i Sverige eller i den stat där domen har meddelats, och
  4. den tid av påföljden som återstod att avtjäna när framställningen om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.
- Om svensk behörig myndighet hos annan stat har gjort en framställning om att verkställigheten ska ske i Sverige krävs även

att den andra staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs hit.

Hinder mot verkställighet

4 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

1. verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet,
2. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag,
3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,
4. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i en annan stat meddelats dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,
5. gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott,
6. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
7. en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit, eller
8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd skjuts upp, ha samma verkan här i landet.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet enligt första stycket får en utländsk brottmålsdom verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

5 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får avslås om verkställighet i annat hänseende än som nämns i 4 § skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Delvis verkställighet

6 § I fall där den utländska brottmålsdomen avser två eller flera brott och det enligt 4 eller 5 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en framställning bifallas avseende övriga brott om det i domen eller framställningen framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Hur förfarandet inleds

7 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

En svensk framställning hos en annan stat om verkställighet här i landet görs av den behöriga myndigheten.

8 § Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande av verkställigheten till Sverige, ska den svenska behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

9 § En framställning om att verkställigheten av en utländsk brottmålsdom överförs till Sverige, får avslås om framställningen, trots att behörig myndighet i den andra staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande.

Tvångsmedel

10 § I fall där den dömda befinner sig i Sverige och det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får, på begäran av en behörig myndighet i den andra staten, han eller hon häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Det som där sägs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 6 kap. 1 §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 21 a §, 22 § första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning ska, om den dömde begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

11 § Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömde enligt 10 § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 6 kap. 1 §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första stycket 2 och andra stycket och 9 §.

12 § Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten ska häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten ska också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet med stöd av 10 § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Beslut om verkställighet

13 § Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt denna lag.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om

1. påföljdens art och längd,
2. föreskrifter som meddelas med stöd av 14 § 1,
3. beslut om överlämnande för påföljdsomvandling som meddelas med stöd av 14 § 2, och
4. den tid som den dömde i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

Anpassning av den utländska påföljden

14 § Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller
2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

15 § I fall som avses i 14 § 2 ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Verkställigheten i Sverige

16 § Ska verkställighet ske i Sverige, utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

En utländsk brottmålsdom ska verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av denna lag.

Vid verkställigheten ska från påföljden dras av den tid som den dömde i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad med anledning av de brott som låg till grund för domen.

17 § För verkställighet av påföljd som beslutats genom en svensk dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av 18 §.

Upphörande av verkställigheten

18 § Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

1. den dömde beviljats nåd eller amnesti,
2. den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller
3. det i den staten meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas.

Specialitetsprincipen

19 § Om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får en person som överförts till Sverige enligt denna lag inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförts. Detta gäller dock inte om

1. den dömde under en sammanhängande tid av fyrtiofem dagar haft möjlighet att lämna Sverige men inte gjort detta eller efter att ha lämnat landet frivilligt återvänt hit, eller
2. behörig myndighet i den dömande staten lämnat tillstånd till åtgärden.

Första stycket utgör inte hinder mot att åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalpreskription.

4 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande utomlands

Allmänna förutsättningar

- 1 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om
1. ett överförande är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen,
  2. domen har vunnit laga kraft, och
  3. ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Framställning om verkställighet i en annan stat

2 § Kronofogdemyndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom ska göras till en annan stat.

Om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställning sändas till flera stater samtidigt.

3 § När en framställning görs till en annan stat, får Kronofogdemyndigheten inte tillåta att

1. bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller
2. verkställigheten i den staten av ett beslut om förverkande sker genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Avser ett beslut om förverkande viss egendom, får Kronofogdemyndigheten inte heller tillåta att verkställigheten i stället sker genom betalning eller verkställighet avseende egendomens värde.

Återkallelse av en framställning

4 § Kronofogdemyndigheten ska utan dröjsmål återkalla en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat om bötesstraffet eller förverkandet som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

5 § När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom har sänts till en annan stat, får fortsatt verkställighet i Sverige inte äga rum.

Verkställigheten får dock fortsätta i Sverige om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

6 § Verkställigheten får återupptas i Sverige om Kronofogdemyndigheten har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Verkställighet i flera stater

7 § Om framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom har sänts till flera stater eller om verkställighet av domen även sker i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i domen.

5 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter och förverkande

Allmänna förutsättningar

1 § En utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige om verkställighet här är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen och domen har vunnit laga kraft.

Hinder mot verkställighet

2 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

1. verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet,

2. gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller förverkandet inte motsvarar brott enligt svensk lag,

3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,

4. det för samma gärning som ligger till grund för domen i en annan stat har meddelats dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen till följd av denna dom skulle ha förelagat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

5. gärningen som bötesstraffet eller förverkandet avser utgör ett politiskt eller militärt brott,

6. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

7. en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 15 § brottsbalken skulle innebära att bötesstraffet eller förverkandet bortfallit, eller

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av bötesstraff eller förverkande skjuts upp, ha samma verkan här i landet.

Första stycket gäller inte om ett avslag skulle strida mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den ansökande staten.

3 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får avslås om verkställighet i annat hänseende än som nämns i 2 § skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Delvis verkställighet

4 § I fall där den utländska brottmålsdomen avser två eller flera brott och det enligt 2 eller 3 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en framställning bifallas avseende övriga brott om det i domen eller framställningen framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Hur förfarandet inleds

5 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

6 § Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande av verkställigheten till Sverige, ska Kronofogdemyndigheten ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

7 § En framställning om att verkställigheten av en utländsk brottmålsdom överförs till Sverige, får avslås om framställningen trots att en behörig myndighet i den andra staten enligt 6 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande.

Beslag

8 § Efter en framställning enligt 5 § gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad tas i beslag, om beslag hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige. Beslut om beslag meddelas av åklagarmyndigheten eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf ska i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas. Bestämmelser om beslag och kvarstad finns också i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Beslut om verkställighet

9 § Kronofogdemyndigheten prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt denna lag.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om

1. avseende bötesstraff, det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser,
2. avseende förverkande, det belopp i svensk valuta eller den egendom som verkställigheten ska avse, och
3. hur den dömde kan överklaga beslutet.

Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet.

Ett beslut enligt andra stycket gäller omedelbart och ska delges den dömde. Beslutar Kronofogdemyndigheten med stöd av 11 § om uppskov med verkställigheten behöver delgivning inte ske så länge skälen för uppskov består.

10 § Ett beslut om att avslå en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska innehålla skälen för beslutet.

Uppskov

11 § Om det är förenligt med en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får Kronofogdemyndigheten besluta om uppskov på viss tid av ett beslut enligt 9 § andra stycket om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott eller annat rättsligt förfarande i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

12 § En utländsk brottmålsdom om böter ska verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff, om inte annat följer av denna lag.

Utdömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat utdömas enligt svensk lag.

Ett utländskt bötesstraff får inte förvandlas till fängelse.

13 § En utländsk brottmålsdom om förverkande ska verkställas enligt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande får inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

14 § För verkställighet av bötesstraff eller förverkande som beslutats genom en svensk brottmålsdom i enlighet med förfarandet i 7 kap., gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av böter eller förverkande i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av denna lag.

Ett svensk bötesstraff som beslutats enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

15 § Beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av behörig myndighet i den andra staten innan framställningen gjordes, ska gälla vid verkställigheten.

Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet eller, när förverkande avser betalningsskyldighet, beloppet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned beloppet.

16 § För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utsokningsbalken.

Upphörande av verkställigheten

17 § Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

1. den dömden har beviljats nåd eller amnesti,
2. den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller
3. det i den staten meddelats ett annat beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden eller förverkandet inte längre får verkställas.

Influtna medel

18 § Värdet av det som drivits in med stöd av denna lag tillfaller staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra staten, besluta om en annan fördelning.

6 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 2 kap. och 3 kap. förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Kommunikationsvägar

2 § Framställning eller annan handling enligt denna lag som ska skickas till en annan stat, överlämnas till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i den andra staten.

Framställning eller annan handling enligt denna lag från en annan stat ska ges in till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i Sverige.

Handlingar enligt första och andra styckena får skickas direkt till behörig myndighet som finns utomlands eller i Sverige om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Överlämnande till regeringen

3 § Den behöriga myndighet som handlägger ett ärende om överförande av verkställighet enligt 2–5 kap. får, om det föreligger synnerliga skäl, med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för avgörande.

Överklagande

Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut

4 § Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut enligt 2 kap. 9 och 10 §§ samt 3 kap. 13 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

5 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

6 § Kronofogdemyndighetens beslut enligt 5 kap. 9 § andra stycket får överklagas av den mot vilken beslutet gäller till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då den mot vilken beslutet gäller fick del av beslutet.

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas, ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

7 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag. Innan rätten avgör ett ärende ska Kronofogdemyndigheten ha getts tillfälle att yttra sig.

Åtalsförbud

8 § Ska en frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som utdömts i en annan stat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Transport av den dömd

9 § Om en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas utomlands, ska Kriminalvården se till att den dömd förs till den stat där påföljden ska verkställas.

Om en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården se till att den dömd förs hit.

Vid verkställighet enligt första och andra styckena får Kriminalvården begära hjälp av polismyndigheten.

Vid verkställighet enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den dömd, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Tillstånd till transport genom Sverige

10 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt bestämmelser i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, ska Rikspolisstyrelsen, om det inte finns synnerliga skäl, bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttiofyra timmar från landningen, ska personen omedelbart friges.

7 kap. Särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

1 § När en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom enligt 3 kap. eller 5 kap. grundar sig på brottmålsdomskonventionen, ska den behöriga myndigheten, efter en kontroll av att framställningen är fullständig, överlämna denna till åklagarmyndigheten för vidare handläggning.

2 § Behörig domstol i ärenden och mål enligt detta kapitel är Stockholms tingsrätt.

3 § Åklagaren ansöker om rättens prövning av framställningen, om inte annat följer av 13–18 §§. För rättens handläggning ska i tillämpliga delar gälla rättegångsbalkens bestämmelser om rättegång i brottmål, om inte annat följer av denna lag.

Avser framställningen förverkande som angår någon annan än den dömda, ska särskild talan föras mot honom eller henne, om han eller hon inte hörts i den utländska rättegången. För sådan talan gäller i tillämpliga delar reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter.

Rättens avgörande sker genom dom.

4 § Vid förhandling i mål om verkställighet av en utländsk brottmålsdom ska den dömda höras personligen om han eller hon begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen meddelats, får dock förhandlingen äga rum i den dömdes frånvaro, även om han eller hon begärt att bli hörd personligen.

5 § Rätten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om det inte finns hinder mot verkställighet här i landet, bestämmer rätten, med iakttagande av 6–9 §§, ny påföljd enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott.

Ny prövning av frågan om den dömda är skyldig till brottet får inte ske.

Har förhandling i saken enligt 4 § ägt rum i den dömdes frånvaro, får ny påföljd inte bestämmas förrän den dömda varit i tillfälle att bli personligen hörd i rätten.

6 § Avser den utländska brottmålsdomen frihetsberövande påföljd får rätten inte bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Avser den utländska brottmålsdomen böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas ett högre bötesbelopp än fyratusen, eller om påföljden avser flera brott, tiotusen kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter, får inte bestämmas ett högre bötesbelopp än etthundrafemtio tusen, eller om påföljden avser flera brott, tvåhundra tusen kronor.

7 § Vid bestämmande av påföljd enligt 6 § ska, i den mån det kan ske, den dömda tillgodoräknas dels vad han eller hon kan ha utstått av den påföljd som utdömts genom den utländska domen för brott som omfattas av framställningen, dels tid som han eller hon med anledning av sådant brott varit anhållen eller häktad i den andra staten eller i Sverige. Därvid får bestämmas lindrigare straff än för gärningen är stadgat eller påföljd helt efterges.

8 § Har genom den utländska brottmålsdomen visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande belopp i svenska kronor. Om förverkandebeloppet uppenbarligen överstiger det belopp som skulle ha förverkats enligt svensk lag om rättegången ägt rum i Sverige, får rätten sätta ned beloppet i motsvarande mån.

Har ett föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kunnat förklaras förverkat enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Angår förverkandet någon annan än den dömda, får rätten besluta om förverkande endast om förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

9 § Vid tillämpning av rättegångsbalkens bestämmelser i mål som avses i 3 § bedöms frågan, vilket straff som är stadgat för eller kan följa på visst brott, enligt svensk lag. Utgör den utdömda påföljden endast böter, ska dock inte i något fall svårare straff än böter anses kunna följa på brottet.

10 § Åklagarmyndigheten får, i stället för att ansöka hos rätten enligt 3 § första stycket, själv pröva en framställning som avser böter eller förverkande och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I fråga om ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelserna i 5 §, 6 § andra stycket och 7–9 §§ denna lag ska också tillämpas.

Godkänns inte strafföreläggande som utfärdats enligt första stycket, ansöker åklagarmyndigheten enligt 3 § första stycket.

Tvångsmedel

11 § Vid en framställning som grundar sig på brottmålsdomskonventionen, eller om den dömande staten meddelar att den avser att göra en sådan framställning, får åklagarmyndigheten anhålla den dömden, om det enligt svensk lag kan följa fängelse i ett år eller däröver för brott motsvarande den gärning påföljden avser och det finns risk för att den dömden ska avvika eller, då fråga är om utvaroddom, att han eller hon undanröjer bevis. På ansökan av åklagare kan rätten under motsvarande förutsättningar besluta om häktning av den dömden eller om reseförbud eller anmälningsskyldighet. Reseförbud eller anmälningsskyldighet får beslutas, även om det svåraste straff som enligt svensk lag kan följa på motsvarande brott är lindrigare än fängelse i ett år. Oberoende av brottets beskaffenhet får den dömden anhållas, häktas eller underkastas reseförbud eller anmälningsskyldighet, om han eller hon saknar hemvist i Sverige och det finns risk för att han eller hon genom att bege sig från landet undandrar sig påföljd.

12 § I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet enligt 11 § tillämpas 24 kap. 4–24 §§ och 25 kap. 2–9 §§ rättegångsbalken, om inte annat framgår av denna lag. Ett beslut om anhållande eller häktning ska hävas senast när den sammanlagda tid den dömden varit berövd friheten i den andra staten och här i Sverige med anledning av det eller de brott framställningen om verkställighet avser uppgår till den tid som bestämts för frihetsberövande påföljd för brottet eller brotten i den utländska brottmålsdomen. I fall då den dömden anhållits eller häktats innan framställning om verkställighet gjorts, ska beslutet om anhållande eller

häktning hävas inom arton dagar från dagen för frihetsberövandet, om inte framställning om verkställighet gjorts före utgången av denna tid.

Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom

13 § Grundas en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom, som inte meddelats efter talan av den dömde, på brottmålsdomskonventionen, tillämpas 14–18 §§.

Vid förfarandet gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål i tillämpliga delar, om inte annat framgår av denna lag.

14 § Efter att en framställning om verkställighet av en utländsk utevarodom överlämnats till åklagarmyndigheten enligt 1 §, ska den dömde personligen delges domen och underrättas om att han eller hon inom trettio dagar från delgivning hos åklagarmyndigheten kan framställa talan om omprövning av domen (opposition). Anför den dömde inte opposition inom föreskriven tid, tillämpas 3–10 §§.

15 § Anför den dömde opposition inom föreskriven tid med begäran att hans eller hennes talan prövas av behörig domstol i den dömande staten, ska åklagarmyndigheten överlämna handlingarna i ärendet till Justitiedepartementet, som med översändande av handlingarna ska underrätta behörig myndighet i den andra staten.

Begär den dömde prövning vid svensk domstol eller anför han eller hon opposition utan att ange var talan ska prövas, ska åklagarmyndigheten hos rätten ansöka om förhandling för prövning av den dömdes talan.

16 § När ansökan som avses i 15 § andra stycket kommit in till rätten, kallar rätten den dömde att inställa sig vid förhandling inför rätten. Förhandling får inte utan den dömdes samtycke hållas förrän tjugo dagar förflutit från det den dömde personligen delgivits kallelse.

Uteblir den dömde från förhandling som avses i första stycket eller finner rätten av annat skäl oppositionen inte kan tas upp till prövning, ska den dömdes talan avvisas. Sedan avvisningsbeslutet vunnit laga kraft tillämpas 3–10 §§.

17 § Fråga om ansvar för gärning som avses med framställning om verkställighet av en utländsk utevarodom får prövas, även om enligt 2 kap. brottsbalken åtal för gärningen inte kunnat väckas i Sverige eller kunnat väckas här endast efter särskilt förordnande, och utan hinder av bestämmelserna i 35 kap. 1–4 och 6 §§ samma balk.

Frågan om ansvar för gärningen enligt svensk lag ska bedömas som om motsvarande brott begåtts i Sverige. Åtgärd för väckande av åtal eller förundersökning, som skett i den andra staten enligt dess lag, ska tillerkännas verkan som om åtgärden skett här. Sådan åtgärd får dock inte tillerkännas annan verkan än den har enligt lagen i den andra staten.

18 § Tar domstol i den andra staten enligt 15 § första stycket upp anförd opposition till saklig prövning, förfaller framställningen om verkställighet i Sverige. Avvisar den utländska domstolen oppositionen och vinner avvisningsbeslutet laga kraft, tillämpas 3–10 §§.

Gemensam bestämmelse

19 § Ersättning till offentlig försvarare som betalats av allmänna medel ska stanna på staten, om det inte finns särskilda skäl för att den dömde ska återbetala ersättningen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Genom lagen upphävs lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.
  3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av internationell straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet),¹ ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utvarodomar.² Bestämmelserna avser

- erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.),
- erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd (3 kap.), och
- övriga bestämmelser (4 kap.).

2 § Bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsstraff mellan de nordiska staterna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan Sverige och en stat utanför Europeiska unionen finns i lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

---

¹ EUT L 327, 5.12.2008 s. 27 (Celex 32008F0909).

² Rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, EUT L 81, 27.3.2009 s. 24 (Celex 32009F0299).

Definition av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

3 § Med en svensk dom om frihetsberövande påföljd avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom som innebär

1. fängelse,
2. överlämnande till rättspsykiatrisk vård, eller
3. sluten ungdomsvård.

Definition av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd

4 § Med en utländsk dom om frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd som har meddelats av domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande.

Definition av utfärdande stat och verkställande stat

5 § Med utfärdande stat avses den medlemsstat där domen meddelats.

Med verkställande stat avses den medlemsstat till vilken domen översänds för erkännande och verkställighet.

Behöriga myndigheter

6 § Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk dom om frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten och om en utländsk dom om frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige.

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och
2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Den verkställande statens medgivande

2 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har lämnat sitt medgivande till att domen översänds dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den verkställande staten,
2. är medborgare i den verkställande staten och kan komma att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten och den staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs dit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den verkställande staten,

2. kan komma att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller

3. har flytt till den verkställande staten på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i Sverige eller efter en fällande dom här.

4 § Den dömden ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra medlemsstaten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömden ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om översändande har vunnit laga kraft.

Övriga förutsättningar

5 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömden befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten, och

3. det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.

Lämplighetsbedömning

6 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Begäran om tvångsmedel

7 § I fall där den dömden befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den verkställande staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den verkställande statens beslut om erkännande och verkställighet.

Översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

8 § Den behöriga myndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

9 § Den behöriga myndigheten ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten.

Den svenska domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet

10 § Den behöriga myndigheten får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.

11 § Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat om den frihetsberövande påföljd som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

12 § När en svensk dom har sänts över till den verkställande staten för erkännande och verkställighet, får verkställigheten av den påföljd som avses med begäran påbörjas här i landet endast om den dömde är häktad.

Påföljden får verkställas i Sverige, om den behöriga myndigheten har återkallat en begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har meddelat att en begäran avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Överförande av den dömd

13 § Om den dömd befinner sig i Sverige när den verkställande statens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden vunnit laga kraft ska han eller hon överföras till den verkställande staten så snart som möjligt eller senast inom trettio dagar.

Överförandet får, om det finns särskilda skäl, ske vid en viss senare tidpunkt än vad som sägs i första stycket.

Specialitetsprincipen

14 § Om någon har överförts till den verkställande staten enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till Sverige om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet, ska 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas. Behörig tingsrätt är därvid Stockholms tingsrätt.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit och inte annat följer av 3–5 §§.

Det tvingande samarbetsområdet

2 § En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om inte annat följer av 3–5 §§ och den dömd

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. är svensk medborgare och kan komma att utvisas eller avvisas hit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller

3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och den utfärdande staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Den dömdes samtycke

3 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs hit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömden

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. kan komma att utvisas eller avvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
3. har flytt till Sverige på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom där.

Övriga förutsättningar

4 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömden befinner sig i Sverige eller i den utfärdande staten, och
3. den tid av påföljden som återstod att avtjäna när domen kom in till den behöriga myndigheten uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Hinder mot erkännande och verkställighet

5 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom ska avslås om

1. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, om det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,
2. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller förläggande av ordningsbot som har godkänts,

3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i en annan stat meddelats en dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

4. den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

5. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

6. gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

7. påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här,

8. domen har meddelats efter en förhandling där den dömde inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 9.1 i) i rambeslutet är uppfyllt, eller

9. den utfärdande staten inte har lämnat tillstånd för att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för något annat brott som begicks före överförandet i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Även om det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet enligt första stycket får en utländsk dom erkännas och verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

Delvis erkännande och verkställighet

6 § I fall där den utländska domen avser två eller flera brott och det enligt 5 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en begäran om erkännande och verkställighet bifallas avseende övriga brott om det framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Hur förfarandet inleds

7 § En utländsk dom sänds över skriftligen till den behöriga myndigheten i Sverige för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

8 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska den svenska behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

9 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom, får avslås om intyget, trots att behörig myndighet i den utfärdande staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

Tvångsmedel

10 § I fråga om tvångsmedel mot den dömde tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 10–12 §§ lagen (2014:000) om internationell straffverksställighet.

Beslut om erkännande och verkställighet

11 § Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. påföljdens art och längd,
2. föreskrifter som meddelas med stöd av 13 § 1,
3. beslut om överlämnande till påföljdsomvandling som meddelas

med stöd av 13 § 2, och

4. den tid som den dömden i den utfärdande staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

12 § Den behöriga myndigheten ska meddela ett beslut enligt 11 § senast trettio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet enligt 7 § kom in till den behöriga myndigheten.

Den behöriga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut senare än vad som sägs i första stycket.

Anpassning av den utländska påföljden

13 § Om det krävs för att en utländsk dom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller
2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

14 § I fall som avses i 13 § 2 ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Verkställigheten i Sverige

15 § Ska verkställighet ske i Sverige utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

En utländsk dom ska verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av denna lag.

Vid verkställigheten ska från påföljden dras av den tid som den dömden i den utfärdande staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

16 § För verkställighet av påföljd som beslutats genom dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av 17 §.

Upphörande av verkställigheten

17 § Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

1. den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,

2. den utfärdande staten har meddelat den dömden nåd eller amnesti,

3. det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller

4. den dömden har avvikit från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten.

Specialitetsprincipen

18 § En person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Detta gäller dock inte om

1. den dömden haft möjlighet att lämna Sverige inom fyrtiofem dagar efter sitt slutliga frigivande men inte gjort detta eller har återvänt hit efter att ha lämnat Sverige,

2. brottet inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd,

3. den dömden har samtyckt till överförandet,

4. den dömden har efter överförandet förklarat sig avstå från specialitetsbestämmelsen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet, eller

5. den utfärdande staten har lämnat tillstånd till åtgärden.

Vid framställning om tillstånd från den utfärdande staten enligt första stycket 5 ska 17 § andra stycket förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömden, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Överklagande

2 § Den behöriga myndighetens beslut enligt 2 kap. 8 och 10 §§ samt 3 kap. 11 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

3 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Åtalsförbud

4 § Ska en frihetsberövande påföljd som utdömts i en annan medlemsstat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Transport av den dömden

5 § Om en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, ska Kriminalvården se till att den dömden förs till den stat där påföljden ska verkställas.

Om en utländsk dom ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården se till att den dömd förs hit.

Vid verkställighet enligt första och andra styckena får Kriminalvården begära hjälp av polismyndigheten.

Vid verkställighet enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i försvar den dömd, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Tillstånd till transport genom Sverige

6 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, ska Rikspolisstyrelsen bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttio-två timmar från landningen, ska personen omedelbart frigges.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av internationell straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.

3. Lagen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Bilaga

Gärningar som avses i 3 kap. 5 § första stycket 1 i lagen.

1. Deltagande i en kriminell organisation
2. Terrorism
3. Människohandel
4. Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi
5. Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
6. Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen
7. Korruption
8. Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
9. Tvätt av vinning av brott
10. Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron
11. IT-brottslighet
12. Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter
13. Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse
14. Mord och grov misshandel
15. Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader
16. Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan
17. Rasism och främlingsfientlighet
18. Organiserad stöld eller väpnat rån
19. Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk
20. Svindleri
21. Beskyddarverksamhet och utpressning
22. Förfalskning och piratkopiering
23. Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar
24. Förfalskning av betalningsmedel
25. Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser
26. Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen
27. Handel med stulna fordon
28. Våldtäkt
29. Mordbrand
30. Brottsomfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet

- 31. Kapning av flygplan eller fartyg
- 32. Sabotage

3 Förslag till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs följande

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (rambeslutet),³ ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar.⁴ Bestämmelserna avser

- erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.),
- erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frivårdspåföljd (3 kap.), och
- övriga bestämmelser (4 kap.).

2 § Bestämmelser om överförande av övervakning av villkorligt dömda m.m. och av villkorligt frigivna m.m. mellan de nordiska staterna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bestämmelser om överförande av verkställighet av kriminalvård i frihet mellan Sverige och en stat utanför Europeiska unionen finns i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

---

³ EUT L 337, 16.12.2008 s. 102 (Celex 32008F0947).

⁴ Rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, EUT L 81, 27.3.2009 s. 24 (Celex 32009F0299).

Definition av en svensk dom om frivårdspåföljd

3 § Med en svensk dom om frivårdspåföljd avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom som innebär

1. villkorlig dom,
2. skyddstillsyn,
3. ungdomstjänst, eller
4. fängelse sedan den dömden har villkorligt frigivits.

Med frivårdspåföljd avses i denna lag även en anvisning eller en föreskrift enligt brottsbalken som påförts den dömden med stöd av domen.

Definition av en utländsk dom om frivårdspåföljd

4 § Med en utländsk dom om frivårdspåföljd avses i denna lag en dom eller ett beslut om en sådan påföljd som anges i artikel 2.1 i rambeslutet, som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande.

Med frivårdspåföljd avses i denna lag även beviljande av villkorlig frigivning eller krav och anvisningar som påförts den dömden med stöd av domen och som har meddelats av en behörig myndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen.

Definition av utfärdande stat och verkställande stat

5 § Med utfärdande stat avses den medlemsstat där domen meddelats.

Med verkställande stat avses den medlemsstat till vilken domen översänds för erkännande och verkställighet.

Behörig myndighet

6 § Kriminalvården prövar om en svensk dom om frivårdspåföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten och om en utländsk dom om frivårdspåföljd ska erkännas och verkställas i Sverige.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Allmänna förutsättningar

1 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömde är bosatt i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit,
3. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit, och
4. det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Även om den dömde inte är bosatt i den verkställande staten får domen översändas dit om den behöriga myndigheten i den staten har lämnat sitt medgivande.

Översändande av en svensk dom om frivårdspåföljd

2 § Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

3 § Kriminalvården ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten.

Den svenska domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Följdbeslut

4 § Beslut som meddelas i den verkställande staten angående en överförd frivårdspåföljd ska gälla i Sverige.

5 § Sedan en svensk dom erkänts i den verkställande staten beslutas åtgärder med anledning av den överförda påföljden i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd hit.

Kriminalvården ska överlämna ett hänskjutet ärende från den verkställande staten till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller skulle ha bedrivits vid tiden för överförandet.

Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet

6 § Kriminalvården får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat

1. om den dömda åtalas för annan brottslighet i Sverige, eller
2. av annan anledning fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.

7 § Kriminalvården ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat om frivårdspåföljden som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

8 § En svensk dom får verkställas i Sverige, trots att den erkänts i den verkställande staten, om Kriminalvården har återkallat en begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den verkställande staten har meddelat att behörigheten att verkställa påföljden har återförts till Sverige.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frivårdspåföljd

Allmänna förutsättningar

1 § En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömde är bosatt i Sverige och har återvänt eller vill återvända hit, och
3. den övervakningsåtgärd som anges i domen omfattas av artikel 4.1 i rambeslutet.

Även om den dömde inte är bosatt i Sverige får domen erkännas och verkställas här om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs hit.

Hinder mot erkännande och verkställighet

2 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom ska avslås om

1. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, om det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,
2. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,
3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i annan stat meddelats en dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,
4. den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
5. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
6. gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–9 och 11 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit.
7. påföljden omfattar en åtgärd som innebär medicinsk eller terapeutisk behandling som inte kan verkställas här, eller

8. domen har meddelats efter en förhandling där den dömden inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 11.1 h) i rambeslutet är uppfyllt.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet enligt första stycket får en utländsk dom erkännas och verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

3 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom får avslås om påföljden har en kortare varaktighet än sex månader.

Hur förfarandet inleds

4 § En utländsk dom sänds över skriftligen till Kriminalvården för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

5 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

6 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom får avslås om intyget, trots att behörig myndighet i den utfärdande staten enligt 5 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfälligt att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

Beslut om erkännande och verkställighet

7 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten av den utländska domen sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om föreskrifter som meddelas med stöd av 9 § och vilken övervakningsnämnd som är behörig att fatta följdbeslut enligt 10 §. De uppgifter om varaktigheten och typen av övervakningsåtgärder som finns i intyget från den utfärdande staten ska fogas till verkställbarhetsförklaringen.

8 § Kriminalvården ska meddela beslut enligt 7 § senast sextio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet enligt 4 § kom in till myndigheten.

Kriminalvården får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut senare än vad som sägs i första stycket.

Anpassning

9 § Om det krävs för att den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige, får Kriminalvården meddela de närmare föreskrifter som behövs. Sådana föreskrifter får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

Verkställigheten i Sverige

10 § Föreskrift om prøvotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömde som följer av den utländska domen gäller i Sverige.

Vid verkställigheten i Sverige tillämpas de åtgärder som anges i 26 kap. 12–18 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 28 kap. 5 a § brottsbalken, om inte annat följer av denna lag.

11 § Har den dömde allvarligt åsidosatt sina åligganden och kan det antas att han eller hon inte kommer att låta rätta sig genom någon annan åtgärd som övervakningsnämnden kan vidta, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården.

Kriminalvården ska återföra behörigheten att verkställa påföljden och fatta följdbeslut till den utfärdande staten om den dömde allvarligt åsidosätter sina åligganden eller om den dömde åtalas för

annan brottslighet. Detta gäller även om den dömde avviker från Sverige eller inte längre är bosatt här.

Upphörande av verkställigheten

12 § Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

1. den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,

2. den utfärdande staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti,

3. det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller

4. behörigheten att verkställa påföljden har återgått till den utfärdande staten enligt 11 § andra stycket.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömde om han eller hon är i behov av biträde.

Överklagande

2 § Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 2 § och 6 § 2 samt 3 kap. 7 § och 11 § andra stycket får överklagas till Stockholms tingsrätt.

3 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Åtalsförbud

4 § Ska en frivårdspåföljd som utdömts i en annan medlemsstat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014. Lagen ska dock inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/947/RIF om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder.

Bilaga

Gärningar som avses i 3 kap. 2 § första stycket 1 i lagen.

1. Deltagande i en kriminell organisation
2. Terrorism
3. Människohandel
4. Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi
5. Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
6. Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängmedel
7. Korruption
8. Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
9. Tvätt av vinning av brott
10. Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron
11. IT-brottslighet
12. Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter
13. Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse
14. Mord och grov misshandel
15. Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader
16. Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan
17. Rasism och främlingsfientlighet
18. Organiserad stöld eller väpnat rån
19. Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk
20. Svindleri
21. Beskyddarverksamhet och utpressning
22. Förfalskning och piratkopiering
23. Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar
24. Förfalskning av betalningsmedel
25. Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanter
26. Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen
27. Handel med stulna fordon
28. Våldtäkt
29. Mordbrand
30. Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet

- 31. Kapning av flygplan eller fartyg
- 32. Sabotage

4 Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken (1962:700) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap. 18 §⁵

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den främmande statens lagstiftning *ej* ske för alla brotten, *skall* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *å dömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrives* i första stycket *skall* även gälla, då fråga uppkommer att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *skall* verkställas utomlands i enlighet med *lagen* (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller *lagen* (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *främmande* statens lagstiftning

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den främmande statens lagstiftning *inte* ske för alla brotten, *ska* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *ut dömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrivs* i första stycket *ska* även gälla, då fråga uppkommer att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *ska* verkställas utomlands i enlighet med *lagen* (2014:000) om internationell straffverkställighet, *lagen* (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller *lagen* (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,

⁵ Senaste lydelse 2003:1157.

såvitt avser något eller några av brotten. och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *verkställande* statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 5 och 10 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till faengsel eller haefte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fangelsi eller vardhald och i Norge till fengsel eller hefte, *må* på begäran verkställas här i riket, om den dömden när verkställigheten *skall* ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han sig här i riket, *må* även *eljest* domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna *finnes* lämpligt.

Föreslagen lydelse

5 §

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till faengsel eller haefte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fangelsi eller vardhald och i Norge till fengsel eller hefte, *får* på begäran verkställas här i riket, om den dömden när verkställigheten *ska* ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han *eller hon* sig här i riket, *får* även *annars* domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna *bedöms* lämpligt.

I lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av frihetsberövande påföljder i vissa fall.

10 §⁶

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge blivit villkorligt dömd

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge blivit villkorligt dömd

⁶ Senaste lydelse 1964:548.

med föreskrift om övervakning,
må på begäran anordnas här i
riket.

med föreskrift om övervakning,
får på begäran anordnas här i
riket.

*I lagen (2014:000) om erkän-
nande och verkställighet av fri-
vårdspåföljder inom Europeiska
unionen finns bestämmelser om
verkställighet av frivårdspåföljder
i vissa fall.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs att 30 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag gäller *ej* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Föreslagen lydelse

30 §

Denna lag gäller *inte* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *eller genom lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §⁷

Regeringen kan på tribunalens begäran besluta att en av tribunalen meddelad fängelse dom får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om tribunalen upplyser att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 3 kap. 16 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. Verkställigheten ska upphöra, om tribunalen upplyser att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning ska ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

---

⁷ Senaste lydelse 2002:330.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *skall* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har förts hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater härifrån,

2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *och*

3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (1972:269) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.*

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *ska* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, och*

4. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* eller *lagen*

(2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §⁸

En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av en svensk polismyndighet under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, 3.3 kap. 10 eller 11 § lagen (2014:000) om internationell verkställighet av brottmålsdom,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, eller

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

9. 3 kap. 10 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

⁸ Senaste lydelse 2011:1173.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 11 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

11 §

Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *skall* överlämnas till en annan stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har betydelse för utredningen om brottet.

I 36 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom finns bestämmelser om överlämnande till annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *ska* överlämnas till en annan stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har betydelse för utredningen om brottet.

I 5 kap. 18 § lagen (2014:000) om internationell straffverksställighet finns bestämmelser om överlämnande till annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid verkställighet enligt 23 och 24 §§ tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom om inte annat framgår av denna lag.

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömde nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet har fullt ut verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, *skall* denna fråga prövas enligt de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *skall* ske vid en senare tidpunkt än

Föreslagen lydelse

25 §

Vid verkställighet enligt 23 § tillämpas 3 kap. 16 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet och vid verkställighet enligt 24 § tillämpas 5 kap. 12 och 13 §§ lagen om internationell straffverkställighet.

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömde nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet har fullt ut verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, *ska* denna fråga prövas enligt de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än

som följer av brottsbalken.   som följer av brottsbalken.
Beslut om förvandling av böter får inte meddelas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

12 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder
dels att 7 kap. 3–8 §§ ska upphöra att gälla
dels att 7 kap 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, *skall* den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det.

Den ansvariga myndigheten får besluta att den eftersökte skall tas i förvar av polismyndigheten i avvaktan på ett beslut som sägs i första stycket. Den eftersökte får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden skall kunna påbörjas i Sverige.

När någon som har överlämnats från Sverige *skall* återföras i enlighet med ett sådant villkor som avses i 3 kap. 2 §, *skall* den

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, *ska* den behöriga myndigheten i Sverige *som framgår i 1 kap. 6 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det.

Vid överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige enligt första stycket tillämpas lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag av 3 kap. 1–6 §§.

2 §

När någon som har överlämnats från Sverige *ska* återföras i enlighet med ett sådant villkor som avses i 3 kap. 2 §, *ska* den

ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit.

Om återförandet sker innan den ansvariga myndigheten har fattat sitt beslut, får den myndigheten besluta att den som har återförts skall tas i förvar av polismyndigheten i avvaktan på beslutet. Den som har återförts får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden skall kunna påbörjas i Sverige.

behöriga myndigheten i Sverige som framgår i 1 kap. 6 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit.

Vid överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige enligt första stycket tillämpas lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag av 3 kap. 1–6 §§.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 19 § lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §⁹

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., i *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* och i *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., i *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* och i *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

3 kap.

19 §¹⁰

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt *lagen (1963:193) om samarbete*

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt *lagen (1963:193) om samarbete*

⁹ Senaste lydelse 2011:424.

¹⁰ Senaste lydelse 2011:424.

med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* eller enligt *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag. Åklagaren ska

1. vidarebefordra beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten, om beslutet har sänts över av en myndighet i en annan medlemsstat enligt *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen*,

2. vidarebefordra ansökan till Kronofogdemyndigheten, om ansökan har gjorts av en myndighet i Danmark eller Finland enligt *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*, och

3. vidarebefordra ansökan till *Justitiedepartementet*, om ansökan har gjorts enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom*.

med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* eller enligt *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

3. vidarebefordra ansökan till *Kronofogdemyndigheten*, om ansökan har gjorts enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet*.

Om rätten i ett ärende enligt andra stycket 3 beslutar att egendom ska förklaras förverkad, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande vinner laga kraft.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Regeringen får på begäran av specialdomstolen besluta att en fängelsedom som meddelats av domstolen får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 3 kap. 16 § lagen (0000:00) om internationell straffverkställighet. Verkställigheten ska upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning ska ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

15 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 3 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

3 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska den ansvariga myndigheten tillämpa 7 kap. 3–6 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska den ansvariga myndigheten tillämpa 3 kap. 13–17 §§ och 4 kap. 4 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

16 Förslag till förordning (2014:000) om internationell straffverkställighet

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om tillämpningen av lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

2 § De begrepp som används i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

2 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands

Upplysningsskyldighet

1 § Om verkställigheten av en svensk brottmålsdom kan komma att överföras till en annan stat enligt 2 kap. lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet, ska Kriminalvården, vid fängelse, och Statens institutionsstyrelse, vid sluten ungdomsvård, upplysa den dömden om detta och om innebörden av att verkställigheten överförs. Statens institutionsstyrelse ska underrätta Kriminalvården om den dömden begär att verkställigheten överförs till en annan stat eller om det annars finns förutsättningar för ett överförande. I fall där den dömden själv begär att verkställigheten av en svensk brottmålsdom om fängelse eller sluten ungdomsvård överförs, ska Kriminalvården underrätta behörig myndighet i den andra staten om detta.

Första stycket gäller även vid svensk brottmålsdom avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Vad som där sägs om Kriminalvården ska dock i sådana fall istället gälla chefsöverläkaren vid den vårdinrättning där den dömden vårdas, verksamhetschefen eller annan tjänsteman som någon av dem har förordnat. Begär den dömden i ett sådant fall själv att verkställigheten överförs ska Socialstyrelsen underrättas. Socialstyrelsen ska svara för att behörig myndighet i den andra staten underrättas härom.

Den dömdes samtycke och inställning

2 § Den dömden ska lämna en förklaring rörande samtycke och inställning enligt 2 kap. 3 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet samt av återtagande av samtycke enligt 2 kap. 4 § andra stycket samma lag,

1. om påföljden avser fängelse, inför chefen för den kriminalvårdsanstalt eller det häkte där den dömden förvaras eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att ta emot en sådan förklaring eller inför en polismyndighet,

2. om påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård, inför chefsöverläkaren vid den vårdinrättning där den dömden vårdas, verksamhetschefen eller någon annan tjänsteman som förordnats att ta emot en sådan förklaring, eller

3. om påföljden avser sluten ungdomsvård, inför chefen för det ungdomshem eller det häkte där den dömden förvaras, eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att ta emot en sådan förklaring eller inför en polismyndighet.

Den som tar emot en förklaring enligt första stycket ska förvissa sig om att den dömden har avgett denna med full vetskap om dess innebörd. Anteckning om förklaringen ska göras i protokoll eller dokumenteras på annat lämpligt sätt.

Framställning

3 § En framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat ska vara skriftlig och åtföljas av

1. de skäl som framställningen grundar sig på,

2. domen i original eller en bestyrkt kopia av domen och av den lag denna grundas på,

3. intyg om att avgörandet är verkställbart, om detta inte framgår av övriga handlingar i ärendet,

4. i förekommande fall, bevis om att den dömden eller laglig ställföreträdare för honom eller henne har samtyckt till att verkställigheten överförs till den andra staten eller uppgift om den dömdes inställning,

5. uppgift om påföljden som avses i framställningen till någon del har verkställts eller om den tidpunkt då verkställighet senast får ske,

6. i förekommande fall, en kopia av domen eller beslutet om utvisning eller avvisning, och

7. övriga handlingar som är av betydelse för frågans bedömning eller som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

4 § Begär myndighet i den andra staten ytterligare upplysningar med anledning av framställningen, ska dessa lämnas av den behöriga myndighet som har gjort framställningen. Myndigheten ska för sådant ändamål, om det behövs, begära in brottmålsakten och sända bestyrkt kopia av denna eller del därav till myndigheten i den andra staten.

Begäran om tvångsmedel

5 § En begäran om tvångsmedel enligt 2 kap. 8 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet ska innehålla uppgift om den dömdes födelsetid, födelseort och hemvist, brottets beskaffenhet samt påföljdens art och längd.

Samråd och underrättelser

6 § Den behöriga myndigheten får om det behövs ytterligare upplysningar om den dömda eller om förhållandena i en annan stat samråda med och vid behov inhämta yttrande från Migrationsverket.

7 § Socialstyrelsen ska underrätta Kriminalvården när en svensk brottmålsdom om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska verkställas utomlands.

8 § Den behöriga myndigheten ska omedelbart underrätta den verkställande staten om ett beslut om återkallelse av framställningen enligt 2 kap. 10 eller 11 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet samt att den svenska brottmålsdomen inte längre får verkställas.

3 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd

Framställningen

1 § En framställning från en annan stat om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska vara skriftlig och åtföljas av

1. domen i original eller en bestyrkt kopia av domen och av den lag denna grundas på,

2. intyg om att avgörandet är verkställbart, om detta inte framgår av övriga handlingar i ärendet,

3. i förekommande fall, ett bevis om att den dömda eller laglig ställföreträdare för honom eller henne har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige, och

4. övriga handlingar som är av betydelse för frågans bedömning eller som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I förekommande fall ska framställningen även åtföljas av en förklaring innehållande den dömdes yttrande om det begärda överförandet av honom eller henne och en kopia av domen eller beslutet om utvisning eller avvisning eller om någon annan åtgärd som har till följd att den dömda inte får vistas i den stat där domen meddelats efter det att han eller hon försatts på fri fot.

2 § Handlingar enligt 1 § ska vara skrivna på svenska, danska norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till svenska eller engelska. Annat språk ska tillåtas om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Begäran om tvångsmedel

3 § En begäran om tvångsmedel enligt 3 kap. 10 och 11 §§ lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet ska åtföljas av uppgift om den dömdes födelsetid, födelseort och hemvist, brottets beskaffenhet samt påföljdens art och längd.

4 § Om en begäran enligt 3 § görs direkt till Justitiedepartementet eller den behöriga myndigheten ska den överlämnas till åklagarmyndigheten.

Samråd

5 § Om en utländsk brottmålsdom rör en gärning på tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens områden, ska den behöriga myndigheten samråda med och vid behov inhämta yttrande från Justitiekanslern.

6 § Om den utländska frihetsberövande påföljden kan antas komma att verkställas i Sverige som sluten ungdomsvård, ska Kriminalvården samråda med Statens institutionsstyrelse.

Underrättelser

7 § Socialstyrelsen ska underrätta Kriminalvården när en utländsk brottmålsdom avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska verkställas i Sverige.

8 § Den behöriga myndigheten i Sverige ska underrätta behörig myndighet i den andra staten när påföljden är till fullo verkställd. Underrättelse ska också lämnas, om den dömden har avvikit från verkställigheten innan påföljden har verkställts till fullo.

9 § Om verkställighet av fängelsestraff sker i Sverige enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt eller enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, tillämpas i fråga om underrättelser 8 § i denna förordning. Underrättelse ska dock lämnas två månader innan påföljden till fullo är verkställd. Underrättelse ska också lämnas om den dömden har avlidit under verkställighetstiden.

4 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande utomlands

Framställningen

1 § En framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat ska vara skriftlig och innehålla

1. de skäl som framställningen grundas på,

2. intyg om att bötesstraff eller beslut om förverkande får verkställas här i landet,

3. uppgift om böter eller förverkande som avses i framställningen till någon del har verkställts,

4. uppgift om den tidpunkt då verkställighet senast får ske,

5. uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser,

6. uppgift om den uppgivna egendomens anknytning till den dömde och i förekommande fall vilka intressen andra än den dömde kan ha i egendomen, och

7. övriga handlingar som är av betydelse för frågans bedömning eller som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Framställningen ska åtföljas av en bestyrkt kopia av domen, godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot.

2 § Begär myndighet i den andra staten ytterligare upplysningar med anledning av framställningen, ska dessa lämnas av Kronofogdemyndigheten. Myndigheten ska för sådant ändamål, om det behövs, begära in brottmålsakten och sända bestyrkt kopia av denna eller del därav till myndigheten i den andra staten.

Underrättelser m.m.

3 § Kronofogdemyndigheten ska genast underrätta behörig myndighet i den andra staten, om

1. den dömde, sedan framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom om böter gjorts i en annan stat, frivilligt betalar delar av bötesbeloppet,

2. beslutet om förverkande delvis har verkställts i Sverige samt vad som återstår att verkställa enligt beslutet,

3. det finns risk för att det sammanlagda värdet av det som verkställs kan komma att överstiga det belopp som anges i beslutet om förverkande, eller

4. den svenska brottmålsdomen inte längre får verkställas.

4 § Kronofogdemyndigheten får göra en framställning hos den verkställande staten om att få del av influtna medel, om den utländska brottmålsdomen avser ett betydande värde och det finns skäl för att göra en sådan framställning.

Innan en sådan framställning görs, ska Kronofogdemyndigheten upplysa Regeringskansliet (Justitiedepartementet) om det.

5 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande

Framställningen

1 § En framställning från en annan stat om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska vara skriftlig och innehålla

1. domen i original eller en bestyrkt kopia av domen,
2. intyg om att avgörandet är verkställbart, om detta inte framgår av övriga handlingar i ärendet,
3. uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser,
4. upplysningar om den uppgivna egendomens anknytning till den dömda och i förekommande fall vilka intressen andra än den dömda kan ha i egendomen, och
5. övriga handlingar som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

2 § Handlingar enligt 1 § ska vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till svenska eller engelska.

Samråd

3 § Om en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom rör en gärning på tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens områden, ska Kronofogdemyndigheten samråda med och vid behov inhämta ett yttrande från Justitiekanslern.

Underrättelser, m.m.

4 § Om ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut har sänts direkt till tingsrätten, ska rätten meddela Kronofogdemyndigheten det.

Om tingsrättens beslut överklagas ska Kronofogdemyndigheten underrättas om det. Detsamma gäller om hovrättens beslut överklagas.

5 § Kronofogdemyndigheten ska underrätta behörig myndighet i den andra staten om åtgärder som vidtagits på grund av framställningen samt när beslut enligt 5 kap. 9 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet vunnit laga kraft.

6 kap. Övriga bestämmelser

1 § Om en handling enligt 6 kap. 2 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet har sänts till en myndighet i Sverige som inte är behörig att ta emot och handlägga denna ska myndigheten vidarebefordra denna till Justitiedepartementet eller till den behöriga myndigheten.

2 § Den behöriga myndigheten ska se till att handlingar som sänds till en annan stat, i den mån det behövs, översätts till den andra statens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar.

3 § I ärenden om överförande av verkställigheten av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands eller om överförande av verkställigheten av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till Sverige får den behöriga myndigheten, om det behövs upplysningar om den dömdes barn i Sverige, inhämta yttrande från en socialnämnd.

En socialnämnd enligt första stycket ska lämna upplysningar om barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas av att straffverkställigheten överförs till Sverige eller till en annan stat.

4 § Har en stat som tillträtt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ställt upp förbehåll för verkställighet av påföljd eller förverkande som avses i 1 kap. 5 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet ska motsvarande förbehåll tillämpas i förhållande till den staten.

7 kap. Särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

1 § Åklagarmyndigheten ska underrätta myndigheten i den andra staten om åtgärd som har gjorts på grund av en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom eller utländsk utevarodom som grundar sig på brottmålsdomskonventionen. Åklagaren ska också underrätta myndigheten när rättens avgörande i sådant mål har vunnit laga kraft.

2 § I fråga om strafföreläggande som utfärdas av åklagarmyndigheten med stöd av 7 kap. 10 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet gäller 5–12 §§ strafföreläggandekungörelsen (1970:60) i tillämpliga delar.

3 § Vid delgivning av en utländsk utevarodom enligt 7 kap. 14 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet ska den dömda underrättas om

1. att framställning om verkställighet av domen har gjorts i enlighet med nämnda lag,
2. att han eller hon kan väcka talan om omprövning av domen (opposition) antingen hos domstol i den stat som har meddelat domen eller hos svensk domstol,
3. vad han eller hon har att iaktta vid opposition, och
4. rättsverkningarna av att opposition inte anförs inom föreskriven tid.

Åklagarmyndigheten ska omedelbart skicka ett exemplar av underrättelse som anges i första stycket till behörig myndighet i den andra staten.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Genom förordningen upphävs förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.
  3. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

17 Förslag till förordning (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om tillämpningen av lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

2 § De begrepp som används i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

3 § All kommunikation och allt samråd för att underlätta verkställigheten av frihetsberövande påföljd i Sverige eller i en annan medlemsstat ska ske mellan Kriminalvården vid fängelse och slutet ungdomsvård och Socialstyrelsen vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, och den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Kommunikationen och samrådet enligt första stycket får ske på det sätt som är lämpligast i det enskilda fallet.

2 kap. Verkställighet av svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Upplysningsskyldighet

1 § Om verkställigheten av en svensk dom kan komma att överföras till en annan medlemsstat enligt 2 kap. lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska Kriminalvården, vid fängelse, och Statens institutionsstyrelse, vid slutet ungdomsvård, upplysa den dömda om detta och om innebörden av att verkställigheten överförs. Statens institutionsstyrelse ska underrätta Kriminalvården om den dömda

begär att verkställigheten överförs till en annan medlemsstat eller om det annars finns förutsättningar för ett överförande.

Första stycket gäller även vid en svensk dom om överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Vad som där sägs om Kriminalvården ska dock i sådana fall istället gälla chefsöverläkaren vid den vårdinrättning den dömda vårdas, verksamhetschefen eller annan tjänsteman som någon av dem har förordnat. Begär den dömda i ett sådant fall själv att verkställigheten överförs eller det annars finns förutsättningar för överförande, ska Socialstyrelsen underrättas.

Samråd vid prövning av anknytningskrav

2 § Vid prövning av den dömdes anknytning enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska samråd hållas med den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Samråd behöver dock inte hållas om den dömda omfattas av 2 kap. 2 § andra stycket 1–3 samma lag.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § Den dömda ska lämna en förklaring rörande samtycke och inställning enligt 2 kap. 3 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen samt av återtagande av samtycke enligt 2 kap. 4 § andra stycket samma lag,

1. om påföljden avser fängelse, inför chefen för den kriminalvårdsanstalt eller det häkte där den dömda förvaras eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att ta emot en sådan förklaring eller inför en polismyndighet,

2. om påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård inför chefsöverläkaren vid den vårdinrättning där den dömda vårdas, verksamhetschefen eller någon annan tjänsteman som har förordnats att ta emot en sådan förklaring, eller

3. om påföljden avser slutna ungdomsvård inför chefen för det ungdomshem eller det häkte där den dömda förvaras, eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att ta emot en sådan förklaring eller inför en polismyndighet.

Den som tar emot förklaringen enligt första stycket ska förvissa sig om att den dömde har lämnat förklaringen med full vetskap om dess innebörd. Anteckning om förklaringen ska göras i protokoll eller dokumenteras på annat lämpligt sätt.

Om den dömdes samtycke och inställning inte kan inhämtas på grund av hans eller hennes ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd ska det offentliga biträdet ges tillfälle att yttra sig.

Översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

4 § En svensk dom som översänds till en annan medlemsstat enligt 2 kap 9 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska sändas över skriftligen och åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga I till rambeslutet.

Den behöriga myndigheten ska översätta intyget till den verkställande statens språk eller till ett annat språk som den staten har förklarat att den godtar.

Den behöriga myndigheten ska efter samråd med den behöriga myndigheten i den verkställande staten översätta delar av eller hela domen till den andra statens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar.

Samråd och underrättelser m.m.

5 § Den behöriga myndigheten får om det behövs ytterligare upplysningar om den dömde eller om förhållandena i en annan medlemsstat samråda med och vid behov inhämta yttrande från Migrationsverket.

6 § Den behöriga myndigheten ska underrätta den dömde om ett beslut att sända över domen tillsammans med intyget till den verkställande staten. Underrättelsen ska upprättas i enlighet med bilaga II till rambeslutet.

Den behöriga myndigheten ska när det behövs översätta en underrättelse enligt första stycket till ett språk som den dömde förstår.

7 § Socialstyrelsen ska underrätta Kriminalvården när en svensk dom om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska verkställas i en annan medlemsstat.

8 § Begär den behöriga myndigheten i den verkställande staten att samråd ska hållas eller att ytterligare upplysningar med anledning av begäran om erkännande och verkställighet ska lämnas, ska den behöriga myndigheten utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga ytterligare upplysningar.

9 § Den behöriga myndigheten ska omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten, om ett beslut om återkallelse enligt 2 kap. 10 eller 11 § lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

10 § Framställning enligt 2 kap. 14 lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen som ges in till den behöriga myndigheten ska vidarebefordras till åklagarmyndigheten.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd

Den behöriga myndighetens medgivande

1 § Den behöriga myndigheten ska till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten lämna sitt medgivande till att en utländsk dom sänds över till Sverige för erkännande och verkställighet här om förutsättningarna enligt 3 kap. 1, 3 och 4 §§ i lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen är uppfyllda och hinder mot erkännande och verkställighet inte kan antas föreligga.

Den behöriga myndigheten ska underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om ett medgivande enligt första stycket lämnas eller inte.

Den dömdes samtycke och inställning

2 § Om den dömden befinner sig i Sverige och ska lämna förklaring rörande samtycke och inställning här gäller vad som föreskrivs i 2 kap. 3 §.

Mottagande av en utländsk dom

3 § Om en utländsk dom har sänts till en myndighet som inte är behörig att erkänna och verkställa domen enligt lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, ska den myndigheten vidarebefordra domen till den behöriga myndigheten. Den behöriga myndigheten ska i så fall underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta.

Detsamma gäller andra handlingar som tillhör ett ärende om erkännande och verkställighet.

Översättning av en utländsk dom

4 § Den behöriga myndigheten får begära att den utfärdande staten översätter hela eller delar av en utländsk dom som sänts till den behöriga myndigheten enligt 3 kap. 7 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, till svenska, danska, norska eller engelska om det behövs för att myndigheten ska kunna pröva frågan om erkännande och verkställighet.

Begäran om tvångsmedel

5 § Om en begäran om tvångsmedel enligt 3 kap. 10 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen görs direkt till den behöriga myndigheten ska den överlämnas till åklagarmyndigheten.

Den behöriga myndigheten ska hållas underrättad om de åtgärder som vidtas med anledning av begäran om tvångsmedel.

Avstående från specialitetsprincipen

6 § En person som har överförs till Sverige kan avstå från att använda specialitetsprincipen för annat brott som begåtts före överförandet. Sådant avstående lämnas till åklagare.

Avståendet ska antecknas på ett formulär som fastställs av riksåklagaren. Formuläret ska om möjligt vara skrivet på det språk som normalt används av den som har överförs. Om ett annat språk används, ska det antecknas på handlingen vilka åtgärder som har vidtagits för att kontrollera att den som har överförs har förstått innebörden av avståendet.

Samråd

7 § Om en utländsk dom rör en gärning på tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens områden, ska den behöriga myndigheten samråda med och vid behov inhämta yttrande från Justitiekanslern.

8 § Begär den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att samråd ska hållas eller att upplysningar ska lämnas, ska den behöriga myndigheten utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar.

9 § Den behöriga myndigheten ska samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten innan beslut meddelas om att en utländsk dom inte ska erkännas och verkställas i Sverige.

Underrättelser

10 § Den behöriga myndigheten ska omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om ett beslut enligt 3 kap. 11 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen inte kan fattas inom nittio dagar efter det att begäran om erkännande och verkställighet i Sverige kom in till myndigheten. Den behöriga myndigheten ska ange skälen för förseningen och den tid som uppskattningsvis behövs för ett beslut.

11 § Den behöriga myndigheten ska underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, om

1. början och slutet på perioden med villkorlig frigivning, om detta efterfrågas i intyget av den utfärdande staten,
2. att den dömda inte kan påträffas på svenskt territorium,
3. ett beslut om att meddela verkställbarhetsförklaring samt datumet för beslutet,
4. ett beslut om att vägra erkännande och verkställighet,
5. verkställigheten i Sverige upphör,
6. att den dömda rymt från verkställigheten, och
7. att den frihetsberövande påföljden har verkställts.

4 kap. Övriga bestämmelser

1 § Den behöriga myndigheten får i ett ärende enligt lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, inhämta yttrande från en socialnämnd om det behövs upplysningar om den dömdes barn i Sverige.

En socialnämnd enligt första stycket ska lämna upplysningar om barnets behov av kontakt med den dömda, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas av att straffverkställigheten överförs till Sverige eller till en annan medlemsstat.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2014.
  2. Förordningen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder.

18 Förslag till förordning (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Häri genom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om tillämpningen av lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

De termer och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i lagen.

2 § All kommunikation och allt samråd för att underlätta verkställighet av frivårdspåföljd i Sverige eller i en annan medlemsstat ska ske mellan Kriminalvården och den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Kommunikationen och samrådet enligt första stycket får ske på det sätt som är lämpligast i det enskilda fallet.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Upplysningsskyldighet

1 § Om verkställighet av en svensk dom, kan komma att överföras till en annan medlemsstat enligt 2 kap. lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, ska Kriminalvården upplysa den dömda eller frigivna om detta och om innebörden av att verkställigheten överförs. Avser påföljden ungdomstjänst ska socialnämnden i stället lämna sådan upplysning. Begär den dömda att verkställigheten överförs ska socialnämnden underrätta Kriminalvården.

Översändande av en svensk dom om frivårdspåföljd

2 § En svensk dom som översänds till en annan medlemsstat enligt 2 kap. 3 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska sändas över skriftligen och åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga I till rambeslutet.

Kriminalvården ska översätta intyget till den verkställande statens språk eller till ett annat språk som den staten har förklarat att den godtar.

Entledigande av övervakare

3 § Om den verkställande staten bifaller en begäran om erkännande och verkställighet ska Kriminalvården, om övervakning anordnats i Sverige, entlediga övervakaren för den dömd.

Samråd, m.m.

4 § Begär den behöriga myndigheten i den verkställande staten att samråd ska hållas eller att ytterligare upplysningar med anledning av begäran om erkännande och verkställighet ska lämnas, ska Kriminalvården utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga ytterligare upplysningar.

5 § Finner en övervakningsnämnd vid handläggningen av ett ärende, att förutsättningar finns för begäran om erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat enligt 2 kap. lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, ska det anmälas till Kriminalvården.

6 § Åklagarmyndigheten ska underrätta Kriminalvården om den dömd, efter att verkställigheten av en svensk dom överförts till den verkställande staten, åtalas för annan brottslighet i Sverige. Kriminalvården ska i en sådan situation samråda med och vid behov inhämta yttrande från åklagarmyndigheten.

7 § Meddelar domstol eller övervakningsnämnd följdbeslut enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, ska en avskrift av domen eller beslutet sändas till Kriminalvården.

Underrättelser

8 § Kriminalvården ska omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten om

1. alla omständigheter eller förhållanden som skulle kunna föranleda följdbeslut,

2. följdbeslut enligt 2 kap. 5 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, eller

3. ett beslut enligt 2 kap. 6 eller 7 § lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen att återkalla en begäran om erkännande och verkställighet.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frivårdspåföljd

Kriminalvårdens medgivande

1 § Kriminalvården ska till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten lämna sitt medgivande till att en utländsk dom sänds över till Sverige för erkännande och verkställighet här om förutsättningarna enligt 3 kap. 1 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen är uppfyllda och hinder mot erkännande och verkställighet inte kan antas föreligga.

Kriminalvården ska underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om ett medgivande enligt första stycket lämnas eller inte.

Mottagande av en utländsk dom om frivårdspåföljd

2 § Om en utländsk dom har sänts till en myndighet som inte är behörig att erkänna och verkställa domen enligt lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, ska den myndigheten vidarebefordra domen till

Kriminalvården. Kriminalvården ska i så fall underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta.

Detsamma gäller andra handlingar som tillhör ett ärende om erkännande och verkställighet.

Samråd

3 § Om en utländsk dom rör en gärning på tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens områden, ska Kriminalvården samråda med och vid behov inhämta yttrande från Justiekanslern.

4 § Begär den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att samråd ska hållas eller att upplysningar ska lämnas, ska Kriminalvården utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar.

5 § Kriminalvården ska samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten innan beslut meddelas om att en utländsk dom inte ska erkännas och verkställas i Sverige.

6 § Är den dömda inte medborgare i Sverige, ska Kriminalvården före ärendets avgörande inhämta yttrande från Migrationsverket, om det inte är uppenbart obehövligt.

Underrättelser

7 § Kriminalvården ska omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om ett beslut enligt 3 kap. 7 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårds-påföljder inom Europeiska unionen inte kan fattas inom sextio dagar efter det att begäran om erkännande och verkställighet i Sverige kom in till myndigheten. Kriminalvården ska ange skälen för förseningen och den tid som uppskattningsvis behövs för ett beslut.

8 § Kriminalvården ska underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, om

1. att den dömda inte kan påträffas på svenskt territorium,
2. ett beslut om att meddela verkställbarhetsförklaring,
3. ett beslut om att vägra erkännande och verkställighet,

4. ett beslut att återföra behörigheten till den utfärdande staten,
5. att verkställigheten i Sverige har upphört,
6. ett beslut enligt 2–4 har överklagats.

En underrättelse enligt första stycket 4 ska åtföljas av en anmälan som är upprättat i enlighet med bilaga II till rambeslutet.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Förordningen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/947/RIF om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder.

1 Uppdraget och dess genomförande

1.1 Utredningens uppdrag

Utredningens direktiv (2011:28), som fastställdes genom beslut vid regeringssammanträde den 24 mars 2011, finns i dess helhet fogade till betänkandet som *bilaga 1*.

Uppdraget har i huvudsak bestått av tre delar. Det har varit fråga om att

- göra en översyn av lagen (1972:260) om internationellt samarbetet rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL) och föreslå en tydligare och mer ändamålsenlig reglering,
- föreslå hur rådets rambeslut (2008/909/RIF) om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen ska genomföras i svensk rätt, och
- föreslå hur rådets rambeslut (2008/947/RIF) om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder ska genomföras i svensk rätt.

Översynen av IVL har bestått i dels att göra en genomgripande genomgång av regelverket i sak, dels att se över lagstiftningens tekniska och språkliga utformning. Inom ramen för denna översyn har uppdraget närmare bestått i att bl.a.

- göra en samlad bedömning av hur lagens tillämpningsområde bör utformas och då särskilt ta ställning till om det finns anledning att förändra kravet på ömsesidighet,

- ta ställning till vilka svenska påföljder som ska kunna överföras för verkställighet i en annan stat i enlighet med lagen,
- föreslå en mer ändamålsenlig beslutsordning,
- bedöma om prövningen i vissa fall och under vissa förutsättningar fortfarande bör vara förbehållen regeringen,
- föreslå vilka förutsättningar som ska gälla vid överförande av verkställighet från respektive till Sverige,
- se över Sveriges förklaringar och reservationer och föreslå de förändringar som behövs.

Beträffande uppdraget att föreslå hur rambesluten ska genomföras i svensk rätt har detta bestått i att se över och lämna förslag i alla frågor som är relevanta för överförande av straffverkställighet, såväl från som till Sverige, i enlighet med rambesluten. Det har varit fråga om att bl.a.

- föreslå vilken beslutsordning som gälla,
- ta ställning till vilka svenska påföljder som ska kunna överföras för verkställighet i en annan medlemsstat inom EU,
- föreslå vilka principer och föreskrifter som ska gälla i fråga om erkännande och verkställighet i Sverige,
- ta ställning till vilka anknytningskriterier som ska gälla vid överförande av verkställighet från och till Sverige,
- överväga i vilken utsträckning och hur möjligheterna att vägra erkännande och verkställighet bör genomföras i svensk rätt,
- beträffande frivårdspåföljder att föreslå en reglering av ansvaret för följdbeslut,
- ta ställning till vilka underrättelser och förklaringar som bör lämnas till rambesluten bl.a. gällande kravet på dubbel straffbarhet.

1.2 Uppdragets genomförande

Utredningens arbete inleddes i april 2011. Utredningens experter har varit kallade till tretton sammanträden, varav ett tvådagars sammanträde i internatform.

Utöver experternas medverkan har ytterligare information inhämtats och samråd hållits med Centralmyndigheten, Kriminalvården, Socialstyrelsen, Kronofogdemyndigheten, Statens Institutionsstyrelse (SiS), Riksåklagarens kansli och Stockholms tingsrätt. En praxisgenomgång har gjorts av regeringens beslut enligt internationella verkställighetslagen under 2000-talet.

Sekreteraren har den 20 mars 2012 deltagit vid ett expertmöte i Bryssel om genomförandet av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. Utredningen har följt arbetet i andra medlemsstater med att genomföra rambeslutet. Även annat relevant arbete inom EU när det gäller det straffrättsliga samarbetet har beaktats, bl.a. gällande kommissionens arbete med en grönbok om förhållanden i fängelse och häkte.

Utredningen har också följt arbetet inom Regeringskansliet med genomförandet av rambeslutet om verkställighet av utevarodomar (Ds 2012:53), rambeslutet om en europeisk övervakningsorder, betänkandet om transport av frihetsberövade personer (SOU 2011:7) och antagandet av konventionen om en nordisk arresteringsorder, som genomförts genom lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Utredningen har samrått med Påföljdsutredningen (Ju 2009:11), Utredningen om processrättsliga konsekvenser av Påföljdsutredningens förslag (Ju 2012:F), Utlämningsutredningen (Ju 2009:16), Yttrandefrihetskommittén (Ju 2003:04), Psykiatrilagsutredningen (S 2008:09), Penningtvättsutredningen (Ju 2010:11) och Straffprocessutredningen (Ju 2010:10). Utredningen har även följt arbetet med Utredningen om översyn av de statliga verksamheterna inom vård- och omsorgssystemet (S 2011:01).

1.3 Disposition av betänkandet

Betänkandet består av sex delar. *Del I* innehåller en beskrivning av gällande rätt (avsnitten 2–7) samt av reformbehovet och utredningens utgångspunkter (avsnitt 8).

I *Del II* finns våra överväganden och förslag om en ny internationell verkställighetslag (avsnitten 9–14).

I *Del III* finns våra överväganden och förslag om genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder (avsnitten 15–19).

I *Del IV* finns våra överväganden och förslag om genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder (avsnitten 20–24).

I *Del V* behandlas vissa gemensamma frågor. Det handlar om behörig domstol (avsnitt 25), ikraftträdande och övergångsbestämmelser (avsnitt 26) och förslagets konsekvenser (avsnitt 27).

Del VI innehåller utredningens författningsförslag med kommentarer. Samtliga författningsförslag redovisas inledningsvis i betänkandet.

Del I
Gällande rätt

2 Nuvarande regler

Överförande av straffverkställighet är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Det grundläggande syftet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att straffet verkställs där den dömda är medborgare eller har sin hemvist. För detta finns såväl kriminalpolitiska skäl som humanitära skäl. För böter och förverkande syftar samarbetet framför allt till att underlätta en effektiv brottsbekämpning. Samarbetet grundar sig på ett flertal internationella överenskommelser. Nedan följer en översiktlig redogörelse för de överenskommelser om överförande av straffverkställighet som Sverige har ingått och hur de har genomförts i svensk lagstiftning.

2.1 Internationella verkställighetslagen

Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen, IVL) möjliggör överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande till och från Sverige. Regeringen har behörighet att i förordning bestämma att frihetsberövande påföljder, böter och förverkande som dömts ut i en annan stat får verkställas i Sverige och att svenska frihetsberövande påföljder, böter eller förverkanden får verkställas utomlands i den mån det följer av en bilateral eller multilateral överenskommelse som Sverige ingått med en annan stat (1 § första stycket IVL). Detsamma gäller godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot. Beträffande frihetsberövande påföljder omfattas inte överlämnande till annan särskild vård än rättspsykiatrisk vård.

De grundläggande överenskommelserna som omfattas av lagen är Europarådets konvention från 1970 om brottmålsdoms internatio-

nella rättsverkningar (*brottmålsdomskonventionen*),¹ Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (*överförandekonventionen*)² med 1997 års tilläggsprotokoll³ och artikel 67–69 i Schengenkonventionen.⁴ Av förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVF) framgår vilka överenskommelser som omfattas av lagen samt vilka stater som tillträtt dessa överenskommelser.

Huvudregeln är att det för ett överförande av straffverkställighet ska finnas en överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som möjliggör ett överförande mellan staterna. När synnerliga skäl föreligger kan regeringen under vissa förutsättningar besluta att verkställigheten av en frihetsberövande påföljd ska överflyttas i ett visst konkret fall utan att en generell överenskommelse med den andra staten finns (3 § IVL). Det handlar om fall när starka humanitära, sociala eller andra liknande skäl talar för att svensk medborgare eller utlänning med hemvist här i landet överflyttas hit för fortsatt verkställighet av ett långvarigt frihetsstraff eller när en i Sverige dömd person är medborgare eller har hemvist i den stat dit överflyttning kan ske.⁵

2.1.1 Brottmålsdomskonventionen

IVL tillkom år 1972 med anledning av Sveriges tillträde till brottmålsdomskonventionen. För närvarande har 21 stater tillträtt konventionen som omfattar frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Konventionen tillämpas inte i någon större utsträckning, drygt två fall per år. Detta beror troligen på att förfarandet enligt konventionen är relativt komplicerat. Brottmålsdomskonventionen omfattar även förlust av rättighet, s.k. diskvalifikation, t.ex. återkallelse av körkort eller förlust av läkarlegitimation. Sverige har valt att inte låta lagens tillämpningsområde omfatta diskvalifikation.⁶

Krav på domstolsförfarande är en central punkt i brottmålsdomskonventionen. Konventionen förpliktar konventionsstaterna att låta verkställigheten föregås av ett särskilt prövningsförfarande, som i princip ska äga rum vid domstol. Vidare är konventionsstat, som inte

¹ SÖ 1973:55 och SÖ 2000:45, prop. 1972:98.

² SÖ 1985:1, prop. 1983/84:197.

³ SÖ 2000:53, prop. 1999/2000:45.

⁴ SÖ 1998:49, prop. 1999/2000:45.

⁵ Prop. 1972:98 s. 86 och 107 f.

⁶ Prop. 1972:98 s. 86.

lämnat förbehåll, skyldig att införa ett särskilt system för förfarandet vid prövning av utevarodom.⁷ Förfarandet och beslutsordningen beträffande frihetsberövande påföljder beskrivs närmare i avsnitt 3.1.1 och 3.2.2 och beträffande böter och förverkande i avsnitt 3.3.1.

Konventionen innebär att en stat i princip är förpliktigad att överta verkställigheten efter en framställning, om alla förutsättningar är uppfyllda. Samtycke från den dömde är inte något krav enligt konventionen. Konventionen tillåter en stat att vägra verkställighet om vissa i konventionen uppräknade förhållanden är aktuella. I lagen har därför tagits in vissa tvingande och fakultativa vägransgrunder (5 och 6 §§ IVL). Under vissa förutsättningar är det möjligt med partiell verkställighet av domen (7 § IVL). Förutsättningarna för överförande av straffverkställighet beskrivs närmare i avsnitt 4.2.1.

2.1.2 Överförandekonventionen jämte tilläggsprotokoll och Schengenkonventionen

Mot bakgrund av bl.a. att få stater ratificerat brottmålsdomskonventionen har Europarådet arbetat fram ytterligare en konvention, överförandekonventionen, vilken trädde i kraft den 1 juli 1985. Samtliga medlemsstater inom EU har tillträtt konventionen och 21 medlemsstater, inklusive Sverige, har tillträtt tilläggsprotokollet. Konventionen är öppen för tillträde av, förutom europarådsstater, USA och Kanada, som medverkat vid utarbetandet. Vidare kan även andra stater utanför Europarådet bjudas in att ansluta sig. Flertalet överföranden inom EU sker med stöd av denna konvention.

Förfarandet och beslutsordningen vid tillämpning av överförandekonventionen jämte tilläggsprotokoll och Schengenkonventionen beskrivs närmare i avsnitt 3.1.1 och 3.2.1.

I förhållande till brottmålsdomskonventionen skiljer sig regleringen i överförandekonvention huvudsakligen i följande avseenden.

- Överförandekonventionen omfattar enbart frihetsberövande påföljder.
- Det finns inte någon skyldighet för en stat att överföra eller överta straffverkställighet. Ett överförande förutsätter alltid både domslandet och den verkställande statens medgivande. Överförandekonventionen innehåller därför inte i samma utsträckning

---

⁷ Prop. 1972:98 s. 72 och 81.

som brottmålsdomskonventionen en uppräknning av de grunder som får åberopas till stöd för att vägra verkställighet.

- Överförande av straffverkställighet får begäras inte bara av domslandet utan även av den stat som önskar överta verkställigheten.
- Den dömde måste samtycka till ett överförande enligt konventionen.
- Förfarandet är enklare vilket gör den praktiska tillämpningen lättare.

Överförandekonventionens bestämmelser kompletteras av tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen.

Genom tilläggsprotokollet till överförandekonventionen har kravet på samtycke från den dömde modifierats i två fall. För det första krävs inte samtycke från den dömde vid verkställighet av utländsk påföljd i det land där denne är medborgare om han eller hon har flytt till den staten i syfte att undandra sig verkställigheten av en dom (flyktfallet). Överförande kan för det andra ske utan den dömdes samtycke när han eller hon utöver den frihetsberövande påföljden ska utvisas eller avvisas på grund av brottet genom beslut antingen i brottmålsdomen eller i anslutning till brottmålsdomen. Samma sak gäller när ett beslut får som konsekvens att den dömde inte längre får stanna kvar i domslandet när han eller hon frigges (utvisningsfallet). Dessutom finns i tilläggsprotokollet kompletterande regler om tvångsmedel.

Sverige tillträdde Schengenkonventionen 2001 och regleringen är tillämplig i förhållande till de stater som anslutit sig till Schengensamarbetet. Schengenkonventionens bestämmelser i artiklarna 67–69, kompletterar överförandekonventionens bestämmelser. Schengenkonventionen innebär, för de anslutna staternas del, att ett överförande kan ske utan den dömdes samtycke vid flyktfallet.

2.1.3 Verkställighet enligt andra internationella överenskommelser

Sverige har även ingått andra överenskommelser som regleras genom IVL. Överenskommelserna framgår av 21–21 g §§ IVF och i bestämmelserna anges vilket förfarande för verkställighet till respektive från Sverige som ska tillämpas genom hänvisningar till bestämmelser såväl i IVL som i IVF. Vissa av föreskrifterna hänför sig till vad som

gäller enligt brottmålsdomskonventionen och andra till vad som gäller enligt överförandekonventionen. I 25 § IVL regleras överförande av verkställighet till Sverige i de fall regeringen i sitt förordnande varken hänfört sig till brottmålskonventionen eller överförandekonventionen. I bilagor till IVF framgår vilka länder som omfattas av de multilaterala konventionerna. De överenskommelser som gäller i dag är följande.

- Överenskommelsen den 15 mars 2002 mellan Sverige och Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder.⁸ Överenskommelsen avser frihetsberövande påföljder.
- Överenskommelsen den 26 september 1989 mellan Sverige och Thailand om verkställighet av straffrättsliga påföljder.⁹ Överenskommelsen avser frihetsberövande påföljder och vissa övervakningsåtgärder.
- Överenskommelsen den 14 december 1989 mellan Sverige och Storbritannien och Nordirland om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott.¹⁰ Överenskommelsen avser förverkande av utbyte av brott.
- Förenta nationernas konvention av den 20 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (narkotikabrottskonventionen).¹¹ Konventionen omfattar förverkande av bl.a. vinning som härrör från brott enligt konventionen eller egendom som motsvarar värdet av sådan vinning samt narkotika m.m. (uppräknade i artikel 5, punkt 1).
- Den europeiska konventionen den 8 november 1990 om förverkande m.m. (förverkandekonventionen).¹² Konventionen omfattar förverkande på grund av brott.
- Avtalet mellan Sverige och Australien den 18 december 1998 om inbördes rättshjälp i brottmål.¹³ Avtalet avser förverkande på grund av brott.

---

⁸ SÖ 2003:34.

⁹ SÖ 1990:35 och 2004:24.

¹⁰ SÖ 1992:5.

¹¹ SÖ 1991:41.

¹² SÖ 1996:19, 1999:50 och 2000:36. En revidering av förverkandekonventionen har skett genom Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism, vilken trädde i kraft den 1 maj 2008. Sverige har undertecknat konventionen och Penningtvätsutredningen har i betänkandet SOU 2012:12 föreslagit att Sverige ska tillträda 2005 års förverkandekonvention.

¹³ SÖ 2001:47.

- Avtalet mellan Sverige och Kanada den 15 februari 2000 om inbördes rättshjälp i brottmål.¹⁴ Avtalet avser förverkande på grund av brott.
- Förenta nationernas konvention den 15 november 2000 mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (Palermokonventionen).¹⁵ Konventionen omfattar förverkande av vinning som härrör från brott enligt konventionen eller egendom som motsvarar värdet av sådan vinning samt egendom, utrustning och andra hjälpmedel (artikel 12, punkt 1).
- Tilläggsprotokollet (till Palermokonventionen) den 15 november 2000 om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.¹⁶
- Tilläggsprotokollet (till Palermokonventionen) den 15 november 2000 mot människosmuggling land-, luft- och sjövägen.¹⁷
- Förenta nationernas konvention den 31 oktober 2003 mot korruption (korruptionskonventionen).¹⁸
- Avtalet mellan Europeiska unionen och Japan av den 15 december 2009 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål. Avtalet omfattar förverkande på grund av brott.

2.2 Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Den enda konvention som reglerar frivårdspåföljder är Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer (övervakningskonventionen). Konventionen har till syfte att göra det möjligt för medlemsstaterna att ge varandra ömsesidig hjälp vid verkställigheten av påföljder som innebär kriminalvård i frihet. Vissa övervakningsåtgärder omfattas vidare av avtalet mellan Sverige och Thailand.¹⁹

Konventionen har i svensk rätt genomförts genom lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i fri-

---

¹⁴ SÖ 2001:43.

¹⁵ SÖ 2004:21.

¹⁶ SÖ 2004:22.

¹⁷ SÖ 2007:26.

¹⁸ SÖ 2007:44.

¹⁹ Överenskommelsen den 26 september 1989 mellan Sverige och Thailand om samarbete rörande verkställighet av straffrättsliga påföljder, SÖ 1990:35.

het (IskL) och förordningen (1979:163) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskF). Lagstiftningen har i praktiken tillämpats ytterst sällan. Förfarandet och beslutsordningen redovisas i avsnitt 3.4.1.

2.3 Överförande av straffverkställighet inom Norden

2.3.1 Nordiska verkställighetslagen

Inom Norden finns sedan länge ett långtgående samarbete rörande överförande av straffverkställighet. Samarbetet bygger på lagharmonisering och de nordiska staterna har i stort sett likalydande lagar gällande överförande av straffverkställighet. I Sverige finns bestämmelser i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen, NVL) och i den tillhörande förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (NVF).

De nordiska verkställighetslagarna möjliggör överförande mellan de nordiska länderna av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Därutöver kan även övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna överföras till en annan nordisk stat. Vidare omfattas verkställighet av rättegångskostnader. Även strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot omfattas av bestämmelserna. Där emot omfattas inte verkställighet av avgift till brottsofferfonden eller företagsbot. Den nordiska regleringen omfattar inte heller rättspsykiatrisk vård. Om det är fråga om att överföra verkställigheten av rättspsykiatrisk vård till eller från Sverige i förhållande till ett annat nordiskt land tillämpas därför i stället IVL. Det pågår för närvarande ett arbete med att utöka den nordiska regleringen till att även avse samhällstjänst.²⁰

Den nordiska lagstiftningen bygger på direktkontakt mellan de behöriga myndigheterna i respektive stat och på att den rättsliga prövningen görs av de behöriga myndigheterna och inte av regeringarna eller i övrigt på politisk nivå. Samarbetet är uppbyggt på så sätt att varje lands myndigheter har att, obundna av tvingande regler, besluta såväl om en framställning om överförande ska göras som om en framställning ska bifallas. Det har ansetts vara en förutsätt-

²⁰ Rapport om Utredning om överförande av straffverkställighet den 28 maj 2012 till Nordisk Ministerråd, Nils Erik Lie.

ning för att samarbetet ska kunna bedrivas utan stöd av någon internationell överenskommelse, att framställningar varken underlåts eller avslås i de fall på vilka lagreglerna tar sikte. Någon ovillkorlig skyldighet att efterkomma framställningar om verkställighet föreligger visserligen inte. Samarbetet bygger dock på att en framställning, som har gjorts i enlighet med lagstiftningen, regelmässigt ska bifallas, om inte särskilda hinder föreligger.

Vid fängelse eller motsvarande straff är det Kriminalvården som svarar både för att göra en framställning om överförande och för att slutligt pröva frågan om överförande till och från Sverige. Se närmare om förfarandet och beslutsordningen gällande frihetsstraff i avsnitt 3.1.2 och 3.2.4. En frihetsberövande påföljd som dömts ut i ett annat nordiskt land får verkställas i Sverige, om den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här eller, om personen redan befinner sig i Sverige, om det med hänsyn till omständigheterna är lämpligast (5 § NVL). Under motsvarande förutsättningar får ett svenskt fängelsestraff verkställas i ett annat nordiskt land (8 § NVL). Den dömdes samtycke är inte nödvändigt för överförande och det finns inte i lagen något krav på dubbel straffbarhet.

Kriminalvården är behörig myndighet vid överförande till Sverige av övervakning av villkorligt dömd m.m. eller övervakning av villkorligt frigiven m.m. Övervakningsnämnden är behörig när det gäller överförande av verkställighet från Sverige av skyddstillsyn och övervakning av villkorligt frigiven m.m. Se vidare avsnitt 3.4.2.

Vid överförande av verkställighet av böter, förverkande m.m. till respektive från Sverige är Kronofogdemyndigheten behörig myndighet. Förfarandet och beslutsordningen avseende bötesstraff och förverkande beskrivs i avsnitt 3.3.2.

2.3.2 Överförande av straffverkställighet i samband med en nordisk arresteringsorder

I syfte att förenkla och effektivisera utlämningsförfarandet mellan de nordiska staterna har dessa antagit en konvention om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott (nordisk arresteringsorder). Konventionen har genomförts i svensk rätt genom lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,²¹ förordningen (2012:565) om överlämnande från Sverige

---

²¹ Prop. 2010/11:158, bet. 2011/12:JuU5, rskr. 2011/12:21.

enligt en nordisk arresteringsorder och förordningen (2012:566) om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

I lagen finns bestämmelser om överförande av straffverkställighet efter att en nordisk arresteringsorder avseende straffverkställighet avslagits på den grunden att den frihetsberövande påföljden i stället ska verkställas i Sverige. Den myndighet som ansvarar för verkställigheten ska besluta om överförande hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det (6 kap. 1 § lagen om en nordisk arresteringsorder). Vid verkställighet av en fängelsepåföljd ska den svenska ansvariga myndigheten vid sin handläggning tillämpa de bestämmelser i den nordiska verkställighetslagen som gäller då en framställning om verkställighet av en sådan påföljd bifalls i Sverige. Vid överförande av annan påföljd än fängelse ska den ansvariga myndigheten tillämpa 7 kap. 3–6 §§ lagen om en europeisk arresteringsorder. Däremot har det inte i lagen om en nordisk arresteringsorder införts några bestämmelser om villkorat överlämnande. Bakgrunden till detta är att NVL redan ser till att svenska medborgare och personer med hemvist i Sverige ska få verkställa nordiska straff i Sverige.²²

2.4 Överförande av straffverkställighet inom Europeiska unionen

Inom Europeiska unionen pågår ett omfattande arbete med att ersätta den traditionella formen av internationellt rättsligt samarbete med ett samarbete som bygger på principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden. Europeiska rådet fastslog i Tammerfors 1999 att principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål som meddelas i någon medlemsstat ska utgöra en hörnsten i samarbetet inom Europeiska unionen. I både det s.k. Haagprogrammet från 2004 och det s.k. Stockholmsprogrammet från 2009 upprepades att medlemsstaterna skulle fullfölja sina åtaganden enligt de slutsatser som antagits i Tammerfors. Principen innebär att medlemsstaterna ska erkänna och verkställa varandras rättsliga avgöranden och utan vidare prövning godta de bedömningar som de beslutande myndigheterna har gjort. Prövningen av om den andra statens avgöranden ska erkännas och verkställas är begränsad till vissa s.k. vägransgrunder. Om den verkställande staten finner att

---

²² Prop. 2010/11:158 s. 76 f.

det föreligger en sådan omständighet får den vägra att erkänna och verkställa avgörandet. I annat fall ska den verkställande staten överta verkställigheten av avgörandet. Syftet är att uppnå ett enklare, snabbare och effektivare förfarande.

2.4.1 Lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska union

Rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff antogs den 24 februari 2005. Innan utkastet till rambeslut antogs för Sveriges del godkändes det av riksdagen.²³ Rambeslutet har genomförts genom lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen samt förordningen (2009:1428) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, vilka trädde i kraft den 1 januari 2010.²⁴

Bestämmelserna avser svenska beslut om bötesstraff som sänds över till en annan medlemsstat för verkställighet där, och bötesstraff från en annan medlemsstat som ska verkställas i Sverige. Med bötesstraff avses i lagen bl.a. böter och företagsbot i brottsbalkens mening som meddelats av domstol eller genom ett föreläggande enligt 48 kap. rättegångsbalken samt beslut om rättegångskostnader och avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond (1 kap. 2 §). Med bötesstraff avses vidare utländska bötesstraff som meddelats av domstol eller annan i rambeslutet angiven behörig myndighet och som avser påföljd för brott avseende brottslig eller annan straffbar gärning, ersättning till brottsoffer i vissa fall, ersättning för rättegångskostnader och avgifter till fond eller organisation för brottsoffer (1 kap. 3 §). Se närmare om förfarandet i avsnitt 3.3.3.

2.4.2 Lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Rådets rambeslut 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande antogs den 6 oktober 2006. Innan utkastet till rambeslut antogs för Sveriges del godkändes det av riksdagen.²⁵ Rambeslutet har genomförts genom

²³ Prop. 2003/04:92, bet. 2003/04:JuU28, rskr. 2003/04:279.

²⁴ Ds 2007:18, prop. 2008/09:218, bet. 2009/10:JuU3, rskr. 2009/10:33.

²⁵ Prop. 2004/05:55, bet. 2004/05:JuU25, rskr. 2005/05:184.

lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen samt förordningen (2011:578) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen, vilka trädde i kraft den 1 juli 2011.²⁶

Regleringen omfattar situationer såväl när svenska förverkandebeslut sänds över till en annan medlemsstat för verkställighet där, som när utländska förverkandebeslut sänds över till Sverige från en annan medlemsstat för verkställighet här. Med förverkande avses ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut som syftar till att förverka såväl hjälpmedel vid brott som utbyte av brott. Vidare avses beslut som meddelats med stöd av 36 kap. 4 § brottsbalken (1 kap. 2 §). Med förverkande avses vidare utländskt beslut som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat efter rättegång på grund av brottslig handling och som innebär ett slutligt berövande av egendom när domstolen förklarat att egendomen utgjort vinning av brott eller hjälpmedel vid brott. Det kan även vara fråga om förverkande som baserar sig på bestämmelser om utökade möjligheter till förverkande (1 kap. 3 §).²⁷ Det har föreslagits att lagens tillämpningsområde ska utvidgas till att omfatta beslut om förverkande enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken och motsvarande utländska förverkandebeslut.²⁸ Se vidare om förfarandet i avsnitt 3.3.4.

2.4.3 Överförande av straffverkställighet i samband med en europeisk arresteringsorder

Rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna antogs den 13 juni 2002 och har genomförts av samtliga medlemsstater.²⁹ Rambeslutet har i svensk rätt genomförts genom lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (lagen om en europeisk arresteringsorder) samt förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (frånförordningen) och förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (till-förordningen), vilka trädde i kraft den 1 januari 2004.³⁰

²⁶ Prop. 2010/11:43, bet. 2010/11:JuU16, rskr. 2010/11:186.

²⁷ Artikel 3.1 och 3.2 i rådets rambeslut 2005/212/RIF om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott.

²⁸ Ds 2012:51.

²⁹ Prop. 2001/02:118, bet. 2001/02:JuU29, rskr. 2001/02:256.

³⁰ Prop. 2003/04:7, bet. 2003/04:JuU8, rskr. 2003/04:107.

Med en arresteringsorder avses ett rättsligt avgörande som innebär en begäran om att en rättslig myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Ett ärende om en europeisk arresteringsorder kan därför få till följd att en påföljd ska överföras till eller från Sverige. Detta kan bli aktuellt i följande två olika situationer.

En svensk medborgare får som regel inte överlämnas till en annan medlemsstat för lagföring om han eller hon begär att straffverkställigheten ska ske i Sverige. För att överlämnande för lagföring ska ske i sådana fall krävs att det finns en garanti från den andra staten om att en eventuell frihetsberövande påföljd som döms ut i den andra staten ska få avtjänas i Sverige (3 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder). När någon som har överlämnats från Sverige ska återföras på grund av villkor enligt 3 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit (7 kap. 2 § samma lag). Om rätten avslår en begäran om överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd med hänvisning till att den dömda önskar avtjäna straffet i Sverige, ska den i Sverige ansvariga myndigheten besluta om överförande av verkställighet av påföljden till Sverige, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det (7 kap. 1 § lagen om en europeisk arresteringsorder).

Vid överlämnande till Sverige på grund av en europeisk arresteringsorder kan det på motsvarande sätt bli fråga om att överföra verkställigheten av en svensk frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat. Det är fråga om fall där en person i Sverige dömts till en frihetsberövande påföljd och den andra medlemsstaten vägrar att överlämna den dömda till Sverige för verkställighet eller om en person överlämnats till Sverige för lagföring och det har ställts upp ett villkor om återförande med anledning av en eventuell frihetsberövande påföljd (14 och 15 §§ till-förordningen). Det närmare förfarandet vid överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd i dessa situationer beskrivs närmare i avsnitt 3.1.3 och 3.2.5.

2.4.4 Pågående reformarbeten

Rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihets-

berövande antogs den 23 oktober 2009. Innan utkastet till rambeslut antogs för Sveriges del godkändes det av riksdagen.³¹ Rambeslutet gör det möjligt att överföra verkställigheten av icke frihetsberövande straffprocessuella tvångsmedel mot brottsmisstänkta personer mellan medlemsstaterna i avvaktan på rättegång. I rambeslutet anges dessa tvångsmedel som övervakningsåtgärder. Om den misstänkte inte efterlever övervakningsåtgärderna kan han eller hon med tvång föras tillbaka till den stat där rättegången ska hållas. Rambeslutet tar endast sikte på övervakningsåtgärder under ett straffrättsligt förfarande fram till dess dom meddelats. Arbeta med att genomföra rambeslutet pågår inom regeringskansliet.

Utlämningsutredningen har lämnat förslag om att det ska införas bestämmelser om överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige i en ny lag om utlämning. Vidare finns förslag på motsvarande bestämmelser i en ny förordning om utlämning när det gäller överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till en annan stat när det funnits ett sådant villkor för utlämningen. De föreslagna bestämmelserna, som avser stater utanför EU, motsvarar i stort de som finns i lagen om en europeisk arresteringsorder.³²

2.5 Överförande av straff utdömda av internationella tribunaler och domstolar

Sverige samarbetar sedan mitten av nittiotalet med de internationella brottmålstribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda, vilka inrättades av FN:s säkerhetsråd 1993 respektive 1994. Vidare har Sverige sedan 2006 möjlighet att samarbeta med Specialdomstolen för Sierra Leone, en domstol som inrättades 2002 genom ett avtal mellan FN och Sierra Leones regering. Sverige har ingått straffverkställighetsavtal som rör domar meddelade av de internationella tribunalerna.³³ Enligt 11 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt och 6 § lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, får regeringen besluta att fängelse- och domar meddelade av dessa internationella domstolar får verkställas i Sverige.

---

³¹ Prop. 2008/09:192.

³² SOU 2011:71 s. 707 ff.

³³ SÖ 1999:25, SÖ 2004:17 och SÖ 2006:10.

Sverige samarbetar sedan 2002 med Internationella brottmålsdomstolen (ICC) som är en permanent domstol, inrättad genom Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen.³⁴ Enligt 23 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen får regeringen besluta att en av domstolen meddelad fängelsedom får verkställas i Sverige. Vidare får enligt 24 § samma lag Kronofogdemyndigheten besluta om att en av domstolen meddelad bötesdom eller ett beslut om förverkade av egendom eller av värdet av viss egendom ska verkställas i Sverige.

Vid verkställighet enligt dessa lagar tillämpas 25 § IVL. Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen eller domstolen fått tillfälle att yttra sig. Dessa internationella domstolar kan när som helst begära att verkställigheten i Sverige ska upphöra och att den dömda återförs till domstolen.

---

³⁴ SÖ 2002:59.

3 Förfarandet och beslutsordningen

3.1 Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder från Sverige

3.1.1 Internationella verkställighetslagen

Bestämmelser om förfarandet och beslutsordningen när brottmålsdomskonventionen tillämpas finns i 26–34 §§ internationella verkställighetslagen (IVL) och 18–20 §§ internationella verkställighetsförordningen (IVF) och när överförandekonventionen jämte tilläggsprotokoll eller Schengenkonventionen tillämpas i 34 a och b §§ IVL och 18–20 §§, 20 a §, 20 e § och 20 f–g §§ IVF med gemensamma bestämmelser i 35–42 §§ IVL. Förfarandet och beslutsordningen vid överförande av frihetsberövande påföljder från Sverige är i princip detsamma för brottmålsdomskonventionen som överförandekonventionen (se 34 a och b §§ IVL). Detta gäller även när verkställighet av ett svenskt fängelsestraff ska anförtros myndighet i Kuba eller Thailand i enlighet med överenskommelserna med dessa länder (21 § IVF). En gemensam beskrivning ges därför nedan.

Framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat

En framställning om att en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas i annan stat görs av Kriminalvården, eller när det gäller verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen (26 § och 34 a § IVL). Ett ärende initieras ofta genom att den dömda själv gör en ansökan om överförande till ett annat land eller genom anstalten där den dömda är placerad. Om det finns förutsättningar för ett överförande ska den dömda

genom Kriminalvårdens eller Socialstyrelsens försorg upplysas om detta och om innebörden av att verkställigheten överförs. Initiativ till ett överförande kan även tas av den andra staten. En sådan framställning ges in av den andra staten till Justitiedepartementet som ska vidarebefordra denna till Kriminalvården eller Socialstyrelsen (20 § IVF).

Kriminalvården och Socialstyrelsen får, om det föreligger särskilda skäl, med eget yttrande överlämna ett ärende om verkställighet till regeringen för avgörande (26 § första stycket och 34 a § tredje stycket IVL). Detta kan vara fallet om det inte är aktuellt att bifalla en annan stats framställning om överförande och det med hänsyn till Sveriges relationer med den främmande staten kan krävas överväganden som av principiella utrikespolitiska skäl bör göras av regeringen och inte av en förvaltningsmyndighet.¹ Om regeringen kommer fram till att ett överförande kan ske, ges Kriminalvården eller Socialstyrelsen i uppdrag att göra en framställning.

För att Kriminalvården och Socialstyrelsen ska få göra en framställning till en annan stat ska vissa förutsättningar vara uppfyllda. En framställning får exempelvis inte göras om det kan antas föreligga hinder mot verkställighet i den andra staten (26 § och 34 a § IVL). Vidare finns det krav på den dömda personens anknytning till den andra staten, i vissa fall krav på samtycke samt att det finns skäl att anta att ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning. En närmare beskrivning av förutsättningarna för överförande finns i avsnitt 4.2.

För att kunna avgöra om ett överförande är lämpligt görs en social bakgrundsutredning av den dömda. När det är fråga om en egen ansökan ska den dömda förklara varför han eller hon vill överföra verkställigheten till den andra staten. En förklaring rörande samtycke ska avges inför chefen för den kriminalvårdsanstalt eller det häkte där den dömda förvaras eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att motta en sådan förklaring eller inför en polismyndighet. När det är fråga om rättspsykiatrisk vård ska förklaringen avges inför chefsöverläkaren eller någon annan läkare vid den enhet där den dömda vårdas. Den som tar emot förklaringen ska förvissa sig om att den dömda har avgett förklaringen med full vetskap om dess innebörd. Anteckning om förklaringen ska göras i protokoll eller dokumenteras på annat lämpligt sätt (19 § IVF).

---

¹ Jfr prop. 1992/93:4 s. 37.

En framställning om verkställighet i en annan stat överlämnas till Justitiedepartementet som där tas om hand av Centralmyndigheten, som är placerad vid enheten för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbete (BIRS). En framställning som grundas på brottmålsdomskonventionen ska innehålla de skäl som framställningen grundas på, intyg om att påföljd som avses i framställningen får verkställas här i landet, uppgift huruvida påföljden till någon del har verkställts och uppgift om den tidpunkt då verkställighet senast får ske. Till framställningen ska bifogas bestyrkt avskrift av domen. Vidare bör avskrift av tillgängliga handlingar rörande den dömdes personliga förhållanden bifogas (9 § IVF). En framställning som grundas på överförandekonventionen innehåller den dömdes id-handlingar, den sociala bakgrundsutredningen, i förekommande fall de skäl den dömden åberopar för att motsätta sig ett överförande, en bestyrkt kopia av domen, stämningsansökan, tillämplig lagstiftning avseende brotten och straffrättsbeslut. När påföljden avser rättspsykiatrisk vård bifogas även diagnosöversikt, rättspsykiatriskt utlåtande och socialutredning ur Rättsmedicinalverkets akt. Vidare anger myndigheten vad som bör översättas i domen. Justitiedepartementet ansvarar för själva översättningen (24 § IVF).

Offentligt biträde

Det har bedömts att den dömden i dessa ärenden i vissa fall kan ha behov av biträde för att han eller hon på ett tillfredsställande sätt ska kunna bevaka sin rätt.² Kriminalvården och Socialstyrelsen undersöker därför om den dömden önskar ett offentligt biträde. Ett offentligt biträde ska förordnas om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Detta kan exempelvis vara fallet när den dömden inte motsätter sig ett överförande och det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde. I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet. Beslut om offentligt biträde eller om ersättning till biträdet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (27 § IVL).

---

² Prop. 1972:98 s. 91.

Twångsmedel

I fall där överförandekonventionen tillämpas tillsammans med tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen i det s.k. flykttallet och den i Sverige dömda personen har flytt till den andra staten kan Sverige begära att myndigheterna i det landet frihetsberövar den dömden eller på något annat sätt ser till att han eller hon blir kvar på den statens territorium till dess en framställning om överförande dit gjorts (artikel 2.2 i tilläggsprotokollet och artikel 68.2 i Schengenkonventionen).

En sådan begäran ska åtföljas av uppgift om den dömdes födelse-tid, födelseort och hemvist, brottets beskaffenhet samt påföljdens art och längd (20 e § andra stycket IVF).

Centralmyndigheten vidarebefordrar framställningen till den verkställande staten

Centralmyndigheten skickar, efter översättning, framställningen till en behörig myndighet i den andra staten (28 § IVL). Därefter avvaktas ett beslut i ärendet av den verkställande staten. Det är inte ovanligt att det tar lång tid innan den verkställande staten återkommer med ett svar och det händer även att ett svar på framställningen helt uteblir. Det kan därför vara aktuellt att påminna den behöriga myndigheten i den verkställande staten om framställningen. I vissa länder, t.ex. Tyskland och Rumänien, avgörs frågan om ett överförande ska medges genom en domstolsprocess, vilket kan leda till längre handläggningstider.

Efter att en framställning vidarebefordrats får verkställighet av den påföljd som avses med framställningen inte påbörjas i Sverige. Detta gäller dock inte om den dömden är häktad. Verkställighet i Sverige ska dock ske om framställningen återkallas innan den andra staten tagit upp denna till slutlig prövning eller om den andra staten meddelar att framställningen avslagits, att den avstår från att verkställa påföljden eller att verkställighet inte kan äga rum i den andra staten (29 § IVL).

Den verkställande statens beslut

Efter att Centralmyndigheten tagit emot den verkställande statens beslut i ärendet skickas detta tillsammans med intyg om den dömdes medborgarskap och relevant lagtext avseende brottet till Kriminalvården för vidare handläggning. Den dömda ska skriftligen underättas om beslutet (14 § IVF).

Slutligt beslut om överförande av straffverkställighet och överklagande

Kriminalvården eller Socialstyrelsen fattar, efter att ha tagit del av den dömdes inställning, ett slutligt beslut i ärendet. Ett beslut att inte överföra verkställigheten kan exempelvis grundas på att den andra staten inte samtyckt till ett överförande, att datum för villkorlig frigivning ligger nära i tiden eller utifrån information om verkställigheten i den staten, exempelvis omvandling av påföljden, som gör att ett överförande inte bedöms lämpligt.

Mot bakgrund av artikel 33 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet, måste vidare en särskild kontroll göras i vissa fall där den dömda ska utvisas och det förflutit mer än två år från beslutet om utvisning. I dessa fall ska kontrolleras om personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Om ett sådant hot inte längre föreligger ska utvisningsbeslutet upphävas.³ Enligt 12 kap. 17 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716) ska polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, ska ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande ska lämna över ärendet till regeringen för prövning. Ett praktiskt problem vid överförande av verkställigheten är att polismyndigheten inte är involverad i detta förfarande. I vissa fall har i stället enheten för allmän ordning och säkerhet, L 4, inom Justitiedepartementet gjort en kontroll av utvisningsbeslutet.

Kriminalvårdens eller Socialstyrelsens slutliga beslut kan av den dömda överklagas till regeringen (41 § IVL). Innan överklagandet

---

³ Prop. 2005/06:77 s. 97 f.

skickas till regeringen kan Kriminalvården ompröva sitt slutliga beslut, vilket i så fall ska framgå av beslutet.

Överförande av den dömda

Om det slutliga beslutet innebär att ett överförande av verkställigheten ska ske till en annan stat ska beslutet översättas och tillsammans med besked om transport vidarebefordras till den verkställande staten av Centralmyndigheten.

När den dömda är berövad friheten i Sverige eller annars uppehåller sig här, ska han eller hon så snart den andra staten meddelat att framställningen bifalls, överföras till den andra staten (33 § IVL). Det är Kriminalvården som ska se till att den dömda förs till den stat där påföljden ska verkställas. Myndigheten får därvid, om det behövs, begära hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömda vistas. I fråga om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska Socialstyrelsen underrätta Kriminalvården om att påföljden ska verkställas utomlands (22 § IVF).

Det är Kriminalvårdens transporttjänst som utför de flesta transporter i samband med internationellt straffrättsligt samarbete. Hur transporten närmare ska planeras och genomföras framgår av Kriminalvårdens föreskrifter (KVFS 2012:6) och allmänna råd om transportverksamhet. Ärenden som aktualiserar Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse är mycket ovanliga. I den mån de förekommer löses transportfrågan i det enskilda fallet.

Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har föreslagit att det alltjämt ska vara Kriminalvården som ska ansvara för transporter från och till Sverige vid överförande av fängelsestraff med möjlighet att begära hjälp av polismyndighet. I förslaget ingår vidare en möjlighet att den som ska överföras omhändertaras och tas i förvar av polismyndighet, dock längst under 48 timmar, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Detta ska enligt förslaget framgå av IVL. När påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska enligt förslaget Socialstyrelsen underrätta polismyndigheten om att påföljden ska verkställas utomlands. Det uttalas att det kan antas att polismyndigheten i flertalet fall kommer att överlämna verkställigheten av transporterna till Kriminalvården. Förslagen bereds för närvarande inom regeringskansliet.⁴

---

⁴ SOU 2011:7 s. 348 ff.

När straffet är verkställt

Enligt artikel 15 i överförandekonventionen ska den verkställande staten informera Sverige om när verkställigheten utomlands har fullföljts. Centralmyndigheten ska underrätta Kriminalvården eller Socialstyrelsen om informationen från den verkställande staten.

Särskilt om utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen finns det särskilda bestämmelser om förfarandet när det gäller överförande av verkställighet av en i Sverige utdömd utevarodom (30–32 §§ IVL).

Om Kriminalvården eller Socialstyrelsen gjort en framställning om överförande av en utevarodom och den dömda anför opposition mot domen hos behörig myndighet i den andra staten och begär att hans eller hennes talan ska prövas vid svensk domstol, ska riksåklagaren ansöka hos rätten om förhandling för prövning av den dömdes talan. Sådan förhandling får hållas först efter att en viss tidsfrist löpt ut. Om rätten avvisar oppositionen ska underrättelse om detta sändas tillbaka till den andra staten via Justitiedepartementet. Om oppositionen inte avvisas ska rätten göra en ny prövning av frågan om ansvar för gärning för vilken påföljden ålagts. Framställningen om överförande till den andra staten förfaller i och med detta. Vid en eventuell ny påföljd kan fråga om överförande åter aktualiseras. Dessa särskilda förfaranderegler har, såvitt känt för utredningen, aldrig tillämpats i praktiken.

Tillstånd till den verkställande staten enligt specialitetsbestämmelsen

Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen finns det möjlighet för regeringen att, på begäran av behörig myndighet i en annan stat och efter prövning av Högsta domstolen, ge tillstånd att den dömda får åtalas, dömas eller berövas friheten i den andra staten för verkställighet av påföljd eller tvångsåtgärd eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet med anledning av brott som begåtts före överförandet till den andra staten och som inte omfattas av framställningen om verkställighet (34 § IVL). Denna bestämmelse tillämpas även när den dömda utvisats på grund av brottet och överförts från Sverige till en annan stat med tillämpning av överförande-

konventionen och tilläggsprotokollet i det s.k. utvisningsfallet (34 b § IVL).

Regeringen får lämna medgivande till en sådan åtgärd om överlämnande eller utlämning för brottet kunnat äga rum eller om överlämnande eller utlämning skulle ha varit utesluten endast på grund av straffets längd. Bedömningen av om tillstånd ska lämnas ska alltså, beroende av om den andra staten är en del av ett överlämnandesamarbete, göras med beaktande av antingen reglerna om utlämning eller reglerna om överlämnande enligt en arresteringsorder.

Regeringen ska omedelbart avslå begäran om det av handlingarna framgår att medgivande inte lagligen kan lämnas. I annat fall ska frågan prövas av Högsta domstolen, om inte den som avses med framställningen har samtyckt till denna. Finner Högsta domstolen att hinder möter, får medgivande av regeringen inte lämnas. Även om överlämnande enligt en arresteringsorder fattas av allmän domstol och inte av regeringen, har lagstiftaren valt att behålla nuvarande ordning även för arresteringsorderfallen.⁵

Utlämningsutredningen har föreslagit att frågan om tillstånd ska prövas med tillämpning av de bestämmelser som gäller tillstånd för utvidgad utlämning respektive utvidgat överlämnande. I konsekvens med att utredningen föreslagit ett reformerat utlämningsförfarande där även prövning om utlämning ska göras i allmän domstol, föreslås att medgivande enligt 34 § IVL ska prövas av Stockholms tingsrätt.⁶

3.1.2 Nordiska verkställighetslagen

Förfarandet och beslutsordningen enligt nordiska verkställighetslagen (NVL) vid överförande från Sverige av fängelsestraff regleras i 8, 9, 25, 26 och 26 a–c §§ NVL samt 1–4 §§ NVF.

Framställning om verkställighet av en svensk dom om fängelse i en annan nordisk stat

En framställning med stöd av NVL om verkställighet av en svensk dom på fängelse i Danmark, Finland, Island eller Norge görs av Kriminalvården (25 § andra stycket NVL). Om den dömde befinner

⁵ Prop. 2003/04:7 s. 215.

⁶ SOU 2011:71 s. 803 f. och 898 f.

sig på fri fot initieras ärendet av placeringsgruppen, som är en del av huvudkontoret, eller frivården. Är personen häktad eller har verkställigheten påbörjats initieras ärendet av häktet eller anstalten. En framställning grundar sig ofta på en önskan från den dömda personen att få överföra verkställigheten till ett annat nordiskt land.

En framställning ska göras hos Justitiedepartementet i den stat där verkställigheten ska äga rum. Den kan i stället göras hos en underordnad myndighet, som tillagts behörighet att ta emot sådan framställning (1 § NVF). I praktiken sker all kontakt direkt med Kriminalvården i de andra nordiska länderna förutom i Danmark där kommunikationen sker på departementsnivå genom Klientkontoret.

En framställning ska innehålla skälen för framställningen, uppgift att den aktuella domen får verkställas i Sverige, om påföljden till någon del har verkställts, samt den tidpunkt då verkställighet senast får ske (2 § NVF). Till framställningen ska bifogas en kopia av domen, yttrande från Kriminalvården, läkarintyg enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m., eller utlåtande över rättspsykiatrisk undersökning, alternativt kopia av tillgängliga handlingar om den dömdes personliga förhållanden, och, om möjligt, yttrande i ärendet av den dömden eller bevis att han eller hon har fått tillfälle att yttra sig (3 § NVF). Framställningen får inte göras innan domen vunnit laga kraft, om det inte finns särskilda skäl (4 §).

Offentligt biträde

I mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd ska offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Slutligt beslut om överförande av verkställigheten och överklagande

Efter att den verkställande staten svarat på framställningen och Kriminalvården tagit del av den dömdes inställning fattar myndigheten ett slutligt beslut. Beslutet får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens och domstolens beslut gäller omedelbart om inte annat förordnas. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (26 § NVL).

Beslutet får överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdkontor är

beläget där den dömden var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. Om beslutet gäller en person som inte är inskriven ska överklagandet ske till Förvaltningsrätten i Linköping (26 d § NVL och 7 d § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m.)

Innan överklagandet skickas till förvaltningsrätten ska beslutet omprövas av Kriminalvården om det begärs av den som beslutet angår och beslutet gått honom eller henne emot.⁷ Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats ska anses som en begäran om omprövning. Vid omprövning får beslutet inte ändras till den dömdes nackdel (26 a § NVL). En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den dömden fick del av beslutet. I begäran ska den dömden ange vilket beslut som avses och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär (26 b § NVL). Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid (26 c § NVL).

Överförande av den dömden

Vid behov ska Kriminalvården ombesörja att den dömden överförs till den andra staten. Kriminalvården får därvid begära hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömden uppehåller sig (8 § andra stycket NVL). I praktiken är det dock nästan uteslutande den verkställande staten som hämtar den dömden som ska överföras vid t.ex. Arlanda.

Polismyndigheten får på begäran av en myndighet i den andra staten ombesörja att en i Sverige dömd person som har överförs till ett annat nordiskt land får återföras dit om denne påträffas här i landet före frigivningen. Bestämmelsen infördes eftersom det var tveksamt om Kriminalvården skulle ha rätt att föra över personer som återvänt till Sverige innan hela straffet hade verkställts.⁸

Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har beträffande transportfrågan även i NVL föreslagit att det tas in en bestämmelse som möjliggör att den dömden kan omhändertas och tas i förvar av polismyndighet, under längst 48 timmar, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras.⁹

⁷ Syftet med regler om omprövning är att förskjuta tyngdpunkten i processen nedåt i instansordningen, prop. 2004/05:176 s. 61 f.

⁸ Prop. 1982/83:91 s. 33.

⁹ SOU 2011:7 s. 42 och 461.

Tillstånd till den verkställande staten enligt specialitetsbestämmelsen

Enligt 9 § NVL ska vid överförande av verkställigheten av fängelse som villkor uppställas att den dömda dels inte får åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandets, dels inte får vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden. Det gäller dock inte om den dömda har samtyckt till åtgärden eller haft möjlighet att lämna den mottagande nordiska staten men inte gjort detta inom 45 dagar efter sitt slutliga frigivande eller har återvänt dit efter att ha lämnat landet.

Enligt 9 § andra stycket NVL kan på framställning av den mottagande nordiska staten avsteg från villkoret beviljas. Om framställningen gäller åtal eller straff för något annat brott som begåtts före överförandet ska handläggningen enligt 5 kap. 7 § lagen om en nordisk arresteringsorder tillämpas. När framställningen avser en begäran om tillstånd att få vidareöverlämna den dömda till en medlemsstat i EU (utanför Norden) ska begäran prövas av domstol på sätt som föreskrivs i 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder. Stockholms tingsrätt är då behörig domstol. En framställning om vidareutlämning prövas av regeringen enligt 24 § utlämningslagen.¹⁰ Enligt Utlämningsutredningens förslag ska en sådan framställning i stället prövas av den tingsrätt som prövade frågan om utlämning.¹¹

3.1.3 Överförande av straffverkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder

I de fall överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder har skett med villkor om att den eftersökta personen ska återföras till den verkställande staten om han eller hon döms till en frihetsberövande påföljd och en sådan påföljd därefter döms ut i Sverige, ska åklagaren underrätta den ansvariga myndigheten när domen har vunnit laga kraft. Ansvariga myndigheter är Kriminalvården, om påföljden är fängelse, Socialstyrelsen, om påföljden är rättspsykiatrisk vård, och Statens institutionsstyrelse, om påföljden är sluten ungdomsvård. Därefter ansvarar myndigheten för att den verkställande staten underrättas och för att såväl verkställigheten av påföljden som den dömda överförs dit. Myndigheten får, om det behövs, begära hjälp av Rikspolisstyrelsen eller den polismyndighet som Rikspolis-

¹⁰ Prop. 2010/11:158 s. 156.

¹¹ SOU 2011:71 s. 718 f.

styrelsen bestämmer. Den andra staten ska i samband med överförandet informeras om när verkställigheten påbörjades och om frihetsberövanden som ägt rum i Sverige (14 § till-förordningen). I dessa fall gör alltså inte den ansvariga myndigheten någon egen bedömning av om ett överförande av verkställigheten av den svenska påföljden bör ske utan ser endast till att överförandet verkställs.

På motsvarande sätt ska den ansvariga myndigheten se till att verkställigheten överförs till den andra staten i de fall en svensk begäran om överlämnande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden (15 § till-förordningen).

3.2 Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder till Sverige

3.2.1 Överförandekonventionen jämte tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen

Bestämmelser om överförande av verkställighet en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till Sverige finns vid tillämpning av överförandekonventionen jämte tilläggsprotokoll och Schengenkonventionen i 25 a–h §§ IVL samt 15–17 §§, 20 a–d §§ och 20 f och g §§ IVF.

Framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige

Initiativ till överförande av verkställighet av en i en annan stat utdömd frihetsberövande påföljd kan tas av domslandet eller av Sverige. Vidare kan den dömda själv initiera ett ärende. För frihetsberövade personer utomlands som önskar få straffverkställigheten överförd till Sverige finns ett särskilt informationsblad och en ansökan som kan undertecknas av den dömda. En framställning kan dock enbart göras av domslandet eller den verkställande staten.

En framställning från en annan stat om verkställighet i Sverige ska göras av en behörig myndighet i den andra staten och ges in till Justitiedepartementet (25 a § tredje stycket IVL). Flera stater har, liksom Sverige, tillträtt såväl överförandekonventionen som brottmålsdomskonventionen. Enligt artikel 22.4 överförandekonventio-

nen ska därför den ansökande staten ange vilken konvention framställningen grundar sig på.

Framställningen, som ska vara skriftlig, ska innehålla uppgift om den dömdes namn och personuppgifter, relevant lagstiftning om brotten och uppgift om hur stor del av påföljden som redan har verkställts. Till framställningen ska bifogas en bestyrkt kopia av domen och av den lag denna grundas på, ett bevis om att den dömden eller laglig ställföreträdare har samtyckt till ett överförande till Sverige samt övriga handlingar av betydelse för frågans avgörande. Är handlingarna avfattade på annat språk än danska, engelska, norska eller svenska, ska de åtföljas av en översättning till svenska eller engelska (15 § IVF). Vid framställning med tillämpning av tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen behöver inte bevis om att den dömden eller laglig ställföreträdare har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige bifogas (20 b § första stycket och 20 g § IVL). Vid utvisningsfallet ska framställningen även åtföljas av en förklaring innehållande den dömdes yttrande om det begärda överförandet av honom eller henne och en kopia av domen eller beslutet om utvisning eller avvísning eller om någon annan åtgärd som har till följd att den dömden inte får visats i den stat där domen meddelats efter det att han försatts på fri fot (20 b § andra stycket IVL).

Regeringen kan också, om den dömden samtycker till överförande, besluta att göra en framställning till en annan stat om tillstånd att få verkställa en utländsk påföljd i Sverige. En sådan framställning från Sverige ska göras av Justitiedepartementet hos behörig myndighet i den andra staten (16 § IVF).

Framställningen från en annan stat granskas av Centralmyndigheten som förbereder underlag för regeringsbeslut. I underlaget ingår bl.a. en anknytningsutredning. Uppgifter för att fastställa anknytningen till Sverige kan inhämtas via svenska ambassaden. Vidare kontrolleras att övriga förutsättningar för ett överförande är uppfyllda enligt 25 a § IVL, dvs. att den dömden har samtyckt till att verkställigheten sker i Sverige, om inte undantag från samtyckeskravet är tillämpligt enligt tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen, att det föreligger dubbel straffbarhet och att den tid som återstår av påföljden när framställningen inkom uppgick till minst sex månader. Vidare ska den dömden ha informerats om att verkställigheten av straffet sker enligt svenska verkställighetsregler. Förutsättningar för överförande beskrivs närmare i avsnitt 4.2.2.

Framställningen prövas av regeringen (25 a § tredje stycket IVL). Som tidigare nämnts kräver ett överförande samtycke från såväl doms-

landet som Sverige. Någon skyldighet att bifalla framställningen finns inte i överförandekonventionen. Det finns därför utöver de ovan beskrivna grundförutsättningarna inte några angivna vägransgrunder. De vägransgrunder som uppställs vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen kan emellertid vara vägledande för regeringen vid prövningen av framställningen.¹²

Tvångsmedel

Om tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen tillämpas i det s.k. flyktfallet är det möjligt att använda tvångsmedel i form av anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet för att säkerställa verkställighet av påföljden i Sverige (25 c–e §§ IVL). Tvångsmedlen kan alltså inte användas i andra ärenden än de där flykt åberopas (artikel 2.2 i tilläggsprotokollet och artikel 6.8 i Schengenkonventionen).

Om den dömden genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden och denna dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten och detta kan föranleda en framställning om överförande av verkställighet, får den dömden, på begäran av behörig myndighet i den andra staten, anhållas och häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden. Det är möjligt att anhålla och häkta även efter att framställningen gjorts eller beviljats.

Frihetsberövandet syftar till att säkerställa att den dömden finns kvar i landet till dess regeringen har fattat sitt beslut om att verkställigheten kan överföras, eller till dess påföljden bör verkställas. Häktningsgrunderna kollusions- och recidivfara blir därför inte aktuella.¹³

För häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Hänvisningen till rättegångsbalken medför att de allmänna bestämmelserna om forum och överklagande blir tillämpliga. Vad som i rättegångsbalken föreskrivs om offentliga försvarare ska i stället tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 25 f § IVL. I 25 c § tredje stycket anges vidare i vilken utsträckning 24 kap. rättegångsbalken är tillämpligt. Dessa bestämmelser kan inte i alla delar tillämpas ordagrant. Exem-

¹² Prop. 1983/84:197 s. 53 f.

¹³ Prop. 1999/2000:45 s. 39.

pelvis ska vad som sägs om misstänkt istället avse den dömde.¹⁴ Enligt 25 c § fjärde stycket IVL kan den häktade begära en omprövning av häktningsfrågan. En häktningsförhandling ska hållas inom två dagar efter det att den häktades begäran kommit in till rätten. En sådan förhandling behöver dock hållas tidigast efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömde men syftet med åtgärderna kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får dessa tvångsmedel användas i stället (25 d § IVL). Även för dessa tvångsmedel gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. I bestämmelsen anges i vilken utsträckning 25 kap. rättegångsbalken är tillämpligt.

En begäran om tvångsåtgärd ska åtföljas av uppgift om den dömdes födelsetid, födelseort och hemvist, brottets beskaffenhet samt påföljdens art och längd (20 c § IVF). Enligt tilläggsprotokollet behöver däremot inte domen ges in. Åklagare borde enligt förarbetena emellertid kunna få tillgång till utdrag ur domen som kan redovisas för rätten.¹⁵

Om en begäran om tvångsåtgärd görs direkt till Justitiedepartementet, ska den överlämnas till Riksåklagaren. Justitiedepartementet ska hållas underrättat om vidtagna tvångsåtgärder (20 d § IVF).

Ett beslut om tvångsmedel gäller till dess ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige (25 e § första stycket IVL). Åklagare eller rätten ska häva ett beslut om anhållande eller häktning om inte en framställning om överförande inkommer inom fyrtio dagar eller om den sammanlagda tiden som den dömde varit frihetsberövad uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall påföljden hade verkställts i den andra staten (25 e § andra och tredje styckena IVL). Även regeringen eller chefen för Justitiedepartementet får i vissa fall häva ett sådant beslut (25 e § fjärde stycket IVL).

Offentligt biträde

I fall där den dömde har flytt till Sverige i enlighet med 25 b § 1 IVL ska offentligt biträde förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas (25 f § IVL). Det har i förarbetena

¹⁴ Prop. 1999/2000:45 s. 40.

¹⁵ Prop. 1999/2000:45 s. 31.

bedömts att en dömd person i flyktfallen kan ha behov av biträde. I de fall den dömd utsätts för tvångsåtgärder, får det antas att han eller hon i de allra flesta fall har behov av offentligt biträde.¹⁶

I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet (25 § andra stycket IVL). Innan en framställning getts in till regeringen får frågan om förordnande av offentligt biträde handhas av domstol om det finns ett ärende i domstolen, enligt bestämmelserna i lagen (1996:1620) om offentligt biträde. Domstolen får pröva frågan i samband med att den tar ställning till användning av tvångsmedel. Beslut om ersättning för arbete m.m. som lagts ned i förfarandet hos domstolen får också beslutas av domstolen enligt nämnda lag. Ersättning för arbete m.m. i ärendet hos regeringen beslutas dock av den tjänsteman som regeringen utsett.¹⁷

Beslut om offentligt biträde eller om ersättning till denne överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (25 f § tredje stycket IVL).

Regeringens beslut

Om en framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige beviljas kan regeringen besluta om fortsatt verkställighet och om det behövs antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige eller överlämna åt riksåklagaren att hos Stockholms tingsrätt ansöka om att ny påföljd ska bestämmas enligt vad som i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning (s.k. påföljdsomvandling) (25 g § IVL).

I fall där verkställighet ska ske i Sverige utan att ny påföljd har bestämts här, får verkställigheten äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kunnat följa på brotten. Svenska bestämmelser gäller om verkställighet av påföljd av närmast motsvarande art (25 g § tredje stycket med hänvisning till 25 § andra stycket IVL). Verkställigheten får inte ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som bestämts i den dömande staten. Avräkning ska ske av tid som den dömd varit frihetsberövad av anledning av brott som avses med påföljden (26 g § tredje stycket med hänvisning till 25 § tredje stycket IVL).

Om regeringen beslutar om påföljdsomvandling överlämnas ärendet till riksåklagare som ansöker hos rätten om ny påföljd. Riks-

¹⁶ Prop. 1999/2000:45 s. 32.

¹⁷ Prop. 1999/2000:45 s. 41.

åklagaren kan uppdra åt en allmän åklagare att ansöka och utföra talan i domstol (23 § IVF). Handläggningen i domstol sker enligt rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål (25 g § fjärde stycket med hänvisning till 9 §, 10 § andra stycket och 11–13 §§ IVL). Den utländska påföljden ersätts med en svensk påföljd meddelad i en dom. Den dömda ska höras personligen om han eller hon begär det. Någon ny prövning i skuldfrågan ska inte göras i målet. Den nya påföljden ska bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott. Påföljden får inte bestämmas till enbart böter. Påföljden får inte vara strängare än i den utländska domen. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet. Vid påföljdsbestämningen ska den dömda, i den mån det kan ske, räknas tillgodo tid som han eller hon varit frihetsberövad med anledning av brott som omfattas av framställningen. Till skillnad från förfarandet enligt brottmålskonventionen ska rätten inte pröva själva framställningen, vilket regeringen redan gjort, se avsnitt 3.2.2.¹⁸

I det allra flesta ärenden beslutar regeringen om fortsatt straffverkställighet av den utländska påföljden. I den mån det krävs en anpassningen av påföljden meddelar regeringen de närmare föreskrifter som behövs för verkställighet i Sverige. Detta är ovanligt och har exempelvis skett i fall där den utländska frihetsberövande påföljden ska verkställas som slutna ungdomsvård i Sverige. Det är mycket ovanligt att regeringen överlämnar ärendet för påföljdsomvandling. Detta har i praktiken nästan uteslutande skett när en omvandling av den utländska påföljden ska ske till överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

Efter det att regeringen beslutat att verkställigheten ska överföras till Sverige ska beslutet översättas och tillsammans med intyg om medborgarskap och relevant lagtext skickas till behörig myndighet i den andra staten. Efter att domslandet och, när det krävs, den dömda lämnat sitt slutliga samtycke till ett överförande till Sverige, kan beslutet verkställas.

Överförande av den dömda

Centralmyndigheten skickar kopia av regeringsbeslutet, domen samt övriga relevanta handlingar till Kriminalvården för fortsatt handläggning av ärendet.

---

¹⁸ Prop. 1983/84:197 s. 54.

Kriminalvården ska se till att den dömda förs hit (22 § tredje stycket IVF). Kriminalvården kontakter Interpol som tillsammans med Kriminalvårdens transporttjänst ombesörjer transporten från utlandet. För det fall att transporten av den dömda kräver mellanlandning i tredje land ska transisteringstillstånd inhämtas.

Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har föreslagit att denna bestämmelse flyttas till IVL samt att Kriminalvården även vid transport till Sverige ska kunna begära hjälp av polismyndigheten.¹⁹

Verkställighet

Den överförda påföljden verkställs i enlighet med vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som dömts ut genom svensk lagkraftvunnen dom. Verkställigheten ska upphöra om den dömande staten meddelar att den beviljat den dömda nåd eller amnesti eller upptagit den utländska brottmålsdomen till ny prövning eller att i den staten meddelats annat beslut, som enligt lagen i den staten medför att den ådöma påföljden inte längre får verkställas (25 g § andra stycket jämförd med 24 § första och andra styckena IVL).

Kriminalvården ska underrätta behörig myndighet i den andra staten när påföljden är till fullo verkställd. Underrättelse ska också lämnas om den dömda har avvikit från kriminalvårdsanstalt innan påföljden har verkställts till fullo (17 § IVF). Underrättelsen till den utländska myndigheten sker via Centralmyndigheten.

Specialitetsprincipen

I de fall den dömda överförs till Sverige med stöd av 25 b § 2 IVL, dvs. utvisningsfallet, gäller enligt vissa förutsättningar skydd mot lagföring och tvångsmedel på grund av brott som hänför sig till tiden före överförandet (25 h § med hänvisning till 23 § IVL), se närmare i avsnitt 3.2.2 under Specialitetsprincipen.

---

¹⁹ SOU 2011:7 s. 45 och 464.

3.2.2 Brottmålsdomskonventionen

Bestämmelser om överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till Sverige finns vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen i 5–24 §§ IVL och 4–8 §§ IVF.

Framställning om överförande av verkställighet av utländsk brottmålsdom

Verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen får endast ske efter framställning av behörig myndighet i den dömande staten (5 § första stycket IVL).²⁰

Framställningen ges in till Justitiedepartementet (8 § IVL). Framställningen ska vara åtföljd av avgörandet i original eller bestyrkt avskrift samt intyg om att avgörandet är verkställbart, om detta inte framgår av övriga handlingar i ärendet. Framställningen och bilagor ska vara avfattade på danska, norska eller svenska eller vara översatta till svenska eller engelska (4 § IVF).

Framställningen granskas av Centralmyndigheten som förbereder underlag för regeringen. Till skillnad från överförandekonventionen, där båda stater ska samtycka för att ett överförande ska komma till stånd, är brottmålsdomskonventionen tvingande för den verkställande staten. I konventionen har dock uppställts ett antal vägransgrunder som innebär att den verkställande staten kan avslå en ansökan i vissa fall. Tvingande vägransgrunder tas upp i 5 § IVL och fakultativa vägransgrunder i 6 § IVL. Vägransgrunderna berörs närmare i avsnitt 4.

Regeringens prövning

Regeringen gör en första prövning om det finns skäl att avslå framställningen. Regeringen ska omedelbart avslå framställningen om det är uppenbart att framställningen inte gäller en dom som omfattas av konventionen eller om det finns hinder mot verkställighet enligt 5 § andra stycket 1–7 IVL. Dessa hinder avser att domen inte vunnit laga kraft eller att påföljden inte får verkställas i den andra staten, att det inte föreligger dubbel straffbarhet eller gärningsmannen inte i Sverige hade kunnat ådömas påföljd för brottet, att anknyt-

---

²⁰ Prop. 1972:98 s. 109.

ningen till Sverige inte är tillräckligt stark, att verkställighet skulle strida mot svenska grundläggande rättsprinciper, att verkställighet skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden eller att det föreligger hinder på grund av principen om *ne bis in idem*. I fråga om utevarodoms får framställningen dock inte avslås enbart på den grund att domen ännu inte vunnit laga kraft (8 § första stycket IVL). Regeringen prövar vidare om framställningen ska avslås på grund att verkställighet skulle strida mot brottmålsdomskonventionen, om gärningen som påföljden avser utgör politiskt eller militärt brott, om gärningen inte begåtts i den stat där påföljden bestämts, om påföljden inte kan verkställas här i landet eller om det kan antas att påföljden kan verkställas i den främmande staten. Dessa grunder prövas exklusivt av regeringen. Regeringen kan också avslå en framställning om det är uppenbart att det föreligger någon annan vägransgrund (8 § andra stycket IVL).

Om regeringen inte avslår ansökan direkt ska framställningen överlämnas till riksåklagaren för vidare handläggning (8 § tredje stycket IVL).

Riksåklagarens prövning

Om riksåklagaren finner att det finns hinder mot verkställighet, ska åklagaren omedelbart hänskjuta ärendet till regeringen med ett eget yttrande (5 § IVF). Detta avser framför allt fall där det inträffar någon omständighet, efter det att riksåklagaren fått ärendet, som om den hade förelegat vid tiden för regeringens prövning skulle ha föranlett avslag.²¹ Detta är en fråga som riksåklagaren inte får delegera till annan åklagare. Huvudregeln är dock att riksåklagaren eller förordnad allmän åklagare enligt 23 § IVF hos Stockholms tingsrätt ansöker om rättens prövning av framställningen och att, om framställningen bifalls, ny påföljd bestäms (9 och 35 §§ IVL).

Riksåklagaren ska underrätta myndigheten i den andra staten om åtgärd som han vidtagit på grund av framställningen. Han ska också underrätta myndigheten när rättens avgörande i mål enligt 9 § IVL har vunnit laga kraft (6 § IVF).

---

²¹ Prop. 1972:98 s. 115.

Domstolens prövning

Handläggningen sker enligt reglerna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål. Rättens avgörande av saken sker genom dom (9 § första stycket IVL). Hänvisningen till rättegångsbalkens bestämmelser gäller både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i olika instanser. Tingsrättens avgörande i målet kan alltså överklagas på vanligt sätt.²²

Vid förhandlingen ska den dömda höras personligen, om han eller hon begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen meddelats, får dock förhandlingen äga rum i den dömdes frånvaro, även om han begärt att bli hörd personligen (9 § andra stycket IVL). Avsikten med undantaget är att den dömda inte ska överföras till Sverige förrän domstolen har godkänt framställningen.²³

Rätten ska göra ytterligare en prövning av om det föreligger något hinder mot överförande av verkställigheten. De vägransgrunder som prövas exklusivt av regeringen, dvs. hinder enligt 5 § andra stycket 8 och 6 § första stycket 1, 4, 5 eller 6 ska dock rätten inte pröva (10 § första stycket IVL). Domstolen är beträffande övriga grunder inte bunden av regeringens bedömning, som i princip inte innebär annat än ett konstaterande att det inte finns hinder mot att framställningen underkastas domstolsprövning.²⁴

Om rätten kommer fram till att framställningen ska bifallas, ska den ersätta den ådömda påföljden med den påföljd som enligt svensk lag skulle ha ådömts för samma brott i Sverige. Domstolen är därvid bunden av den andra statens bedömning av skuldfrågan (10 § andra stycket och 11 § första stycket IVL). Om förhandling i saken har ägt rum i den dömdes frånvaro, får dock ny påföljd inte bestämmas förrän den dömda varit i tillfälle att bli personligen hörd i rätten (11 § andra stycket IVL).

Den nya påföljden kan vara av annat slag eller annan varaktighet än den ursprungliga domen.²⁵ Vid bestämmande av ny påföljd gäller endast den begränsningen att påföljden inte får bli strängare än påföljden i den utländska domen. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brotten (12 § IVL). Den nya påföljden, ska med hänsyn till samtliga omständigheter som har betydelse för verkställigheten, bestämmas så att den dömdes situation vid verkställigheten

²² Prop. 1972:98 s. 115.

²³ Prop. 1972:98 s. 116.

²⁴ Prop. 1972:98 s. 116.

²⁵ Prop. 1972:98 s. 117.

här i landet inte blir sämre än den skulle ha varit om domen verkställdes i domslandet.²⁶ Vid bestämmande av påföljden ska rätten, i den mån det kan ske, beakta och räkna den dömdes till godo dels vad den dömdes kan ha utstått av den påföljd som ådömts genom den utländska domen, dels den tid som han eller hon varit anhållen eller häktad i den andra staten eller här i landet. Rätten får därvid bestämma lindrigare straff än vad som är stadgat för gärningen eller helt efterge påföljden (13 § IVL). Den nya påföljden blir likställd med en dom i vanligt brottmål.

Bestämmelsen i 15 § IVL om att svensk lag ska tillämpas vid bedömning av vilket straff som är stadgat för eller kan följa på visst brott, har bedömts nödvändig för att domstolen inte ska behöva tveka om vilket lands strafflag som ska vara avgörande i processuellt hänseende.²⁷

Särskilt förfarande vid utevarodom

I 19–22 §§ IVL finns särskilda bestämmelser om förfarandet vid utevarodom. Med utevarodom förstås enligt 4 § andra stycket IVL dom eller annat avgörande, vars verkställighet ska prövas enligt brottmålsdomskonventionen, som meddelats här i landet eller i främmande stat av domstol eller annan myndighet utan att den dömdes eller den mot vilket beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Det särskilda förfarandet tillämpas enbart om utevarodomen meddelats på talan av annan än den dömdes (19 § IVL). Undantag görs alltså för en dom som har meddelats efter talan av den dömdes. I första hand avses fall då en utevarodom har meddelats av en högre instans. I vissa stater kan samma instans ompröva ett tidigare avgörande. Undantaget omfattar även den situationen att det efter omprövning på den dömdes begäran domen fastställs eller ny dom meddelas i den dömdes frånvaro.²⁸

När en framställning om verkställighet av utevarodom enligt 8 § IVL överlämnats till riksåklagaren, ska den dömdes personligen delges domen och underrättas om att han eller hon inom trettio dagar från delfåendet kan begära omprövning av domen (opposition). Begär den dömdes inte opposition inom föreskriven tid, tillämpas förfar-

---

²⁶ Prop. 1972:98 s. 117 f.

²⁷ Prop. 1972:98 s. 120.

²⁸ Prop. 1972:98 s. 124.

randet enligt 9–16 §§ (20 § första stycket IVL). Vid delgivningen av utevarodomen ska den dömde samtidigt underrättas om att framställning om verkställighet av domen har gjorts enligt IVL, att han kan anhängiggöra talan om omprövning (opposition) antingen hos domstol i den stat som har meddelat domen eller hos svensk domstol, vad han har att iakttaga vid opposition, och rättsverkningarna av att oppositionen inte görs inom föreskriven tid (8 § IVF). Ett exemplar av underrättelsen ska vidare sändas till myndigheten i den andra staten. Underrättelsen ska av riksåklagaren skickas till Justitiedepartementet som vidarebefordrar den till den andra staten. Eventuell översättning ombesörjs av Justitiedepartementet (8 § och 24 § IVF).

Om den dömde anför opposition inom föreskriven tid med begäran att talan prövas av behörig domstol i den andra staten, ska riksåklagaren överlämna handlingarna i ärendet till Justitiedepartementet, som sänder över handlingarna till behörig myndighet i den andra staten (20 § andra stycket IVL). Om den utländska domstolen tar upp opposition till saklig prövning förfaller framställningen om verkställighet av påföljden. Avvisar den utländska domen oppositionen och domen vinner laga kraft, tillämpas förfarandet enligt 9–16 §§ IVL (22 § IVL).

Om den dömde vid oppositionen begär prövning vid svensk domstol eller inte anger var prövningen ska ske, ska riksåklagaren vid Stockholms tingsrätt ansöka om förhandling för prövning av den dömdes talan (20 § andra stycket och 35 § IVL).

Rätten kallar därefter till förhandling. Förhandlingen får inte, utan den dömdes samtycke, hållas förrän 21 dagar förflutit från det den dömde personligen delgivits kallelsen. Om den dömde uteblir från förhandlingen eller om rätten av annat skäl finner att oppositionen inte kan tas upp till prövning, ska den dömdes talan avvisas. Exempel på annat skäl är om den dömde återkallar sin talan eller då närmare utredning visar att den aktuella domen inte kan betecknas som en utevarodom.²⁹ När avvisningsbeslutet vunnit laga kraft tillämpas förfarandet enligt 9–16 §§ IVL (21 § första och andra stycket IVL).

Om rätten ska ompröva utevarodomen ska rätten göra en ny prövning i sak av målet i dess helhet enligt svensk lag (21 § tredje stycket IVL).³⁰ Detta är alltså ett undantag från huvudprincipen om att en ny prövning av skuldfrågan inte får göras. Av 21 § IVL fram-

²⁹ Prop. 1972:98 s. 126.

³⁰ Prop. 1972:98 s. 126.

går vad rätten har att beakta vid sin prövning bl.a. att bestämmelser om jurisdiktion, åtal och åtalspreskription inte utgör hinder mot omprövning av målet. Den svenska domstolen är oförhindrad att döma till strängare påföljd än vad som ålagts av den främmande statens domstol.³¹

En sådan omprövning i domstol är i praktiken mycket ovanlig. När det har förekommit har det dock varit problematiskt på grund exempelvis av att målsäganden och vittnen befinner sig i den andra staten samt att det gått lång tid sedan det åtalade brottet.

Twångsmedel

Om en stat som har tillträtt brottmålsdomskonventionen har meddelat Justitiedepartementet att den har för avsikt att göra en framställning, eller om en sådan framställning gjorts, så kan riksåklagaren under vissa förutsättningar anhålla den dömda. Dessa bestämmelser syftar till att säkerställa den dömdes närvaro vid den förhandling som ska ske inför domstol för att bl.a. omvandla påföljden. Förutsättningarna är att det enligt svensk lag kan följa fängelse i ett år eller däröver på brott motsvarande den gärning påföljden avser och det finns risk för att den dömda ska avvika eller, då fråga är om utevarodomen, att han undanröjer bevis. På ansökan av åklagaren kan rätten, under motsvarande förutsättningar besluta om häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet. Reseförbud eller anmälningsskyldighet får beslutas även om det svåraste straff som följer av svensk lag för motsvarande brott är lindrigare än fängelse i ett år. Oberoende av brottets beskaffenhet får den dömda anhållas, häktas eller underkastas reseförbud eller anmälningsskyldighet, om han saknar hemvist i Sverige och det finns risk för att han genom att bege sig från landet undandrar sig påföljd (17 § första stycket IVL).

I 17 § andra stycket IVL finns hänvisning till vilka delar av 24 och 25 kap. rättegångsbalken som är tillämpliga. Vid tillämpningen av 24 och 25 kap. rättegångsbalken bör vad som där föreskrivs om tid för åtals väckande gälla tid för ansökan enligt 9 § IVL.³²

---

³¹ Prop. 1972:98 s. 127.

³² Prop. 1972:98 s. 123 f.

Verkställighet

Verkställighet regleras på samma sätt som när överförandekonventionen tillämpas, se avsnitt 3.2.1 under rubriken verkställighet.

Specialitetsprincipen

Bestämmelsen i 23 § första stycket IVL innebär skydd för den dömda mot rättsliga åtgärder i form av åtal och andra frihetsberövanden på grund av tidigare brottslighet då verkställighet av påföljd överförs till Sverige och den dömda är berövad friheten i den andra staten. Förbudet mot rättsliga åtgärder avser i princip varje inskränkning av den personliga friheten som föranleds av ett tidigare brott. Bestämmelsen utgör emellertid inte hinder mot omhändertagande som innebär frihetsberövande, t.ex. psykiatrisk tvångsvård, när helt andra omständigheter än de dömdes föregående brottslighet motiverar sådan åtgärd.³³

Undantag från specialitetsprincipen gäller om den behöriga myndigheten i den andra staten lämnat tillstånd till åtgärden eller den dömda under en sammanhängande tid av fyrtiofem dagar haft möjlighet att lämna landet men inte gjort detta eller efter att ha lämnat landet frivilligt återvänt hit. Vidare utgör principen inte hinder mot att åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription (23 § första och andra styckena IVL).

3.2.3 Andra överenskommelser och förordnande för visst fall

De andra överenskommelser som avser verkställighet av frihetsberövande påföljder är överenskommelsen den 15 mars 2002 mellan Sverige och Kuba och överenskommelsen den 26 september 1989 mellan Sverige och Thailand. Fängelsestraff får enligt dessa verkställas i Sverige om påföljden har dömts ut eller beslutats i den andra staten (21 § första stycket IVF). Förfarandet enligt överförandekonventionen ska i dessa fall tillämpas (21 § tredje stycket IVF).

Även om det inte finns någon överenskommelse med viss stat om överförande av straffverkställighet, kan det finnas starka skäl, exempelvis humanitära, sociala eller liknande, att i ett konkret fall

---

³³ Prop. 1972:98 s. 128.

kunna föra över verkställighet av en utländsk påföljd till Sverige. Regeringen kan förordna om ett sådant överförande om synnerliga skäl föreligger (3 § IVL). Ett sådant förordnande kan i och för sig avse flera än ett fall men måste avse konkreta och i förordnandet angivna fall. Förordnandet får alltså inte vara av generell natur.³⁴

Ett sådant ärende initieras ofta genom den dömde via den svenska ambassaden. När det gäller själva förfarandet meddelar regeringen i sitt förordnande bestämmelser om prövningen av frågan om verkställighet. Detta knyter normalt an till brottmålsdomskonventionen eller överförandekonventionen.

3.2.4 Nordiska verkställighetslagen

Förfarandet för överförande av verkställighet av frihetsstraff utdömt i Danmark, Finland, Island eller Norge till Sverige är betydligt enklare än vad som gäller i IVL. Bestämmelser om förfarandet och beslutsordningen finns i 5–7, 24–26, 26 a–d och 28–31 §§ NVL och 5, 5 a, 5 b, och 9 §§ NVF.

Framställning om verkställighet av en nordisk dom om frihetsstraff i Sverige

Överförande av verkställighet av frihetsstraff förutsätter alltid att en framställning om detta görs av myndigheten i domslandet till myndigheten i den verkställande staten.

En framställning om överförande av frihetsstraff från en annan nordisk stat prövas av Kriminalvården (25 § NVL). Handläggningen av framställningen sker genom direktkontakt med Kriminalvården i de andra nordiska staterna och i Danmark genom Klientkontoret.

Om framställningen inte innehåller tillräckliga uppgifter för att bedöma ärendet, ska sådana begäras hos den myndighet som gjort framställningen (5 § NVF).

---

³⁴ Prop. 1972:98 s. 108.

Tvångsmedel

Användningen av tvångsmedel regleras i 5 a–5 c §§ NVL och 5 a och 5 b §§ NVF. Bestämmelserna motsvarar i stort de som finns i 25 c–25 e §§ IVL avseende överförandekonventionen.

Om en dömd person som genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av ett frihetsstraff och fallet kan föranleda framställning om överförande av verkställighet, får den dömda, på begäran av den andra staten, anhållas och häktas om det finns risk för att vederbörande avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. Ett sådant beslut får även meddelas efter det att framställningen om överförande av verkställighet gjorts eller beviljats (5 a § första stycket NVL). Om syftet kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet kan i stället ett beslut om sådant tvångsmedel meddelas (5 b § NVL).

En begäran om tvångsmedel ges in av domslandet till Kriminalvården som i sin tur överlämnar begäran till Riksåklagaren eller, om den dömdes vistelseort är känd, till den åklagare inom vars område den dömda har sin hemvist (5 a § NVF). Kriminalvården ska hållas underrättad om de åtgärder som vidtas till följd av begäran. Kriminalvården har att underrätta domslandet om vilka åtgärder som vidtagits och att beslutade tvångsåtgärder hävs om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från beslutet om tvångsmedel (5 b § NVF).

Beträffande tvångsåtgärderna gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Det är dock endast en begränsad del av bestämmelserna i 24 och 25 kap. rättegångsbalken som tillämpas (5 a § andra stycket och 5 b § NVL). Enligt 36 § NVL kan offentligt biträde förordnas i ärenden där 5 a och b §§ tillämpas. Vad som i rättegångsbalken föreskrivs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde. Vid frihetsberövande torde det, utom i rena undantagsfall, finnas behov av biträde.³⁵

Tvångsåtgärderna gäller till dess ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige om beslutet inte hävts dessförinnan (5 c § första stycket NVL). Om beslut om tvångsmedel fattas före en framställning gjorts, ska åklagaren eller rätten häva beslutet om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar (5 c § andra stycket NVL). Den tid som

---

³⁵ Prop. 1999/2000:45 s. 39.

den dömda varit häktad eller anhållen ska avräknas från det straff som ska verkställas (5 c § tredje stycket NVL).

Kriminalvårdens beslut och överklagande

Om framställningen bifalls omvandlas straffet till fängelse på lika lång tid (6 § NVL).

Kriminalvårdens beslut överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beträffande överklagande och omprövning se avsnitt 3.1.2 under rubriken slutligt beslut om överförande av straffverkställighet och överklagande.

Överförande av den dömda

Det finns inte någon reglering i NVL om vem som bär ansvaret för att hämta personer som ska verkställa frihetsstraff i Sverige. Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har föreslagit att det i NVL tas in en bestämmelse som innebär att om en frihetsberövande påföljd enligt 5 § ska verkställas i Sverige, ska polismyndigheten se till att den dömda förs hit.³⁶

Verkställighet

Straffet verkställs som om det hade ådömts genom en svensk laga-kraftvunnen dom. Om straffet har börjat verkställas i den stat, där domen meddelats, ska strafftiden räknas från verkställighetens början i den staten (7 § NVL).

Uppkommer sedan framställningen bifallits fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, ska denna fråga prövas enligt lagen i den stat, där domen meddelats. Bestämmelser i svensk lag om nåd i brottmål ska såvitt avser verkställighet här, äga motsvarande tillämpning beträffande dansk, finsk, isländsk och norsk dom. Beslutar den stat som meddelat domen ett beslut om nåd ska detta gälla här (31 § NVL).

---

³⁶ SOU 2011:7 s. 461.

3.2.5 Överförande av verkställigheten till följd av en europeisk arresteringsorder

Som redogjorts för i avsnitt 2.4.3 kan det i två situationer vid begäran om överlämnande enligt en arresteringsorder bli aktuellt att överföra verkställigheten av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till Sverige (2 kap. 6 § och 3 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder). Vid lagstiftningsarbetet fann regeringen det olämpligt att införliva regler om överförande av straffverkställighet i IVL utan valde att införa bestämmelser härom i bl.a. 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder.³⁷

Beslut om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det (7 kap. 1 § första stycket). Vidare ska när någon som har överlämnats från Sverige ska återföras i enlighet med ett sådant villkor som avses i 3 kap. 2 §, den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit (7 kap. 2 § första stycket).

De ansvariga myndigheterna är Kriminalvården, vid fängelse, Socialstyrelsen, vid rättspsykiatrisk vård, och Statens institutionsstyrelse, vid slutna ungdomsvård (23 § från-förordningen). Dessa myndigheter har att fatta beslut som går ut på att få in den dömda personen i det svenska verkställighetssystemet. De ska inte pröva om det finns förutsättningar för att verkställigheten ska ske i Sverige. Det grundläggande beslutet – att avslå en begäran om överlämnande för att verkställigheten ska ske här eller att ställa villkor om att personen ska få avtjäna påföljden i Sverige – har redan fattats av domstol.

Om den ansvariga myndigheten behöver ytterligare information för att kunna fatta beslutet om överförande av verkställigheten till Sverige, kan den kontakta behöriga myndigheter i domslandet eller via åklagaren begära den kompletterande informationen.

Om det krävs för att verkställigheten ska kunna ske i Sverige, får den ansvariga myndigheten, när den beslutar om överförande av verkställigheten av påföljden i Sverige, antingen själv meddela de

³⁷ Prop. 2003/04:7 s. 144 f.

närmare föreskrifter som behövs eller överlämna åt åklagaren att göra en framställning hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas (7 kap. 3 §). Bestämmelsen har sin förebild i 25 g § IVL.

Enligt förarbetena torde verkställigheten i flertalet fall kunna överföras till Sverige utan att det meddelas närmare föreskrifter eller att det sker påföljdsomvandling. Närmare föreskrifter kan dock behöva meddelas, om det till den utländska påföljden finns en motsvarighet i svensk lag, men där den utländska påföljden inte direkt låter sig verkställas i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag, exempelvis sluten ungdomsvård. Om den utländska påföljden saknar motsvarighet i svensk lag kan påföljdsomvandling bli nödvändig, exempelvis vid påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare.³⁸

Vid påföljdsomvandling ska rätten i en ny dom bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Med påföljdens längd avses främst frågan om hur lång verkställighetstid det utländska straffet innebär med beaktande av när villkorlig frigivning kan antas ske. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Frihetsberövanden som föregått domen ska tillgodoräknas vid bestämmande av längden på den nya påföljden. Prövningen ska inte omfatta frågan om personen har begått gärningen och hur gärningen ska bedömas. Det saknar vid bedömningen betydelse om gärningen inte är straffbar i Sverige eller att gärningen inte framstår som straffvärd eller särskilt allvarlig. För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens regler, t.ex. i fråga om möjligheten att överklaga domen. Däremot ska inte rättegångsbalkens bestämmelser om anhållande och häktning tillämpas.

Förvar

I avvaktan på beslutet om överförande av verkställigheten, får den ansvariga myndigheten besluta att den eftersökte eller den som återförts till Sverige, tas i förvar av polismyndighet. Detta om det behövs för att verkställigheten av påföljden ska kunna påbörjas i Sverige.

Förvaret upphör så snart myndigheten har beslutat om verkställighet i Sverige. Då ska enligt 7 kap. 4 § påföljden normalt befordras till verkställighet omedelbart, om inte myndigheten har beslutat

---

³⁸ Prop. 2003/04:7 s. 204 f.

något annat.³⁹ Förvar ska anses som tid under vilken den utdömda påföljden verkställs i anstalt (7 kap. 5 § första stycket).

Offentligt biträde ska förordnas för den som tas i förvar i ett ärende om överförande eller under den tid påföljdsomvandling pågår, om det inte måste antas att behov av biträde saknas (7 kap. 7 §). Ett sådant fall kan enligt förarbetena vara att förvaret förväntas bli kortvarigt, t.ex. över en helg, eller om den försvarstagne avstår från ett biträde och förvaret inte kan antas komma att dra ut på tiden.⁴⁰

Verkställighet

I 7 kap. 5 § finns hänvisningar till IVL i fråga om verkställighet i Sverige av en påföljd som överförs hit. Dessa innebär att beslut om bl.a. nåd eller amnesti som fattas i domlandet innebär att verkställigheten i Sverige ska upphöra (jfr 24 § andra stycket IVL). Vidare ska domen i huvudsak verkställas som om den var en svensk brottmålsdom (jfr 25 § första stycket IVL). Den dömda får inte åtalas på nytt för en gärning som omfattas av den överförda påföljden (jfr 38 § IVL).

Överklagande

Själva beslutet om överförande av verkställigheten kan inte överklagas. Detta har prövats i tingsrättens beslut om överlämnande. Tingsrättens beslut om överlämnande med villkor om att eventuell frihetsberövande påföljd ska överföras till Sverige kan överklagas enligt reglerna om överklagande av domstols beslut i brottmål. Ett beslut att inte bevilja överlämnande när den eftersökte är svensk medborgare och begär att påföljden ska verkställas i Sverige får dock inte överklagas (se 5 kap. 2 och 9 §§ lagen om en europeisk arresteringsorder).

Beslut av den ansvariga myndigheten att meddela närmare föreskrifter, beslut om när verkställigheten ska påbörjas och beslut om förvar överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut av en förvaltningsdomstol gäller omedelbart om inte annat förordnas. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

---

³⁹ Prop. 2003/04:7 s. 203.

⁴⁰ Prop. 2003/04:7 s. 207.

Om den ansvariga myndigheten har överlämnat åt åklagare att göra en framställning hos tingsrätten om att ny påföljd ska bestämmas är det rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål som ska tillämpas (7 kap. 3 § andra stycket), dvs. överklagandet regleras genom rättegångsbalken.

3.3 Överförande av verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande

3.3.1 Brottmålsdomskonventionen och förverkandekonventioner

Det är endast brottmålsdomskonventionen som möjliggör överförande av verkställighet av bötesstraff till och från Sverige. Överförande av beslut om förverkande möjliggörs däremot genom en rad olika internationella överenskommelser, se avsnitt 2.1.3. Dessa omfattar delvis olika fordringar och exekutionstitlar. Samtliga innehåller bestämmelser som tillåter tillämpning av andra överenskommelser. Vid sammanfallande tillämpningsområden kan därför Kronofogdemyndigheten i regel välja vilken förverkandekonvention som ska tillämpas.

Verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom om bötesstraff eller beslut om förverkande

Svensk dom eller beslut om böter eller förverkande kan verkställas utomlands. Brottmålsdomskonventionen omfattar även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot (1 § andra stycket IVL).

Beslut om att sända en framställning om verkställighet av böter eller förverkande till en annan stat fattas av Kronofogdemyndigheten (26 § första stycket IVL och 12 § IVF). Inom Kronofogdemyndigheten är det Behöriga myndighetsteamet vid östra verkställighetsavdelningen (BMT) som efter initiativ från utlandsteamet prövar och beslutar om verkställighet ska begäras i en annan stat. Kronofogdemyndighetens beslut får överklagas till regeringen.

En framställning om verkställighet av böter eller förverkande får inte göras om det kan antas det råder någon tvingande vägransgrund i den andra staten (26 § första stycket IVL). I övrigt anges inte i

lagen förutsättningar för ett beslut om överförande. I förarbetena anges att överflyttning av verkställighet av böter eller förverkande bör avgöras endast utifrån effektivitetssynpunkter.⁴¹

Förfarandet är detsamma som beskrivs i avsnitt 3.1.1 om överförande av frihetsberövande påföljder utomlands enligt brottmålsdomskonventionen. Vissa bestämmelser hänför sig dock endast till frihetsberövande påföljder.

I korthet innebär detta att framställning om verkställighet, exekutionstitel samt övriga handlingar i ärendet överlämnas till Justitiedepartementet som vidarebefordrar framställningen till den verkställande staten (28 § IVL). Justitiedepartementet ombesörjer att handlingarna översätts till den andra statens språk (24 § IVF). Sedan framställningen vidarebefordrats får verkställighet inte påbörjas i Sverige (29 § första stycket IVL). Avsikten med denna bestämmelse är att eliminera risken för dubbelförverkande.

Huvudregeln är att intäkter av böter och förverkande tillfaller den verkställande staten.

Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om bötesstraff eller beslut om förverkande

En annan stat kan ansöka om verkställighet av förverkande med åberopande av någon av förverkandekonventionerna. Verkställighet av böter är endast möjligt enligt brottmålsdomskonventionen.

Förfarandet vid överförande av verkställighet till Sverige är detsamma som beskrivs i avsnitt 3.2.2 om överförande till Sverige av frihetsberövande påföljder enligt brottmålsdomskonventionen.

Framställning från annan stat om verkställighet i Sverige görs hos Justitiedepartementet (8 § IVL). Regeringen kan avslå framställningen på grundval av vissa vägransgrunder.

Om avslag inte sker ska framställningen överlämnas till riksåklagaren för vidare handläggning. Denna ansöker hos Stockholms tingsrätt om prövningen av framställningen. Finner riksåklagaren att hinder föreligger mot verkställighet i Sverige ska ärendet omedelbart hänskjutas till regeringen (5 § IVF).

Domstolens handläggning sker enligt tillämpliga regler om brottmål i rättegångsbalken. Om det inte finns några hinder mot verkställighet ska tingsrätten bestämma ny påföljd enligt vad som i den svenska lagen är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott. Vid

⁴¹ Prop. 1972:98 s. 134.

utländska bötesstraff ska bötesbeloppet direkt omvandlas till svenska kronor med iakttagande av att vissa maximibelopp inte överskrids (12 § IVL). Avser framställningen verkställighet av förverkande av visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom ska förverkandebeloppet omräknas till svenska kronor med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet (14 § IVL). Avgörandet likställs med dom i brottmål.

I stället för att ansöka hos tingsrätten kan riksåklagaren själv pröva framställningen och besluta om ett strafföreläggande för det brott som påföljden avser. Bestämmelser i 48 kap. rättegångsbalken gäller i tillämpliga delar. Om strafföreläggandet inte godkänns gör riksåklagaren ansökan till rätten om prövning av framställningen om verkställighet (16 § IVL).

Riksåklagaren ska underrätta myndigheten i den andra staten om vidtagna åtgärder samt när rättens avgörande vunnit laga kraft eller när utfärdat strafföreläggande godkänts.

För verkställighet av förverkandet eller bötesstraffet gäller samma regler som för motsvarande påföljder som ådömts i Sverige. Verkställigheten ska upphöra om påföljden inte längre får verkställas i domslandet på grund av t.ex. nåd. Verkställighet för böter får inte äga rum för bötesbelopp som den dömde betalat till behörig myndighet i den främmande staten innan framställningen om verkställighet delgavs honom. Anstånd eller avbetalning som meddelats av behörig myndighet i domslandet ska respekteras vid verkställigheten i Sverige (24 § IVL).

Egendom eller dess värde som förverkats med stöd av IVL tillfaller staten. Regeringen får dock på begäran av den främmande staten besluta att helt eller delvis överlämna egendomen eller dess värde. Böter som bestäms enligt IVL får inte förvandlas till fängelse (36 § IVL).

3.3.2 Nordiska verkställighetslagen

Verkställighet i annan nordisk stat av en svensk dom om bötesstraff och beslut om förverkande

Svensk dom eller beslut om böter, förverkande m.m. får överlämnas att verkställas i en annan nordisk stat (3 § NVL). En sådan begäran görs av Kronofogdemyndigheten (33 § NVL och 4 a § NVF). Inom Kronofogdemyndigheten är det Behöriga myndighetsteamet

vid östra verkställighetsavdelningen (BMT) som tar emot ansökningar från utlandsteamerna och vidareänder dessa till de nordiska staterna.

Kronofogdemyndighetens framställning ska bl.a. innehålla de skäl som ansökan grundas på, uppgift att domen eller beslutet får verkställas här i riket, uppgift om påföljden till någon del har verkställts och uppgift om den tidpunkt, då verkställighet senast får ske. I stället för att bifoga kopia av dom eller beslut kan vissa uppgifter om gärningen m.m. lämnas (3 § NVF).

Efter att framställningen sänts över till den andra staten sker alla fortsatta kontakter, korrespondens och redovisning av medel m.m. direkt mellan berört utlandsteam i Sverige och myndighet i den andra staten.

Förvandling av utländska bötesstraff får inte ske i den verkställande staten (2 § NVL). Det innebär att svenska böter inte får omvandlas till fängelse vid verkställighet i de andra nordiska staterna.

Såväl domslandet som verkställighetslandet kan meddela beslut om nåd eller eftergift. Gällande fråga om preskription gäller reglerna i domslandet (31 § NVL). Utlandsteamerna ska återkalla ansökan om verkställighet när preskription inträtt.

Kronofogdemyndighetens beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol (26 § NVL jfr med 4 a § NVF).

Verkställighet i Sverige av bötesstraff eller beslut om förverkande som meddelats i en annan nordisk stat

Dom eller beslut avseende böter, förverkande m.m. som meddelats i en annan nordisk stat får enligt 1 § NVL på begäran verkställas i Sverige. Det är Kronofogdemyndigheten som tar emot framställningar om verkställighet i Sverige (33 § NVL och 4 a § NVF). Inom Kronofogdemyndigheten är det BMT som tar emot ansökan.

Om domen inte är verkställbar i den stat där den har meddelats får en framställning om verkställighet här inte bifallas (24 § andra stycket NVL). Detta innebär i praktiken att domen ska ha vunnit laga kraft. Normalt ska en framställning om verkställighet bifallas, om det inte finns särskilda hinder. Någon omprövning av skuldfrågan eller av straffmätningen ska inte äga rum. Belopp i utländsk valuta ska räknas om till svenska kronor efter köpkursen dagen före den dag då framställningen bifalls i Sverige (6 § NVF).

Kronofogdemyndighetens beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol (26 § NVL jfr med 4 a § NVF).

Om Kronofogdemyndigheten bifaller en ansökan om verkställighet här i landet överlämnas målet för verkställighet till den enhet inom myndigheten som har ansvar för den ort där den betalnings-skyldige eller dennes egendom finns. Verkställigheten i Sverige sker enligt svensk lag och på samma sätt som om det vore en svensk dom. I första hand avses lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning, men även lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. kan tillämpas. Verkställighet hos Kronofogdemyndigheten sker enligt utsökningsbalken. Preskriptionsfrågor prövas däremot enligt domslandets lagstiftning (31 § första stycket NVL). Både domslandet och verkställighetslandet har rätt att bevilja nåd (31 § andra stycket NVL).

I övriga nordiska länder kan ett förvandlingsstraff och böter utdömas samtidigt. Begäran om verkställighet kan därför ibland i första hand avse indrivning av bötesbeloppet och i andra hand en begäran om att förvandlingsstraffet ska verkställas (jfr 5 § NVL). Om Kronofogdemyndigheten inte kan verkställa fordringen överlämnas ärendet till Kriminalvården för vidare prövning (7 § andra stycket NVF).

Redovisning av influetna medel sker direkt från verkställighets-teamet till den sökande nordiska myndigheten. Kostnader som inte täcks genom vidtagna verkställighetsåtgärder ska stanna på statsverket (35 § NVL).

3.3.3 Erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen

Verkställighet inom Europeiska unionen av ett svenskt bötesstraff

Det är Kronofogdemyndigheten som är behörig att ansöka om verkställighet av en svensk dom om böter i annan stat inom EU, 2 kap. 1 § lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. Inom Kronofogdemyndigheten sköts den behöriga myndighetsfunktionen av BMT. Förutsättningarna för en framställning är bl.a. att tillgångar finns i en annan medlemsstat och att det kan antas finnas fördelar med en indrivning i den staten. Ett beslut om böter får endast skickas till en stat åt gången (2 kap. 2 § andra stycket).

Kronofogdemyndigheten ska till den andra medlemsstaten sända över ett intyg som är upprättat enligt bilagan till rambeslutet. Intyget ska översättas till den andra statens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar, 2 kap. 1 § förordningen (2009:1428) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. Bötesstraffet och intyget ska sändas över skriftligen genom post eller bud. Efter överenskommelse kan översändandet ske per elektronisk post.

Ett översändande av ett bötesstraff till en annan medlemsstat innebär att Sverige inte längre får driva in fordringsanspråket (2 kap. 4 § första stycket lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen). I vissa fall kan dock rätten att verkställa återgå till Sverige som utfärdande stat, exempelvis efter återkallelse eller efter meddelande från den andra medlemsstaten att bötesstraffet inte kommer verkställas. Gälldenären är dock oförhindrad att betala hela eller del av beloppet i Sverige. Den verkställande staten ska då underrättas om detta.

Verkställigheten sker enligt den verkställande statens lagstiftning. Detta innebär att myndigheterna i den verkställande staten har en exklusiv rätt att besluta om vilka verkställighetsåtgärder som ska vidtas, inklusive grunderna för att avbryta verkställigheten. Ett svenskt bötesstraff får dock inte förvandlas till fängelse i den andra medlemsstaten, vilket ska framgå av intyget (2 kap. 3 §).

Endast Sverige som utfärdande stat har rätt att ompröva bötesstraffet. Både utfärdande och verkställande stat har rätt att efterge betalningsskyldigheten genom beslut om nåd eller amnesti.

De belopp som drivs in tillfaller den verkställande staten om inte Sverige och den andra staten kommer överens om annat. Justitiedepartementet ska informeras innan en sådan framställning om fördelning görs till annan stat (2 kap. 5 § förordningen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen).

Erkännande och verkställighet i Sverige av beslut om bötesstraff meddelat av annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Kronofogdemyndigheten prövar om ett utländskt bötesstraff ska erkännas och verkställas i Sverige (3 kap. 4 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen). Handläggningen sker genom BMT. Kronofogdemyndigheten svarar också

för den praktiska verkställigheten som ska ske i enlighet med vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff.

Ett beslut om bötesstraff som sänds över ska åtföljas av intyget enligt bilagan till rambeslutet. De språk som godtas är svenska, danska, norska eller engelska (3 kap. 5 § andra stycket). Om bötesstraffet är verkställbart ska Kronofogdemyndigheten besluta att sådan verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring). Beslutet ska innehålla uppgift om det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser och hur beslutet kan överklagas. Verkställbarhetsförklaringen ska delges den dömden.

I lagen finns ett antal vägransgrunder som innebär hinder mot erkännande och verkställighet i Sverige. Vägransgrunderna är obligatoriska, dvs. det finns inte utrymme för tillämpande myndigheter att göra en diskretionär prövning om en vägransgrund ska tillämpas eller inte (3 kap. 10 och 11 §§).

Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring får av den dömden överklagas, inom tre veckor från delgivning, till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut (3 kap. 12 §). Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Vid domstolens handläggning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Under vissa omständigheter kan verkställbarhetsförklaringen upphävas. Detta beslutas av Kronofogdemyndigheten eller av domstol, om förklaringen efter överklagande handläggs där (3 kap. 14 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen).

Ett utländskt bötesstraff som erkänns i Sverige ska i princip verkställas enligt vad som gäller för verkställighet av motsvarande svenska bötesstraff. En skillnad jämfört med svenska böter är att utländska bötesstraff ska verkställas skyndsamt efter det att en verkställbarhetsförklaring har meddelats (3 kap. 4 § förordningen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen). En annan skillnad är att utländska bötesstraff inte får förvandlas till fängelse (3 kap. 2 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen). För överklagande av beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utskökningsbalken (3 kap. 15 §).

3.3.4 Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Verkställighet inom Europeiska unionen av ett svenskt beslut om förverkande

Kronofogdemyndigheten är behörig att ansöka om verkställighet av svenska förverkandebeslut utomlands, 2 kap. 1 § lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen. Inom Kronofogdemyndigheten sköts den behöriga myndighetsfunktionen av BMT. Ett beslut om förverkande får sändas över när det finns fördelar med att verkställigheten sker i en annan medlemsstat, exempelvis då tillgångar eller särskilda föremål som förverkandet avser finns i den staten. Enligt förarbetena finns det inget krav på att möjligheterna till indrivning har utnyttjats fullt ut innan en ansökan görs till en annan stat.⁴²

På motsvarande sätt som gäller vid översändande av beslut om bötesstraff ska förverkandebeslutet skickas tillsammans med ett intyg enligt bilaga till rambeslutet.

Verkställigheten sker i enlighet med de regler som gäller i den verkställande staten och dess myndigheter har exklusiv behörighet att besluta om verkställighetsförfarandena och alla åtgärder i samband härmed. Det belopp som drivs in vid verkställigheten tillfaller den verkställande staten om beloppet understiger 10 000 euro eller motsvarande belopp. Om högre belopp drivs in ska beloppet delas mellan den utfärdande och den verkställande staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra staten, besluta om en annan fördelning av medlen.

Verkställighet får – till skillnad från vad som gäller enligt IVL – ske i flera medlemsstater samtidigt om detta krävs. Ett översändande begränsar inte heller den utfärdande statens rätt att själv verkställa beslutet.

Bestämmelser om omprövning och återkallelse överensstämmer med de som finns i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU.

---

⁴² Prop. 2010/11:43 s. 59.

Erkännande och verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande meddelat av annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Kronofogdemyndigheten har även enligt lagen att pröva om det finns förutsättningar att erkänna och verkställa ett utländskt beslut om förverkande i Sverige (3 kap. 4 §). Myndigheten svarar också för den praktiska verkställigheten som ska ske i enlighet med vad som är föreskrivet för verkställighet i Sverige.

Förfarandet inleds med att ett beslut om verkställighet sänds över till Kronofogdemyndigheten tillsammans med ett intyg enligt bilaga till rambeslutet. Intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska (3 kap. 5 §). Om ett beslut om förverkande är verkställbart i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten besluta att verkställighet får ske (verkställbarhetsförklaring) (3 kap. 8 §). Beslutet ska delges den mot vilken den gäller.

Ett beslut att inte meddela en verkställbarhetsförklaring, att upphäva en sådan eller ett beslut om uppskov med verkställigheten ska innehålla skälen för beslutet (3 kap. 9 §).

I lagen finns ett antal vägransgrunder som innebär hinder mot erkännande och verkställighet. Vägransgrunderna är obligatoriska (3 kap. 10 och 11 §§).

Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring får, inom tre veckor från delgivning, överklagas av den mot vilken förklaringen gäller till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsköningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut (3 kap. 14 §). Vid domstolens handläggning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

En verkställbarhetsförklaring kan upphävas under vissa omständigheter (3 kap. 15 §).

Ett utländskt beslut om förverkande som erkänns i Sverige ska i princip verkställas enligt vad som gäller för verkställighet av motsvarande svenska förverkande. Detta ska ske skyndsamt. Verkställigheten får ske i flera medlemsstater samtidigt om det krävs. Vid överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utsköningsbalken (3 kap. 16 § andra stycket).

3.4 Överförande av verkställighet av frivårdspåföljder

3.4.1 Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Överförande av verkställighet av en svensk dom till en annan stat

Fråga om verkställighet i annan stat av en svensk dom enligt lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL) tas upp av Kriminalvården (21–26 §§ IskL). Svenska utdömda påföljder som kan verkställas i annan stat är skyddstillsyn samt domar på fängelse, i de fall den dömde har villkorligt frigivits (2 § första stycket 2 IskL). En framställning får enbart göras om den dömde har eller tar hemvist i den främmande staten och det kan antas att hinder mot verkställighet i den staten inte föreligger.

Vid s.k. begränsad verkställighet utomlands gäller beslut om att ändra en föreskrift som tas där även i Sverige, under förutsättning att motsvarande beslut skulle kunnat meddelas enligt svensk lag. Om verkställigheten överflyttats till annan stat får åtgärd beslutas i Sverige endast om den dömde övertygas om annat brott i Sverige eller om den behöriga myndigheten i den andra staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd. Ett hänskjutet ärende handläggs av övervakningsnämnden. Om den dömde inte längre har hemvist i den andra staten kan Kriminalvården förordna att verkställighet i den staten inte längre ska äga rum. Verkställigheten ska då återupptas i Sverige om inte en ny framställning om verkställighet i annan stat görs.

Vid s.k. fullständig verkställighet utomlands förklarar Kriminalvården verkställigheten överflyttad till den andra staten. Sedan sådan förklaring meddelats får påföljden inte längre verkställas i Sverige. Frånträder den andra staten sitt åtagande får dock Kriminalvården förordna om verkställighetens återupptagande i Sverige.

Kriminalvårdens beslut enligt lagen överklagas till regeringen (26 § första stycket IskL). Kriminalvårdens beslut enligt tillämpliga regler i 26 kap. brottsbalken överklagas dock till övervakningsnämnden. Om den dömde, i fall då begränsad verkställighet anordnats i Sverige, inte är nöjd med övervakningsnämnds beslut i vissa frågor, får beslutet överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen (26 § andra stycket IskL).

Överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom till Sverige

Verkställighet i Sverige av utländska brottmålsdomar kan ske när den dömde beviljats villkorligt anstånd med ådömandet av eller verkställigheten av ett frihetsstraff, eller på annat liknande sätt ålagts att under en prøvotid undergå kriminalvård i frihet. Detsamma gäller utländska frihetsberövande påföljder, i de fall den dömde beviljats villkorlig frigivning eller annars överförts till kriminalvård utom anstalt (2 § första stycket 1 IskL). Den stat som har meddelat domen överlämnar åt den andra staten att antingen anordna kriminalvård i frihet enligt domen (begränsad verkställighet) eller helt överta verkställigheten av denna (fullständig verkställighet) (3 § IskL). Vid fullständig verkställighet förutsätts att en omvandling sker i verkställighetsstaten i överensstämmelse med den statens lagstiftning.

I de fall det är fråga om en framställning om begränsad verkställighet i Sverige är det, om regeringen inte avslår framställningen, Kriminalvården som handlägger ärendet (8–14 §§ IskL). Föreskrift i domen om den dömdes åligganden under prøvotiden gäller i Sverige om motsvarande föreskrift skulle kunnat meddelas eller gälla här. I annat fall kan övervakningsnämnden jämka föreskriften. I övrigt gäller de regler i brottsbalken som gäller för den som villkorligt frigivits. Övervakningsnämnden beslutar, liksom vid villkorlig frigivning, om övervakningstiden ska upphöra eller om den dömde på nytt ska ställas under övervakning. Om den dömde allvarligt åsidosatt sina åligganden enligt domen på så sätt att en åtgärd är påkallad ska Kriminalvården underrätta den andra staten om detta.

Fullständig verkställighet i Sverige förutsätter riksåklagarens, eller annan förordnad åklagares, medverkan (15–19 §§ IskL). Riksåklagaren ska, efter att regeringen provat den utländska framställningen, ansöka vid Stockholms tingsrätt om att rätten ska bestämma ny påföljd (i första hand villkorlig dom eller skyddstillsyn) enligt svensk lag för brott som avses i framställningen. Enbart böter eller frihetsberövande påföljd får dock inte dömas ut. Målet handläggs som ett brottmål och avgörs genom dom.

3.4.2 Nordiska verkställighetslagen

Det är Kriminalvården som svarar för övervakning av en utländsk dom i Sverige och förordnar övervakare (11 § NVL). Föreskrifter som ålagts den dömde i anslutning till domen ska tillämpas om inte övervakningsnämnden förordnar annat. Även när det gäller övervakning av den som villkorligt frigivits i annan stat ansvarar Kriminalvården för övervakningen i Sverige. I vissa fall kan ett ärende om åtgärder som behöver vidtas beträffande den dömde hänskjutas till behörig myndighet i den utdömande staten.

Framställning om överflyttning av övervakning av den som i Sverige dömts till skyddstillsyn eller övervakning av den som villkorligt frigivits i Sverige görs av övervakningsnämnden (25 § andra stycket NVL).

Kriminalvårdens beslut överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dock först efter att Kriminalvården har gjort en omprövning av sitt beslut (26–26 d §§ NVL).

Övervakningsnämndens beslut enligt lagen överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen (27 § NVL).

4 Förutsättningar för överförande av straffverkställighet

4.1 Inledning

Vilka förutsättningar som gäller för ett överförande av straffverkställighet mellan Sverige och en annan stat beror på vilken överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet. I samtliga överenskommelser som omfattas av internationella verkställighetslagen (IVL) finns vissa grundläggande förutsättningar såsom exempelvis den dömdes anknytning till den verkställande staten samt, vid frihetsberövande påföljder, att den dömdes sociala återanpassning kan antas ske bäst i den verkställande staten eller, vid böter och förverkande, att vissa effektivitetshänsyn är uppfyllda. Det finns vidare olika förutsättningar som, om de inte är uppfyllda, kan föranleda den verkställande staten att avslå en framställning, s.k. vägransgrunder. Dessa kan vara obligatoriska eller fakultativa. I avsnitt 4.2 redogörs för de förutsättningar som gäller enligt IVL vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen och överförandekonventionen samt i korthet de skillnader som kan gälla enligt andra överenskommelser. I avsnitten 4.3–4.7 beskrivs vissa av förutsättningarna närmare och då, i vissa fall, även utifrån hur dessa behandlas i annan reglering inom det internationella straffrättsliga området.

I rättstillämpningen kan det även uppkomma fall där det kan komma i fråga att bedöma om ett överförande kan strida mot de svenska grundlagarna eller Europakonventionen. Dessa frågor behandlas i avsnitt 5.

4.2 Internationella verkställighetslagen

4.2.1 Brottmålsdomskonventionen

Eftersom brottmålsdomskonventionen är tvingande mellan konventionsstaterna, på så sätt att en framställning ska bifallas om förutsättningarna enligt konventionen är uppfyllda, finns det detaljerade bestämmelser om när en framställning kan vägras av den verkställande staten. Bestämmelserna i IVL som avser tillämpligheten av brottmålsdomskonventionen vid överförande av verkställighet till Sverige är därför relativt detaljerade.

Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter och förverkande till Sverige

Förutsättningar för överförande av verkställighet till Sverige regleras i 5 och 6 §§ IVL. I 5 § IVL anges de förutsättningar som är obligatoriska för att ett överförande ska bli aktuellt. I 6 § IVL finns en uppräkningslista av de fall i vilka framställning om verkställighet i Sverige kan – men inte nödvändigtvis ska – avslås. Genom att låta vissa grunder vara fakultativa möjliggörs att, trots förekomsten av omständigheter som utgör en vägransgrund, i särskilt ömmande fall låta personer med hemvist i Sverige få avtjäna sitt straff här i landet.

Nedan görs en översiktlig genomgång av de olika förutsättningarna enligt 5 och 6 §§ IVL.

Domen ska ha vunnit laga kraft och påföljden vara verkställbar i den dömande staten

En utländsk dom får enligt 5 § andra stycket 1 IVL inte verkställas i Sverige om domen inte har vunnit laga kraft eller om påföljden inte får verkställas i den dömande staten. Denna bestämmelse grundar sig på artikel 1 a) där europeisk brottmålsdom definieras som slutligt avgörande meddelat i konventionsstat av domstol efter förhandling i brottmål. Tolkningen av begreppet slutligt avgörande är en dom eller ett beslut som vunnit laga kraft. Vidare krävs enligt artikel 3.1 att en påföljd som begärs verkställd ska vara verkställbar i den dömande staten.

Krav på dubbel straffbarhet

Enligt 5 § andra stycket 2 IVL får verkställighet inte ske om gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag eller gärningsmannen, om gärningen begåtts här i landet, på annan grund än som avses i 6 § första stycket 7 inte skulle ha kunnat ådömas påföljd för brottet.

Bestämmelsen grundar sig på artikel 4.1 om krav på dubbel straffbarhet. Undantag har gjorts för det fall gärningsmannen på grund av sin ålder inte skulle ha kunnat fällas till ansvar i Sverige. Detta regleras i stället som ett fakultativt hinder i 6 § IVL.

Av förarbetena framgår att för att kravet på dubbel straffbarhet ska vara uppfyllt fordras inte att brottsbeteckningarna i Sverige och den främmande staten är identiska. Vidare framgår att vid prövning av frågan om gärningens straffbarhet i Sverige ska de s.k. allmänna straffrihetsgrunderna t.ex. nöd, nödvärn och samtycke beaktas, men inte reglerna om preskription. Hinder mot verkställighet föreligger endast i fall då gärningsmannen på grund av gärningens beskaffenhet eller förhållandena vid dess begående överhuvudtaget inte skulle ha kunnat fällas till ansvar här i landet.¹

Krav på dubbel straffbarhet berörs närmare i avsnitt 4.6.

Anknytningskriterier

Den dömande statens möjligheter att begära att en annan stat ska verkställa påföljden är begränsat till fall där den dömde har sådan anknytning som anges i artikel 5 i brottmålsdomskonventionen. Av 5 § andra stycket 3 IVL framgår att en utländsk dom inte får verkställas i Sverige om den dömde inte har hemvist i Sverige, såvida inte verkställighet här kan antas förbättra möjligheterna till hans återanpassning eller den ådömda påföljden avser frihetsberövande och kan verkställas här i samband med verkställighet av annan sådan påföljd, som ska verkställas i Sverige, eller Sverige är den dömdes ursprungliga hemland.

Huvudregeln är alltså ett krav på att den dömde har hemvist i Sverige, men med vissa undantag. Med den dömdes ursprungliga hemland avses att den dömde är svensk medborgare, men även att han eller hon har tillbringat större delen av sitt liv här i landet.

Krav på anknytningskriterier behandlas närmare i avsnitt 4.3.

---

¹ Prop. 1972:98 s. 110.

Det får inte råda oförenlighet med svenska grundläggande principer för rättsordningen

Enligt 5 § andra stycket 4 IVL får verkställighet i Sverige inte ske om sådan skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet. Bestämmelsen motsvarar konventionens artikel 6 a) om ”ordre public”. Som exempel har i förarbetena angetts att domen har föranletts av otillbörlig hänsyn till den dömdes kön eller sociala grupptillhörighet.²

Det får inte råda oförenlighet med Sveriges internationella förpliktelser

Verkställighet får inte ske enligt 5 § andra stycket 5 IVL om verkställighet här skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser. Denna bestämmelse motsvarar artikel 6 d) i konventionen.

Verkställighet får inte strida mot principen om ne bis in idem

En framställning får enligt konventionen inte efterkommas om verkställighet skulle strida mot de principer om ne bis in idem som uttrycks i artiklarna 53–55. Detta framgår av 5 § andra stycket 6 IVL genom att verkställighet inte får ske om dom i mål om ansvar för gärning som påföljden avser har meddelats här i landet eller om här utfärdad strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot för samma gärning har godkänts. Av samma paragraf punkten 7 kan verkställighet inte heller ske om den dömd genom lagkrafttagande dom, som meddelats i annan stat än den stat som gjort framställning om verkställighet, för gärning som påföljden avser har frikänts från ansvar eller dömts till påföljd, som har verkställts i sin helhet eller håller på att verkställas eller har bortfallit till följd av preskription eller på grund av att nåd eller amnesti beviljats i nämnda stat, eller om den dömd genom sådan dom förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts. Punkten 6 avser alltså verkan av dom meddelad i Sverige och punkten 7 verkan av dom meddelad i annan stat.

Principen om ne bis in idem utvecklas närmare i avsnitt 4.7.

---

² Prop. 1972:98 s. 111.

Verkställighet i Sverige får inte i övrigt strida mot brottmålsdomskonventionen

Enligt 5 § andra stycket 8 IVL får verkställighet i Sverige inte ske om denna i övrigt skulle strida mot brottmålsdomskonventionen. Avsikten med denna bestämmelse är att möjliggöra avslag där verkställigheten står i strid med konventionen utan att förhållande finns som anges under punkterna 1–7. Det kan exempelvis vara fråga om att påföljden har ålagts av administrativ myndighet, vars avgörande inte kan överklagas till domstol.³

I lagstiftningsarbetet kritiserades punkten eftersom bestämmelsen motverkar syftet med att konventionen transformeras till svenska lagbestämmelser, eftersom en korrekt tillämpning av bestämmelsen förutsätter en ingående kännedom om och analys av konventionens samtliga bestämmelser. Det ansågs dock vara omöjligt att göra en uttömmande lista på alla de tänkbara fall då verkställighet ska vägras. För att inte lägga hinder i vägen för en fullt konventionsenlig tillämpning av verkställighetsreglerna i varje enskilt fall ansågs det nödvändigt med en generalklausul. För att motverka nackdelarna med en generalklausul har lagstiftaren valt att låta regeringen exklusivt pröva denna grund.⁴

Gärningen som påföljden avser får inte utgöra politiskt eller militärt brott

Enligt 6 § första stycket 1 IVL kan framställning avslås om gärning som påföljden avser utgör politiskt eller militärt brott. Denna punkt motsvarar artikel 6 b) i konventionen.

Det får inte vara fråga om att hänsyn tagits till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt

Avslagsgrund föreligger enligt 6 § första stycket 2 IVL om det finns grundad anledning anta att domen föranletts eller den däri bestämda påföljden skärpts av hänsyn till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt. Punkten motsvarar artikel 6 c) i konventionen.

---

³ Prop. 1972:98 s. 112.

⁴ Prop. 1972:98 s. 88.

Det får inte pågå förundersökning i Sverige avseende den gärning som påföljden avser

Om gärning som påföljden avser omfattas av här i landet pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller om beslut har meddelats att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas, kan framställningen avslås enligt 6 § första stycket 3 IVL.

Punkten motsvarar artiklarna 6 e) och f) i konventionen. Enligt dessa bestämmelser är det möjligt att vägra verkställighet, inte bara när lagföring faktiskt pågår i den anmodade staten vid tiden för mottagande av framställning om verkställighet utan också när denna stat har inlett lagföring just med anledning av den mottagna framställningen om verkställighet.⁵

Gärningen som påföljden avser ska ha begåtts i den andra staten

En framställning kan enligt 6 § första stycket 4 IVL avslås om gärning som påföljden avser inte har begåtts i den stat där påföljden bestäms. Denna bestämmelse bygger på artikel 6 g) i konventionen om att framställning får vägras om gärningen har begåtts utanför den dömande statens område. Det avser alltså fall där den dömande staten har grundat sin jurisdiktionsrätt på andra regler än sådana som ger uttryck för territorialitetsprincipen.

Påföljden ska kunna verkställas i Sverige

Enligt 6 § första stycket 5 IVL kan avslag meddelas om påföljden inte kan verkställas här i landet. Bestämmelsen motsvarar artikel 6 h) om att den verkställande staten är ur stånd att verkställa påföljden. Enligt förarbetena avses härmed faktisk omöjlighet att genomföra verkställighet, dvs. främst det fallet att den dömda inte finns här i landet.⁶

Verkställighet kan inte antas vara möjligt i den andra staten

Enligt 6 § första stycket 6 IVL kan avslag meddelas om det kan antas att påföljden kan verkställas i den dömande staten. Bestämmelsen grundar sig på artikel 6 j) om att den verkställande staten anser

⁵ Prop. 1972:98 s.113.

⁶ Prop. 1972:98 s. 113.

att den dömande staten själv är i stånd att verkställa påföljden. Genom bestämmelsen ges Sverige möjlighet att ifrågasätta den dömande statens bedömning av frågan om verkställighet är möjlig i den staten. Bestämmelsen syftar till att uppmuntra berörda stater att samarbeta effektivt för att uppnå den lösning som med hänsyn till den dömdes återanpassning är den lämpligaste. Den torde främst komma till användning när situationen har förändrats efter det att framställningen gjordes.⁷

Den dömd ska vid tiden för brottet fyllt femton år

Avslag kan enligt 6 § första stycket 7 IVL meddelas om den dömd vid tiden för brottet inte fyllt femton år. Bestämmelsen grundar sig på artikel 6 k) i konventionen enligt vilken verkställighet kan vägras om den dömdes ålder vid tidpunkten för brottet var sådan att han inte skulle ha kunnat åtalas i den verkställande staten.

I förarbetena anförs att principen om att den som har begått brott innan han har fyllt 15 år inte kan dömas till påföljd, visserligen är en grundläggande princip i svensk straffrätt som kan tala för att det ska vara fråga om ett ovillkorligt hinder. Det har dock bedömts angeläget att det finns möjlighet att utan hänsyn till straffbarhetsåldern kunna överta verkställighet av utländsk dom avseende en svensk som har dömts till frihetsstraff utomlands innan han fyllt 15 år. Vid det särskilda verkställighetsförfarande som ska äga rum vid svensk domstol före verkställighet här i landet kan påföljden i ett sådant fall bestämmas med tillbörlig hänsyn till den unges ålder.⁸

Påföljden ska inte ha bortfallit på grund av svenska preskriptionsregler

Om en tillämpning av 35 kap. 7–9 §§ eller 36 kap. 15 § brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit, får en framställning enligt 6 § första stycket 8 IVL avslås. Enligt artikel 6 l) i konventionen får verkställighet vägras om påföljden redan är preskriberad enligt den verkställande statens lag.

Detta innebär att verkställighet kan vägras om den påföljd eller det förverkande som har ålagts eller beslutats genom den utländska domen är preskriberad enligt svenska preskriptionsregler. Framställning om verkställighet kan däremot inte avslås på grund av att

⁷ Prop. 1972:98 s. 113.

⁸ Prop. 1972:98 s. 114.

brottet skulle ha varit preskriberat enligt våra regler om åtalspreskription. Sverige har vid genomförandet av brottmålsdomskonventionen inte använt sig av möjligheten att meddela förbehåll utan godtar den dömande statens regler om åtalspreskription.⁹

Enligt 6 § andra stycket IVL ska preskriptionsavbrytande åtgärd som har gjorts i den dömande staten ha samma verkan här i landet som i den andra staten. Denna bestämmelse motsvarar artikel 8 i konventionen.

Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter och förverkande från Sverige

Förutsättningar för överförande av straffverkställighet från Sverige regleras i 26 § IVL. I första stycket ges en generell bestämmelse om att en framställning om verkställighet inte får göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1–8, hinder mot verkställighet i andra staten kan antas föreligga. Det är alltså fråga om de obligatoriska krav som gäller vid överförande av verkställighet till Sverige, bl.a. kraven på den dömdes anknytning till den verkställande staten. Om det kan antas att det föreligger någon sådan grund till vägran som kan åberopas av den andra staten finns det alltså inte skäl att lämna en framställning till den staten. Enligt andra stycket får en framställning om verkställighet av frihetsberövande påföljd inte göras, om den dömden är svensk medborgare och själv motsätter sig åtgärden. Uppkommer fråga om verkställighet av frihetsberövande påföljd som ådömts eller ålagts annan än svensk medborgare, ska Migrationsverket höras, om inte den dömden samtycker till åtgärden.

När det gäller överförande av straffverkställighet från Sverige har det inte ansetts lämpligt eller ens möjligt att ange mer detaljerade riktlinjer för i vilka fall verkställighet av påföljd bör flyttas från Sverige till en annan stat. Det har dock i förarbetena angetts några allmänt vägledande synpunkter. Det handlar framför allt om, beträffande frihetsberövande påföljder, bedömningen om var den sociala återanpassningen kan antas ske bäst, se närmare härom i avsnitt 4.5. Även om det inte enligt brottmålsdomskonventionen ställs något krav på samtycke från den dömden anges att den dömdes inställning i frågan ska tillmätas stor betydelse. Vidare anges att frågan om överflyttning bör tas upp på ett så tidigt stadium som

---

⁹ Prop. 1972:98 s. 114.

möjligt och komma till stånd endast om det vid tiden för överflyttningen återstår en betydande del av påföljdstiden eller i varje fall så lång verkställighetstid att en överflyttning framstår som meningsfull från kriminalpolitiska synpunkter.¹⁰

För frågor om överflyttning av verkställighet av böter och förverkande till en annan stat uttalas att detta bör avgöras endast utifrån effektivitetssynpunkter. I förarbetena uttalas följande härom.

Om försök att verkställa påföljden i Sverige har misslyckats eller det finns grundad anledning antaga att ett sådant försök inte skulle vara framgångsrikt och om det samtidigt kan antas att verkställighet kan ske i främmande stat där den dömda uppehåller sig eller har tillgångar, bör framställning om verkställighet i den staten göras. Ett villkor är självfallet att förutsättningar för sådan verkställighet föreligger enligt en ingången överenskommelse med den staten. Såvitt gäller stat som har tillträtt brottmålsdomskonventionen innebär detta i praktiken att framställning kan göras endast om antingen den dömda har hemvist i den staten eller denna stat är hans ursprungliga hemland och staten går med på att svara för verkställigheten. Detsamma torde komma att gälla enligt de särskilda verkställighetsöverenskommelser som Sverige kan komma att ingå med icke-konventionsstater.

4.2.2 Överförandekonventionen

Överförandekonventionen innehåller inte såsom brottmålsdomskonventionen mer utförliga regler om på vilka grunder en ansökan kan avslås av den verkställande staten. Ett överförande kräver samtycke av såväl domslandet som verkställighetslandet och någon skyldighet att bifalla en framställning uppställs därför inte i konventionen. Det har därför inte ansetts nödvändigt att, utöver vissa grundförutsättningar, ställa upp några obligatoriska eller fakultativa hinder mot överförande. De grunder för vägran som gäller vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen kan dock vara till ledning vid prövning av en framställning enligt överförandekonventionen.¹¹

---

¹⁰ Prop. 1972:98 s. 133 f.

¹¹ Prop. 1983/84:197 s. 53 f.

Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd till Sverige

För att en utländsk frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige krävs, förutom samtycke av den dömde, att den dömde är svensk medborgare eller har hemvist här, att det föreligger dubbel straffbarhet och att den tid för frihetsberövande som återstår när framställningen kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige (25 a § första stycket IVL). Enligt förarbetena ska vid bedömningen av om särskilda skäl ska anses föreligga de humanitära aspekterna komma i förgrunden.¹²

I de fall tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen kan tillämpas kan verkställighet ske även om den dömde inte samtycker till ett överförande. Detta är fallet om den dömde genom att fly till Sverige försöker helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden, om denna har dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten (flyktfallet), eller om domen angående påföljden, eller ett administrativt beslut till följd av denna dom, innehåller ett förordnande att den dömde ska utvisas från den stat där domen meddelats eller annars inte får vistas i den staten efter det att han försatts på fri fot (utvisningsfallet) (25 a § andra stycket och 25 b § IVL).

De frågor som alltid behandlas i ärenden om överförande till Sverige handlar om den dömdes anknytning till Sverige samt huruvida den dömdes sociala återanpassning kan antas ske bäst här. Frågor om t.ex. dubbel straffbarhet eller om annan grund som finns i brottmålsdomskonventionen förekommer mycket sällan.

Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd från Sverige

Vid prövning av om överförande av verkställighet av en svensk frihetsberövande påföljd bör ske till en annan stat, ska motsvarande förutsättningar vara uppfyllda som vid överförande till Sverige (34 a § första stycket IVL). Detta innebär att dömde ska vara medborgare i den andra staten eller ha sin hemvist där. Vidare ska han eller hon samtyckt till att verkställigheten äger rum i den andra staten. Sådant samtycke är dock inte en förutsättning om tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen kan tillämpas. Den gärning som påföljden avser måste kunna antas motsvara ett brott även

---

¹² Prop. 1983/84:197 s. 53.

enligt den andra statens lagstiftning. Om mindre än sex månader återstår av tiden för kriminalvård i anstalt måste särskilda skäl föreligga för att ta upp frågan om verkställighetens överförande.

I praxis är det framför allt frågor kring den dömdes anknytning till den andra staten och huruvida den sociala återanpassningen kan antas ske bäst där som har avgörande betydelse. Det görs även en bedömning av om det i övrigt är lämpligt att överföra straffverkställigheten. Här kan en eventuell anpassning av påföljden samt utformningen av verkställigheten i den andra staten få betydelse. I praxis har överförande av verkställigheten inte ansetts lämpligt när straffet efter en omvandling, av längd eller art, väsentligen avviker från det straff som dömts ut i Sverige. I vissa fall, och då framför allt med länder där det inte finns någon överenskommelse, har det inte ansetts lämpligt med ett överförande mot bakgrund av förhållandena i det aktuella landet. Det kan exempelvis handla om utbredd korruption eller svåra fängelseförhållanden.

4.2.3 Andra överenskommelser

När det gäller överförande av verkställighet enligt andra överenskommelser framgår av 21 § och 21 a–i §§ IVF hur den aktuella överenskommelsen ska tillämpas. Detta avser framför allt hur förfarandet ska gå till. I ett enskilt fall får det kontrolleras om det finns andra förutsättningar som ska vara uppfyllda i den konkreta överenskommelsen eller, vid överförande till Sverige, andra avslagsgrunder som kan tillämpas.

Exempelvis skiljer sig avtalet med Thailand om överförande av frihetsberövande påföljd från överförandekonventionen. Enligt avtalet är det endast svenska och thailändska medborgare som kan överföras, däremot inte utländska medborgare med hemvist i Sverige. Dessutom kan ett överförande till Sverige inte ske förrän den dömda har verkställt en viss minimitid av fängelsepåföljden enligt den thailändska lagstiftningen, minst fyra år eller en tredjedel av den totala strafftiden.

4.3 Närmare om anknytningskrav

4.3.1 Anknytningskrav i olika regleringar

För att det ska bli aktuellt att överföra straffverkställighet till ett annat land måste den dömda personen ha viss anknytning till den andra staten eller vid överförande till Sverige, anknytning hit. Vid framställning om överförande till Sverige har lagstiftaren haft att utifrån exempelvis brottmålsdomskonventionen och överförandekonventionen närmare bestämma vilken anknytning som ska krävas för bifall. Även vid överförande från Sverige kan vissa krav på anknytningen ställas upp i svensk rätt. I dessa fall är det dock avgörande vilka krav på anknytning som den andra staten ställt upp. I en del stater är exempelvis medborgarskap i den staten en förutsättning för att det överhuvudtaget ska kunna bli fråga om ett överförande.

Krav på anknytning hos den dömda personen till den verkställande staten gäller framför allt frihetsberövande påföljder. Anknytningskraven enligt brottmålsdomskonventionen gäller emellertid även verkställighet av böter och förverkande.

Nordiska verkställighetslagen

Nordiska verkställighetslagen (NVL) omfattar avseende frihetsstraff överförande av dömda personer som är medborgare eller har hemvist i den verkställande staten, eller om personen redan befinner sig i den verkställande staten, om det med hänsyn till omständigheterna är lämpligast (5 och 8 §§ NVL). Tillämpningsområdet har i den nordiska regleringen ansetts böra gälla, i viss utsträckning, även utlänningar som uppehåller sig i Sverige utan att äga hemvist här. Enbart det faktum att vederbörande befinner sig i Sverige utgör dock inte tillräcklig anledning att bifalla en framställning om överflyttning av verkställighet. Tillfällig vistelse bör endast undantagsvis kunna åberopas som skäl till verkställighet här av en utländsk dom. Som exempel anges i förarbetena att en brottsling utan särskild anknytning till något nordiskt land döms i ett land men grips och ska avtjäna straff för annat brott här.¹³

---

¹³ Prop. 1962:203 s. 29 f.

Internationella verkställighetslagen

Vid återopande av *brottmålsdomskonventionen* vid överförande till Sverige krävs att den dömda ska ha hemvist i Sverige. Även om den dömda saknar hemvist här får verkställighet ske om det kan antas förbättra möjligheterna till den dömdes återanpassning eller om verkställighet kan ske i samband med verkställighet av annan sådan påföljd som ska verkställas i Sverige, eller Sverige är den dömdes ursprungliga hemland (5 § andra stycket 3 IVL). Med det sistnämnda begreppet avses såväl den med svenskt medborgarskap som den utan som har tillbringat större delen av sitt liv här.¹⁴

Vid överförande från Sverige med återopande av *brottmålsdomskonventionen* torde det i allmänhet inte bli aktuellt att överföra verkställigheten till ett annat land än den dömdes hemland, dvs. stat där han eller hon är medborgare eller där han eller hon sedan längre tid har stadigvarande hemvist.

För verkställighet i Sverige under återopande av *överförandekonventionen* krävs att den dömda är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige (25 a § första stycket 1 IVL). Enligt konventionen gäller som huvudregel att den dömda ska vara medborgare i den verkställande staten. Det finns dock möjlighet att enligt artikel 3.4 lämna en förklaring om hur staten för sin del vid tillämpning av konventionen tolkar begreppet "national". Detta går ut på att staterna ska ange om konventionens bestämmelser ska göras tillämpliga endast på dem som är medborgare i verkställighetslandet eller också på andra som har hemvist i detta land. För svensk del anges i förarbetena att det är till fördel om konventionen i detta hänseende kan tillämpas i huvudsak på samma sätt som *brottmålsdomskonventionen* så till vida att en påföljd som i en annan stat har ådömts en person med hemvist i Sverige kan verkställas här och att en dom i Sverige mot någon som har hemvist i en konventionsstat kan verkställas i den staten oavsett medborgarskap.¹⁵ Överförande av verkställighet av en svensk dom i dessa fall förutsätter dock att den andra staten tillämpar motsvarande betraktelsesätt avseende begreppet. I praktiken är det relativt få konventionsstater som har utvidgat medborgarskapsbegreppet till att även omfatta personer med hemvist i den verkställande staten.

Det anses inte tillräckligt enligt överförandekonventionen att som anknytningsfaktum återopa – på sätt som gäller enligt brott-

¹⁴ Prop. 1972:98 s. 111.

¹⁵ Prop. 1983/84:197 s. 13.

målsdomskonventionen – att verkställigheten kan antas förbättra möjligheterna till anpassning av den dömda eller att frihetsberövandet kan verkställas i samband med annan påföljd. Detta beror på att man velat göra tillämpningen av konventionen så enkel som möjligt utan regler som kan bli svåra att tolka i den praktiska tillämpningen.¹⁶

Enligt överförandekonventionen ska båda staterna samtycka för att ett överförande ska bli aktuellt. Detta innebär att även om anknytningskriterierna vid överförande till Sverige är medborgarskap eller hemvist så gör regeringen i varje enskilt fall en helhetsbedömning av den dömdes anknytning till Sverige. En slutsats av denna helhetsbedömning ska vara att det kan antas att den sociala återanpassningen sker bäst i Sverige, se avsnitt 4.5. I praxis är exempelvis inte ett svenskt medborgarskap i sig tillräckligt för ett överförande till Sverige. En varaktig hemvist i Sverige är däremot ofta tillräckligt för att ett överförande ska få ske hit.

4.3.2 Hemvistbegreppet

Begreppet hemvist finns inom flera olika rättsområden och kan bl.a. ha betydelse för att avgöra när en person anses ha sådan anknytning till Sverige att han eller hon kan åtnjuta vissa förmåner eller skyldigheter här. Det kan exempelvis vara fråga om när en person kan folkbokföras i Sverige, när viss skattskyldighet föreligger eller rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. När det gäller folkbokföring ska enligt folkbokföringslagen (1991:481) den som planerar att vara bosatt i Sverige i ett år eller mer normalt folkbokföras i landet, vilket ska anmälas till Skatteverket. Den som planerar att bo utomlands under ett år eller mer ska anmäla flyttningen till Skatteverket. Hemvisten kan också ha betydelse inom utlänningslagens (2005:716) tillämpningsområde eller när det gäller möjlighet att få svenskt medborgarskap enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.

Begreppet hemvist finns i 2 kap. 2 § 1 brottsbalken där det framgår att svensk straffrättslig jurisdiktion kan utsträckas till vissa brott som begåtts utomlands om brottet begåtts av svensk medborgare eller av utlänning med hemvist i Sverige. För att hemvist ska anses föreligga, krävs att bosättningen har viss stadigvarande karaktär.¹⁷

¹⁶ Prop. 1983/84:197 s. 14.

¹⁷ Prop. 1972:98 s. 29.

Inom den internationella privat- och processrätten anses den som är bosatt i en viss stat ha hemvist där, om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt måste anses stadigvarande.¹⁸ Inom dessa områden har det överlämnats åt rättstillämpningen att närmare bestämma om en person ska anses ha hemvist i Sverige eller inte. Även om det inom den internationella privat- och processrättsliga lagstiftningen i princip används ett enhetligt hemvistbegrepp så behöver begreppet inte i alla sammanhang ges exakt samma innebörd. Tolkningen av begreppet påverkas av ändamålet med den lagstiftning där begreppet används.¹⁹

Av rättspraxis framgår att det för att hemvist i Sverige ska anses föreligga inte är tillräckligt att en person för en kortare eller längre tid uppehåller sig i Sverige. Inte ens att en person anses bosatt här och blir folkbokförd här ska i sig medföra att personen anses ha hemvist här.²⁰ Uppgifter i svensk folkbokföring eller i motsvarande utländska befolkningsregister är relevanta, men varken nödvändiga eller tillräckliga faktorer vid fastställande av en persons hemvist. Vid prövningen om vistelsen i Sverige är av stadigvarande art, bör avseende i första hand fästas vid vistelsens varaktighet. Men också andra omständigheter är av betydelse, särskilt vistelsens syfte. Om en utlänning slår sig ned i Sverige i syfte att kvarstanna här för framtiden, kan han eller hon anses ha tagit hemvist här även om han eller hon inte har vistats här någon längre tid.²¹ Å andra sidan är ett längre uppehåll inte tillräckligt om förhållandena tyder på avsikt att lämna landet. Den omständigheten att en utlänning har fått ett permanent uppehållstillstånd är inte i sig avgörande för frågan om hemvist, men utgör naturligtvis en omständighet av vikt vid bedömningen.²²

Särskilda svårigheter att fastställa en persons hemvist kan uppkomma i samband med att personen flyttar från ett land till ett annat. Inom den internationella privat- och processrätten talar man om två rekvisit som ska vara uppfyllda för att hemvist ska anses ändrat. För det första ska personen ha ändrat sin vanliga vistelseort så att han eller hon i fortsättningen normalt vistas i det nya landet (objektiva rekvisitet). För det andra ska personen ha för avsikt att stanna kvar i det andra landet, om inte för alltid eller tills vidare så i

¹⁸ Se t.ex. NJA 1995 s. 238.

¹⁹ Örtenhed, Kristina, Hemvistbegreppet (1991), s. 43.

²⁰ NJA 1944 s. 81.

²¹ NJA 1978 s. 468.

²² Holmqvist, m.fl., Brottsbalken, En kommentar, Kap. 1–12, s. 2:20.

vart fall för en mycket lång tid (subjektiva rekvisitet).²³ Vid flytt från Sverige torde en sådan omständighet som att ett permanent uppehållstillstånd återkallats på grund av upphörd bosättning kunna ha betydelse, om än inte avgörande, vid bedömningen om hemvistet upphört här. Migrationsverket har att återkalla ett permanent uppehållstillstånd för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige. Detta görs efter en bedömning i det enskilda fallet. Ett förhållande där en person har avregistrerats från folkbokföringen är en omständighet som då väger tungt. En sådan omständighet kan dock inte ensamt ligga till grund för en återkallelse. Omständigheter som kan tyda på att bosättningen inte har upphört trots avregistrering eller lång tids vistelse utomlands kan vara att migranten har varit bosatt i Sverige under mycket lång tid, har familj eller bostad kvar, samtidigt som avsikten att återvända till Sverige är mycket klart uttalad. Enstaka längre vistelser utomlands för besök, arbete eller andra uppdrag kan göras utan att bosättningen anses upphöra.²⁴

Det förekommer ibland att en person är växelvis bosatt i Sverige och i en annan stat. I sådana fall fastställs hemvistet genom att väga de olika personliga anknytningarnas styrka mot varandra och därigenom finna personens huvudsakliga bosättning.²⁵

När det gäller begreppet hemvist i IVL har detta inte definierats närmare i förarbetena. Det har dock anförts att ett överförande till Sverige av verkställigheten beträffande utlänning med hemvist i Sverige inte formellt ska vara beroende av en prövning i frågan om uppehålls- eller arbetstillstånd, även om man naturligtvis normalt har anledning att lägga sådana aspekter på frågan.²⁶ I praxis gör regeringen vid överförande till Sverige en helhetsbedömning av den dömdes personens anknytning till respektive stat där exempelvis den dömdes historik och familjeförhållanden vägs in. Inför denna bedömning inhämtas information från bl.a. folkbokföringen och Migrationsverket.

---

²³ Bogdan, Michael, Svensk internationell privat- och processrätt, 7:e uppl. s. 151 ff.

²⁴ MIG 2009:12, MIG 2007:34, UN349-98.

²⁵ a.a. s. 155.

²⁶ Prop. 1983/84:197 s. 14.

4.4 Krav på den dömdes samtycke vid överförande av frihetsberövande påföljd

I NVL finns det inte uppställt något krav på samtycke vid överförande av frihetsstraff. Som framgår ovan finns det inte heller något sådant krav vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Vid bedömning av var den sociala återanpassningen kan antas ske bäst har emellertid den dömda personens inställning en stor betydelse.

I överförandekonventionen finns det ett obligatoriskt krav på samtycke från den dömda som en förutsättning för att verkställigheten ska överföras. Det främsta argumentet för detta är att ett överförande utan den dömdes samtycke skulle få en motsatt effekt när det gäller den dömdes återanpassning till ett laglydigt liv. Ett av överförandekonventionens syften är alltså att återanpassa den dömda till ett normalt liv utan kriminalitet, och en förutsättning för detta anses vara att den dömda samtycker till överförandet av verkställigheten.²⁷ Vid tillämpningen har det dock visat sig att det inte är rimligt att uppställa krav på samtycke av den dömda personen i alla situationer. Mot bakgrund härav och för att underlätta tillämpningen av överförandekonventionen gjordes ett tilläggsprotokoll innehållande två undantag från samtyckeskravet, det s.k. flyktfallet och utvisningsfallet. I det första fallet har den dömda, innan verkställigheten fullgjorts, flytt till sitt hemland. Skälet för att inte kräva samtycke i dessa fall är att den dömda annars kan slippa undan ett straff som han eller hon ska avtjäna, eftersom de flesta stater inte utlämnar sina egna medborgare. Det andra fallet reglerar den situationen där den dömda i samband med domen utvisas eller motsvarande åtgärd beslutas på grund av brottet. I dessa fall har ett borttagande av samtyckeskravet motiverats av att den dömdes sociala återanpassning torde ske bäst i det land där han eller hon ska vistas efter villkorlig frigivning. Enligt förarbetena torde det i fall där den dömda utvisas bli svårare för kriminalvårdsmyndigheterna att rehabilitera den dömda, eftersom personen i fråga inte kommer att vistas där efter frigivningen. En återanpassning torde i stället bli bättre och mer effektiv, om den dömda överförs till sitt hemland så tidigt som möjligt för att där bli föremål för olika åtgärder i syfte att anpassa vederbörande till ett laglydigt liv i det land där han eller hon kommer att vistas. Den dömdes återanpass-

---

²⁷ Prop. 1999/2000:45 s. 26 ff.

ning kan till och med försvåras om personen i fråga efter ett långt fängelsestraff och utan några anpassningsåtgärder utvisas.²⁸

Överförandekonventionen kompletteras vidare av artiklarna 67–69 i Schengenkonventionen som tar upp flyktfallet. Även om kravet på samtycke tagits bort i dessa fall ska den dömdes uppfattning alltid beaktas i den helhetsbedömning som görs när regeringen beslutar i ett ärende om överförande till Sverige eller när en framställning görs av Kriminalvården eller Socialstyrelsen vid överförande från Sverige.

I handläggningen av ärenden om överförande av verkställighet av fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård till en annan stat uppstår det ibland problem på grund av att den dömda personen ändrar sin inställning under ärendets gång.

I rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, se del III, har man gått ett steg längre och tagit bort ett krav på samtycke även i de fall den dömda är medborgare och är bosatt i den verkställande staten. En sådan anknytning till den verkställande staten anses typiskt sett innebära att den sociala återanpassningen sker bäst där.

4.5 Närmare om kravet på social återanpassning

Ett syfte med det internationella samarbetet kring överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder är att underlätta den dömdes sociala återanpassning.

Denna faktor utgör en viktig del i den helhetsbedömning som görs av om en person dömd i en annan stat ska få överföra sin verkställighet till Sverige och är en förutsättning för att ett ärende om överförande från Sverige över huvud taget ska initieras. Hänsyn tas vid denna bedömning till de personliga förhållandena som exempelvis medborgarskap, hemvisttid i olika stater, eventuellt uppehållstillstånd samt familje- och arbetsförhållanden.

Det har inte ansetts vare sig lämpligt eller ens möjligt att i författningstext ange mer detaljerade riktlinjer för i vilka fall verkställighet av påföljden bör flyttas från Sverige till en annan stat, utan lagstiftaren har i stället valt att i förarbetena ge allmänt vägledande synpunkter. I förarbetena till IVL uttalas följande beträffande denna bedömning.²⁹

²⁸ Prop. 1999/2000:45 s. 28.

²⁹ Prop. 1972:98 s. 132 f.

Frågor om överflyttande av frihetsberövande påföljd bör avgöras med utgångspunkt i kriminalpolitiska avgöranden av individualpreventiv karaktär. Överflyttning bör ifrågakomma endast om det kan antas att verkställighet i främmande stat erbjuder bättre möjligheter till den dömdes återanpassning. Så torde bara i sällsynta undantagsfall vara fallet när den dömdes sedan längre tid har hemvist i Sverige. Inte sällan kan denna förutsättning däremot antas föreligga i fråga om utländsk medborgare med hemvist i främmande stat. Språksvårigheter kan i sådana fall ofta utgöra allvarliga hinder mot en konstruktiv behandling av den dömdes inom den svenska kriminalvårdens ram. Anpassnings-svårigheter kan också ha sin grund i skillnader i fråga om levnads-villkoren i Sverige och i den dömdes hemland, t.ex. i fråga om klimat, arbetsmiljö, religionstillhörighet etc. Sådana förhållanden får givetvis särskild betydelse när den dömdes är hemmahörande i ett avlägset land med ett kulturmönster som påtagligt avviker från det svenska. Av stor betydelse är självfallet den dömdes konkreta sociala situation vid tiden för prövningen av frågan om överflyttning av verkställighet, dvs. vilken anknytning han har till Sverige respektive till den främmande stat som kan vara aktuell. Hans familje-, bostads- och arbetsförhållanden måste härvid tillmätas stor betydelse. Viktigt är också att det sker en bedömning av hur den sociala situationen kommer att se ut här i landet vid en framtida frigivning. Denna situation påverkas givetvis starkt av huruvida det föreligger ett beslut om den dömdes avlägsnande ur riket och detta kan antagas vara verkställbart.

De synpunkter som vid ett övervägande av förhållanden av nu nämnd art kan tala mot att påföljden verkställs i Sverige måste vägas mot synpunkter som i enskilda fall kan anföras mot att verkställigheten överflyttas till den främmande staten. Hur stor vikt som ska tillmätas sådana mothänsyn – vilka kan vara betingade t.ex. av särskilda förhållanden inom kriminalvården i det främmande landet – blir bl.a. beroende av hur stor anknytning den dömdes har till Sverige respektive det andra landet. Men också omständigheterna kring det brott för vilket han dömts kan vara av betydelse.

I allmänhet torde det inte bli aktuellt att överflytta verkställighet till annat land än den dömdes hemland, dvs. stat där han är medborgare eller där han sedan längre tid har stadigvarande hemvist. I undantagsfall kan det dock tänkas att verkställighet bör ske i annan stat, t.ex. om den dömdes av politiska skäl inte kan överföras till hemlandet men har starkare anknytning till en tredje stat än till Sverige och denna stat är beredd att ta emot honom för verkställighet.

Oavsett vilken konvention som är tillämplig måste den dömdes egen inställning i frågan tillmätas stor betydelse. Om han är utlänning och själv har begärt överflyttning av verkställigheten till sitt hemland, synes framställningen regelmässigt böra göras, under förutsättning att framställningen bifalles. Detsamma gäller i princip i fall då initiativet visserligen inte har tagits av den dömdes men denne samtycker. I ett sådant fall måste dock särskilt noggrant klarläggas att den dömdes rätt uppfattat innebörden av att verkställigheten överflyttas.

Om påföljden avser rättspsykiatrisk vård är det härutöver, för bedömningen av lämpligheten av ett överförande, även av stor betydelse hur vården kommer att utformas i den andra staten.³⁰

4.6 Närmare om kravet på dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet är ett utflöde av legalitetsprincipen som innebär att ingen ska straffas för brott utan stöd i lag. Kravet kan ha olika funktioner och innehåll enligt olika lagar beroende av syftet med lagen.

Enligt IVL ska en utländsk brottmålsdom inte kunna verkställas i Sverige om den gärning som omfattas av domen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Detta är ett tvingande krav enligt IVL och någon möjlighet till hänsynstagande till humanitära skäl finns inte. Enligt förarbetena fordras inte för att kravet ska vara uppfyllt att brottsbeteckningarna i Sverige och den andra staten är identiska.³¹ Det är alltså tillräckligt att gärningen som sådan är kriminaliserad. Det är oklart hur stor skillnad det får vara mellan gärningarna för att den utländska gärningen ändå ska anses motsvara brott enligt svensk lag. När det gäller överförande av straffverkställighet torde det vara möjligt att göra mer generösa bedömningar än i andra sammanhang. Detta kan exempelvis vara fallet när det gäller olika typer av skattebrott.

Kravet på dubbel straffbarhet går längre enligt brottmålsdomskonventionen eftersom verkställighet inte heller får ske, om gärningsmannen, för det fall gärningen hade begåtts i Sverige, på annan grund inte skulle ha kunnat utdömas påföljd för gärningen i Sverige. Vid prövningen av gärningens straffbarhet i Sverige ska alltså, vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, även beaktas de s.k. allmänna straffrihetsgrunderna, t.ex. nöd, nödvärn och samtycke. Däremot ska reglerna om preskription inte beaktas.³²

I praxis är det ovanligt att en framställning om överförande av verkställighet till Sverige enligt IVL avslås under återopande av att det inte föreligger dubbel straffbarhet. I praxis har kravet på dubbel straffbarhet inte ansetts uppfyllt t.ex. avseende gärning innebärande resa i syfte att köpa sexuella tjänster av en minderårig person och

---

³⁰ Prop. 1990/91:58 s. 543.

³¹ Prop. 1972:98 s. 110.

³² Prop. 1972:98 s. 110.

gärning innebärande underlåtenhet att betala familjerättsligt underhåll.

Något krav på dubbel straffbarhet ställs inte upp i NVL och inte heller i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ställs ett sådant krav.

Kravet på dubbel straffbarhet har särskilt diskuterats inom det straffrättsliga samarbetet inom EU som bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Vissa stater vill helst helt avskaffa kravet på dubbel straffbarhet, medan andra vill behålla det fullt ut. Kärnan i principen om ömsesidigt erkännande är att medlemsstaternas olikheter vad gäller straff- och processrättslig reglering i stor utsträckning ska accepteras. Skillnaden i kriminalisering kan många gånger förklaras av att olika länder har olika behov, beroende t.ex. av att en viss typ av brottslighet är vanlig i det landet. Skillnaden kan också vara närmast lagteknisk till sin natur, t.ex. att ansvaret för försök och förberedelse till ett visst brott har olika utformning i olika medlemsstater. En kompromiss har därför varit att staterna ska acceptera sådana gärningar som förs upp på en s.k. lista. EU-domstolen har konstaterat att avskaffandet av den kontroll av kravet på dubbel straffbarhet som räknas upp i en lista enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder inte strider mot den straffrättsliga legalitetsprincipen (dom den 3 maj 2007 i målet *Advocaten voor de Wereld mot Leden van Ministerraad*, C 303/05).

I rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande har det varit upp till medlemsstaterna att bestämma om och i vilken omfattning krav på dubbel straffbarhet ska ställas utanför listan. Vid genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder valde lagstiftaren i Sverige att ställa krav på dubbel straffbarhet för gärningar som faller utanför listan. Det konstaterades att rambeslutet innebär ett förhållandevis stort steg i fråga om avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet och att det mot den bakgrunden framstod som lämpligt, åtminstone inledningsvis, att begränsa det område inom vilket något sådant krav inte ställs upp till listan.³³

Däremot har lagstiftaren när det gäller rambesluten om erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande valt att inte ställa upp något generellt krav på dubbel straffbarhet. Sådant krav ställs endast om den aktuella gärningen begåtts helt

---

³³ Prop. 2003/04:7 s. 77 f.

eller delvis i Sverige. Detta har motiverats med principen om ömsesidigt erkännande och att utvecklingen inom EU är att i största möjliga utsträckning avskaffa kravet på dubbel straffbarhet. Det har inte ansetts rimligt att verkställighet av böter och förverkande inte ska kunna ske i Sverige enbart på den grunden att vi valt att inte kriminalisera samma gärning. Sverige bistår redan andra stater utan att vi ställer krav på dubbel straffbarhet, t.ex. vid verkställighet enligt NVL och vid ett flertal åtgärder enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Vidare betonas att ett samarbete mellan stater bygger på ömsesidighet. Ju färre hinder vi sätter upp för att bistå en annan stat desto större möjligheter har vi att få hjälp i den staten. En annan viktig del är de grundläggande friheterna, bl.a. den fria rörligheten av personer utan inre gränser mellan medlemsstaterna, som ställer särskilda krav på samarbetet. En person som fritt rör sig inom unionens gränser och begår ett brott i en stat, ska som utgångspunkt inte vara skyddad från vare sig lagföring eller verkställighet av ett straff på grund av att personen har sitt hemvist eller påträffas i en annan stat.

Det faktum att kravet på dubbel straffbarhet avskaffats till viss del innebär inte att varje gärning utan vidare ska godtas. Rambesluten hindrar inte en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier. Detta innebär för svensk del att t.ex. gärningar som en utfärdande rättslig myndighet betecknar som deltagande i en kriminell organisation eller rasism eller främlingsfientlighet inte kan medföra överförande om gärningen är sådan att den skyddas av grundlagen och därför är straffri enligt svensk rätt.³⁴ Se närmare om förhållandet mellan överförande av verkställighet och de svenska grundlagarna i avsnitt 5.1.

4.7 Närmare om principen om *ne bis in idem*

Att en person inte får bli lagförd och straffad två gånger för samma gärning (*ne bis in idem*) är en grundläggande straffrättslig princip. Principen är av sådan vikt att den räknas upp bland de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna bl.a. i FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Den återfinns också i artikel 4.1 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen, som är gällande i svensk rätt. Där sägas att ingen får lagföras eller

---

³⁴ Prop. 2001/02:118 s. 17 f.

straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han eller hon redan blivit slutligen frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i den staten. I dessa överenskommelser regleras principen endast i förhållande till beslut som fattas inom en och samma stat.

I Schengenkonventionen, artiklarna 54–58, finns bestämmelser om att principen även ska efterlevas mellan medlemsstaterna, dvs. en dom i en stat ska ha en hindrande effekt för övriga stater rörande ny lagföring. Enligt artikel 54 utgör en dom avseende samma gärning hinder mot ny lagföring i en annan medlemsstat om domen verkställts, verkställigheten pågår eller inte längre kan verkställas. EU-domstolen har slagit fast att principen även omfattar ett slutligt beslut fattat av en myndighet, om beslutet i något avseende innebär ett ställningstagande avseende ansvarsfrågan, om beslutet är bindande för övriga myndigheter i den staten samt om beslutet hindrar senare lagföring (se exempelvis mål C-491/07 *Brottmål mot Vladimir Turanský*, REG 2008 I-11039).

I svensk rätt finns bestämmelser om brottmålsdoms rättskraft i 30 kap. 9 § rättegångsbalken, innebärande att om en dom i brottmål har vunnit laga kraft kan frågan om ansvar för gärningen inte prövas på nytt. En brottmålsdoms rättskraft omfattar även beslut om förverkande på grund av brott (NJA 1990 s. 401). I de fall talan om förverkande riktar sig mot en annan person utgör en tidigare brottmålsdom inte något hinder eftersom bestämmelsen syftar på en och samma person. EU-domstolen har också konstaterat att artikel 54 i Schengenkonventionen enbart skyddar en och samma person (mål C-467/04 *Brottmål mot Giuseppe Francesco Gasparini m.fl.*, REG 2006 I-09199).

Utländska brottmålsdomars rättskraft regleras i 2 kap. 5 a § brottsbalken. Denna bestämmelse anger att, när fråga om ansvar för gärning har prövats genom lagakraftvärdande dom i främmande stat, lagföring under vissa förutsättningar inte får ske här i riket för samma gärning. Bestämmelsen tillkom vid genomförandet av artiklarna 53 och 54 i brottmålsdomskonventionen.

En förutsättning för överförande av straffverkställighet är alltså att detta inte strider mot principen om *ne bis in idem*. Brottmålsdomskonventionens krav i artikel 7 på iakttagande av principen om *ne bis in idem* innebär, att den stat som mottar framställning om verkställighet inte får bifalla denna, om den dömde genom dom avseende samma gärning meddelad i den verkställande staten eller i annan konventionsstat har frikänts från ansvar eller har dömts till

påföljd som har verkställts eller håller på att verkställas. Vidare får framställningen inte bifallas, om påföljden enligt en sådan dom har bortfallit på grund av nåd, amnesti eller preskription eller om den dömde genom domen har förklarats skyldig utan att ådömas påföljd. Principerna i konventionen har tolkats så att den verkställande staten är berättigad att föreskriva att när meddelad dom utgör hinder mot bifall till framställning om verkställighet av annan europeisk brottmålsdom för samma gärning, även om den förstnämnda domen inte har börjat verkställas.³⁵ En svensk dom om ansvar för gärning som påföljden avser går alltså alltid före den utländska domen. Avslagsgrunderna grundade på principen finns i 5 § andra stycket 6 och 7 IVL. Om påföljd, som ådömts eller ålagts någon av myndighet i en annan stat, enligt IVL ska verkställas i Sverige, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas i Sverige (38 § IVL).

I olika genomförda rambeslut som reglerar det straffrättsliga samarbetet inom EU och som bygger på principen om ömsesidigt erkännande finns bestämmelser om principen om *ne bis in idem*. Principen anges på skilda sätt i de olika rambesluten, vilket har medfört att principen även uttrycks på olika sätt i den svenska lagstiftningen. EU-domstolen har emellertid slagit fast att principen ska ges en unionsrättslig tolkning och även att rättsfall om tillämpningen av artikel 54 i Schengenkonventionen ska vara vägledande (mål C-261/09, Brottmål mot Gaetano Mantello).

I rambeslutet om den europeiska arresteringsordern hänvisas uttryckligen till en dom (artiklarna 3.2 och 4.5) eller ett särskilt beslut att inte åtala eller beslut som hindrar senare lagföring (artikel 4.3). I lagen om en europeisk arresteringsorder finns bestämmelser om att ett överlämnande ska vägras om det för samma gärning har meddelats dom i Sverige eller utomlands samt ett svenskt beslut om åtalsunderlåtelse (2 kap. 5 § 2 och 3). Överlämnande får inte heller beviljas om gärningen har prövats genom dom som vunnit laga kraft i en annan stat, utanför EU, och om detta enligt utlämningslagen hade utgjort ett hinder mot utlämning av den eftersökta (2 kap. 5 § 4). Bestämmelserna i utlämningslagen korresponderar med möjligheten att med stöd av 2 kap. 5 a § brottsbalken åtala någon för gärning, utan hinder av att det i en annan stat redan har meddelats en dom för samma gärning mot samma person.³⁶

I rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff hänvisas det till att personen dömts i en annan stat (artikel 7.2. a). I

³⁵ Prop. 1972:98 s. 111 f.

³⁶ Prop. 2003/04:7 s. 87 f och 178.

lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU är ett beslut om åtalsunderlåtelse avseende samma gärning inte skäl för avslag, men däremot en dom (3 kap. 11 § 1). Detta gäller dom eller beslut som meddelats i Sverige eller i en annan stat. Dom eller beslut i en annan stat ska, vid fällande avgörande, ha verkställts.³⁷

I rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande anges att verkställande av ett förverkandebeslut får vägras om det skulle så i strid mot principen om *ne bis in idem*. I förarbetena konstateras att det i EU-rätten inte finns någon definition av principen när det gäller samarbetet som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande. Vidare anges att det inte finns någon rättspraxis från EU-domstolen vad gäller tolkningen av *ne bis in idem* i de rambeslut som antagits, även om viss vägledning kan hämtas från samma domstols praxis angående artikel 54 i Schengenkonventionen. Lagstiftaren valde därför att införa en bestämmelse i huvudsak utifrån den innebörd som principen getts i svensk rätt. Enligt lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU ska verkställighet vägras om det finns en dom eller ett beslut i Sverige eller annan stat avseende samma gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande (3 kap. 11 § 1) eller om det enligt svensk rätt meddelats beslut om åtalsunderlåtelse (3 kap. 11 § 2). När det är fråga om en utländsk dom eller beslut ska detta, vid ett fällande avgörande, ha verkställts. I förarbetena till båda dessa lagar uttalas att bestämmelserna även avser sådana domar och beslut genom vilken den som domen eller beslutet riktar sig mot har friats från ansvar. Detta gäller såväl svenska som utländska domar och beslut.³⁸

---

³⁷ Prop. 2008/09:218 s. 53 f och 84 f.

³⁸ Prop. 2010/11:43 s. 76 ff.

5 Internationell straffverkställighet och dess förenlighet med Europakonventionen m.m.

5.1 Internationell straffverkställighet och de svenska grundlagarna

De svenska grundlagarna innehåller bestämmelser som kan utgöra hinder mot överförande av verkställigheten av en utländsk brottmålsdom till Sverige. Enligt brottmålsdomskonventionen kan en framställning avslås om verkställighet skulle strida mot grundläggande principer i den verkställande statens rättsordning. Överförandekonventionen innehåller däremot inte något uttryckligt ordre public-förbehåll, men å andra sidan ska båda stater alltid ge sitt samtycke för att ett överförande ska kunna ske. I rambeslutet om erkännande och verkställighet frihetsberövande påföljder och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder anges att rambesluten inte bör hindra en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier (skäl 14 respektive skäl 6).

Bestämmelser om skydd för föreningsfriheten finns i 2 kap. regeringsformen. Föreningsfriheten får enligt dessa bestämmelser begränsas endast i den utsträckning och enligt det förfarande som föreskrivs i regeringsformen. Bestämmelser om tryckfrihet finns i tryckfrihetsförordningen (TF) och om yttrandefrihet i andra medier i yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Enligt grundlagarna får det allmänna inte ingripa mot innehållet i de skyddade medierna i annat fall och i annan ordning än vad som föreskrivs i de båda grundlagarna. Det är endast Justitiekanslern som får inleda förundersökning för brott som avses i TF och YGL och Justitiekanslern får ensam besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om sådant brott.

Om rättegången i mål som rör brott som avses i TF och YGL finns dessutom särskilda bestämmelser.

Regeringen har i tidigare lagstiftningssammanhang rörande det internationella rättsliga samarbetet uttryckt att de gärningar som omfattas och skyddas av TF och YGL endast kan lagföras och bestraffas i den ordning och omfattning som föreskrivs i dessa grundlagar.¹ Om verkställighet av en utländsk påföljd kommer i konflikt med dessa grundlagsbestämmelser kan verkställighet vägras. En motsatt ordning skulle innebära en urholkning av det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga skyddet som inte varit åsyftad.

Regeringen har i ett antal fall avslagit utländska myndigheters framställningar om rättslig hjälp i brottmål med motiveringen att TF och YGL hindrar att rättslig hjälp lämnas. I fallet *NJA 1998 s. 817* – angående verkställighet av en norsk dom på skadestånd för ärkränkande uttalanden – uttalade Högsta domstolen att principen om meddelarfrihet är grundläggande i den svenska konstitutionen och att det därför får anses att hänsyn till svensk ordre public hindrar verkställighet i Sverige av en utländsk dom på straff eller skadestånd när ansvarsutkrävande i det landet framstår som ett kringgående av det svenska grundlagsskyddet för den som medverkar vid tillkomsten av en framställning i något av de grundlagsskyddade medierna. I fallet ansågs omständigheterna dock inte vara sådana att det skulle strida mot svensk ordre public att i Sverige verkställa den norska domen. Motsvarande frågeställningar kan uppkomma vid en framställning om att en utländsk brottmålsdom enligt IVL ska verkställas i Sverige när domen avser gärning som omfattas av TF eller YGL. Något sådant ärende har såvitt är känt för utredningen aldrig förekommit.

Den svenska hållningen i frågan har inte alltid möts med förståelse från andra länder. Mot bakgrund bl.a. härav har Yttrandefrihetskommittén (Ju 2003:04) haft i uppdrag att bl.a. överväga om möjligheterna att ge internationell rättslig hjälp och liknande internationellt rättsligt bistånd, som t.ex. utlämning och verkställighet av utländska domar, inom det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området ska utökas.² Kommittén anger i ett delbetänkande som exempel på fall där sådant bistånd borde vara rimligt när det begärs verkställighet i Sverige av ett frihetsberövande straff enligt en utländsk dom där TF eller YGL är tillämplig på brottet, men den dömde önskar verkställighet i Sverige. Eftersom konsekvensen av en vägran från svensk

¹ Se exempelvis prop. 1999/2000:61 s. 73 och prop. 2003/04:7 s. 70 ff.

² Dir. 2003:58 och dir. 2008:42.

sida skulle bli att den dömda skulle få avtjäna straffet i det andra landet under sämre förhållanden än i Sverige borde man enligt kommittén på grund av den dömdes inställning kunna acceptera att verkställighet sker i Sverige. För att IVL:s krav på dubbel straffbarhet ska anses uppfyllt måste dock krävas att brottet motsvarar ett svenskt tryck- eller yttrandefrihetsbrott och att ansvar ådömts den som enligt TF eller YGL utpekats som ansvarig.³ Kommittén har i sitt slutbetänkande föreslagit att möjligheterna för internationellt rättsligt bistånd ska utökas. Förslaget innebär att internationellt rättsligt bistånd ska kunna lämnas avseende åtgärder som är tillåtna enligt grundlagarna. Om en ansökan rörande rättsligt bistånd gäller brott eller skadestånd med anledning av brott ska ett krav på dubbel straffbarhet tillämpas. Om ansökan grundar sig på en gärning som motsvarar ett brott som i dag förutsätter regeringens medgivande för åtal enligt TF och YGL, krävs enligt förslaget regeringens medgivande för lämnande av internationellt rättsligt bistånd.⁴

Det har i tidigare lagstiftningssammanhang, vid genomförande av rambeslut inom EU-samarbetet som bygger på principen om ömsesidigt erkännande, diskuterats om det, för att uppmärksamma tillämparen på grundlagarna, bör göras en uttrycklig hänvisning till att dessa gäller. Det har då ansetts att det som regel inte är lämpligt att tynga lagstiftningen med en erinran om vad som gäller enligt grundlagarna.⁵ Någon sådan uttrycklig hänvisning har därför inte tagits in i lagstiftningen. Däremot har förordnats om att samråd ska hållas med Justitiekanslern när det uppkommer en fråga om huruvida verkställigheten avser en gärning som omfattas av TF eller YGL (se t.ex. 3 kap. 2 § förordningen (2009:1428) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen).

5.2 Internationell straffverkställighet och Europakonventionen m.m.

Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har sedan 1995 ställning som svensk lag.⁶ Alla Europarådets medlemsstater är anslutna till Europakonven-

³ SOU 2004:114 s. 139.

⁴ SOU 2012:55 s. 506 f.

⁵ Prop. 2003/04:7 s. 72, prop. 2004/05:115 s. 49, prop. 2008/09:218 s. 58 ff. och prop. 2010/11:43 s. 83 f.

⁶ Lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

tionen, men alla är däremot inte anslutna till de tilläggsprotokoll som senare har utarbetats och som tar upp ytterligare rättigheter. Stater-
nas skyldighet att leva upp till sina åtaganden enligt konventionen kan
prövas av den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
(Europadomstolen).

Konventionen innehåller bl.a. bestämmelser om förbud mot tortyr
och mot omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
(artikel 3), rätt till personlig frihet (artikel 5), rätt till domstols-
prövning och en rättvis rättegång (artikel 6), skydd för privat- och
familjeliv (artikel 8), tankefrihet, samvets- och religionsfrihet (arti-
kel 9) samt yttrandefrihet (artikel 10). Europakonventionen har
kompletterats med 14 tilläggsprotokoll. I sjätte och trettonde proto-
kollen finns förbud mot dödsstraff. Till Europakonventionens be-
stämmelser finns en omfattande rättspraxis från Europadomstolen.
Enligt 2 kap. 19 § regeringsformen får lag eller annan föreskrift inte
meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonven-
tionen.

Verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige kan i ett en-
skilt fall komma i konflikt med Sveriges åtaganden enligt Europa-
konventionen. Det kan exempelvis vara fråga om att den dömde inte
bedöms ha fått en rättvis rättegång i den andra staten. Det finns inte
i IVL någon uttrycklig vägransgrund kopplad till Europakonven-
tionen. Däremot kan en framställning vägras med hänvisning till att
verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande
principer för rättsordningen här i landet eller om verkställighet här
skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser (se 5 § andra
stycket 4 och 5 IVL).

Även i ärenden om överförande av verkställigheten av en svensk
brottmålsdom kan frågor kring förenligheten med Sveriges åtagan-
den enligt Europakonventionen bli aktuella. En sådan framställning
bör inte göras i ett fall där verkställigheten i det andra landet, med
starka skäl, kan antas komma att på något sätt strida mot Europa-
konventionen. I det enskilda fallet kan en sådan prövning vara mycket
svår och variera beroende av om den andra staten ingår i det euro-
peiska samarbetet, är en konventionsstat utanför EU eller är en stat
med vilken Sverige inte har någon överenskommelse.

5.2.1 Rätt till domstolsprövning och en rättssäker process

Det är en grundläggande rättssäkerhetsgaranti att anklagelser för brott ska kunna prövas av domstol. För att fylla sitt syfte måste dessutom domstolsprövningen vara utformad så att den inrymmer tillfredsställande rättssäkerhetsgarantier. Bestämmelser härom finns i artikel 6 i Europakonventionen. De krav som ställs enligt dessa bestämmelser går ut på att domstolen ska vara oberoende och opartisk, att domstolen ska ha inrättats enligt lag, att förfarandet ska vara korrekt och rättvist mot den enskilde, att förfarandet som huvudregel ska vara muntligt och offentligt, att domstolsprövningen ska ske inom skälig tid och att domen ska avkunnas offentligt. En bestämmelse om rättegång inom skälig tid finns även i artikel 5.3 där det föreskrivs att den som är anhållen eller häktad ska ha rätt till rättegång inom skälig tid eller till frigivning i väntan på rättegång. Vidare ska den som åtalats för brott ha rätt att bli underrättad om anklagelsen, få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar, försvara sig personligen eller genom ombud, förhöra vittnen och vid behov kostnadsfritt få biträde av tolk. Vidare finns det en allmän princip om att den som anklagas för brott ska anses oskyldig så länge det inte finns en fällande dom mot honom eller henne. Det finns en omfattande praxis från Europadomstolen som tolkar dessa bestämmelser.

Den tilltalades rätt att vara personligen närvarande vid förhandlingen är en grundläggande rättighet enligt FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Europakonventionen innehåller visserligen inte någon uttrycklig bestämmelse om denna rättighet, men den praxis som utvecklats av Europadomstolen visar att utevarodomar är tillåtna, men bara under förutsättning att särskilda garantier uppfylls. Enligt Europadomstolens tolkning ingår den tilltalades rätt att personligen närvara vid förhandlingen i rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i Europakonventionen. Kravet är inte uppfyllt om den som har dömts i sin utevaro inte haft kännedom om rättegången. Detsamma gäller om den tilltalade har känt till men inte haft reell möjlighet att närvara vid förhandlingen, exempelvis på grund av frihetsberövande i ett annat land. Domstolen har också förklarat att den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingen inte är absolut och att den tilltalade under vissa förhållanden av egen fri vilja, uttryckligen eller underförstått men otvetydigt, kan avsäga sig rätten att vara närvarande. Om den tilltalade vid förhandlingen företräts av en offentlig försvarare kan kravet på en rättvis

rättegång vara uppfyllt under förutsättning att detta bistånd varit reellt och effektivt och inte endast formellt. Om den dömde har möjlighet att få en ny prövning har domstolen ansett den första domen vara förenlig med artikel 6.⁷ De principer som utvecklats av Europadomstolen har påverkat Högsta domstolens praxis i mål om utlämning. I exempelvis *NJA 2000 s. 243* fann HD att en slovakisk utevarodom, som meddelats utan att den tilltalade delgivits misstanke om brott, åtal eller kallelse till förhandling, stred mot artikel 6 och att det därför fanns hinder mot utlämning (se även *NJA 2003 s. 318* och *NJA 2003 s. 520*).

Det har ifrågasatts om en stat kan anses bryta mot artikel 6 genom att verkställa en dom som meddelats i en annan stat och som bryter mot bestämmelserna i artikeln. Enligt Europadomstolens praxis kan det i ett verkställighetsförfarande inte vara en stats skyldighet att se till att rättegången i domslandet fullt ut respekterat de principer som följer av artikel 6. En kontroll av detta är också av praktiska skäl svår att genomföra. Däremot kan det tänkas strida mot artikel 6 om en dom verkställs som grundar sig på flagranta brott mot principerna för en rättvis rättegång. En viss summarisk kontroll kan därför förväntas av den verkställande staten, som framför allt har anledning att lyssna på och ta ställning till invändningar från en part som motsätter sig att verkställighet sker under hänvisning till brister i den bakomliggande rättegången.⁸

I fallet *NJA 2007 s. 168* prövades invändningar om att ett överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder för lagföring till Polen skulle strida mot bl.a. artikel 6.1 i Europakonventionen. I fallet uttalas att utgångspunkten i samarbetet inom EU som bygger på principen om ömsesidigt erkännande är att den utfärdande staten respekterar den eftersöktes rättigheter enligt Europakonventionen. För att ett överlämnande ska kunna vägras med hänvisning till Europakonventionen bör det enligt Högsta domstolen, med hänvisning till förarbeten till lagen om en europeisk arresteringsorder, krävas att det i målet framkommer påtagliga omständigheter som gör att det i det aktuella fallet finns skäl att tro att ett överlämnande skulle strida mot konventionens bestämmelser.⁹ Vidare uttalades att det i regel är svårt att på grundval av den begränsade utredning som finns i målet på ett objektiva sätt bedöma om den eftersökte riskerar att i den

⁷ Prop. 2008/09:20 s. 8.

⁸ Danelius, Hans, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, 3:e uppl., 2007, s. 136.

⁹ Prop. 2003/04:7 s. 175.

utfärdande staten lagföras i ett förfarande som inte respekterar rätten till en rättvis rättegång inom skälig tid. Att kännedom normalt saknas om den utländska brottsutredningen och att den utfärdande staten inte bereds tillfälle att yttra sig över vad den eftersökte anför i målet medför att bedömningen riskerar att bli ensidig. HD anför därför att utrymmet för att vägra överlämnande för lagföring med motiveringen att förfarandet i den utfärdande staten inte uppfyller kraven enligt artikel 6.1 Europakonventionen får anses vara begränsat.

5.2.2 Fängelseförhållandena i den andra staten

En förekommande invändning vid fråga om överförande av verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd till en annan stat är att fängelseförhållandena i den andra staten är sådana att ett överförande inte bör ske. En allmän utgångspunkt är att bra förhållanden vid frihetsberövandet är en förutsättning för att den dömda ska kunna återanpassas. Detta kan få betydelse vid den helhetsbedömning som ska göras av var den dömda kan antas återanpassas bäst. I ett enskilt ärende kan fråga även uppkomma om det förekommer sådana allvarliga brister i förhållandena att ett överförande inte bör ske. Regeringen har i vissa fall när det gäller begäran om överförande av verkställigheten av en svensk fängelsedom till en icke-konventionsstat avslagit denna under återopande av, enligt 3 § IVL, att det inte föreläggat synnerliga skäl med hänvisning bl.a. till fängelseförhållandena i den staten.

Europadomstolen har funnit att oacceptabla förhållanden vid frihetsberövande kan innebära en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen om förbud mot tortyr och mot omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. När det gäller de allmänna förhållandena i fängelser och andra anstalter finns det många avgöranden av Europadomstolen i vilka det konstateras att en fängslad person genom kraftig överbeläggning i fängelset, oacceptabla sanitära förhållanden, avsaknad av ljus eller möjligheter till motion eller en kombination av sådana förhållanden utsatts för omänsklig eller förnedrande behandling. Vidare kan det vara fråga om placering av en fånge tillsammans med våldsbenägna personer eller att en fånge som är sjuk eller på annat sätt i behov av hjälp lämnas utan tillsyn eller inte får medicinsk vård.¹⁰ Europadomstolen har i t.ex. fallet *Torreggiani*

---

¹⁰ Danelius, a,a s 72 f.

and Others v. Italy den 8 januari 2013 riktat kritik mot överbeläggning i italienska fängelser.

I flera mål vid Europadomstolen har det ifrågasatts om utvisning eller utlämning till ett land där personen i fråga löper risk att utsättas för grym behandling kan utgöra ett brott mot artikel 3. Så har bedömts vara fallet även om en åtgärd som ännu inte vidtagits – överförande av en person till ett annat land – skulle, om den kom till utförande, utgöra brott mot konventionen och även om grund för klagomålet är att en annan stat än den mot vilken klagomålet riktas kan komma att utsätta klaganden för tortyr eller annan grym behandling efter utvisningen eller utlämningen. Den handling som utgör ett brott mot konventionen utmärks sålunda i dessa fall av att klaganden utsätts för en risk för sådan behandling som en annan stat – vanligen en icke konventionsstat – bär ansvaret för. Att Europadomstolen anser sig kunna pröva klagomål av sådant slag sammanhänger med principen att konventionen har till syfte att ge ett effektivt och inte bara ett formellt skydd och att en prövning först efter det att en person överlämnats till en annan stat och där utsätts för grym behandling inte skulle ge honom eller henne effektivt skydd mot kränkningar av konventionen. Det är inte förhållandena i allmänhet i landet som ska vara avgörande utan enligt Europadomstolen är i stället den bedömning som kan göras av den individuella risken för den person som ska utvisas eller utlämnas avgörande.¹¹ Även i svensk rättspraxis gällande utlämning har det ansetts att det inte räcker att det förekommer tortyr och förföljelse av politiska motståndare i mottagarlandet utan att det krävs en påvisad risk i det konkreta fallet. I *NJA 2002 s. 624* fann Högsta domstolen att det enligt tillgänglig utredning förekom tortyr i polisarrester i Moldavien och att förhållandena i häktena där var otillfredsställande, men att det ändå inte förelåg hinder mot utlämning enligt artikel 3 i det konkreta fallet.

Även i andra internationella dokument behandlas rättigheter för frihetsberövade personer som kompletterar artikel 3 i Europakonventionen. Exempelvis har artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan) samma ordalydelse som artikel 3 i Europakonventionen och de båda bestämmelserna har samma tillämpningsområde och betydelse.

Förenta nationerna (FN) antog år 1948 den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. De rättigheter som räknas upp i förklaringen har därefter vidareutvecklats i FN:s konvention om med-

---

¹¹ Danelius a.a. s. 78 f.

borgerliga och politiska rättigheter från år 1966 och FN:s konvention mot tortyr från år 1984. Exempelvis innehåller artikel 7 i FN-konventionen om medborgerliga och mänskliga rättigheter en regel som motsvarar förbudet mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning enligt artikel 3 i Europakonventionen. I ett tilläggsprotokoll till FN:s tortyrkonvention från år 2006 finns bestämmelser om ett besöks- och inspektionssystem. En särskild kommitté har med stöd av protokollet rätt att göra besök i häkten, fängelser och andra platser där personer hålls i förvar i de länder där tilläggsprotokollet trätt i kraft. Vidare kan nämnas FN:s regler om miniminormer för behandling av fångar från år 1995.

Europarådet antog år 1987 den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Tortyrkonventionen). Konventionen innehåller administrativa regler för en särskilt inrättad kommitté till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, den s.k. tortyrkommittén. Kommittén ska bl.a. ha rätt till fullständig information om platser där det finns frihetsberövade personer, obegränsat tillträde till dessa platser samt möjlighet till enskilda samtal med personer som berövats friheten. Efter varje besök ska kommittén offentliggöra en rapport om vad som framkommit vid besöket. Kommittén ger årligen ut en allmän rapport om vilka brister som uppmärksammats vid de olika besöken.

Europarådet antog år 2006 de s.k. europeiska fängelsereglerna, som är en uppdaterad version av reglerna från år 1987. Avsikten är att åstadkomma en europeisk minimistandard för behandlingen av intagna i fängelser och häkten. I dessa finns en övergripande vägledning om förvaltningen av fängelser och behandlingen av fångar. De europeiska fängelsereglerna är inte bindande, men Europadomstolen har använt dem som grund för bedömning av klagomål om fängelseförhållanden och de har på så sätt fått en viktig betydelse.

I det s.k. Stockholmsprogrammet¹² efterlyses utveckling av ett EU-område för straffskipning, bl.a. genom miniminormer för förhållandena i fängelser och häkten och gemensamma rättigheter för fångar inom EU. Det pågår för närvarande ett arbete med att ta fram ett sådant regelverk.

---

¹² Europaparlamentets resolution av den 25 november 2009 om kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst – Stockholmsprogrammet.

5.2.3 Skillnader i regler om villkorlig frigivning

Vid överförande av verkställighet av ett frihetsstraff tillämpas som regel verkställighetsreglerna i den verkställande staten. Både enligt artikel 10.1 i brottmålsdomskonventionen och artikel 9.3 i överförandekonventionen ska verkställigheten regleras av lagen i den verkställande staten och endast den staten vara behörig att meddela beslut härom, t.ex. beslut om villkorlig frigivning (se 24 § och 25 g § andra stycket IVL).

Genom att det är den verkställande statens verkställighetsregler som ska tillämpas kan den dömde i praktiken komma att vara frihetsberövad en kortare eller längre tid efter ett överförande än om verkställigheten skett i domlandet. Bestämmelser om villkorlig frigivning eller frigivning i förtid finns i de flesta stater, men sådana bestämmelser skiljer sig i stor utsträckning åt. Vissa stater har bestämmelser om automatisk frigivning av fångar i förtid, medan andra gör en diskretionär prövning i varje enskilt fall. Många stater har en kombination av dessa. Hur lång tid som minst måste avtjänas av det utdömda straffet varierar mellan allt från en tredjedel till fyra femtedelar. Vidare finns det skillnader i regelsystemen gällande de intagnas möjlighet att få straffeftergift till följd av arbete som utförts på anstalten samt hur övervakningen ser ut efter en frigivning i förtid. Det finns vidare skillnader på vilket sätt frihetsstraff kan avtjänas. I vissa stater kan exempelvis avtjänande av ett frihetsstraff ske under helgerna eller kvällar och i andra fall under dagtid. De flesta stater använder sig inte alls av dessa typer av verkställande utan använder sig i stället av fängelsestraff i dess mer traditionella betydelse.¹³

Mot bakgrund av den variation av bestämmelser om förtida frigivning som finns mellan olika stater är det helt rimligt att man i de olika konventionerna valt att låta den verkställande statens bestämmelser vara gällande. Skillnaderna i regelverken kan däremot få betydelse vid bedömning om verkställigheten av ett fängelsestraff överhuvudtaget bör överföras. I svensk praxis har regeringen i vissa fall bedömt att verkställighetstiden vid ett överförande av ett svenskt fängelsestraff till en annan stat skulle bli så kort att ett överförande inte bedömts möjligt. Det kan också ifrågasättas om den omständigheten att överförda personer kan komma att få avtjäna ett längre fängelsestraff i den stat till vilken de överförs än det skulle ha gjort

¹³ Cross-border execution of judgements involving deprivation of liberty in the EU, IRCP-series Volume 40, Principal European Commission, DG Justice, s. 240 ff., och Stärkande av det ömsesidiga förtroendet inom det europeiska rättsliga området – en grönbok om tillämpningen av EU:s straffrättsliga lagstiftning på frågor som rör frihetsberövande, s. 6.

i den stat där de dömdes, kan utgöra brott mot Europakonventionen. Denna fråga har behandlats av Europadomstolen. I fallet *Vermäe mot Finland* den 15 mars 2005, som gällde överförande av straffverkställighet från Finland till Estland, var reglerna för frigivning i förtid mindre generösa i Estland än Finland. Detta ansågs inte medföra att straffverkställigheten i Estland kom att strida mot konventionen. Europadomstolen gjorde dock en reservation genom att framhålla att det kunde tänkas andra fall där olikheter mellan länderna ledde till att förenligheten med artikel 5.1 a) framstod som osäker.

Europadomstolen har vidare i fallen *Szabó mot Sverige* och *Csozanski mot Sverige* den 27 juni 2006 uttalat att det förhållandet att fängelsestraffet i praktiken blir längre vid ett överförande på grund av verkställighetslandets regler om villkorlig frigivning i sig inte utgör ett olagligt frihetsberövande enligt artikel 5 om rätt till personlig frihet, så länge avtjänandetiden ryms inom den totala påföljds-längd som utdömts. Samtidigt menade domstolen att det inte kan uteslutas att ett faktiskt längre fängelsestraff som är markant längre i den verkställande staten skulle kunna strida mot artikel 5. I målen behandlades ett överförande av verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff på tio år till Ungern. Ungersk rätt innebär att den dömda skulle kunna frigges i förtid efter att ha avtjänat fyra femtedelar av straffet, vilket innebär en längre verkställighetstid om ett år och fyra månader än i Sverige. Domstolen konstaterade att även om skillnaden i verkställighetstid om ett år och fyra månader inte kunde anses vara obetydlig så rymdes den gott och väl inom den totala påföljds-längden. Vidare påtalades att den ytterligare tiden i anstalt i Ungern motsvarade tjugoprocent av den tid de kunde förväntas avtjäna i anstalt i Sverige. Vid dessa förhållanden ansågs skillnaden i faktisk verkställighetstid inte vara så oproportionerlig att det utgjorde ett brott mot artikel 5 att överföra personerna till Ungern. Domstolen betonade också att domslandet endast kan hållas ansvarig för konsekvenser som kan förutses vid tiden för beslutet om överförande.

Enligt överförandekonventionen ges den verkställande staten möjlighet att tillämpa fortsatt verkställighet eller verkställighet efter påföljdsomvandling. I förarbetena uttrycks gällande överförande till Sverige att domslandets regler om villkorlig frigivning bör studeras innan man från svensk sida vid tillämpning av konventionen väljer procedur.¹⁴ Vad som närmare menas med detta framgår inte. När

---

¹⁴ Prop. 1983/84:197 s. 57.

det gäller överförande av verkställighet av utländska brottmålsdomar avseende fängelse till Sverige används i dag i praktiken alltid fortsatt verkställighet, även om regeringen i vissa fall meddelar närmare föreskrifter enligt 25 g § första stycket 1 IVL. Verkställighet sker därefter enligt svenska verkställighetsregler som innebär en möjlighet till villkorlig frigivning efter att straffet har verkställts till två tredjedelar.

5.2.4 Uttrycklig hänvisning till Europakonventionen

Som nämnts inledningsvis har Europakonventionen införts som svensk lag. Innehållet i konventionen och den praxis som finns ska alltid beaktas vid frågor kring överförande av straffverkställighet. I olika lagstiftningssammanhang har frågan ställts om det, trots att konventionen alltid ska beaktas, i den specifika lagstiftningen bör finnas en uttrycklig bestämmelse om Europakonventionens tillämplighet.

Det finns inte i IVL någon sådan uttrycklig hänvisning. I regleringen av brottmålsdomskonventionen framgår dock att verkställighet i Sverige kan vägras om denna skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet, om verkställigheten skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser (5 § andra stycket 4 och 5 IVL) eller om det finns grundad anledning att anta att domen föranletts eller den däri bestämda påföljden skärpts av hänsyn till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt (6 § första stycket 2 IVL). Utformningen motsvarar innehållet i brottmålsdomskonventionen.

Vid genomförande av olika rambeslut som grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande har det övervägts om det bör finnas en uttrycklig vägransgrund som hänvisar till Europakonventionen. En generell utgångspunkt har här varit att det vid genomförande av olika internationella överenskommelser inte ska behöva ske en hänvisning till grundlag eller andra grundläggande regler eftersom dessa ska tillämpas oavsett vad som anges i lag. Det har ansetts leda för långt att i varje författning som genomför rättsakter som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande hänvisa till grundlagarna och Europakonventionen. Behovet av en sådan hänvisning får i stället prövas i varje enskilt fall. Vid genomförande av rambesluten om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut, bötesstraff och beslut om förverkande har regeringen bedömt att huvudregeln ska gälla, dvs. att någon hänvisning inte bör ske i

lagen.¹⁵ Däremot valde regeringen vid genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder att införa en uttrycklig hänvisning. Detta berodde på att det bedömdes finnas anledning att i den typen av ärenden hos tillämparen inskräpa vikten av att vid prövningen beakta Europakonventionens bestämmelser.¹⁶ Här kan nämnas att Utlämningsutredningen i en ny utlämningslag föreslagit att det ska tas in en sådan uttrycklig hänvisning till Europakonventionen. Detta beror framför allt på att det finns en sådan hänvisning i lagen om en europeisk arresteringsorder och även i lagen om en nordisk arresteringsorder, och att det därför skulle framstå som inkonsekvent att inte ha med en sådan i utlämningslagen.¹⁷

Beträffande konventioner om mänskliga rättigheter som inte inkorporerats till svensk lag kan nämnas att Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige föreslagit att det i flera befintliga lagar, t.ex. häkteslagen, fängelselagen och lagen om verkställighet av särskild ungdomsvård, ska införas bestämmelser som uttryckligen hänvisar till de mänskliga rättigheterna. Syftet med förslaget är att tydliggöra och erinra om vad som i och för sig redan gäller i dag, nämligen att konventionerna om mänskliga rättigheter ska användas som tolkningsmaterial vid tillämpning av nationell lagstiftning.¹⁸

5.3 Internationell straffverkställighet och regler om immunitet

I svensk rätt förekommer olika slags regler om immunitet, såväl i grundlagarna som i vissa andra lagar. Sådana regler tar normalt sikte på personer som genom sin ställning har immunitet. Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall innehåller bestämmelser som genomför Sveriges internationella åtaganden i konventioner och andra överenskommelser. Lagen är tillämplig på bl.a. utländska diplomater, företrädare för vissa internationella organ samt andra personer som anges antingen direkt i lagen eller i bilagan till lagen. Även svenska medborgare kan i viss utsträckning omfattas av straffrättslig eller straffprocessuell immunitet. Till dessa, som regleras i regeringsformen, hör statschefen, riksdagsledamöter och riksdagens

¹⁵ Prop. 2004/05:115 s. 137, prop. 2008/09:218 s. 59 f och prop. 2010/11:43 s. 85.

¹⁶ Prop. 2003/04:7 s. 73 ff.

¹⁷ SOU 2011:71 s. 495 ff.

¹⁸ SOU 2010:70 s. 326 ff.

talman samt statsråden. Vidare har främmande statsöverhuvuden immunitet enligt folkrättsliga grunder.

Det följer bl.a. av Sveriges internationella åtaganden att straffrättslig immunitet ska respekteras även på verkställighetsstadiet. Detta innebär att det kan föreligga hinder mot att överföra verkställigheten av en dom som meddelats i en annan stat i strid mot regler om immunitet. Någon sådan uttrycklig vägransgrund finns inte i IVL varken avseende brottmålsdomskonventionen eller överförandekonventionen, men torde omfattas av att verkställighet inte ska ske som denna skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser (5 § andra stycket 4 och 5 IVL). Bestämmelser som tar sikte på en möjlighet att vägra att erkänna och verkställa ett beslut eller en dom om det enligt den verkställande statens bestämmelser föreligger immunitet som skulle hindra en verkställighet av ett nationellt beslut eller en dom finns i samtliga rambeslut om straffrättsligt samarbete som bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Sådana vägransgrunder har också införts i de svenska lagarna, t.ex. lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.

5.4 Internationell straffverkställighet och barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ratificerades av Sverige 1990. Barnkonventionen är inriktad på individen, det enskilda barnet, och de materiella artiklarna handlar om barnets rätt att få sina grundläggande rättigheter och behov tillgodosedda. Med barn avses människor under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet. Barnkonventionen innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar: Förbud mot diskriminering (artikel 2), barnets bästa i främsta rummet (artikel 3), rätten till liv och utveckling (artikel 6) och rätten att få komma till tals (artikel 12).

En av barnkonventionens grundpelare är principen om barnets bästa (artikel 3). Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska barnets bästa komma i främsta rummet. Någon mer preciserad definition vad

som avses med barnets bästa finns inte. Detta beror på att vad som är barnets bästa varierar från ett samhälle med dess specifika kultur, sociala och ekonomiska struktur, till ett annat.

Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd kan beröra barn dels i fall då någon av barnets föräldrar är dömda till en frihetsberövad påföljd, dels i fall då barnet självt är föremål för en frihetsberövande påföljd. En härvid relevant princip i barnkonventionen är den om barnets behov av och rätt till båda sina föräldrar (artikel 9). Staterna ska säkerställa att ett barn inte mot sin vilja skiljs från sina föräldrar, om det inte kan anses vara nödvändigt utifrån barnets bästa. En situation när det kan vara nödvändigt att barnet skiljs från en eller båda föräldrarna är när någon av dessa eller barnet är frihetsberövat på grund av brott. Även barn vars ena eller båda föräldrar sitter i fängelse eller när barnet självt är frihetsberövat har enligt konventionen rätt till en regelbunden och personlig kontakt med sina föräldrar.

Ett frihetsberövande av ett barn som en reaktion på brottslighet innebär att andra intressen har satts före principen om barnets bästa. Hänsynen till samhällsskyddet och till att samhället med kraft reagerar mot grov brottslighet gör sig här gällande med sådan styrka att fängelse inte kan undvikas. I artiklarna 37 och 40 i barnkonventionen finns bestämmelser som reglerar frågor rörande barn som har begått brott. Ett barn får enligt artikel 37 i barnkonventionen inte utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Varken dödsstraff eller livstids fängelse får utdömas för brott som begåtts av personer under 18 års ålder. Inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. Ett frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt för människans inneboende värdighet och på ett sätt som beaktar behoven hos personer i dess ålder. Särskilt ska varje frihetsberövat barn hållas åtskilt från vuxna som har frihetsberövats, om det inte anses till barnets bästa att inte göra detta. Barnet ska ha rätt att hålla kontakt med sin familj genom brevväxling och besök. Varje frihetsberövat barn ska ha rätt att snarast få tillgång till juridiskt biträde och annan lämplig hjälp och få lagligheten i sitt frihetsberövande prövad av domstol eller annan behörig, oberoende och opartisk myndighet samt rätt till ett snabbt beslut i saken. I artikel 40 i barnkonventionen finns bestämmelser om behandling av barn under det att brott utreds och om barnets behandling när det avtjänar straff.

Vissa av dessa bestämmelser finns även i andra internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter som omfattar alla människor utan avgränsning till barn, exempelvis Europakonventionen, se ovan i avsnitt 5.2.2. Här kan exempelvis nämnas att Europadomstolen tagit ställning till om det är förenligt med artikel 3 i Europakonventionen att beröva barn med mycket låg straffmyndighetsålder friheten. I fallen *T* och *V*, båda mot *Förenande Konungariket* ansågs ett tidsbestämt frihetsstraff som utdömts två pojkar, som vid tio års ålder, dödat ett mindre barn, och som pågått i sex år, inte strida mot artikel 3.

I ärenden om överförande av straffverkställighet av en frihetsberövande påföljd från Sverige till en annan stat är det vanligt att den dömde även har ett utvisningsbeslut. I utvisningsärenden på grund av brott ska barnets bästa beaktas. En lagändring gjordes år 2004 för att tydligt markera barnperspektivet när det gäller utvisning på grund av brott. Ett överförande av straffverkställighet till ett annat land kan påverka barn i Sverige på motsvarande sätt. En jämförelse med utlänningslagstiftningens bestämmelser om hänsyn till barnets bästa är därför relevant. Vid prövning av om en utlänning ska utvisas ska särskilt beaktas om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas (8 kap. 11 § utlänningslagen (2005:716)). Enligt förarbetena täcker begreppet kontakt in alla former av relationer mellan en förälder och ett barn. Häri ingår den kontakt som en vårdnadshavare normalt har med sitt barn liksom den kontakt som en icke-vårdnadshavande förälder kan ha med barnet i samband med att barnet umgås eller bor hos denna förälder. Hit räknas också den kontakt som i övrigt kan finnas mellan ett barn och en särlevande förälder, till exempel genom brev eller telefonsamtal. Bestämmelsen avser enligt motiven i första hand barn som är bosatta i Sverige, men även barn som mer tillfälligt uppehåller i landet kan komma att beröras. Det påpekas dock att detta kan bli aktuellt endast undantagsvis, i synnerhet när det gäller barn utan uppehållstillstånd.¹⁹ Principen om barnets bästa när utlänningslagen tillämpas i fall som rör barn har berörts i bl.a. *NJA 2005 s. 283*, *NJA 2006 s. 388* och *NJA 2007 s. 425*. I dessa fall betonas att barnets bästa inte alltid kan vara utslagsgivande när andra intressen kolliderar med barnets intressen, men barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och redovisas.²⁰

¹⁹ Prop. 2003/04:113 s. 19.

²⁰ Prop. 2003/04:113 s. 8 och prop. 1989/90 s. 107 s. 31 f.

6 Omfattningen av överförande av straffverkställighet

6.1 Inledning

Vi har när det gäller omfattningen av överförande av straffverkställighet undersökt dels antalet ärenden, dels i hur många fall ett överförande av verkställigheten från eller till Sverige i praktiken kommit till stånd. Detta avser framför allt frihetsberövande påföljder. Vi har även undersökt, avseende frihetsberövande påföljder, hur många personer som ungefärligen skulle kunna tänkas omfattas av regelverket för överförande, dvs. dels dömda i Sverige, dels utomlands. Det har i alla delar varit svårt att få fram några exakta uppgifter. Detta beror bl.a. på hur registreringen av olika ärenden går till och om det är möjligt med statistikuttag. Systemen skiftar dessutom mellan de olika ansvariga myndigheterna. De siffror som redovisas i detta avsnitt är därför i många fall ungefärliga. Det kan dessutom påpekas att bl.a. antalet ärenden om straffverkställighet samt vilka länder som avses varierar över tiden.

Redan här kan noteras att ärenden avseende överförande av övervakning av skyddstillsyn eller övervakning efter villkorligt medgiven frihet enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet i praktiken inte förekommer alls.

6.2 Överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder från Sverige

Internationella verkställighetslagen (IVL)

Ärenden om överförande av verkställigheten av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till en annan stat enligt IVL handläggs hos Kriminalvården och Socialstyrelsen. Dessa ärenden kan

även handläggas hos Centralmyndigheten, som är placerad på Justitiedepartementet som en del av departementets enhet för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbetet (BIRS), efter överklagande till regeringen eller efter ett överlämnande av ärendet för avgörande av regeringen.

Socialstyrelsen handlägger normalt ett till två ärenden per år om överförande av verkställigheten av en svensk brottmålsdom som innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård till en annan stat.

Antalet ärenden per år hos Kriminalvården där fråga väcks om överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom om fängelse till en annan stat varierar väsentligt. I genomsnitt rör det sig om cirka 100 till 150 ärenden per år. Det är vanligt att handläggningen av ett ärende sträcker sig över flera år. Under exempelvis 2011 väcktes fråga om överförande för 150 dömda personer. Kriminalvården gör en framställning till den andra staten om det finns förutsättningar för ett överförande. I vissa ärenden väljer Kriminalvården att inte göra en framställning. Det kan exempelvis bero på att återstående tid för avtjänande av påföljden är för kort, att den dömda själv ansökt om överförande trots att formella förutsättningar saknas eller att den andra staten lämnat förhandsbesked om att samtycke inte kommer att lämnas. Även antalet fall per år där ett överförande i praktiken sker varierar. Nedan framgår antalet fall under åren 2009–2012 där ett överförande skett med tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet samt till vilket land det varit fråga om. Detta avser alltså fall där det inte finns krav på den dömdes samtycke. Ytterligare fall, där den dömda gått med ett överförande, kan alltså finnas härutöver.

Tabell 1 Antalet dömda som överförts till utomnordiska länder enligt överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet, åren 2009–2012.¹

Land	2012	2011	2010	2009
Albanien			1	
Belgien			1	
Bosnien-Hercegovina			3	
Bulgarien		1	1	3
Estland	1	4	1	
Frankrike		3		1
Kroatien			1	
Litauen	6	18	19	11
Moldavien			2	
Montenegro		3	2	2
Nederländerna	12	14	15	11
Polen	5	5	12	2
Portugal		2		
Rumänien	1	1		2
Slovenien				1
Spanien	2	3	1	1
Storbritannien	1		2	2
Tjeckien	1		1	2
Tyskland	3	6	2	4
Totalt	32	60	64	42

Av antalet intagna i svenska fängelser är cirka 29 procent utländska medborgare som kommer från cirka 160 olika länder. Under 2010 intogs i anstalt 9 679 personer som dömts till fängelse. Av dessa vara 2 809 personer utländska medborgare, dvs. 29 procent. 553 av de dömda hade även ett utvisningsbeslut i domen. Hur många som har en sådan anknytning till sitt hemland att ett överförande kan bli aktuellt är osäkert. Avgörande för om det kan vara aktuellt med ett överförande är vidare strafftidens längd. Det kan konstateras att under 2010 var strafftiden för drygt 62 procent av de utländska medborgare som dömts till fängelse under sex månader.²

¹ Kriminalvårdens årsredovisning 2011 och 2012.

² Källa: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Nordiska verkställighetslagen (NVL)

Kriminalvården handlägger även ärenden om överförande av en svensk brottmålsdom om fängelse till en annan nordisk stat. Under 2011 fanns i Sverige 405 dömda som avtjänade fängelse och som var medborgare i ett annat nordiskt land. Hur många som i praktiken kan vara aktuella för ett överförande beror dock bl.a. på var den dömda har sin hemvist.

Under 2011 väcktes frågan om överförande av verkställigheten till ett annat nordiskt land i 242 fall. Kriminalvården gjorde dock inte en framställning i samtliga ärenden. Nedan framgår antalet beslut om överförande till ett annat nordiskt land under åren 2009–2012.

Tabell 2 Beslut om överförande av verkställighet av en svensk dom om fängelse till ett annat nordiskt land, åren 2009–2012.³

Land	2012	2011	2010	2009
Danmark	23	41	42	67
Finland	44	37	52	62
Island	2			1
Norge	55	59	68	93
Totalt	124	137	162	223

6.3 Överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder till Sverige

Antalet ärenden om överförande av verkställigheten av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till Sverige är i grunden avhängigt av hur många personer, med tillräcklig anknytning till Sverige, som dömts till en frihetsberövande påföljd i en annan stat. Antalet svenska medborgare eller utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd i Sverige som är frihetsberövade utomlands, utanför Norden, brukar över tiden ligga på ungefär 200 personer. Då ingår både personer som är frihetsberövande i avvaktan på rättegång och personer som avtjänar en frihetsberövande påföljd. Samtliga av dessa har dock inte en sådan stark anknytning till Sverige att ett överförande är aktuellt.

³ Kriminalvårdens årsredovisning för 2011 och 2012.

Såvitt känt för Utrikesdepartementet var 193 personer, med svenskt medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd i Sverige, per den 12 december 2012 frihetsberövade i ett land utanför Norden. Detta avser frihetsberövanden som på något sätt har rapporterats till Utrikesdepartementet. Ytterligare fall kan alltså förekomma. Det kan därutöver finnas personer, på fri fot, som avvaktar på att ställas inför rätta i en annan stat.

Av de frihetsberövade personerna var 180 män och 13 kvinnor. De länder som då var aktuella och antalet fall (i parantes) var: Albanien (1), Algeriet (1), Armenien (1), Australien (1), Bahrain (1), Belgien (1), Brasilien (3), Colombia (1), Cypern (1), Egypten (4), Eritrea (2), Estland (1), Etiopen (2), Filippinerna (4), Frankrike (4), Gambia (1), Grekland (10), Indonesien (1), Iran (1), Irak (6), Irland (1), Italien (6), Japan (2), Kambodja (4), Kina (6), Kosovo (6), Kroatien (1), Libanon (2), Luxemburg (2), Malaysia (1), Maldiverna (1), Mexico (1), Nederländerna (3), Nya Zeeland (1), Oman (1), Panama (1), Polen (11), Rumänien (1), Serbien (1), Spanien (9), Storbritannien (13), Syrien (1), Thailand (11), Togo (1), Tunisien (2), Turkiet (5), Tyskland (18), Ungern (2), Uruguay (2), USA (26), Venezuela (3), Vitryssland (1).

Det kan konstateras att det avseende många av de frihetsberövade är osäkert om deras anknytning är så stark till Sverige att ett överförande hit skulle vara aktuellt om önskemål finns.

Internationella verkställighetslagen (IVL)

Ärenden om överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd enligt IVL handläggs av regeringen. Antalet ärenden per år varierar, men uppgår uppskattningsvis mellan trettio till femtio ärenden. En del ärenden läggs av olika anledningar ner under handläggningen och det är därför endast ett mindre antal som leder till beslut av regeringen.

När det gäller ärenden som handläggs enligt brottmålsdomskonventionen och som överlämnas till riksåklagaren för vidare handläggning förekommer dessa i begränsad omfattning. Under 2000-talet har det rört sig om sammanlagt drygt ett tjugotal ärenden.

Nedan framgår antalet överförda personer till Sverige från ett annat utomnordiskt land under åren 2009–2012.

Tabell 3 Antal personer som överförts till Sverige från ett utomnordiskt land för verkställighet av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd, åren 2009–2012.⁴

Land	2012	2011	2010	2009
Belgien		1		
Bosnien-Hercegovina				1
Bulgarien			1	
Colombia	1			
Costa Rica		1		
Ecuador	1			
Estland	1			
Frankrike	1		1	
Kina			1	
Kroatien				1
Nederländerna			1	
Polen		1		1
Spanien	1			1
Tyskland		1	2	1
Ungern	1			
USA				2
Totalt	6	4	6	7

Nordiska verkställighetslagen (NVL)

Ärenden om överförande av verkställighet till Sverige av en dom om frihetsberövande påföljd som dömts ut i ett annat nordiskt land handläggs av Kriminalvården. Nedan framgår antalet beslut om överförande till Sverige från ett annat nordiskt land under åren 2009–2012.

⁴ Kriminalvårdens årsredovisning 2011 och 2012.

Tabell 4 Antal beslut om överförande av verkställighet till Sverige av en frihetsberövande påföljd som dömts ut i ett annat nordiskt land, åren 2009–2012.⁵

Land	2012	2011	2010	2009
Danmark	31	44	17	22
Finland	27	32	40	41
Island			1	
Norge	163	199	195	171
Totalt	221	275	253	234

6.4 Överförande av verkställigheten av böter och förverkande

Ärenden som avser överförande av verkställighet av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande till en annan stat handläggs, oavsett geografiskt samarbetsområde, av Kronofogdemyndigheten. Ärenden som handläggs enligt IVL kan även prövas av regeringen efter överklagande eller överlämnande. Antalet ärenden vid överförande från Sverige enligt IVL uppgår normalt till ett eller två ärenden per år. Dessa avser uteslutande överförande av beslut om förverkande. Ärenden enligt IVL om överförande av verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande som dömts ut eller beslutats i en annan stat handläggs enligt förfarandet i brottmålsdomskonventionen. Detta innebär att regeringen, efter en inledande prövning, överlämnar ärendet för vidare handläggning hos åklagare och domstol. Vad vi kunnat se förekommer denna typ av ärenden i praktiken inte alls.

Det största antalet ärenden om överförande av verkställighet av en svensk dom om böter eller förverkande avser överförande till en annan nordisk stat enligt NVL. Antalet ärenden uppgår till drygt 2 000 per år. Även när det gäller ärenden om överförande till Sverige från en annan stat sker de allra flesta från en annan nordisk stat. Antalet ärenden uppgår till mellan 2 500 till 3 000 per år.

Samarbetet på området mellan Sverige och en annan medlemsstat inom EU har ökat väsentligt sedan lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU trädde i kraft den 1 januari 2010 och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU trädde i kraft den 1 juli 2011. Det kan konstateras att

⁵ Kriminalvårdens årsredovisning 2011 och 2012.

antalet ärenden om överförande av verkställighet från Sverige är betydligt större än antalet ärenden om överförande av verkställighet till Sverige. När det gäller böter avser ett stort antal ärenden samarbetet med Nederländerna.

7 Påföljder enligt svensk rätt

7.1 Inledning

I internationella verkställighetslagen (IVL) finns bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder samt böter och förverkande mellan olika stater. Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder uppställer regler för hur domar avseende frihetsberövande påföljder kan överföras mellan medlemsstaterna och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder uppställer regler för hur domar och beslut avseende vissa icke frihetsberövande påföljder och övervakningsåtgärder kan överföras mellan medlemsstaterna. Vid vår översyn av IVL samt vid genomförandet av rambesluten har vi att ta ställning till vilka svenska påföljder och andra åtgärder som bör kunna verkställas i en annan stat. Vi har också att ta ställning till hur utländska påföljder och åtgärder som omfattas av konventioner, överenskommelser och rambesluten ska verkställas i Sverige. Inför analyserna avseende dessa frågeställningar i de olika delarna i betänkandet finns i detta avsnitt en genomgång av påföljderna enligt svensk rätt. Mot bakgrund av att vårt uppdrag omfattar både en översyn av IVL och genomförande av de två rambesluten behövs en heltäckande genomgång av de svenska påföljderna och verkställigheten av dessa.

När det gäller rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder är det mot bakgrund av dess tillämpningsområde även av intresse att beskriva reglerna om villkorlig frigivning samt vissa straffsanktionerade förbud. Rambeslutet uppställer även regler kring vad som ska gälla för det fall den dömde begår ny brottslighet innan påföljden till fullo verkställts eller upphört. I avsnittet finns därför även en kort genomgång av bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken om sammanträffande av brott och förändring av påföljd.

7.2 Frihetsberövande påföljder

7.2.1 Fängelse

Allmänt om fängelsestraff

Bestämmelser om fängelsestraff finns i 26 kap. brottsbalken. Fängelse innebär frihetsberövande på viss tid eller på livstid. Fängelse på viss tid kan dömas ut i minst 14 dagar och högst 18 år (26 kap. 1–3 §§). För brott som begåtts före 21 års ålder är det svåraste straffet fängelse i fjorton år (29 kap. 7 § brottsbalken). Fängelse på livstid kan på ansökan av den dömda omvandlas till fängelse i minst 18 år enligt de bestämmelser som följer av lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid.

Fängelse kan förekomma i förening med annan påföljd. En skyddstillsyn får förenas med fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader (28 kap. 3 § brottsbalken). Vidare kan böter som inte betalas i vissa fall förvandlas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader (25 kap. 8 andra stycket brottsbalken).

Verkställighet av fängelsestraff

Det är Kriminalvården som ansvarar för verkställighet av fängelse. Fängelsestraff verkställs i kriminalvårdsanstalt eller, om straffet uppgår till högst sex månader och vissa andra förutsättningar är uppfyllda, i bostaden genom intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff finns främst i lagen (1974:203) om beräkning av strafftid m.m. samt fängelselagen (2010:610) och fängelseförordningen (2010:2010) samt kompletteras av de föreskrifter och allmänna råd som Kriminalvården utfärdar.

I fängelselagen, som gäller verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt, finns bestämmelser om placering, sysselsättning och ersättning, fritid, personliga tillhörigheter, vistelse i gemensamhet och avskildhet, besök och andra kontakter, särskilda kontroll- och tvångsåtgärder och hälso- och sjukvård. Verkställigheten ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och så att negativa följder av frihetsberövande motverkas. Verkställigheten ska, i den utsträckning det är möjligt utan att kravet på samhällsskydd eftersätts, särskilt inriktas på åtgärder som är ägnade att förebygga återfall i brott. För varje intagen ska det upprättas en indivi-

duellt utformad verkställighetsplan (1 kap. 5 § fängelselagen). Vidare finns bestämmelser om särskilda utslussningsåtgärder. En intagen får, för att minska risken för att han eller hon återfaller i brott eller för att på annat sätt underlätta hans eller hennes anpassning i samhället, beviljas tillstånd till vistelse utanför anstalt genom utslussningsåtgärderna frigång, vårdvistelse, vistelse i halvvägshus och utökad frigång. Samtliga utslussningsåtgärder förutsätter att det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig.

Efter ansökan av den dömda kan Kriminalvården besluta att den som ska avtjäna ett fängelsestraff om högst sex månader ska verkställa straffet utanför anstalt genom intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV). Förutsättningarna och formerna för IÖV framgår av lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Verkställighet genom IÖV kan avse flera fängelsedomar samtidigt och även omfatta förverkande av villkorligt medgiven frihet. Ett fängelsestraff som har dömts ut med stöd av 28 kap. 3 § brottsbalken kan inte avtjänas utanför anstalt. Om den dömda även har ett utvisningsbeslut i domen finns det inte förutsättningar att få verkställa straffet genom IÖV.

Verkställighetsformen innebär att den dömda förbjuds att vistas utanför sin bostad annat än på särskilt angivna tider och för bestämda ändamål som exempelvis arbete, utbildning, vård och nödvändiga inköp. Kontroll av den dömda sker genom att han eller hon förses med en sändare som fästs vid fotleden. Kriminalvården meddelar vissa obligatoriska föreskrifter om vad den dömda har att iaktta under verkställigheten.

Villkorlig frigivning

I 26 kap. brottsbalken finns bestämmelser om villkorlig frigivning från tidsbestämda fängelsestraff. Den villkorliga frigivningen syftar till att kontrollera övergången från vistelse i anstalt till vistelse i frihet. Genom villkorlig frigivning ges möjlighet att ställa krav på den frigivne och tillgripa sanktioner om inte kraven uppfylls.

Bestämmelserna om villkorlig frigivning gäller oavsett om den dömda verkställer fängelse i anstalt eller genom IÖV. Däremot får villkorlig frigivning inte ske från fängelse som har dömts ut enligt

28 kap. 3 § brottsbalken eller från ett förvandlingsstraff från böter (26 kap. 6 §).

Villkorlig frigivning ska som huvudregel ske när den dömda avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst en månad (26 kap. 6 §). Om det finns synnerliga skäl får den villkorliga frigivningen skjutas upp med högst sex månader åt gången. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska särskilt beaktas om den dömda på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten. Det är Kriminalvården som beslutar om uppskjuten villkorlig frigivning. I beslutet ska anges en ny tidpunkt när den dömda ska friges villkorligt. Vid den tidpunkten ska villkorlig frigivning ske, om det inte även då finns sådana synnerliga skäl som innebär att frigivningen ska skjutas upp ytterligare.

Efter villkorlig frigivning gäller en prøvotid som motsvarar den strafftid som återstår vid frigivningen, dock minst ett år (26 kap. 10 §). Under prøvotiden ska den frigivne vara skötsam, efter förmåga försörja sig samt i övrigt rätta sig efter vad som åligger honom eller henne (26 kap. 14 §). Den frigivne är skyldig att på kallelse inställa sig hos Kriminalvården.

Övervakningsnämnden har en möjlighet att meddela föreskrift, för viss tid eller tills vidare, om det finns skäl anta att den frigivne för sin anpassning i samhället behöver stöd samt att senare ändra eller upphäva en föreskrift, alternativt att meddela en ny föreskrift (26 kap. 15–16 §§). Kriminalvården kan anmäla till nämnden att det finns ett sådant behov (5 kap. 7 § förordning (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder). En särskild föreskrift får avse vistelseort eller bostad under viss tid, högst ett år åt gången, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning samt läkarvård, nykterhetsvård eller annan vård eller behandling i eller utanför sjukhus eller annan liknande inrättning. Om den frigivne ska undergå vård eller behandling, får det föreskrivas att han eller hon ska vara skyldig att lämna blod-, urin- eller utandnings-, saliv-, svett eller hårprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av beroendeframkallande medel.

Har den frigivne ålagts skadeståndsskyldighet får föreskrifter också meddelas om tid och sätt för fullgörandet av denna skyldighet (26 kap. 15 § tredje stycket). Sådana föreskrifter får meddelas i den utsträckning det inte, men hänsyn till den frigivnes ekonomiska situation och övriga omständigheter, kan antas motverka dennes anpassning i samhället.

Om det bedöms som påkallat får Kriminalvården besluta att den som är villkorligt frigiven ska stå under övervakning, vilket innebär

en skyldighet att hålla kontakt med en särskilt förordnad övervakare i enlighet med övervakarens anvisningar (26 kap. 11 §). Under övervakningstiden ska Kriminalvården genom tillsyn och förmedling av stöd och hjälp verka för att den dömda inte återfaller i brott och för att hans eller hennes återanpassning i samhället även i övrigt främjas. Övervakningen upphör som regel sedan ett år av prøvotiden har förflutit.

Övervakningsnämnden får avseende en frigiven som står under övervakning, utöver de föreskrifter som kan meddelas i anslutning till en pågående prøvotid, meddela särskilda föreskrifter om vad som ska gälla för övervakningen (26 kap. 15 § fjärde stycket). En sådan föreskrift får innehålla uppgifter om på vilket sätt och i vilken omfattning den dömda ska hålla kontakt med övervakaren eller Kriminalvården. Vidare får det föreskrivas skyldighet för den frigivne att underrätta övervakaren eller Kriminalvården om att han eller hon har uteblivit från arbetsplats, skola eller annan verksamhet eller inrättning. Kriminalvården kan till övervakningsnämnden meddela att en sådan föreskrift bör meddelas. Övervakningsnämnden kan ändra eller upphäva meddelade föreskrifter eller meddela nya föreskrifter, om den dömdes utveckling och personliga förhållanden i övrigt föranleder det (26 kap. 16 §). Övervakningen ska utan särskilt beslut upphöra sedan ett år av prøvotiden förflutit, om inte annat beslutas (26 kap. 11 §). Om övervakningen dessförinnan inte bedöms längre vara påkallad får övervakningsnämnden besluta att övervakningen ska upphöra.

Om den frigivne inte iakttar sina åligganden under den villkorliga frigivningen, får övervakningsnämnden besluta om varning eller om övervakning under viss tid efter det att ett år av prøvotiden förflutit. Vid allvarigare överträdelser kan nämnden förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad till en tid av högst 15 dagar varje gång (26 kap. 18–19 §§).

Om den dömda återfaller i brott inom prøvotiden för den villkorliga frigivningen ska den domstol som bestämmer påföljd för den nya brottsligheten förklara den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förverkad om inte särskilda skäl talar mot det (34 kap. 4 § första stycket brottsbalken), se även avsnitt 7.6.1.

Kan villkorligt medgiven frihet inte längre förklaras förverkad ska straffet, vid prøvotidens utgång, anses vara till fullo verkställt (26 kap. 24 §).

7.2.2 Överlämnande till rättspsykiatrisk vård

Allmänt om överlämnande till rättspsykiatrisk vård

Den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning ska i första hand dömas till en annan påföljd än fängelse (30 kap. 6 § brottsbalken). Rätten får döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl ska beaktas om brottet har ett högt straffvärde, om den tilltalade saknar eller har ett begränsat behov av psykiatrisk vård, om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på annat liknande sätt, samt omständigheterna i övrigt. Om den tilltalade till följd av den psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt, får rätten döma till fängelse endast om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd. Rätten får överlämna den som har begått ett brott för vilket påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter och som vid tillfället för domen lider av en allvarlig psykisk störning till rättspsykiatrisk vård (31 kap. 3 § brottsbalken). En sådan påföljd kräver dock att det med hänsyn till gärningsmannens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård, som är förenad med frihetsberövande och annat tvång. Om brottet har begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning, får rätten besluta att särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV) ska äga rum vid vården, om det till följd av den psykiska störningen finns risk för att gärningsmannen återfaller i brottslighet, som är av allvarligt slag. Särskild utskrivningsprövning innebär att det är förvaltningsrätt som beslutar om när den dömda ska ha s.k. frigång och permission samt när vården ska upphöra. Om det med hänsyn till gärningsmannens tidigare brottslighet eller av andra skäl är påkallat, får rätten i samband med överlämnande till rättspsykiatrisk vård döma till annan påföljd, dock inte fängelse eller överlämnande till annan särskild vård.

Verkställighet av rättspsykiatrisk vård

Bestämmelser om verkställigheten av rättspsykiatrisk vård finns i LRV, förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna

råd om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård (SOSFS 2008:18).

Rättspsykiatrisk vård som domstol beslutat om som påföljd för brott får ges som sluten eller öppen rättspsykiatrisk vård. Vården måste inledas som sluten rättspsykiatrisk vård, dvs. på sjukvårdsinrättning. Rättspsykiatrisk vård ges på en sjukvårdsinrättning som drivs av ett landsting (6 § LRV). Vården kan ges på en regionvårds-klinik, en rättspsykiatrisk länsklinik eller en allmänpsykiatrisk klinik. Det är chefsöverläkaren vid hemortskliniken som avgör var en domstolsöverlämnad patient ska placeras. Bedömningen görs bl.a. utifrån behovet av behandling och kravet på säkerhet. Socialstyrelsen har ett tillsynsansvar över enheter där vård ges enligt LRV.

För den som dömts till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken utan beslut om särskild utskrivningsprövning får vården pågå under högst fyra månader (12 § LRV). På ansökan av chefsöverläkaren får förvaltningsrätten medge att den rättspsykiatriska vården ska övergå i öppen eller sluten form eller fortsätta utöver fyramånadersfristen (12 a § LRV). Chefsöverläkaren ska genast besluta att vården av en patient som ges rättspsykiatrisk vård utan beslut om särskild utskrivningsprövning ska upphöra om patienten inte längre lider av en allvarlig psykisk störning, eller det inte längre med hänsyn till patientens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han eller hon är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande eller annat tvång, eller ges öppen rättspsykiatrisk vård (13 § LRV).

I fråga om den som ges rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska vården upphöra när det inte längre till följd av den psykiska störning som föranlett beslutet om särskild utskrivningsprövning finns risk för att patienten återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag, och det inte heller annars med hänsyn till patientens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han eller hon är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång, eller ges öppen rättspsykiatrisk vård (16 § LRV). Frågan om vårdens upphörande prövas av förvaltningsrätt efter anmälan av chefsöverläkaren eller efter ansökan av patienten. Chefsöverläkaren ska genast anmäla en fråga om särskild utskrivningsprövning när han eller hon anser att den rättspsykiatriska vården kan upphöra eller att vården bör övergå till öppen eller sluten rättspsykiatrisk vård (16 a § LRV).

Om någon som dömts till rättspsykiatrisk vård ska utvisas får beslutet om utvisning verkställas utan hinder av den rättspsykiatriska

vården. Verkställighet av utvisningsbeslutet förutsätter att detta begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Om det är fråga om rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska chefsöverläkaren därutöver göra en bedömning av om det till följd av den psykiska störning som föranlett beslutet om särskild utskrivningsprövning finns risk för att den dömda återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

Om beslut har meddelats att verkställighet av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård ska föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet. (17 § LRV). Vid överförande krävs att Socialstyrelsen har förvissat sig om att fortsatt vård kommer ges i hemlandet.

Förslag från Psykiatrilagsutredningen

Psykiatrilagsutredningen har i betänkandet *Psykiatrin och lagen – tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd*, SOU 2012:17, lämnat förslag på att överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska avskaffas som självständig påföljd och att normala bestämmelser om påföljdsbestämning ska gälla även för psykiskt störda lagöverträdare som faller till ansvar. Enligt förslaget ska en pågående behandling av en psykisk störning som kan ha samband med brottsligheten kunna beaktas som ett särskilt skäl för val av skyddstillsyn som påföljd i stället för fängelse. Vidare ska som särskilda skäl för skyddstillsyn i förening med s.k. kontraktsvård kunna beaktas om en psykisk störning som kräver vård eller behandling i väsentlig grad har bidragit till att brottet har begåtts.

Enligt förslaget ska den som döms till fängelse och som genomgår psykiatrisk tvångsvård fortsätta denna. Den dömda ska alltså inte få tas in i kriminalvårdsanstalt för verkställighet av straffet så länge den psykiatriska tvångsvården pågår. Vidare föreslås att det ska införas en ny form av verkställighet av fängelse, sluten stödenhet, för vissa lagöverträdare med funktionsnedsättning. Enligt förslaget ska Kriminalvården ansvara för verkställigheten av fängelse i sluten stödenhet.

Utredningen har vidare föreslagit att tillräknelighet åter ska vara ett krav för att en gärning ska utgöra brott. Detta innebär att en

gärning inte ska utgöra brott om den begås av någon som till följd av en allvarlig psykisk störning, en tillfällig sinnesförvirring, en svår utvecklingsstörning eller ett allvarligt demenstillstånd saknade förmåga att förstå gärningens innebörd i den situation i vilken han eller hon befann sig. Inte heller ska en gärning utgöra brott om gärningsmannen hade en sådan förmåga men till följd av en allvarlig psykisk störning, en tillfällig sinnesförvirring, en svår utvecklingsstörning eller ett allvarligt demenstillstånd saknade förmåga att anpassa sitt handlande efter den. Förslaget innebär att det för att en gärning inte ska utgöra brott på grund av otillräknelighet ska krävas att det inte är gärningsmannen själv som i anslutning till gärningen har vållat sin bristande förmåga genom rus eller på annat sätt.

Utredningens förslag går vidare ut på att det ska införas en möjlighet att besluta om särskilda skyddsåtgärder gentemot dels gärningsmän som har begått en otillåten gärning som inte utgör brott eftersom kravet på tillräknelighet inte är uppfyllt, dels gärningsmän som ska frigges efter att ha avtjänat ett fängelsestraff på viss tid eller slutet ungdomsvård efter att ha dömts för ett brott som han eller hon har begått under påverkan av en allvarlig psykisk störning m.m. Beslut om särskilda skyddsåtgärder ska enligt förslaget fattas av allmän förvaltningsdomstol efter ansökan av åklagare.

7.2.3 Överlämnande till särskild vård för missbrukare

Allmänt om överlämnande till särskild vård för missbrukare

Om den som har begått en brottslig gärning kan bli föremål för vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) får rätten överlämna åt socialnämnden eller, i fråga om den som redan är intagen i ett hem där sådan vård meddelas, åt den som förestår hemmet att föranstalta om behövlig vård (31 kap. 2 § brottsbalken). Om straffskalan för brottet överstiger fängelse i ett år krävs särskilda skäl för ett sådant överlämnande. Ett särskilt skäl kan vara att gärningsmannen redan undergår vård och att den pågående vården fungerar väl. Bestämmelsen innebär alltså att rätten i stället för att döma till påföljd på vanligt vis får överlämna åt socialnämnden eller åt den som förestår ett vårdhem att som en reaktion på brottet se till att den tilltalade får vård enligt LVM. Överlämnande kan ske både för bötesbrottslighet och allvarligare brottslighet.

Det är förvaltningsrätten som beslutar om tvångsvård enligt LVM. Detta sker på en ansökan av socialtjänsten. Tvångsvård enligt LVM ska beslutas om någon till följd av ett fortgående missbruk är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk och vårdbehovet inte kan tillgodoses på annat sätt. En förutsättning för vård enligt LVM är också att missbrukaren utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löper uppenbar risk att förstöra sitt liv eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående. För det fall förvaltningsrätten skulle ha en annan uppfattning rörande förutsättningarna för tvångsvård enligt LVM än socialnämnden och brottmålsdomstolen, och någon vård inte kommer till stånd, finns det en möjlighet för åklagaren att ansöka hos domstolen om att en annan påföljd ska bestämmas för brottsligheten (38 kap. 2 § brottsbalken).

Verkställighet av överlämnande till tvångsvård enligt LVM

Tvångsvård lämnas vid hem som är särskilt avsedda att lämna sådan vård, s.k. LVM-hem (22 § LVM). Det är Statens institutionsstyrelse (SiS) som, efter anmälan från socialnämnden, anvisar plats i ett LVM-hem. SiS beslutar om intagning i och om utskrivning från ett LVM-hem (25 § LVM). SiS ska vidare fortlöpande hålla socialnämnden underrättad om hur vården framskrider och samråda med nämnden i alla frågor av vikt (26 § LVM). Syftet med tvångsvården är att motivera den intagne till frivillig vård. Så snart det är möjligt ska den intagne få vistas utanför LVM-hemmet för vård i annan form (27 § LVM). Tvångsvården ska upphöra så snart syftet med vården är uppnått och får högst pågå i sex månader (20 § LVM).

Dömna till vård enligt LVM

Möjligheten att överlämna till vård enligt LVM i stället för att utdöma en sedvanlig påföljd används i ringa utsträckning. Under 2000-talet har antalet överlämnande uppgått till i genomsnitt 14 per år.

Förslag från Påföljdsutredningen

Påföljdsutredningen har i betänkandet Nya påföljder, SOU 2012:34, lämnat förslag om att överlämnande till vård enligt LVM inte längre ska utgöra en särskild påföljd för brott. Förslaget har motiverats med att påföljden i dag används i mycket liten omfattning. Vidare anges att påföljden är förenad med påtagliga nackdelar såsom exempelvis att domstolen vid påföljdsbestämningen inte alltid vet om vård enligt LVM kommer att komma till stånd och inte heller vad vården i sådana fall kommer att innebära eller hur länge den kommer att pågå. Vidare kan det i vissa fall där domstolen i brottmålsprocessen bedömer att det finns förutsättningar för vård enligt LVM hända att socialnämnden eller förvaltningsrätten gör en annan bedömning och att påföljden därför inte får något innehåll alls.

7.2.4 Sluten ungdomsvård*Allmänt om sluten ungdomsvård*

Den som begått brott innan han eller hon fyllt 18 år får dömas till fängelse endast om det finns synnerliga skäl (30 kap. 5 § brottsbalken). Under sådana förhållanden ska påföljden som huvudregel i stället bestämmas till sluten ungdomsvård i lägst 14 dagar och högst fyra år (32 kap. 5 § brottsbalken). Någon villkorlig frigivning sker inte vid sluten ungdomsvård. Regleringen om sluten ungdomsvård utgår alltså från att unga lagöverträdare så långt möjligt ska hanteras utanför Kriminalvården.

Verkställighet av sluten ungdomsvård

Bestämmelser om verkställighet av sluten ungdomsvård finns i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) och i förordning (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Målsättningen är att främja den unges anpassning i samhället och att motverka de skadliga effekterna av ett frihetsberövande (2 § LSU).

Det är Statens institutionsstyrelse (SiS) som ansvarar för verkställigheten, som äger rum i särskilda ungdomshem. Även om SiS ansvarar för själva verkställigheten sker planläggningen och genomförandet i nära samarbete med socialnämnden i den dömdes hemort. Den 1 augusti 2011 trädde ändringar i lagen kraft om bl.a. ett mer

strukturerat utslussningsarbete innebärande exempelvis att den dömda under den senare delen av verkställigheten genom konkreta åtgärder ska förberedas för ett liv i frihet. Vidare har SiS ansvar för verkställigheten tydliggjorts.¹

En individuellt utformad verkställighetsplan ska upprättas för den dömda (3 § LSU). Den dömda kommer först till en låst avdelning. Där kartlägger psykolog, pedagog och behandlare behovet av vård och behandling. En behandlingsplan avseende bl.a. vistelsen vid och utslussningen från ungdomshemmet upprättas i samråd mellan SiS och socialnämnden. Under den senare delen av verkställigheten ska den dömda genom konkreta åtgärder förberedas för ett liv i frihet. Socialtjänstens delaktighet är särskilt viktig under utslussning och i slutet av verkställigheten för att de åtgärder som inletts under verkställigheten ska kunna fortsätta efter frigivningen.

7.3 Böter

Allmänt om böter

Bestämmelser om böter finns i 25 kap. brottsbalken. Böter döms ut i dagsböter, penningböter eller normerade böter (25 kap. 1 §). Dagsböter och penningböter kan dömas ut som påföljd för såväl brott enligt brottsbalken som brott inom specialstraffrätten. Dagsböter anses vara en strängare påföljd än penningböter. Normerade böter förekommer undantagsvis i specialstraffrätten.

Dagsböter kan förekomma som enda påföljd för mindre allvarlig brottslighet eller tillsammans med vissa andra påföljder: villkorlig dom (27 kap. 2 § brottsbalken), skyddstillsyn (28 kap. 2 § brottsbalken), rättspsykiatrisk vård (31 kap. 3 § brottsbalken) och ungdomsvård (32 kap. 3 § brottsbalken). Antalet dagsböter bestäms till minst 30 och högst 150 (25 kap. 2 §). Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp, lägst 50 och högst 1 000 kr. Om det finns särskilda skäl får dagsbotens belopp jämkas. Minsta bötesbelopp som får dömas ut vid jämkning är 750 kr. Om dagsböter används som gemensamt straff för flera brott på vilka böter kan följa, är det högsta tillåtna antalet dagsböter 200 (25 kap. 6 § första stycket).

Penningböter bestäms till lägst 200 kr och högst 4 000 kr (25 kap. 3 §). I undantagsfall kan ett lägre maximibelopp vara föreskrivet direkt i den enskilda straffbestämmelsen. Om penningböter utgör

---

¹ Ds 2009:9 och prop. 2010/11:107.

gemensamt straff för flera brott är det högsta beloppet 10 000 kr (25 kap. 6 § andra stycket).

Normerade böter är böter som bestäms efter en särskild beräkningsgrund som anges i den enskilda straffbestämmelsen.

Böter tillfaller staten (25 kap. 7 §). Utdömda böter bortfaller som huvudregel fem år efter att domen vunnit laga kraft (35 kap. 7 § brottsbalken).

I stället för att väcka åtal för ett brott, där böter ingår i straffskalan, kan åklagaren utfärda ett skriftligt föreläggande som innehåller ett bötesstraff, som den misstänkte får godkänna. Vidare kan föreläggande av ordningsbot utfärdas beträffande brott för vilket det inte är föreskrivet annat straff än penningböter och ordningsbot har bestämts i särskild ordning. Bestämmelser om straffföreläggande och föreläggande av ordningsbot finns i 48 kap. rättegångsbalken.

Verkställighet av böter

De grundläggande bestämmelserna om uppbörd och indrivning av böter finns i bötesverkställighetslagen (1979:189) (BVL) och i bötesverkställighetsförordningen (1979:197) (BVF). Böter verkställs genom uppbörd eller indrivning. Detsamma gäller sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet, t.ex. företagsbot och avgift till brottsofferfond.

Uppbörd sker genom att den dömda frivilligt betalar in bötesbeloppet till Rikspolisstyrelsen eller genom att medel som har betalats i förskott på böter tas i anspråk. Om inte betalning sker frivilligt lämnas böterna till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivningen gäller huvuddelen av utskningsbalkens regler om förfarandet vid verkställigheten, bl.a. reglerna om vilken egendom som kan tas i anspråk till täckande av skulden och om möjligheterna att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut.

Böter som inte kan drivas in kan på talan av åklagare förvandlas till fängelse i lägst 14 dagar och högst tre månader (15 § BVL). Bötesförvandling förutsätter antingen att det är uppenbart att den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller att förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Förslag från påföljdsutredningen

Påföljdsutredningen har i betänkandet Nya påföljder, SOU 2012:34, lämnat förslag om ändring gällande dagsbotsbeloppet. Förslaget innebär att dagsböter ska bestämmas till 4 000 kr och det antal dagsböter som följer med anledning av brottsligheten, minst 30 och högst 150, eller 200 när böter används som gemensamt straff för flera brott. Varje dagsbot ska fastställas till ett visst belopp från och med 30 till och med 1 000 kr. Vidare föreslås när det gäller verkställighet av dagsbotsstraff en möjlighet till uppskov och längre betalningsfrist. Vidare föreslås att kravet på uppenbarhet ska tas bort i de s.k. tredskofallen i 15 § BVL.

7.4 Förverkande

Allmänt om förverkande

Förverkande är enligt svensk rätt en särskild rättsverkan av brott, vilket innebär en författningsreglerad följd av ett brott som varken är en straffrättslig påföljd eller en skyldighet att betala skadestånd. Ett beslut om förverkande innebär att egendomen i fråga antingen förstörs eller tillfaller staten.

Förverkande delas upp i sakförverkande och värdeförverkande. Sakförverkande innebär att viss, specifik egendom förklaras förverkad, dvs. att ägaren eller rättighetsinnehavaren förlorar sin rätt till den aktuella egendomen. Värdeförverkande innebär att förverkandeförklaringen avser värdet av viss egendom eller vissa förtjänster. Ett värdeförverkande har formen av en förpliktelse för den enskilde att betala ett angivet belopp. I vissa fall är värdeförverkande subsidiärt till sakförverkande, t.ex. om egendomen inte är tillgänglig för förverkande.

De grundläggande reglerna om förverkande finns i 36 kap. brottsbalken. Där regleras bl.a. under vilka förutsättningar förverkande får beslutas och mot vem talan om förverkande kan föras. Enligt 1 § ska utbyte av brott förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt. Som utbyte av brott räknas enligt 1 c § även egendom som trätt i stället för utbyte, avkastning av utbyte samt avkastning av det som trätt i stället för utbyte. Vidare kan det som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med brott förverkas, om mottagandet utgör ett brott enligt brottsbalken. I stället för det mottagna får dess värde förverkas. Enligt 2 § får egendom som har använts

som hjälpmedel vid brott enligt balken förklaras förverkad, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Egendom som har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott kan också förverkas – även om den inte faktiskt kommit till sådan användning – om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling. Vidare kan egendom som har frambragts genom brott förverkas. I stället för egendomen kan dess värde förverkas. I andra författningar finns det regler om förverkande som kompletterar eller helt eller delvis ersätter reglerna i brottsbalken. Inom specialstraffrätten finns det bl.a. regler om förverkande som innebär att förverkande kan beslutas på annan grund eller mot annan person än vad som gäller enligt brottsbalken.

En förverkandeförklaring kan meddelas av domstol i samband med åtal för brott för det brott som förverkandet grundar sig på. Förverkande kan även beslutas genom föreläggande av strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot. Det är endast domstol som kan besluta om s.k. utvidgat förverkande. Detta innebär en möjlighet att förverka egendom från personer som dömts för allvarlig brottslighet trots att egendomen inte kan härledas till något konkret brott som personen dömts för.

I lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m., finns bestämmelser om fall där förverkandefrågan rör någon som inte är tilltalad för brott. Huvudregeln i dessa fall är att förverkandefrågan prövas av allmän domstol efter särskild talan.

Verkställighet av beslut om förverkande

För att det ska vara möjligt att verkställa ett lagakraftvunnet beslut om förverkande är det ofta nödvändigt att i ett tidigare skede säkra egendomen så att innehavaren eller ägaren inte längre fritt kan förfoga över den. I svensk rätt beslutas sådana åtgärder under pågående förundersökning, bl.a. genom beslag och kvarstad. I det internationella samarbetet finns också förutsättningar att efter ansökan säkra verkställighet av ett framtida beslut om förverkande.

Bestämmelser om verkställighet av värdeförverkande finns i bötesverkställighetslagen (1979:189) och i bötesverkställighetsförordningen (1979:197). Förverkande som innefattar betalningsskyldighet kan verkställas antingen genom uppbörd eller genom indrivning. Detta sker på motsvarande sätt som gäller för böter, se ovan i av-

snitt 7.4. Till skillnad mot vad som gäller i fråga om bötesstraff är det inte möjligt att förvandla beslut om värdeförverkande till fängelse eller annan påföljd om indrivningen misslyckas.

När det gäller egendom som blir föremål för sakförverkande har denna normalt tagits i beslag. Beslutet om förverkande av egendomen är då verkställt i och med att beslutet vinner laga kraft. I lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. finns det regler om det fortsatta förfarandet. Detta innebär att det sällan blir aktuellt att anlita Kronofogdemyndigheten för verkställighet av sakförverkande. I andra fall ska verkställighet av förverkandet ske enligt 16 kap. utsökningsbalken.

7.5 Frivårdspåföljder

7.5.1 Villkorlig dom

Allmänt om villkorlig dom

Bestämmelser om villkorlig dom finns i 27 kap. brottsbalken. Villkorlig dom innebär att den dömde under en prøvotid om två år ska visa skötsamhet samt efter förmåga försöka försörja sig och betala eventuellt skadestånd av brottet (27 kap. 3 och 4 §§).

Den villkorliga domen får förenas med dagsböter, högst 200 styck- en (27 § 2 §). Villkorlig dom kan även, om den dömde samtycker till det, förenas med en föreskrift om samhällstjänst, se nedan.

Vid val av påföljd ska rätten som skäl för villkorlig dom beakta om det saknas anledning befara att den tilltalade kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet (30 kap. 7 § brottsbalken). Som särskilda skäl för att välja villkorlig dom i stället för fängelse kan rätten beakta om den tilltalade samtycker till att domen förenas med en föreskrift om samhällstjänst. En förutsättning är att en sådan föreskrift är lämplig med hänsyn till den tilltalades person och övriga omständigheter.

Rätten kan föreskriva att den dömde under prøvotiden ska försöka fullgöra skadeståndsskyldighet som har dömts ut med anledning av brottet eller att han eller hon ska biträda den som åsamkats skada genom brottet med arbete som syftar till att avhjälpa eller begränsa skadan eller som annars framstår som lämpligt med hänsyn till brottet och skadan (27 kap. 5 §).

Villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst

Samhällstjänst innebär en skyldighet för den dömda att utföra oavlönat arbete under viss tid, lägst 40 och högst 240 timmar (27 kap. 2 a §). När rätten meddelar en föreskrift om samhällstjänst ska den i domslutet ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut, om fängelse i stället hade valts som påföljd. Samhällstjänsten utgör inte någon egen påföljd, utan är en del av den villkorliga domen.

För fullgörande av samhällstjänsten ska Kriminalvården upprätta en arbetsplan som den dömda ska följa. En föreskrift om samhällstjänst får, om det finns skäl till det, ändras eller upphävas på talan av åklagare.

Åtgärder vid misskötsambet

Om den dömda inte iakttar vad som åligger honom eller henne enligt den villkorliga domen får domstolen på talan av åklagare vidta vissa åtgärder (27 kap. 6 §). Ett sådant beslut, som måste meddelas före prövotidens utgång, kan innebära att domstolen

1. beslutar att varning ska meddelas den dömda,
2. meddelar föreskrift om skadeståndsskyldighet eller biträde åt den skadelidande med arbetet eller ändrar en sådan tidigare meddelad föreskrift, eller
3. undanröjer den villkorliga domen och bestämmer annan påföljd för brottet.

Undanröjs den villkorliga domen ska skälig hänsyn tas till böter som dömts ut samt till vad den dömda undergått till följd av en föreskrift om samhällstjänst när den nya påföljden bestäms. Domstolen får då döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. En uppgift i den ursprungliga villkorliga domen om hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse hade valts som påföljd ska beaktas när straffets längd bestäms.

Den som begår nya brott under prövotiden åsidosätter det till den villkorliga domen kopplade kravet på skötsamhet. Ovanstående bestämmelse är därmed formellt tillämplig även vid återfall i brott. I praktiken tillämpas den dock inte då utan normalt åtalas den dömda i stället för den nya brottsligheten. Detta innebär att de särskilda

bestämmelserna om sammanträffande av brott i 34 kap. brottsbalken blir tillämpliga, se avsnitt 7.6.2.

7.5.2 Skyddstillsyn

Allmänt om skyddstillsyn

Bestämmelser om skyddstillsyn finns i 28 kap. brottsbalken. Skyddstillsyn innebär kriminalvård i frihet. Påföljden pågår under en prøvotid som löper i tre år från den dag då domen börjar verkställas. Skyddstillsynen ska vara förenad med övervakning från dagen för domen, vilket innebär att prøvotiden normalt börjar löpa vid samma tid. Rätten får dock förordna att övervakningen ska anstå till dess domen vunnit laga kraft och om domen överklagas kan högre rätt förordna att vidare verkställighet inte får äga rum. Rätten ska, om inte särskilda skäl talar mot det, i domen förordna övervakare. Övervakningen ska utan särskilt förordnande upphöra när ett år av prøvotiden har förflutit, om inte rätten eller övervakningsnämnden förordnat annat.

Rätten får förena en dom på skyddstillsyn med särskilda föreskrifter motsvarande de som övervakningsnämnd kan besluta om under prøvotiden efter villkorlig frigivning från ett fängelsestraff, se avsnitt 7.2.1. Sådana föreskrifter får enligt 26 kap. 15 § brottsbalken avse vistelseort eller bostad, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning samt läkarvård, nykterhetsvård eller annan vård eller behandling i eller utanför sjukhus eller liknande inrättning. Om den dömda ska underkasta sig vård eller behandling får det vidare föreskrivas att han eller hon därvid ska vara skyldig att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av beroendeframkallande medel. På samma sätt som vid villkorlig dom kan vidare rätten föreskriva att den dömda under prøvotiden ska försöka fullgöra skadeståndsskyldighet som har dömts ut med anledning av brottet samt om att den dömda ska biträda den skadelidande med visst arbete till avhjälpande av skadan.

Skyddstillsyn får förenas med högst 200 dagsböter, oavsett om böter ingår i straffskalan för brottet eller inte och med fängelse lägst 14 dagar och högst tre månader (28 kap. 2 och 3 §§). Skyddstillsyn kan även förenas, om den dömda samtycker till det, med en föreskrift om samhällstjänst.

Skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst

Innehållet i en skyddstillsyn kan skärpas genom att den förenas med en föreskrift om samhällstjänst (28 kap. 2 a §). Samhällstjänsten utgör inte någon egen påföljd, utan är en del av skyddstillsynen.

Samhällstjänst innebär skyldighet att utöva oavlönat arbete under viss tid, lägst 40 och högst 240 timmar. På samma sätt som vid villkorlig dom ska rätten, när den meddelar en föreskrift om samhällstjänst, ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd.

Det är Kriminalvården som ansvarar för verkställigheten av en föreskrift om samhällstjänst. Kriminalvården ska, liksom vid villkorlig dom, upprätta en arbetsplan för samhällstjänstens fullgörande. Om det behövs för att den dömde ska stå under övervakning till dess samhällstjänsten fullgjorts får övervakningsnämnden besluta om övervakning av den dömde under viss tid efter det att ett år av prøvotiden har förflutit. Övervakningen får dock inte löpa längre än till prøvotidens utgång. En föreskrift om samhällstjänst får även i dessa fall, om det finns skäl för det, ändras eller upphävas. Vid skyddstillsyn är det dock övervakningsnämnden som fattar beslut därom.

Skyddstillsyn med föreskrift om kontraktsvård

En skyddstillsyn kan förenas med en föreskrift om skyldighet att genomgå behandling för missbruk av beroendeframkallande medel eller något annat särskilt förhållande som kräver vård och behandling enligt en för den dömde uppgjord plan, s.k. kontraktsvård (30 kap. 9 § andra stycket 3 brottsbalken). En sådan föreskrift förutsätter att missbruket eller det andra förhållandet som kräver behandling i väsentlig grad har bidragit till att brottet har begåtts, att den tilltalade förklarar sig villig att genomgå behandling enligt planen och att behandlingen kan anordnas i samband med verkställigheten av skyddstillsynen.

Om skyddstillsynen förenats med en behandlingsplan får rätten, på samma sätt som vid föreskrifter om samhällstjänst, i domen förordna om längre övervakningstid. Tiden får dock inte sättas längre än vad som behövs för att behandlingen ska kunna slutföras och får inte överstiga prøvotiden. Om det förhållandet att den dömde accepterat behandling enligt en särskild upprättad behandlingsplan, är av avgörande betydelse för att skyddstillsyn väljs i stället för fängelse

ska rätten i domslutet ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd (28 kap. 6 a §). I sådana fall ska i domen också meddelas en föreskrift om att den dömda ska följa den upprättade behandlingsplanen. Vårdgivaren får vidare åläggas anmälningsskyldighet till Kriminalvården och åklagaren för det fall den dömda allvarligt åsidosätter sina åligganden enligt planen.

Verkställighet av skyddstillsyn

Kriminalvården ansvarar för övervakningen av den som dömts till skyddstillsyn. En särskild övervakare utses åt den dömda, antingen i domen eller av Kriminalvården sedan verkställigheten inletts. Under övervakningstiden gäller samma bestämmelser som vid övervakning efter villkorlig frigivning från ett fängelsestraff. Det innebär att den dömda ska hålla övervakaren underrättad om sin bostad, sin arbetsanställning och andra förhållanden som är av betydelse för övervakningen. Den dömda ska inställa sig hos övervakaren när han eller hon blir kallad dit och även i övrigt hålla kontakt med övervakaren på det sätt som övervakaren anvisar.

Övervakningsnämnden kan meddela särskilda föreskrifter om vad som ska gälla för övervakningen och får också, om det finns behov av det, ändra eller upphäva sådana föreskrifter som rätten har meddelat.

Närmare bestämmelser om verkställigheten finns i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder. Dessa kompletteras av Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om verkställighet av frivårdspåföljder (KVFS 2011:5).

Åtgärder vid misskötsamhet

Om den dömda inte följer vad som åligger honom eller henne med anledning av domen på skyddstillsyn får övervakningsnämnden vidta vissa åtgärder (28 kap. 7 §). Nämnden kan på samma sätt som domstolen meddela en föreskrift om bostad, anställning, behandling m.m. i enlighet med 26 kap. 15 § brottsbalken. Vidare kan nämnden besluta om varning eller om att övervakning ska pågå under viss tid efter det att ett år av prøvotiden förflutit, dock längst till prøvo-

tidens utgång. Är en förlängd övervakningstid inte längre påkallad får övervakningsnämnden besluta att den ska upphöra.

Om den dömda allvarligt åsidosätter sina åligganden och det kan antas att de åtgärder som övervakningsnämnden kan vidta blir utan verkan, ska nämnden vända sig till åklagare och begära att denne ska föra talan vid domstol om att skyddstillsynen ska undanröjas (28 kap. 8 §). Om skyddstillsynen har förenats med kontraktsvård har åklagaren möjlighet att väcka talan om undanröjande även utan sådan begäran från övervakningsnämnden.

Om skyddstillsynen undanröjs, ska rätten bestämma annan påföljd för brottet (28 kap. 9 §). När den nya påföljden bestäms ska rätten ta skälig hänsyn till vad den dömda har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut i samband därmed. Om påföljden bestäms till fängelse och det i domen har angetts ett alternativt fängelsestraff ska rätten beakta detta när fängelsestraffets längd bestäms. Om det inte finns tillräckliga skäl att undanröja skyddstillsynen får rätten i stället besluta om sådana åtgärder som övervakningsnämnden i enlighet med 28 kap. 7 § kan vidta.

Den som begår brott under prøvotiden åsidosätter det till skyddstillsynen kopplade skötsamhetskravet. De ovan beskrivna åtgärderna vid misskötsamhet är därmed tillämpliga. I praktiken tillämpas, om den dömda återfaller i brott under prøvotiden och döms för den brottsligheten, i stället de särskilda bestämmelserna om sammanträffande av brott i 34 kap. brottsbalken, se avsnitt 7.6.3.

7.5.3 Överlämnande till särskild vård för unga och ungdomstjänst

Allmänt om ungdomsvård och ungdomstjänst

I 32 kap. brottsbalken finns bestämmelser om överlämnande till särskild vård för unga. Den som är under 21 år och har begått brott får dömas till ungdomsvård om personen har ett särskilt behov av vård, eller annan åtgärd, enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Vården eller åtgärden ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. Ungdomsvård får endast dömas ut om socialtjänstens planerade åtgärder, i förekommande fall i förening med ungdomstjänst eller böter, kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till

brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

Ska ungdomsvård genomföras med stöd av SoL ska rätten meddela en föreskrift om att den unge ska följa ett av socialnämnden upprättat ungdomskontrakt. Innehållet i kontraktet ska framgå av domen. Är det LVU om ska tillämpas ska i stället en av socialnämnden upprättad vårdplan fogas till domen.

Om skada på egendom har uppkommit genom brottet får rätten, i samband med att den dömer till ungdomsvård, föreskriva att den unge på tid och sätt som anges i domen ska biträda den skadelidande med visst arbete. Arbetet ska vara ägnat att avhjälpa eller begränsa skadan eller i övrigt framstå som lämpligt, i belysning av brottets och skadans art. Arbetet ska också vara ägnat att främja den unges anpassning i samhället. Föreskriften förutsätter den skadelidandes samtycke.

Den som är under 21 år och har begått brott får även dömas till ungdomstjänst, under förutsättning att den unge samtycker till det och att påföljden är lämplig med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter. Den som är över 18 år får dömas till ungdomstjänst endast om det finns särskilda skäl för det. Rätten får döma till ungdomstjänst om påföljden kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och den unges tidigare brottslighet och det inte finns skäl för att döma till ungdomsvård. I valet mellan ungdomstjänst och böter ska ungdomstjänst väljas om den påföljden inte är alltför ingripande (32 kap. 2 §). Ungdomstjänst kan dömas ut i förening med ungdomsvård som en förstärkningspåföljd (32 kap. 3 §) eller som en självständig påföljd (32 kap. 2 §). Ungdomstjänst innebär en skyldighet att utföra oavlönat arbete, och delta i annan särskilt anordnad verksamhet, i lägst 20 och högst 150 timmar.

Åtgärder vid misskötsamhet

Ungdomsvård och ungdomstjänst tas om hand av socialtjänsten som huvudman. Vid misskötsamhet ska socialnämnden underrätta åklagarmyndigheten härom (12 kap. 8 § SoL).

Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst får rätten, på talan av åklagare, undanröja påföljden och bestämma ny påföljd för brottet (32 kap. 4 § brottsbalken).

Utdömda böter får dock inte undanröjas. I stället för att undanröja påföljden kan rätten meddela en varning, under förutsättning att det är en tillräcklig åtgärd. Även om det finns ett annat skäl till att den planerade vården eller åtgärderna inte kommer till stånd får rätten undanröja påföljden och bestämma ny påföljd. Detsamma gäller om vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som planeras i kontraktet eller vårdplanen eller om en dom på ungdomstjänst eller väsentlig del inte kan fullgöras inom skälig tid. Om rätten beslutar om undanröjande ska, vid bestämmande av ny påföljd, skälig hänsyn tas till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden, liksom till utdömda böter.

Ungdomsvård och ungdomstjänst omfattas inte av bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Däremot föreskrivs i 34 kap. 8 § brottsbalken att domstolen ska ta hänsyn till tidigare utdömd ungdomstjänst om brottet som därefter är föremål för lagförelse – och som även det föranleder ungdomstjänst – begåtts innan den påföljden börjat verkställas.

7.5.4 Förslag från påföljdsutredningen

Påföljdsutredningen har i betänkandet Nya påföljder, SOU 2012:34, lämnat förslag om ett nytt påföljdssystem med villkorligt fängelse. Förslaget innebär att villkorlig dom och skyddstillsyn avskaffas som påföljder. Förslaget innebär för vuxna lagöverträdare att påföljdssystemet i stället består av två påföljder, böter och fängelse, där det under vissa förutsättningar kan beslutas att fängelsestraffet ska vara villkorligt.

Enligt förslaget ska ett beslut om att ett fängelsestraff ska vara villkorligt innebära att den dömde inte behöver verkställa straffet i anstalt, om han eller hon uppfyller vissa villkor. Villkoren för det villkorliga fängelsestraffet ska vara att den dömde under en prövotid dels avhåller sig från fortsatt brottslighet, dels fullgör den eller de tilläggsanktioner som det villkorliga fängelsestraffet förenas med. Enligt förslaget ska det finnas en presumtion för att fängelsestraff som är kortare än ett år ska dömas ut villkorligt. Även fängelsestraff som uppgår till ett år eller mer ska kunna dömas ut villkorligt, om det kan förenas med en tillräckligt ingripande kontraktsvård eller om verkställighet av ett ovillkorligt fängelsestraff på grund av den

tilltalades personliga förhållanden eller andra tungt vägande skäl framstår som uppenbart oskäligt.

De tilläggssanktioner som föreslås kunna förenas med det villkorliga fängelsestraffet är dagsböter, samhällstjänst, en övervaknings- och kontrollsanktion, hemarrest, en vård- eller påverkanssanktion eller kontraktsvård. Här kan särskilt noteras att förslaget innebär att dagens intensivövervakning med elektronisk kontroll som verkställighetsform för korta fängelsestraff ska övergå till att vara en tilläggssanktion till villkorligt fängelse, s.k. hemarrest. Valet av tilläggssanktion till villkorligt fängelse ska göras med utgångspunkt i fängelsestraffets längd. Det innebär att ett längre villkorligt fängelsestraff ska förenas med en mer ingripande tilläggssanktion än ett kortare sådant straff och att lika långa villkorliga fängelsestraff ska förenas med tilläggssanktioner som framstår som i huvudsak lika ingripande.

Enligt förslaget ska det finnas möjlighet att döma någon till villkorligt fängelse flera gånger. Återfall i brott under prövotiden för ett villkorligt fängelsestraff ska inte automatiskt leda till att fängelsestraffet måste verkställas i kriminalvårdsanstalt. I stället ska återfallet i första hand beaktas genom att det döms ut en strängare påföljd för den nya brottsligheten, antingen villkorligt fängelse med en mer ingripande tilläggssanktion än vad straffvärdet motiverar eller – om det inte är tillräckligt – ett ovillkorligt fängelsestraff. Om återfallet inte kan anses tillräckligt beaktat genom att det döms ut ett ovillkorligt fängelsestraff för den nya brottsligheten, ska rätten kunna besluta att det villkorliga fängelsestraffet ska verkställas i anstalt.

Enligt förslaget ska Kriminalvården ha ansvaret för verkställigheten av villkorligt fängelse och se till att den tilläggssanktion som det villkorliga fängelsestraffet förenats med verkställs. Vid bristande verkställighet ska Kriminalvården kunna ta till olika åtgärder som kan trappas upp successivt. I första hand ska det vara fråga om informella påpekanden och justeringar som ryms inom ramen för den utdömda sanktionen, t.ex. att en mindre del av samhällstjänstarbete ersätts av programverksamhet. Därefter ska Kriminalvården kunna meddela särskilda föreskrifter om t.ex. nykterhet och drogfrihet eller kontakt med en övervakare, eller meddela en varning. Övervakningsnämnden ska under vissa förutsättningar ha möjlighet att förlänga prövotiden till som längst fyra år eller byta ut tilläggssanktionen mot en annan sanktion som i första hand är lika ingripande och i andra hand mer ingripande. I sista hand ska bristande verkställighet leda till beslut om att fängelsestraffet ska verkställas i kriminalvårdsanstalt.

Enligt förslaget ska ett sådant beslut meddelas av allmän domstol efter talan av Kriminalvården.

När det gäller påföljder för unga lagöverträdare föreslår Påföljdsutredningen att dagens påföljdssystem ska finnas kvar, med vissa mindre förändringar. Vidare föreslås tre nya påföljder; varningsstraff, kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning. Kontaktskyldighet för unga föreslås så långt som möjligt fyllas med vad som i dag kan ingå i åtgärden särskilt kvalificerad kontaktperson enligt socialtjänstlagen. Socialnämnden i den unges hemort föreslås vara huvudman för påföljden. När det gäller ungdomsövervakning avses tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet med ett behandlingsinriktat innehåll, utan att det innebär institutionsvistelse. Statens institutionsstyrelse föreslås vara huvudman för påföljden.

Påföljdsutredningens förslag föreslås trädde i kraft den 1 juli 2015.

7.6 Sammanträffande av brott och förändring av påföljd

I 34 kap. brottsbalken finns bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Om den som för brott dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård begår nytt brott efter domen, men innan påföljden till fullo verkställts eller annars upphört, har rätten i påföljdshänseende tre alternativ. Detsamma gäller om det upptäcks att den dömda begått fler brott före domen. Beroende på omständigheterna får rätten förordna att den tidigare utdömda påföljden ska avse även det andra brottet eller döma särskilt för detta brott, dvs. låta den tidigare påföljden vara oförändrad. Slutligen får rätten undanröja den utdömda påföljden och döma till gemensam påföljd för brotten. Rätten ska iaktta vad som är särskilt föreskrivet för respektive påföljd.

7.6.1 Villkorlig frigivning från fängelse

Om någon som villkorligt frigivits från fängelse begår nytt brott under prövotiden ska den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad (34 kap. 4 §). Ett förverkande får bara beslutas om frågan uppkommer i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång. Förverkande ska

inte ske om den tidigare utdömda påföljden undanröjs och en ny gemensam påföljd bestäms.

Beslutas inte om förverkande av villkorligt medgiven frihet får rätten beträffande den villkorligt frigivne vidta samma åtgärder som övervakningsnämnden enligt 26 kap. 18 § brottsbalken kan vidta om den frigivne inte iakttar vad som åligger honom. Rätten kan alltså meddela en särskild föreskrift om vad den frigivne ska iaktta under provotiden, fatta beslut om övervakning och övervakare eller biträde till övervakaren samt besluta att varning ska meddelas eller att den frigivne ska stå under övervakning under viss tid efter det att ett år av provotiden har förflutit. Därutöver kan rätten, beträffande en frigiven som begått nytt brott under provotiden, förlänga provotiden med högst ett år. Åtgärderna måste dock beslutas före provotidens utgång.

7.6.2 Den tidigare påföljden är villkorlig dom

Om den tidigare påföljden är villkorlig dom, får den tidigare domen omfatta det nya brottet endast om det nya brottet har begåtts före det att provotiden för den villkorliga domen börjat löpa. I sådana fall får rätten under vissa förutsättningar även döma till högst 200 dagsböter, förena den villkorliga domen med samhällstjänst, besluta om varning, meddela eller ändra föreskrift om fullgörande av skadeståndsskyldighet, meddela eller ändra föreskrift om att den dömda ska bistå den skadelidande med arbete eller förlänga provotiden till tre år (34 kap. 5 § första–fjärde styckena).

Även i fall där rätten dömer ut en särskild påföljd för den nya brottsligheten får rätten även besluta om varning, meddela eller ändra föreskrift om fullgörande av skadeståndsskyldighet, meddela eller ändra föreskrift om att den dömda ska bistå den skadelidande med arbete och förlänga provotiden till tre år (34 kap. 5 § fjärde stycket).

En villkorlig dom får undanröjas endast om fråga uppkommer i mål där den dömda häktats eller fått del av åtal inom ett år från provotidens utgång. Om en villkorlig dom undanröjs ska rätten när den bestämmer ny påföljd ta skälig hänsyn till utdömda böter och till vad den dömda har undergått till följd av en föreskrift om samhällstjänst. Det får då dömas till ett kortare fängelsestraff än vad som är föreskrivet för brottet (34 kap. 5 § femte stycket).

7.6.3 Den tidigare påföljden är skyddstillsyn

Om rätten beslutar att en tidigare utdömd skyddstillsyn ska omfatta även det nya brottet får rätten, under vissa förutsättningar, samtidigt även döma till högst 200 dagsböter, förena skyddstillsynen med samhällstjänst, förena skyddstillsynen med fängelse enligt 28 kap. 3 § brottsbalken, besluta om varning, besluta om övervakning under viss tid efter det att prövotiden har förflutit, dock längst till prövotidens utgång, besluta om föreskrifter enligt 26 kap. 15 § brottsbalken om bl.a. bostad, anställning eller behandling, förlänga prövotiden till fem år, eller förena skyddstillsynen med kontraktsvård (34 kap. 6 § första–fjärde styckena).

Om rätten dömer ut en särskild påföljd för den nya brottsligheten får rätten samtidigt besluta om varning, besluta om övervakning under viss tid, besluta om föreskrifter enligt 26 kap. 15 § brottsbalken, förlänga prövotiden till högst fem år eller förena skyddstillsynen med kontraktsvård (34 kap. 6 § fjärde stycket).

Om skyddstillsynen undanröjs och den tilltalade i stället döms till fängelse ska skälig hänsyn tas till vad han eller hon undergått till följd av domen på skyddstillsyn och vad han eller hon verkställt av böter eller fängelse som utdömts i samband med skyddstillsynen (34 kap. 6 § femte stycket). Fängelse får därvid dömas ut på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har en uppgift om hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd lämnats i domen ska detta beaktas när straffets längd bestäms.

7.7 Vissa straffsanktionerade förbud

7.7.1 Kontaktförbud

I lagen (1988:688) om kontaktförbud finns bestämmelser om förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en person eller att följa efter denna person. Den 1 oktober 2011 ersattes uttrycket besöksförbud med kontaktförbud.²

Ett *kontaktförbud* får enligt lagen meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera den som förbudet avses skydda. Vid bedömningen

---

² Prop. 2010/11:45.

om det finns en sådan risk ska det särskilt beaktas om den mot vilken förbudet avses gälla har begått brott mot någons liv, hälsa, frihet eller frid. Ett kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud uppväger det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla. Ett kontaktförbud omfattar inte kontakter som med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogade (1 §).

Om det på grund av särskilda omständigheter finns en påtaglig risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid får kontaktförbudet också avse förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan, s.k. *kontaktförbud avseende gemensam bostad*. Ett sådant förbud får endast meddelas om det finns starka skäl för det (1 a §).

Ett kontaktförbud kan utvidgas om det kan antas att ett vanligt förbud inte är tillräckligt. Ett *utvidgat kontaktförbud* får avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas. Den som har överträtt ett utvidgat kontaktförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område, s.k. *särskilt utvidgat kontaktförbud*. Förbudet får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud ska förenas med villkor om elektronisk övervakning om det inte finns särskilda skäl mot det. Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger väsentligt tyngre än den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla (2 §).

Ett kontaktförbud meddelas för viss tid, högst ett år, och får förlängas med högst ett år i taget. Kontaktförbud avseende gemensam bostad får meddelas för högst två månader och får förlängas endast om det finns särskilda skäl och då med högst två veckor i taget. Särskilt utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning får meddelas för högst sex månader och får förlängas med högst tre månader i taget (4 §).

Frågor om kontaktförbud prövas av allmän åklagaren och tas upp på begäran av den som förbudet avses skydda eller när det annars finns anledning till det (7 §). Offentligt biträde ska som huvudregel förordnas när det är fråga om kontaktförbud avseende gemensam bostad eller särskilt utvidgat kontaktförbud (7 a §). Om den som

ålagts ett kontaktförbud eller den som förbudet avses skydda begär det, ska åklagarens beslut prövas av tingsrätten (14 §).

Den som bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktsförbud till böter eller fängelse i höst ett år. I ringa fall ska dock inte dömas till ansvar (24 §). Den som har meddelats ett särskilt utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning och som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet hindrar att den elektroniska övervakningen kommer till stånd eller kan fortgå döms för hindrande av elektronisk övervakning till böter eller fängelse i högst ett år (25 §).

7.7.2 Tillträdesförbud

I lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang finns bestämmelser om att en person får förbjudas att få tillträde till och vistas på inhägnad plats huvudsakligen avsedd för idrottsutövning när idrottsarrangemang anordnas på platsen av en idrottsorganisation (tillträdesförbud). Tillträdesförbud får inte avse den som är under femton år (1 §).

En person kan få tillträdesförbud, om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon kommer att begå brott under idrottsarrangemang. Vid bedömningen om det finns en sådan risk ska det särskilt beaktas om personen tidigare har begått ett sådant brott eller annars i samband med idrottsarrangemang. Om syftet med tillträdesförbud kan tillgodoses genom en mindre ingripande åtgärd, får förbud inte meddelas. Förbud får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den enskilde (2 §).

Ett tillträdesförbud ska gälla för en viss tid, högst ett år, och får förlängas med högst ett år i taget (3 §).

Frågor om tillträdesförbud enligt lagen prövas av allmän åklagare. Frågan tas upp på ansökan av den idrottsorganisation som anordnar idrottsarrangemang som förbudet avses skydda eller av specialidrottsförbundet för den aktuella idrottsverksamheten inom Sveriges Riksidrottsförbund. En fråga om tillträdesförbud tas också upp på anmälan av polismyndighet (6 §). Om ett beslut i fråga om tillträdesförbud går en part emot ska tingsrätten på begäran av parten pröva åklagarens beslut (13 §).

Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms för överträdelse av tillträdesförbud till böter eller fängelse i högst sex månader (22 §).

8 Reformbehov och utgångspunkter

8.1 Reformbehov

8.1.1 Traditionellt samarbete

Den svenska lagstiftningen avseende internationell straffverkställighet har tillkommit successivt. Internationella verkställighetslagen (IVL) utformades för att möjliggöra ett tillträde till brottmålsdomskonventionen från år 1970. Lagen har därefter byggts ut och anpassats till olika nya internationella åtaganden och avtal som Sverige tillträtt. Detta har medfört strukturella brister. Lagen är svåröverskådlig och svårtillämpad, vilket skapat problem för de tillämpande myndigheterna. Behovet av en omarbetning av lagen påpekades redan i samband med att överförandekonventionen inarbetades i lagen år 1985. Ett sådant arbete bedömdes dock lämpligt först efter att erfarenhet av tillämpningen av de olika konventionerna uppnåtts.¹ Det har visat sig att det i praktiken framför allt är bestämmelserna som bygger på överförandekonventionen, som endast avser frihetsberövande påföljder, som tillämpas och då i störst utsträckning avseende fängelsestraff. Övriga delar i lagstiftningen tillämpas förhållandevis begränsat. Det är nu dags att göra den översyn och modernisering av lagen som behövs.

Handläggningstiderna vid ärendehantering enligt IVL är i dag långa. Regler som innebär en enklare hantering av överförandeärenden är därför behövlig. Exempelvis finns det ett behov för de svenska myndigheterna att kunna kommunicera direkt med motsvarande utländska myndigheter. Detta kan i dagsläget försvåras genom antalet beslutsnivåer och att vissa beslut fattas på regeringsnivå.

Ett grundläggande syfte för samarbetet kring överförande av straffverkställighet gällande frihetsberövande påföljder är att bidra

---

¹ Prop. 1983/84:197 s. 15 f. och 22.

till den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att verkställigheten sker där den dömden är medborgare eller har sin hemvist. I dagsläget är det inte alltid ett överförande kommer till stånd trots att den dömdes återanpassning skulle underlättas därav. Ett behov av att skapa en mer väl fungerande ordning för överförande av straffverkställighet föreligger därför. En mer fungerande ordning kan förutom att bidra till att fler dömda kan avtjäna straffet där återanpassningen sker bäst, även leda till ett gott resursutnyttjande inom framför allt Kriminalvården. För de tillämpande myndigheterna kan det även vara en fördel om förfarandena enligt de olika systemen, som hänför sig till olika geografiska områden, är så likartade som möjligt. Detta kan leda till effektivitet och kortare handläggningstider.

När det gäller överförande av beslut om förverkande är syftet framför allt att motverka den gränsöverskridande organiserade brottsligheten. Genom att skapa en enklare ordning för att verkställa förverkandebeslut kan behovet av en mer effektiv brottsbekämpning tillgodoses.

8.1.2 Ömsesidigt erkännande

Inom EU pågår ett arbete med att ersätta det traditionella samarbetet med en ordning som bygger på principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden, se avsnitt 2.4. På det straffrättsliga området syftar detta bl.a. till att skapa ett enklare och effektivare förfarande mellan länderna inom EU när det gäller att verkställa straffrättsliga påföljder.

Rambesluten om erkännande och verkställighet av frihetsberövande- respektive frivårdspåföljder introducerar ett nytt sätt att samarbeta vid överförande av sådana påföljder. Samarbetet innebär ett åtagande att, i viss omfattning, som verkställande stat på begäran erkänna och verkställa andra medlemsstaters domar om frihetsberövande respektive frivårdspåföljder. Prövningen av om den andra statens dom ska erkännas och påföljden verkställas är enligt rambesluten begränsad till ett antal vägransgrunder. Om den verkställande staten finner att det finns en sådan omständighet, får den vägra erkännande och verkställighet. I annat fall ska den verkställande staten överta verkställigheten av påföljden. Genomförandet av rambesluten kräver ny lagstiftning.² Det ingår i utredningens uppdrag att lämna förslag på sådan reglering.

---

² Prop. 2007/08:84 s.20. och prop. 2008/09:19 s. 33 ff.

8.2 Utredningens utgångspunkter

I uppdraget ingår både en översyn och modernisering av IVL och genomförande av rambesluten om erkännande och verkställighet av frihetsberövande respektive frivårdspåföljder. Frågornas gemensamma beredning bör enligt direktiven ske för att motverka en splittring av regleringen. Härigenom skapas förutsättningar för ett enhetligt, samordnat och överskådligt regelverk. En utgångspunkt för utredningen är därför att så långt som möjligt hitta gemensamma lösningar för olika frågeställningar. En skillnad mellan det traditionella samarbetet och samarbetet inom EU är dock att medlemsstaterna inom EU har åtagit sig att, i viss omfattning, erkänna varandras domar på de aktuella områdena. Det konventionsbaserade samarbetet överlåter i stället, som regel, åt den verkställande staten att avgöra om ett överförande ska ske eller inte. Detta innebär att regleringen för olika samarbetsområden i vissa delar måste utformas på olika sätt.

Ökad rörlighet för personer och även den ökade gränsöverskridande brottsligheten har medfört att det blir allt vanligare att personer begår brott i ett annat land än det land de är bosatta i. Frågor kring överförande av straffverkställighet aktualiseras därför i dag i en ökad utsträckning. Vid organiserad brottslighet är det också vanligt att flera länder har jurisdiktion och att brottsligheten riktar sig mot intressen i flera stater. Vilket land som i praktiken blir den dömande staten kan bero på tillfälligheter.

Ett grundläggande syfte med det internationella straffrättsliga samarbetet avseende frihetsberövande påföljder och frivårdspåföljder är att bidra till att straffet verkställs där förutsättningarna är bäst för den dömdes sociala återanpassning. Detta bör vara en utgångspunkt i den nya regleringen. Var den dömden bör avtjäna sitt straff bör alltså som utgångspunkt avgöras av var dennes behov av stöd och hjälp för att avstå från att återfalla i brott tillgodoses bäst.

I allmänhet anses förutsättningarna för en god återanpassning öka om den dömden får avtjäna straffet i det land till vilket han eller hon har sin starkaste anknytning genom bl.a. medborgarskap och hemvist. Synen på vilken anknytning som krävs skiljer sig åt mellan olika länder. I vissa länder är medborgarskapet av avgörande betydelse, medan det i andra – som i Sverige – har större betydelse var den faktiska anknytningen är störst när frågan om överförande av verkställighet uppkommer. Nuvarande svensk praxis innebär exempelvis att den som är bosatt i Sverige och har haft en längre hemvistid här som regel anses ha en sådan anknytning att verkställighet av

en utomlands ådömd frihetsberövande påföljd kan ske här. Även om ett svenskt medborgarskap är en stark anknytningsfaktor är det för den som varit bosatt utomlands under lång tid enligt praxis inte givet att verkställigheten bör ske här. Nuvarande lagstiftning och praxis bygger på att en helhetsbedömning av samtliga omständigheter ska göras i varje enskilt fall för att bedöma var den sociala återanpassningen kan antas ske bäst. Ur både ett individperspektiv och ett statsperspektiv är det värdefullt om dömda personer verkställer straffet och återanpassas där de kan antas komma att befinna sig efter verkställigheten. Ur ett statsperspektiv kan det även finnas ekonomiska intressen häri.

För den enskilda individen kan det dock i vissa fall vara andra skäl än anknytningen som gör att han eller hon önskar avtjäna straffet i ett särskilt land. Det kan exempelvis bero på hur fängelseförhållandena ser ut, reglerna om villkorlig frigivning eller en önskan om att bygga upp sin framtida tillvaro i ett nytt land. Statens syn på var verkställigheten bör ske kan i sådana fall strida mot individens intresse. Som skydd för den enskilde krävs därför som regel att denne samtycker till ett överförande. När det gäller frihetsberövande påföljder finns dock undantag från samtyckeskravet. Det är fråga om sådana situationer där den dömda personen typiskt sett kan antas främjas av att verkställa påföljden i det andra landet och inte i domlandet. Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder innebär dessutom en ökad möjlighet för medlemsstaterna att överföra straffverkställighet av frihetsberövande påföljder utan den dömdes samtycke. Även i framtiden bör, såväl vid överförande till länder inom som utom EU, statens intresse av att personer med starkare anknytning i ett annat land avtjänar straffet där vägas mot individens inställning i det enskilda fallet. En utgångspunkt för den nya regleringen bör vara att i största möjliga mån möjliggöra överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder till och från Sverige, men alltjämt se till att individens intressen tillgodoses. Detta gör sig särskilt gällande när det är fråga om långa straff. Om den dömdes samtycke inte krävs enligt lagstiftningen bör dock en presumtion råda för verkställighet i hemlandet och en invändning exempelvis om att standarden i de svenska fängelserna är högre än i hemlandet bör inte hindra överföring till ett land där fängelsestandarderna är tillfredsställande.

För Sverige som verkställande stat innebär det att svenska myndigheter verkställer en annan stats brottmålsdom och att Sverige därmed ställer sitt system för verkställighet till andra länders för-

fogande. För att detta ska vara möjligt måste det krävas att rättsäkerheten för den enskilde har tillgodosetts i det utländska förfarandet. Vid bedömning av om en dom ska erkännas är det därför naturligt att det ställs vissa krav på exempelvis förfarandet i det andra landet eller på vilka straffrättsliga bedömningar som görs i det landet. Exempelvis bör det, för verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom, som regel krävas att det rättsliga förfarandet i den andra staten motsvarar de krav som uppställs i Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna. Andra exempel på grundläggande principer som bör iakttas vid verkställighet av utländska straff är att gärningen ska motsvara ett brott i Sverige och principen att ett brott inte ska dömas eller påföljd inte ska verkställas två gånger (principen om *ne bis in idem*). Ur ett statsperspektiv är det naturligt att det skapas förutsättningar att i lagstiftningen kunna tillförsäkra att personer inte är frihetsberövade i Sverige eller verkställer en påföljd på grundval av domar och beslut som inte uppfyller grundläggande principer i Sverige.

Även om staten önskar värna dessa grundläggande principer kan det i vissa situationer av humanitära skäl vara angeläget att kunna överföra verkställigheten även om detta i vissa fall kan strida mot grunderna i svensk straffrätt. Vid internationell straffverkställighet är det fråga om personer som redan är dömda i en annan stat och som, oavsett ett överförande sker eller inte, har att verkställa påföljden. Den dömda personen kan ha starka skäl för att vilja verkställa påföljden i Sverige. Det kan exempelvis vara fråga om unga lagöverträdare som dömts till påföljd för brott begånget före 15 års ålder. Dessa motstående intressen ställer särskilda krav på hur bestämmelser om vägransgrunder bör utformas när Sverige är verkställande stat. En utgångspunkt bör därför vara att det möjliggörs att hänsyn tas till humanitära skäl.

Del II

Överväganden och förslag om
en ny lag om internationell
straffverkställighet

9 En ny lag om internationell straffverkställighet och dess tillämpningsområde

9.1 En ny lag om internationell straffverkställighet

Förslag: Det ska införas en ny lag om internationell straffverkställighet. Lagen ska innehålla bestämmelser om verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands och verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige. Utgångspunkten är att den nya lagen ska vara konventionsneutral.

Internationella verkställighetslagen (IVL) är som närmare beskrivs i avsnitt 8.1.1 i behov av en översyn och modernisering. Eftersom IVL i grunden är utformad efter brottmålsdomskonventionen, som i praktiken sällan tillämpas, behövs en större omarbetning av lagen. Enligt direktiven bör, om en lösning väljs att utforma lagen efter de olika konventionerna, regelverket utgå från den konvention som huvudsakligen tillämpas. Det står dock utredaren fritt att i stället föreslå en mer konventionsneutral reglering, i syfte att underlätta genomförandet av framtida internationella överenskommelser.

För majoriteten av ärenden som hanteras enligt lagen tillämpas överförandekonventionen. Denna omfattar endast frihetsberövande påföljder. Böter regleras enbart genom brottmålsdomskonventionen, medan förverkande tas upp i brottmålsdomskonventionen samt i ett antal andra överenskommelser. För att uppnå ett enklare och mer lättöverskådligt regelverk anser vi att regleringen, som i och för sig ska bygga på nu gällande överenskommelser, i sin utformning som utgångspunkt bör vara konventionsneutral. Detta medför även att regeringen inte, som i dag, behöver förordna för

vilka överenskommelser och vilka stater som lagen ska tillämpas. Detta kan i stället framgå genom tillämpningsföreskrifter.

Vi bedömer att det i lagen bör framgå vad som gäller som huvudregel avseende en viss fråga, t.ex. om den dömdes anknytning, men att annat kan gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. De överenskommelser som avses och de närmare artiklarna däri kan framgå av ett tillkännagivande. Vidare bör tillkännagivandet (2010:1028) av andra staters anslutning till vissa konventioner om straffrättslig samarbete ersättas av ett nytt tillkännagivande där det framgår vilka stater som är anslutna till de konventioner som omfattas av den nya lagen. På detta sätt kan en överskådlig och enkel reglering uppnås för huvuddelen av antalet ärenden. För de ärenden som hanteras enligt en överenskommelse som tillämpas mer sällan kan en kontroll av den aktuella överenskommelsen vara aktuell.

Lagen ska, liksom i dag, vara uppdelad när det gäller bestämmelser om verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands och verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige. För att göra regelverket ytterligare överskådligt bör bestämmelserna även vara uppdelade efter de olika påföljder som ska tillämpas genom lagen. I brottmålsdomskonventionen finns särskilda förfaranderegler som väsentligen skiljer sig från sådana regler i andra överenskommelser. Dessa tillämpas mycket sällan. För att göra lagen mer översiktlig bedömer vi att dessa särskilda förfaranderegler bör tas in ett särskilt kapitel i lagen.

Eftersom strukturen i regleringen med våra förslag blir helt ny och då regelverket även i sak kommer att förändras i vissa delar, gällande exempelvis beslutsordningen, bör bestämmelserna föras in i en ny lag. Den nya lagen bör benämnas lagen om internationell straffverkställighet. Verkställighetsföreskrifter, t.ex. bestämmelser om formkrav, samråd och underrättelser, kan ges i förordningsform eller som myndighetsföreskrifter. Vidare ska det som nämns ovan tillkännages vilka internationella överenskommelser som omfattas av lagen och vilka stater som tillträtt dessa.

9.2 Lagens geografiska tillämpningsområde

Förslag: Lagen ska inte gälla i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller genom lagen (2014:00) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

På motsvarande sätt som i IVL ska det i den nya lagen upplysas om att det i lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall och att det i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall.

IVL gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom den nordiska verkställighetslagen (NVL) (se 42 § IVL). Den nya lagens tillämpningsområde ska begränsas på motsvarande sätt. Detta innebär att verkställighet i ett annat nordiskt land av böter, förverkande eller fängelse eller verkställighet i Sverige av motsvarande straff som dömts ut i de nordiska länderna även i fortsättningen kommer att regleras genom NVL.

Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ersätter, när det gäller förbindelserna mellan medlemsstaterna, brottmålsdomskonventionen, överförandekonventionen jämte tilläggsprotokollet och Schengenavtalet. Detta innebär att verkställighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen av en frihetsberövande påföljd eller verkställighet i Sverige av en frihetsberövande påföljd som dömts ut i en annan medlemsstat, i fortsättningen i stället ska regleras genom den lagstiftning som genomför rambeslutet, se del III. Detta ska, på motsvarande sätt som gäller NVL, framgå i den nya lagen om internationell straffverkställighet.

Här kan noteras att det nordiska samarbetet endast omfattar fängelse. I fråga om verkställighet av t.ex. överlämnande till rättspsykiatrisk i en annan nordisk stat får därför den nya lagen om internationell straffverkställighet tillämplighet i förhållande till Norge och Island och den nya lagen som genomför rambeslutet tillämplighet i förhållande till Danmark och Finland.

Rambesluten om erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande har i svensk rätt genomförts genom lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen. IVL gäller vid sidan av dessa lagar i den mån lagen kan anses tillåta ett förenklat förfarande jämfört med rambesluten. Upplysning om dessa lagar finns därför i 1 § tredje och fjärde stycket IVL.¹ En motsvarande upplysning bör föras in i den nya lagen.

9.3 Krav på ömsesidighet

Förslag: Lagen ska vara tillämplig i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse rörande straffverkställighet som är bindande för Sverige. Lagen ska även kunna tillämpas i ett enskilt fall, där kravet på ömsesidighet inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl.

Enligt gällande rätt krävs för tillämplighet av IVL som huvudregel ömsesidighet genom att Sverige ingått en överenskommelse, genom en konvention eller ett avtal, med den andra staten. Det har dock bedömts att det i vissa fall kan finnas skäl att utan krav på ömsesidighet kunna överföra straffverkställighet till och från Sverige. Förutsättningarna för detta är att det föreligger synnerliga skäl för ett överförande, att den dömda är medborgare eller har hemvist i den stat dit överflyttningen ska ske och att det är fråga om en frihetsberövande påföljd. Regeringen kan i sådana fall ge ett förordnande om överförande (se 3 § IVL). Synnerliga skäl enligt bestämmelsen kan föreligga vid fall där det finns starka humanitära, sociala eller liknande skäl. Enligt förarbetena ska vid prövningen av om synnerliga skäl föreligger inte bara den dömdes personliga förhållanden beaktas utan även hänsyn tas till påföljdens svårhetsgrad och totala längd liksom till längden av den verkställighetstid som återstår. En annan omständighet som kan utgöra synnerliga skäl vid överförande från Sverige till annan stat, är om den staten tidigare, i samband med att verkställighet har flyttats från den staten till Sverige, har gjort förbehåll om ömsesidighet.²

¹ Prop. 2008/09:218 s. 88 och prop. 2010/11:43 s. 146.

² Prop. 1972:98 s. 108.

Regeringen gör i ärenden där det inte finns någon överenskommelse en diskretionär prövning, med beaktande av alla omständigheter i det enskilda fallet, av om ett överförande till eller från Sverige bör ske. Faktorer som i denna bedömning kan ha betydelse är; den dömdes medborgarskap, uppehållstillstånd, hur lång tid den dömdes vistats i domslandet, den andra staten samt eventuellt i ett tredje land, om den dömdes har minderåriga barn eller andra familjemedlemmar i något av länderna, om den dömdes har arbete i något av länderna, om den dömdes förkommer i belastningsregistret och om den dömdes har ett utvisningsbeslut. I stort är det samma bedömningsgrunder som har betydelse vid avgörande av var den dömdes sociala återanpassning kan antas ske bäst.

Vi bedömer att utgångspunkten även för den nya lagens tillämplighet bör vara att det finns en internationell överenskommelse rörande verkställighet av brottmålsdom som är bindande för Sverige. Detta ska framgå av lagen.

Eftersom det normalt brukar förekomma några ärenden per år där fråga uppkommer om att kunna överföra verkställigheten av en frihetsberövande påföljd i förhållande till en stat med vilken Sverige inte har någon överenskommelse, finns det skäl att även fortsättningsvis mot bakgrund av humanitära skäl kunna göra undantag från kravet på ömsesidighet. För svensk del ska det alltså finnas ett utrymme att tillämpa lagen även när det inte föreligger någon överenskommelse. En förutsättning för ett beslut om ett överförande i ett sådant fall är naturligtvis att även den andra staten godtar ett överförande.

Fråga är då om det finns skäl att på något sätt ändra dagens undantagsbestämmelse. I dag krävs synnerliga skäl för ett förordnande. Av den regeringspraxis som finns kan konstateras att kraven i praktiken i många fall inte är så högt ställda som rekvisitet förutsätter. Vi anser därför att kravet på synnerliga skäl kan ändras till särskilda skäl. Detta rekvisit stämmer bättre överens med den praxis som utarbetats och som innebär en sammantagen bedömning av den dömda personens anknytning till respektive stat. Ett grundläggande krav är i dag att den dömdes är medborgare eller har hemvist i den verkställande staten. Ett sådant minimikrav bör alltså gälla. Detta behöver emellertid inte framgå i lagen utan vara en anknytningsfaktor som tas med i helhetsbedömningen. Därutöver kan vägas in hur länge den dömdes haft hemvist i respektive land eller i tredje land, om den dömdes har uppehållstillstånd i den verkställande staten och om så är fallet vilken form av tillstånd, den dömdes familjeförhållanden och då särskilt om det finns minderåriga barn i någon av stater-

na, den dömdes arbetsförhållanden, om det föreligger något utvisningsbeslut samt om den dömda förekommer i belastningsregister. Vidare ska faktorer som påföljdens svårhetsgrad och längd samt hur mycket av verkställighetstiden som återstår när frågan väcks alltjämt ha betydelse.

Möjligheten att besluta om ett överförande trots att det inte finns någon överenskommelse gäller i dag endast frihetsberövande påföljder. Enligt vår bedömning bör bestämmelsen göras generell och omfatta böter och förverkande. Härigenom ges ökade möjligheter till brottsbekämpningen även i förhållande till länder med vilka Sverige inte har någon överenskommelse. Vid en bedömning av om det finns särskilda skäl bör i detta sammanhang hänsyn tas till om ett överförande av verkställigheten kan bidra till en mer effektiv brottsbekämpning.

9.4 Lagens tillämpningsområde

9.4.1 Gällande rätt

Nuvarande bestämmelser om vilka utländska respektive svenska brottmålsdomar som omfattas av IVL:s tillämpningsområde finns i 1 § första och andra stycket IVL.

Beträffande *utländska brottmålsdomar* som får verkställas i Sverige omfattar lagen frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den andra staten ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av annan myndighet än domstol.

I bilaga II till brottmålsdomskonventionen finns en förteckning över lagöverträdelse som inte omfattas av strafflag, men som likställs med brott mot strafflag. Enligt artikel 1 b) omfattas dessa lagöverträdelse av konventionen under förutsättning att i fall då påföljd åläggs av administrativ myndighet, avgörandet kan överklagas vid domstol. Detta har inte föranlett någon särskild definition i 1 § IVL utan i stället finns i 5 § andra stycket 8 IVL en allmän bestämmelse om att påföljd som har ålagts i annan konventionsstat inte får verkställas i Sverige om verkställighet här skulle strida mot konventionen.³

Beträffande *svenska brottmålsdomar* som får verkställas i annan stat omfattas frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som

---

³ Prop. 1972:98 s. 105.

ådömts eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot. Detta gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Enligt förarbetena torde uttrycket frihetsberövande påföljd formellt omfatta även den anstaltsbehandling som enligt 28 kap. 3 § brottsbalken kan förenas med skyddstillsyn, men att det i praktiken inte torde bli aktuellt att låta verkställa en sådan påföljd i en främmande stat.⁴ I praktiken har lagen tillämpats på påföljderna fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Lagen verkar inte ha tillämpats för överförande av verkställighet av sluten ungdomsvård till en annan stat.

När det gäller förverkande är detta inte en påföljd utan en särskild rättsverkan av brott. I 4 § tredje stycket IVL anges att vad som i lagen sägs om påföljd även gäller förverkande, om inte annat särskilt föreskrivs.

9.4.2 Definition av en svensk brottmålsdom

Förslag: Lagen ska tillämpas på en av svensk domstol meddelad dom eller beslut som innebär fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård, sluten ungdomsvård, böter eller förverkande. Med en svensk brottmålsdom likställs ett godkänt strafföreläggande eller ett godkänt föreläggande av ordningsbot.

Bedömning: Lagen ska inte omfatta överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

De internationella överenskommelser som för närvarande omfattas av IVL framgår i avsnitt 2.1. Dessa överenskommelser, som behandlar frihetsberövande påföljder, böter och förverkande ska omfattas av den nya lagen.

De överenskommelser som omfattas av IVL innebär inte någon förpliktelse för Sverige att låta frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande verkställas i en annan konventionsstat. Det bör av lagen framgå vilka svenska påföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde och vars verkställighet därmed är möjlig att överföra till en

⁴ Prop. 1972:98 s. 106.

annan stat. På motsvarande sätt som i dag ska den nya lagen omfatta dom eller beslut av domstol samt beslut som meddelats av annan myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot.

Frihetsberövande påföljder

En genomgång av frihetsberövande påföljder i svensk rätt finns i avsnitt 7.2. Det är i dag möjligt att enligt IVL överföra fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Överlämnande till annan vård omfattas inte.⁵

Det finns inget som tyder på att de av praktiska eller principiella skäl finns anledning att avseende fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård begränsa tillämpningsområdet. Praxis visar att det finns ett behov av att kunna överföra fängelsestraff och överlämnande till rättspsykiatrisk vård som utdöms i Sverige till den dömdes hemland. Även den nya lagen bör därför omfatta dessa påföljder.

Såvitt är känt överförs inte verkställigheten av sluten ungdomsvård till den dömdes hemland med tillämpning av IVL. Slutens ungdomsvård kan överföras till följd av en europeisk arresteringsorder eller en nordisk arresteringsorder. Antalet fall där det kan antas finnas skäl att överföra verkställigheten till den dömdes hemland är förmodligen få. Det kan dock inte uteslutas att det i framtiden kan förekomma enskilda fall där det kan finnas skäl att genomföra ett sådant överförande. Det bör därför av den nya lagen framgå att även slutens ungdomsvård omfattas av tillämpningsområdet.

En annan frihetsberövande påföljd enligt svensk rätt är överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, se avsnitt 7.2.3. Möjligheten att överlämna till sådan vård i stället för sedvanlig påföljd används i liten utsträckning. Påföljdsutredningen har dessutom lämnat förslag om att påföljden ska avskaffas.⁶ Verkställighet av en sådan påföljd kan enligt nuvarande lagstiftning inte anförtros åt annan stat. Det har tidigare inte bedömts lämpligt att låta IVL omfatta annan vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Det har inte framkommit något som gör att det nu skulle finnas skäl för en förändring i denna del. Någon utökning av tillämpningsområdet bör alltså inte ske i detta avseende.

---

⁵ Prop. 1983/84:197 s. 49.

⁶ SOU 2012:34, band 2, s. 640 ff.

Böter

En beskrivning av böter finns i avsnitt 7.3.

Utänför det nordiska och det europeiska samarbetet är det endast brottmålsdomskonventionen som möjliggör verkställighet av böter i en annan stat. Beslut om företagsbot, återbetalning av rättegångskostnad eller avgift till brottsofferfond omfattas inte av lagen.⁷ Lagen omfattar således böter enligt 25 kap. brottsbalken. Det har inte framkommit något som gör att det finns anledning att avseende tillämpligheten på bötesstraff göra någon annan bedömning. I och för sig tillämpas lagen i praktiken inte för överförande av svenska böter till en annan konventionsstat. Detta har troligen att göra med det krångliga förfarandet enligt konventionen samt att så få stater tillträtt denna. Dessutom finns det ju nu en särskild ordning för överförande av bötesstraff mellan medlemsstater inom EU. Det kan emellertid inte uteslutas att konventionen kan komma att tillämpas i en större omfattning i framtiden eller att andra överenskommelser avseende böter ingås som kan omfattas av lagen. Böter ska därför även fortsättningsvis omfattas av lagens tillämpningsområde.

Förverkande

En beskrivning av förverkande finns i avsnitt 7.4.

En effektiv brottsbekämpning förutsätter ett utvecklat och väl fungerande internationellt samarbete. En rad konventioner har antagits i syfte att främja och förstärka åtgärder för att förebygga och bekämpa brottslighet. En avgörande förutsättning för att med framgång kunna bekämpa allvarlig brottslighet är att det finns effektiva möjligheter att beröva gärningsmännen vinster från den brottsliga verksamheten. IVL gäller såväl sak- som värdeförverkande. De olika förverkandekonventionerna som enligt 21 a–h IVF omfattas av lagens tillämpningsområde omfattar delvis olika fordringar och exekutionstitlar.

IVL tillämpas sällan för överförande av svenska beslut om förverkande. Sedan 1999 har lagen tillämpats vid cirka tio tillfällen. Det finns dock inte någon anledning att ändra på lagens tillämpningsområde avseende förverkande. Det blir alltjämt de olika konventionerna som styr vilka typer av förverkande som omfattas.

---

⁷ Prop. 2003/04:92 s. 23.

9.4.3 Definition av en utländsk brottmålsdom

Förslag: Lagen ska tillämpas på en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som meddelats av domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande. Detta gäller även beslut om böter eller förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol i en annan stat i ett straffrättsligt förfarande eller i ett förfarande som i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige likställs med ett straffrättsligt förfarande.

De konventioner som regleras av IVL och som även ska regleras genom den nya lagen omfattar frihetsberövande påföljd, böter och förverkande.

Det ska även av den nya lagen framgå vilka utländska brottmålsdomar och beslut som omfattas av lagens tillämplighet. Den nya lagen ska tillämpas på motsvarande utländska brottmålsdomar som omfattas av gällande rätt. Den definition avseende utländsk brottmålsdom som finns i 1 § första stycket IVL kan därför användas som förebild. Vi bedömer dock att några språkliga justeringar av definitionen är nödvändig, även om det inte är fråga om någon ändring i sak.

Med utländsk brottmålsdom ska avses en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som meddelats av domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande. Även beslut om böter och förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol i en annan stat ska omfattas om detta skett efter ett straffrättsligt förfarande eller efter ett förfarande som i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige har likställts med ett straffrättsligt förfarande. Detta innebär att beslut efter ett administrativt förfarande som huvudregel inte ska omfattas av lagen. Som nämnts ovan finns det dock i bilaga II till brottmålsdomskonventionen en uppräknning av sådana förfaranden som kan omfattas av konventionen under förutsättning att myndighetens beslut kan överklagas till domstol. Att även sådana beslut omfattas av tillämpningsområdet bör framgå av den nya lagen.

9.4.4 Definition av en utländsk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

Förslag: Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen avses med en utländsk utevarodom ett utländskt avgörande som omfattas av lagen och som har meddelats utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Med europeisk brottmålsdom förstås enligt IVL dom eller annat avgörande, vars verkställighet ska prövas enligt brottmålsdomskonventionen. Med utevarodom förstås ett sådant angivet avgörande som meddelats här i landet eller i främmande stat av domstol eller annan myndighet utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol (4 § första och andra stycket IVL). Denna särskilda definition hänger ihop med det särskilda förfarande som vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ska användas vid utevarodomar. Uttrycket omfattar inte bara dom som har meddelats av domstol efter förhandling vid vilken den tilltalade inte varit personligen närvarande utan också sådant av annan myndighet träffat avgörande som i brottmålsdomskonventionen har betecknats som "ordonnance pénale", för svenskt vidkommande strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot.⁸

De särskilda förfaranderegler som gäller för en utländsk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ska även finnas i den nya lagen, se avsnitt 14.5.1. För att kunna avgränsa i vilka fall detta särskilda förfarande ska användas bör definitionen av utevarodom föras in i den nya lagen. Däremot föreslår vi att det inte i den nya lagen ska tas in särskilda bestämmelser för förfarandet vid en svensk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, se avsnitt 14.5.2. Definitionen kan därför begränsas till en utländsk utevarodom.

---

⁸ Jfr prop. 1972:98 s. 109.

9.4.5 Frivårdspåföljder

Bedömning: Lagen ska inte omfatta frivårdspåföljder.

Den enda konvention som reglerar internationell straffverkställighet av frivårdspåföljder är den s.k. övervakningskonventionen. Den har i svensk rätt genomförts genom lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL), se avsnitt 2.2. En möjlighet för att uppnå en mer sammanhållen reglering av internationell straffverkställighet, utanför det nordiska och europeiska samarbetet, är att även låta de frivårdspåföljder som omfattas av IskL ingå i den nya lagen. Det som talar mot detta är att förfarandereglererna skiljer sig väsentligt från vad som gäller enligt regleringen i IVL. Den enkelhet och överskådlighet som vi eftersträvar kan därför försvåras. Detta tillsammans med att övervakningskonventionen i praktiken inte tillämpas gör att vi bedömer att detta regelverk inte bör, i vart fall för närvarande, inarbetas i den nya lagen. För det fall övervakningskonventionen skulle börja tillämpas i en större utsträckning eller om Sverige skulle ansluta sig till andra överenskommelser som rör frivårdspåföljder, är det möjligt att låta den nya lagen omfatta även sådana påföljder.

10 En ny beslutsordning

10.1 Inledning

Enligt internationella verkställighetslagen (IVL) är det regeringen som fattar beslut vid verkställighet i Sverige av frihetsberövande påföljd, böter och förverkande som dömts ut i en annan stat. Vissa beslut kan fattas av åklagare och domstol och vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ska ett domstolsförfarande användas. Beslutande myndigheter vid överförande från Sverige av verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter och förverkande är Kriminalvården, avseende fängelsestraff, Socialstyrelsen, avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård och Kronofogdemyndigheten avseende böter och förverkande. I dessa fall sköts kommunikationen med den andra staten av Justitiedepartementet genom Centralmyndigheten. Myndigheternas beslut kan överklagas till regeringen och de har dessutom en möjlighet att vid särskilda skäl överlämna ett ärende för avgörande till regeringen. I fall där överenskommelse saknas mellan Sverige och den andra staten är det regeringen som beslutar om verkställighet kan överföras.

Regeringen har alltså i dag en stor roll vid förfarandet enligt IVL. Detta har motiverats med att det möjliggör en diskretionär prövning och ger utrymme till hänsynstagande till de allmänna överväganden som ligger till grund för de internationella överenskommelserna. Ärenden om överförande av straffverkställighet kan i vissa fall ha en utrikespolitisk betydelse som motiverar regeringen som beslutande instans. Sådana inslag saknas dock i de allra flesta ärenden och det kan därför ifrågasättas om ärendena regelmässigt ska prövas av regeringen. Enligt direktiven ska utredaren därför överväga och föreslå en mer ändamålsenlig beslutsordning. En ordning som bygger på myndighets- och domstolsprövning överensstämmer med vad rambesluten föreskriver för samarbetet mellan staterna inom EU. Eftersom en sådan ordning också främjar snabbhet och rättssäkerhet bör

den enligt direktiven väljas i första hand. De särskilda frågeställningar och det behov av diskretionära inslag i prövningen som kan uppstå måste dock beaktas. Det ingår därför i uppdraget att bedöma om prövningen i vissa fall och under vissa förutsättningar bör vara förbehållen regeringen.

I annan reglering gällande överförande av straffverkställighet har lagstiftaren valt att lägga beslutsfattandet på myndighetsnivå. Enligt nordiska verkställighetslagen (NVL) är det Kriminalvården som fattar beslut om överförande av frihetsstraff till och från Sverige och Kronofogdemyndigheten fattar beslut om överförande av bötesstraff och beslut om förverkande till och från Sverige. Enligt lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen är Kronofogdemyndigheten behörig myndighet både vid överförande till och från Sverige. Vidare kan i anslutning till ärenden om en europeisk arresteringsorder eller en nordisk arresteringsorder Kriminalvården, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse i vissa fall besluta om överförande av straffverkställighet av frihetsberövande påföljd till och från Sverige.

Överförande av straffverkställighet kan för den enskilde vara ingripande och då särskilt när det gäller frihetsberövande påföljder i de fall den dömdes samtycke inte krävs. En naturlig utgångspunkt är därför att den nya beslutsordningen ska innebära ett rättssäkert förfarande, jfr avsnitt 8.2.

Det kan konstateras att det enligt 2 kap. 9 § regeringsformen är medgivet att till Sverige överflytta verkställighet av frihetsberövande påföljd från en annan stat utan mellankommande beslut av svensk domstol. Det ställs inte i de överenskommelser som omfattas av IVL upp något krav på att beslut om överförande måste fattas på en politisk nivå. Däremot ställs i brottmålsdomskonventionen krav på beslut av domstol när en utländsk påföljd ska verkställas här. Annan myndighet får dock meddela beslut avseende böter och förverkande om beslutet kan överklagas till domstol (artikel 37). I övriga överenskommelser finns det inte något krav på domstolsprövning. För de överenskommelser som omfattar förverkande används samma förfarande som vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, dvs. åklagar- eller domstolsprövning, se 21 a–i §§ förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, IVF.

10.2 Beslutsordningen vid verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands

10.2.1 Behöriga myndigheter

Förslag: Kriminalvården, avseende fängelse och sluten ungdomsvård, Socialstyrelsen, avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård, och Kronofogdemyndigheten, avseende böter och förverkande, ska vara behöriga myndigheter att pröva och besluta om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands.

Enligt IVL är Kriminalvården, avseende fängelse, Socialstyrelsen, avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård och Kronofogdemyndigheten, avseende böter och förverkande behöriga myndigheter vid överförande av straffverkställighet från Sverige. Myndigheterna har i dag att pröva om det finns förutsättningar för att överföra en svensk påföljd eller förverkande till ett annat land. Regeringen har som framgår ovan vid dessa ärenden en mer begränsad roll.

Det största antalet ärenden om överförande av straffverkställighet från Sverige avser fängelse. *Kriminalvården* har en fungerande organisation för att hantera dessa ärenden. Det har inte framkommit något som talar för att ansvaret i denna del bör ändras. Kriminalvården ska därför även fortsättningsvis ha ansvar för att pröva om det finns förutsättningar att överföra verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff till ett annat land enligt lagen.

Antalet ärenden där *Socialstyrelsen* prövar om verkställigheten av överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska överföras till en annan stat är få, drygt ett till två fall per år. Socialstyrelsen prövar i dessa fall om den vård som vid ett överförande kommer ges i den andra staten kan anses lämplig och tillräckligt ingripande. Socialstyrelsen har i och för sig rutiner och den kompetens som krävs för att hantera dessa ärenden. Det kan dock mot bakgrund av att antalet ärenden är begränsat ifrågasättas om det finns en bättre lösning i denna del. Vidare upplever Socialstyrelsen att uppgifterna är verksamhetsfrämmande eftersom dess uppdrag i övrigt när det gäller rättspsykiatrisk vård endast avser tillsynsuppgifter. Vi bedömer inte att det finns skäl att lägga ansvaret på en annan nivå än myndighet, jfr avsnitt 10.3.2. En lösning på myndighetsnivå kan vara att låta Kriminalvården även hantera dessa ärenden. En sådan lösning skulle vara naturlig om överlämnande till rättspsykiatrisk vård avskaffas som påföljd och

Kriminalvården får ett ansvar att verkställa straff även för psykiskt störda lagöverträdare. Som det ser ut i dag har dock Kriminalvården inte de förutsättningar som krävs för att kunna bedöma om verkställigheten av en rättspsykiatrisk vård lämpligen kan verkställas i en annan stat. Det är Socialstyrelsen som bäst kan bedöma verkställigheten i dessa fall i ett annat land och Socialstyrelsen bör därför, i vart fall för närvarande, kvarstå som behörig myndighet när påföljden innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

En nyhet enligt våra förslag är att det uttryckligen ska framgå att lagen ska tillämpas på överförande av verkställighet av sluten ungdomsvård. Frågan om överförande kommer att aktualiseras främst under verkställighetsstadiet, dvs. under handläggningen hos *Statens institutionsstyrelse*. Detta förhållande samt att myndigheten utsetts som ansvarig myndighet för överförande av verkställighet av sluten ungdomsvård till följd av ett ärende om en europeisk eller nordisk arresteringsorder, talar för att Statens institutionsstyrelse bör utses som behörig myndighet enligt lagen. Frågan om överförande av straffverkställighet har emellertid endast uppkommit vid myndigheten vid några enstaka tillfällen och antalet ärenden kan även i framtiden beräknas bli mycket få. Det begränsade antalet ärenden talar för att uppgifterna i stället läggs på Kriminalvården, jfr avsnitt 10.3.3 där vi föreslår att Kriminalvården ska vara behörig myndighet vid överförande av påföljder som kan antas komma att verkställas som sluten ungdomsvård i Sverige. Det kan förenkla för utländska myndigheter att initiera ett ärende om det är samma behöriga myndighet såväl vid överförande av verkställighet till som från Sverige. Även kommunikationsvägarna kan underlättas om samma kanaler användas i båda fallen. Vi anser därför att Kriminalvården bör vara behörig myndighet även för sluten ungdomsvård. Vid överförande från Sverige är det den verkställande myndigheten som bäst kan bedöma i vilka fall ett överförande kan vara aktuellt samt att bedöma en eventuell verkställighet i en annan stat. Det är Statens institutionsstyrelse som i dessa fall har kännedom om förhållandena kring den enskilda individen och bäst kan bedöma om verkställighet i hemlandet kan antas förbättra den sociala återanpassningen. Det kan dels vara fråga om fall där den dömda själv önskar avtjäna straffet i sitt hemland, dels när Statens institutionsstyrelse bedömer att ett överförande skulle underlätta den dömdes återanpassning. Vi bedömer därför att Statens institutionsstyrelse ska kunna initiera ett ärende hos Kriminalvården och att ett nära samråd ska ske mellan myndigheterna. Detta kan framgå av förordning.

Det finns inget som talar för att ändra den ordning som i dag gäller för böter och förverkande där *Kronofogdemyndigheten* är behörig myndighet. Vi föreslår därför inte någon förändring i denna del.

Sammanfattningsvis ska Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård, Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, och Kronofogdemyndigheten, vid böter och förverkande, vara behöriga myndigheter att pröva om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands. Detta ska framgå av den nya lagen. Som framgår i avsnitt 10.6 kan det i vissa undantagsfall finnas skäl att i stället låta regeringen pröva ett ärende.

10.2.2 Överklagande

Förslag: Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut ska även i fortsättningen vara överklagbara. Överklagande ska ske till domstol. Däremot ska det inte längre vara möjligt att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut.

Enligt gällande rätt är det regeringen som är överinstans vid överklagande av myndigheternas beslut (41 § IVL och 12 § IVF). Mot bakgrund av strävan att flytta handläggningen från regeringsnivå till myndighets- och domstolsnivå, finns det inte längre skäl att låta regeringen vara överinstans. Myndigheternas beslut bör, i den mån de ska vara överklagbara, i stället kunna överklagas till domstol.

När det gäller beslut om överförande av verkställigheten av svenska frihetsberövande påföljder till en annan stat, bör dessa även fortsättningsvis kunna överklagas. Detta innebär att Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut i ärenden om överförande av straffverkställighet utomlands ska kunna överklagas till domstol, se vidare avsnitt 14.2.1. När det däremot gäller Kronofogdemyndighetens beslut om överförande av verkställigheten av bötesstraff och beslut om förverkande gör vi en annan bedömning. Beslutet tar här sikte på att verkställigheten av en dom eller ett beslut som vunnit laga kraft ska ske någon annan stans än i Sverige eftersom det kan antas att det finns egendom där. Beslutet är inte ingripande på samma sätt som vid frihetsberövande påföljder där den dömde ska överföras till en annan stat. Det finns inte heller andra skäl som gör att just denna verkställighetsfråga bör kunna överklagas särskilt. Dessutom får Kronofogdemyndighetens beslut om att sända över ett bötes-

straff eller beslut om förverkande för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat inom EU enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av förverkande inom EU, inte överklagas. Det är angeläget att uppnå en enhetlig reglering oavsett vilket geografiskt område det är fråga om. Vi bedömer därför att det i den nya lagen inte ska införas någon möjlighet att klaga på Kronofogdemyndighetens beslut vid överförande av straffverkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande till en annan stat. Detta är alltså en ändring i förhållande till gällande rätt.

Fråga är då om allmän förvaltningsdomstol eller allmän domstol ska vara överinstans vid överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut. Denna fråga behandlas nedan i avsnitt 10.4.

10.3 Beslutsordningen vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

10.3.1 En ny beslutsordning vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

Förslag: Beslutsordningen vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom flyttas från regeringsnivå till myndighets- och domstolsnivå.

Senare års utveckling på området för straffrättsligt samarbete inom EU har gått mot en decentralisering av beslutsfattande och beslut som tidigare fattades av regeringar och ministerier fattas nu i allt större utsträckning av domstolar och myndigheter. Den svenska regeringens roll i olika internationella straffrättsliga förfaranden har minskat efterhand och detta även i förhållande till stater utanför EU. Det finns en strävan att i största möjliga mån minska antalet förvaltningsärenden som i dag hanteras inom Regeringskansliet. Det har exempelvis lämnats förslag på att beslutanderätten vid frågor om utlämning ska överföras från regeringen till allmän domstol.¹

I dag tar många ärenden som handläggs enligt IVL lång tid, vilket delvis har att göra med antalet beslutsnivåer. Det finns därför skäl att även inom detta område flytta beslutanderätten till myndigheter och domstol för att effektivisera förfarandet. Detta kan även skapa

---

¹ SOU 2011:71 s. 620 ff.

större förutsättningar för direkt kommunikation mellan de beslutande instanserna i de olika staterna.

Erfarenheterna från det nordiska samarbetet och från samarbetet inom EU, som tidigare har genomförts i svensk rätt, och där olika myndigheter är beslutande instanser är positiva. Dessa förfaranden är mer effektiva och överföranden sker i en större utsträckning än tidigare. Detta talar för att förfarandena enligt IVL kan effektiviseras om regeringens roll i hanteringen minskar. Huvuddelen av de ärenden som i dag handläggs är av sådan karaktär att de skulle kunna hanteras av myndighet och domstol. Det är mycket ovanligt med ärenden där det förekommer omständigheter som har utrikespolitisk betydelse. Mot bakgrund av detta anser vi att beslutsordningen ska flyttas från regeringsnivå till myndighets- och domstolsnivå. Som framgår i avsnitt 10.6 finns det dock skäl att låta prövningen i vissa undantagsfall vara förbehållen regeringen.

10.3.2 Alternativa beslutande instanser

Bedömning: I ett val mellan domstol, åklagare och verkställande myndigheter ska de verkställande myndigheterna vara beslutande instanser.

Även om regeringen är beslutande instans i de allra flesta ärenden finns det i förfarandet en uppdelning mellan regeringen, åklagare och domstol för bedömning av olika frågor. Dessutom krävs vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen en åklagare- eller domstolsprövning. En första fråga är vilken myndighet/domstol som är bäst lämpad att ta över regeringens roll som behörig myndighet i förfarandet vid överförande av straffverkställighet till Sverige.

I den behöriga myndighetens uppgifter ingår att kontrollera och pröva en framställning från ett annat land eller, i vissa fall, att själv göra en framställning till en annan stat om överförande till Sverige. Prövningen i ett ärende innebär bl.a. att ta ställning till om den dömde har den anknytning som krävs för ett överförande hit, om den utländska påföljden bör anpassas och att ta ställning till eventuella vägransgrunder som aktualiseras. Prövningen är i det största antalet ärenden av enklare karaktär och frågorna av mer praktisk än juridisk natur. I vissa ärenden kan det dock krävas straffrättsliga bedömningar som förutsätter juridisk kompetens.

De instanser som är tänkbara att överta uppgiften att pröva ärenden om överförande av straffverkställighet till Sverige enligt den nya lagen är domstol, åklagare eller den myndighet som verkställer aktuell påföljd.

En fördel med att lägga uppgiften på *domstol* är att ett domstolsförfarande garanterar en rättssäker prövning. Domstolarna har dessutom viss erfarenhet redan i dag eftersom prövningen av en framställning enligt brottmålsdomskonventionen om en utländsk frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande ska verkställas i Sverige görs av domstol. Prövningen görs i dessa fall av Stockholms tingsrätt. Antalet ärenden som prövas i domstol är emellertid mycket få. En nackdel med att lägga prövningen på domstol är att flera frågor kring internationell straffverkställighet redan ligger på myndighetsnivå och prövningen i många ärenden därför skulle läggas på en högre nivå än vad som är sakligt sett motiverat. Domstolar har inte heller samma praktiska möjlighet att samarbeta direkt med behöriga myndigheter i andra länder. Vidare är det inte självklart om prövningen skulle ligga i allmän domstol eller förvaltningsdomstol. Allmän domstol hanterar i allmänhet inte verkställighetsfrågor och allmän förvaltningsdomstol, som i och för sig hanterar vissa verkställighetsfrågor, gör normalt inte några straffrättsliga bedömningar.

Det som talar för att lägga uppgiften på *åklagare* är att viss prövning redan sker där enligt nuvarande reglering. Detta gäller särskilt när det är fråga om böter och förverkande. Vidare är det lätt att kombinera åklagarprövningen med en prövning i domstol när så krävs. Åklagare har erfarenhet av internationellt rättsligt samarbete och är vana att ha kontakter med myndigheter i andra stater. Verkställighetsfrågor är emellertid inte normalt en uppgift för åklagare. Det finns dessutom inte någon större erfarenhet kring exempelvis prövning av, vid frihetsberövande påföljder, anknytning och var den sociala återanpassningen kan antas ske bäst.

Det tredje alternativet är *de verkställande myndigheterna*. Det är i första hand fråga om Kriminalvården avseende fängelse, Statens institutionsstyrelse avseende sluten ungdomsvård och Kronofogdemyndigheten avseende böter och förverkande. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård verkställs på en vårdinrättning över vilken Socialstyrelsen har tillsynsansvar. Vid överförande av straffverkställighet till Sverige tillämpas svenska verkställighetsregler. Det kan vara till fördel om de myndigheter som i praktiken ska verkställa påföljderna även tar hand om och prövar ett ärende om verkställighet här. En annan omständighet som talar för detta är att myndigheterna redan

i dag utför motsvarande uppgifter enligt den nordiska regleringen samt vid tillämpning av den reglering som hittills genomförts med anledning av samarbetet inom EU.

För att åstadkomma en så likartad ordning som möjligt oavsett vilket geografiskt område ärendet avser anser vi att det ligger närmast till hands att låta de verkställande myndigheterna överta den roll som regeringen har i dag som behörig myndighet. Detta kan leda till effektivitet och ett gott resursutnyttjande. Även om myndigheterna inte i dagsläget hanterar samtliga frågor bör deras verksamhet och kompetens kunna utvecklas till att hantera även dessa frågor. Genom att vi föreslår att myndigheternas slutliga beslut kan överklagas till domstol tillgodoses krav på en hög rättssäkerhet i förfarandet.

10.3.3 De behöriga myndigheterna

Förslag: Kriminalvården, vid påföljd som kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, Socialstyrelsen, vid påföljd som kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård, och Kronofogdemyndigheten, vid böter och förverkande, ska vara behöriga myndigheter i ärenden om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom.

Som redovisats i avsnitt 10.3.2 är det olika myndigheter som har ansvaret för verkställigheten av respektive påföljd. Även om slutsatsen är att regeringens roll i beslutsordningen i huvudsak ska flyttas till myndighetsnivå, kan det diskuteras vilka av de verkställande myndigheterna som lämpligen bör överta denna roll. En lösning som ligger nära till hands är att låta respektive verkställande myndighet vara beslutande instans. För att ärendemängden ska vara tillräckligt omfattande och därigenom myndighetens kompetens ska kunna utvecklas inom det internationella området bör det emellertid övervägas om det är möjligt med en viss samordning t.ex. så att en beslutande myndighet även tar emot en utländsk påföljd som i ett senare skede ska verkställas av en annan myndighet. På så sätt skulle det även bli en mer samordnad prövning av t.ex. anknytningskriterier och de vägransgrunder som ska tillämpas på myndighetsnivå.

De allra flesta ärenden enligt IVL om överförande av straffverkställighet till Sverige avser fängelse, där *Kriminalvården* är verkställande myndighet. Kriminalvården är redan i dag behörig myndighet

vid överförande av verkställighet till Sverige av fängelse, eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse, enligt NVL samt efter ett förfarande enligt en europeisk arresteringsorder eller en nordisk arresteringsorder. Kriminalvården handlägger och beslutar vidare i ärenden om överförande av verkställighet av fängelsestraff från Sverige. Inom Kriminalvården finns det en fungerande organisation och nödvändig juridisk kompetens för att hantera frågor inom internationell straffverkställighet. I den mån uppgiften som behörig myndighet enligt den nya lagen innebär nya arbetsuppgifter bör verksamheten och kompetensen kunna utvecklas till att även kunna hantera dessa. Som framgår i avsnitt 16.4 föreslår vi att Kriminalvården ska vara behörig myndighet i förfarandet som genomför rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU. En sådan helhetssyn på Kriminalvårdens ansvar när det gäller överförande av fängelse till Sverige bör leda till effektivitet och en ökad kompetens inom myndigheten.

En annan frihetsberövande påföljd som enligt vårt förslag ska omfattas av den nya lagen är sluten ungdomsvård, för vilken *Statens institutionsstyrelse* är verkställande myndighet. I de fall där en person under arton år döms till en frihetsberövande påföljd i en annan stat och verkställigheten av denna ska överföras till Sverige, torde denna i de allra flesta fall komma att verkställas som sluten ungdomsvård. I en del länder finns det särskilda påföljder för unga lagöverträdare och i många länder tas särskild hänsyn till gärningsmannens ålder vid verkställigheten av straffet. En del länder har exempelvis särskilda ungdomsfängelser. Det finns få fall där verkställigheten av en frihetsberövande påföljd mot en lagöverträdare under arton år överförs till Sverige. Regeringen har då valt att meddela föreskrifter om att påföljden ska verkställas som sluten ungdomsvård. När det gäller frihetsberövande påföljder gentemot personer under arton år är en möjlighet att utse Statens institutionsstyrelse som behörig myndighet. Det som talar för detta är att myndigheten i de flesta fall även är verkställande myndighet. En nackdel är att Statens institutionsstyrelse för närvarande endast handlägger ärenden om internationell straffverkställighet i den mån en sådan uppkommer enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder. Sådana ärenden är mycket ovanliga. Det finns därför inte i dag någon egentlig organisation eller beredskap för att handlägga dessa ärenden. Det kan också ifrågasättas om antalet fall i framtiden kommer bli så omfattande att myndigheten har underlag att bygga upp en organisation som kan hantera ärendena. En annan svårighet är att det inte alltid är helt givet om exempelvis en

utländsk påföljd om ungdomsfängelse ska verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård i Sverige. Det kan t.ex. bero på den dömdes ålder vid gärningen samt den dömdes ålder när själva frågan om överförande aktualiseras. Vi bedömer därför att det är mest lämpligt att Kriminalvården även tar emot och prövar framställningar om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder avseende unga lagöverträdare. Om påföljden ska verkställas som sluten ungdomsvård ska Kriminalvården samråda med Statens institutionsstyrelse beträffande verkställigheten här.

En frihetsberövande påföljd enligt lagen kan även avse en påföljd som kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård. Verkställighet i Sverige av överlämnande till rättspsykiatrisk vård sker på sjukvårdsinrättning som drivs av landstingen. *Socialstyrelsen* har tillsynsansvar över dessa enheter. Socialstyrelsen har i dag beslutsansvar när det gäller överförande från Sverige av rättspsykiatrisk vård till en annan stat enligt IVL. Socialstyrelsen är vidare ansvarig myndighet vid överförande av straffverkställighet till och från Sverige till följd av ett ärende om en europeisk eller nordisk arresteringsorder. Socialstyrelsen har alltså i dag rutiner och kompetens för att handlägga dessa ärenden. Denna kompetens bör kunna vidareutvecklas till att även avse utländska frihetsberövande vårdpåföljder som överförs till Sverige och som kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård. En nackdel med att lägga uppgiften på Socialstyrelsen är att antalet ärenden kan antas bli mycket begränsat. Det kan i och med detta vara svårt att uppnå den grad av specialisering och effektivitet som krävs. En möjlighet är att låta Kriminalvården vara behörig myndighet även avseende denna typ av frihetsberövande påföljder. I dag överlämnas dessa ärenden av regeringen alltid vidare för påföljdsomvandling, vilket även bör gälla fortsättningsvis. Det handlar därför i dessa fall framför allt om att bedöma grundläggande förutsättningar och eventuella vägransgrunder. Att välja Kriminalvården skulle vidare vara en naturlig lösning om Psykiatrilagsutredningens förslag om att avskaffa rättspsykiatrisk vård som påföljd genomförs och Kriminalvården blir ansvarig även för denna målgrupp, se avsnitt 7.2.2. Under nuvarande förhållanden är det emellertid Socialstyrelsen som är bäst lämpad att bedöma utländska vårdpåföljder samt att hålla samråd med utländska myndigheter. Detta gör sig särskilt gällande i den nya ordningen för överförande av frihetsberövande påföljder mellan stater inom EU där det förutsätts direkt kommunikation mellan de behöriga myndigheterna i de olika staterna, se avsnitt 16.4. För att uppnå en enhetlig lösning för

olika samarbetsområden anser vi att Socialstyrelsen ska vara behörig myndighet enligt den nya lagen när det gäller påföljder som kan antas komma att verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

Den nya lagen ska, liksom nuvarande IVL, tillämpas på böter och förverkande. Överförande av verkställighet av utländska bötesstraff eller utländska beslut om förverkande till Sverige är i dag mycket ovanligt. När det gäller böter tillämpas lagen i praktiken inte alls. När det nu finns en särskild ordning för överförande av böter och förverkande mellan medlemsstater inom EU kan det antas att dessa ärenden blir ännu färre. För förverkande finns det i och för sig ett stort antal olika överenskommelser som kan komma att tillämpas i en större utsträckning. Det kan inte heller uteslutas att det i framtiden kommer träffas ytterligare överenskommelser om överförande av verkställighet av böter och förverkande mellan stater utanför Norden och EU. *Kronofogdemyndigheten* är behörig myndighet vid överförande av verkställighet av böter och förverkande till och från Sverige enligt NVL samt enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU. *Kronofogdemyndigheten* har en organisation och den kompetens som krävs för att handlägga dessa internationella ärenden. Vi bedömer därför att *Kronofogdemyndigheten* är bäst lämpad att vara behörig myndighet för ärenden om överförande av verkställighet av utländska bötesstraff och utländska beslut om förverkande till Sverige. Vid ärenden enligt brottmålsdomskonventionen ska ärendet alltid överlämnas till åklagare för beslut av åklagare eller domstol. I dessa ärenden blir det därför framför allt fråga om att ta emot en framställning och kontrollera att den är fullständig, se avsnitt 14.5.1. När det gäller beslut om förverkande enligt andra överenskommelser följer dessa i dag förfarandet enligt brottmålsdomskonventionen, dvs. det krävs åklagar- eller domstolsbeslut. Som framgår nedan i avsnitt 10.3.4 anser vi dock att det finns skäl att ändra beslutsordningen i denna del och låta *Kronofogdemyndigheten* beslut om verkställighet av det utländska beslutet om förverkande. I dessa ärenden kan det därför bli fråga om att helt pröva framställningen och fatta beslut om att det utländska beslutet om förverkande ska verkställas i Sverige.

Sammanfattningsvis ska Kriminalvården vid fängelse och sluten ungdomsvård, eller påföljd som kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, Socialstyrelsen vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, eller påföljd som kan antas komma att verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård, samt Krono-

fogdemyndigheten vid böter och förverkande, vara behöriga myndigheter att pröva om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige. Detta ska framgå av den nya lagen.

10.3.4 Särskilt om beslutsordning vid förverkande

Förslag: Kronofogdemyndigheten ska, i den mån det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, besluta om verkställighet av en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande.

En framställning om verkställighet i Sverige av ett utländskt beslut om förverkande prövas i dag enligt förfarandet enligt brottmålsdomskonventionen, se 21 a-i §§ IVF, vilket innebär att framställningen prövas och beslut fattas av domstol. I de fall framställningen bifalls ersätts den utländska domen med en svensk dom. Enligt 16 § IVL får riksåklagaren när framställningen avser endast böter eller förverkande, i stället för att ansöka hos rätten, själv pröva framställningen och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I flera av de överenskommelser som avser förverkande finns det en möjlighet för den stat som tagit emot en framställning om förverkande att antingen verkställa ett sådant beslut som omfattas av överenskommelsen eller överlämna framställningen till sina behöriga myndigheter för att utverka ett nationellt beslut om förverkande och, om ett sådant beslut meddelas, verkställa det.

Den möjlighet som ges enligt dessa överenskommelser att direkt verkställa det utländska förverkandebeslutet används alltså inte i dag. En sådan begränsning kan inte anses stå i överensstämmelse med syftet att skapa förutsättningar för en effektiv brottsbekämpning över gränserna. Vi anser därför att beslutsordningen ska ändras i dessa fall genom att Kronofogdemyndigheten själv prövar framställningen och beslutar om det utländska beslutet om förverkande ska verkställas i Sverige, se vidare avsnitt 13.3.7. Som regel torde dessa ärenden därmed inte längre behöva lämnas till åklagare för beslut, vilket kan leda till ett mer effektivt förfarande.

10.3.5 Domstols och åklagares roll vid ärenden om verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige

Förslag: Allmän domstol ska på motsvarande sätt som i dag pröva frågor kring tvångsåtgärder och fatta beslut om påföljdsomvandling på talan av åklagare.

Domstol eller, beträffande böter och förverkande, åklagare ska pröva en framställning och besluta om ny påföljd eller förverkande i de fall brottmålsdomskonventionen tillämpas.

Som framgår ovan ska det alltid ske en domstolsprövning vid en framställning enligt brottmålsdomskonventionen. Den behöriga myndigheten har att vid dessa ärenden överlämna framställningen till riksåklagaren för att utverka ett svenskt beslut eller en svensk dom som ska verkställas i Sverige. Detta kan ske genom att talan väcks vid domstol eller, avseende böter och förverkande, genom att åklagare beslutar om strafföreläggande. Det ska i den nya lagen införas särskilda förfaranderegler vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, se avsnitt 14.5.

Vid tillämpning av de övriga överenskommelser som är bindande för Sverige krävs inte att det utländska avgörandet ersätts med en svensk dom eller beslut. I dessa fall föreslår vi att den behöriga myndigheten beslutar om förutsättningarna i lagen är uppfyllda och om den utländska brottmålsdomen ska verkställas i Sverige. Liksom i dag ska åklagare och allmän domstol hantera frågor kring tvångsåtgärder, se avsnitt 12.5 och 13.3.6. Åklagare och allmän domstol ska även, liksom i dag, hantera ärenden där det blir aktuellt med påföljdsomvandling, se avsnitt 12.7.3. Ärenden där frågor kring tvångsmedel eller påföljdsomvandling aktualiseras torde bli mycket ovanliga.

I syfte att uppnå ett rättssäkert förfarande ska de behöriga myndigheternas beslut i ett ärende om överförande av straffverkställighet till Sverige kunna överklagas, se närmare avsnitt 14.2. Se nedan om val av överinstans. Vi bedömer inte att det i övrigt finns skäl att i den nya lagen lägga ytterligare uppgifter på åklagare eller domstol.

Enligt gällande rätt anges riksåklagaren som behörig åklagare för uppgifter enligt IVL. Riksåklagaren får i den omfattning regeringen bestämmer förordna annan åklagare att fullgöra vad som enligt lagen ankommer på Riksåklagaren (37 § IVL och 23 § IVF). Vi bedömer att det är mer ändamålsenligt att i den nya lagen i stället ange åklagarmyndigheten som ansvarig för olika uppgifter enligt lagen och där-

med låta myndigheten själv avgöra var ansvaret ska ligga inom myndigheten.

10.4 Val av överinstans

Förslag: Allmän domstol ska vara överinstans vid överklagande av de behöriga myndigheternas beslut.

Som framgår ovan föreslår vi att Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut både vid överförande av straffverkställighet från och till Sverige ska kunna överklagas till domstol. Detsamma gäller Kronofogdemyndighetens beslut vid överförande av straffverkställighet till Sverige. Fråga är då om allmän förvaltningsdomstol eller allmän domstol ska vara överinstans.

I dag handläggs vissa frågor om internationell straffverkställighet i allmän domstol och andra i allmän förvaltningsdomstol. Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen sker både prövningen av själva framställningen och en omvandling av påföljden av Stockholms tingsrätt. Handläggningen sker enligt reglerna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål, vilket innebär att tingsrättens avgörande kan överklagas på vanligt sätt. I de fall regeringen överlämnar ett ärende för påföljdsomvandling handläggs detta i Stockholms tingsrätt enligt reglerna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål.

Kriminalvårdens beslut enligt NVL överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kronofogdemyndighetens beslut om verkställbarhetsförklaring enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU överklagas till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. När det gäller överförande av en frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk arresteringsorder kan den behöriga myndighetens beslut härom inte överklagas eftersom det finns ett bakomliggande domstolsbeslut i allmän domstol. Det underliggande beslutet har fattats av allmän domstol som kan överklagas till hovrätt. Ett beslut som innebär att den behöriga myndigheten meddelar närmare föreskrifter får dock överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Om den behöriga myndigheten i ett sådant ärende i stället överlämnar åt åklagare att göra en fram-

ställning hos tingsrätten om att ny påföljd ska bestämmas gäller rättegångsbalkens regler om rättegången i brottmål.

I syfte att uppnå ett enhetligt och tydligt system bör samma överinstans väljas oavsett om ett beslut avser överförande av straffverkställighet från eller till Sverige och oavsett vilken behörig myndighet som fattat beslutet. På så sätt skapas förutsättning för en enhetlig rättstillämpning av de olika krav och andra förutsättningar som finns i lagen. Det kan t.ex. handla om anknytningsbedömning eller bedömning av olika vägransgrunder.

Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut överklagas normalt till allmän förvaltningsdomstol vilket kan tala för att låta allmän förvaltningsdomstol vara överinstans. Dessa domstolar hanterar nationella verkställighetsfrågor, vilket normalt inte allmän domstol gör. Däremot överklagas Kronofogdemyndighetens beslut normalt till allmän domstol.

Det internationella straffrättsliga samarbetet har under de senaste åren utvecklats och förbättrats, framför allt inom ramen för EU-samarbetet, men också inom andra internationella fora som Europarådet. Samarbetet har i första hand hanterats av allmän domstol. Även om den nu föreslagna regleringen rör verkställighet aktualiseras samma straffrättsliga frågeställningar som i annan lagstiftning t.ex. rörande dubbel straffbarhet och principen om *ne bis in idem*. Detta talar med styrka för att även beslut enligt denna lag ska prövas av allmän domstol. Även andra frågor som ska avgöras av de behöriga myndigheterna är av annan karaktär än rena verkställighetsfrågor. Det handlar exempelvis om att göra anknytningsbedömningar, ta ställning om en utländsk påföljd ska anpassas och att ta ställning till olika vägransgrunder. Eftersom allmän domstol alltid har att pröva en framställning enligt brottmålsdomskonventionen samt efter överlämnande för påföljdsomvandling är det också naturligt att samma domstolslag även prövar motsvarande straffrättsliga frågor som kan aktualiseras efter ett överklagande. En sådan lösning stämmer också väl överens med det förfarande som finns i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU. Vi anser alltså att den bästa lösningen är att allmän domstol får vara överinstans vid både ärenden om verkställighet av svensk brottmålsdom utomlands och om verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige. Se närmare i avsnitt 25 om behörig domstol.

10.5 Ärenden där det inte föreligger någon ömsesidighet

Förslag: Den behöriga myndigheten har att, i ärenden där det inte föreligger ömsesidighet, pröva om det föreligger särskilda skäl för att lagen ändå ska tillämpas.

Den nya lagens tillämplighet föreslås inte kräva ömsesidighet om det föreligger särskilda skäl, se avsnitt 9.3. Som där framgår kan det finnas skäl som motiverar att Sverige samarbetar med ett annat land i ett enskilt fall även utan överenskommelse. Vid tillämpning av den nuvarande regleringen i 3 § IVL gör regeringen en sammantagen bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda ärendet, varvid den dömdes anknytning till Sverige respektive den andra staten har stor betydelse. Ärenden där det förkommer utrikespolitiska hänsyn är sällsynta.

En möjlighet är att låta regeringen även fortsättningsvis hantera samtliga ärenden utan ömsesidighet. På så sätt kan eventuella politiska hänsyn tas om hand. Om regeringen kommer fram till att lagen ska vara tillämplig kan ärendet överlämnas till den behöriga myndigheten för fortsatt handläggning. Mot en sådan ordning talar emellertid den renodling som eftersträvas i beslutsprocessen.

En annan möjlighet är att låta de behöriga myndigheterna även pröva ärenden, där det inte finns någon överenskommelse, vilka kan uppkomma både när det gäller överförande till Sverige och från Sverige. Eftersom de omständigheter som bedöms i de flesta av dessa ärenden är likartade de omständigheter som bedöms i ett ärende med ömsesidighet, kan prövningen med fördel göras av den behöriga myndigheten. Själva förfarandet kan i dessa fall följa huvudreglerna enligt lagen. Om det i undantagsfall skulle förekomma ärenden där det krävs utrikespolitiska hänsyn kan, som framgår i avsnitt 10.6, ärendet överlämnas av den behöriga myndigheten till regeringen. Sammantaget anser vi att det är mest fördelaktigt om de behöriga myndigheterna har att bedöma om det föreligger särskilda skäl att tillämpa lagen när det inte föreligger ömsesidighet. Detta ska framgå av den nya lagen.

10.6 Regeringens roll i den nya beslutsordningen

Förslag: Den behöriga myndigheten får, om det föreligger synnerliga skäl, överlämna ett ärende enligt lagen till regeringen för avgörande.

Enligt gällande rätt har, som framgår ovan, regeringen en stor roll vid ärenden om verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige. Vid verkställighet av svensk brottmålsdom utomlands ligger däremot prövningen på myndighetsnivå, med möjlighet att överklaga till regeringen. Det finns dessutom möjlighet för Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten, om det föreligger särskilda skäl, att med eget yttrande överlämna ett ärende till regeringen för avgörande (26 § första stycket och 34 a § tredje stycket IVL).

Som framgår ovan föreslår vi att regeringens nuvarande roll vid verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige ska övertas av Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten. Ärenden om verkställighet av svensk brottmålsdom utomlands ska inte längre överklagas till regeringen utan, i förekommande fall, till allmän domstol. De behöriga myndigheterna ska även ansvara för ärenden där det inte finns någon överenskommelse mellan Sverige och den andra staten, se avsnitt 10.5. Detta innebär att regeringen inte längre kommer ha någon roll i den nya föreslagna beslutsordningen. I utredningens uppdrag ingår emellertid att bedöma om prövningen även enligt den nya beslutsordningen i vissa fall och under vissa förutsättningar bör vara förbehållen regeringen.

Genom förslaget tas steget att gå från en regeringsprövning till en myndighets- och domstolsprövning. Det som talar starkt mot att ändå tillåta en regeringsprövning i vissa undantagsfall är att detta kan skapa en osäkerhet i beslutsordningen. En regeringsprövning i vissa fall får inte heller innebära att någon inskränkning sker i domstolens eller förvaltningsmyndighetens självständighet (11 kap. 3 § och 12 kap. 2 § regeringsformen). Vi har här att bedöma om det ändå finns sådana särskilda behov som gör det motiverat med en möjlighet till regeringsprövning i vissa undantagsfall och i så fall hur en sådan bestämmelse ska utformas.

En inledande fråga är då i vilka fall det skulle kunna vara motiverat med en regeringsprövning. En situation som kan nämnas är när det inte finns någon överenskommelse mellan Sverige och den andra staten, men staterna förhandlar om en överenskommelse för

det enskilda fallet eller att i framtiden gälla generellt. Som framgår i avsnitt 10.5 anser vi att även sådana ärenden normalt bör kunna prövas av den behöriga myndigheten. Det kan emellertid tänkas att de mellanstatliga relationerna är sådana att ett överförande av verkställigheten bör komma till stånd trots att det råder tveksamhet om lagens förutsättningar är helt uppfyllda och att överväganden behöver tas som rör förhållandet till den andra staten. Det kan i dessa ärenden behövas en diskretionär prövning av utrikes- eller säkerhetspolitiska skäl som lämpligen bör göras av regeringen.

En prövning av regeringen kan även vara motiverad när ett ärende rör vissa brottstyper. Vid verkställighet av en utländsk brottmålsdom kan t.ex. påföljden avse ett politiskt eller militärt brott. Avslag med hänvisning till att gärningen som påföljden avser utgör ett sådant brott får i dag endast göras av regeringen. Vid verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands kan särskilda överväganden vara relevanta när det är fråga om påföljd för gärning som avser brott mot rikets säkerhet eller brott som riktats mot en person som innehar ett offentligt uppdrag. Det kan här vara relevant att ta hänsyn till allmänna intressen av att verkställigheten inte överförs till en annan stat, trots att förutsättningarna i lagen i och för sig är uppfyllda. Särskilda lämplighetsöverväganden kan alltså vara relevanta.

Som framgår ovan finns det redan en ventilbestämmelse till regeringen i dag vid överförande av straffverkställighet från Sverige. Denna har enligt förarbetena motiverats med följande.²

För egen del vill jag framhålla att internationella verkställighetslagen ingår bland de lagar som reglerar vårt internationella samarbete på brottmålsområdet. Detta samarbete täcker en rad olika situationer varav en del ter sig tämligen rutinartade medan andra kan vara viktiga från principiell synpunkt eller med hänsyn till enskilda personer eller Sveriges förhållande till annan stat. Särskilt i det senare fallet kan det vara angeläget att regeringen, som är det organ som i första hand svarar för våra internationella relationer (se 10 kap. regeringsformen), kan få tillfälle att ta ställning i ärendena. Visserligen finns i 10 kap. 8 § regeringsformen en regel om att utrikesministern ska hållas underrättad när det hos en annan myndighet kommer upp en fråga som är av betydelse för Sveriges mellanfolkliga förbindelser. Härigenom finns en möjlighet för att regeringens utrikespolitiska överväganden kan få inverkan på ett ärende hos en förvaltningsmyndighet. I vissa fall torde dock denna möjlighet inte vara tillräcklig utan själva beslutanderätten bör ligga hos regeringen. Så är också fallet i åtskilliga ärendetyper i lagregleringen om internationellt brottmålsarbete. En typ av ärenden där en sådan möjlighet inte finns för regeringen är ärenden enligt överförandekonven-

² Prop. 1992/93:4 s 36 f.

tionen om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en främmande stat. Även denna typ av ärenden kan, särskilt om det kan vara aktuellt att inte bifalla en annan stats framställning om sådan överflyttning, kräva överväganden som av principiella skäl bör göras av regeringen och inte av en förvaltningsmyndighet. Jag anser därför att de berörda myndigheterna i de åsyftade fallen efter sin utredning bör ha möjlighet att hänksjuta ärendet till regeringen.

Vi anser att dessa ställningstagande om behovet av en regeringsprövning i vissa undantagsfall fortfarande är relevanta. Sammanfattningsvis ser vi att det kan finnas ett behov av att regeringen får avgöra vissa ärenden i undantagsfall. Det kan alltså vara fråga om fall när det av utrikes- eller säkerhetspolitiska skäl, med hänsyn till mellanstatliga relationer eller mot bakgrund av brottets karaktär finns skäl att göra en diskretionär prövning som lämpligen görs av regeringen och inte av en förvaltningsmyndighet. Kravet enligt 10 kap. 13 § regeringsformen om att chefen för utrikesdepartementet ska hållas underrättad, när fråga som har betydelse för förhållandet till annan stat eller till mellanfolklig organisation uppkommer hos en statlig myndighet, kan inte anses tillräckligt för att tillgodose dessa behov. Vi föreslår därför att det i lagen införs en s.k. ventilbestämmelse till regeringen.

Fråga är då hur denna bestämmelse ska utformas. Det finns även i annan lagstiftning bestämmelser om att regeringen i undantagsfall ska pröva vissa ärenden som annars prövas av myndighet eller domstol. Ett exempel inom det internationella straffrättsliga området är 2 kap. 15 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Där ges regeringen exklusiv rätt att avslå en ansökan på vissa avslagsgrunder och åklagare och domstol kan även överlämna ärenden för eventuellt avslag i andra fall. Mot bakgrund av att det i vårt fall är svårt att förutse de situationer som kan uppkomma i framtiden och som kan motivera en prövning av regeringen är en sådan lösning inte lämplig. Vidare kan det i de situationer som nämns ovan vara fråga om såväl avslagsbeslut som bifallande beslut. Bestämmelsen i den nya lagen bör därför i stället ha en generell utformning. Detta motsvarar vad som gäller i dag med den skillnaden att bestämmelsen ska kunna tillämpas såväl vid överförande av verkställighet från Sverige som till Sverige. Den bestämmelse som finns i dag om överlämnande till regeringen bör därför användas som förebild. Möjligheten att överlämna ett ärende till regeringen bör emellertid inskränkas mot vad som gäller i dag. I stället för särskilda skäl bör det krävas synnerliga skäl. Härigenom betonas att möjligheten att över-

lämna ett ärende ska tillämpas ytterst restriktivt och endast då ärendet har sådana inslag som nämns ovan. Det torde framför allt bli fråga om att överlämna ett ärende som rör en icke konventionsstat, men det kan inte uteslutas att det även i andra ärenden kan uppkomma omständigheter som rör mellanstatliga relationer. Ett ärende ska däremot inte överlämnas t.ex. endast mot bakgrund av att omständigheterna är sådana att ärendet är mer svårbedömt.

Fråga är vidare när under handläggningen ett överlämnande till regeringen bör kunna ske. De omständigheter som kan tala för ett överlämnande till regeringen torde normalt framkomma under den behöriga myndighetens handläggning. Särskilt i avtalslösa ärenden torde regeringskansliet haft de inledande diskussionerna med den andra staten. Samråd mellan regeringskansliet och den behöriga myndigheten bör då naturligen ske. Detta talar för att det är tillräckligt att möjligheten till överlämnande endast gäller under den behöriga myndighetens handläggning. En sådan lösning får anses minimera osäkerheten i beslutsordningen. En bestämmelse som innebär att en domstol överlämnar ett ärende till regeringen får i och för sig anses möjlig, jfr lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. För en sådan lösning kan tala att även senare uppkomna omständigheter i t.ex. relationen mellan Sverige och den andra staten kan tas om hand. Behovet av att utsträcka bestämmelsens tillämpningsområde till att även omfatta domstol torde dock vara minimalt. Utrymmet för överlämnande till regeringen bör inte göras större än vad som absolut är motiverat. I syfte att uppnå en så klar och tydlig beslutsordning som möjligt bedömer vi därför att det är tillräckligt att det är den behöriga myndigheten som får överlämna ett ärende till regeringen. Detta innebär att när den behöriga myndigheten väl har fattat ett slutligt beslut i ärendet ska det inte längre vara möjligt med ett överlämnande. En eventuell överprövning får i stället i ett sådant fall ske i domstolen.

Bestämmelsen ska således utformas på så sätt att den behöriga myndigheten vid synnerliga skäl får överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Detta innebär att myndigheten ges utrymme att överlämna ett ärende och att det inte är fråga om en skyldighet. Det normala torde vara att ett överlämnande till regeringen påbörjas genom ett samråd mellan den behöriga myndigheten och regeringen. Den behöriga myndigheten bör, på motsvarande sätt som i dag, överlämna ärendet tillsammans med ett eget yttrande i ärendet. Regeringen har att efter ett överlämnande pröva ärendet enligt lagen och besluta om ett överförande av straffverkställighet ska ske från eller

till Sverige. Det kan handla om att besluta om en framställning ska göras till en annan stat om överförande av straffverkställighet eller om en framställning från en annan stat ska bifallas eller avslås. När det gäller överförande av verkställighet från Sverige möjliggör lagens utformning, med bl.a. en lämplighetsbedömning, den diskretionära prövning som kan vara befogad för regeringens del, se avsnitt 11.2.6. Även vid överförande av verkställighet till Sverige ger lagens utformning möjlighet för regeringen att inom lagens ramar göra en diskretionär bedömning. När det exempelvis gäller hinder mot verkställighet i Sverige finns en möjlighet att ändå överföra vid särskilda skäl, se avsnitt 12.3.1.

I den mån regeringens beslut innebär att en framställning ska göras till en annan stat om överförande av en svensk brottmålsdom till den staten eller en framställning till en annan stat om överförande av en utländsk brottmålsdom till Sverige, ska den behöriga myndigheten ges i uppdrag att göra en sådan framställning. Därefter samt i ärenden där regeringen beslutat att ett överförande av straffverkställigheten ska ske, ska den behöriga myndigheten ha att vidta de åtgärder som krävs. Det handlar t.ex. om att se till att den dömda överförs till den andra staten eller till Sverige samt att fatta de beslut som kan krävas under verkställigheten.

10.7 Kommunikationsvägar och översättning

10.7.1 Kommunikationsvägar

Förslag: Justitiedepartementet ska även i fortsättningen ta emot och sända framställningar. I den mån en internationell överenskommelse möjliggör kommunikation direkt mellan behöriga myndigheter ska det tillåtas.

Enligt de olika konventioner och protokoll som har utarbetats för det straffrättsliga samarbetet ska staterna utse en centralmyndighet för att ta emot och sända framställningar. Denna centralmyndighetsfunktion är för svenskt vidkommande sedan den 1 oktober 2000 placerad på Justitiedepartementet som en del av departementets enhet för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbetet (BIRS).³ Tidigare låg centralmyndighetsfunktionen hos Utrikesdepartemen-

³ Det pågår en översyn av centralmyndighetsfunktionen och dess placering (Ju 2011:A).

tet. Justitiedepartementet kan ta del av Utrikesdepartementets särskilda kompetens när det gäller utrikespolitiska frågor genom att samråda med Utrikesdepartementet i sådana ärenden.⁴

Inom det nordiska samarbetet gäller sedan länge att myndigheterna får kommunicera direkt med varandra. Även inom samarbetet mellan länderna inom EU är avsikten att de behöriga myndigheterna ska kunna kommunicera direkt med varandra utan anlitan­de av någon centralmyndighet.

I en del av de överenskommelser som omfattas av IVL har staternas justitieministerier utsetts till centralmyndigheter direkt i konventionen eller i protokollet. Så är fallet exempelvis enligt brottmålsdomskonventionen och överförandekonventionen. I andra konventioner utser de tillträdande staterna själva sina centralmyndigheter. Så är fallet i exempelvis förverkandekonventionen och narkotikabrottskonventionen, där Sverige utsett Justitiedepartementet som centralmyndighet. I vissa fall kan mottagarlandet göra en förklaring om att annan ordning ska tillämpas för lämnande av meddelande, exempelvis att en framställning ska göras på diplomatisk väg. Enligt avtalet med Thailand ska framställning och svar lämnas på diplomatisk väg.

Det kan i en överenskommelse finnas en möjlighet för staterna att tillåta direktkommunikation mellan myndigheterna. Enligt artikel 15.1 i brottmålsdomskonventionen kan framställning och meddelande, som är nödvändigt för tillämpning av konventionen, efter överenskommelse mellan berörda fördragsslutande stater, översändas direkt av myndighet i den anmodande staten till myndighet i den anmodade staten.

Huvudregeln, som ska framgå av den nya lagen, enligt det ovan beskrivna är således att en framställning eller annan handling enligt lagen som ska skickas till en annan stat, ska överlämnas av den behöriga myndigheten till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i den andra staten. På motsvarande sätt ska en framställning eller annan handling enligt lagen från en annan stat ges in till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar denna till behörig myndighet i Sverige. Om den aktuella överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet tillåter direktkommunikation bör detta tillåtas. En sådan undantagsregel bör därför tas in i lagen. Kommunikationsvägarna kommer således motsvara vad som gäller i dag.

---

⁴ Prop. 1999/2000:61 s. 91.

Om en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom i Sverige eller en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat skickas till en svensk myndighet som inte är behörig att ta emot och handlägga denna, är det rimligt att det åläggs denna myndighet att vidarebefordra framställningen till Justitiedepartementet eller till den behöriga myndigheten. Det kan exempelvis inträffa att en framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom avseende en frihetsberövande vårdpåföljd felaktigt sänds till Kriminalvården. Bestämmelse härom kan tas in i förordning. I fall där det är tveksamt om en framställning ska handläggas av Kriminalvården eller Socialstyrelsen bör myndigheterna samråda och ett överlämnande av framställningen kunna ske till den andra myndigheten om det är lämpligt.

10.7.2 Översättning av handlingar

Förslag: Den behöriga myndigheten ska se till att handlingar som sänds till en annan stat, i den mån det behövs, översätts till den andra statens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar.

Enligt gällande rätt är det Justitiedepartementet som ombesörjer översättning av handlingar i den mån det behövs (24 § IVF). Detta gäller alltså både vid ärenden om överförande av straffverkställighet till Sverige och från Sverige. Översättningskostnaderna varierar väsentligt mellan olika ärenden. Kostnaden vid ett normalärende vid överförande av straffverkställighet från Sverige är mellan 20 000 kr till 40 000 kr, men kan i vissa fall bli ännu mer.

Eftersom Justitiedepartementet i den nya beslutsordningen endast kommer att agera som kommunikationsväg bedömer vi att det i stället bör vara de behöriga myndigheterna som ser till att relevanta handlingar översätts. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet beslut om förverkande inom EU och den lagstiftning vi föreslår för genomförande av rambesluten.

11 Verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands

11.1 Inledning

Som framgår i avsnitt 10.2 föreslår vi att Kriminalvården och Socialstyrelsen även fortsättningsvis ska vara behöriga myndigheter vid överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till en annan stat. Kriminalvården föreslås vara behörig myndighet vid överförande av verkställighet av fängelse och sluten ungdomsvård samt Socialstyrelsen vid överförande av verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, se avsnitt 10.2.1. Statens institutionsstyrelse ska hos Kriminalvården kunna initiera ett ärende gällande sluten ungdomsvård, se avsnitt 11.3. Myndigheternas beslut ska kunna överklagas till allmän domstol, se avsnitt 10.2.2 och 10.4.

Enligt internationella verkställighetslagen (IVL) är förfarandet i stort detsamma oavsett vilken överenskommelse som tillämpas, se avsnitt 3.1.1. Vi har utgått från dessa bestämmelser vid utformningen av den nya lagen. Vissa ändringar har dock bedömts nödvändiga för att möjliggöra en myndighets- och domstolsprövning.

11.2 Allmänna förutsättningar

11.2.1 Inledning

En grundläggande förutsättning för att kunna överföra verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till en annan stat är att det finns en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten eller att det finns särskilda skäl att ändå tillämpa lagen, se avsnitt 9.3.

Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen får enligt gällande rätt en framställning om överförande inte göras om det kan antas att, med motsvarande tillämpning av 5 andra stycket 1–8, hinder mot verkställighet i den främmande staten kan föreligga (26 § IVL), se avsnitt 4.2.1. Vid tillämpning av överförandekonventionen ska motsvarande förutsättningar som gäller vid överförande till Sverige vara uppfyllda (34 a § IVL), se avsnitt 4.2.2. Detta innebär att den dömd ska vara medborgare eller ha hemvist i den andra staten, att den dömd samtyckt till överförandet om det krävs, att kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt och att minst sex månader återstår av verkställigheten eller att särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs till Sverige. Några mer detaljerade föreskrifter om när ett överförande bör ske finns inte i IVL. I förarbetena vid genomförandet av brottmålsdomskonventionen har det lämnats vissa riktlinjer för när ett överförande lämpligen bör ske, se avsnitt 4.5. Där framgår även att ett överförande vid förhållanden som skulle ha utgjort hinder mot utvisning aldrig kan komma i fråga. Därutöver har viss praxis utformats på området. Det har exempelvis inte ansetts lämpligt att överföra verkställigheten av en frihetsberövande påföljd om denna efter en omvandling, av längd eller art, väsentligen avviker från påföljden som dömts ut i Sverige. I vissa fall, och då framför allt med länder där det inte finns någon överenskommelse, har det inte ansetts lämpligt med ett överförande mot bakgrund av förhållandena i det aktuella landet. Det kan exempelvis handla om svåra fängelseförhållanden eller utbredd korruption som kan medföra risk för att utdömt fängelsestraff inte kommer verkställas alls eller väsentligen ändras avseende längd eller innehåll. Ett överförande får inte heller ske i strid med internationella åtaganden som exempelvis Europakonventionen.

Enligt utredningens direktiv ska utredaren med utgångspunkt i praxis och med beaktande av Sveriges internationella åtaganden

undersöka vilka omständigheter som bör utgöra hinder för överförande från Sverige. Även Europadomstolens praxis ska beaktas. Mot bakgrund av denna analys ska utredaren föreslå de regler som behövs angående förutsättningar för ett överförande från Sverige.

Vi bedömer att de förutsättningar som i praxis gäller i dag för ett överförande även ska gälla fortsättningsvis. Våra förslag om vilka förutsättningar som ska anges i lagen innebär därför inte några större ändringar i praktiken. För att underlätta en myndighets- och domstolsprövning bör det emellertid på ett tydligare sätt i lagen framgå vilka förutsättningar som ska gälla. Vid utformningen av förutsättningarna har även beaktats utformningen av våra förslag avseende genomförandet av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, jfr avsnitt 17.2. Här kan även tydliggöras att de förutsättningar som enligt lagen ska gälla för att verkställighet av en svensk brottmålsdom ska få ske i en annan stat hänför sig till vilka krav som ställs från svenskt håll. Naturligtvis kan den andra staten ställa upp andra krav som gör att ett överförande, trots att förutsättningarna enligt svensk rätt är uppfyllda, inte är möjligt.

11.2.2 Anknytning och social återanpassning

Förslag: En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om den dömda är medborgare eller är bosatt i den andra staten och det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit. Andra anknytningskrav kan gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Anknytning

Vid tillämpning av överförandekonventionen gäller i dag att en framställning om överförande till en annan stat får göras om den dömda är medborgare eller har hemvist i den staten (34 a § första stycket med hänvisning till 25 a § första stycket 1 IVL). Eftersom det är dessa anknytningskrav som tillämpas i de allra flesta fall anser vi att en motsvarande bestämmelse ska framgå av den nya lagen. Vi föreslår i den lag som genomför rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU

att, i enlighet med rambeslutet, använda uttrycket ”är bosatt i den verkställande staten”. Med att den dömde är bosatt i en stat avses i detta sammanhang detsamma som att den dömde har hemvist i en annan stat. För att uppnå en likartad utformning mellan lagarna bör uttrycket bosatt även användas i den här behandlade nya lagen. Detta innebär inte att vi föreslår att kravet ska tolkas på annat sätt än i dag. För att kravet ska vara uppfyllt bör det krävas att bosättningen har viss stadigvarande karaktär. Den närmare innebörden av begreppet får överlämnas åt rättstillämpningen. På motsvarande sätt som vid överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom till Sverige, se avsnitt 12.2.1, bör den praxis som finns gällande hemvistbegreppet i 2 kap. 2 § brottsbalken, men även inom den internationella privat- och processrätten vara vägledande. Detta innebär bl.a. att omständigheter som var personen är folkbokförd samt huruvida personen har uppehållstillstånd i den andra staten har betydelse. Den dömdes uppgifter om var han eller hon avser att vara bosatt bör också ha betydelse. Dessa uppgifter får ses tillsammans med objektiva faktorer som t.ex. bostad, anställning och familjeförhållanden. Mot bakgrund av syftet med möjlighet till överförande av straffverkställighet mellan olika länder och kopplingen till den sociala återanpassningen bör tolkningen av bosättningskravet från svenskt håll inte vara alltför restriktiv. Det är dock möjligt att den andra staten tolkar kravet på ett annat sätt och därför inte lämnar sitt medgivande till ett överförande. Se vidare om hemvistbegreppet i avsnitt 4.3.2.

Den behöriga myndigheten har även att beakta den andra statens anknytningskrav. Flera stater kräver att den dömde är medborgare i landet och anser inte att hemvist där är tillräckligt för ett överförande. Se avsnitt 11.2.3 om den andra statens medgivande för ett överförande.

Som utgångspunkt kan det alltså bli aktuellt att flytta verkställigheten till den dömdes hemland, dvs. där han eller hon är medborgare eller är bosatt. I ett fall där den dömde även har anknytning till en tredje stat, exempelvis genom växelvis bosättning mellan denna stat och hemlandet, kan det ifrågasättas om ett överförande bör kunna ske till den tredje staten. Som anförts i tidigare förarbeten bör detta kunna komma i fråga om den dömde t.ex. av politiska skäl inte kan överföras till hemlandet, den dömde har

starkare anknytning till den tredje staten än Sverige och denna stat är beredd att ta emot honom eller henne för verkställighet.¹

Social återanpassning

Enligt nuvarande praxis, som bygger på förarbetsuttalanden till IVL, ska ett överförande av verkställigheten till en annan stat endast komma ifråga om det kan antas att verkställighet i den andra staten erbjuder bättre möjligheter till den dömdes återanpassning. Detta grundläggande krav ska även gälla enligt den nya regleringen och bör framgå av lagen. Utformningen av bestämmelsen bör följa vårt förslag härom som bygger på rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövade påföljder, se avsnitt 17.2.2.

När det gäller prövningen av om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten sker i en annan stat gör sig tidigare förarbetsuttalanden alltjämt gällande.² Detta innebär att en helhetsbedömning ska göras i det enskilda fallet av om verkställighet i den andra staten kan antas underlätta den dömdes sociala återanpassning. Av stor betydelse har här den dömdes anknytning till Sverige respektive till den andra staten. I en bedömning av anknytningen har faktorer som medborgarskap, hemvisttid i de olika staterna, nuvarande bostadsförhållanden, familje- och arbetsförhållanden samt eventuellt uppehållstillstånd i Sverige eller i den andra staten, relevans. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. Hur den sociala situationen kan antas se ut vid en framtida frigivning kan också ha betydelse. Detta gäller särskilt om den dömden har ett utvisningsbeslut som kan antas vara verkställbart. När det gäller utländska medborgare bör även vägas in vilken typ av uppehållstillstånd han eller hon har i Sverige. Om det exempelvis är fråga om permanent uppehållstillstånd som innebär flyktingstatus har Sverige, i enlighet med internationella åtaganden, visst ansvar för den dömden och ett överförande bör då inte ske trots att anknytningen i övrigt är svag. Om det är fråga om ett tillfälligt uppehållstillstånd krävs däremot att den dömden i övrigt har mycket stark anknytning till Sverige för att ett överförande inte bör ske.

---

¹ Prop. 1972:98 s. 133.

² Se prop. 1972:98 s. 132 f och prop. 1990/91:58 s. 543.

En i Sverige dömd person som under en längre tid varit bosatt i Sverige torde endast i undantagsfall bli aktuell för ett överförande till en annan stat. Detta gäller särskilt i fall där den dömda har sin familj i Sverige och de anhöriga är svenska medborgare eller har bott i Sverige en avsevärd tid. Här kan jämföras med vårt förslag om utvidgat tvingande samarbetsområde när det gäller genomförandet av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, se avsnitt 16.3, som innebär att en person som varit stadigvarande bosatt i en stat under fem år presumeras ha en sådan stark anknytning dit att verkställigheten bör ske där.

När det gäller den dömdes familjeband ska särskild hänsyn tas till om det i något av länderna finns minderåriga barn. När det gäller minderåriga barn i Sverige bör på motsvarande sätt som vid fråga om utvisning på grund av brott hänsyn tas till barnets behov av kontakt med den dömda, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas av att verkställigheten överförs, se avsnitt 5.4. I ett brottmål ska, om det kan bli fråga om utvisning av en utlänning på grund av brott, socialnämnden på begäran av rätten, åklagaren eller Kriminalvården lämna upplysningar om huruvida utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, om barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas, se 6 § andra stycket lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. I fall där det i brottmålet varit fråga om eventuell utvisning på grund av brott torde det därför finnas upplysningar om den dömdes kontakt med barnet m.m. samt hur domstolen resonerat kring barnperspektivet inför sitt beslut i utvisningsfrågan. Den behöriga myndigheten kan genom dessa upplysningar få underlag för sin bedömning om överförande av verkställigheten utifrån principen om barnets bästa. I ärenden där frågan om överförande av straffverkställigheten uppkommer efter en längre tid eller i ärenden där fråga om utvisning inte varit aktuellt kan det finnas skäl för den behöriga myndigheten att inhämta upplysningar om hur den dömdes barn kommer att påverkas av att verkställigheten görs i ett annat land. Vi bedömer därför att det bör införas en möjlighet för de behöriga myndigheterna att inhämta upplysningar från socialnämnden härom. En sådan bestämmelse kan tas in i förordning. När det gäller barn som befinner sig i den andra staten får motsvarande information, om möjligt, inhämtas från den andra staten.

I bedömningen av om den sociala återanpassningen kan antas underlättas av ett överförande ska även den dömdes egen inställning i frågan ha betydelse. Även i fall där den dömdes samtycke inte krävs, se avsnitt 11.2.4, bör beaktas vad den dömde anför mot eller för att bli överförd till sitt hemland. Om den dömde själv har begärt att verkställigheten ska flyttas till dennes hemland eller samtycker till detta, bör ett överförande som utgångspunkt från svenskt håll bifallas.

Andra anknytningskrav

I undantagsfall kan det bli aktuellt att tillämpa en överenskommelse som har andra anknytningskrav än vad som föreslagits ovan. Det bör därför av lagen framgå att andra anknytningskrav kan gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. För närvarande gäller detta vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Enligt den konventionen krävs att den dömde har hemvist i den andra staten, eller om den dömde inte har hemvist där, det kan antas förbättra möjligheterna till den dömdes återanpassning eller om verkställighet kan ske i samband med verkställighet av annan frihetsberövande påföljd som ska verkställas i den staten, eller om den andra staten är den dömdes ursprungliga hemland, se avsnitt 4.3.1.

Vid tillämpning av Sveriges avtal med Thailand krävs att den lagöverträdare som ska överföras är medborgare i den verkställande staten (artikel 3.2). Enligt Sveriges avtal med Kuba krävs för verkställighet i Kuba att den dömde är medborgare och har hemvist där (artikel 3.2).

11.2.3 Den verkställande statens medgivande

Förslag: En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om den verkställande staten lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs dit. Medgivande krävs dock inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

En annan förutsättning för att ett överförande ska bli aktuellt är att den verkställande staten medger att verkställigheten av den frihetsberövande påföljden överförs dit. Ett avslag från den andra staten innebär, oavsett anledning, att den behöriga myndigheten inte kan besluta att verkställigheten ska överföras dit. Denna förutsättning bör framgå av lagen. Information om den andra statens inställning i frågan om överförande ska inhämtas innan den behöriga myndigheten fattar slutligt beslut om överförande, se avsnitt 11.5. I fall där det är den andra staten som gjort en framställning till Sverige om överförande av verkställigheten av en svensk brottmålsdom dit får detta anses innebära ett medgivande från den staten.

Enligt brottmålsdomskonventionen finns det inte något krav på den andra statens medgivande. Denna konvention är tvingande på så sätt att om samtliga förutsättningar enligt konventionen är uppfyllda ska ett mottagande av verkställigheten ske. Även om den behöriga myndigheten i praktiken även i dessa fall bör se till att den verkställande staten inte har för avsikt att avslå en eventuell framställning, så finns det inte något formellt krav på medgivande. I lagen bör därför framgå att kravet på medgivande inte gäller om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

11.2.4 Den dömdes samtycke och inställning

Förslag: En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs dit. Den dömdes samtycke krävs dock inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Förslaget innebär inte någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt.

Den dömde ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning. Vidare ska den dömde upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas. En återkallelse av ett samtycke ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut vunnit laga kraft.

En beskrivning av nuvarande krav på den dömdes samtycke finns i avsnitt 4.4. Vi föreslår inte någon ändring i sak av nuvarande bestämmelser.

Vi bedömer att huvudregeln i lagen, som bygger på överförandekonventionen, ska vara att den dömdes samtycke krävs för att ett överförande ska kunna ske till en annan stat. Detta gäller även enligt avtalen mellan Sverige och Thailand respektive Kuba.

När det följer av en internationell överenskommelse ska däremot den dömdes samtycke inte krävas för ett överförande. Detta gäller för närvarande i fall där brottmålsdomskonventionen tillämpas. Den dömdes samtycke krävs inte heller i vissa fall när tilläggsprotokollet (utvisningsfallet och flyktfallet) eller Schengenkonventionen (flyktfallet) tillämpas. Undantagen innebär att samtycke från den dömdes inte ska krävas om den dömdes genom att fly till den andra staten försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden (flyktfallet), eller om domen angående påföljden, eller ett administrativt beslut till följd av denna dom, innehåller ett förordnande att den dömdes ska utvisas från den stat där domen meddelats eller annars inte får vistas i den staten efter att han eller hon försatts på fri fot (utvisningsfallet).

Enligt nuvarande praxis tillämpas framför allt tilläggsprotokollet i relativt stor omfattning. Detta talar för att undantagen uttryckligen bör framgå i lagen. I och med den nya ordning som ska gälla mellan medlemsstaterna inom EU innebär det emellertid att antalet länder där tilläggsprotokollet och Schengenkonventionen i framtiden kommer att tillämpas blir begränsat. Anslutna länder till tilläggsprotokollet är, utöver nordiska stater och medlemsstater inom EU, för närvarande Georgien, Kroatien, Liechtenstein, Makedonien, Moldavien, Montenegro, Ryssland, San Marino, Schweiz, Serbien och Ukraina. Motsvarande avseende Schengenavtalet är för närvarande endast Schweiz. Vi bedömer därför att det är tillräckligt att det i lagen framgår att den dömdes samtycket inte ska krävas om det framgår av en internationell överenskommelse.

Enligt nuvarande handlägningspraxis tillfrågas den dömdes om sin inställning till ett överförande av verkställigheten till ett annat land och ska vid samtycke avge en förklaring härom. Huruvida den dömdes samtycker till att verkställigheten överförs till en annan stat samt i övrigt hur dennes inställning är i frågan har stor betydelse för utgången i ärendet. Vi bedömer därför att det av den nya lagen ska framgå att den dömdes ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin

inställning. I samband härmed ska den dömda upplysas om innebörden av att samtycke lämnas. Detta avser även att ett samtycke innebär ett avstående från specialitetsprincipen. Detta överensstämmer med den föreslagna ordningen vid erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU, se avsnitt 17.2.4. Den behöriga myndigheten ska i en sådan situation anlita tolk om det behövs (jfr 8 § förvaltningslagen).

Det händer att en dömd person ändrar sin inställning under ärendets handläggning. Den behöriga myndigheten har att beakta detta vid sin bedömning om det finns förutsättningar för ett överförande. När det gäller återkallelse av ett lämnat samtycke bedömer vi att detta endast ska beaktas om återkallelsen görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut vunnit laga kraft. Detta innebär en nyhet i förhållande till i dag då fråga om återkallelse av samtycke är oreglerat.

Formerna för upptagande av den dömdes samtycke och inställning kan regleras genom förordning. Enligt gällande rätt ska en förklaring rörande samtycke, när påföljden är fängelse, avges inför chefen för den kriminalvårdsanstalt eller det häkte där den dömda förvaras eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att motta en sådan förklaring eller inför en polismyndighet. I fråga om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska förklaringen avges inför chefsöverläkaren eller någon annan läkare vid den enhet där den dömda vårdas. Den som tar emot förklaringen ska förvissa sig om att den dömda har avgett förklaringen med full vetskap om dess innebörd. Anteckning om förklaringen ska göras i protokoll eller dokumenteras på annat lämpligt sätt (19 § IVF). Motsvarande bestämmelser bör tas in i den nya förordningen. I fråga om slutet ungdomsvård bör den dömda personens samtycke eller inställning avges inför chefen för det ungdomshem eller häkte där den dömda förvaras eller inför någon annan tjänsteman som förordnats att motta en sådan förklaring eller inför en polismyndighet.

11.2.5 Övriga förutsättningar

Förslag: En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om

- domen har vunnit laga kraft,
- den dömda befinner sig i Sverige eller i den andra staten, och

- det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs till den andra staten.

Lagakraftvunnen dom

Av såväl brottmålsdomskonventionen som överförandekonventionen framgår att överenskommelsernas tillämplighet förutsätter att den aktuella domen vunnit laga kraft. Detta är en grundläggande förutsättning som bör gälla i alla ärenden där det kan bli aktuellt att överföra verkställigheten från Sverige. Detta bör framgå av den nya lagen. Om den svenska domen inte längre är verkställbar i Sverige exempelvis på grund av preskription eller beslut om nåd, är det naturligtvis inte aktuellt att överföra verkställigheten av domen.

Den dömda befinner sig i Sverige eller i den andra staten

Om den dömda varken befinner sig i Sverige eller i den andra staten får det anses vara faktiskt omöjligt att genomföra verkställigheten i den andra staten. Ett krav bör därför ställas på att den dömda befinner sig i Sverige eller i den stat dit det är aktuellt att överföra verkställigheten. Detta motsvarar vårt förslag vid genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövade påföljder, se avsnitt 17.2.5.

Återstående tid för verkställighet

Enligt överförandekonventionen gäller som huvudregel att minst sex månader ska återstå av straffet (artikel 3.1 c). Detta har motiverats med att den sociala rehabilitering som åsyftas med konventionen inte får aktualitet vid kortare strafftid samt med hänsyn till de kostnader ett överförande alltid för med sig. Det kan som huvudregel inte anses meningsfullt att genomföra ett överförande till en annan stat när en kortare tid än sex månader återstår av påföljden att avtjäna. Detta, som i dag gäller vid tillämpning av överförandekonventionen, bör även framgå av den nya lagen. Vid bedömning av den tid som är kvar att avtjäna av påföljden bör beaktas eventuell fastställd tidigaste tid för villkorlig frigivning i domslandet.

I överförandekonventionen finns även en möjlighet till undantag som har motiverats med att det kan behövas utrymme för överförande där rehabilitering anses möjlig inom en kortare tid eller där kostnader är låga, exempelvis vid överförande mellan grannländerna.³ Det har därför bedömts aktuellt med ett undantag från kravet på minst sex månaders återstående strafftid om det finns särskilda skäl. Undantaget, som enligt förarbetena hänför sig till humanitära skäl, bör även finnas i den nya lagen.⁴ Undantagsregeln bör även kunna tillämpas av mer kriminalpolitiska skäl när det är fråga om straff som är kortare än sex månader och där verkställigheten i Sverige ännu inte påbörjats. Det kan exempelvis handla om situationer där den dömda återvänt till hemlandet eller där den dömda inte har någon annan anknytning till Sverige än att han eller hon begått brott här. Det finns i en sådan situation inte anledning att begränsa regelverket. En förutsättning är emellertid att den andra staten är beredd att ta emot en kortare verkställighetstid. Den andra statens inställning i frågan måste alltså kontrolleras.

11.2.6 Lämplighetsbedömning

Förslag: En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Bedömning: Någon motsvarighet till 26 § andra stycket IVL förs inte in i den nya lagen.

Även om den andra staten går med på att verkställigheten överförs dit och övriga i lagen angivna förutsättningar är uppfyllda, kan det finnas andra omständigheter som innebär att ett överförande inte lämpligen bör ske. Sådana omständigheter kan uppkomma i vissa fall och vara av olika karaktär. Enligt förarbetena till IVL ska, när den dömdes anknytning till den andra staten talar för ett överförande av verkställigheten dit, detta vägas mot synpunkter som i det enskilda fallet kan anföras mot att verkställigheten överflyttas till den andra staten. Hur stor vikt som ska tillmätas sådana mothänsyn – som exempelvis har att göra med de särskilda förhåll-

³ Prop. 1983/84:197 s. 41.

⁴ Jfr prop. 1983/84:197 s. 53.

andena inom kriminalvården i den andra staten – blir bl.a. beroende av hur stor anknytning den dömda har till Sverige respektive den andra staten. Även omständigheter kring det aktuella brottet kan få betydelse.⁵ Nedan anges sådana omständigheter som kan uppkomma i enskilda fall och som kan få betydelse för om ett överförande av verkställigheten till den andra staten kan anses lämpligt. Den behöriga myndighetens prövning får i dessa fall utgå från den information som finns tillgänglig i det enskilda fallet eventuellt efter kommunikering med den andra staten.

1. Anpassning av påföljden i den andra staten

I fall där den andra staten avser att anpassa den svenska påföljden och den anpassade påföljden kommer innebära en väsentlig avvikelse från den svenska, bör den behöriga myndigheten pröva om överförande av verkställigheten dit är lämpligt. Det handlar i princip om hur stor skillnad i straffet som kan accepteras från svenskt håll. Enligt nuvarande praxis har det inte ansetts lämpligt med ett överförande när tiden för straffet har satts ned väsentligt, exempelvis när straffet satts ned till ungefär hälften. Detta bör gälla även fortsättningsvis. När det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård bör, liksom i dag, Socialstyrelsen särskilt bedöma lämpligheten av ett överförande mot bakgrund av hur vården kommer att utformas i den andra staten. Även om viss anpassning av påföljden måste kunna ske av den andra staten, bör påföljden alltså utgöra en, enligt svenska mått, rimlig reaktion på de begångna brotten. En sådan hållning kan även motiveras av kriminalpolitiska rättviseskäl.

Vid lämplighetsbedömningen i det enskilda fallet bör även eventuella humanitära skäl vägas in. Sådana skäl kan innebära att ett överförande bör kunna ske trots att straffet väsentligen kommer avvika från det som dömts ut i Sverige.

---

⁵ Prop. 1972:98 s. 132 f.

2. Verkställighetsregler i den andra staten

En svensk frihetsberövande påföljd som överförs för verkställighet i en annan stat kommer att verkställas enligt bestämmelserna i den staten. Som beskrivs i avsnitt 5.2.3 varierar exempelvis reglerna om villkorlig frigivning och frigivning i förtid mellan olika länder. Detta kan innebära att en i Sverige dömd person som ska avtjäna straffet i en annan stat kan komma att frigges vid en annan tidpunkt än om han eller hon avtjänat straffet i Sverige. I praktiken kan den dömda därmed få avtjäna en längre eller en kortare tid efter ett överförande. Som huvudregel bör detta inte påverka frågan om ett överförande av verkställigheten kan ske till en annan stat. Se nedan avsnitt 11.2.7 om ärenden där det är fråga om att den dömda får avtjäna en längre tid av straffet och detta kan innebära en sådan väsentlig skillnad att det kan vara fråga om en överträdelse av Europakonventionen.

När det är fråga om att den dömda i den andra staten kommer att frigges i princip omedelbart efter ett överförande eller väsentligen tidigare än vad han eller hon skulle gjort i Sverige kan det ifrågasättas om det är lämpligt med ett överförande av verkställigheten dit. En riktlinje kan här vara att ett överförande av verkställigheten till en stat där halvtidsfrigivning tillämpas bör godtas, medan tidigare frigivning kan ifrågasättas. Här kan noteras att villkorlig frigivning efter halva straffet avskaffades i svensk rätt så sent som år 1999. I bedömningen bör emellertid även beaktas hur stor skillnaden blir i den faktiska verkställighetstiden räknat i år och månader. En väsentlig skillnad torde därför framför allt gälla när det är fråga om långa straff. Det kan också vara relevant att beakta hur lång tid som redan avtjänats i Sverige.

Även andra skillnader i verkställighetsreglerna mellan länderna bör i undantagsfall kunna beaktas. Det bör då vara fråga om väsentliga skillnader i verkställigheten i förhållande till svensk verkställighet och som har stor betydelse för den enskilde individen i det aktuella fallet.

I fall där verkställighet i den andra staten enligt det ovan beskrivna innebär en väsentlig skillnad gentemot en verkställighet i Sverige och ett överförande därmed kan ifrågasättas, bör en samlad bedömning av omständigheterna i ärendet göras. Ett överförande bör, trots de väsentliga skillnaderna, kunna bli aktuellt om det finns särskilda skäl i det enskilda fallet som talar för detta. Det kan exempelvis vara fråga om humanitära skäl, säkerhetsskäl för den

dömde eller liknande intresse som talar för att verkställigheten ändå överförs.

3. Överförande av svenska medborgare

I detta sammanhang kan även diskuteras om det är lämpligt att överföra verkställigheten av en frihetsberövande påföljd som utdömts en svensk medborgare och som motsätter sig ett överförande. Detta kan bli aktuellt när det är fråga om en svensk medborgare som även är medborgare i en annan stat eller en svensk medborgare som har sin hemvist i en annan stat. Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen gäller i dag att en framställning inte får göras i en sådan situation (26 § andra stycket IVL). Det har i förarbetena ansetts att när det gäller svensk medborgare bör överflyttning av verkställighet av frihetsberövande påföljd inte i något fall ske mot den dömdes vilja.⁶ Vid tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen finns i flyktfallet däremot inte i lagen någon sådan begränsning. Vi anser att det inte finns skäl att i den nya lagen införa något uttryckligt förbud mot att överföra verkställigheten för en svensk medborgare som inte samtyckt till ett överförande. Däremot torde det svenska medborgarskapet innebära att ett överförande mot dennes vilja är olämpligt i de allra flesta fall. I ett fall där en svensk medborgare har starkare anknytning till en annan stat, där denna är medborgare eller har hemvist, och dit han eller hon flytt för att undvika verkställighet i Sverige av en här utdömd påföljd, kan dock ett överförande anses lämpligt trots att den dömd inte samtyckt härtill. Sådana situationer torde förekomma ytterst sällan. Någon motsvarighet till 26 § andra stycket IVL ska alltså inte föras in i den nya lagen.

11.2.7 Hinder mot att överföra verkställigheten

Bedömning: Det bör inte införas en bestämmelse som erinrar om att hinder mot att överföra verkställighet föreligger om ett överförande står i strid mot Europakonventionen.

⁶ Prop. 1972:98 s. 92.

Situationer där det kan föreligga hinder mot överförande av straffverkställighet

Ibland kan förhållandena vara sådana att ett överförande av verkställigheten till en annan stat inte är möjligt. Ett överförande av verkställigheten får aldrig ske om förhållandena är sådana att det enligt utlänningslagen (2005:719) föreligger hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten.⁷ Ett överförande av verkställigheten får inte heller ske om det skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser, t.ex. Europakonventionen.

Fråga om hinder för överförande av verkställighet till en annan stat kan exempelvis uppkomma när bestämmelser om villkorlig frigivning innebär att den dömda får avtjäna en större del av påföljden i den andra staten. Hur stor avvikelse som ska föreligga för att konventionsbrott ska anses föreligga är inte helt klart. Europadomstolen har konstaterat att en tjugoprocentig skillnad i faktisk avtjänandetid inte ska anses utgöra konventionsbrott, se avsnitt 5.2.3. Tills ytterligare praxis kommer på området kan som en riktlinje gälla att en avtjänandetid upp till fem sjättedelar bör kunna godtas. Det är dock endast en riktlinje som måste användas tillsammans med andra relevanta omständigheter i ärendet. Exempelvis bör beaktas hur stor skillnad det blir i den faktiska verkställighetstiden räknat i år och månader. En väsentlig skillnad torde framför allt gälla när det är fråga om långa straff. Det kan också vara relevant att beakta hur lång tid som redan avtjänats i den dömande staten.

En annan fråga som uppkommer i vissa fall är om anstaltsförhållandena i den andra staten kan anses innebära hinder mot ett överförande dit. Som framgår i avsnitt 5.2.2 kan enligt Europadomstolen oacceptabla förhållanden vid frihetsberövande innebära en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen. Av Europadomstolens praxis framgår också att det inte är förhållandena i landet i allmänhet som ska vara avgörande utan en bedömning ska göras av den individuella risken för den aktuella personen.

För att den behöriga myndigheten ska kunna ta ställning till om det föreligger hinder mot att överföra straffverkställigheten till en annan stat kan ytterligare information behövas om den dömda eller om förhållandena i det enskilda landet. Vi bedömer därför att den behöriga myndigheten i ärenden där det uppkommer fråga om det föreligger hinder att överföra verkställigheten av en svensk brott-

---

⁷ Jfr prop. 1972:98 s. 92.

målsdom om frihetsberövande påföljd till en annan stat, ska inhämta yttrande från Migrationsverket. En sådan bestämmelse bör tas in i den nya förordningen. Här kan jämföras med domstols skyldighet att inhämta yttrande från Migrationsverket om det kan antas att det finns hinder mot verkställighet av en utvisning, se 7 kap. 10 § utlänningsförordningen (2006:97).

Ska det tas in en erinran om Europakonventionen i lagen?

Det kan diskuteras huruvida i det i lagen bör finnas en erinran om att överförande av verkställighet till en annan stat inte får ske när det föreligger hinder enligt svensk grundlag eller med hänvisning till Europakonventionen. Det som talar för detta är att det för tillämparen blir tydligt att ett överförande aldrig får ske i dessa situationer. Det kan vidare annars finnas en risk för att frågorna inte aktualiseras när det finns skäl för det. Det har i tidigare olika lagstiftningsärenden diskuterats huruvida en uttrycklig hänvisning i motsvarande situationer ska göras till svensk grundlag och Europakonventionen, se avsnitt 5.2.4. I flertalet fall har regeringen hänvisat till att det skulle leda för långt att i varje författning hänvisa till grundlag och Europakonventionen och därför avstått från att införa uttryckliga regler som hänvisar till dessa. Även om det finns starka skäl för att överväga en uttrycklig hänvisning bedömer vi att det inte i denna lagstiftning finns skäl att gå emot den princip som för närvarande gäller i frågan. Om utformningen skiljer sig åt mellan olika lagar finns det dessutom en risk för felaktiga motsatsslut. Vi bedömer därför att det inte i lagen uttryckligen ska framgå att det råder hinder mot överförande av verkställighet av en svensk frihetsberövande påföljd till en annan stat om en sådan åtgärd skulle vara oförenlig med Europakonventionen.

11.3 Hur förfarandet inleds

Förslag: En svensk framställning om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till en annan stat får göras av den behöriga myndigheten. Framställning från en annan stat om att verkställigheten av svensk brottmålsdom överförs till den staten får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Detta innebär inte någon förändring i sak i förhållande till gällande rätt.

Den upplysningsskyldighet om möjlighet till överförande av verkställighet av svensk brottmålsdom som Kriminalvården, vid fängelse, och chefsöverläkaren, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård har gentemot den dömden ska alljämt gälla. Avseende slutna ungdomsvård åläggs Statens institutionsstyrelse denna skyldighet. Om den dömden begär att överförande ska ske, ska liksom i dag, Kriminalvården eller Socialstyrelsen underrätta den andra staten därom.

Kraven på innehållet i en framställning ska motsvara vad som gäller i dag.

Enligt brottmålsdomskonventionen är det endast den dömande staten som kan göra en framställning om överförande av straffverkställighet (artikel 3.2). En framställning enligt överförandekonventionen kan göras av antingen den dömande staten eller den verkställande staten (artikel 2.3). Den dömden kan vända sig till den dömande staten eller den verkställande staten med önskemål om ett överförande (artikel 2.2). Detta gäller även enligt avtalet med Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder (artikel 2.3). Om, vid tillämpning av överförandekonventionen, tilläggsprotokollet (artikel 2.1 och 3.1) eller Schengenkonventionen (artikel 68) åberopas är det däremot endast den dömande staten som kan göra en framställning. Enligt avtalet med Thailand om samarbete rörande verkställighet av straffrättsliga påföljder påbörjas ett överförande på diplomatisk väg med en skriftlig framställning från mottagandelandet till överförandelandet (artikel 4.2). Här är det alltså den verkställande staten som kan initiera ett ärende.

Enligt gällande rätt görs en framställning om överförande av en svensk frihetsberövande påföljd till en annan stat av Kriminalvården, eller i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, av Socialstyrelsen (26 § första stycket och 34 a § första stycket IVL). Initiativet i dessa fall kan tas från den dömden eller av den behöriga myndigheten. Enligt gällande rätt ska vid en framställning från en annan stat, vid tillämpning av överförandekonventionen, om att verkställighet av en svensk dom ska anordnas i den staten, denna ges in till Justitiedepartementet som ska vidarebefordra den till Kriminalvården eller, i fråga om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård, till Socialstyrelsen (20 §

IVF). En sådan framställning prövas av Kriminalvården respektive Socialstyrelsen (34 a § andra stycket IVL).

Bestämmelser om att en svensk framställning om överförande av verkställighet av svensk brottmålsdom får göras av den behöriga myndigheten, bör tas in i den nya lagen. Vidare ska av lagen framgå att en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse. Detta motsvarar gällande rätt. Av den föreslagna gemensamma bestämmelsen om kommunikationsvägar, se avsnitt 10.7.1, framgår att en sådan framställning ska gå via Justitiedepartementet som vidarebefordrar denna till utländsk eller svensk behörig myndighet. Om det är möjligt enligt den internationella överenskommelsen får kommunikationen i stället ske direkt mellan de behöriga myndigheterna.

Enligt gällande rätt ska i fall där det kan antas att verkställigheten av ett utdömt fängelsestraff kan anförtros en annan stat, den dömde genom Kriminalvårdens försorg upplysas om detta och om innebörden av att verkställigheten överförs. Begär den dömde i ett sådant fall själv att verkställigheten överförs, ska Kriminalvården underrätta behörig myndighet i den andra staten om detta (18 § första stycket IVF). Samma förfarande gäller beträffande överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Information till den dömde lämnas i dessa fall i stället av chefsöverläkaren vid den enhet där den dömde vårdas. Begär den dömde i ett sådant fall själv att verkställigheten överförs, ska chefsöverläkaren underrätta Socialstyrelsen som ska svara för att behörig myndighet i den andra staten underrättas (18 § andra stycket IVF).

Skyldigheten att tillhandahålla information till den dömde och, när den dömde begär att verkställigheten överförs, informera den andra staten, grundar sig på överförandekonventionen (artikel 4). Motsvarande bestämmelser ska gälla även fortsättningsvis i den nya regleringen. Beträffande slutna ungdomsvård kan Statens institutionsstyrelse ha till uppgift att upplysa den dömde om att påföljden kan verkställas i en annan stat och om innebörden av detta. Begär den dömde själv att verkställigheten överförs eller bedömer myndigheten att det finns sådana förutsättningar, ska myndigheten underrätta Kriminalvården som, på begäran av den dömde, ska svara för att behörig myndighet i den andra staten underrättas. Det är därefter Kriminalvården som har att pröva om en framställning om överförande av verkställigheten ska göras till den andra staten. När det gäller myndigheternas upplysningsskyldighet till dömda

här i landet kan detta regleras i förordning. Dessa bestämmelser bör gälla oavsett vilken överenskommelse som tillämpas. Skyldigheten att underrätta den andra staten gäller endast när den dömde själv begär att ett överförande ska ske. Detta motsvarar alltså gällande rätt.

Enligt nuvarande reglering ska en framställning, där brottmålsdomskonventionen åberopas, innehålla de skäl som framställningen grundas på, intyg om att påföljd som avses i framställningen får verkställas här i landet, uppgift huruvida påföljd som avses i framställningen till någon del har verkställts, och uppgift om den tidpunkt då verkställighet senast får ske. Till framställningen ska bifogas bestyrkt avskrift av domen samt avskrift av tillgängliga handlingar rörande den dömdes personliga förhållanden (9 § IVF). Vid tillämpning av överförandekonventionen ska i en framställning anges den dömdes födelsetid, födelseort och hemvist, brottens beskaffenhet samt påföljdens art och längd (18 § första stycket IVF). Vidare ska förklaring om den dömdes samtycke bifogas framställningen. Vid tillämpning av tilläggsprotokollet ska motsvarande handlingar som ska bifogas vid överförande till Sverige enligt överförandekonventionen bifogas (20 e § med hänvisning till 20 b § med hänvisning till 15 § IVF). Detta innebär att framställningen ska göras skriftligen och åtföljas av en bestyrkt kopia av domen och av den lag denna grundas på och av övriga handlingar som är av betydelse för frågans bedömning. I fall där utvisningsfallet åberopas ska till framställningen bifogas en förklaring innehållande den dömdes yttrande om det begärda överförandet av honom eller henne och en kopia av domen eller beslutet om utvisning eller avvisning eller om någon annan åtgärd som har till följd att den dömde inte får vistas i den stat där domen meddelats efter det att han försatts på fri fot (20 e § IVF). Vilka handlingar som i praxis brukar bifogas en framställning framgår i avsnitt 3.1.1.

En gemensam bestämmelse bör införas beträffande innehållet i en framställning till en annan stat om verkställighet av svensk brottmålsdom där. Denna kan tas in i förordning. Som utgångspunkt bör kraven på framställning enligt brottmålsdomskonventionen (artikel 16) och överförandekonventionen (artikel 6) beaktas. Det bör dessutom framgå att även andra handlingar som är av betydelse för frågans bedömning eller om det framgår av en internationell överenskommelse ska bifogas. Det är i dag vanligt att exempelvis den anknytningsutredning, som görs av den behöriga myndigheten, bifogas. Beträffande rättspsykiatrisk vård brukar

diagnosöversikt, rättspsykiatriskt utlåtande och socialutredning ur Rättsmedicinalverkets akt, också bifogas.

Den behöriga myndigheten har även att kontrollera vilket språk som godtas enligt det andra landet och översätta relevanta delar av handlingarna, se avsnitt 10.7.2.

11.4 Begäran om tvångsmedel

Förslag: I fall där den behöriga myndigheten har för avsikt att göra en framställning om överförande av en svensk brottmålsdom till en stat dit den dömda flytt ska den behöriga myndigheten kunna begära att den verkställande staten vidtar tvångsåtgärder enligt tilläggsprotokollet. Innehållet i en sådan begäran ska motsvara vad som gäller i dag.

I ett fall där en person, som i Sverige dömts till en frihetsberövande påföljd, flyr från landet kan det vara aktuellt att efterlysa honom eller henne, exempelvis genom Schengens informationssystem (SIS). I en sådan situation kan det vara aktuellt att Rikspolisstyrelsen på begäran av Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse utfärdar en svensk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Om den dömda flytt till sitt hemland, dvs. där han eller hon är medborgare eller har sin hemvist, kan det för den behöriga myndigheten vara aktuellt att undersöka om det i stället finns förutsättningar att överföra verkställigheten dit. Vilken lagstiftning som ska tillämpas beror på vilken stat det är fråga om.

Enligt artikel 2.2. i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen får den verkställande staten, på framställning från den dömande staten, innan de handlingar på vilka framställningen grundas har mottagits eller innan något beslut med anledning av framställningen har fattats, anhålla och häkta den dömda eller vidta andra åtgärder för att säkerställa att denne stannar kvar inom dess territorium tills beslut med anledning av framställningen har fattats. En framställning om sådana provisoriska åtgärder ska innehålla uppgift om den dömdes födelsetid, födelseort och hemvist, brottets beskaffenhet samt påföljdens art och längd. Detta regleras i dag i 20 e § andra stycket IVF.

I fall där den behöriga myndigheten har för avsikt att göra en framställning om överförande av den svenska brottmålsdomen till den stat dit den dömda flytt, bör den behöriga myndigheten kunna begära att den verkställande staten vidtar tvångsåtgärder enligt tilläggsprotokollet. Detta bör framgå av den nya lagen. Vad en sådan begäran ska innehålla kan framgå i förordning och motsvara vad som gäller i dag. Det kan konstateras att möjligheten att begära provisoriska tvångsåtgärder med tillämpning av tilläggsprotokollet i praktiken, enligt vad som för oss är känt, inte används i dag.

11.5 Den behöriga myndighetens prövning och beslut

Förslag: Kriminalvården eller Socialstyrelsen prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat.

Som framgår i avsnitt 10.2.1 föreslår vi att Kriminalvården, avseende fängelse och slutna ungdomsvård, och Socialstyrelsen, avseende rättspsykiatrisk vård, ska vara behöriga att pröva och besluta om svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat.

Som beskrivs i avsnitt 11.3 kan ett ärende om överförande av straffverkställighet till en annan stat påbörjas på olika sätt. Det kan vara fråga om att den dömda själv initierar ett ärende, att den behöriga myndigheten påbörjar ett ärende eller att en annan stat begär att verkställighet av en svensk frihetsberövande påföljd ska överföras dit.

För att den behöriga myndigheten ska kunna ta slutlig ställning i ärendet behövs i de allra flesta fall information från den andra staten. Enligt förslagen i avsnitt 11.3 kan en framställning göras till den andra staten. En preliminär bedömning av om lagens förutsättningar är uppfyllda får alltså göras i detta skede av handläggningen. Genom kontakt med den andra staten får den behöriga myndigheten exempelvis information om den andra staten avser att gå med på ett överförande dit och om den svenska påföljden kommer anpassas på något sätt. Att den behöriga myndigheten skickar en framställning till en annan stat om överförande av en svensk brottmålsdom dit ska ses som en åtgärd under handläggningen.

När det gäller den behöriga myndighetens prövning har myndigheten att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är

uppfyllda och göra de lämplighetsavvägningar som krävs i det enskilda fallet, se avsnitt 11.2. Myndigheten har att därefter fatta ett slutligt beslut om avslag eller bifall. Detta bör gälla så snart ett ärende initierats även om det visar sig att varken den dömde samtycker till eller den andra staten medger ett överförande. Enbart en upplysning till den dömde om möjligheten att överföra verkställigheten ska inte innebära att ett ärende initierats.

För Kriminalvårdens och Socialstyrelsens handläggning av ärenden enligt den föreslagna lagen gäller förvaltningslagen (1986:223), förutom i de delar något annat föreslås. Av denna lag följer bl.a. att ett ärende som huvudregel inte får avgöras utan att den dömde underrättats om en uppgift som tillförts ärendet och fått tillfälle att yttra sig över den samt att beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången och hur den dömde kan överklaga det. Enligt vårt förslag ska myndigheternas slutliga beslut kunna överklagas till allmän domstol, se avsnitt 14.2.1.

11.6 Återkallelse av en framställning

Förslag: Den behöriga myndigheten får besluta att återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den andra staten.

Återkallelse ska utan dröjsmål ske om påföljden som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

11.6.1 Återkallelse på grund av ändrade förutsättningar

I IVL finns inte någon särskild bestämmelse om återkallelse. Enligt 29 § andra stycket framgår dock att den svenska påföljden får verkställas här i landet om framställningen återkallas innan den främmande staten meddelat att den ämnar uppta framställningen till slutlig prövning. Med slutlig prövning avses sådan prövning enligt artikel 37 i brottmålsdomskonventionen som ska ske inför domstol. Vid tillämpning av överförandekonventionen hänvisas till nämnda bestämmelse (34 a § fjärde stycket IVL).

I vårt förslag till lag som genomför rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder finns en bestäm-

melse om återkallelse som är utformad i enlighet med rambeslutet. Denna innebär att återkallelse får ske fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den andra staten, se avsnitt 17.5.1. För att uppnå en likartad tillämpning mellan lagarna bör en motsvarande bestämmelse föras in i den här behandlade nya lagen. Det är också så det fungerar i praktiken. I den mån brottmålsdomskonventionen tillämpas bör det däremot inte vara aktuellt att göra en återkallelse när den slutliga domstolsprocessen påbörjats som innebär att den svenska domen ersätts med en ny dom i det landet.

En återkallelse av en framställning kan vara aktuell i samband med ett slutligt beslut om att verkställighet av den svenska brottmålsdomen inte får ske i en annan stat. Dessa beslut bör då fattas gemensamt. Det kan efter ett beslut om att verkställighet får ske i en annan stat framkomma omständigheter som innebär att lagens förutsättningar inte längre är uppfyllda och att en återkallelse därför ska ske. Det kan t.ex. framkomma ny information om den dömdes anknytning eller närmare information om hur påföljden kommer verkställas i den andra staten.

Ett beslut om återkallelse, som kan vara ingripande för den enskilde, bör kunna överklagas till allmän domstol, se avsnitt 14.2.1.

11.6.2 Återkallelse när påföljden bortfallit

Enligt samtliga de överenskommelser som rör frihetsberövande påföljder och som är tillämpliga enligt IVL har både domslandet och den mottagande staten rätt att bevilja amnesti och nåd. Däremot är det endast domslandet som har rätt besluta angående begäran om en ny prövning av domen (t.ex. artikel 12 och 13 i överförandekonventionen). Den verkställande staten ska avsluta verkställigheten så snart det av domslandet underrättats om beslut eller åtgärd som innebär att påföljden inte längre kan verkställas (artikel 14 i överförandekonventionen).

Om straffet preskriberats enligt svenska regler eller om nåd eller amnesti beviljats eller om en omprövning av domen innebär att påföljden inte ska verkställas, ska verkställighet inte längre ske. Den behöriga myndigheten ska i ett sådant fall utan dröjsmål återkalla sin framställning. Detta bör framgå i lagen. Vidare bör en underrettelseskyldighet framgå av förordning. Det finns inte anledning att ett beslut om återkallelse på denna grund kan överklagas.

11.7 Fortsatt verkställighet i Sverige

Förslag: När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom sänts till en annan stat, får verkställighet av den påföljd som avses med framställningen påbörjas i Sverige endast om den dömde är häktad. Påföljden får emellertid verkställas i Sverige om Kriminalvården eller Socialstyrelsen har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Enligt gällande rätt får sedan framställning vidarebefordrats, verkställighet av påföljd som avses med framställningen inte påbörjas här i landet, om inte den dömde är häktad och fråga är om påföljd som innebär frihetsberövande (29 § första stycket och 34 a § fjärde stycket IVL). Bestämmelsen motsvarar artikel 11.1 i brottmålsdomskonventionen. Enligt förarbetena får verkställighet inte påbörjas här i landet sedan framställning gjorts om att påföljden ska verkställas i annan stat. Om verkställighet redan har börjat när framställningen görs, får den dock fortsätta. Är den dömde häktad och är det fråga om frihetsberövande påföljd, får verkställighet av sådan påföljd påbörjas utan hinder av att framställning har gjorts om verkställighet av påföljden i annan stat.⁸

Påföljden får dock verkställas här i landet, om framställningen återkallas innan den andra staten meddelat att den ämnar uppta framställningen till slutlig prövning eller om den andra staten meddelar att framställningen avslagits, att den avstår från att verkställa påföljden eller att verkställighet inte kan äga rum i den andra staten (29 § andra stycket och 34 a § fjärde stycket IVL). Bestämmelsen motsvarar artikel 11.2 i brottmålsdomskonventionen.

En motsvarighet till 29 § IVL bör föras in i den nya lagen. Detta innebär således att efter det att en framställning gjorts till en annan stat ska verkställigheten inte påbörjas här om den dömde är på fri fot. Här kan noteras att bestämmelser i förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m. om när en inställelse för verkställighet ska ske kan behöva ses över. Om den behöriga myndigheten därefter bedömer att ett överförande inte är aktuellt och därför fattar ett avslagsbeslut innebär detta att framställningen återkallas. Verkställigheten kan då påbörjas i Sverige. Detsamma gäller om

⁸ Prop. 1972:98 s. 135.

den andra staten avslår framställningen eller om verkställigheten inte kan äga rum i den staten, exempelvis för att den dömda flytt. Utformningen av bestämmelsen bör ske i samstämmighet med vårt förslag vid genomförandet av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, se avsnitt 17.6. Detta innebär att det nuvarande skälet att den andra staten avstår från att verkställa påföljden inte framgår uttryckligen i bestämmelsen. Ett sådant avstående som kan ske enligt artikel 11.2 i brottmålsdomskonventionen får emellertid anses ingå i att den andra staten meddelar att verkställigheten inte kan äga rum där. Någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt är alltså inte avsedd.

11.8 Överförande av den dömda

Förslag: Om den dömda befinner sig i Sverige när beslutet om överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom till en annan stat vunnit laga kraft ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Kriminalvården ska även fortsättningsvis se till att den dömda transporteras till en annan stat när verkställighet av svensk frihetsberövande påföljd ska ske där.

Enligt 33 § första stycket IVL ska i fall då den dömda är berövad friheten i Sverige eller befinner sig här, han eller hon överföras till den andra statens område så snart den staten meddelat att framställningen bifallits. Vi bedömer att det i den nya lagen ska framgå att den dömda så snart det är möjligt efter det att den behöriga myndighetens beslut i Sverige vunnit laga kraft, ska överföras till den andra staten. Detta gäller i fall där den dömda är frihetsberövad i Sverige eller befinner sig här. Den andra staten ska naturligtvis dessförinnan godtagit ett överförande av den dömda, vilket är en förutsättning för ett bifallande beslut.

Enligt gällande rätt ska Kriminalvården, när frihetsberövande påföljd ska verkställas utomlands, se till att den dömda förs till den stat där påföljden ska verkställas. Myndigheten får därvid, om det behövs, begära hjälp av polismyndigheten på den ort där den dömda vistas. I fråga om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska Socialstyrelsen underrätta Kriminalvården om att påföljden ska verkställas utomlands (22 § första och andra stycket IVF), se närmare

avsnitt 3.1.1. I praktiken är det vanligt förekommande att den dömda transporteras till t.ex. Arlanda och att den andra staten därefter fullföljer transporten.

Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har föreslagit att transporter av frihetsberövade personer ska regleras i IVL i stället för i IVF.⁹ Vi gör här samma bedömning och föreslår därför att det i den nya lagen ska införas en gemensam bestämmelse om transporter vid överförande till och från Sverige, se även avsnitt 12.8.

Vi bedömer att Kriminalvården även fortsättningsvis ska se till att den dömda transporteras till den andra staten vid överförande från Sverige och ska därvid ha möjlighet att begära hjälp av polismyndighet. Detta gäller vid överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder enligt lagen, dvs. fängelse, slutna ungdomsvård och överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Den undermålskyldighet som enligt gällande rätt åläggs Socialstyrelsen bör finnas kvar. Detta för att Kriminalvården ska veta när en sådan transport ska äga rum. Detta kan regleras i förordning. Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har vidare föreslagits att det förs in en bestämmelse om att den som ska överföras får, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av polismyndigheten, dock längst under 48 timmar. Detta har motiverats med att det i samband med transport kan uppkomma situationer då det finns ett behov av att omhänderta och ta den som ska överföras i förvar. En sådan möjlighet har sin motsvarighet i ett flertal bestämmelser om internationellt samarbete.¹⁰ Vi gör även här samma bedömning och föreslår därför att en sådan bestämmelse införs i den nya lagen.

11.9 Specialitetsprincipen

Förslag: På motsvarande sätt som i dag ska regeringen, efter framställning från den verkställande staten och prövning av Högsta domstolen, kunna lämna tillstånd till den verkställande staten att åtala, döma eller på annat sätt beröva den som överförts enligt lagen friheten för någon annat brott som begicks före överförandet än för det brott vilket personen överförts. En

⁹ SOU 2011:7 s. 348 f.

¹⁰ SOU 2011:7 s. 464.

sådan framställning från den verkställande staten ska ske enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Regeringen får endast lämna tillstånd om utlämning för brottet lagligen kunnat ske eller om hinder mot utlämning förelägg endast på grund av straffets längd.

Enligt 34 § IVL finns det möjlighet för regeringen, efter framställning från den andra staten och prövning av Högsta domstolen, att lämna tillstånd till den verkställande staten att den dömda får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas friheten, för brott som begicks före överförandet, än för det brott den dömda överförts. Sådant tillstånd får lämnas om överlämnande eller utlämning för brottet kunnat äga rum eller om dessa åtgärder endast hade varit utesluten på grund av straffets längd, se även avsnitt 3.1.1. Bestämmelsen gäller vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen samt vid tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet i det s.k. utvisningsfallet (34 b § IVL).

Även i den nya lagen bör det finnas en bestämmelse som behandlar tillstånd till den verkställande staten att göra avsteg från det skydd som ges enligt specialitetsprincipen. Mot bakgrund av lagens konventionsneutrala utformning bör bestämmelsen skrivas om. Någon ändring i sak är emellertid inte avsedd. I praktiken kan bestämmelsen komma att användas vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, när den dömda var frihetsberövad vid överförandet, eller vid tillämpning av överförandekonventionen och tilläggsprotokollet i utvisningsfallet. I övriga fall behövs inte något särskilt tillstånd eftersom skydd enligt specialitetsprincipen inte gäller om den dömda har samtyckt till överförandet av verkställigheten.

När det gäller förfarandet kan noteras att lagstiftaren, trots att arresteringsorderfall prövas av domstol och inte regeringen, valt att behålla prövningen av regeringen i IVL. I samband med införandet av lagen om en europeisk arresteringsorder ändrades 34 § IVL på så sätt att med utlämning jämfördes ett överlämnande enligt en arresteringsorder.¹¹ Tillägget har haft relevans i förhållande till stater som deltar i samarbetet om arresteringsordern, dvs. medlemsstaterna inom EU. I vårt förslag till en ny lag som genomför rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder finns en särskild bestämmelse om tillstånd enligt specialitetsprin-

¹¹ Prop. 2003/04:7 s. 215.

cipen, se avsnitt 17.8. I förhållandet mellan medlemsstaterna inom EU är det denna lag som i framtiden kommer att vara tillämplig vid överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder. Någon hänvisning till att överlämnande enligt en arresteringsorder skulle kunnat äga rum behövs därför inte i den här behandlade nya lagen. Det är i stället tillräckligt att en hänvisning görs till utlämningsförfarandet.

I vårt motsvarande förslag till tillstånd till den verkställande staten i den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU görs beträffande förfarandet en hänvisning till 6 kap. 8 § arresteringsorderlagen. Detta motsvarar de krav som ställs i artikel 18.3 i rambeslutet. I den här föreslagna lagen ska alltså i stället frågan avgöras utifrån om utlämning kunnat ske. Eftersom frågor kring utlämning alltjämt prövas av regeringen bedömer vi att den nuvarande ordningen vid tillstånd till den verkställande staten med prövning av regeringen och Högsta domstolen bör bestå. Utlämningsutredningen har lämnat förslag om att framställning om tillstånd enligt 34 § IVL i stället ska prövas av Stockholms tingsrätt.¹² Detta i konsekvens med att det föreslås att prövning av utlämning i stället ska ske av allmän domstol. Om utredningens förslag genomförs finns det anledning att åter se över bestämmelsen.

---

¹² SOU 2011:71 s. 803 f och 898 f.

12 Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd

12.1 Inledning

Som framgår i avsnitt 10.3 föreslår vi att Kriminalvården ska pröva om en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, när påföljden kan antas komma att verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård samt att överklagande ska kunna ske till allmän domstol. Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen bygger förfarandet i stället på en åklagar- eller domstolsprövning som, när en framställning bifalls, leder till en svensk dom eller beslut. Dessa förfaranderegler behandlas särskilt i de nya lagen, se vidare avsnitt 14.5.1.

För överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder är det i praktiken framför allt överförandekonventionen som tillämpas. Det är därför naturligt att den nya regleringen i huvudsak bygger på denna konvention, även om det införs undantag som möjliggör tillämpning av andra överenskommelser. Den mer diskretionära prövning som i dag görs av regeringen vid tillämpning av överförandekonventionen är enligt vår bedömning inte lämplig vid en myndighets- och domstolsprövning. I stället bör det i det nya regelverket på ett tydligare sätt framgå vilka förutsättningar och vilka hinder som gäller vid ett överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom till Sverige.

Till en början bör vissa grundläggande förutsättningar vara uppfyllda för att ett överförande ska kunna ske. Detta handlar om sådana förutsättningar som de behöriga myndigheterna har att kontrollera och pröva i varje enskilt fall. En sådan förutsättning,

som behandlas i avsnitt 9.3, är att det finns en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten eller att det finns särskilda skäl att ändå tillämpa lagen. Andra grundläggande förutsättningar handlar om vilken anknytning den dömda ska ha till Sverige för att ett överförande ska tillåtas, se avsnitt 12.2.1, samt i vilka fall den dömdes samtycke krävs för ett överförande, se avsnitt 12.2.2. Även vissa övriga förutsättningar bör prövas i varje enskilt fall, se närmare avsnitt 12.2.3. Därutöver kan det i enskilda fall finnas omständigheter som kan utgöra skäl för den behöriga myndigheten att avslå en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom, dvs. hinder mot verkställighet. Sådana hinder tas upp i avsnitt 12.3.

I och med att vi föreslår att det i den nya lagen införs en ny beslutsordning krävs det vissa nya förfaranderegler. Överväganden och förslag kring förfarandet behandlas i avsnitten 12.4–12.10. Frågor om offentligt biträde behandlas i avsnitt 14.1 och om överklagande i avsnitt 14.2.1.

12.2 Allmänna förutsättningar

12.2.1 Anknytning och social återanpassning

Förslag: En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige om den dömda är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige. Det ska dessutom kunna antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit. Andra anknytningskrav kan gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Anknytningskrav

En genomgång av nuvarande anknytningskrav enligt internationella verkställighetslagen (IVL) finns i avsnitt 4.3.1.

Vid tillämpning av överförandekonventionen krävs för ett överförande av verkställigheten till Sverige att den dömda är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Det är i princip uteslutande dessa anknytningskrav som tillämpas i dag. Vi har inte funnit någon anledning att begränsa lagens tillämpningsområde till svenska medborgare utan anser att regleringen alltså ska omfatta utlänningar

med hemvist i Sverige. Huvudregeln enligt den nya lagen ska därför vara att den dömda är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige. För att uppnå en enhetlig reglering bör även här begreppet bosatt användas i stället för hemvist, se avsnitt 11.2.2. Någon ändring i sak är alltså inte avsedd.

En beskrivning av hemvistbegreppet finns i avsnitt 4.3.2. Det kan i vissa fall vara oklart om en person är bosatt i Sverige eller om bosättningen här har upphört. Bosättningskravet bör enligt lagen, på motsvarande sätt som i exempelvis 2 kap. 2 § brottsbalken, innebära att bosättningen har viss stadigvarande karaktär. Den närmare innebörden av begreppet får överlämnas åt rättstillämpningen. Den rättspraxis som finns gällande hemvistbegreppet i 2 kap. 2 § brottsbalken, men även inom den internationella privat- och processrätten, bör kunna vara vägledande. Detta betyder bl.a. att omständigheter som var personen är folkbokförd samt huruvida personen har uppehållstillstånd i Sverige bör ha betydelse vid bestämmande av personens bosättning även om dessa i sig inte är avgörande. Även vid tillämpning av den nya lagen är det därför relevant för Kriminalvården och Socialstyrelsen att inhämta uppgifter om den dömda från Skatteverket och Migrationsverket. Vidare bör var den enskilde personen har för avsikt att vara bosatt ha betydelse. Personens egna uppgifter om att vara stadigvarande bosatt i Sverige eller i en annan stat bör dock ses tillsammans med objektiva omständigheter som t.ex. bostad, anställning och familjeförhållanden. Hemvistbegreppet bedöms något olika i olika lagstiftningssammanhang beroende av syftet med lagstiftningen. Mot bakgrund av syftet med möjligheten till överförande av straffverkställighet mellan olika länder och den koppling som finns till den sociala återanpassningen, se nedan, bör tolkningen av bosättningsbegreppet inte vara alltför restriktiv i detta sammanhang.

Social återanpassning

Även om den som dömts i en annan stat är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige är det inte givet att verkställigheten lämpligen bör överföras hit. Enbart den omständigheten att den dömda är svensk medborgare eller är bosatt här bör alltså inte vara tillräcklig. Vi bedömer att det utöver detta dessutom bör krävas att det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande hit.

Det framgår inte direkt av nuvarande reglering, vid tillämpning av överförandekonventionen, att det är en förutsättning för överförande till Sverige att den sociala återanpassningen kan antas underlättas av ett överförande hit. En sådan prövning görs dock i praktiken vid regeringens diskretionära bedömning. Det har i praxis som utgångspunkt inte ansetts tillräckligt i sig att den dömde har ett svenskt medborgarskap utan det krävs även annan anknytning till Sverige. Inte heller i fall där en utlänning haft hemvist i Sverige under en kortare period har detta i sig ansetts tillräckligt för ett överförande. En helhetsbedömning görs i stället av den dömdes anknytning till respektive stat. Vid denna bedömning har faktorer betydelse som medborgarskap, hemvisttid i olika stater, nuvarande bostadsförhållanden, familje- och arbetsförhållanden samt eventuellt uppehållstillstånd i Sverige eller i den andra staten.

Mot bakgrund av att det huvudsakliga syftet med samarbetet kring internationell straffverkställighet är att den dömde ska avtjäna straffet där den sociala återanpassningen kan antas ske bäst, bedömer vi att det är rimligt att det även fortsättningsvis ställs ett sådant krav för ett överförande till Sverige. Detta bör framgå av den nya lagen. Den behöriga myndigheten har att vid denna prövning jämföra hur anknytningen ser ut till respektive land. Vid denna bedömning bör de faktorer som nämns ovan beaktas, dvs. medborgarskap, hemvisttid i de olika staterna och eventuell tredje stat, nuvarande bostads- och arbetsförhållanden, familjeförhållanden samt eventuellt uppehållstillstånd. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. När det gäller utländska medborgare som är bosatta i Sverige bör även beaktas vilken typ av uppehållstillstånd han eller hon har i Sverige.

I fråga om familjeband bör särskild hänsyn tas till om den dömda personen har minderåriga barn i någon av staterna. Härvid bör hänsyn tas till barnets behov av kontakt med den dömde, hur kontakten varit tidigare och hur den skulle påverkas av att verkställigheten överförs till Sverige. När det gäller barn som befinner sig i Sverige föreslår vi i avsnitt 11.2.2 att det införs en möjlighet för den behöriga myndigheten att inhämta upplysningar om barnet från socialnämnden. Se även om barnet bästa i avsnitt 5.4.

I fall där den dömde varit stadigvarande bosatt i Sverige under en längre tid är detta en faktor som starkt talar för att överförande av verkställigheten bör ske hit. Här kan jämföras med förslaget om utvidgat tvingande samarbetsområde när det gäller genomförandet

av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, se avsnitt 16.3, som innebär att en person som bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i Sverige och kommer få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd, presumeras ha en sådan stark anknytning hit att ett överförande kan ske. Naturligtvis ska även den dömdes egen inställning till överförandet beaktas vid bedömningen.

I enstaka fall kan den dömda, förutom domslandet, ha anknytning både till Sverige och till en tredje stat. Det kan exempelvis vara fråga om att den dömda har dubbelt medborgarskap eller är växelvis bosatt i Sverige och i en tredje stat. Samtidigt kan anknytningen till domslandet endast bestå i att personen begått brott där. Om det i ett sådant fall, i jämförelse med förhållandena i domslandet, kan antas att den dömdes sociala återanpassning skulle underlättas av ett överförande till Sverige och övriga förutsättningar enligt lagen är uppfyllda, bör ett överförande kunna ske hit. Ett överförande ska alltså inte vara uteslutet på grund av att den dömda även har anknytning till ett annat land.

Andra anknytningskrav

För att möjliggöra tillämpning av andra konventioner än överförandekonventionen ska det av lagen framgå att andra anknytningskrav kan gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. För närvarande avser detta vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Anknytningskravet i brottmålsdomskonventionen är som huvudregel att den dömda har hemvist i Sverige. Det finns därutöver inte något krav på att den sociala återanpassningen kan antas ske bäst här. Vidare kan verkställighet ske i Sverige även om den dömda inte har hemvist här, om det kan antas förbättra möjligheterna till den dömdes återanpassning eller om verkställighet kan ske i samband med verkställighet av annan frihetsberövande påföljd som ska verkställas i Sverige, eller om Sverige är den dömdes ursprungliga hemland, se avsnitt 4.3.1.

Här kan också noteras att för tillämpning av Sveriges avtal med Thailand om samarbete rörande verkställighet av straffrättsliga påföljder krävs att den lagöverträdare som ska överföras är medborgare i den verkställande staten (artikel 3.2). Även enligt Sveriges avtal med Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder krävs

när Sverige är verkställande stat att den dömden är medborgare här (artikel 3.2). För svenskt vidkommande torde emellertid den föreslagna huvudregeln kunna tillämpas även vid tillämpning av dessa avtal.

12.2.2 Den dömdes samtycke

Förslag: Verkställigheten av en utländsk brottmålsdom får som huvudregel överföras till Sverige endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs hit. Samtycke krävs dock inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Detta innebär inte någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt.

Nuvarande bestämmelser om när den dömdes samtycke krävs för att möjliggöra överförande av straffverkställighet och de undantag som finns härifrån ska alltså gälla enligt den nya lagen. Gällande rätt om den dömdes samtycke beskrivs i avsnitt 4.4.

Vid tillämpning av överförandekonventionen är det en obligatorisk förutsättning att den dömden samtycker till överförandet, vilket bör gälla som huvudregel i den nya lagen. Detta är även ett krav enligt Sveriges avtal med Thailand och Kuba.

Krav på den dömdes samtycke ska däremot inte gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, vilken undantagsregel ska framgå av lagen. Detta gäller för närvarande i fall där brottmålsdomskonventionen tillämpas. Vidare krävs inte den dömdes samtycke vid tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen. I dessa fall krävs inte samtycke från den dömden om han eller hon genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden, om denna har dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten (flyktfallet), eller om domen angående påföljden, eller ett administrativt beslut till följd av denna dom, innehåller ett förordnande att den dömden ska utvisas från den stat där domen meddelats eller annars inte får vistas i den staten efter att han eller hon försatts på fri fot (utvisningsfallet). Vi bedömer inte att dessa undantag behöver framgå uttryckligen i lagen eftersom de kan antas komma att tillämpas i begränsad omfattning i framtiden med anledning av den

föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU, jfr avsnitt 11.2.4.

12.2.3 Övriga förutsättningar

Förslag: En utländsk dom får verkställas i Sverige endast om

- domen har vunnit laga kraft,
- påföljden får verkställas i den stat där domen meddelats,
- den dömda befinner sig i Sverige eller i den stat där domen meddelats, och
- den tid av påföljden som återstod att avtjäna när framställningen om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Om en svensk behörig myndighet hos en annan stat har gjort framställning om att verkställigheten ska ske i Sverige krävs även att den andra staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs hit.

Lagakraftvunnen och verkställbar dom

Enligt brottmålsdomskonventionen krävs för överförande att domen har vunnit laga kraft och att påföljden får verkställas i den dömande staten (artikel 1 a och artikel 3.1), vilket regleras i 5 § andra stycket 1 IVL. Enligt överförandekonventionen får en dömd person endast överföras om domen har vunnit laga kraft (artikel 3.1 b). Den omständigheten att en utländsk brottmålsdom som kan komma att verkställas i Sverige, vunnit laga kraft bör utgöra en grundläggande förutsättning i lagen som ska prövas i alla ärenden. Detta gäller även den omständigheten att en påföljd som begärs verkställd i Sverige är verkställbar i den dömande staten. Det kan exempelvis vara fråga om att domen inte är verkställbar i den dömande staten på grund av preskription enligt det landets lagstiftning eller beslut om nåd eller amnesti som beslutats där.

Den dömda befinner sig i Sverige eller i domslandet

Om den dömda varken befinner sig i den dömande staten eller i Sverige får det anses vara faktiskt omöjligt att genomföra verkställigheten här. Ett krav på att den dömda befinner sig i den stat där domen har meddelats eller i Sverige bör därför ställas upp. Ett sådant krav får anses motsvara artikel 6 h) i brottmålsdomskonventionen om att den verkställande staten är ur stånd att verkställa påföljden, vilket i dag regleras genom 6 § första stycket 5 IVL. En sådan förutsättning gäller enligt rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, se avsnitt 18.2.4. Även en likartad utformning av lagarna talar för att en sådan förutsättning även ska gälla i den nya lagen om internationell straffverkställighet.

Återstående tid för verkställighet

Vid tillämpning av överförandekonventionen gäller enligt 25 a § första stycket IVL att den tid för frihetsberövande som återstår när framställningen kom in uppgick till minst sex månader. Denna förutsättning grundar sig på att det inte är meningsfullt att genomföra ett överförande när en kortare tid än sex månader återstår av straffet, se avsnitt 11.2.5. Detta krav bör gälla som en grundläggande förutsättning även i den nya lagen och bör utformas på så sätt att de ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna. I den mån det är möjligt ska härvid beaktas tidigaste dag för villkorlig frigivning i domslandet. Någon vägransgrund som direkt hänför sig till kvarstående tid för verkställighet finns i och för sig inte i brottmålsdomskonventionen. Däremot finns den mer generella grunden att en framställning kan vägras om den verkställande staten inte kan verkställa påföljden (artikel 6 h). I och med den tid förfarandet tar för prövning av en framställning enligt brottmålsdomskonventionen torde det i praktiken vara omöjligt att kunna genomföra verkställigheten av en dom där återstående tid för verkställighet, när framställningen kom in, är under sex månader. Ett sådant krav måste därför anses vara förenligt även vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen.

Enligt gällande rätt kan verkställigheten, trots att mindre tid än sex månader återstår, överföras om det finns särskilda skäl som talar för att verkställigheten ändå överförs till Sverige. Undantaget

hänför sig till humanitära skäl. Undantaget har i praxis tillämpats i vissa ärenden t.ex. när det varit fråga om en person som varit svårt sjuk. Vi bedömer att det även fortsättningsvis finns skäl att ha ett undantag som hänför sig till särskilda skäl i det enskilda fallet. På motsvarande vis som framgår under avsnitt 11.2.5 bör undantagsregeln även kunna tillämpas i fall där det är fråga om ett kortare straff än sex månader där verkställigheten ännu inte påbörjats. Det kan av kriminalpolitiska skäl finnas anledning att i en sådan situation låta den dömd avtjäna straffet i Sverige, t.ex. om han eller hon redan återvänt till Sverige eller om det i princip inte finns någon anknytning alls till domslandet.

Domslandet har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs hit

Enligt överförandekonventionen kan en framställning om överförande göras av antingen den dömande staten eller av den verkställande staten. Det är inte ovanligt att en i en annan stat dömd person vänder sig till svenska myndigheter med önskemål om att få överföra verkställigheten av den utländska brottmålsdomen hit. Om regeringen i ett sådant fall bedömer att det finns förutsättningar för ett sådant överförande och att Sverige därmed kan godta ett överförande hit fattas beslut om att påföljden får verkställas här samt att det ska göras en framställning till den andra staten. I de fall den andra staten inte godkänner ett överförande av straffverkställigheten förfaller det tidigare beslutet. I den nya lagen bör en grundläggande förutsättning, i fall där Sverige initierar ett ärende, vara att den andra staten medger att ett överförande sker hit. Den behöriga myndigheten bör alltså i sådana fall göra en förhandsbedömning och, i förekommande fall, inhämta den andra statens inställning. Slutligt beslut kan därefter fattas, se avsnitt 12.6.

12.3 Hinder mot verkställighet

Förslag: En framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom ska avslås om

- verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande rättsprinciper för rättsordningen här i landet (ordre public),
- gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag,
- det skulle strida mot principen om ne bis in idem,
- gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott,
- den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
- påföljdspreskription enligt svensk rätt inträtt, eller
- verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet får en utländsk brottmålsdom verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

En framställning får avslås om verkställighet i Sverige i annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Bedömning: Det införs inte i lagen någon uttrycklig hänvisning till de svenska grundlagarna eller till Europakonventionen.

12.3.1 Inledande överväganden

I IVL har, vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, vissa vägransgrunder angivits (5 och 6 §§ IVL), se avsnitt 4.2.1. Vi har i den nya lagen valt att låta vissa av dessa omständigheter utgöra grundläggande förutsättningar för att ett överförande av verkställighet ska komma ifråga i stället för att låta omständigheterna utgöra vägransgrunder. Dessa omständigheter ska alltså alltid före-

ligga och det är den behöriga myndighetens skyldighet att kontrollera att förutsättningarna är uppfyllda i enlighet med lagens krav. Dessa omständigheter behandlas i avsnitten 12.2.1–12.2.3.

Övriga vägransgrunder som finns i IVL behandlas i detta avsnitt. Detta är omständigheter som kan aktualiseras i ett enskilt fall. Sådana omständigheter bör i den nya lagen formuleras som hinder mot verkställighet. Enligt gällande rätt har det vid tillämpning av överförandekonventionen inte ansetts nödvändigt att, utöver vissa grundläggande förutsättningar, ställa upp några hinder mot att verkställa en utländsk brottmålsdom. De vägransgrunder som finns vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ska dock vara till ledning vid prövning av en framställning enligt överförandekonventionen, se avsnitt 4.2.2. Av den genomgång som gjorts av regeringens praxis under 2000-talet kan konstateras att det, utöver de förutsättningar som gäller uttryckligen i lagen vid tillämpning av överförandekonventionen, inte framgår att någon annan vägransgrund varit aktuell för bedömning. Detta talar för att frågor kring t.ex. *ne bis in idem*, preskription eller att verkställighet här skulle strida mot grundläggande rättsprinciper är mycket ovanliga i ärenden om överförande av straffverkställighet till Sverige. Det kan naturligtvis inte uteslutas att sådana frågor uppkommer i framtiden. En bedömning av kravet på dubbel straffbarhet har varit aktuell i ett fåtal ärenden under 2000-talet. I och med att den nya lagen bygger på en beslutsordning som innebär myndighets- och domstolsprövning bör det av lagen framgå vilka omständigheter som kan utgöra hinder mot verkställighet i Sverige.

Vid vår bedömning av vilka vägransgrunder som bör finnas med i den nya lagen är utgångspunkten att de befintliga vägransgrunderna som finns i lagstiftningen bör föras över till den nya lagen. För att åstadkomma ett likartat förfarande med det förfarande som gäller i det Europeiska samarbetet bör även beaktas vilka vägransgrunder som möjliggörs i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och våra överväganden i denna del, se avsnitt 18.3. Som redovisats i avsnitt 8.2 kan ett sådant förhållningsätt leda till effektivitet och dessutom kan risken för felaktiga motsatsslut minimeras. I vissa hänseenden innebär emellertid de bakomliggande överenskommelserna att olika vägransgrunder bör finnas med i uppräkningslistan och att vissa grunder bör utformas på olika sätt.

En annan fråga är om vägransgrunderna ska utformas som obligatoriska eller fakultativa. I IVL, vid tillämpning av brottmåls-

domskonventionen, är vissa vägransgrunder obligatoriska och andra fakultativa. Vid tillämpning av överförandekonventionen saknas en uttrycklig reglering av vägransgrunderna. Vi bedömer att en enhetlig reglering är att föredra. Alla de vägransgrunder som tas upp nedan är av sådan karaktär att utgångspunkten ska vara att ett överförande inte är möjligt när sådana omständigheter föreligger. Huvudregeln enligt lagen ska därför vara att den behöriga myndigheten ska avslå en framställning om överförande om någon av de angivna grunderna föreligger i ett enskilt fall. Som framgår nedan behövs det emellertid en fakultativ grund som hänför sig till om verkställighet i Sverige på annat sätt skulle strida mot den överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet.

En utgångspunkt som framförs i avsnitt 8.2 är att det i vissa fall bör möjliggöras för tillämparen att ta hänsyn till humanitära skäl i det enskilda fallet. En i en annan stat dömd person kan ha starka humanitära skäl för att få verkställa påföljden i Sverige. Det kan t.ex. vara fråga om en mycket ung lagöverträdare, fall av sjukdom eller när en person är dömd till ett mycket långt straff i ett land där fängelseförhållandena är dåliga. Det får anses orimligt att det inte är möjligt, i fall där det finns starka humanitära skäl, att överföra verkställigheten hit, även om det föreligger en grund för hinder. Detta särskilt eftersom det är fråga om personer som redan är dömda och som, oavsett överförande eller inte, har att avtjäna påföljden. En undantagsregel bör därför införas som innebär att en utländsk brottmålsdom, trots förekomsten av vägransgrund, får verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här. Undantagsregel får tillämpas utifrån den aktuella hindergrunden eftersom utrymmet att ta hänsyn till humanitära skäl skiljer sig åt mellan de olika grunderna. När det t.ex. gäller frångående av kravet på dubbel straffbarhet eller kravet på svensk straffbarhetsålder torde utrymmet att beakta de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet vara stora, se nedan avsnitt 12.3.3 och 12.3.6. När det däremot gäller t.ex. en situation där verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med bestämmelser om immunitet torde utrymmet att ändå verkställa domen vara ytterst begränsat.

12.3.2 Ordre public

En avslagsgrund som hänför sig till ordre public finns i 5 § andra stycket 4 IVL. Denna innebär att verkställighet inte får ske i Sverige om denna skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 6 a) i brottmålsdomskonventionen. I förarbetena anges att omständigheter som att domen har föranletts av otillbörlig hänsyn till den dömdes kön eller sociala gruppstillhörighet, kan beaktas med stöd av bestämmelsen.¹ En motsvarande bestämmelse bör finnas i den nya lagen.

12.3.3 Krav på dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet är ett utflöde av legalitetsprincipen, enligt vilken ingen ska straffas för brott utan stöd i lag. Kravet beskrivs närmare i avsnitt 4.6. Enligt utredningens direktiv bör dubbel straffbarhet alltså vara ett krav för att Sverige ska acceptera ett överförande. Det kan dock förekomma situationer då det kan vara motiverat att göra avkall på detta krav. Det ingår därför i uppdraget att överväga om det finns anledning att i någon mån förändra det nuvarande kravet på dubbel straffbarhet.

I NVL ställs det inte upp något krav på dubbel straffbarhet. Detta har inte ansetts behövligt eftersom lagen inte är tvingande mellan staterna. Vidare är de nordiska rättssystemen så lika varandra att ett sådant krav skulle få liten praktisk betydelse. Även inom EU har ett delvis frångående av kravet på dubbel straffbarhet ansetts möjligt med hänsyn till den gemensamma rättskultur som finns mellan medlemsstaterna. I de rambeslut som bygger på principen om ömsesidigt erkännande har medlemsstaterna enats om att kravet på dubbel straffbarhet inte behöver kontrolleras om gärningen motsvarar ett brott i en lista som bifogats rambeslutet.

Den nya lagen kommer framför allt tillämpas vid samarbete med stater utanför Norden och EU. Det är fråga om en vid krets av stater, och någon garanti för att dessa delar Sveriges syn på vilka handlingar som bör kriminaliseras finns inte. Tvärtom kan skillnader i vilka handlingar som ska vara kriminaliserade skilja sig åt väsentligt och i vissa fall avse kriminalisering som är helt främmande ur svensk synvinkel. Som anförs i avsnitt 8.2 är en utgångs-

---

¹ Prop. 1972:98 s. 111.

punkt att personer inte ska vara frihetsberövade i Sverige på grund av ett avgörande som inte uppfyller svenska eller internationella grundläggande rättsprinciper. Att hålla någon frihetsberövad i Sverige för en handling som aldrig skulle kunna kriminaliseras i svensk rätt är inte förenligt med svenska rättsprinciper. Vi anser därför att det finns skäl att behålla ett krav på dubbel straffbarhet och att detta ska tas upp som ett hinder mot verkställighet i Sverige.

Nuvarande krav på dubbel straffbarhet finns i 5 § andra stycket 2 IVL och är utformat på så sätt att kravet inte är uppfyllt om dels gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, dels om gärningsmannen, om gärningen begåtts här i landet, på annan grund inte skulle ha kunnat ådömas påföljd för brottet. Enligt gällande rätt ska vid prövning av frågan om gärningens straffbarhet i Sverige de s.k. allmänna straffrihetsgrunderna, t.ex. nöd, nödvärn och samtycke beaktas.² Vi bedömer att kravet i den nya lagen ska utformas på så sätt att gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag. Det är inte rimligt att den behöriga myndigheten i övrigt ska pröva huruvida den aktuella gärningen hade varit straffbar i Sverige.

Vid en bedömning av om det enligt undantagsregeln föreligger särskilda skäl får hänsyn tas till samtliga omständigheter i ärendet och en avvägning göras mellan olika faktorer. Det handlar om faktorer som vilken kriminaliserad handling det är fråga om, den dömdes anknytning till Sverige samt övriga omständigheter i det enskilda fallet. Det bör vara möjligt att vara mer tillåtande i fall där den utländska straffbestämmelsen är föranledd av vissa särskilda förhållanden i det landet eller förekomsten av viss brottslighet där eller straffbestämmelsen har en annan teknisk konstruktion, t.ex. vad avser kriminalisering av osjälvständiga brottsformer, än om det är fråga om en kriminalisering som är helt främmande i svensk rätt. Även graden av den dömdes anknytning till Sverige bör ha betydelse vid bedömningen. De övriga omständigheter som kan tala för ett överförande kan hänföra sig till den dömdes ålder, sjukdom eller att det är fråga om ett mycket långt straff. Hur fängelse- eller vårdförhållandena ser ut i det andra landet bör även kunna vägas in.

---

² Prop. 1972:98 s. 110.

12.3.4 Principen om *ne bis in idem*

Principen om *ne bis in idem* syftar i första hand att förhindra att en person blir lagförd två gånger för samma gärning och får därför betydelse för domens rättskraft (se 2 kap. 5 a § brottsbalken om utländska domars rättskraft). När principen aktualiseras vid överförande av straffverkställighet har lagföring ändå skett i två stater och det finns därför två domar eller beslut från olika stater som behandlar samma gärning. Bestämmelser om avslag på denna grund finns i 5 § andra stycket 6 och 7 och 6 § första stycket 3 IVL. En avslagsgrund som innebär att en framställning ska avslås om den skulle strida mot principen om *ne bis in idem* bör även finnas i den nya lagen.

I avsnitt 4.7 har redovisats närmare hur principen om *ne bis in idem* har reglerats i olika lagstiftningsärenden inom den internationella straffprocessrätten. Vid tillämpningen av brottmålsdomskonventionen har principen i IVL uttryckts på så sätt att verkställighet inte får ske om

- dom i mål om ansvar för gärning som påföljden avser har meddelats här i landet eller om här utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot för samma gärning har godkänts (5 § andra stycket 6),
- den dömde genom lagakraftäggande dom, som meddelats i annan främmande stat än den stat som gjort framställning om verkställighet, för gärning som påföljden avser har frikänts från ansvar eller dömts till påföljd, som har verkställts i sin helhet eller håller på att verkställas eller har bortfallit till följd av preskription eller på grund av att nåd eller amnesti beviljats i nämnda stat, eller om den dömde genom sådan dom förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts (5 § andra stycket 7), eller
- gärning som påföljden avser omfattas av här i landet pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller om beslut har meddelats att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas (6 § första stycket 3).

Bestämmelserna i 5 § om avslag på grund av *ne bis in idem* bygger på artikel 7 i brottmålsdomskonventionen och är tvingande. Punkten 7 är utformad i överensstämmelse med 2 kap. 5 a § första stycket brottsbalken. Bestämmelsen i 6 § är däremot fakultativ. Denna

motsvarar artikel 6 e) och f) i brottmålsdomskonventionen. Bestämmelsen ger en möjlighet att avslå en framställning i fall där lagföring pågår i Sverige. Enligt förarbetena är det även möjligt att vägra verkställighet även när den verkställande staten inlett lagföring just med anledning av den mottagna framställningen om verkställighet.

Avslagsgrunden bör utformas med utgångspunkt i dagens bestämmelse i 5 § andra stycket 6 och 7. Den avslagsgrund som avser dom som meddelats i en annan stat kan dock utformas genom en hänvisning till 2 kap. 5 a § brottsbalken. Detta innebär att avslag får meddelas om – i överensstämmelse med de principer för utländska brottmålsdomars rättskraft som Sverige tillämpar – domen i den andra staten skulle ha utgjort hinder mot lagföring i Sverige. Någon ändring i sak är alltså inte avsedd, dock görs inte någon begränsning till en tredje stat.

Vi bedömer dock inte att det i den nya lagen bör föras in någon uttrycklig bestämmelse som motsvarar 6 § första stycket 3. En sådan situation som bestämmelsen avser torde knappast uppkomma i praktiken. Skulle det i framtiden uppkomma en situation där det bedöms angeläget att avslå en framställning på grund av en pågående eller avslutad förundersökning här kan den i avsnitt 12.3.11 angivna fakultativa bestämmelsen tillämpas om en sådan avslagsgrund finns i den aktuella överenskommelsen.

Tolkningen av principen om *ne bis in idem* utvecklas genom rättspraxis och EU-domstolen har i flera mål tolkat principen i artikel 54 i Schengenkonventionen, se avsnitt 4.7. Det finns även viss praxis när det gäller principen i de rambeslut inom EU som bygger på ömsesidigt erkännande. Den behöriga myndigheten bör vid tolkning av principen i den nya lagen kunna hämta viss vägledning av denna praxis.

12.3.5 Politiskt eller militärt brott

Enligt artikel 6 c) i brottmålsdomskonventionen får verkställighet vägras om den verkställande staten anser det brott för vilket domen meddelats vara av politisk natur eller vara ett rent militärt brott. En vägransgrund kopplad härtill finns i 6 § första stycket 1 IVL. En motsvarande bestämmelse bör föras in i den nya lagen.

Någon närmare beskrivning av vilka brott som avses framgår inte av förarbetena eller av praxis. Begreppen finns även inom andra internationella straffrättsliga områden, t.ex. vid utlämning och vid

internationell rättslig hjälp i brottmål. Någon klar definition av begreppet politiskt brott finns inte i svensk rätt. Det finns inte heller någon enhetlig internationell definition av begreppet. I förarbetena till utlämningslagen görs en skillnad mellan s.k. absolut-politiska brott (brott som riktar sig mot staten, t.ex. högmålsbrott och spioneri) och relativt-politiska brott ("vanliga" brott, t.ex. mord, stöld och misshandel som har ett politiskt motiv). I begreppet politiskt brott innefattas klart absolut-politiska brott. I utlämningslagens mening krävs för att relativt-politiska brott ska avses som politiska, att dessa begåtts i samband med ett verkligt försök att omstörta den bestående politiska ordningen.

12.3.6 Den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år

Principen om att den som begått brott innan han eller hon fyllt femton år inte kan göras straffrättsligt ansvarig är en grundläggande princip i svensk straffrätt. Enligt artikel 6 k) i brottmålsdomskonventionen kan verkställighet vägras om den dömdes ålder vid tidpunkten för brottet var sådan att han inte skulle ha kunnat åtalas i den verkställande staten. Denna vägransgrund finns i 6 § första stycket 7 IVL.

En vägransgrund som hänför sig att den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år bör överföras till den nya lagen.

När det gäller unga lagöverträdare under femton år kan det finnas sådana starka humanitära skäl som gör att den dömdes önskemål om att få verkställa den utländska brottmålsdomen i Sverige bör tillgodoses. Detta gör sig särskilt gällande i fall där den unge har stark anknytning till Sverige och någon av barnets vårdnadshavare finns här. Här bör även beaktas artikel 9 i barnkonventionen om barnets behov av och rätt till båda sina föräldrar, se närmare avsnitt 5.4.

12.3.7 Preskription

Enligt artikel 6 l) brottmålsdomskonventionen får verkställighet vägras om påföljden redan är preskriberad enligt den verkställande statens lag. Bestämmelse om avslag på grund av påföljdspreskription finns i 6 § första stycket 8 IVL.

I svensk rätt finns bestämmelser om påföljdspreskription avseende fängelse i 35 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken. Dessa innebär att utdömt fängelse bortfaller, om domen inte börjat verkställas innan viss tid förflutit från det domen vann laga kraft. Tiden är fem år, om fängelse inte över ett år utdömts, tio år, vid fängelse mellan ett och fyra år, femton år, vid fängelse mellan fyra och åtta år, tjugo år, vid fängelse åtta år och trettio år, om fängelse på livstid utdömts. Motsvarande tillämpning gäller för den fortsatta verkställigheten om verkställigheten avbrutits. Beträffande slutet ungdomsvård gäller enligt 35 kap. 10 § brottsbalken att påföljden bortfaller, om domen inte börjat verkställas innan fem år förflutit från det att domen vann laga kraft. För överlämnande till rättspsykiatrisk vård finns inte några bestämmelser om påföljdspreskription eftersom denna påföljd verkställs när domen vinner laga kraft.

Vägransgrunden som är kopplad till påföljdspreskription enligt svensk rätt bör överföras till den nya lagen. För frihetsberövande påföljder, som behandlas här, ska hänvisning göras till 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken. Åtalspreskription omfattas inte av dagens bestämmelser och det finns inte anledning att göra någon ändring i denna del.

Enligt 6 § andra stycket IVL ska preskriptionsavbrytande åtgärd som har gjorts i den dömande staten ha samma verkan här i landet som i den andra staten. Denna bestämmelse hänför sig till artikel 8 i brottmålsdomskonventionen. En sådan bestämmelse bör finnas även i den nya lagen. Det är rimligt att hänsyn tas till preskriptionsavbrytande åtgärder i den stat där domen meddelats. Vi bedömer därför att bestämmelsen bör gälla generellt.

12.3.8 Immunitet

Som beskrivs i avsnitt 5.3 kan hinder mot verkställighet av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd föreligga på grund av att det enligt svensk rätt föreligger immunitet som gör det omöjligt att verkställa påföljden. Som där framgår finns bestämmelser om immunitet såväl i de svenska grundlagarna som i vissa andra lagar. Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall innehåller bestämmelser som genomför Sveriges internationella åtaganden i konventioner och andra överenskommelser. I IVL finns inte någon uttrycklig reglering om att det kan föreligga hinder mot att överföra verkställighet av en dom som har meddelats i en annan

stat i strid mot regler om immunitet. Situationen torde emellertid omfattas av att det kan föreligga hinder att överföra verkställighet av en dom som är oförenlig med principerna för rättsordningen här i landet eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser (5 § andra stycket 4 och 5 IVL).

I rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder finns en uttrycklig vägransgrund som går ut på att vägran kan ske om det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet, som gör det omöjligt att verkställa påföljden. Enligt våra överväganden i avsnitt 18.3.5 föreslår vi att en motsvarande vägransgrund tas in i den nya lagen som genomför rambeslutet.

Med hänsyn till att bestämmelser om immunitet finns i både grundlag och lag samt i syfte att göra regleringarna så lika som möjligt bör det även i den här behandlade nya lagen införas en uttrycklig vägransgrund rörande immunitet.

12.3.9 Grundlagsfrågor

Som närmare redogörs för i avsnitt 5.1 innehåller de svenska grundlagarna bestämmelser som kan utgöra hinder mot överförande av verkställigheten av en utländsk brottmålsdom till Sverige.

Det finns inte någon uttrycklig bestämmelse i IVL om att verkställighet i Sverige kan vägras om denna skulle strida mot svensk grundlag. Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen framgår däremot att verkställighet ska vägras om verkställighet skulle strida mot grundläggande principer i den verkställande statens rättsordning (*ordre public*). Vid utredningens praxisgenomgång har inte något fall hittats där det varit fråga att bedöma om verkställighet av en utländsk påföljd bör vägras på grund av konflikt med grundlagsbestämmelser.

För närvarande är rättsläget sådant att om en annan stat har meddelat en dom rörande en gärning som regleras av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, får dessa grundlagar anses utgöra hinder mot att överföra verkställighet av domen till Sverige. En motsatt ordning har ansetts skulle innebära en urholkning av det svenska tryck- och yttrandefrihetsrättsliga skyddet. Se om Yttrandefrihetskommitténs förslag i avsnitt 5.1.

Det kan övervägas om det i den nya lagen bör införas en särskild bestämmelse som erinrar om grundlagarna. Tillämparen skulle

genom en sådan uppmärksammas på att det i grundlagarna finns bestämmelser som inskränker lagens tillämpning. Regeringen har i tidigare lagstiftningsarbeten bedömt att det som regel inte är lämpligt att tynga lagstiftningen med en erinran om vad som gäller enligt grundlagarna.³ Vi gör i detta sammanhang ingen annan bedömning och anser att det inte finns skäl att införa en bestämmelse som erinrar om grundlagsskyddet. Däremot föreslår vi att nuvarande vägransgrund i IVL som hänför sig till ordre public även ska finnas i den nya lagen.

Om fråga uppkommer om verkställighet av en dom som grundas på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen bör samråd ske med Justitiekanslern. En sådan samrådsskyldighet kan intas i förordning.

12.3.10 Europakonventionen m.m.

Situationer där det kan föreligga hinder mot att i Sverige verkställa en utländsk brottmålsdom

Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har ställning som svensk lag. I avsnitt 5.2 beskrivs situationer där konventionen kan få betydelse vid överförande av verkställigheten av en utländsk brottmålsdom till Sverige. Det handlar framför allt om situationer där det kan ifrågasättas om den dömde i den andra staten fått en rättvis rättegång eller om betydelsen av skillnader i ländernas regler om villkorlig frigivning.

Tillämparen av den nya lagen har att beakta Europakonventionen och den praxis som finns. Om det i ett enskilt ärende uppkommer fråga kring om verkställigheten kan anses strida mot Europakonventionen ska detta prövas och i förekommande fall en framställning avslås.

I avsnitt 5.2.1 beskrivs rätten till domstolsprövning och en rättssäker process. Av Europadomstolens praxis framgår att det kan tänkas strida mot artikel 6 om en dom, meddelad i en stat och som verkställs i en annan stat, grundar sig på flagranti brott mot *principerna för en rättvis rättegång*.

---

³ Se t.ex. prop. 2003/04:7 s. 72, prop. 2004/05:115 s. 49, prop. 2008/09:218 s. 58 ff. och prop. 2010/11:43 s. 83 f.

Av särskilt intresse kan vara hur *utländska utevarodomar* ska bedömas. Europadomstolens praxis visar att utevarodomar är tillåtna, men bara under förutsättning att särskilda garantier uppfylls, se närmare avsnitt 5.2.1. Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ska ett särskilt förfarande användas i fall där det är fråga om en utländsk utevarodom, se avsnitt 14.5.1. Vid tillämpning av överförandekonventionen eller annan överenskommelse ska som utgångspunkt en utländsk utevarodom godtas och prövas enligt de allmänna förutsättningarna. Om det framkommer att den dömde exempelvis dömts i sin utevaro utan att ha haft kännedom om rättegången eller inte haft reell möjlighet att delta vid rättegången utan möjlighet till ny prövning, ska en framställning avslås.

När det gäller hinder mot verkställighet i fall där det är fråga om en utevarodom kan det ifrågasättas om det finns skäl att i lagen införa en särskild vägransgrund. Det som talar för detta är att det i bl.a. rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder finns vägransgrunder kopplade till verkställighet av utevarodomar. Som framgår i avsnitt 18.3.9 och 23.2.9 föreslår vi att vid genomförandet av dessa rambeslut, tillsammans med rambeslutet om verkställighet av utevarodomar, införa vägransgrunder som beaktar utevarodomar som inte uppfyller vissa kriterier. Behovet av en sådan vägransgrund har samband med att vissa uppgifter ska redovisas i det intyg som ska ges till den verkställande staten. Något sådant behov föreligger inte när det gäller ärenden som prövas i den nya lagen och en särskild vägransgrund behöver därför inte införas här. Om en utevarodom ska kunna överföras och verkställas i Sverige får i stället bedömas utifrån Europadomstolens och Högsta domstolens praxis på området. Ledning bör också kunna hämtas från den praxis som kommer utvecklas inom ramen för samarbetet i EU som bygger på principen om ömsesidigt erkännande.

En annan situation där verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige kan komma i konflikt med Europakonventionen är i fall där ländernas *bestämmelser om villkorlig frigivning* skiljer sig åt. Som beskrivs i avsnitt 5.2.3 har det i praxis ifrågasatts om den omständigheten att en överförd person kan komma att få avtjäna ett längre fängelsestraff i den verkställande staten än han eller hon skulle gjort i den stat där domen meddelats, kan utgöra brott mot Europakonventionen. Europadomstolen har uttalat att det inte kan uteslutas att ett faktiskt längre fängelsestraff som är markant längre

i den verkställande staten skulle kunna strida mot artikel 5 om rätt till personlig frihet. I ett ärende där verkställigheten i Sverige skulle innebära att den dömda får avtjäna en markant längre tid än i den dömande staten kan det alltså bli fråga om att avslå en begäran. Som framgår i avsnitt 11.2.7 är det oklart hur stor avvikelse som ska föreligga för att det ska vara fråga om ett konventionsbrott. Europadomstolen har konstaterat att en tjugoprocentig skillnad i faktisk avtjänandetid inte ska anses utgöra konventionsbrott, se avsnitt 5.2.3. Motsvarande riktlinje som kan tillämpas vid överförande från Sverige bör även kunna tillämpas vid överförande till Sverige. Detta innebär en riktlinje om att ett överförande av verkställigheten till Sverige bör godtas när avtjänandetiden i domslandet uppgår till hälften eller mer. Som påpekats tidigare är detta dock endast en riktlinje som måste användas tillsammans med andra relevanta omständigheter i ärendet. Exempelvis bör beaktas hur stor skillnaden det blir i den faktiska verkställighetstiden räknat i år och månader. En väsentlig skillnad torde framför allt gälla när det är fråga om långa straff. Det kan också vara relevant att beakta hur lång tid som redan avtjänats i den dömande staten, se vidare avsnitt 12.7.1.

Ska det tas in en erinran om Europakonventionen i lagen?

På motsvarande sätt som vid överförande av verkställigheten av en svensk brottmålsdom till en annan stat kan det ifrågasättas om det i den nya lagen ska finnas en erinran om att en tillämpning av Europakonventionen kan innebära att en framställning ska avslås, jfr avsnitt 11.2.7. En uttrycklig avslagsgrund skulle innebära den fördelen att det blir tydligt för tillämparen att dessa frågor ska prövas och att verkställighet i Sverige aldrig kan ske om det strider mot Europakonventionen. Som beskrivs i avsnitt 5.2.4 har det i flera lagstiftningsärenden diskuterats huruvida en uttrycklig hänvisning till Europakonventionen ska göras eller inte. I flertalet fall har regeringen hänvisat till att det skulle leda för långt att i varje författning hänvisa till Europakonventionen och därför avstått från att införa en uttrycklig regel som erinrar om Europakonventionens tillämplighet. Även om det finns starka skäl för en vägransgrund som hänvisar till Europakonventionen bedömer vi även här att det inte finns skäl att i denna lag gå emot den princip som är gällande i

frågan. På så vis undviks också olika utformning i olika lagar med en risk för felaktiga motsatsslut till följd.

Vi bedömer mot det ovan anförda inte heller att det finns anledning att i den nya lagen införa en motsvarighet till 5 § andra stycket 5 om att verkställighet i Sverige inte får ske om det skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser. Detta gäller alltså redan enligt svensk lag. Detsamma gäller den nuvarande bestämmelsen om att det finns grundad anledning att anta att domen föranletts eller den däri bestämda påföljden skärpts av hänsyn till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt.

12.3.11 Andra möjliga hinder

Mot bakgrund av den konventionsneutrala utformningen av lagen är det omöjligt att i en uppräkningslagen täcka alla de omständigheter som enligt olika, både nuvarande och framtida, överenskommelser kan utgöra hinder för en verkställighet i Sverige. Det bör därför i lagen tas in en vägransgrund som grundar sig på att verkställigheten i Sverige i något annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för tillämpningen. Mot bakgrund av hur praxis ser ut i dag torde det bli ytterst sällan som det finns anledning att tillämpa denna grund. En generalklausul gör det dock möjligt att tillämpa de olika överenskommelserna fullt ut i varje enskilt fall. Då dessa hinder kan vara av helt olika karaktär bör bestämmelsen utformas som fakultativ. Bestämmelsen ger alltså den behöriga myndigheten en möjlighet att tillämpa en vägransgrund som anges i den överenskommelse som tillämpas, men inte någon skyldighet.

När det gäller en framtida tillämpning av brottmålsdomskonventionen är avsikten inte att i och för sig utesluta någon av de vägransgrunder som uttrycks i nuvarande IVL. Vi bedömer dock att samtliga av dessa inte behöver anges uttryckligen utan kan, om det anses behövligt, ingå i den fakultativa generalklausulen.

Av 6 § första stycket 4 IVL framgår att en framställning får avslås om gärning som påföljden avser inte har begåtts i domslandet. Denna bestämmelse grundar sig på artikel 6 g) i brottmålsdomskonventionen och avser alltså situationer där den stat som meddelat domen har grundat sin jurisdiktionsrätt på andra regler än sådana som ger uttryck för territorialitetsprincipen. Mot bakgrund av de föreslagna avslagsgrunderna om dubbel straffbarhet och pre-

skription bedömer vi inte att det finns skäl att införa en generell avslagsgrund som innebär att Sverige inte godtar en utländsk dom som avser en gärning som begåtts utanför domslandet. Detta överensstämmer med våra överväganden vid genomförande av rambesluten jfr avsnitt 18.3.7 och 23.2.7. Om det i ett enskilt fall anses angeläget kan den fakultativa avslagsgrunden användas.

Vidare framgår av 6 § första stycket 6 IVL att vägran kan ske om det kan antas att påföljden kan verkställas i den andra staten. Denna bestämmelse har införts för att ge Sverige en möjlighet att ifrågasätta den dömande statens bedömning av frågan om verkställighet är möjlig i den staten och syftar till att staterna ska samarbeta effektivt för att uppnå den lösning som med hänsyn till den dömdes återanpassning är den lämpligaste. Den ger också möjlighet att beakta ändrade förhållanden efter det att en framställning gjorts. En sådan vägransgrund behöver inte generellt finnas i lagen eftersom det är en grundförutsättning för överförande till Sverige att den sociala återanpassningen kan antas underlättas av ett överförande hit. Om en sådan fråga uppkommer vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen kan alltså generalklausulen i lagen tillämpas.

I de särskilda avtal Sverige har med Thailand och Kuba om samarbete rörande verkställighet av straffrättsliga påföljder samt i eventuella kommande överenskommelser med enskilda länder kan det finnas särskilda krav som ska vara uppfyllda för att ett överförande ska vara möjligt. Exempelvis ska i avtalet med Thailand det, vid framställningen om överförande, återstå minst ett år av den dömdes påföljd och ett överförande är inte möjligt om den dömdes även är medborgare i den dömande staten.

12.3.12 Delvis verkställighet av en utländsk brottmålsdom

Förslag: En motsvarighet till den nuvarande möjligheten till delvis verkställighet av en utländsk brottmålsdom i fall då det föreligger hinder mot något eller några av brotten, förs in i den nya lagen. En förutsättning för detta är att det framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Enligt artikel 4.2 och ingressen till artikel 6 i brottmålsdomskonventionen förutsätts att den dömande staten kan begära partiell verkställighet av brottmålsdom i fall då hinder föreligger mot verkställighet såvitt avser något eller några brott. Detta är emellertid endast tänkbart om det framgår av domen eller den dömande staten i samband med framställningen anger att viss påföljd hänför sig endast till det eller de brott i fråga om vilka verkställighetshinder inte föreligger. Bestämmelse härom finns i 7 § IVL.⁴

Vi anser att en motsvarighet till bestämmelsen i 7 § IVL bör tas in i den nya lagen för att uppfylla detta krav enligt brottmålsdomskonventionen. Möjligheten till delvis verkställighet bör emellertid gälla generellt och kunna användas i fall där det bedöms lämpligt. Det bör i första hand bedömas om det finns särskilda skäl att överta verkställigheten av hela domen och först därefter om det finns skäl att överta en del av domen. En förutsättning för delvis verkställighet är naturligtvis att den andra staten går med på en delvis verkställighet i Sverige. Som nämns ovan är även en förutsättning att domslandet kan ange vilken påföljd som gäller för de brott som verkställigheten kan övertas för. I svensk rätt finns en möjlighet för domstol att vid motsvarande situation när en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat, efter anmälan av åklagare undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet som överförandet av verkställigheten avser (34 kap. 18 § brottsbalken). Motsvarande förfaranden kan antas finnas i vissa andra stater.

12.4 Hur förfarandet inleds

Förslag: En framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. En svensk framställning hos annan stat om verkställighet här i landet görs av den behöriga myndigheten.

Nuvarande krav på framställningen, vilka handlingar som ska bifogas och vilka språk som godtas ska gälla även i den nya regleringen.

⁴ Prop. 1972:98 s. 114.

Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövningen, ska behörig myndighet i den andra staten ges möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

Om framställningen, trots att den andra staten beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande, får framställningen avslås.

Enligt brottmålsdomskonventionen är det endast den dömande staten som kan göra framställning om överförande av straffverkställighet (artikel 3.2). Däremot kan enligt överförandekonventionen framställning om överförande göras av antingen den dömande staten eller den verkställande staten (artikel 2.3). Detta hänger samman med att båda staternas godkännande krävs för ett överförande. Ett ärende kan även initieras av den dömda personen, men det är alltså någon av staterna som måste göra en framställning.

Enligt gällande rätt ska en framställning om verkställighet i Sverige göras av behörig myndighet i den andra staten (5 § första stycket och 25 a § tredje stycket IVL). Det ska på motsvarande sätt i den nya lagen framgå att en framställning får göras av en behörig myndighet som framgår enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Som framgår i avsnitt 10.7.1 ska som huvudregel framställningen ges in till Justitiedepartementet. Om den internationella överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet tillåter det kan framställningen göras direkt till den behöriga myndigheten i Sverige. En framställning som ges in till Justitiedepartementet enligt lagen ska vidarebefordras till Kriminalvården, om påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, eller Socialstyrelsen, om påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård.

Vid tillämpning av t.ex. överförandekonventionen är det även möjligt för regeringen att själv göra en framställning hos den andra staten om att verkställigheten ska ske i Sverige (25 a § tredje stycket IVL och 16 § IVF). Den föreslagna nya beslutsordningen innebär att det istället blir den behöriga myndigheten i Sverige som kan göra en framställning hos en annan stat om verkställighet här. Detta ska framgå av lagen. I enlighet med de kommunikationsvägar som gäller ska Justitiedepartementet som huvudregel sända över en sådan framställning till den andra staten. Framställningen kan sändas

direkt till en behörig myndighet i den andra staten om det framgår av den internationella överenskommelsen.

Enligt gällande rätt ska en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom vara skriftlig och åtföljd av vissa handlingar (4, 15 och 20 b §§ IVF). Motsvarande bestämmelser bör föras in i den nya förordningen. De handlingar som ska bifogas är domen i original eller en bestyrkt kopia av domen och av den lag denna grundas på, intyg om att avgörandet är verkställbart, om detta inte framgår av övriga handlingar i ärendet, bevis om att den dömda eller laglig ställföreträdare för honom eller henne har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige, och övriga handlingar som är av betydelse för frågans bedömning. Bevis om samtycke behövs inte i fall där det inte finns något samtyckeskrav. I fall där det s.k. utvisningsfallet återopas ska den dömdes inställning om överförandet bifogas samt en kopia av beslutet om utvisning eller avvisning. Det kan konstateras att den dömdes inställning i frågan torde vara av intresse i samtliga fall, oavsett om samtycke krävs eller inte, och bör därför som huvudregel ingå i underlaget. I fall där den dömda befinner sig i Sverige blir det däremot snarare fråga om att de svenska myndigheterna får inhämta denna information.

Sverige har vid ratificering av brottmålsdomskonventionen och överförandekonventionen lämnat en förklaring om att framställning om verkställighet och bifogade handlingar som är avfattade på annat språk än danska, norska eller svenska, ska vara översatta till svenska eller engelska. Detta framgår av 4 och 15 §§ IVF. Detta är de språk som Sverige normalt godtar i olika straffrättsliga samarbeten och det finns ingen anledning att i den nya regleringen göra någon ändring i detta avseende. En motsvarande bestämmelse bör därför föras in i den nya förordningen. Det bör av bestämmelsen även framgå att annat språk ska godtas om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. För närvarande ska vid tillämpning av avtalet mellan Sverige och Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder, framställningar m.m. vara avfattade på spanska (artikel 17.1).

För att den behöriga myndigheten ska kunna genomföra sin prövning av framställningen och fatta beslut krävs det att all relevant information finns tillgänglig för myndigheten. Om framställningen är bristfällig i något avseende eller om någon handling saknas bör Kriminalvården eller Socialstyrelsen kunna ge den behöriga myndigheten i den andra staten tillfälle att inom en rimlig tidsfrist komplettera framställningen. Detta överensstämmer med artikel 17

i brottmålsdomskonventionen. En sådan begäran får göras genom Justitiedepartementet om det inte bedöms möjligt att direkt vända sig till den andra staten.

I ett fall där den andra staten, trots en begäran om komplettering, inte kommer in med den information som krävs bör framställningen kunna avslås. Det bör därför i den nya lagen framgå att en framställning om överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom till Sverige, får avslås om framställningen, trots att behörig myndighet i den andra staten beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande. En sådan bestämmelse måste anses vara i överensstämmelse med samtliga i dag tillämpliga överenskommelser. Även om brottmålsdomskonventionen är tvingande så är den verkställande staten endast bunden att verkställa en utländsk brottmålsdom på de villkor som föreskrivs i konventionen, dvs. exempelvis att framställningen har visst innehåll. Genom en sådan avslagsbestämmelse uppnås vidare en likhet i förfarandena i enlighet med våra förslag till de lagar som genomför rambesluten, se avsnitt 18.5.6 och 23.3.4.

12.5 Tvångsmedel

Förslag: Motsvarande bestämmelser som gäller i dag om tvångsmedel tas in i den nya lagen.

Bestämmelser om tvångsmedel vid tillämpning av överförandekonventionen jämte tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen finns i 25 c–e §§ IVL.⁵ Dessa tar endast sikte på fall där den dömda genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljd som dömts ut genom en dom som vunnit laga kraft i den andra staten. Bestämmelserna överensstämmer med artikel 2.2 i tilläggsprotokollet och artikel 68 i Schengenkonventionen. Bestämmelserna beskrivs närmare i avsnitt 3.2.1. Vi anser inte att det finns skäl att göra några ändringar i dessa bestämmelser och föreslår därför att motsvarande bestämmelser förs in i den nya lagen. Motsvarande bestämmelser som nu finns i IVF om vad en begäran om tvångsåtgärd ska innehålla samt att en sådan begäran från den andra staten som görs till Justitiedepartementet ska över-

⁵ Se prop. 1999/2000:45 s. 39–41.

lämnas till Riksåklagaren, bör föras in i den nya förordningen, dock med den ändringen att åklagarmyndigheten i stället anges.

Det finns även bestämmelser om tvångsmedel vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen (se 17 § IVL). Som tidigare nämnts ska vissa särskilda förfaranderegler införas i den nya lagen när brottmålsdomskonventionen tillämpas. Frågor om tvångsmedel i denna situation tas upp tillsammans med dessa förfaranderegler i avsnitt 14.5.1.

12.6 Den behöriga myndighetens prövning och beslut

Förslag: Kriminalvården eller Socialstyrelsen prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt lagen. Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om påföljdens art och längd och den tid som den dömde redan varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen i den andra staten och i Sverige. Vidare ska beslutet i förekommande fall innehålla uppgift om föreskrifter som meddelas eller beslut om överlämnande för påföljdsomvandling.

Handläggningen beroende av vem som initierat ett ärende

Som framgår i avsnitt 12.4 kan ett ärende om överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom till Sverige påbörjas på olika sätt. Handläggningen blir något olika, men själva prövningen ska vara densamma. I första hand handlar det om att en annan stat sänder en framställning till Sverige om att verkställigheten ska överföras hit.

I fall där den dömde själv eller genom ombud kontaktar Justitiedepartementet eller den behöriga myndigheten har den behöriga myndigheten att ta ställning till om en framställning ska göras till den andra staten om överförande hit. Den behöriga myndigheten kan även själv initiera ett ärende om överlämnande till Sverige. Enligt artikel 4.4 i överförandekonventionen ska den dömande staten, i fall där den dömde till den verkställande staten anmält önskemål om överförande, på begäran av den verkställande staten lämna information om den dömde samt om de gärningar för vilka påföljden bestämts, påföljdens art och längd samt när verkställig-

heten påbörjades. Om Kriminalvården eller Socialstyrelsen bedömer att det finns förutsättningar för ett överförande till Sverige måste den andra statens medgivande inhämtas innan slutligt beslut meddelas, se avsnitt 12.2.3. Den behöriga myndigheten bör, före det att den andra statens medgivande inhämtas, preliminärt ta ställning till om övriga förutsättningar enligt lagen är uppfyllda. Detta får ses som en åtgärd under handläggningen. För det fall den behöriga myndigheten inte anser att förutsättningar föreligger att gå vidare med beredningen av en framställning om överförande meddelas ett avslagsbeslut. Detta beslut är slutligt och ska kunna överklagas, se avsnitt 14.2.1.

Oavsett hur ett ärende initierats kan det finnas behov av att komplettera den information som finns om den dömda antingen genom den andra staten eller genom att information inhämtas i Sverige. Det kan exempelvis vara fråga om att i en anknytningsutredning inhämta uppgifter från Skatteverket och Migrationsverket. Det kan också finnas annan utredning hos den andra staten som är värdefull inför en bedömning. Det kan i förekommande fall finnas läkarintyg eller socialutredningar om den dömda, information om behandling av den dömda i domlandet samt rekommendation som avser vidare behandling (jfr artikel 6 i överförandekonventionen).

Den behöriga myndighetens prövning

Den behöriga myndigheten har att inledningsvis pröva om de grundläggande förutsättningarna är uppfyllda. Som framgår i avsnitt 12.2 handlar det om att anknytningskraven inklusive att den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av ett överförande hit är uppfyllda, att den dömda samtyckt till överförandet om det krävs, att domen vunnit laga kraft, att påföljden får verkställas i den stat där domen meddelats, att den dömda befinner sig i den andra staten eller i Sverige samt att det återstår minst sex månader av påföljden. När det gäller återstående strafftid kan det bli aktuellt att pröva om det föreligger särskilda skäl att överföra verkställigheten trots att kravet inte är uppfyllt. Som nämnts ovan ska det även kontrolleras att den andra staten godtar ett överförande, i fall där den behöriga myndigheten sänder en framställning om överförande hit till den andra staten.

Det kan i undantagsfall uppkomma frågor kring hinder mot verkställighet i Sverige enligt någon av de grunder som beskrivs i avsnitt 12.3. Den behöriga myndigheten har då att pröva om omständigheterna i fallet är sådana att de utgör hinder mot verkställighet här. Den behöriga myndigheten har vidare att bedöma om den utländska påföljden kan överföras genom fortsatt verkställighet eventuellt med föreskrifter eller om det krävs en påföljdsomvandling, se nedan avsnitt 12.7. För de behöriga myndigheternas handläggning av ett ärende följer vad som gäller enligt förvaltningslagen (1986:223).

Beslutets innehåll

Oavsett om beslutet innebär att ett överförande av verkställigheten ska ske till Sverige eller att ett sådant överförande inte kan ske, ska beslutet innehålla uppgift om skälen för beslutet och hur det överklagas. Detta följer av förvaltningslagen. Beträffande överklagande se avsnitt 14.2.1.

Vid beslut om att verkställighet ska ske i Sverige krävs därutöver vissa andra uppgifter. För att den utländska påföljden ska kunna verkställas i Sverige behövs uppgift om påföljdens art och längd. Om den behöriga myndigheten meddelar närmare föreskrifter om påföljden för att den ska kunna verkställas här ska även detta framgå i beslutet, se avsnitt 12.7.2. Som framgår nedan i avsnitt 12.7.3 kan den behöriga myndigheten i undantagsfall överlämna åt åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om påföljdsomvandling. I beslutet ska även framgå om den behöriga myndigheten bedömer att ett sådant överlämnande ska ske. Vidare ska det i förekommande fall framgå den tid som den dömda redan avtjänat i anledning av det brott som låg till grund för domen och som ska avräknas från påföljdens längd. Det kan vara fråga om tid som han eller hon varit frihetsberövad i den dömande staten med anledning av den aktuella domen och tid som han eller hon varit frihetsberövad efter beslut om tvångsmedel i Sverige.

12.7 Anpassning av den utländska påföljden

Förslag: Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling).

Vid påföljdsomvandling ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Det gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som dömts begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av lagen. Rättens avgörande av saker sker genom dom.

I nästan alla de ärenden som i dag handläggs av regeringen beslutas om fortsatt verkställighet av den utländska påföljden, dvs. påföljdens art och längd följer vad som bestämts i domslandet. Regeringen har möjlighet att enligt 25 g § IVL efter omständigheterna antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige, eller överlämna åt Riksåklagaren att göra ansökan hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning. Det är endast undantagsvis som regeringen använder sig av denna bestämmelse. I vissa ärenden är emellertid den utländska påföljden sådan att en anpassning måste ske för att den ska kunna verkställas här.

Bestämmelser om möjlighet för de behöriga myndigheterna att anpassa påföljden genom föreskrifter eller att överlämna för påföljdsomvandling ska därför tas in även i den nya lagen. Dessa bestämmelser är i dag delvis utformande genom hänvisningar till vad som gäller vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Vi bedömer att bestämmelserna i den nya lagen i stället bör utformas utifrån artikel 10 om fortsatt verkställighet och artikel 11 om omvandling av påföljd i överförandekonventionen. Motsvarande

bestämmelser finns i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, se avsnitt 18.8. Vi bedömer att samma utformning kan användas i de båda lagarna och att den utformning som finns i 7 kap. 3 § lagen om en europeisk arresteringsorder kan användas som förebild. Tolkningen av bestämmelserna i den här behandlade nya lagen får ske utifrån överförandekonventionen eller eventuell annan överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet. Det kan redan här betonas att huvudregeln enligt överförandekonventionen (artikel 10.1) är att den verkställande staten är bunden av påföljdens rättsliga karaktär och längd såsom den fastställts i domlandet. Möjligheten att meddela föreskrifter eller att använda ett förfarande för påföljdsomvandling ska alltså endast användas i undantagsfall om det är nödvändigt för att verkställighet ska kunna ske i Sverige.

Det särskilda förfarande och bestämmelser om att rätten ska bestämma en ny påföljd vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen behandlas i avsnitt 14.5.

12.7.1 Långa fängelsestraff och skillnad i reglerna om villkorlig frigivning

Inledningsvis kan övervägas om det kan finnas skäl för den behöriga myndigheten att anpassa mycket långa straff. I uppdraget ingår att överväga vilka behov det finns av att justera strafftiden för mycket långa straff och att föreslå hur dessa behov ska tillgodoses.

Verkställighet av en utländsk brottmålsdom får ske i Sverige utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten (25 § andra stycket IVL). Detta föreslår vi ska gälla även fortsättningsvis. I praxis är det mycket ovanligt vid fråga om överförande av straffverkställighet till Sverige att den dömd i den andra staten dömts till ett mycket långt fängelsestraff eller straff som överstiger arton år. När förutsättningarna i ett sådant fall varit uppfyllda för ett överförande har regeringen som regel överfört det utdömda straffet. I något enstaka fall har regeringen genom att meddela föreskrifter reducerat längden på straffet. Verkställigheten sker efter överförandet på sedvanligt sätt enligt svenska verkställighetsregler och med möjlighet att använda nådeinstitutet.

Det kan anses strida mot svenska grundläggande rättsprinciper att en utomlands dömd person ska kunna avtjäna ett tidsbestämt

fängelsestraff vars längd väsentligt överstiger vad som kunnat dömas ut i Sverige. Detta talar för att möjligheten att anpassa den utländska påföljden ska användas till att justera långa fängelsestraff. För detta talar även att långa verkställighetstider kan vara svåra att hantera för både den dömde själv och för Kriminalvården. Häremot får vägas att en anpassning av långa straff i en större utsträckning kan komma att påverka möjligheterna att i framtiden kunna få personer som dömts utomlands överförda till Sverige, dvs. det kan finnas utrikespolitiska skäl som är svåra för den behöriga myndigheten att beakta. Det är inte heller ovanligt att den dömande staten ställer som krav, för att straffverkställigheten ska få överföras till Sverige, att straffet inte får sättas ned.

Det har i tidigare lagstiftningssammanhang föreslagits att personer som dömts utomlands till fängelsestraff på minst arton år och överförts hit ska ha möjlighet till frigivningsprövning på samma sätt och efter samma kriterier som gäller för livstidsdömda.⁶ Detta har emellertid inte bedömts som lämpligt när det gäller utomlands dömda tidsbestämda straff utan endast livstidsstraff.⁷

Det bör även i framtiden vara möjligt med ett överförande i de enstaka fall där fråga är att överföra verkställigheten av ett mycket långt fängelsestraff till Sverige. Det är inte ovanligt att det i sådana fall finns starka humanitära skäl för att ett överförande ska kunna ske hit. Eftersom domslandet normalt inte godtar en anpassning av påföljden på så sätt att längden sätts ned och den behöriga myndigheten inte i övrigt ska behöva beakta Sveriges relationer med andra stater, bedömer vi att den behöriga myndigheten som utgångspunkt inte ska anpassa påföljden i dessa fall. Särskilda omständigheter i ett framtida enstaka fall kan emellertid innebära att andra överväganden bör göras. Det bör då övervägas om ärendet lämpligen bör överlämnas till regeringen för avgörande, se avsnitt 10.6.

Det kan här även övervägas om en nedsättning av påföljdens längd bör ske i fall där det kan konstateras att de olika reglerna om villkorlig frigivning innebär att den dömde efter ett överförande till Sverige i praktiken kommer sitta frihetsberövad under en längre tid än om verkställighet skett i domslandet. Som framgår i avsnitt 5.2.3 skiljer sig olika länders regler om villkorlig frigivning eller frigivning i förtid åt väsentligt. I många fall kan det vara omöjligt att på förhand veta när frigivning i den dömande staten skulle kommit till stånd om verkställigheten fortsatt där. Olika länder har vidare olika

⁶ SOU 2002:26 s. 163.

⁷ Prop. 2005/06:35 s. 28 ff.

system för utslussningsåtgärder. Mot bakgrund av de svårigheter som kan föreligga vid jämförelse av hur en verkställighet i praktiken skulle sett ut i den dömande staten och en kommande verkställighet i Sverige, bedömer vi att den behöriga myndigheten inte bör sätta ned påföljden för att kompensera skillnader i reglerna om villkorlig frigivning. Samtliga konventioner och överenskommelser gällande frihetsberövande påföljder som regleras i IVL bygger på att det är den verkställande statens regler som gäller för verkställigheten. Detta gäller även vid tillämpning av NVL.⁸ En annan sak är att det är mycket viktigt att den dömde alltid informeras om detta och då särskilt när samtycke krävs.

Situationen är dock en annan om det i ett ärende klart framgår att en verkställighet i Sverige kan komma att bli markant längre än i den dömande staten, och det således kan ifrågasättas om en verkställighet här kan anses förenlig med Europakonventionen. Under sådana förhållanden kan det föreligga hinder mot verkställighet här, se avsnitt 12.3.10. Om det i ett sådant ärende finns starka humanitära skäl för ett överförande kan det finnas skäl att sätta ned påföljden för att överhuvudtaget möjliggöra ett överförande. En anpassning av påföljdens längd kan även behövas i andra undantagsfall om resultatet av ett överförande av verkställigheten annars skulle framstå som stötande. Så skulle exempelvis kunna vara fallet om fråga om överförande av verkställigheten av ett långt fängelsestraff aktualiseras först i slutet av verkställigheten när tiden för villkorlig frigivning närmar sig i domslandet och de svenska bestämmelserna om villkorlig frigivning innebär att den dömde ska avtjäna ytterligare en längre tid av straffet.

12.7.2 Föreskrifter

Enligt artikel 10 i överförandekonventionen kan den verkställande staten genom ett beslut av domstol eller en administrativ myndighet anpassa påföljden till det straff eller den åtgärd som dess egen lag föreskriver för likartat brott. När det gäller påföljdens natur, ska straffet eller åtgärden i den utsträckning det är möjligt, motsvara den påföljd som ska verkställas. Straffet eller påföljden får inte genom sin natur eller längd vara strängare än den påföljd som

---

⁸ Se rättspraxis t.ex. Kammarrätten i Göteborg, dom den 9 juli 2012, i mål nr 5206-12 och 2287-12 och dom den 20 juli 2012 i mål nr 8395-11.

utdömts i domslandet och straffet får inte heller överstiga straffmaximum i den verkställande statens lag.

Som framgår ovan föreslår vi att bestämmelser om anpassning ska tas in i den nya lagen. Detta innebär bl.a. att den behöriga myndigheten ska ha möjlighet att meddela de närmare föreskrifter som krävs för att verkställighet ska kunna ske i Sverige.

Möjligheten att ge föreskrifter används i dag i mycket få fall. Möjligheten kan behövas om det i och för sig till den utländska påföljden finns en motsvarighet i svensk lag, men där den utländska påföljden inte direkt låter sig verkställas i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag. Det kan t.ex. krävas föreskrifter om att ett straff på ungdomsfängelse som har meddelats i en annan stat ska verkställas som slutna ungdomsvård i Sverige. Även fortsättningsvis bör det vara i dessa situationer som möjligheten att meddela föreskrifter används.

Som berörts i avsnitt 12.7.1 anser vi att den behöriga myndigheten som huvudregel inte ska anpassa påföljdens längd genom föreskrifter. Det går emellertid inte att utesluta att det i framtiden finns ärenden där en justering bör ske. Om det t.ex. i ett särskilt ärende finns en överenskommelse mellan staterna om hur verkställigheten ska ske i Sverige bör detta kunna komma till uttryck genom föreskrifter. Om det i ett undantagsfall blir fråga om att anpassa längden av ett mycket långt fängelsestraff bör detta som utgångspunkt bestämmas till det maximala tidsbestämda fängelsestraffet enligt svensk rätt, dvs. arton år. Detta överensstämmer med det krav som ställs i artikel 10.2 i överförandekonventionen. Vidare kan det i ett fall där det i ärendet framgår att den dömande statens och Sveriges bestämmelser om villkorlig frigivning skiljer sig åt på ett sådant sätt att det innebär att den dömde får avtjäna en markant längre tid här än vad som skulle blivit fallet i domslandet, innebära att straffets längd bör sättas ned genom en föreskrift. Som framgår i avsnitt 12.7.2 ska en sådan föreskrift endast meddelas i undantagsfall om det kan antas att verkställigheten här annars kan stå i strid mot Europakonventionen eller om resultatet av ett överförande skulle framstå som stötande.

Den behöriga myndigheten kan inte meddela föreskrifter som innebär att påföljden blir strängare. Detta följer av artikel 10.2 i överförandekonventionen. Detta bör framgå i lagen.

12.7.3 Påföljdsomvandling

Enligt artikel 11 i överförandekonventionen ska vid påföljdsomvandling den behöriga myndigheten vara bunden av den bedömning av vad som är styrkt i målet som uttryckligen eller underförstått framgår av den i domslandet meddelade domen. En frihetsberövande påföljd får inte omvandlas till böter. Vidare ska hela den tid, varunder den dömda varit berövad friheten avräknas. Myndigheten får vidare inte försämra den dömdes ställning i straffrättsligt hänseende och den är inte bunden av de minimistraff som kan vara föreskrivna i den verkställande staten för det eller de brott som begåtts. Vidare framgår att om ett omvandlingsförfarande ska äga rum efter den dömdes överförande, ska den verkställande staten hålla denne i häkte eller på annat sätt säkerställa han eller hennes närvaro i landet i avvaktan på resultatet av förfarandet.

En anpassning av den utländska påföljden genom påföljdsomvandling sker i dag mycket sällan. Det rör sig i princip utslutande om ärenden där det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare. I en förklaring med stöd av artikel 9.4 i överförandekonventionen anges att påföljdsomvandling ska tillämpas när det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare.

Även fortsättningsvis bör förfarandet för påföljdsomvandling i princip endast användas när det är fråga om särskilda påföljder för psykiskt störda lagöverträdare som kan antas ska verkställas i Sverige som rättspsykiatrisk vård. Detta innebär för Socialstyrelsens del att i ärenden där förutsättningar finns för ett överförande till Sverige ska beslut fattas om att påföljdsomvandling ska ske. Socialstyrelsens beslut om att verkställighet av en utländsk brottmålsdom ska överföras till Sverige bör vinna laga kraft innan förfarandet för påföljdsomvandling påbörjas.

I lagen bör framgå att rätten har att bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. När det gäller påföljdens art avses bl.a. hur ingripande den utländska påföljden är. I den mån det rör en utländsk frihetsberövande åtgärd för en psykiskt störd lagöverträdare torde detta innebära att, om förutsättningarna härför är uppfyllda, påföljden bestäms till överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Den nya påföljden ska avse en frihetsberövande påföljd, vilket innebär att omvandling inte kan ske till böter. Detta krav motsvaras av artikel 11.1 b) i överförandekonventionen. Vidare bör av lagen framgå att frihetsberövande som föregått domen ska beaktas. Detta

motsvaras av artikel 11.1 c) i överförandekonventionen om att hela den tid, varunder den dömden varit berövad friheten ska avräknas. Härmed avses både tid som frihetsberövad i domslandet som tid i Sverige. I lagen bör även anges att den nya påföljden inte får vara strängare än den utländska påföljden och rätten inte är bunden av att påföljden blir lindrigare än den lindrigaste påföljden som enligt svensk rätt kan följa på brottet eller brotten. Enligt artikel 11.1 d) i överförandekonventionen får inte den dömdes ställning i straffrättsligt hänseende försämrats och den verkställande staten är inte bunden av de minimistraff som kan vara föreskrivet i den verkställande staten för det eller de brott som begåtts. I enlighet med artikel 11.1 a) ska det också framgå att rättens prövning inte ska omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

När det gäller handläggningen i rätten bör på motsvarande sätt som i dag rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gälla i tillämpliga delar och att rättens avgörande av saken sker genom dom.

När det är fråga om en utländsk frihetsberövande påföljd avseende en psykiskt störd lagöverträdare och om rätten överväger att meddela en svensk dom som innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, så torde det krävas att det även i Sverige först företagits viss utredning av den dömdes psykiska tillstånd. Bestämmelser om sådan utredning finns i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning. I 1 § första stycket denna lag anges att rätten i brottmål får besluta om rättspsykiatrisk undersökning i syfte att kunna bedöma om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, eller om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och så fall tillståndets betydelse för frågan om påföljdsvalet enligt 30 kap. 6 § brottsbalken. Uttrycket "brottmål" i denna bestämmelse får anses omfatta mål om påföljdsomvandling enligt den här behandlade nya lagen. Som tidigare redovisats får domstolen, inom ramen för förfarandet för påföljdsomvandling, inte på nytt pröva skuldfrågan. Den dömden har sålunda enligt den utländska domen bedömts skyldig till de brottsliga gärningarna. Härigenom får förutsättningarna att inhämta en rättspsykiatrisk undersökning enligt 2 § lagen om rättspsykiatrisk undersökning anses uppfyllda.

12.8 Överförande av den dömde

Förslag: Kriminalvården ska även fortsättningsvis se till att den dömde förs till Sverige. Kriminalvården får begära hjälp av polismyndigheten.

Enligt gällande rätt ska Kriminalvården, när en frihetsberövande påföljd som har meddelats utomlands ska verkställas i Sverige, se till att den dömde förs hit (22 § tredje stycket IVF), se avsnitt 3.2.1.

Utredningen om transporter av frihetsberövade personer har föreslagit att ansvaret för transporter av frihetsberövade personer enligt IVL regleras i lag. Vidare innebär förslaget att rätt till polishandräckning, som i dag finns vid transporter från Sverige, även ska gälla vid transporter till Sverige.⁹

Vi gör samma bedömning gällande att frågor kring hantering av frihetsberövade personer ska regleras i lag. En gemensam bestämmelse om transporter vid överförande till och från Sverige bör därför tas in i den nya lagen, se även avsnitt 11.8. Vid överförande av verkställighet till Sverige ska, liksom i dag, Kriminalvården se till att den dömde förs hit. Det är rimligt att Kriminalvården även vid överförande till Sverige kan begära hjälp av polismyndigheten, vilket ska framgå av lagen.

12.9 Verkställigheten i Sverige

Förslag: Verkställighet av en utländsk brottmålsdom ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av lagen. Ska verkställighet i Sverige ske utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten. Den tid som den dömde i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad med anledning av de brott som låg till grund för domen ska dras av från påföljden.

Verkställighet av påföljd som beslutats genom dom ska ske i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av svensk brottmålsdom.

⁹ SOU 2011:7 s. 463 f.

Bedömning: Någon motsvarighet till 25 § tredje stycket första meningen internationella verkställighetslagen (IVL) om att verkställighet inte i något fall får ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som utdömts i den främmande staten, förs inte in i den nya lagen.

12.9.1 Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

Enligt artikel 9.3 i överförandekonventionen ska verkställigheten av påföljden ske enligt den verkställande statens lag och endast denna stat ska vara behörig att fatta de för verkställigheten erforderliga besluten. Detta gäller även enligt Sveriges avtal med Thailand och Kuba. När det gäller en utländsk brottmålsdom som enligt tillämpning av överförandekonventionen ska verkställas i Sverige hänvisas i 25 g § tredje stycket till 25 § andra och första styckena IVL som behandlar verkställighet i Sverige när ny påföljd av domstol inte bestämts.

En utländsk brottmålsdom som ska verkställas i Sverige ska, liksom i dag, verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art. Det torde i majoriteten av fall handla om de verkställighetsregler som gäller för fängelsestraff. I fall där det är aktuellt att tillämpa verkställighetsreglerna för slutna ungdomsvård torde detta normalt framgå av föreskrifter i Kriminalvårdens beslut om verkställighet i Sverige. Med svenska verkställighetsregler avses samtliga regler för verkställighet, dvs. även regler om villkorlig frigivning.

Som nämnts i avsnitt 12.7 kan den utländska brottmålsdomen avse en påföljd som är strängare än vad som kunnat dömas ut i svensk rätt. Sverige ska, liksom i dag, kunna verkställa sådana domar. Det ska därför i lagen framgå att verkställighet av en utländsk brottmålsdom får ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brotten eller brottet. Detta motsvaras av vad som föreskrivs i 25 § andra stycket IVL.

På motsvarande sätt som i dag ska vid verkställigheten av påföljden räknas av den tid som den dömde redan varit frihetsberövad med anledning av domen. Detta avser frihetsberövande i den andra staten och i Sverige, jfr 25 § tredje stycket andra meningen IVL.

Av 25 § tredje stycket första meningen följer att verkställighet inte i något fall får ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som bestämts i domlandet. Enligt för-

arbetena får denna föreskrift aktualitet endast i de sannolikt sällsynta fall då den utländska domen avser en typ av frihetsberövande påföljd som rent allmänt sett framstår som mindre ingripande i den dömdes personliga frihet än motsvarande påföljd enligt svensk lag eller när verkställighetsreglerna i den andra staten i något avseende medger större förmåner eller lättnader än som här i landet tillkommer den som undergår motsvarande påföljd.¹⁰ Några exempel vad som avses härmed anges inte i förarbetena. Det kan tänkas att det t.ex. avser fall där den utländska påföljden avser frihetsberövande genom hemarrest och att verkställigheten här måste anpassas utifrån detta.

Det är inte rimligt att den behöriga myndigheten under verkställigheten ska ta hänsyn till hur verkställigheten skulle genomförts i den andra staten. Samarbetet om överförande av straffverkställighet går ut på att den verkställande staten ställer sitt påföljds-system till förfogande för verkställighet av en annan stats dom. Olika regler om verkställighet får, i den mån det är möjligt, beaktas när frågan avgörs om ett överförande överhuvudtaget bör ske. Här är det naturligtvis mycket viktigt att den dömda är fullt införstådd i eventuella skillnader i verkställigheten. Vi bedömer därför att en motsvarande bestämmelse som i 25 § tredje stycket IVL inte bör föras in i den nya lagen. Vi föreslår i stället, som framgår i avsnitt 12.7.2, att den behöriga myndigheten har en möjlighet att anpassa påföljden genom att meddela föreskrifter om det behövs. I detta förfarande är det möjligt att i undantagsfall beakta skillnader i systemen för verkställighet, t.ex. vad gäller bestämmelser om villkorlig frigivning.

12.9.2 Verkställighet i Sverige efter påföljdsomvandling

I de fall en ny påföljd har bestämts genom en svensk dom efter ett förfarande med påföljdsomvandling gäller vad som i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd genom svensk dom som har vunnit laga kraft. Detsamma gäller en ny påföljd som bestämts genom en svensk dom efter det särskilda förfarande som ska användas vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, se avsnitt 14.5.1. Detta, som motsvaras av 24 § första stycket och 25 § första stycket IVL, bör framgå av lagen. Som framgår i avsnitt 12.10

---

¹⁰ Prop. 1972:98 s. 130 f.

finns emellertid vissa särskilda bestämmelser om verkställighetens upphörande.

De fall där en svensk dom meddelas efter påföljdsomvandling kommer i princip uteslutande, på samma sätt som i dag, avse fall där den utländska frihetsberövande påföljden omvandlas till överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

12.10 Verkställighetens upphörande

Förslag: Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

- den dömden beviljats nåd eller amnesti,
- den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller
- det i den staten meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas.

Både i brottmålsdomskonventionen (artikel 12) och i överförandekonventionen (artiklarna 12–14) anges situationer när verkställigheten i den verkställande staten ska upphöra. Det handlar om fall där domslandet beviljat den dömden nåd eller amnesti eller tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning eller att i den staten meddelats annat beslut, som enligt lagen i den staten, medför att den ådömda påföljden inte längre får verkställas. Bestämmelser här om finns i 24 § andra stycket IVL. Motsvarande bestämmelser ska föras in i den nya lagen.

Enligt konventionerna är det möjligt även för den verkställande staten att meddela nåd eller amnesti. I sådana fall följer enligt svenska bestämmelser att verkställigheten ska upphöra. Däremot är det endast domslandet som har rätt att ta upp domen till ny prövning. Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen där en svensk brottmålsdom ersatt den utländska domen har det emellertid i förarbetena bedömts möjligt att tillämpa bestämmelserna i rättegångsbalken om särskilda rättsmedel.

Enligt artikel 15 i överförandekonventionen ska den verkställande staten lämna information till den dömande staten om verkställighet av påföljd när den anser att verkställigheten har fullföljts, om den dömden har rymt från kriminalvårdsanstalt innan påföljden

till fullo har verkställts samt om den dömande staten begär en särskild redogörelse. Sådan skyldighet att underrätta den dömande staten kan tas in i förordning.

12.11 Specialitetsprincipen

Förslag: I den nya lagen införs en motsvarande bestämmelse om förbud enligt specialitetsprincipen som finns i IVL.

En vanlig princip i det internationella rättsliga samarbetet är att den person som med tvång förs över eller i vissa fall frivilligt beger sig till en annan stat är skyddad mot att där ställas till ansvar för brott som är begångna i tiden före överförandet, den s.k. specialitetsprincipen.

Specialitetsprincipen regleras i 23 § IVL, se avsnitt 3.2.2. Denna har utformats i enlighet med artikel 9 i brottmålsdomskonventionen. Avsikten med bestämmelsen är att skydda den som för verkställighet av brottspåföljd överförs från en stat till en annan stat från risken att till följd härav bli åtalad eller dömd för eller på nytt berövad sin frihet med anledning av annan tidigare begången brottslig gärning. Skyddet gäller emellertid inte om behörig myndighet i domslandet lämnar tillstånd till sådana åtgärder. Förbudet gäller inte heller om den dömda haft möjlighet att lämna landet under 45 dagar men antingen inte har gjort det eller efter utresa från Sverige återvänt hit av fri vilja. Vidare gäller undantag för åtgärder som vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription.

Det skydd som ges enligt specialitetsprincipen avser inte en dömd vars verkställighet överförs till Sverige enligt överförandekonventionen. Detta beror på att den dömdes samtycke för ett överförande alltid krävs i dessa fall. Däremot tillämpas principen när verkställighet i Sverige sker med tillämpning av tilläggsprotokollet i det s.k. utvisningsfallet (25 h § IVL).¹¹ Denna bestämmelse motsvaras av artikel 4.4 i tilläggsprotokollet.

En motsvarande bestämmelse som finns i 23 § IVL bör föras in i den nya lagen. Denna bör tillämpas när skydd enligt principen ges enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. För närvarande avser detta således vid tillämpning av brott-

¹¹ Prop. 1999/2000:45 s. 33 f.

målsdomskonventionen samt överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet i utvisningsfallet. Bestämmelsen torde därför få en mycket begränsad tillämpning.

13 Överförande av verkställighet av en brottmålsdom om böter eller förverkande

13.1 Inledning och utgångspunkter

13.1.1 Nuvarande överenskommelser som omfattas av IVL

I internationella verkställighetslagen (IVL) finns bestämmelser om tillämpning av olika överenskommelser som avser internationell verkställighet av domar och beslut om böter och förverkande. När det gäller beslut om förverkande finns det utöver brottmålsdomskonventionen en rad överenskommelser som omfattas av IVL och som innehåller regler om överförande av verkställighet av förverkande mellan stater, se uppräknings i avsnitt 2.1.3.

Europarådskonventioner

I *brottmålsdomskonventionen* regleras frågor om överförande av verkställighet av böter och förverkande mellan konventionsstaterna, se avsnitt 2.1.1 och 3.3.1. Det är endast denna konvention som omfattar bötesstraff utanför samarbetet inom Norden och EU. Brottmålsdomskonventionen tillämpas mycket sällan.

Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott från 1990, den s.k. *förverkandekonventionen*, trädde för Sveriges del i kraft den 1 november 1996.¹ Syftet med konventionen är att utveckla samarbetet i fråga om förverkande av utbyte av brott och är avsedd att ge möjlighet till rättsligt samarbete under alla stadier av förfarandet, dvs. från förundersökningsstadiet fram till dess det finns ett slutligt

---

¹ Prop. 1995/96:49, bet. 1995/96:JuU10, rskr. 1995/96:59.

beslut om förverkande. Konventionen har utarbetats med FN:s narkotikabrottskonvention, se nedan, som förebild. Till skillnad från narkotikabrottskonventionen är förverkandekonventionen inte begränsad till någon viss typ av förbrott (artikel 2). Utgångspunkten är alltså att möjligheterna att förverka vinning och hjälpmedel ska avse alla brott i de nationella rättsordningarna. I samband med att Sverige ratificerade förverkandekonventionen avgav Sverige bl.a. förklaringen att artikel 2 endast ska tillämpas på utbyte av brott och sådana hjälpmedel vid brott som kan förverkas enligt bestämmelserna i brottsbalken, narkotikastrafflagen (1968:64) eller lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel. Beträffande annan brottslighet förbehöll sig Sverige rätten att, i den utsträckning det är motiverat med hänsyn till brottstypen, föreskriva förverkande i mer begränsad omfattning. Sverige har därefter begränsat förklaringen till sådana brott där det högsta straffet är fängelse i ett år eller lägre.² Vid den ursprungliga ratificeringen anförde regeringen att målsättningen var att bestämmelserna skulle få en så vidsträckt tillämpning som möjligt. Konventionen har emellertid endast tillämpats vid ett fåtal ärenden per år.³

Den 3 maj 2005 antogs en reviderad konvention, Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott samt finansiering av terrorism. Denna innebär en uppdatering och komplettering av 1990 års förverkandekonvention och innehåller även bestämmelser om finansiering av terrorism. Konventionen trädde i kraft den 1 maj 2008. 2010 års Penningtvättsutredning har lämnat förslag om att Sverige bör tillträda *2005 års förverkandekonvention* och har bedömt att regeringen har att utfärda de föreskrifter som behövs för att IVL ska kunna tillämpas även på 2005 års förverkandekonvention.⁴

FN-konventioner

Inom FN har utarbetats ett flertal konventioner som innehåller bestämmelser om bistånd med verkställighet av beslut om förverkande. FN:s konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, den s.k. *narkotikabrottskonventionen*, trädde i kraft den 11 november 1990 och för Sveriges del den 20 oktober 1991.⁵

² Prop. 2004/05:135, bet. 2004/05:JuU31, rskr. 2004/05:237.

³ Prop. 2004/05:55 s. 14.

⁴ SOU 2012:12 s. 434 f.

⁵ Prop. 1990/91:127, bet. 1990/91:JuU32, rskr. 1990/91:323.

Konventionen syftar till att förstärka det internationella samarbetet och effektivisera insatserna mot den internationella narkotikabrottsligheten.

FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, den s.k. *Palermokonventionen*, trädde i kraft den 29 september 2003 och för Sveriges del den 30 maj 2004.⁶ Konventionen utgör ett led i det inom FN bedrivna arbetet med att bekämpa den internationella brottsligheten och är ett komplement till narkotikabrottskonventionen. Sverige har även tillträtt två tilläggsprotokoll till Palermokonventionen. Det handlar om FN:s tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn och FN:s tilläggsprotokoll mot människosmuggling land-, luft- och sjövägen.⁷

Vidare har Sverige tillträtt FN:s konvention mot korruption, den s.k. *korruptionskonventionen*, som trädde i kraft i december 2005.⁸ Konventionen syftar bl.a. till att främja och förstärka åtgärder för att mera effektivt förebygga och bekämpa korruption och att främja, underlätta och stödja internationellt samarbete och tekniskt bistånd, t.ex. genom att göra det möjligt att till annan stat återföra sådan egendom som varit föremål för brott enligt konventionen.

De bestämmelser i de olika FN-konventionerna som rör samarbete om verkställighet av beslut om förverkande är i stora drag överensstämmande, men tillämpningsområdet för respektive konvention är begränsat till den brottslighet som varje konvention avser att reglera. Exempelvis har Palermokonventionen och korruptionskonventionen delvis sammanfallande tillämpningsområde, eftersom även Palermokonventionen är tillämplig på allvarlig korruptionsbrottslighet. Vad som skiljer dem åt är i huvudsak att Palermo-konventionen förutsätter att brottet varit gränsöverskridande till sin natur och att en organiserad brottslig sammanslutning varit delaktig vid brottet.

---

⁶ Prop. 2002/03:146, bet. 2003/04:JuU06, rskr. 2003/04:23.

⁷ Prop. 2003/04:111, bet. 2003/04:JuU20, rskr. 2003/04:232 och prop. 2004/05:138.

⁸ Prop. 2006/07:74, bet. 2006/07:JuU12, rskr. 2006/07:149.

Bilaterala överenskommelser

Sverige har även ingått vissa bilaterala överenskommelser där det bl.a. finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande. En överenskommelse med Storbritannien och Nordirland om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott, trädde i kraft den 1 april 1992.⁹

Ett avtal med Australien om inbördes rättshjälp i brottmål trädde i kraft den 1 december 2001, som bl.a. innehåller bestämmelser om bistånd att verkställa beslut om förverkande av vinning av brott. Den 1 december 2001 trädde även ett avtal med Kanada om inbördes rättshjälp i brottmål i kraft.¹⁰ Bestämmelserna i de två avtalen överensstämmer i huvudsak.

Vidare finns ett avtal mellan Europeiska unionen och Japan om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål som bl.a. omfattar verkställighet av beslut om förverkande av vinning av brott eller hjälpmedel.¹¹

13.1.2 Utgångspunkter

Enligt utredningens direktiv bör Sverige kunna begära och lämna bistånd med verkställighet av påföljder och förverkande i så stor utsträckning som det är möjligt och lämpligt med iakttagande av internationella åtaganden och grundläggande syften att ge förutsättningar för en effektiv brottsbekämpning över gränserna. Det betonas att det är viktigt att verkställighet av beslut om förverkande, som har sin grund i många olika internationella instrument men som i dag verkställs i huvudsak enligt brottmålsdomskonventionens regler, kan ske på ett effektivt och ändamålsenligt sätt som tillgodoser det starka intresset av att fullt ut nyttja de samarbetsmöjligheter som finns. I uppdraget ingår därför att särskilt beakta detta intresse och förverkandets särskilda natur.

Som framgår i avsnitt 9.1 innebär vårt förslag om en ny lag om internationell straffverkställighet att bestämmelser om överförande av verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande i lagen i huvudsak ska behandlas för sig. På motsvarande sätt som i dag kan böter och förverkande behandlas gemensamt i lagen. Som framgår ovan ska lagen kunna tillämpas på ett stort antal konventioner och andra överenskommelser. Även om dessa uppvisar stora likheter

⁹ Prop. 1989/90:82, bet. 1989/90:JuU30, rskr. 1989/90:264.

¹⁰ Prop. 1999/2000:61, bet. 1999/2000:JuU19, rskr. 1999/2000:216.

¹¹ L39/20,12.2.2010, rskr. 2009/10:150.

bygger de delvis på olika tillämpningsområden och förutsättningar. Detta innebär att bestämmelserna i lagen bör utformas mer generellt och att en tillämpning av en specifik konvention även kräver en kontroll av det närmare innehållet i den konventionen. Detta utgör inte någon skillnad mot vad som gäller i dag. I nuvarande reglering tillämpas brottmålsdomskonventionens bestämmelser om förfarandet för de olika konventioner och överenskommelser som möjliggör överförande av verkställighet av beslut om förverkande. Som framgår i avsnitt 10.3.4 bedömer vi att detta inte är ändamålsenligt utan att ett enklare förfarande bör tillämpas när det är möjligt enligt den aktuella överenskommelsen. Detta är en nyhet i förhållande till vad som gäller i dag.

13.2 Verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande utomlands

13.2.1 Tillämpningsområdet

Som framgår i avsnitt 9.4.2 ska lagen kunna tillämpas på en svensk brottmålsdom om böter. Med detta avses även böter som meddelats genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot. Uttrycket böter ska ha samma innebörd som gäller i dag i IVL, dvs. böter enligt 25 kap. brottsbalken. Beslut om företagsbot, återbetalning av rättegångskostnad eller avgift till brottsofferfond omfattas alltså inte av lagen.¹² Om en framtida överenskommelse om internationell verkställighet av bötesstraff även skulle omfatta någon av dessa, kan lagens tillämpningsområde utsträckas i motsvarande mån.

Även när det gäller förverkande ska lagen kunna tillämpas på beslut om förverkande i dom eller när beslut om förverkande meddelats av åklagare eller annan behörig myndighet. IVL omfattar såväl sak- som värdeförverkande. Detsamma ska gälla enligt den nya lagen. Det kan vidare såväl vara fråga om beslut om förverkande som meddelats med stöd av brottsbalkens som specialstraffrättsliga bestämmelser. För att närmare avgöra vilka svenska beslut om förverkande som kan överföras till en annan stat i ett särskilt fall krävs emellertid en kontroll av den aktuella konventionen eller överenskommelsen. Exempelvis omfattar vissa konventioner endast beslut om förverkande som meddelats av domstol (t.ex. förverk-

¹² Jfr prop. 2003/04:92 s. 23.

andekonventionen), medan andra även omfattar beslut som meddelats av behörig myndighet (t.ex. brottmålsdomskonventionen och narkotikabrottskonventionen). Därutöver kan det finnas krav på att beslutet om förverkande rör ett visst förbrott, se vidare avsnitt 13.2.2.

Som framgår i avsnitt 9.3 föreslår vi att det i den nya lagen, liksom i dag, som huvudregel ska ställas ett krav på ömsesidighet. Lagen ska emellertid kunna tillämpas i ett enskilt fall, där kravet på ömsesidighet inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl. Undantagsbestämmelsen ska i den nya lagen även omfatta böter och förverkande. Detta innebär en nyhet i förhållande till gällande rätt. Om det i ett enskilt fall är angeläget utifrån ett brottsbekämpande syfte och den andra staten går med på att verkställa en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande ger lagen således en sådan möjlighet.

13.2.2 Allmänna förutsättningar

Förslag: En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om

- ett överförande är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen,
- domen har vunnit laga kraft, och
- ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Inledning

Det är den utfärdande staten som bestämmer i vilka fall en framställning om verkställighet i en annan stat ska göras. Det föreligger enligt brottmålsdomskonventionen, avseende böter och förverkande, och enligt övriga överenskommelser, avseende förverkande, en skyldighet att efter framställning verkställa ett bötesstraff eller förverkande om förutsättningarna enligt överenskommelsen är uppfyllda och det inte föreligger något hinder enligt överenskommelsen.

Det anges inte närmare i IVL i vilka fall Kronofogdemyndigheten bör göra en framställning till en annan stat om verkställighet där av en svensk dom om böter eller ett beslut om förverkande. I

26 § IVL anges att framställning om verkställighet inte får göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1–8 hinder mot verkställighet i den andra staten kan antas föreligga. Av förarbetena framgår att frågan om överförande av verkställigheten bör avgöras endast utifrån effektivitetssynpunkter. Om försök att verkställa påföljden i Sverige har misslyckats eller det finns grundad anledning anta att ett sådant försök inte skulle vara framgångsrikt och om det samtidigt kan antas att verkställighet kan ske i annan stat där den dömde uppehåller sig eller har tillgångar, bör framställning om verkställighet i den staten göras. Det betonas vidare att ett villkor därutöver är att förutsättningar för verkställighet föreligger enligt en ingången överenskommelse med den staten.¹³

Enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen (fortsättningsvis lagen om bötesstraff) får ett beslut om bötesstraff sändas över till en annan stat om översändandet är förenligt med rambeslutet och det kan antas ge fördelar vid indrivningen av bötesstraffet (2 kap. 1 §). Motsvarande gäller vid Kronofogdemyndighetens bedömning om ett beslut om förverkande får översändas till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap. 1 § lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen, fortsättningsvis lagen om beslut om förverkande). I förarbetena till dessa lagar konstateras att det i svensk rätt som grundläggande förutsättningar för verkställighet utomlands krävs att gäldenären vistas utomlands eller av annat skäl kan antas ha egendom utomlands samt att det är förknippat med stora svårigheter att driva in skulden i Sverige eller att det annars finns grundad anledning att anta att fortsatta verkställighetsförsök i Sverige kommer att misslyckas. Det konstateras vidare att rambeslutet inte ställer några sådana krav och att det inte heller bör göras i den svenska lagstiftningen som genomför rambeslutet. En annan sak är dock att verkställighet utomlands torde aktualiseras först sedan vanliga indrivningsåtgärder vidtagits i Sverige. Det anförs att den nya regleringen bör vara flexibel och i varje enskilt fall skapa de bästa förutsättningarna för effektiv verkställighet. Samtidigt bör emellertid ställas krav på att verkställighet utomlands kan antas ge fördelar jämfört med verkställighet i Sverige. Ett krav på att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten anses överensstämma med rambeslutets syfte och säker-

---

¹³ Prop. 1972:98 s. 134.

ställa att svenska och utländska myndighetsresurser utnyttjas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.¹⁴

Överförande av verkställighet av bötesstraff och förverkande till en annan stat enligt IVL sker i mycket begränsad omfattning. I praxis har det framför allt bedömts finnas skäl för en framställning då det finns konkreta indikationer på att pengar eller egendom tillhörande den dömde finns i en annan stat. Sådan information kan ibland framkomma under förundersökningen. Åklagaren har därför en viktig roll när det gäller att underrätta Kronofogdemyndigheten om sådana förhållanden. Vi bedömer inte att det finns skäl att i och för sig ändra förutsättningarna som de uttrycks i lagen och förarbetena. För att underlätta en myndighets- och domstolsprövning bör emellertid förutsättningarna framgå tydligare i lagen.

Förenlighet med den aktuella överenskommelsen

En grundläggande förutsättning som bör framgå av lagen är att ett överförande ska vara förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen. Kronofogdemyndigheten har alltså att pröva om en framställning kan göras med stöd av den överenskommelse som åberopas. En kontroll får här göras av vilka specifika förutsättningar som gäller i den aktuella överenskommelsen. Detta innebär inte någon skillnad gentemot hanteringen i dag.

En framställning som grundar sig på brottmålsdomskonventionen kan t.ex. endast göras om den dömde har hemvist i den andra staten eller staten är hans eller hennes ursprungliga hemland och staten går med på att svara för verkställigheten (artikel 5). Vissa tillämpningsområden begränsas vidare till viss brottslighet, t.ex. i narkotikabrottskonventionen, Palermokonventionen och korruptionskonventionen. Tillämpningsområdet kan även vara begränsat till vissa typer av förverkanden. I vissa fall avser överenskommelsen generellt förverkande på grund av brott (t.ex. förverkandekonventionen), medan det i vissa överenskommelser finns begränsningar (t.ex. narkotikabrottskonventionen enligt artikel 5.1, Palermokonventionen enligt artikel 12.1 och korruptionskonventionen artikel 31.1.)

Ett annat exempel är att i fall där det är aktuellt att överföra verkställigheten av böter eller förverkande som har meddelats genom

---

¹⁴ Prop. 2008/09:218 s. 35 f och prop. 2010/11:43 s. 58 f.

strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, måste kontrolleras om sådana beslut omfattas av den aktuella överenskommelsen.

I prövningen ingår även att bedöma om det kan föreligga hinder för verkställighet i den andra staten mot bakgrund av de hindergrunder som gäller i den aktuella överenskommelsen. Det kan t.ex. gälla kravet på dubbel straffbarhet.

Laga kraft

Av såväl brottmålsdomskonventionen som andra konventioner och överenskommelser följer att en dom eller beslut om böter eller förverkande ska ha vunnit laga kraft. Detta är en grundläggande förutsättning som bör framgå av lagen, jfr avsnitt 11.2.5 om motsvarande förutsättning vid överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Effektivitetshänsyn

På motsvarande sätt som i dag bör det vara effektivitetshänsyn som avgör om ett överförande av verkställigheten bör ske. Detta bör framgå av lagen. Förutsättningen kan utformas på samma sätt som i lagen om bötesstraff och lagen om beslut om förverkande, dvs. att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställighet av domen eller beslutet. Det kan inte beträffande de konventioner och överenskommelser som omfattas av IVL anses vara ett krav att möjligheterna till indrivning i Sverige ska vara uttömda innan verkställighet i ett annat land aktualiseras. I brottmålsdomskonventionen ges emellertid den verkställande staten möjlighet att vägra verkställighet med hänvisning till att den anser att den ansökande staten själv är i stånd att verkställa påföljden (artikel 6 j).

Det vanliga torde bli att verkställighet i en annan stat blir aktuellt först efter att vanliga indrivningsåtgärder vidtagits i Sverige. Sådana åtgärder kan ha visat sig resultatlösa eller ha resulterat i information om att tillgångar finns i en annan stat. Kan en verkställighet utomlands antas ge fördelar jämfört med verkställighet i Sverige bör detta kunna ske. Det måste även kunna antas att verkställighet kan ske i en stat där den dömde uppehåller sig eller har tillgångar. Verksällighet utomlands kan ha särskilt goda förutsätt-

ningar om viss egendom där redan har säkrats genom ett svenskt frysningensbeslut. En fördel med verkställighet utomlands torde även gälla när den dömden begått brott vid tillfällig vistelse i Sverige, och därefter lämnat landet.

Enligt brottmålsdomskonventionen får efter en framställning om verkställighet i en annan stat, verkställigheten inte fortsätta i Sverige (artikel 11). Enligt förverkandekonventionen påverkar däremot inte en framställning den ansökande partens rätt att själv verkställa beslutet om förverkande (artikel 16.1), se förslag i avsnitt 13.2.6. I ett fall där verkställigheten inte får fortsätta i Sverige bör särskilt nyttan av verkställighet utomlands vägas mot förutsättningarna för fortsatt verkställighet här.

IVL saknar reglering om för vilka belopp verkställighet kan begäras. Några särskilda beloppsgränser finns inte heller i de olika överenskommelserna. Det bör inte heller i den nya lagen finnas någon sådan beloppsgräns. Mot bakgrund av det arbete som krävs kring ett överförande av verkställigheten bör det däremot normalt inte vara aktuellt att göra en framställning om verkställighet i en annan stat när påföljden eller förverkandet avser ett mindre belopp eller värde.

13.2.3 Framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat

Förslag: Kronofogdemyndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom ska göras till en annan stat. Detta motsvarar vad som gäller i dag.

Vad en framställning ska innehålla ska motsvara vad som gäller i dag.

Det är den dömande staten som kan göra en framställning om överförande av straffverkställighet till en annan konventionsstat (t.ex. artikel 3.2 i brottmålsdomskonventionen). Initiativ till en framställning torde framför allt ske av Kronofogdemyndigheten själv. I dag sker det normalt genom att det s.k. utlandsteamet gör en ansökan. Det kan även bli aktuellt att pröva om det finns förutsättningar för ett överförande efter information från en annan part

t.ex. åklagare. Information från åklagare bör bli aktuellt när det t.ex. finns ett frysningsbeslut i en annan stat.

Som framgår i avsnitt 10.2.1 föreslår vi att Kronofogdemyndigheten ska vara behörig myndighet när det gäller överförande av verkställighet av svensk brottmålsdom om böter eller förverkande till en annan stat. Kronofogdemyndigheten har att enligt det ovan beskrivna att pröva om det föreligger förutsättningar enligt lagen och att besluta om en framställning ska göras till den andra staten. Detta bör framgå av lagen. Kronofogdemyndighetens beslut är inte överklagbart, se avsnitt 10.2.2.

Enligt gällande rätt ska en framställning, där brottmålsdomskonventionen åberopas, innehålla de skäl som framställningen grundas på, intyg om att påföljd som avses i framställningen får verkställas här i landet, uppgift huruvida påföljd som avses i framställningen till någon del har verkställts och uppgift om den tidpunkt då verkställighet senast får ske. Till framställningen ska bifogas bestyrkt avskrift av domen, det godkända strafföreläggandet eller det godkända föreläggandet av ordningsbot (9 § IVF). Vid tillämpning av övriga konventioner och överenskommelser ska framställningen normalt även innehålla ytterligare uppgifter. Det handlar t.ex. om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser. Upplysningar om den uppgivna egendomens anknytning till den dömda och i förekommande fall vilka intressen andra än den dömda kan ha i egendomen ska också lämnas (21 a–i IVF).

En gemensam bestämmelse bör införas i förordning beträffande innehållet i en framställning till en annan stat om verkställighet av svensk brottmålsdom där. Denna kan bygga på de överenskommelser som IVL omfattar i dag. Vilket innehåll framställningen ska ha och vilka handlingar som ska bifogas bör avgöras utifrån den aktuella överenskommelse som tillämpas. Om den behöriga myndigheten i den andra staten önskar ytterligare upplysningar ska dessa lämnas av Kronofogdemyndigheten.

Kronofogdemyndigheten har även att kontrollera vilket språk som godtas enligt det andra landet och översätta relevanta delar av handlingarna, se avsnitt 10.7.2.

Av den föreslagna gemensamma bestämmelsen om kommunikationsvägar, se avsnitt 10.7.1, framgår att en framställning ska gå via Justitiedepartementet som vidarebefordrar denna till utländsk behörig myndighet. Om det är möjligt enligt den internationella överens-

kommelsen får kommunikation i stället ske direkt mellan de behöriga myndigheterna.

13.2.4 Framställning till flera stater

Förslag: En framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom får sändas till flera stater samtidigt om det är möjligt enligt den internationella överenskommelse som tillämpas.

Det framgår inte av IVL om en framställning kan skickas till flera stater samtidigt. Enligt lagen om förverkande får ett beslut om förverkande sändas över till flera medlemsstater samtidigt. Detta gäller däremot inte enligt lagen om bötesstraff. Bestämmelserna i dessa lagar bygger på vad som gäller enligt respektive rambeslut.

I fall där den dömda har tillgångar i olika länder kan det vara till fördel om verkställighetsåtgärder kan ske i olika länder samtidigt. Detta kan också öka förutsättningarna för brottsbekämpningen. Vi bedömer därför att i den mån det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige bör framställning kunna skickas till flera stater samtidigt. Detta är t.ex. möjligt enligt förverkandekonventionen. I fall där indrivning sker i flera stater samtidigt är det viktigt att Kronofogdemyndigheten bevakar så att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i domen. Detta bör framgå av lagen, se även avsnitt 13.2.6.

13.2.5 Omvandling av bötesstraff eller förverkande

Förslag: Kronofogdemyndigheten får inte tillåta att en svensk brottmålsdom om böter i en annan stat förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den staten. Kronofogdemyndigheten får inte heller avseende en svensk brottmålsdom om förverkande tillåta att denna verkställs i den verkställande staten genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd eller att ett beslut om förverkande avseende viss egendom verkställs i den andra staten genom betalning av ett belopp motsvarande egendomens värde.

I svensk rätt finns en möjlighet att förvandla böter som inte betalas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader (25 kap. 8 § andra stycket brottsbalken). Denna möjlighet används i mycket begränsad omfattning. Det finns inte i svensk rätt några möjligheter att omvandla ett beslut om förverkande. Det kan i andra stater finnas bestämmelser som innebär att ett bötesstraff eller beslut om förverkande kan omvandlas till en frihetsberövande påföljd eller till en annan åtgärd vid bristande fullgörelse.

Enligt 2 kap. 3 § lagen om bötesstraff ska Kronofogdemyndigheten inte tillåta att bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten. Enligt 2 kap. 3 § lagen om beslut om förverkande får Kronofogdemyndigheten inte tillåta att verkställigheten i en annan stat sker genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet. Kronofogdemyndigheten får inte heller, avseende beslut om förverkande av viss egendom, tillåta att verkställigheten i stället sker genom betalning eller verkställighet avseende egendomens värde. I förarbetena konstateras att förvandling av böter i Sverige används i mycket begränsad omfattning. Vidare har en möjlighet för en annan stat att verkställa ett svenskt beslut om förverkande genom någon annan åtgärd än den som uttryckligen framgår av beslutet, t.ex. genom frihetsberövande, tett sig alltför främmande från ett svenskt perspektiv. Ett förbud mot att beslut om förverkande av viss egendom i stället får ske genom betalning har ansetts behövt mot bakgrund av att en sådan möjlighet ges i rambeslutet och någon sådan möjlighet inte finns i svensk rätt.¹⁵

Vid tillämpning av förverkandekonventionen framgår av 21 c § IVF att det i en framställning om verkställighet ska anges att frihetsberövande inte får äga rum på grund av framställningen. Det finns i övrigt inte någon uttrycklig sådan bestämmelse i IVL eller IVF. Fråga är då om det i den nya lagen finns anledning att ta in bestämmelser om förbud mot omvandling på motsvarande sätt som gjorts vid genomförandet av de ovan nämnda rambesluten.

Av artikel 48 i brottmålsdomskonventionen framgår att i fall där ett bötesstraff inte kan indrivnas, kan domstol i den verkställande staten ådöma förvandlingsstraff innefattande frihetsberövande, såvitt båda staternas lagstiftning innehåller bestämmelser härom och den ansökande staten inte uttryckligen har begränsat sin begäran till enbart indrivning av böter. Vidare framgår av artikel 17 i för-

---

¹⁵ Prop. 2008/09:218 s. 36 f och prop. 2010/11:43 s. 61 f.

verkandekonventionen att den verkställande staten inte ska till följd av en framställning ålägga fängelsestraff vid bristande fullgörelse eller vidta annan åtgärd som inskränker en persons frihet, om den ansökande staten i framställningen har förklarat att så inte får ske. Vidare framgår av artikel 14.4 att om en framställning av förverkande avser ett bestämt föremål kan parterna komma överens om att den verkställande staten kan verkställa förverkandet i form av ett åläggande att betala ett penningbelopp motsvarande värdet av egendomen. Motsvarande bestämmelser finns i 2005 års förverkandekonvention.

På motsvarande sätt som vid överförande av verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande till andra medlemsstater inom EU måste det från ett svenskt perspektiv anses främmande att verkställigheten av ett bötesstraff eller ett beslut om förverkande som begärs överförd kan verkställas på annat sätt än som framgår i framställningen, t.ex. genom frihetsberövande. Som framgår ovan berörs denna frågeställning inte i alla överenskommelser som i dag omfattas av IVL. Det är möjligt att det avseende dessa överenskommelser inte heller är möjligt att omvandla ett beslut om förverkande till annan åtgärd. Av lagen bör emellertid framgå att Kronofogdemyndigheten aldrig kan tillåta att ett svenskt bötesstraff förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller att ett svenskt beslut om förverkande verkställs genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet. Av lagen bör vidare framgå att i fall där ett beslut om förverkande avser viss egendom, får Kronofogdemyndigheten inte heller tillåta att verkställigheten i stället sker genom betalning eller verkställighet avseende egendomens värde. Huruvida Kronofogdemyndigheten i framställningen uttryckligen måste ange dessa begränsningar beror på vilken överenskommelse som tillämpas. För att undvika tveksamhet bör Kronofogdemyndigheten som regel alltid skriva in en sådan begränsning i framställningen.

13.2.6 Verkställighet i Sverige

Förslag: Efter att en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom sänts till en annan stat, får fortsatt verkställighet inte äga rum i Sverige. Verkställigheten får dock fortsätta om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Verkställigheten får återupptas i Sverige om Kronofogdemyndigheten återkallar framställningen eller om den andra staten meddelat att framställningen avslagits, att den avstår från att verkställa domen eller att verkställighet inte kan äga rum där. Detta motsvarar vad som gäller i dag.

Av lagen ska framgå att en framställning ska återkallas utan dröjsmål om bötesstraffet eller förverkandet som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Av 29 § IVL följer att verkställighet inte får påbörjas i Sverige när en framställning vidarebefordrats av Justitiedepartementet till en annan stat. Den utdömda påföljden ska dock verkställas i Sverige, om framställningen återkallas innan den andra staten meddelat att den ämnar uppta framställningen till slutlig prövning eller om den andra staten meddelar att framställningen avslagits, att den avstår från att verkställa påföljden eller att verkställighet inte kan äga rum i den andra staten. Denna bestämmelse bygger på artikel 11.1 i brottmålsdomskonventionen. Bestämmelsen har gjorts generellt tillämplig för övriga överenskommelser om förverkande som omfattas av IVL.

Här kan dock påpekas att enligt artikel 16.1 i förverkandekonventionen är den ansökande staten oförhindrad att själv söka verkställa beslutet även efter en framställning om verkställighet har gjorts till en annan stat. Detsamma gäller enligt 2005 års förverkandekonvention. Denna reglering skiljer sig alltså från brottmålsdomskonventionen. När Sverige tillträdde förverkandekonventionen 1990 ansåg regeringen att det inte minst ur rättsäkerhetssynpunkt var viktigt att dubbelförverkande inte kan ske och att 29 § IVL därför även skulle omfatta förverkandekonventionen, på samma sätt som gäller bl.a. narkotikabrottskonventionen.¹⁶

Det kan ifrågasättas om det nu finns skäl att göra en annan bedömning och tillåta, i de fall det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, att verkställigheten fortsätter i Sverige även efter att en framställning gjorts till en annan stat. Detta är möjligt enligt 2 kap. 4 § lagen om beslut om förverkande. Vid genomförandet av rambeslutet som ligger till grund för denna lag anförde regeringen att verkställighet i flera stater kan utgöra ett effektivt sätt att få förverkandebeslutet verkställt i sin

¹⁶ Prop. 1995/96:49 s. 29.

helhet och då särskilt när personen i fråga har tillgångar i flera medlemsstater. Det påtalades vidare att det inte kan uteslutas att verkställighet i flera stater av ett beslut om förverkande avseende en betalningsskyldighet kan innebära en viss risk för att det sammanlagda värdet av det som verkställs överstiger det belopp som anges i beslutet. Ett sådant överförverkande är naturligtvis inte tillåtet. I lagen har därför införts en bestämmelse som innebär att Kronofogdemyndigheten, när verkställighet sker i flera länder, har en skyldighet att bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet. Vidare har Kronofogdemyndigheten en underrättelseskyldighet till den andra medlemsstaten om det finns risk för överförverkande.¹⁷

2010 års Penningtvättsutredning, som bl.a. har lämnat förslag på tillträde till 2005 års förverkandekonvention, har i denna fråga framfört att det finns flera fördelar med att verkställighet kan ske i Sverige trots att en begäran om verkställighet har lämnats till en annan konventionsstat. Som exempel ges om egendom anträffas i Sverige sedan verkställighet begärts utomlands. Utredningen har påtalat att denna fråga bör övervägas i ett större sammanhang och lämpligen tas upp av denna utredning.¹⁸

Även vi gör bedömningen att det skulle vara till fördel om verkställighetsförbudet inte gäller generellt, utan att det möjliggörs att verkställigheten i Sverige fortsätter när en överenskommelse ger en sådan möjlighet. Detta skulle motsvara den ordning som gäller vid verkställighet av beslut om förverkande i en annan medlemsstat inom EU.

I lagen bör som huvudregel framgå att fortsatt verkställighet inte får äga rum efter en framställning sänts till en annan stat. Som undantag bör det, enligt det ovan beskrivna, vara tillåtet med fortsatt verkställighet i Sverige om det är möjligt enligt den aktuella överenskommelsen. På motsvarande sätt som i lagen om beslut om förverkande bör det även tas in en bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

I lagen bör vidare framgå i vilka fall verkställigheten får återupptas i Sverige. Här bör en motsvarighet till 29 § andra stycket IVL tas in i den nya lagen. Detta innebär att bötesstraffet eller beslutet om förverkande får verkställas i Sverige om framställningen återkallas eller om den andra staten meddelat att framställningen

¹⁷ Prop. 2010/11:43 s. 62 f.

¹⁸ SOU 2012:12 s. 410 f.

avslagits, att den avstår från att verkställa bötesstraffet eller förverkandet eller att verkställighet inte kan äga rum i den staten.

När det gäller återkallelse kan det bli aktuellt för Kronofogdemyndigheten att återkalla framställningen om det t.ex. visar sig att personen har återvänt till Sverige eller om tillgångar upptäcks här. En återkallelse bör i princip kunna ske när helst Kronofogdemyndigheten bedömer det lämpligt. I de fall brottmålsdomskonventionen tillämpas och den andra staten förklarar att framställningen ska tas upp till slutlig prövning, dvs. en ny dom eller ett nytt beslut ska utverkas i den staten, bör återkallelse dock inte ske. Eftersom brottmålsdomskonventionen i praktiken vid överförande av verkställighet från Sverige tillämpas ytterst sällan torde denna situation bli mycket ovanlig.

I vissa fall ska Kronofogdemyndigheten återkalla framställningen. Det kan t.ex. vara fallet när bötesstraffet eller förverkandet preskriberats eller om nåd beviljats i Sverige. Det bör av lagen framgå att Kronofogdemyndigheten utan dröjsmål ska återkalla en framställning om bötesstraffet eller förverkandet som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut, se motsvarande för frihetsberövande påföljder i avsnitt 11.6.2.

13.2.7 Fördelning av influtna medel

Förslag: Kronofogdemyndigheten får göra en framställning till den verkställande staten om att få del av influtna medel, om den svenska brottmålsdomen avser ett betydande värde och det finns skäl för att göra en sådan framställning. Innan en sådan framställning görs, ska Kronofogdemyndigheten upplysa Regeringskansliet (Justitiedepartementet) om det.

Enligt 2 kap. 4 § förordningen (2011:578) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen får Kronofogdemyndigheten göra en framställning hos den andra medlemsstaten om att få del av värdet av det som förverkats, om beslutet om förverkande avser ett betydande värde och det finns skäl för att göra en sådan framställning. Innan en sådan framställning görs, ska Kronofogdemyndigheten upplysa Regeringskansliet (Justitiedepartementet) om det. En motsvarande bestämmelse om

att Kronofogdemyndigheten ska upplysa Regeringskansliet finns i 2 kap. 5 § förordningen (2009:1428) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen.

Det finns för närvarande inte någon reglering i IVL som behandlar motsvarande situation, vilket har medfört problem i praktiken. I något fall har regeringen gett Kronofogdemyndigheten ett bemyndigande att träffa en överenskommelse i det enskilda fallet. En bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten kan göra en framställning till den andra staten om att få ta del av influtna medel bör tas in i den nya förordningen. En förutsättning härför är att den överenskommelse som tillämpas möjliggör att parterna kommer överens om en annan fördelning.

13.3 Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande

13.3.1 Inledning

Som framgår i avsnitt 10.3.3 föreslår vi att Kronofogdemyndigheten ska vara behörig myndighet i ärenden om en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande ska verkställas i Sverige. Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet ska kunna överklagas till allmän domstol. När brottmålsdomskonventionen tillämpas ska Kronofogdemyndigheten i stället överlämna ärendet till åklagare eller domstol som har att utverka en svensk dom. Den nya beslutsordningen, avseende andra överenskommelser än brottmålsdomskonventionen, innebär en nyhet i förhållande till gällande rätt. För samtliga överenskommelser som i dag omfattas av IVL har en koppling gjorts till förfarandet enligt brottmålsdomskonventionen. Som närmare framgår i avsnitt 10.3.4 bedömer vi att detta inte längre bör vara fallet i syfte att underlätta samarbetet för en effektiv brottsbekämpning.

13.3.2 Allmänna förutsättningar

Förslag: En utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige om verkställighet i Sverige är förenligt med överenskommelsen mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen och domen har vunnit laga kraft.

De överenskommelser som i dag omfattas av IVL och som avser bötesstraff och beslut om förverkande är uppbyggda på så sätt att verkställighet ska ske i den verkställande staten om de förutsättningar som anges i överenskommelsen är uppfyllda och det inte föreligger något sådant hinder som anges i överenskommelsen. Det krävs alltså inte, till skillnad från huvudregeln vid verkställighet av frihetsberövande påföljder, något medgivande från den verkställande staten.

En grundläggande förutsättning för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige är att den vunnit laga kraft. Detta bör framgå av lagen. Av den definition som används i lagen framgår att detta även gäller myndighets beslut.

Mot bakgrund av att lagen ska tillämpas på flera olika överenskommelser är det inte möjligt att i övrigt generellt ange vilka förutsättningar som ska gälla för att en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande ska kunna verkställas i Sverige. På motsvarande sätt som vid överförande från Sverige krävs det i varje enskilt fall en kontroll av den överenskommelse som åberopas. Detta bör framgå i lagen och innebär i sig inte någon förändring mot vad som gäller i dag. Det handlar bl.a. om att kontrollera om den aktuella staten tillträtt överenskommelsen, vilken typ av förverkande som omfattas av överenskommelsen och om det finns särskilda krav på förbrott. Det kan också finnas andra krav som t.ex. enligt brottmålsdomskonventionen att den dömde har hemvist i Sverige.

13.3.3 Hinder mot verkställighet

Förslag: En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

- verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här,
- gärningen, som ligger till grund för bötesstraffet eller förverkandet, inte motsvarar brott enligt svensk lag (dubbel straffbarhet,
- det strider mot principen om *ne bis in idem*,
- gärningen som bötesstraffet eller förverkandet avser utgör ett politiskt eller militärt brott,

- den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
- en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 15 § brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit, eller
- verkställighet inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vägransgrund enligt listan gäller inte om ett avslag skulle strida mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

En framställning får avslås om verkställighet i Sverige i annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Bedömning: Det bör inte i lagen införas en bestämmelse som erinrar om hinder mot verkställighet när verkställighet i Sverige skulle stå i strid mot Europakonventionen.

Inledning

De hindergrunder som gäller vid verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen anges i 5 och 6 §§ IVL, se närmare avsnitt 4.2.1. Vid tillämpning av andra överenskommelser som omfattas av IVL finns i 21 a–i IVF för respektive överenskommelse en hänvisning till vilka av vägransgrunderna i 5 och 6 §§ IVL som är tillämpliga. För de flesta av överenskommelserna tillämpas samtliga vägransgrunder i uppräkningsdelen med undantag från 5 § andra stycket 3 som endast rör frihetsberövande påföljder och 8 som hänvisar till brottmålsdomskonventionen. När det gäller förverkandekonventionen hänvisas emellertid, såvitt avser 6 § IVL, endast till första punkten såvitt avser politiskt brott och punkten 8 avseende preskription (21 c § IVF).

Den lösning som finns i dag fungerar inte i en konventionsneutral reglering. I den nya lagen bör i stället finnas en generell lista av de vägransgrunder som det för svenskt vidkommande kan finnas anledning att tillämpa. Vi bedömer det här relevant att beakta vilka vägransgrunder som har bedömts som relevanta vid genomförandena av rambesluten om erkännande och verkställighet av bötesstraff samt beslut om förverkande.

En inledande fråga är om vägransgrunderna ska vara obligatoriska eller fakultativa. I dag finns en uppdelning av obligatoriska vägransgrunder i 5 § IVL och fakultativa vägransgrunder i 6 § IVL. I lagen om bötesstraff och i lagen om beslut om förverkande är samtliga hindringsgrunder obligatoriska. Detta innebär att Kronofogdemyndigheten inte har att göra en diskretionär prövning av om en vägransgrund ska tillämpas eller inte. När det gäller frihetsberövande påföljder föreslår vi att samtliga vägransgrunder ska utformas som obligatoriska, men att undantag kan göras på grund av humanitära skäl, se avsnitt 12.3.1. Därutöver föreslår vi en fakultativ generalklausul. En enhetlig reglering talar för att vägransgrunderna även när det gäller böter och förverkande utformas som obligatoriska, med undantag för en fakultativ generalklausul. Samtliga vägransgrunder som anges nedan, och som bör finnas i lagen, är av sådan karaktär att verkställighet inte bör övertas. En nackdel med en sådan lösning är emellertid att det är flera olika överenskommelser som kan tillämpas på förverkade och att det finns vissa skillnader gällande vilka hinder som kan göras gällande mot verkställighet. Det finns därför en risk för att en vägransgrund enligt lagen inte täcks av innehållet i en överenskommelse. Vi bedömer därför att det i lagen bör finnas en undantagsbestämmelse som innebär att de obligatoriska vägransgrunderna inte ska gälla om ett avslag skulle strida mot den tillämpliga överenskommelsen. För närvarande torde detta kunna bli aktuellt när det gäller förverkandekonventionen. När förverkandekonventionen infördes ansågs att det inte var möjligt att hänvisa till vissa punkter i IVL, se ovan. I förarbetena betonades dock att om någon av de grunderna skulle göra sig gällande och verkställighet skulle framstå som stötande, t.ex. om det är fråga om ett militärt brott eller den dömde är under femton år, bör verkställighet i stället kunna vägras under hänvisning till att verkställigheten skulle strida mot grundläggande principer för den svenska rättsordningen.¹⁹ Detta gör sig gällande även enligt den nya lagen.

De olika vägransgrunderna

I avsnitten 12.3.2 till 12.3.11 finns en genomgång av vilka vägransgrunder som bör gälla i den nya lagen om internationell straffverkställighet beträffande frihetsberövande påföljder. Samma över-

¹⁹ Prop. 1995/96:49 s. 24 ff.

väganden, när det gäller vilka vägransgrunder som bör finnas med i lagen, gör sig i huvudsak gällande beträffande böter och förverkande. Vissa skillnader kan emellertid anses befogade. Detta innebär sammanfattningsvis följande.

Verkställighet av en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande ska på motsvarande sätt som om domen avser frihetsberövande påföljd inte få verkställas i Sverige om verkställigheten skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här (*ordre public*).

Även avseende böter och förverkande bör kravet på *dubbel straffbarhet* finnas kvar. Detta innebär att en framställning ska avslås om gärningen, som ligger till grund för bötesstraffet eller förverkandet, inte motsvarar brott enligt svensk lag. Ett frångående av kravet har i och för sig bedömts möjligt i samarbetet mellan medlemsstater inom EU. Som framgår i avsnitt 12.3.3 är det emellertid, vid samarbete med stater utanför Norden och EU, fråga om en vid krets av stater där synen på vad som bör kriminaliseras kan skilja sig åt.

En avslagsgrund som innebär att en framställning ska avslås om verkställighet här skulle strida mot principen om *ne bis in idem* bör även finnas när det gäller böter och förverkande. Dessa punkter kan utformas på motsvarande sätt som gäller för frihetsberövande påföljder, se avsnitt 12.3.4.

Vidare ska en framställning kunna avslås om gärningen som bötesstraffet eller förverkandet avser utgör ett *politiskt eller militärt brott* eller om den dömdes vid tiden för brottet *inte fyllt femton år*, se avsnitt 12.3.5 och 12.3.6.

Verkställighet ska vidare kunna vägras om påföljden redan är *preskriberad* enligt svensk rätt, se avsnitt 12.3.7. Enligt 35 kap. 7 § brottsbalken bortfaller ådömda böter när fem år förflutit från det domen vann laga kraft. Enligt 36 kap. 15 § brottsbalken förfaller beslut om förverkande i den mån verkställighet inte skett inom tio år från det beslutet vann laga kraft. Enligt 6 § andra stycket IVL ska preskriptionsavbrytande åtgärd som har gjorts i den dömande staten ha samma verkan här i landet som i den andra staten. En hänvisning till denna bestämmelse finns avseende övriga överenskommelser, förutom förverkandekonventionen (21 a–i §§ IVF). Vi har avseende frihetsberövande påföljder bedömt att denna bestämmelse bör gälla generellt, se avsnitt 12.3.7. Detta bör även gälla här även om överenskommelsen inte har en sådan bestämmelse.

I lagen bör även uttryckligen framgå att en framställning kan avslås om verkställighet inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet, se avsnitt 12.3.8. En sådan avslagsgrund finns även i lagen om bötesstraff och lagen om beslut om förverkande.

På motsvarande sätt som för frihetsberövande påföljder bedömer vi att det inte uttryckligen av lagen behöver framgå att verkställighet ska vägras om denna skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser eller om det finns grundad anledning att anta att domen föranletts eller den däri bestämda påföljden skärpts av hänsyn till ras religion, nationalitet eller politisk åsikt. Detta gäller redan enligt svensk lag. Vi bedömer inte heller att det bör tas in någon bestämmelse som särskilt erinrar om grundlagsskyddet eller om Europakonventionen, se avsnitt 12.3.9 och 12.3.10. Som framgår ovan finns dock en bestämmelse som hänför sig till ordre public. Även för Kronofogdemyndigheten ska gälla en samråds-skyldighet med Justitiekanslern om fråga uppkommer om verkställighet av en dom eller beslut som grundas på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Här kan noteras att de i lagen om bötesstraff och lagen om beslut om förverkande finns särskilda bestämmelser om hinder mot verkställighet i fall där det varit ett skriftligt förfarande eller den dömda personligen inte inställt sig. Dessa vägransgrunder har samband med att vissa uppgifter ska redovisas i det intyg som ska ges till den verkställande staten. På motsvarande sätt som vid frihetsberövande påföljder bedömer vi inte att det i den nya lagen finns anledning att ta in någon sådan särskild vägransgrund, jfr avsnitt 12.3.11. Möjligheten att ta emot en sådan dom eller ett sådant beslut får i stället bedömas utifrån Europadomstolens praxis och annan praxis på området. När brottmålsdomskonventionen tillämpas kan det vara aktuellt att tillämpa ett särskilt förfarande vid överförande av verkställighet av en utländsk utevarodom, se avsnitt 14.5.1.

Som framgår i avsnitt 12.3.11 är det mot bakgrund av lagens konventionsneutrala utformning inte möjligt att täcka in alla de omständigheter som kan utgöra hinder mot verkställighet i Sverige i nuvarande och framtida överenskommelser. Även när det gäller böter och förverkande bör det i lagen tas in en möjlighet att avslå en framställning om verkställighet i Sverige i någon annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse som tillämpas. Mot bakgrund av att det kan vara skiftande karaktär på sådana omständigheter som kan åberopas som hinder bör generalklausulen utformas som fakultativ. Ett exempel kan vara ett fall där det skulle vara

stötande att verkställa en dom eller beslut som avser en gärning som begåtts utanför domslandets territorium.

13.3.4 Delvis verkställighet

Förslag: I fall där en utländsk brottmålsdom avser två eller flera brott och hinder föreligger avseende något eller några av dessa, ska en framställning kunna bifallas i övriga delar om det framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

I 7 § IVL ges en möjlighet till delvis verkställighet av utländsk brottmålsdom. Detta är endast möjligt om den utländska domen avser två eller flera brott och det föreligger hinder mot verkställighet såvitt avser något eller några av brotten och det i domen eller framställningen avseende övriga brott angivits vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott. Denna bestämmelse grundar sig på artikel 4.2 och artikel 6 i brottmålsdomskonventionen. De övriga överenskommelser om förverkande som är tillämpliga enligt IVL hänvisar till 7 § IVL (21 a–i §§ IVF). En möjlighet till delvis verkställighet bör även finnas i den nya lagen såvitt avser böter och förverkande, jfr avsnitt 12.3.12.

13.3.5 Hur förfarandet inleds

Förslag: En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Nuvarande krav på framställningen, vilka handlingar som ska bifogas samt vilka språk som godtas ska gälla även i den nya regleringen.

Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövningen, ska behörig myndighet i den andra staten ges möjlighet att inom viss tid komplettera.

Om framställningen, trots att den andra staten beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den

inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande, får framställningen avslås.

En framställning om verkställighet i Sverige ska göras av behörig myndighet i den andra staten (5 § första stycket IVL och 21 a–i §§ IVF med hänvisning till 5 § första stycket IVL). På motsvarande sätt bör det i den nya lagen framgå att en framställning till Sverige får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Framställningen ska som huvudregel ges in till Justitiedepartementet som vidarebefordrar denna till Kronofogdemyndigheten, se avsnitt 10.7.1. Om den internationella överenskommelsen som tillämpas i det enskilda fallet tillåter det kan framställningen göras direkt till Kronofogdemyndigheten. Om myndigheterna i staterna kommer överens om det ska efterföljande samråd kunna ske direkt mellan myndigheterna.

Enligt gällande rätt ska en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom vara skriftlig och åtföljd av vissa handlingar (4 § och 21 a–i §§ IVF). En framställning om verkställighet i Sverige ska alltid vara åtföljd av avgörandet i original eller bestyrkt avskrift samt intyg om att avgörandet är verkställbart, om detta inte framgår av övriga handlingar i ärendet. Utifrån vilken överenskommelse som åberopas kan det krävas ytterligare uppgifter. Det kan vara fråga om uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser. Vidare upplysningar om den uppgivna egendomens anknytning till den dömde och i förekommande fall vilka intressen andra än den dömde kan ha i egendomen. I vissa fall ska det finnas uppgift om på vilken grund den ansökande staten finner anledning att tro att egendom som kan tas i anspråk för verkställighet finns i den andra staten. Motsvarande bestämmelser om innehållet bör framgå av den nya förordningen.

Sverige har vid ratificering av brottmålsdomskonventionen och de andra överenskommelser som tillämpas på överförande av förverkande lämnat förklaringar om att framställning om verkställighet och bifogade handlingar som är avfattade på annat språk än danska, norska eller svenska, ska vara översatta till svenska eller engelska. Detta framgår av 4 § IVF. Språkravet, som bör vara oförändrat, bör även fortsättningsvis framgå i förordning, se även avsnitt 12.4.

Kronofogdemyndigheten behöver för att kunna pröva framställningen och fatta beslut, ha all relevant information tillgänglig. Om framställningen är bristfällig eller om någon handling saknas bör myndigheten kunna ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komplettera framställningen. Denna möjlighet bör framgå av lagen, jfr avsnitt 12.4. En sådan begäran får göras genom Justitiedepartementet om det inte bedöms möjligt att direkt vända sig till den andra staten. Om begäran om komplettering inte efterföljs bör Kronofogdemyndigheten ha möjlighet att avslå framställningen. I lagen bör därför tas in en bestämmelse som innebär att Kronofogdemyndigheten får avslå en framställning om denna, trots att behörig myndighet i den andra staten beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövningen. Vi bedömer att en sådan bestämmelse är förenlig med de överenskommelser som i dag tillämpas genom IVL.

13.3.6 Beslag

Förslag: En motsvarighet till nuvarande bestämmelse om möjlighet att, efter en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom, ta egendom i beslag tas in i den nya lagen.

Enligt 18 § IVL kan, när framställning om verkställighet av europeisk brottmålsdom gjorts, egendom som genom domen förklarats förverkad tas i beslag, om beslag hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige. Beslut om beslag meddelas av Riksåklagaren eller rätten. Bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas i övrig. I förarbetena anges att det inte ska ske någon prövning av huruvida de i 27 kap. 1 § rättegångsbalken angivna förutsättningarna för beslag föreligger. De ska anses omedelbart uppfyllda i kraft av det utländska beslutet om förverkande. Övriga i 27 kap. rättegångsbalken angivna förutsättningar för beslag måste däremot vara uppfyllda. Där intagna regler om förfarandet och bestämmelser om beslagsförordnandets rättsverkan och verkställighet ska enligt den uttryckliga hänvisningen äga motsvarande tillämpning. Det uttrycks vidare att bestämmelserna i 27 kap. 3 och 9 §§ rättegångsbalken torde helt sakna aktualitet i hithörande fall. I stället för väckande av

åtal ska avses ansökan om förhandling.²⁰ Vidare finns en upplysning om att bestämmelser om beslag och kvarstad också finns i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. I respektive bestämmelse i 21 a–i §§ IVF finns en hänvisning till 18 § IVL.

Det finns inte skäl att göra någon ändring i dessa bestämmelser och en motsvarighet till 18 § IVL bör alltså föras in i den nya lagen.

13.3.7 Kronofogdemyndighetens prövning och beslut

Förslag: Kronofogdemyndigheten prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt den nya lagen.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om vilket belopp som avses omräknat till svensk valuta eller vilken egendom som avses. Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet. Beslutet ska gälla omedelbart och delges den dömde.

Som tidigare nämnts används i dag brottmålsdomskonventionens förfaranderegler vid överförande av verkställighet av utländska böter och förverkande till Sverige. Detta innebär att regeringen, efter att ha prövat vissa vägransgrunder, lämnar över framställningen till riksåklagaren. Riksåklagaren har att antingen själv pröva framställningen och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser eller att ansöka hos rätten om dess prövning av framställningen (8, 9 och 16 §§ IVL).

I de flesta av de överenskommelser som avser internationell verkställighet av beslut om förverkande erbjuds två förfaranden i den verkställande staten. Dessa innebär att den verkställande staten antingen a) låter den utländska domen vara direkt verkställbar eller b) överlämnar framställningen till egna behöriga myndigheter för att där utverka ett inhemskt beslut om förverkande och därefter verkställa det. Det är alltså förfarandet enligt punkten b) som tillämpas i dag. De överenskommelser som möjliggör för den verkställande staten att välja mellan dessa två förfaranden är narkotikabrottskonvention (artikel 5.4 a), förverkandekonventionen (artikel 13), Palermokonventionen (artikel 13.1), korrptionskonven-

²⁰ Prop. 1972:98 s. 123 f.

tionen (artikel 55.1). I de bilaterala överenskommelser som omfattas av IVL framgår inte krav på förfarandet i den verkställande staten.

Som framgår i avsnitt 10.3.4 föreslår vi att Kronofogdemyndigheten ska kunna pröva om det utländska beslutet om förverkande är verkställbart i Sverige i stället för att överlämna detta till åklagare för utfärdande av ett svenskt beslut om förverkande. Detta förfarande bör användas som huvudregel. I den mån brottmålsdomskonventionen tillämpas ska en framställning prövas av åklagare eller domstol som därefter utverkar en svensk brottmålsdom. Ett annat förfarande ska därför tillämpas för brottmålsdomskonventionen och särskilda bestämmelser härom finnas i lagen, se avsnitt 14.5.1. När det gäller böter är den enda överenskommelse som finns i dag, utanför EU-samarbetet, brottmålsdomskonventionen. Vårt förslag om förfarandet när Kronofogdemyndigheten själv kan förklara att den utländska brottmålsdomen ska verkställas i Sverige bör emellertid även omfatta böter. På så sätt finns en reglering för överförande av verkställighet som sker utanför det konventionsbaserade samarbetet.

Kronofogdemyndigheten har således, när annan överenskommelse än brottmålsdomskonventionen tillämpas, att pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda. En prövning får härmed göras utifrån den aktuella överenskommelse som framställningen grundar sig på. I undantagsfall kan det även uppkomma frågor kring hinder mot verkställighet. När det gäller motsvarande prövning som Kronofogdemyndigheten har att göra enligt lagen om bötesstraff och lagen om beslut om förverkande, har myndigheten fått en rätt att få ut uppgifter ur belastningsregistret, se 10 § 21 förordningen (1999:1134) om belastningsregister.²¹ Sådana uppgifter kan t.ex. behövas när den person som ärendet avser anger att han eller hon redan har dömts för samma gärning. Kronofogdemyndigheten bör därför få en motsvarande rätt att få ut uppgifter enligt belastningsregistret enligt den här behandlade nya lagen.

Om förutsättningarna är uppfyllda och det inte föreligger något annat hinder mot verkställighet i Sverige ska Kronofogdemyndigheten besluta att verkställighet av den utländska brottmålsdomen ska ske i Sverige. På motsvarande sätt som i lagen om beslut om förverkande bör beslutet gälla omedelbart. Detta innebär att verkställigheten kan påbörjas även om den person som beslutet riktar

---

²¹ Prop. 2010/11:43 s. 69.

sig mot överklagar beslutet, se närmare om överklagande i avsnitt 14.2.2.

För Kronofogdemyndighetens handläggning av ärenden gäller normalt förvaltningslagen (1986:223). Bestämmelserna i 8–30 §§ gäller dock inte Kronofogdemyndighetens exekutiva verksamhet (32 § förvaltningslagen). Även om det är osäkert huruvida Kronofogdemyndighetens prövning i här aktuellt hänseende är att anse som en exekutiv åtgärd har i lagen om bötesstraff och i lagen om beslut om förverkande vissa uttryckliga bestämmelser om förfarandet tagits in i lagarna.²² Motsvarande bör gälla här. För att uppnå en så enhetlig reglering som möjligt bör de lösningar i förfarandet i de två lagarna i så stor utsträckning som möjligt användas även här.

I de ovan nämnda lagarna anges att ett beslut att inte meddela verkställbarhetsförklaring ska innehålla skälen för beslutet, vilket motsvarar krav i rambesluten. En motsvarande bestämmelse bör finnas i den nu föreslagna lagen. Detta motsvarar krav i vissa av de överenskommelser som nu avhandlas, t.ex. artikel 18.23 i Palermo-konventionen.

Ett bifallande beslut bör ha visst innehåll för att beslutet ska kunna verkställas i Sverige. Här kan jämföras med den verkställbarhetsförklaring som används i förfarandet vid överförande av böter eller förverkande från en annan medlemsstat inom EU. Avser den utländska brottmålsdomen böter ska bötesbeloppet omräknas till svensk valuta. Detsamma gäller ett förverkande som avser penningbelopp. Vid omräkningen till svensk valuta ska på motsvarande sätt som i dag tillämpas den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet (12 § andra stycket och 14 § första stycket IVL). Detta skiljer sig mot vad som gäller i t.ex. lagen om beslut om förverkande där den växelkurs används som gällde dagen då det utländska avgörandet meddelades. Mot bakgrund av bestämmelser om växelkurs i överenskommelserna, t.ex. artikel 14.4 i förverkandekonventionen, finns det inte här möjlighet att göra en motsvarande ändring. Om den utländska brottmålsdomen rör viss egendom ska även detta anges i beslutet.

Enligt 3 kap. 8 § lagen om beslut om förverkande ska en verkställbarhetsförklaring även innehålla uppgifter om hur beslutet ska verkställas, om det finns andra beslut om förverkande eller ett eller flera beslut för att säkerställa verkställighet av ett beslut om förverkande. Detta avser beslut som Kronofogdemyndigheten har att

---

²² Jfr prop. 2010/11:43 s. 68.

fatta under själva verkställigheten och, som i den mån det är möjligt, i verkställighetsförfarandet kan överklagas. Vi bedömer därför att sådana uppgifter inte behöver finnas i själva beslutet om att den utländska brottmålsdomen ska verkställas i Sverige. Av beslutet ska även framgå att den dömde kan överklaga beslutet och inom vilken tid det ska ske.

13.3.8 Uppskov

Förslag: I lagen införs en möjlighet för Kronofogdemyndigheten att meddela uppskov på viss tid med verkställigheten av en utländsk brottmålsdom om förverkande, om det är möjligt enligt den överenskommelse som tillämpas.

I t.ex. förverkandekonventionen (artikel 19) ges den verkställande staten möjlighet att skjuta upp en begärd åtgärd om den skulle vara till skada för dess myndigheters brottsutredningar eller rättsliga förfaranden. En sådan möjlighet finns inte i dag enligt IVL. Däremot föreligger enligt 6 § första stycket 3 IVL fakultativt verkställighetshinder, om den gärning som framställningen gäller omfattas av en här i Sverige pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot eller av beslut om att åtal inte ska väckas eller fullföljas.²³ Vi föreslår inte någon sådan uttrycklig motsvarande vägransgrund i den nya lagen. Det finns därför skäl att i den nya lagen föra in en möjlighet för Kronofogdemyndigheten att skjuta upp verkställigheten av en framställning från en annan stat, om verkställigheten kolliderar med ett rättsligt förfarande här. Detta kan jämföras med den möjlighet till uppskov med verkställigheten som finns i 3 kap. 13 § lagen om beslut om förverkande.

13.3.9 Verkställigheten i Sverige

Förslag: Verkställigheten i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter ska ske enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svensk bötesstraff, om inte annat följer av lagen. Verkställighet får ske även om bötesbeloppet överstiger det högsta

²³ Prop. 1995/96:49 s. 27.

bötesbelopp som kunnat utdömas enligt svensk lag. Ett utländskt bötesstraff får inte förvandlas till fängelse. En utländsk brottmålsdom om förverkande ska verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet i Sverige av beslut om förverkande.

När det gäller verkställighet av bötesstraff eller förverkande som beslutats genom dom eller strafföreläggande gäller i allmänhet vad som är föreskrivet om verkställighet av böter eller förverkande, om inte annat följer av lagen. Bötesstraff får inte förvandlas till fängelse.

Beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av behörig myndighet i den andra staten innan framställningen gjordes, ska gälla vid verkställigheten. Om beloppet till viss del av den dömda betalats av ska Kronofogdemyndigheten sätta ned beloppet som ska verkställas i Sverige.

Verkställighet av en utländsk brottmålsdom om böter ska ske på samma sätt som vid ett svenskt bötesstraff och en utländsk brottmålsdom om förverkande ska ske på samma sätt som vid ett svenskt beslut om förverkande, se avsnitt 7.3 och 7.4. I de fall rätten har meddelat ny påföljd eller beslut om förverkande i en dom eller åklagare i ett strafföreläggande verkställs dessa enligt vad som gäller enligt svensk rätt. Oavsett vilken förfarandeordning som valts ska alltså bötesstraffet eller beslutet om förverkande verkställas enligt svenska verkställighetsregler. I vissa fall kan dock verkställigheten komma att upphöra mot bakgrund av omständigheter i domslandet, se avsnitt 13.3.10. Detta motsvarar vad som gäller i dag och överensstämmer med de internationella överenskommelserna (24 § första stycket IVL), dock med den skillnaden att det som huvudregel i stället blir fråga om att den utländska domen verkställs.

Det framgår i 7 § IVF att beträffande strafföreläggande som utfärdats enligt lagen gäller 5–12 §§ strafföreläggandekungörelsen (1970:60) i tillämpliga delar. En motsvarande hänvisning bör tas in i den nya förordningen.

Enligt 36 § andra stycket IVL får böter som bestämts genom lagen inte förvandlas. Motsvarande ska gälla i den nya lagen. Detta avser både ett utländskt bötesstraff i sig och ett svenskt bötesstraff som bestämts av domstol eller åklagare enligt lagen.

Enligt 3 kap. 2 § första stycket lagen om beslut om förverkande får verkställighet av ett beslut om förverkande inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Denna bestämmelse har tillkommit mot bakgrund av att vissa stater har en lagstiftning som gör det möjligt att vidta andra alternativa åtgärder när en verkställighet av ett förverkandebeslut inte lyckas, t.ex. ett frihetsberövande, en annan typ av straffrättslig påföljd eller andra åtgärder. Eftersom detta inte är möjligt enligt svensk rätt har det bedömts att det ska framgå av lagen att det inte finns någon sådan möjlighet.²⁴ En motsvarande bestämmelse bör, i syfte att vara tydlig gentemot den andra staten, föras in i den nya lagen.

Enligt 24 § tredje stycket IVL får, om påföljden utgör böter, verkställighet i Sverige inte äga rum för bötesbelopp som den dömda betalt till behörig myndighet i den andra staten innan framställningen om verkställighet delgavs honom. Vidare ska beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av behörig myndighet i denna stat innan framställningen gjordes, gälla vid verkställigheten i Sverige. Motsvarande bestämmelser bör föras in i den nya lagen. Detta bör även gälla beslut om förverkande. Som tidigare nämnts kan enligt förverkandekonventionen verkställigheten fortsätta i den ansökande staten även efter det att verkställigheten överförts till en annan stat. Det belopp som har begärts förverkat i Sverige måste alltså sättas ned på grund av att en del av det förverkade beloppet betalats eller drivits in utomlands.

I lagen om bötesstraff och lagen om beslut om förverkande har man valt att erinra om att Kronofogdemyndighetens beslut under verkställigheten överklagas enligt reglerna i 18 kap. utsökningsbalken. Regeringen har avseende dessa lagar bedömt att det inte finns någon anledning att i detta sammanhang göra några avsteg från bestämmelserna och att detta bör framgå av lagen.²⁵ En sådan informationsbestämmelse bör även tas in i den nya lagen. Detta innebär bl.a. att andra berörda, t.ex. tredje part i god tro, har möjlighet att överklaga de beslut som fattas under verkställigheten.

13.3.10 Upphörande av verkställigheten

Förslag: Verksälligheten i Sverige ska upphöra om den andra staten meddelar att

- den dömda har beviljats nåd eller amnesti,

²⁴ Prop. 2010/11:43 s. 92.

²⁵ Prop. 2008/09:218 s. 71 och prop. 2010/11:43 s. 108.

- den staten har tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller
- det i den staten har meddelats ett annat beslut, som enligt lagen i den staten medför att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Enligt 24 § andra stycket IVL ska verkställigheten upphöra, om den andra staten meddelar, att den beviljat den dömde nåd eller amnesti eller upptagit den utländska brottmålsdomen till ny prövning eller att i den staten meddelats annat beslut, som enligt lagen i den staten medför att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Bestämmelsen som motsvarar artikel 12 i brottmålsdomskonventionen, tillämpas på övriga överenskommelser enligt 21 a–i §§ IVF. En motsvarande bestämmelse bör föras in i den nya lagen.

13.3.11 Förfarandet efter verkställigheten

Förslag: Värdet av det som drivits in med stöd av lagen ska som huvudregel tillfalla staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra staten, besluta om en annan fördelning.

Som framgår ovan ska vid verkställigheten i Sverige tillämpas de svenska verkställighetsreglerna. Detta får anses inkludera även förfarandet efter det att den faktiska verkställigheten är avklarad och det blir fråga om att viss egendom ska säljas, oskadliggöras eller förfogas över på annat sätt och hur sedan egendomen, i form av influtna medel, ska fördelas.

Enligt 36 § IVL tillfaller egendom eller dess värde som förverkats med stöd av lagen staten. Regeringen får på begäran av den stat som gjort framställningen om verkställighet av förverkandebeslut förordna att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till staten.

Enligt brottmålsdomskonventionen tillfaller influtna medel av böter och förverkande den verkställande staten (artikel 47). Även enligt de övriga överenskommelserna är huvudregeln att intäkter ska tillfalla den verkställande staten. Det ges emellertid möjlighet för parterna att komma överens om något annat (t.ex. artikel 15 i förverkandekonventionen och artikel 14 i Palermokonventionen).

Det bör av den nya lagen framgå att värdet av det som drivits in med stöd av lagen ska tillfalla staten. Detta motsvarar vad som gäller i dag.

Som framgår ovan ges i de flesta av överenskommelserna en möjlighet för parterna att komma överens om något annat, dvs. en annan fördelning. Denna möjlighet bör framgå även i den nya lagen. Eftersom denna typ av beslut kan kräva känsliga bedömningar har det i tidigare lagstiftnings-sammanhang bedömts att beslut i sådana frågor bör fattas regeringen, se 5 kap. 11 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, 3 kap. 16 § lagen om bötesstraff och 3 kap. 18 § andra stycket lagen om beslut om förverkande. Det bör därför alltså vara regeringen som avgör dessa frågor enligt lagen.

14 Övriga frågor

14.1 Offentligt biträde

Förslag: Offentligt biträde ska i ett ärende om överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Enligt gällande rätt ska i mål och ärenden angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas (27 § IVL). Det har bedömts att det i dessa ärenden kan finnas ett behov av biträde för att den dömde på ett tillfredsställande sätt ska kunna bevaka sin rätt. Behov kan saknas när exempelvis den dömde inte motsätter sig ett överförande och det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde.¹ Motsvarande bestämmelse finns i NVL (36 § första stycket NVL).

När det gäller överförande av straffverkställighet till Sverige ska enligt gällande rätt offentligt biträde förordnas för den dömde, i fall där han eller hon flytt till Sverige, om det inte måste antas att behov av biträde saknas (25 f § IVL). Bestämmelserna gäller alltså vid tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen. Det har i förarbetena bedömts att den dömde just i flyktfallen kan ha behov av biträde för att han eller hon på ett tillfredsställande sätt ska kunna bevaka sin rätt.² Motsvarande bestämmelse finns NVL (36 § andra stycket NVL).

Även fortsättningsvis bör ett offentligt biträde förordnas för den dömde vid överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till en annan stat, om behov inte kan antas saknas. Detta bör gälla även i ärenden om överförande av

¹ Prop. 1972:98 s. 91.

² Prop. 1999/2000:45 s. 32 f och 41.

en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd till Sverige. Vi bedömer att den dömda även i ärenden där det inte är fråga om flykt kan ha behov av biträde för att bevaka sin rätt. Ett beslut om överförande av verkställigheten kan vara ingripande för den dömda. Även i de situationer där den dömdes samtycke är ett krav för ett överförande kan det finnas ett behov av biträde för att den dömda ska kunna bevaka sin rätt på ett tillfredsställande sätt. Ett avslagsbeslut av en framställning om överförande där den dömda själv har en stark önskan om att bli överförd kan vara lika ingripande som ett beslut att bli överförd utan samtycke.

En gemensam bestämmelse om offentligt biträde i ärenden som rör överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder bör tas in i den nya lagen. Bestämmelsen bör utformas på så sätt att offentligt biträde ska förordnas, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Ett sådant behov skulle exempelvis kunna saknas när den dömda samtycker till ett överförande och det för den behöriga myndigheten framstår som klart att ett överförande ska ske och det inte i övrigt finns ett behov.

Närmare bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1629) om offentligt biträde och förordningen (1997:405) om offentligt biträde. Dessa bestämmelser innebär bl.a. att det är den myndighet eller domstol som handlägger ärendet som ska fatta beslut i frågan. Stockholms tingsrätt kan ha att handlägga ett ärende efter överklagande eller när ärendet överlämnats för påföljdsomvandling, se avsnitt 25. Domstol kan även ha att besluta i frågan i fall där denna har att ta ställning till användning av tvångsmedel, innan en framställning om överförande getts in från den andra staten. I och med den nya beslutsordningen med överklagandemöjlighet till tingsrätt, gäller denna ordning även vid överklagande av ett beslut om offentligt biträde (jfr 7 § lagen om offentligt biträde).

Som framgår i avsnitt 14.5 ska det i den nya lagen finnas särskilda förfaranderegler vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Vid handläggningen hos domstol tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, dvs. bl.a. de om offentlig försvarare. I dessa fall blir det alltså inte aktuellt att tillämpa den föreslagna bestämmelsen om offentligt biträde.

14.2 Överklagande

14.2.1 Kriminalvården och Socialstyrelsen

Förslag: Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut överklagas till tingsrätt. Vid domstolens handläggning ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas.

I syfte att uppnå ett rättssäkert förfarande ska Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut om överförande av straffverkställighet kunna överklagas till allmän domstol, se avsnitt 10.2.2, 10.3.5 och 10.4.

Det finns här anledning att överväga om vissa slutliga beslut ska kunna överklagas eller inte. Ett beslut som innebär att en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd i en annan stat återkallas kan för den enskilde vara ingripande och bör därför kunna överklagas, se avsnitt 11.6.1. Däremot finns det inte skäl att möjliggöra överklagande av ett beslut som rör återkallelse på grund av att påföljden inte längre får verkställas, se avsnitt 11.6.2.

Vid myndigheternas handläggning av ett ärende gäller förvaltningslagen (1986:223). En förvaltningsmyndighets beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas (22 §). Av den nya lagen ska det därför framgå vilka av myndigheternas slutliga beslut som kan överklagas. Det saknas skäl att låta åtgärder som vidtas under handläggningen vara överklagbara, vilket också följer av förvaltningslagen. Ett beslut enligt förvaltningslagen överklagas normalt hos allmän förvaltningsdomstol (22 a §). Av den nya lagen ska därför framgå att beslut enligt denna överklagas till tingsrätt. Som framgår i avsnitt 25 föreslår vi att Stockholms tingsrätt här ska vara behörig domstol.

Av förvaltningslagen framgår att överklagandet ska ha kommit in till myndigheten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (23 §). Delgivningsfrågor löses genom den praxis som finns vid tillämpning av förvaltningslagen. Normalt torde detta innebära att lagen (2010:1932) om delgivning tillämpas. Av lagen framgår vidare att myndigheten har möjlighet att ompröva sitt beslut (27 och 28 §§).

En annan fråga är vilken processordning som ska tillämpas vid domstolens handläggning. Ett alternativ är att använda rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i bötesmål och ett annat att

prövningen ska följa reglerna i lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). I ett ärende som handläggs av Kriminalvården eller Socialstyrelsen prövas antingen om en svensk brottmålsdom kan verkställas utomlands eller om en utländsk brottmålsdom kan verkställas i Sverige. Det handlar således framför allt om en verkställighetsfråga och det handlar inte, vid överförande till Sverige, om att ompröva en utländsk dom. Vid en tillämpning av rättegångsbalkens regler torde det krävas vissa specialregler för att anpassa bestämmelserna till frågor i den nya lagen, t.ex. gällande partsförhållandet. Ärendelagen omfattar den situationen att en förvaltningsmyndighets beslut överklagas, varför några specialregler inte torde behövas vid tillämpning av denna. Genom en tillämpning av ärendelagen blir Kriminalvården och Socialstyrelsen motparter till den enskilde i domstolen. En tillämpning av ärendelagen innebär vidare ett snabbt och enkelt förfarande. Även om Kriminalvården och Socialstyrelsen normalt inte är motparter i ärenden vid allmän domstol är de väl bekanta med förfarandet i allmän förvaltningsdomstol.

Ärendelagen innebär bl.a. att rätten har möjlighet att hålla sammanträde, att rättens beslut får överklagas av den som beslutet rör förutsatt att det går honom eller henne emot, att den vanliga instansordningen gäller, att vissa tidsfrister för överklagande ska iakttas och att ett krav på prövningstillstånd i hovrätten kommer gälla generellt. Mot bakgrund härav och då, vid överförande till Sverige, den utländska domen har föregåtts av ett straffrättsligt förfarande i en annan stat bedömer vi att ärendelagen får anses innehålla ett tillräckligt skydd för den enskilde. Ärendelagen ska därför tillämpas vid rättens handläggning av ett överklagande av den behöriga myndighetens slutliga beslut, vilket ska framgå av den nya lagen.

14.2.2 Kronofogdemyndigheten

Förslag: Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får överklagas av den mot vilken beslutet gäller. Ett överklagande ska ske skriftligen inom tre veckor från det han eller hon fått del av beslutet till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Kronofogde-

myndigheten ska avvisa ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid. Annars ska myndigheten överlämna handlingarna i ärendet till tingsrätten. För rättens prövning ska lagen (1996:242) om domstolsärenden gälla. Innan rätten prövar ett överklagande ska Kronofogdemyndigheten ges tillfälle att yttra sig.

Vi föreslår att det inte längre ska vara möjligt att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut om att en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat, se avsnitt 10.2.2. Däremot ska Kronofogdemyndighetens beslut om att en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige vara överklagbart, se avsnitt 10.3.5. I de fall en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom avslås, finns det däremot inte skäl till att kunna överklaga beslutet. Vi föreslår vidare att allmän domstol ska vara överinstans, se avsnitt 10.4.

En möjlighet att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut om att en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige motsvarar den ordning som gäller i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen om möjligheten att överklaga en verkställbarhetsförklaring. De särskilda bestämmelser som gäller för förfarandet vid ett överklagande i dessa lagar bör även kunna tillämpas i det nya förfarandet enligt den nya lagen. På så sätt uppnås en enhetlighet mellan de olika lagarna, vilket kan underlätta Kronofogdemyndighetens och domstolarnas handläggning.

Detta innebär sammanfattningsvis att Kronofogdemyndighetens beslut om att verkställighet i Sverige ska ske av en utländsk brottmålsdom får överklagas av den mot vilken beslutet gäller till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Bestämmelserna om forum utgår från var personen i fråga har hemvist eller den juridiska personen sitt säte och anvisar, i de fall hemvist eller säte i Sverige inte kan konstateras, Nacka tingsrätt som behörig domstol. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från delgivning av beslutet. Vid delgivningen tillämpas delgivningslagen (2010:1932). Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit

in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas, ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten. För rättens prövning ska ärendelagen gälla. Innan rätten avgör ett ärende ska Kronofogdemyndigheten ges tillfälle att yttra sig. Rättens prövning ska utmynna i ett ställningstagande om den utländska brottmålsdomen får verkställas i Sverige. Det är inte fråga om att ersätta den utländska brottmålsdomen med en motsvarande svensk dom eller beslut. Om domstolen kommer fram till att framställningen från den andra staten inte ska bifallas ska Kronofogdemyndighetens beslut upphävas. Genom att Kronofogdemyndigheten ges tillfälle att yttra sig, kan myndigheten hålla eventuellt samråd med den andra staten som kan krävas enligt den tillämpade överenskommelsen innan en framställning avslås. Enligt 26 § ärendelagen finns en möjlighet att meddela inhibition. För de närmare överväganden som ligger till grund för bestämmelserna hänvisas till förarbetena till lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.³

14.3 Åtalsförbud

Förslag: Åtal för gärning, som en utländsk påföljd som ska verkställas i Sverige avser, får inte i något fall väckas i Sverige.

I 38 § IVL finns en bestämmelse om åtalsförbud. Denna avser att täcka fall vid verkställighet i Sverige utan att ny påföljd bestäms av svensk domstol och som faller utanför en tillämpning av 2 kap. 5 a § brottsbalken. Där finns nämligen bestämmelser om res judicata-verkan av vissa utländska brottmålsdomar men det kan finnas fall där sådan verkan inte tillerkänns en utländsk dom. I förarbetena uttalas att förbudet mot lagföring endast gäller så länge beslut eller förordnande om verkställighet här består. Återkallas en av annan stat gjord framställning om verkställighet eller återkallar regeringen ett förordnande om överförande i ett enskilt fall, återgår rätten att verkställa påföljden till den andra staten. Fråga huruvida åtal kan

---

³ Prop. 2008/09:218 s. 63 ff. och prop. 2010/11:43 s. 100 ff.

eller ska väckas här i landet blir då att bedöma enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken.⁴

En bestämmelse om åtalsförbud bör även finnas i den nya lagen. Denna bör utformas på så sätt att när en frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som utdömts i en annan stat ska verkställas i Sverige enligt lagen, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet. Med påföljd får i detta sammanhang även avses förverkande.

14.4 Tillstånd till transport genom Sverige

Förslag: Om det begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person, som enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, som ska överföras till en annan stat, ska Rikspolisstyrelsen, om det inte finns synnerliga skäl mot det, bevilja ett sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske. Vid sådant tillstånd får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta den i förvar som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd. Om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttiofyra timmar från landningen, ska personen omedelbart frigges.

Enligt 40 § IVL kan chefen för Justitiedepartementet, efter framställning av behörig myndighet i en annan stat, medge att utlänning som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i den aktuella överenskommelsen ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område. Under sådan genomresa ska frihetsberövandet bestå, om inte den andra staten begär att den transiterade frigges. Friges han

⁴ Prop. 1972:98 s. 140 f.

eller hon inte, tillämpas vad som i allmänhet gäller om behandlingen av anhållen eller häktad.

Bestämmelsen om transitering bygger på artikel 13 i brottmålsdomskonventionen.⁵ Även i överförandekonventionen (artikel 16), Sveriges avtal med Thailand (artikel 8) och Sveriges avtal med Kuba (artikel 16) finns bestämmelser om transitering. Mot bakgrund härav bör det även i den nya lagen finnas bestämmelser om vad som gäller vid transitering.

Vid genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder ansågs, beträffande fråga om transitering, att Rikspolisstyrelsen är den myndighet som har bäst förutsättningar att snabbt och formlöst lämna tillstånd och anvisningar samt ge det biträde som en transitering kan kräva. Rikspolisstyrelsen har ansvar för och överblick över de gränskontroller där frågan om transitering kan bli aktuell.⁶ I lagen om en europeisk arresteringsorder har därför Rikspolisstyrelsen getts behörighet att fatta beslut om när, var och under vilka förhållanden i övrigt transitering ska medges. Utlämningsutredningen har lämnat förslag om en motsvarande bestämmelse i en ny utlämningslag.⁷

I vårt förslag till en ny lag som genomför rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder föreslår vi att Rikspolisstyrelsen ska fatta beslut i frågor som rör tillstånd till transport genom Sverige med anledning av rambeslutet, se avsnitt 19.4. Mot bakgrund av utvecklingen att flytta prövning av ärenden som avser transitering från chefen för Justitiedepartementet och Regeringskansliet till Rikspolisstyrelsen, bedömer vi att motsvarande ändring bör göras i den här föreslagna nya lagen. En framställning om tillstånd till transitering av en annan stat ges normalt in till Justitiedepartementet. Denna ska utan prövning vidarebefordras till Rikspolisstyrelsen.

Enligt t.ex. överförandekonventionen ges en möjlighet att vägra transitering i vissa fall. Detta är fallet om den dömde är en av dess egna medborgare eller om brottet för vilket påföljden utdömdes inte är ett brott enligt dess egen lag (artikel 16.2). Vi bedömer att tillstånd till transport genom Sverige bör kunna ges även i dessa fall. Som huvudregel bör därför i lagen framgå att tillstånd ska ges. Det finns emellertid skäl att möjliggöra avslag i fall där ett sådant tillstånd skulle framstå som stötande. På motsvarande sätt som i

---

⁵ Prop. 1972:98 s. 142.

⁶ Prop. 2003/04:7 s. 150 f.

⁷ SOU 2011:71 s. 722 ff.

utlämningslagen bedömer vi därför att avslag ska kunna ges om det finns synnerliga skäl.

Enligt vårt förslag till motsvarande bestämmelse i en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU föreslår vi att den som transiteras ska kunna omhändertas och tas i förvar av polismyndigheten för att säkerställa att personen ska kunna transporteras genom Sverige. Detta bör gälla även i den här föreslagna bestämmelsen. En sådan lösning är förenlig med de internationella överenskommelserna, t.ex. artikel 16.5 i överförandekonventionen. För att få en enhetlig reglering oavsett vilken lag som tillämpas bedömer vi även att en motsvarande bestämmelse avseende oplanerad mellanlandning kan tas in även i den här föreslagna lagen, jfr avsnitt 19.4.

14.5 Särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

Förslag: I den nya lagen införs särskilda bestämmelser som gäller för förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom eller en utländsk utevarodom när framställningen grundar sig på brottmålsdomskonventionen. Bestämmelserna utformas i enlighet med vad som gäller i dag i IVL.

Bedömning: Bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av en svensk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen tas inte in i den nya lagen.

14.5.1 Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom eller utländsk utevarodom

Enligt artikel 37 i brottmålsdomskonventionen ställs det krav på beslut av domstol när en utländsk påföljd ska verkställas i en annan konventionsstat. Annan myndighet får emellertid meddela sådant beslut, om den påföljd som ska verkställas endast är böter eller förverkande och om beslutet kan överklagas till domstol. Bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen finns i 8–16 §§ IVL, se närmare i avsnitt 3.2.2. Dessutom finns särskilda bestämmelser om tvångsåtgärder i 17 och 18 §§ IVL. I brottmåls-

domskonventionen finns vidare särskilda bestämmelser när det gäller behandlingen av s.k. utevarodomar (artikel 21–30). Dessa behandlas i 19–22 §§ IVL. Förfarandet vid verkställighet av en utländsk utevarodom innebär bl.a. när den dömde önskar en ny rättegång i Sverige, att även skuldfrågan prövas här. Detta kan innebära praktiska problem t.ex. när det gäller bevisupptagning. Här kan konstateras att Sverige i samband med att konventionen tillträdades hade möjlighet att utesluta verkställighet av utevarodom från konventionens tillämpning (artikel 61.1 och förbehåll d i bilaga 1 till konventionen). Det bedömdes inte finnas anledning för Sverige att använda denna möjlighet.⁸ Någon möjlighet att nu meddela ett sådant förbehåll finns inte.

Framställningar från en annan stat som grundar sig på brottmålsdomskonventionen är mycket ovanliga. Något ärende kan emellertid uppkomma per år. För att tillgodose förfarandekraven i konventionen bedömer vi därför att det i den nya lagen bör införas särskilda förfaranderegler som endast gäller när brottmålsdomskonventionen tillämpas. Detta avser alltså fall när brottmålsdomskonventionen åberopas i en framställning om överförande av verkställighet till Sverige av en utländsk brottmålsdom eller en utländsk utevarodom. Även de särskilda bestämmelser om tvångsåtgärder som finns vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen bör finnas i den nya lagen. Vi föreslår att de nuvarande bestämmelserna oförändrade tas in i den nya lagen, dock med några mindre redaktionella och språkliga förändringar. Dessutom bör en motsvarighet till den nuvarande bestämmelsen i 39 § IVL om att ersättning till offentlig försvarare som betalas av allmänna medel ska stanna på staten, om det inte finns särskilda skäl för att den dömde ska återbetala ersättningen, tas in i det särskilda kapitlet i lagen.

Den föreslagna nya beslutsordningen innebär att det är Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Kronofogdemyndigheten som är behöriga att ta emot och pröva en framställning om överförande av verkställighet av en utländsk brottmålsdom. Även om en sådan framställning i många fall kommer att sändas till Justitiedepartementet, ska denna utan någon prövning, skickas vidare till den behöriga myndigheten.

När den behöriga myndigheten tar emot en sådan framställning och denna grundar sig på brottmålsdomskonventionen bör myndigheten på sedvanligt sätt kontrollera att framställningen är fullstän-

---

⁸ Prop. 1972:98 s. 77.

dig. Om handlingar saknas eller framställningen på något annat sätt är ofullständig ska myndigheten begära komplettering av den andra staten. Om framställningen även efter ett sådant föreläggande om komplettering är ofullständig bör den behöriga myndigheten kunna avslå framställningen, se avsnitt 12.4 och 13.3.5. Däremot ska den behöriga myndigheten i övrigt inte göra någon bedömning om förutsättningarna för ett överförande av verkställighet är uppfyllt. Bedömer den behöriga myndigheten att framställningen är komplett ska denna överlämnas till åklagarmyndigheten som ansöker hos rätten om dess prövning av framställningen. Vi föreslår att Stockholms tingsrätt alltjämt ska vara behörig domstol i dessa fall, se avsnitt 25. Det är domstolen som efter ett överlämnande har att pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda och pröva eventuella hinder mot verkställighet i Sverige. Förfarandet ska i övrigt helt följa vad som gäller i dag. Detta gäller även de särskilda förfarandereglerna för handläggningen av en utländsk utevarodom.

14.5.2 En svensk utevarodom

Mot bakgrund av de särskilda förfaranderegler som finns i brottmålsdomskonventionen när det gäller behandlingen av s.k. utevarodomar (artikel 21–30), finns i IVL även särskilda bestämmelser vid överförande av verkställigheten av en svensk utevarodom (30–32 §§ IVL), se avsnitt 3.1.1.

Enligt vad som är känt för utredningen har dessa bestämmelser aldrig tillämpats. Detta kan, förutom det krångliga förfarandet, bero på att det enligt svensk rätt inte är möjligt att i den tilltalades utevaro döma till längre fängelsestraff än tre månader (se 46 kap. 15 a § rättegångsbalken).⁹ Vi kan inte se att – även om vissa justeringar i framtiden sker när det gäller möjligheterna att döma till fängelsestraff i den tilltalades utevaro – det finns något behov av att i den nya lagen föra in särskilda bestämmelser för överförande av en svensk utevarodom när brottmålsdomskonventionen tillämpas. Detta gäller även utevarodomar som avser böter eller förverkande. Mot bakgrund härav och då den nya lagen inte bör belastas med bestämmelser som inte används i praktiken, bedömer vi att motsvarande bestämmelser som i 30–32 §§ IVL inte ska finnas i den nya lagen.

⁹ Straffprocessutredningen har i uppdrag att bl.a. se över om dessa regler bör ändras i syfte att utvidga möjligheterna till avgörande i den tilltalades utevaro (Dir. 2010:78).

14.6 Sveriges förklaringar och reservationer

Bedömning: Utredningens förslag innebär inte något behov av förändringar i Sveriges förklaringar och reservationer till de konventioner som i dag omfattas av lagens tillämpningsområde.

Vid anslutning till de olika internationella överenskommelser som i dag omfattas av IVL:s tillämpningsområde har Sverige lämnat vissa förklaringar och i vissa fall reservationer. Dessa förklaringar handlar framför allt om att Justitiedepartementet är behörig att ta emot och sända framställningar och andra handlingar samt vilka språk Sverige godtar vid en framställning till Sverige.

Vid ratificeringen av brottmålsdomskonventionen gjorde Sverige en reservation om undantag för viss grövre brottslighet vid tillämpning av konventionens bestämmelser om *ne bis in idem* (avdelning 1 i del III i konventionen).

När det gäller överförandekonventionen har Sverige vidare lämnat förklaringar som innebär att det för svensk del med ”national” i konventionens mening ska förstås även utlänningar med hemvist i verkställighetslandet (artikel 3.4) samt att påföljdsomvandling ska användas för dömda personer som på grund av sitt mentala tillstånd ansetts inte vara straffrättsligt ansvarig för brottet (artikel 9.4).

Beträffande förverkandekonventionen har Sverige lämnat förklaringar till bl.a. artikel 2 och 6, se avsnitt 13.1.1.

Vi bedömer inte att förslaget om en ny lag om internationell straffverkställighet eller att det i övrigt finns skäl som innebär att Sverige bör ändra i tidigare lämnade förklaringar och reservationer.

Del III

Överväganden och förslag om
genomförande av rambeslutet om
erkännande och verkställighet av
frihetsberövande påföljder

15 Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om verkställighet av utevarodomar

15.1 Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder

15.1.1 Bakgrund

Riksdagen godkände den 4 juni 2008 ett utkast till rambeslut om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.¹ Rådets rambeslut 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen, antogs den 27 november 2008. Rambeslutets tid för genomförande är satt till senast den 5 december 2011. Rambeslutet finns bifogat som *bilaga 2*.

Bestämmelserna i rambeslutet är avsedda att användas för att överföra verkställigheten av frihetsberövande påföljder utdömda i en medlemsstat till den medlemsstat där den sociala återanpassningen kan förväntas ske bäst. I prop. 2007/08:84 finns en översiktlig redovisning av vilken lagstiftning och övrig reglering som krävs för att genomföra rambeslutet i svensk rätt. Några förslag till lagstiftning lades inte fram i det sammanhanget.

---

¹ Prop. 2007/08:84, bet. 2007/08:JuU23, rskr. 2007/08:221.

15.1.2 Rambeslutets huvudsakliga innehåll

Syfte och tillämpningsområde

Syftet med rambeslutet är att fastställa regler enligt vilka medlemsstaterna, för att underlätta en social återanpassning av den dömda personen, ska erkänna en dom och verkställa påföljden (artikel 3). Vid bedömningen av den sociala återanpassningen bör beaktas sådana faktorer som till exempel personens anknytning till den verkställande staten, frågan om han eller hon anser den staten vara platsen för familjeband samt språkliga, kulturella, sociala eller ekonomiska och andra band till den verkställande staten (skäl 9).

Rambeslutet ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller den verkställande staten. Rambeslutet är enbart tillämpligt på fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som dömts ut efter ett straffrättsligt förfarande på grund av en straffbar gärning. Om det utöver den frihetsberövande påföljden dömts ut, exempelvis böter eller förverkande, men dessa ännu inte betalats eller drivits in, ska detta inte hindra att den frihetsberövande påföljden överförs. Dessa kan i stället erkännas och verkställas i enlighet med rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff eller rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande (artikel 3).

Definitioner och behöriga myndigheter

I artikel 1 finns en uppräknning av olika definitioner av betydelse för rambeslutet. Med *dom* avses ett beslut eller avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person ådöms en påföljd. Begreppet *påföljd* innebär fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som utdöms under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande. Med *utfärdande stat* avses den medlemsstat där en dom meddelas och med *verkställande stat* den medlemsstat till vilken en dom översänds för erkännande och verkställighet.

Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat underrätta om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lag är behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat (artikel 2).

Anknytningskriterier och den dömdes samtycke

I artikel 4 anges kriterier för översändande av en dom och ett intyg (ett standardformulär återges i bilaga 1 till rambeslutet) till en annan medlemsstat. Bestämmelsen ska tillämpas tillsammans med artikel 6 som reglerar i vilka fall den dömdes samtycke till överförande är en förutsättning. Även om samtycke inte krävs ska, om den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten, den ges tillfälle att muntligen eller skriftligen uttrycka sin inställning. Personens uppfattning ska beaktas när frågan om överförande avgörs (artikel 6.3).

Den verkställande staten är skyldig att erkänna en dom och verkställa en påföljd när den dömda är medborgare och bor i den verkställande staten (artikel 4.1 a och 6.2 a). Den dömdes samtycke krävs inte i ett sådant fall, vilket är en nyhet i förhållande till dagens regelverk. Med den stat där den dömda personen ”bor” betyder den ort till vilken denne har anknytning genom hemvist och faktorer som familj samt sociala eller yrkesmässiga band (skäl 17). Även i fall där den dömda inte bor i den verkställande staten är den staten skyldig att erkänna en dom och verkställa en påföljd om den dömda är medborgare där och kommer att utvisas eller avvisas dit efter verkställighet av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen (artikel 4.1 b och 6.2 b). Detta motsvarar den ordning som gäller i dag.

I övriga fall, dvs. när påföljden avser andra än medborgare som bor i eller ska utvisas till den verkställande staten, är den verkställande staten inte skyldig att verkställa påföljden, utan ska samtycka till översändande i varje enskilt fall (artikel 4.1 c). Dessutom kan den dömdes samtycke krävas i dessa fall. Den dömdes samtycke får dock inte krävas i fall där den dömda personen har flytt eller på annat sätt återvänt på grund av ett stundande straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom i den utfärdande staten (artikel 6.2 c). En medlemsstat kan genom en förklaring anmäla att dess förhandssamtycke enligt artikel 4.1 c inte ska krävas i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort samma anmälan. Detta gäller dömda personer som inte är medborgare i den verkställande staten, men som sedan minst fem år är stadigvarande och lagligen bosatta där och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd

och/eller alla medborgare i den verkställande staten, även om de inte bor där eller ska utvisas dit (artikel 4.7).

Dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet dvs. att brottet som föranlett domen och påföljden i den utfärdande staten ska utgöra en straffbar gärning också i den verkställande staten, behandlas i artikel 7 och 9.1 d).

Den verkställande staten får inte ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet om den utfärdande staten anser att brottet som föranlett domen och påföljden motsvarar något av de brott som räknas upp i artikel 7.1 och brottet enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under en tid av minst tre år. Varje medlemsstat kan dock lämna en förklaring om att den vid överförande alltid kommer att kräva dubbel straffbarhet och att punkten 7.1 därmed inte kommer tillämpas. En sådan förklaring kan när som helst återkallas (artikel 7.4). För brott som inte anges i artikel 7.1 får den verkställande staten kräva dubbel straffbarhet för att verkställighet av domen ska beviljas (artikel 7.3).

Anpassning och vägransgrunder

Den verkställande staten ska erkänna en dom som har översänts i enlighet med artikel 4 och i enlighet med förfarandet i artikel 5 och omedelbart vidta nödvändiga åtgärder för verkställighet, om den behöriga myndigheten inte väljer att åberopa en vägransgrund (artikel 8.1). Under vissa förutsättningar kan den verkställande staten, gällande påföljdens längd eller påföljdens art, välja att anpassa påföljden så att den blir förenlig med den verkställande statens lagstiftning. Den anpassade påföljden får dock inte i förhållande till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som utdömts i den utfärdande staten (artikel 8.2–4).

Den verkställande staten får enligt artikel 9.1 vägra att erkänna domen och verkställa påföljden, om

- det intyg som skickas med domen är ofullständigt eller uppenbart inte överensstämmer med domen och inte har kompletterats inom en rimlig tidsfrist (punkt a samt artikel 11),

- de kriterier för översändande av dom och intyg enligt artikel 4.1 inte är uppfyllda (punkt b),
- verkställigheten av påföljden skulle strida mot principen *ne bis in idem*, dvs. att ingen ska dömas två gånger för samma gärning (punkt c),
- om det brott som domen avser inte är straffbart i den verkställande staten och brottet inte är ett så kallat listbrott enligt artikel 7.1 alternativt att brottet utgör ett listbrott, men den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 7.4 (punkt d),
- verkställighet av påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning (punkt e)
- det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet, som gör det omöjligt att verkställa påföljden (punkt f),
- den dömde enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för de gärningar som domen avser (punkt g),
- mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten (punkt h),
- domen, under vissa förutsättningar, meddelats i personens uttalande (punkt i),²
- den utfärdande staten inte samtycker till att den dömde åtalas, döms eller på annat sätt berövas sin frihet i den verkställande staten för något annat brott än det brott som överförandet avser och som begicks före överförandet (punkt j),
- den påföljd som omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd, inte ens med reglerna om anpassning av påföljder kan verkställas enligt rättssystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i den verkställande staten (punkt k),
- den straffbara gärningen enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium (punkt l). Denna s.k. territorialitetsklausul är endast

---

² Se avsnitt 15.3 om ändrad formulering av denna punkt.

avsedd att tillämpas i exceptionella undantagsfall med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet (artikel 9.2 och skäl 21).

Om den verkställande staten kan överväga att delvis erkänna domen och verkställa påföljden, kan den verkställande staten i det enskilda fallet komma överens med den utfärdande staten om delvis erkännande och verkställighet av domen och påföljden och under vilka villkor det ska ske. Detta är dock under förutsättning att det inte leder till att påföljden blir strängare (artikel 10).

Artikel 9 innehåller inte någon fullständig reglering av vilka möjligheter en verkställande stat har att avstå från att erkänna och verkställa en dom. Rambeslutet ändrar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (artikel 3.4 och skäl 13). Ingenting i rambeslutet bör tolkas som ett förbud att vägra verkställa ett beslut, om det finns sakliga skäl att tro att påföljden har utdömts i syfte att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att dennes persons ställning kan skadas av något av dessa skäl (skäl 13). Rambeslutet hindrar inte någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier (skäl 14).

Förfaranderegler

Det är den utfärdande staten som kan begära att en i den staten meddelad dom erkänns och påföljden verkställs i den verkställande staten. Den verkställande staten och den dömde kan dock begära att den utfärdande staten inleder ett förfarande enligt rambeslutet, men den utfärdande staten är inte skyldig att begära att verkställigheten överförs (artikel 4.5).

Översändande får ske när den utfärdande staten, i lämpliga fall efter samråd med den verkställande staten, är förvissad om att verkställighet av påföljden i den verkställande staten skulle tjäna syftet att underlätta den dömde personens sociala återanpassning (artikel 4.2). Om den utfärdande staten beslutar att översända domen och intyget till den verkställande staten ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten med hjälp av ett till intyget

bifogat formulär underrätta den dömde om beslutet på ett språk som denne förstår (artikel 6.4).

Förfarandet inleds genom att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översänder domen, eller en bestyrkt kopia av den, samt intyget direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. All kommunikation ska ske direkt mellan de behöriga myndigheterna i de två staterna. Den utfärdande staten kan översända domen och intyget endast till en medlemsstat åt gången (artikel 5). Intyget ska vara översatt till den verkställande statens officiella språk eller till något annat språk som den verkställande staten till rådet förklarat sig godta vid tillämpningen av rambeslutet. Som huvudregel behöver inte domen vara översatt, men den verkställande staten kan lämna en förklaring att den förbehåller sig rätten att vid behov begära att domen eller väsentliga delar av den ska åtföljas av en översättning (artikel 23).

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten har tagit emot domen och intyget ska den så snart som möjligt och, som huvudregel, senast inom nittio dagar besluta om den ska erkänna domen och verkställa påföljden. Vidare ska den utfärdande staten underrättas om ett eventuellt beslut att anpassa påföljden (artikel 12). Om den utfärdande staten har begärt det ska den verkställande staten dessutom underrätta den utfärdande staten om tillämpliga bestämmelser i den verkställande staten om förtida eller villkorlig frigivning. Den utfärdande staten kan därefter samtycka till tillämpningen av dessa bestämmelser eller återkalla intyget (artikel 17.3).

Så länge verkställigheten i den verkställande staten inte påbörjats får den utfärdande staten återkalla intyget och ska då uppge skälen till detta (artikel 13).

I fall där den dömde befinner sig i den verkställande staten får den utfärdande staten, innan den översänder domen och intyget eller i samband med översändandet, begära att den verkställande staten provisoriskt frihetsberövar den dömde i avvaktan på beslut om erkännande av domen och verkställighet av påföljden (artikel 14).

Så snart den verkställande staten har fattat beslut att erkänna domen och verkställa påföljden ska den dömde, om han eller hon befinner sig i den utfärdande staten, överföras till den verkställande staten. Det ska ske vid en tidpunkt som de båda medlemsstaterna kan enas om, dock senast inom trettio dagar från beslutet. Vid oförutsedda omständigheter som omöjliggör ett överförande inom

fristen kan överförandet skjutas upp tills hindret har upphört (artikel 15).

I artikel 20 finns bestämmelser om skyldighet för den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att i vissa fall informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Det kan vara fråga om beslut som innebär att påföljden inte längre kan verkställas. I artikel 21 finns bestämmelser om skyldighet för den behöriga myndigheten i den verkställande staten att, i vissa fall, informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Det kan exempelvis vara fråga om beslut att med tillämpning av någon vägransgrund inte erkänna domen samt skälen för detta, att den dömda personen rymt från fängelset eller när verkställigheten har fullföljts.

Verkställighet

När den verkställande staten erkänt domen och beslutat att straffverkställigheten ska överföras, och den dömde, i förekommande fall, överförs till den verkställande staten, påbörjas verkställigheten där. Verkställigheten av en påföljd ska regleras enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten ska, som huvudregel, ha behörighet att besluta om genomförandet av verkställigheten och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning. Den verkställande staten har dock möjlighet att ta hänsyn till den utfärdande statens bestämmelser om villkorlig frigivning (artikel 17).

I artikel 18 regleras den s.k. specialitetsprincipen. Principen skyddar – i de fall den dömde inte samtycker till överförandet – mot frihetsberövande, åtal eller straff i den verkställande staten för andra brott som begåtts före överförandet än de brott som överförandet avser. För att den som överförs ska kunna åtalas för andra brott som begåtts före överförandet krävs som regel medgivande från den utfärdande staten eller att den dömde uttryckligen förklarar sig avstå från specialitetsprincipens skydd. Skyddet gäller inte om den dömde haft möjlighet att lämna den verkställande staten men inte gjort det inom 45 dagar eller om den dömde efter frigivningen återvänt till den verkställande staten efter att ha lämnat landet.

Både den utfärdande och den verkställande staten har rätt att besluta om nåd eller amnesti. Däremot är det endast den utfärdande staten som får ompröva den dom varigenom den påföljd som ska verkställas utdömdes (artikel 19). Om den utfärdande staten

enligt artikel 20 informerar den verkställande staten om ett beslut eller en åtgärd som innebär att påföljden inte längre kan verkställas, ska den verkställande staten upphöra med verkställigheten. Vidare återgår rätten att verkställa påföljden till den utfärdande staten om den dömden rymmer från fängelset (artikel 22 och 21 h).

I de fall det, efter det att intyget och domen översänts till den verkställande staten, visar sig i praktiken omöjligt att verkställa påföljden i den verkställande staten därför att den dömden inte kan påträffas på dess territorium, är den staten inte skyldig att verkställa straffet (artikel 21 b).

Den verkställande staten ska stå för kostnader som ett överförande av straffverkställigheten innebär. Detta gäller dock inte kostnaderna för överförandet av den dömda personen till den verkställande staten och sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium (artikel 24).

Överförande av straffverkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder

Rambeslutet ska även i tillämpliga delar användas vid överförande av straffverkställighet till följd av en föregående europeisk arresteringsorder i de fall det kan bli aktuellt. Bestämmelserna i detta rambeslut ska tillämpas i den utsträckning som de är förenliga med och inte inverkar på bestämmelserna i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 25).

Övrigt

Rambeslutet ska i princip ersätta alla andra konventioner och andra överenskommelser som tillämpas mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna får dock fortsätta tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser, i den mån det gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder. Medlemsstaterna ska underrätta rådet och kommissionen om sådana avtal samt eventuella nya avtal eller överenskommelser (artikel 26).

15.2 Genomförandet i andra medlemsstater

Det är hittills tolv medlemsstater som har genomfört rambeslutet. I övriga medlemsstater pågår arbetet med genomförandet och flera stater kommer att ha genomfört rambeslutet inom kort. De länder som genomfört rambeslutet är Belgien, Danmark, Finland, Italien, Lettland, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Storbritannien, Slovakien och Österrike.

Av de länder som genomfört rambeslutet har Nederländerna, Polen och Österrike lämnat förklaring enligt artikel 7.4 om att ett krav på dubbel straffbarhet ska gälla fullt ut, dvs. även för sådana gärningar som anges i listan i artikel 7.1. Även Irland har framfört att en sådan förklaring ska lämnas. Österrike har lämnat en förklaring om utvidgat tvingande samarbetsområde enligt artikel 4.7.

15.3 Rambeslutet om verkställighet av utevarodomar

15.3.1 Bakgrund

Riksdagen godkände den 12 november 2008 ett utkast till rambeslut om verkställighet av utevarodomar.³ Rådets rambeslut 2009/299/RIF om ändring av rambeslutet 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, antogs den 26 februari 2009. Rambeslutets genomförande tid är satt till senast den 28 mars 2011. Rambeslutet finns bifogat som *bilaga 4*.

Rambeslutet omfattar regeländringar i fem andra rambeslut: rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff, rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande, rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårds-påföljder. Alla dessa rambeslut innehåller regler om när en framställning kan avslås i de fall en dom eller ett beslut fattats i en persons utevaro från de förhandlingar som föregick domen eller beslutet. Avslagsmöjligheterna ser olika ut i rambeslutet och syftet

---

³ Prop. 2008/09:20, bet. 2008/09:JuU9, rskr. 2008/09:31.

med detta rambeslut är att åstadkomma en så likartad reglering som möjligt. Detta i syfte att stärka rättssäkerheten för den enskilde och för att förenkla det rättsliga samarbetet inom unionen.

I prop. 2008/09:20 finns en översiktlig redovisning av vilken lagstiftning och övrig reglering som krävs för att genomföra rambeslutet i svensk rätt. Några förslag till lagstiftning lades dock inte fram i det sammanhanget. I vårt uppdrag ingår att ta fram förslag på hur genomförande av rambeslutet ska ske när det gäller ändringarna i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. I övriga delar har förslag om genomförande lämnats i en departementspromemoria.⁴

15.3.2 Rambeslutets huvudsakliga innehåll

I rambeslutet används inte termen *utevarodom*. Anledningen är att innebörden av detta begrepp ser olika ut i medlemsstaterna och en dom som en stat anser vara en utevarodom kan av en annan stat bedömas på annat sätt. I rambeslutet används därför i stället texten ”personen ifråga inte var personligen närvarande vid den förhandling som resulterade i den dom eller det beslut som är föremål för verkställighet”. När begreppet utevarodom används i detta betänkande ska det förstås på det sätt som nu angetts (jfr prop. 2008/09:20 s. 10).

Genom artikel 5 ändras bestämmelser om utevarodom i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och genom artikel 6 ändras motsvarande bestämmelser i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. Ändringarna omfattar såväl de materiella reglerna i respektive rambeslut som relevanta delar i de intyg som bifogas rambeslutet och som utgör de formulär som ska användas när en medlemsstat begär att en annan stat ska verkställa en dom eller ett beslut.

Utgångspunkten är att verkställighet av en utevarodom får vägras om inte den utfärdande staten i intyget kan försäkra att någon av de omständigheter eller villkor som räknas upp i artiklarna är uppfyllda. Villkoren är alternativa, dvs. det räcker att ett av dessa försäkras för att den verkställande staten inte ska kunna avslå en framställning om verkställighet på denna grund (skäl 6). Ett avslag får

---

⁴ Ds 2012:53.

inte beslutas på grund av att det är en utevarodom om den utfärdande staten kan intyga att den person som berörs:

- i god tid kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet *eller* på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, *och*, i båda fallen, underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen, *eller*
- i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud, som utsetts av den berörda personen eller staten, att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen, *eller*
- efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs, uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet *eller* inte begärde förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen.

I godkännandepropositionen har regeringen bedömt att rambeslutet inte medför något krav på ändringar i lag när Sverige är utfärdande stat.

16 En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, tillämpningsområdet och behöriga myndigheter

16.1 En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Förslag: En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska införas. Lagen ska innehålla de bestämmelser som krävs för genomförandet av rambeslutet 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen, när Sverige är såväl utfärdande som verkställande stat.

Ett genomförande av rambeslutet om frihetsberövande påföljder i svensk rätt innebär som framgår i avsnitt 15.1 att det behövs ny lagstiftning. En möjlighet är att ta in bestämmelser härom i nuvarande reglering. Det skulle framför allt handla om att ta in bestämmelser i den föreslagna nya lagen om internationell straffverkställighet. En annan möjlighet är att införa en fristående lag angående erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. En sådan ordning innebär att det avseende frihetsberövande påföljder finns en reglering för det nordiska

samarbetet, en reglering för samarbetet inom EU och en reglering för övrigt samarbete.

Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder innebär ett nytt sätt att samarbete som i vissa avseenden skiljer sig från det som följer av det traditionella samarbetet. En avgörande skillnad är att det traditionella samarbetet ersätts med en ordning som bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Det finns även flera likheter. Vi bedömer att det mot bakgrund av de skillnader som finns inte är lämpligt att genomföra rambeslutet genom ändringar i befintlig lagstiftning. I stället bör genomförandet ske genom en ny lag som reglerar erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan stater inom EU. Det är också på detta sätt tidigare rambeslut om straffverkställighet inom Europeiska unionen genomförts, se avsnitt 2.4. På så sätt är det lättare att uppnå en överskådlig och lättillämpad reglering i förhållande till de stater där ett överförande av straffverkställigheten är mest förekommande. Även om regleringen således delas upp på olika lagar, beroende av vilket geografiskt samarbetsområde det är fråga om, är utgångspunkten att lagarna i största möjliga mån utformas på likartat sätt. Verkställighetsföreskrifter, t.ex. bestämmelser om formkrav, samråd och underrättelser, kan ges i förordningsform eller som myndighetsföreskrifter.¹

I relationen mellan medlemsstaterna ersätter rambeslutet regleringen i överförandekonventionen och tilläggsprotokollet, brottmålsdomskonventionen, Schengenkonventionens bestämmelser om överförande av straffverkställighet samt en konvention från 1991 mellan medlemsstaterna om verkställighet av utländska domar i brottmål (artikel 26.1). Den sistnämnda konventionen har Sverige inte tillträtt och den har aldrig trätt i kraft. Av artikel 26.2–4 framgår att medlemsstaterna ska kunna fortsätta att tillämpa andra avtal och överenskommelse som är i kraft när rambeslutet antas, förutsatt att dessa gör det möjligt att fördjupa eller vidga målen för rambeslutet och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfaranden för verkställighet av påföljder. Detsamma gäller för avtal som ingås efter att rambeslutet trätt i kraft. En ytterligare förutsättning är att en medlemsstat som önskar tillämpa ett sådant avtal underrättar rådet och kommissionen inom tre månader från rambeslutets ikraftträdande respektive inom tre månader från under-tecknandet av det aktuella avtalet när det gäller nya avtal.

---

¹ Jfr prop. 2010/11:43 s. 41.

Sverige har i samband med antagandet av rambeslutet lämnat en underrättelse om avsikten att fortsätta tillämpa det nordiska samarbetet om överförande av frihetsberövande påföljder enligt artikel 26.4. I godkännandepropositionen har regeringen uttalat att det nordiska samarbetet vid en jämförelse med rambeslutet får anses fördjupa och vidga målen med rambeslutet och ytterligare förenkla och underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder.² Motsvarande underrättelser har lämnats av Danmark och Finland, vilka även bekräftats vid genomförandena av rambeslutet. Vi gör inte någon annan bedömning i här aktuella hänseende och finner därför inte anledning att ändra på den tidigare lämnade underrättelsen.

Som framgår ovan kommer det finnas flera olika lagar som avser överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder och vars tillämplighet är beroende av mellan vilka stater ett överförande är aktuellt. Det bör i den nya lagen föras in en bestämmelse som informerar om de andra lagar som finns på området. Detta kan ge en översiktlighet för lagens tillämpare. Som framgår ovan kommer NVL kunna tillämpas vid sidan av den nya lagen. Däremot kommer den nya lagen om internationell straffverkställighet, mot bakgrund av att de överenskommelser som i dag omfattas av IVL ersätts av rambeslutet om frihetsberövande påföljder, inte kunna tillämpas avseende frihetsberövande påföljder mellan medlemsstater inom EU. Det är dock möjligt att Sverige i framtiden kommer att träffa andra avtal eller överenskommelser med andra medlemsstater som görs tillämpliga genom lagen om internationell straffverkställighet.

16.2 Lagens tillämpningsområde

Förslag: Den nya lagen ska tillämpas på svenska och utländska beslut eller avgöranden om frihetsberövande påföljder som med stöd av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder sänds över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen eller Sverige för erkännande och verkställighet. Beslutet eller avgörandet ska ha meddelats av domstol.

² Prop. 2007/08:84 s. 42 f.

Rambeslutets syfte är att i medlemsstaterna införa regler för att underlätta en social återanpassning för personer som dömts till frihetsberövande påföljder. Rambeslutets tillämpningsområde kommer huvudsakligen till uttryck i de definitioner som anges i artikel 1. Enligt nämnda artikel avses med *påföljd* fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som utdöms under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande. Med *dom* avses ett beslut eller avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person ådöms en påföljd. En *utfärdande stat* är den medlemsstat där en dom meddelas och en *verkställande stat* är den medlemsstat till vilken en dom översänds för erkännande och verkställighet.

En generell utgångspunkt vid genomförandet av rambeslutet bör vara att rambeslutets begrepp ska användas i så stor utsträckning som möjligt. Det kan emellertid vara nödvändigt att i vissa fall avvika från rambeslutets terminologi och i stället använda svenska rättsbegrepp i syftet att lagstiftningen ska bli klar och tydlig. När det gäller vilka svenska frihetsberövande påföljder som bör omfattas av regleringen se nedan avsnitt 16.2.1. När det gäller de fall där Sverige är verkställande stat måste bestämmelserna i den nya lagstiftningen utformas på ett sådant sätt som inkluderar alla de domar och beslut som faller inom rambeslutets tillämpningsområde och som meddelats i en annan medlemsstat. För att tillämpningsområdet ska bli klart och tydligt bör den nya lagen innehålla en definition av såväl svensk dom om frihetsberövande påföljd som utländsk dom om frihetsberövande påföljd, jfr motsvarande definitioner i den nya lagen om internationell straffverkställighet i avsnitt 9.4. Det bör även i lagen framgå vad som avses med utfärdande respektive verkställande stat i enlighet med artikel 1 c) och d) i rambeslutet.

16.2.1 Definition av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

Förslag: Med en svensk dom om frihetsberövande påföljd ska i lagen avses en av svensk domstol meddelad dom som innebär fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård.

Bedömning: Lagen ska inte omfatta överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

En medlemsstat är som utfärdande stat fri att själv välja vilka frihetsberövande påföljder som ska kunna begäras överförda till andra medlemsstater. En genomgång av de frihetsberövande påföljderna enligt svensk rätt finns i avsnitt 7.2.

Enligt gällande rätt kan verkställigheten av svenska frihetsberövande påföljder enligt den internationella verkställighetslagen (IVL) och den nordiska verkställighetslagen (NVL) anförtros en myndighet i en annan stat. Enligt IVL är det möjligt att överföra fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Överlämnande till annan vård omfattas inte.³ Enligt NVL är det möjligt att överföra fängelse. Vid tillämpning av den europeiska eller nordiska arresteringsordern kan det i vissa situationer komma i fråga att överföra svenska frihetsberövande påföljder till en annan medlemsstat. De frihetsberövande påföljder som omfattas enligt dessa regelverk är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. Som närmare framgår i avsnitt 7.2.3 kan även den som begått brott dömas till överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Verkställighet av en sådan påföljd kan enligt nuvarande lagstiftning inte anförtros åt annan stat.

Enligt vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet ska lagen avseende frihetsberövande påföljder tillämpas på fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård, se avsnitt 9.4.2. Sammanfattningsvis bedömer vi att fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård bör omfattas eftersom det är påföljder som redan ingår i det internationella samarbetet om straffverkställighet och som i praktiken överförs till andra stater. Av samma skäl ska dessa påföljder ingå i den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Vi bedömer även att sluten ungdomsvård bör omfattas av tillämpningsområdet för den nya lagen om internationell straffverkställighet även om antalet ärenden avseende denna påföljd kan antas bli begränsat. Sluten ungdomsvård är en frihetsberövande påföljd som faller under rambeslutets tillämpningsområde. Vi gör inte heller avseende sluten ungdomsvård någon annan bedömning än att den ska ingå i den nya lagen.

³ Prop. 1983/84:197 s. 49.

Däremot anser vi det inte finnas skäl att låta överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall omfattas av den nya lagen om internationell straffverkställighet, se avsnitt 9.4.2. Detta beror på att påföljden används i mycket liten utsträckning och då det är tveksamt om det är lämpligt att överföra verkställigheten av en sådan påföljd. Vidare har förslag lämnats om att påföljden ska avskaffas. Detta tillsammans med att det är tveksamt om påföljden överhuvudtaget kan anses omfattas av rambeslutet gör att vi även avseende den nya lagen som genomför rambeslutet bedömer att överlämnande till vård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall inte ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

Sammanfattningsvis ska alltså den nya lagen tillämpas på fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutna ungdomsvård. Av rambeslutet följer att det ska vara fråga om en av domstol meddelad dom som vunnit laga kraft. Vi föreslår att kravet på att domen vunnit laga kraft ska framgå som en allmän förutsättning i lagen, se avsnitt 17.2.5.

16.2.2 Definition av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd

Förslag: Med en utländsk dom om frihetsberövande påföljd ska i lagen avses en dom eller ett beslut om fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som meddelats av domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande.

Sverige har som verkställande stat en skyldighet att ta emot alla frihetsberövande påföljder som uppfyller kriterierna i rambeslutet. Vilka påföljder som respektive medlemsstat kan överföra bestäms i enlighet med den nationella lagstiftningen i varje medlemsstat.

Av definitionen i lagen av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd bör framgå att det ska vara fråga om ett beslut eller dom som meddelats av domstol i en annan medlemsstat inom EU efter ett straffrättsligt förfarande. Administrativa förfaranden omfattas således inte. Kravet på att avgörandet ska ha vunnit laga kraft ska enligt vårt förslag framgå som en allmän förutsättning i lagen, se avsnitt 18.2.4. Vidare bör framgå att påföljden ska avse fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd. Det kan vara fråga om en

frihetsberövande påföljd på viss tid eller livstid. Definitionen bör tolkas i ljuset av rambeslutet.

Det är den behöriga myndigheten i den utfärdande staten som tolkar huruvida en påföljd omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och därmed kan översändas till en annan stat för erkännande och verkställighet med stöd av rambeslutet. I det intyg som ska översändas tillsammans med domen ska anges om påföljden avser fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd och i så fall vilken. Det torde sällan finnas anledning för den svenska behöriga myndigheten att pröva detta särskilt. Endast i uppenbara fall torde det bli aktuellt att avslå en verkställighet för att avgörandet faller utanför rambeslutets tillämpningsområde. Vid tveksamheter bör alltid kontakt tas med den utfärdande statens behöriga myndighet.

16.3 Ett utvidgat tvingande samarbetsområde?

Förslag: I det fall den dömde bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligen bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten, bör Sverige enligt artikel 4.7 a) anmäla att ett medgivande inte måste hämtas in på förhand från Sverige i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort motsvarande anmälan innan en dom översänds för verkställighet här (det s.k. utvidgade tvingande samarbetsområdet).

Bedömning: Sverige bör inte göra en anmälan om utvidgning av det tvingande samarbetsområdet när det gäller medborgarskap enligt artikel 4.7 b).

Syftet med rambeslutet är att den dömde ska verkställa påföljden i en annan stat än den utfärdande staten om det kan antas att den dömdes sociala återanpassningen kan underlättas därav. Huvudregeln enligt rambeslutet är att den utfärdande staten får översända domen tillsammans med intyget till en medlemsstat vars behöriga myndigheter på förhand godtar detta (artikel 4.1 c i rambeslutet). Översändandet ska därför ha föregåtts av ett samråd mellan de behöriga myndigheterna för att förvissa sig om att överförandet av verkställigheten av påföljden tjänar syftet att underlätta den dömdes återanpassning.

Kravet på medgivande från den verkställande staten i förhand har fått ett omfattande undantag i rambeslutet. Medlemsstaterna har enats om två personkategorier där något medgivande till överförande inte måste hämtas in i förhand. I dessa fall är medlemsstaterna ense om att situationen normalt är sådan att den dömdes återanpassning underlättas i den verkställande staten. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten bedömer att den sociala återanpassningen för den dömda underlättas genom verkställighet i Sverige har den behöriga myndigheten i Sverige att godta denna bedömning. På samma sätt kan den svenska behöriga myndigheten, när Sverige är utfärdande stat, göra en sådan bedömning, vilken blir bindande för den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Dessa fall anges i artikel 4.1 a) och b) och brukar benämnas *det tvingande samarbetsområdet*. Enligt punkten a) kan ett överförande ske till den medlemsstat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor. Enligt punkten b) kan överförande ske till den medlemsstat där han eller hon är medborgare och till vilken medlemsstat, som dock inte får vara den stat där han eller hon bor, den dömda personen kommer utvisas eller avvisas när han eller hon friges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut till följd av domen.

Det tvingande samarbetsområdet innebär en förändring i förhållande till ett överförande av verkställigheten enligt överförandekonventionen. Enligt det förfarandet krävs att både den utfärdande och verkställande staten är ense om ett överförande i varje enskilt fall. Genom att medlemsstaterna i rambeslutet på förhand enats om fall där den dömdes anknytning till den verkställande staten är sådan att den dömdes återanpassning underlättas där, uppnås ett enklare och mer förutsägbart förfarande. Detta är ett av rambeslutets mervärden.

Rambeslutet ger medlemsstaterna en möjlighet att anmäla att det tvingande samarbetsområdet ska utvidgas i två fall. Något medgivande från den verkställande staten krävs då inte i förhållande till andra medlemsstater som gjort samma anmälan (artikel 4.7). En förklaring om att samarbetet utvidgas till något eller båda av alternativen innebär att Sverige som verkställande stat på förhand ger ett medgivande till att ta emot den gruppen av dömda personer utan att göra en närmare bedömning i varje enskilt fall. Detta gäller på motsvarande sätt när Sverige är utfärdande stat i förhållande till sådana medlemsstater som gjort en motsvarande anmälan.

En sådan utvidgning kan enligt artikel 4.7 a) omfatta fall där den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten. Permanent uppehållstillstånd betyder i detta sammanhang att personen är berättigad till permanent uppehållstillstånd i den medlemsstaten i överensstämmelse med nationell rätt och gemenskapslagstiftning eller har ett giltigt uppehållstillstånd som permanent eller varaktigt bosatt i den medlemsstaten i enlighet med nationell rätt och gemenskapslagstiftning.

Vidare kan enligt artikel 4.7 b) sådana situationer omfattas där den dömda personen, i andra fall än de som avses i punkt 1 a) och b), är medborgare i den verkställande staten, dvs. även om personen inte bor i eller ska utvisas till den verkställande staten.

En utvidgning av det tvingande samarbetsområdet kan innebära ett förenklat och mer effektivt förfarande gentemot stater som gör en motsvarande utvidgning. En varaktig hemvist i Sverige är enligt nuvarande praxis ofta tillräckligt för att överförande hit ska kunna ske. Ett svenskt medborgarskap är ett starkt tecken på anknytning till Sverige. Som närmare redogjorts för i avsnitt 4.3.1 är denna faktor emellertid inte i och för sig tillräcklig enligt nuvarande praxis utan en helhetsbedömning av den dömdes anknytning görs i varje enskilt fall.

Skälen bakom nuvarande praxis rörande betydelsen av ett svenskt medborgarskap gör sig alltjämt gällande. Ett svenskt medborgarskap utgör en stark faktor när det gäller att bedöma om ett överförande till Sverige bör ske eller inte. Medborgarskapet i sig bör dock inte vara ensamt avgörande utan det är viktigt att bedömningen av om den sociala återanpassningen kan underlättas av ett överförande görs utifrån samtliga faktorer avseende den dömda. Vi anser därför inte att någon förklaring ska lämnas om utvidgning av det tvingande samarbetsområdet när det gäller medborgarskap enligt artikel 4.7 b). Här kan jämföras med vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet där ett medborgarskap i den verkställande staten i sig inte är en tillräcklig förutsättning utan där det även krävs att det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande, se avsnitt 11.2.2 och 12.2.1.

I fall där den dömda personen bor och har haft sin hemvist i Sverige sedan minst fem år samt har permanent uppehållstillstånd är detta omständigheter som starkt talar för att den sociala återanpassningen kan antas underlättas vid en verkställighet i Sverige.

Även om det i nuvarande praxis görs en helhetsbedömning av samtliga faktorer i det enskilda fallet medför dessa omständigheter att regeringen som utgångspunkt godtar ett överförande av verkställigheten hit. Generellt sett kan det i sådana fall förutses att den sociala återanpassningen skulle underlättas av ett överförande hit. Det kan antas att den behöriga myndigheten, på samma sätt som i dag, kommer att bedöma att dömda utomlands med en sådan anknytning ska få verkställa straffet i Sverige. Motsvarande torde gälla dömda i Sverige som har en motsvarande anknytning till en annan medlemsstat. Detta talar för en utvidgning av det tvingande samarbetsområdet avseende artikel 4.7 a). Mot detta får vägas, när det gäller överförande till Sverige, att det kan finnas fall där anknytningen enligt den svenska behöriga myndigheten trots hemvist och permanent uppehållstillstånd inte är sådan att verkställigheten bör ske här. Detta kan exempelvis vara fallet avseende en person som är växelvis boende i två länder. Sådana fall torde dock vara ovanliga.

Sammantaget anser vi att Sverige bör anmäla att ett medgivande inte måste inhämtas på förhand från de behöriga myndigheterna i Sverige när den dömden bor och har hemvist i Sverige sedan fem år och permanent uppehållstillstånd. Ett sådant ställningstagande överensstämmer med nuvarande praxis och bidrar till ett enklare och mer förutsägbart förfarande enligt rambeslutet. På så vis kan det, beroende av vilka ställningstaganden övriga medlemsstater gör i denna fråga, skapas större förutsättningar för Sverige som utfärdande stat att överföra verkställigheten när den dömda personen har hemvist och permanent uppehållstillstånd i en annan medlemsstat.⁴ I dessa fall krävs dessutom som regel den dömdes samtycke vilket ytterligare kan säkerställa att överförande enbart sker när återanpassningen underlättas. Om det råder osäkerhet kring var den dömden har sin hemvist bör samråd hållas mellan de behöriga myndigheterna.

Se vidare avsnitt 17.2.3 och 18.2.4 om utformningen av bestämmelsen vid undantag från den verkställande statens medgivande.

---

⁴ För närvarande är det endast Österrike som lämnat en motsvarande anmälan enligt artikel 4.7 a).

16.4 Behöriga myndigheter

16.4.1 Inledning

Rambeslutet föreskriver i artikel 2.1 att varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lag är behörig enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat. Rambeslutet överlämnar åt medlemsstaterna att bestämma vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga för uppgifterna enligt rambeslutet. Det ställs inga krav på att de behöriga myndigheterna ska vara rättsliga myndigheter, t.ex. åklagare eller domstol.

Respektive behörig myndighets uppgift framgår av flera bestämmelser i rambeslutet. I korthet innebär bestämmelserna att den behöriga myndigheten när Sverige är utfärdande stat har att bedöma om verkställigheten av en frihetsberövande påföljd omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och om omständigheterna är sådana att verkställighet i en annan medlemsstat skulle underlätta den dömdes sociala återanpassning, se närmare om denna prövning i avsnitt 17.2. När Sverige är verkställande stat har den behöriga myndigheten att ta emot och pröva om verkställighet av påföljden ska ske här. Efter ett erkännande av domen ska som ett andra steg den faktiska verkställigheten genomföras. I rambeslutet finns också ett flertal bestämmelser som innebär att de behöriga myndigheterna ska vidta olika åtgärder, t.ex. att samråda med och underrätta varandra i olika frågor. De behöriga myndigheterna ska även kunna samverka över nationsgränserna i direktkontakt med behöriga myndigheter i andra medlemsstater.

Ett beslut om att överföra verkställigheten av en frihetsberövande påföljd kan vara ingripande för den enskilde och då särskilt om den dömde inte samtycker till ett sådant överförande. Även ett beslut om att inte överföra verkställigheten kan för den enskilde vara negativt. En självklarhet är därför att den enskilde ska erbjudas ett rättssäkert förfarande, vilket bl.a. innebär att möjligheter till överklagande bör övervägas inom förfarandet.

Enligt utredningens direktiv ligger det nära till hands att låta den nuvarande regleringen vara utgångspunkt för vilka myndigheter som ska få motsvarande funktioner enligt rambeslutet. Det ska dock vägas in att principen om ömsesidigt erkännande bl.a. syftar till att förflytta beslutsfattandet från en politisk nivå till myndigheter och domstolar. Utredaren ska, med beaktande av de generella

utgångspunkterna för uppdraget, utgå från att myndigheter och domstolar i direktkontakt med andra länders behöriga myndigheter ska handlägga ärenden enligt rambeslutet. Det kan enligt direktiven finnas skäl, bl.a. mot bakgrund av att prövningen av avslagsgrunder kan kräva svåra straffrättsliga bedömningar, att överväga en ordning där olika myndigheter eller en domstol utför olika delar av prövningen.

Vid genomförandena av rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande har lagstiftaren valt att låta Kronofogdemyndigheten vara behörig myndighet både när Sverige är utfärdande och verkställande stat. Detta ansågs möjligt mot bakgrund bl.a. av att myndigheten redan enligt NVL och IVL har sådana uppgifter. Kronofogdemyndigheten har på så sätt fått ett samlat ansvar för tillämpningen av dessa rambeslut, vilket har ansetts gagna förutsättningarna för att hanteringen av dessa frågor sköts på ett effektivt och kompetent sätt.⁵

I samband med tillämpning av en europeisk eller en nordisk arresteringsorder kan överförande av en frihetsberövande påföljd komma i fråga både till och från Sverige, se närmare avsnitt 2.3.2 och 2.4.3. När en person som överlämnats till Sverige enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder ska återföras till den andra medlemsstaten eller om en frihetsberövande påföljd ska övertas av den andra medlemsstaten efter ett avslagsbeslut är det Kriminalvården (fängelse), Socialstyrelsen (överlämnande till rättspsykiatrisk vård) och Statens institutionsstyrelse (sluten ungdomsvård) som ska se till att verkställigheten av påföljden överförs till den andra medlemsstaten, att personen förs dit och att den andra staten underlättas. Även vid överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige, efter avslag av en arresteringsorder eller vid villkor att påföljden ska få verkställas här, ska Kriminalvården, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit.

---

⁵ Prop. 2008/09:218 s. 34 och 41 f, prop. 2010/11:43 s. 53 ff.

16.4.2 Behöriga myndigheter när Sverige är utfärdande stat

Förslag: Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, ska vara behöriga myndigheter att pröva om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten.

Som framgår i avsnitt 10.2 har vi i en ny lag om internationell straffverkställighet föreslagit att Kriminalvården och Socialstyrelsen, när det gäller frihetsberövande påföljder, även fortsättningsvis ska vara behöriga myndigheter. Regeringens roll föreslås i princip helt tas bort, se dock avsnitt 10.6 om undantag i vissa fall. Enligt NVL är det Kriminalvården som beslutar om överförande av verkställighet av fängelsestraff till andra nordiska länder. I anslutning till ett ärende om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder kan Kriminalvården, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse besluta om överförande av straffverkställighet till en annan medlemsstat inom EU, se avsnitt 2.4.3.

Det största antalet ärenden enligt den nya lagen kommer att avse påföljden fängelse. Frågan om en svensk dom om fängelse bör verkställas i en annan medlemsstat kommer framför allt att aktualiseras under verkställighetsstadiet, dvs. under handläggningen hos *Kriminalvården*. Kriminalvården prövar redan i dag om överförande av verkställigheten av fängelse ska överföras till en annan stat enligt NVL och IVL. Som nämns ovan föreslår vi att denna ordning ska bestå i den nya lagen om internationell straffverkställighet. I dessa fall har Kriminalvården att bl.a. göra en bedömning av om det utifrån den dömda personens sociala återanpassning bör göras en framställning om överförande av fängelsestraffet samt om det är lämpligt att ett överförande genomförs. Inom Kriminalvården finns det en fungerande organisation och nödvändig juridisk kompetens för den typ av frågor som kan uppkomma. Att ge Kriminalvården uppgiften att vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat gällande fängelse ligger väl i linje med myndighetens nuvarande uppgifter och kan ses som en naturlig utveckling av dessa. Kriminalvården torde vidare vara den myndighet som är mest lämpad att avgöra om ett svenskt fängelsestraff bör bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat. Vi anser därför att Kriminalvården ska ges uppgiften att pröva om ett utdömt fäng-

elsestraff ska bli föremål för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat och ansvara för att domen jämte intyg rent faktiskt sänds över till den andra staten.

Även frågan om verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård bör ske i en annan medlemsstat kommer att aktualiseras under verkställighetsstadiet. Verkställighet av denna påföljd sker på sjukvårdsinrättning som drivs av landstingen. *Socialstyrelsen* har tillsynsansvar över dessa enheter. I dag är det Socialstyrelsen som prövar om verkställigheten av rättspsykiatrisk vård ska överföras till en annan stat enligt IVL. Det handlar i praktiken om ett till två fall per år. Socialstyrelsen har vid denna bedömning att pröva om den vård som vid ett överförande kommer ges i den andra staten kan anses lämplig och tillräckligt ingripande. Som nämnts ovan är Socialstyrelsen även behörig myndighet vid överförande av rättspsykiatrisk vård till en annan medlemsstat vid vissa ärenden gällande en europeisk och nordisk arresteringsorder. Socialstyrelsen har rutiner och den kompetens som krävs för att kunna hantera dessa överförandeärenden. Detta talar starkt för att Socialstyrelsen även bör vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat enligt den nya lagen. Såsom beskrivs i avsnitt 10.2.1 kan det dock ifrågasättas om det finns en bättre lösning mot bakgrund av att lagstiftningen kan antas komma att tillämpas vid få tillfällen per år och då det kan vara svårt att uppnå den grad av specialisering och effektivitet som krävs. Vår slutsats när det gäller Socialstyrelsens roll i den nya lagen om internationell straffverkställighet är att myndigheten, i vart fall för närvarande, bör kvarstå som behörig myndighet, se avsnitt 10.2.1. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller den nya lagen som genomför rambeslutet. Vi föreslår därför att Socialstyrelsen ges uppgiften att pröva om en dom innebärande överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat och ansvara för att domen jämte intyg rent faktiskt sänds över till den andra staten.

Tillämpningsområdet för den nya lagen avser även sluten ungdomsvård. Frågan om överförande av verkställighet av sluten ungdomsvård kommer att aktualiseras främst under verkställighetsstadiet, dvs. under handläggningen hos *Statens institutionsstyrelse*. Statens institutionsstyrelse kan därför ses som det naturliga valet av behörig myndighet. När det gäller en ny lag om internationell straffverkställighet bedömer vi emellertid att ansvaret för sluten ungdomsvård i stället bör läggas på Kriminalvården, se avsnitt 10.2.1.

Detta dels mot bakgrund av det mycket få antal ärenden det kan antas bli fråga om, dels då det kan förenkla för utländska myndigheter att initiera ett ärende. Vi gör samma bedömning här och anser därför att Kriminalvården även ska ges uppgiften att pröva om en dom om sluten ungdomsvård ska bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat och ansvara för att domen jämte intyg rent faktiskt sänds över till den andra staten. Mot bakgrund av att det är den verkställande myndigheten som bäst kan bedöma i vilka fall ett överförande av verkställigheten kan bli aktuellt och då det är Statens institutionsstyrelse som har bäst kännedom om förhållandena kring den enskilde individen, anser vi att Statens institutionsstyrelse ska kunna initiera ett ärende hos Kriminalvården. I fall där den dömda själv önskar ett överförande bör Statens institutionsstyrelse vara förpliktad att informera Kriminalvården om detta. Detta bör framgå av förordning.

Sammanfattningsvis föreslår vi att Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, ska vara behöriga myndigheter att pröva om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet i den staten. Detta ska framgå av lagen.

16.4.3 Behöriga myndigheter när Sverige är verkställande stat

Förslag: Kriminalvården, vid påföljd som kan antas verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid påföljd som kan antas verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska vara behöriga myndigheter att ta emot och pröva om en sådan dom som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas och verkställas här.

Enligt IVL är det regeringen som vid överförande av straffverkställighet till Sverige fattar beslut. Vi föreslår i en ny lag om internationell straffverkställighet att det i stället ska vara, avseende frihetsberövande påföljder, Kriminalvården och Socialstyrelsen som har att pröva och besluta i ärenden om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige, se avsnitt 10.3. Enligt NVL är det Kriminalvården som fattar beslut om överförande av verkställigheten av frihetsstraff till Sverige. I anslutning till ett ärende om överläm-

nande till Sverige enligt en europeisk eller en nordisk arresteringsorder kan Kriminalvården, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse besluta om överförande av straffverkställighet till Sverige.

Den behöriga myndigheten när Sverige är verkställande stat kommer dels att avgöra om en utländsk dom om frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas, dels utföra själva verkställigheten. Uppgifterna kommer bl.a. bestå i att ta emot och pröva en översänd dom jämte intyg. Därvid ska exempelvis prövas om den dömde har den anknytning till Sverige som krävs, om påföljden behöver anpassas eller om någon vägransgrund aktualiseras. Vidare kan myndigheten ha att informera samt samråda med den utfärdande myndigheten i olika frågor. Prövningen torde i det största antalet ärenden vara av enklare karaktär och frågorna av mer praktisk än juridisk natur. I vissa ärenden kan det dock krävas straffrättsliga bedömningar som förutsätter juridisk kompetens.

Vi har vid våra överväganden om en ny beslutsordning vid överförande av straffverkställighet till Sverige i en ny lag om internationell straffverkställighet prövat olika alternativ på beslutande instanser. Vi har där inledningsvis kommit fram till att beslutansvaret inte längre ska ligga på regeringen utan flyttas till myndighets- och domstolsnivå, se avsnitt 10.3.1. Efter överväganden av olika alternativ – domstol, åklagare och de verkställande myndigheterna – har vi hamnat vid att de verkställande myndigheterna ska vara behöriga myndigheter, se avsnitt 10.3.2. Samma överväganden gör sig gällande när det gäller att bestämma behörig myndighet för erkännande och verkställighet av utländsk dom om frihetsberövande påföljd enligt rambeslutet. Vidare bör ett enhetligt förfarande eftersträvas i de olika regleringarna. Vi bedömer därför att de verkställande myndigheterna bör utses till behöriga myndigheter. Som framförs i avsnitt 10.3.2 bör myndigheternas verksamhet och kompetens kunna utvecklas till att hantera alla de frågor som krävs. Genom att vi vidare föreslår att myndigheternas beslut kan överklagas till allmän domstol tillgodoses krav på en hög rättssäkerhet i förfarandet, se avsnitt 19.2.

I förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet har även övervägts vilka verkställande myndigheter som bör utgöra behöriga myndigheter, se avsnitt 10.3.3. På motsvarande vis som vid överförande av straffverkställighet från Sverige har vi bedömt att dessa lämpligen ska vara Kriminalvården och Socialstyrelsen. Även om antalet ärenden hos Socialstyrelsen kan antas bli mycket begränsat är det denna myndighet, i vart fall för närvarande, som är

bäst lämpad att bedöma utländska vårdpåföljder och hålla samråd med utländska myndigheter. När det gäller Statens institutionsstyrelse finns det inte någon organisation i dag som kan hantera dessa ärenden och det kan ifrågasättas om antalet fall i framtiden kommer bli så omfattande att myndigheten har underlag att bygga upp en sådan. Mot bakgrund härav och då det inte alltid är givet om en utländsk påföljd ska verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, föreslår vi att Kriminalvården även ska vara behörig myndighet för sluten ungdomsvård. Samma överväganden och slutsatser gör sig gällande här. Om påföljden ska verkställas som sluten ungdomsvård, vilken enligt gällande rätt ska utföras av Statens institutionsstyrelse, ska Kriminalvården samråda med Statens institutionsstyrelse. En sådan samrådsskyldighet kan tas in i förordning.

Det ska av den nya lagen framgå att Kriminalvården, vid påföljder som kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid påföljder som kan antas komma att verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård, är behöriga myndigheter om en utländsk dom om frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige. Genom förslagen får myndigheterna ett samlat ansvar för tillämpningen av både den nya lagen om internationell straffverkställighet och lagen som genomför rambeslutet, vilket gagnar förutsättningarna för att hanteringen av dessa frågor sköts på ett effektivt och kompetent sätt.

17 Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

17.1 Inledning

Som framgår i avsnitt 16.4.2 föreslår vi att Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, ska vara behöriga myndigheter att pröva om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet. Statens institutionsstyrelse ska hos Kriminalvården kunna initiera ett ärende gällande överförande av verkställighet av sluten ungdomsvård. Detta motsvarar vad vi föreslår när det gäller en ny lag om internationell straffverkställighet.

En utgångspunkt vid utformningen av förfarandet när Sverige är utfärdande stat i den nya lagen är att detta ska vara så likt förfarandet i den nya lagen om internationell straffverkställighet som möjligt. Innehållet i rambeslutet innebär emellertid vissa skillnader. Det handlar exempelvis om att rambeslutet bygger på att det ska vara direktkommunikation mellan de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna och att samråd som regel ska hållas mellan de behöriga myndigheterna innan beslut fattas om en begäran om överförande av straffverkställighet. Förfarandereglerna i de olika lagarna kommer därför att delvis se olika ut.

17.2 Allmänna förutsättningar

17.2.1 Inledning

Det är den utfärdande staten som bestämmer i vilka fall en dom om frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där. Även om den verkställande staten eller den dömde själv kan initiera ett ärende så är det alltid den utfärdande staten som beslutar om domen ska sändas över (artikel 4.5 i rambeslutet). Det bör därför i lagen anges under vilka förutsättningar en svensk dom om frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

Som närmare beskrivs i avsnitt 11.2.1 finns det i nuvarande lagstiftning inte några närmare föreskrifter om när ett överförande av verkställigheten bör ske. Vissa riktlinjer har dock lämnats i förarbetena till den nuvarande lagstiftningen. Vidare har viss praxis utformats på området. Även i vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet bedömer vi att det på ett tydligare sätt än i dag ska framgå vilka förutsättningar som ska gälla för att en svensk brottmålsdom ska kunna verkställas utomlands, se avsnitt 11.2. Vid utformningen av förutsättningarna har vi beaktat nuvarande praxis samt även Sveriges internationella åtaganden.

Som utgångspunkt bör förutsättningarna för att sända över en svensk dom om frihetsberövande påföljd för erkännande och verkställighet till en annan medlemsstat inom EU vara desamma som för att en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska få verkställas utomlands enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet. Det är fråga om samma grundläggande syften och värderingar oavsett vilken stat det är fråga om. I princip bör det alltså vara samma slags bedömning som ska göras oavsett om en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat inom EU eller i en stat utanför EU. Vissa förutsättningar kommer dock se olika ut mot bakgrund av skillnader i rambeslutet i förhållande till de olika överenskommelser som IVL bygger på. En skillnad är det tvingande samarbetsområdet enligt rambeslutet.

17.2.2 Anknytningskrav

Förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Som framgår i avsnitt 11.2.2 finns det i de olika konventionerna och överenskommelserna enligt IVL olika anknytningskrav för att ett överförande ska bli aktuellt. Enligt t.ex. överförandekonventionen gäller att den dömd ska vara medborgare eller ha hemvist i den verkställande staten. Några sådana motsvarande anknytningskrav finns inte i rambeslutet. Ett överförande kan bli aktuellt oavsett hur anknytningen ser ut om ett överförande kan antas underlätta en social återanpassning av den dömd. I fall där den dömd har viss starkare anknytning enligt artikel 4.1 a) och b) krävs däremot inte den verkställande statens medgivande, det s.k. tvingande samarbetsområdet. Här blir det alltså den utfärdande statens bedömning som är avgörande för om ett överförande ska ske eller inte. Däremot krävs, när den dömd har en annan anknytning till den verkställande staten, att den staten lämnar sitt medgivande till ett överförande (artikel 4.1 c), se avsnitt 17.2.3.

Mot bakgrund av syftet med rambeslutet bör på motsvarande sätt som i förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet en grundläggande förutsättning, som ska framgå i den nya lagen, vara att det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs till den verkställande staten.

Enligt rambeslutet bör den behöriga myndigheten i den utfärdande staten vid bedömning av om verkställighet av påföljden i den verkställande staten, främjar syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning, beakta sådana faktorer som till exempel personens anknytning till den verkställande staten, frågan om han eller hon anser den staten vara platsen för familjeband samt språkliga, kulturella, sociala eller ekonomiska och andra band till den verkställande staten (skäl 9).

När det gäller prövningen av kravet på social återanpassning gäller på motsvarande sätt som enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet, att en helhetsbedömning ska göras i det enskilda fallet av samtliga faktorer avseende den dömdes anknytning till respektive stat, se avsnitt 11.2.2. Även här gör sig tidigare

förarbetsuttalanden alltså gällande, se avsnitt 4.5.¹ I helhetsbedömningen bör ingå faktorer som medborgarskap, hemvistid i de olika staterna, nuvarande bostadsförhållanden samt familje- och arbetsförhållanden. Relevant är även, som framgår i rambeslutet, den dömdes språkliga, kulturella, sociala, ekonomiska eller andra band till respektive stat. Om den dömden har ett utvisningsbeslut får också en stor betydelse om detta kan antas vara verkställbart eftersom detta påverkar den sociala situationen vid en framtida frigivning. Vid motsvarande bedömning vid tillämpning av den nya lagen om internationell straffverkställighet framgår i avsnitt 11.2.2 under Social återanpassning att det beträffande utländska medborgare även ska vägas in vilken typ av uppehållstillstånd han eller hon har i Sverige. När det gäller medborgare inom EU och deras familjemedlemmar blir det i stället relevant att beakta om den dömden har uppehållsrätt i Sverige enligt 3 a kap. utlänningslagen (2005:716) och om detta är att anse som permanent.

När det gäller dömda personer som faller inom det tvingande samarbetsområdet, dvs. är medborgare och bor i den verkställande staten eller är medborgare och ska utvisas till den verkställande staten, så finns det en stark presumtion för att den sociala återanpassningen underlättas av verkställighet i den andra medlemsstaten. Detta gäller även dömda som vi föreslagit ska ingå i ett utvidgat tvingande samarbetet, dvs. dömda som bor och sedan minst fem år varit lagligt bosatt utan avbrott i den andra staten. Även i dessa ärenden bör dock en helhetsbedömning göras av samtliga faktorer enligt ovan.

Som vi tidigare anført i avsnitt 11.2.2 ska särskild hänsyn tas till om det i något av länderna finns minderåriga barn, se även avsnitt 5.4. I detta avseende handlar det även om att den behöriga myndigheten har att beakta barnets bästa. I vissa ärenden kan det finnas upplysningar om den dömdes kontakt med barnet m.m. genom att det i brottmålet varit fråga om utvisning, se 6 § andra stycket lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. I övriga ärenden eller när det gått en längre tid sedan brottmålet kan det finnas skäl för den behöriga myndigheten att inhämta upplysningar om hur den dömdes barn kommer att påverkas av att verkställigheten görs i ett annat land. Det bör därför införas en möjlighet för de behöriga myndigheterna att inhämta upplysningar från socialnämnden härom. Detta kan regleras i förordning och

---

¹ Prop. 1972:98 s. 132 f och prop. 1990/91:58 s. 543.

motsvarar vårt förslag i en ny förordning om internationell straffverkställighet. När det gäller barn som befinner sig i den andra medlemsstaten bör den behöriga myndigheten försöka få information härom genom kontakt med den behöriga myndigheten i den verkställande staten.

I de fall det enligt rambeslutet inte får ställas krav på samtycke från den dömda ska ändå personens inställning och hans eller hennes motivering därtill beaktas när frågan om domen ska översändas avgörs (artikel 6.3 andra stycket i rambeslutet). Om den dömda själv har begärt att verkställigheten ska överföras till hemlandet eller samtycker till detta, bör som utgångspunkt den behöriga myndigheten kunna sända över domen för erkännande och verkställighet.

I de flesta ärenden torde det vara aktuellt för den behöriga myndigheten att samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten innan beslut om att översända domen fattas. Detta gäller även ärenden där den dömda omfattas av det tvingande samarbetsområdet eller det utvidgade tvingande samarbetsområdet. Den behöriga myndigheten kan härigenom få ytterligare information om den dömda som har relevans för frågan om verkställighet av påföljden i den verkställande staten skulle tjäna syftet att underlätta den dömdes sociala återanpassning (se artikel 4.2 i rambeslutet). Det kan också handla om information om exempelvis att den dömda har minderåriga barn i den staten. Huruvida samråd ska hållas i ärenden inom det tvingande samarbetsområdet får den behöriga myndigheten avgöra i varje enskilt fall. I ärenden utanför det tvingande samarbetsområdet ska samråd ske. Enligt skäl 8 i rambeslutet bör de berörda myndigheterna vid samråd i ärenden utanför det tvingande samarbetsområdet beakta omständigheter som till exempel vistelsens längd eller annan anknytning till den verkställande staten. Om den dömda personen kan komma att överföras till en medlemsstat och ett tredje land enligt nationell lagstiftning eller internationella instrument, bör de behöriga myndigheterna i samråd överväga om verkställighet i den verkställande staten förbättrar den sociala återanpassningen i högre grad än verkställighet i det tredje landet. En bestämmelse om samrådsskyldighet kan tas i förordning.

Enligt artikel 4.4 får den behöriga myndigheten i den verkställande staten under samrådet avge ett motiverat yttrande till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, enligt vilket verkställande av påföljden i den verkställande staten inte skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala och gynnsamma åter-

anpassning till samhället. Inom det tvingande samarbetsområdet är detta yttrande inte bindande för den utfärdande staten, men den behöriga myndigheten har naturligtvis att beakta yttrandet vid sin bedömning om ett överförande bör ske. I ärenden inom det tvingande samarbetsområdet där något samråd inte har ägt rum mellan de behöriga myndigheterna, kan den behöriga myndigheten i den verkställande staten lämna ett yttrande enligt ovan när domen och intyget har översänts. Den svenska behöriga myndigheten har då att utifrån detta ta ställning till om intyget ska återkallas eller inte, se närmare avsnitt 17.5.1.

17.2.3 Den andra statens medgivande

Förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat i Europeiska unionen endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten lämnat sitt medgivande till att domen översänds dit. Medgivande krävs inte om

- den dömda är medborgare och bosatt i den verkställande staten,
- är medborgare i den verkställande staten och kan komma att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
- är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten och den staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Ytterligare en förutsättning som bör framgå av lagen är att en dom får översändas till en annan medlemsstat endast om den staten lämnat sitt medgivande till detta. I ärenden utanför det tvingande samarbetsområdet krävs den verkställande statens medgivande för att ett överförande ska bli aktuellt. Detta framgår av artikel 4.1 c). Enligt artikel 4.3 får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, innan domen och intyget översänds, på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Samråd är obligatoriskt i fall som avses i artikel 4.1. c). I dessa fall ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål underrätta den utfärdande staten om sitt beslut att samtycka eller inte samtycka till översändandet av domen.

Kravet på den verkställande statens medgivande krävs däremot inte inom det tvingande samarbetsområdet. Det handlar om fall där den dömda är medborgare och bor i den verkställande staten eller är medborgare där och han eller hon kan komma att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden. Dessa fall bör framgå som undantag från kravet på medgivande i lagen. Här kan noteras att Polen har bedömts behöva mer tid än övriga medlemsstater för att bemöta de konsekvenser som rambeslutet innebär och har därför getts ett tillfälligt undantag under fem år (skäl 11).

Med begreppet "bor" avses enligt rambeslutet den ort till vilken den dömda har anknytning genom hemvist och faktorer som familj samt sociala eller yrkesmässiga band (skäl 17). Vi bedömer att den prövning av bosättningen som den behöriga myndigheten har att göra i detta sammanhang bör ske på samma sätt som vid prövning av bosättningsbegreppet i förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet, se avsnitt 11.2.2. Se även avsnitt 4.3.2 och 12.2.1 om hemvistbegreppet. Detta innebär att en helhetsbedömning får göras utifrån bl.a. omständigheter som var personen är folkbokförd, personens egna uppgifter samt faktorer som bostad, anställning och familjeförhållanden. Om det i ett ärende är tveksamt om den dömda bor i den andra medlemsstaten eller i Sverige, och eventuellt om den dömda härigenom omfattas av det tvingande samarbetsområdet eller inte, bör den behöriga myndigheten samråda med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Vi föreslår i avsnitt 16.3 att Sverige ska anmäla ett utvidgat tvingande samarbetsområde enligt artikel 4.7 a) i rambeslutet. Enligt lydelsen i artikeln handlar det om att medgivande i förhand inte ska krävas för översändande av dom och intyg i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort samma anmälan avseende den situationen att den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten. En undantagsregel bör därför införas i lagen även för denna situation. Undantaget gäller endast i förhållande till en medlemsstat som har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall. Vi bedömer att undantagsbestämmelsen kan utformas med 3 a kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) som förebild. Enligt denna bestämmelse har en EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år permanent uppehållsrätt. Kravet på att bosättningen ska ha varit stadigvarande, dvs. utan avbrott, kan tolkas utifrån den praxis som finns vid tillämpningen av utlänningslagen. En utgångs-

punkt vid tillämpningen är att när rekvisiten är uppfyllda så finns det förutsättningar i den andra staten för permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd enligt nationell rätt och gemenskapsrätt. I den mån det framgår, t.ex. genom information från den andra medlemsstaten, att det föreligger omständigheter som trots anknytningen gör att den dömda inte är berättigad permanent uppehållstillstånd eller att den dömda inte kommer få behålla eller inte längre är berättigad till permanent uppehållstillstånd i den staten, kan undantagsregeln inte anses tillämplig.

17.2.4 Den dömdes samtycke och inställning

Förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den dömda har samtyckt till att verkställigheten överförs dit. Samtycke krävs inte om den dömda

- är medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,
- kan komma att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställigheten av påföljden, eller
- har flytt till den verkställande staten på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i Sverige eller efter en fällande dom här.

Den dömda ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning. Vidare ska den dömda upplysas om innebörden av att samtycke lämnas. En återkallelse av ett samtycke ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut vunnit laga kraft.

En ytterligare förutsättning för att den behöriga myndigheten ska få sända över domen till den verkställande staten är att den dömda gett sitt samtycke om detta krävs enligt artikel 6 (artikel 4.1). Enligt artikel 6.1 får en dom tillsammans med ett intyg endast överlämnas till den verkställande staten för erkännande och verkställighet med den dömda personens samtycke i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning.

I artikel 6.2 anges tre olika situationer då den dömdes samtycke inte får ställas upp som en förutsättning för erkännande av en dom och verkställighet av en påföljd. Samtycke av den dömden får inte krävas när domen översänds till den medlemsstat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor (punkt a), till den medlemsstat till vilken den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon frigges efter verkställigheten av påföljden (punkt b) eller till den medlemsstat till vilken den dömda personen har flytt eller på annat sätt återvänt på grund av ett stundande straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom i den utfärdande staten (punkt c).

Vi tolkar rambeslutets bestämmelser om den dömdes samtycke på så sätt att samtycke krävs om inte något annat anges i undantagsbestämmelsen i artikel 6.2.² Samtycke får enligt det ovan beskrivna inte krävas i de tre olika fallen. I jämförelse med nuvarande reglering enligt tilläggsprotokollet till överförandekonventionen innebär rambeslutet en utvidgning av möjligheterna att överföra straffverkställighet utan den dömdes samtycke i och med att samtycke inte heller ska krävas när den dömden är medborgare och bor i den andra medlemsstaten.

Kravet på den dömdes samtycke bör i lagen framgå som en förutsättning för översändande av domen som gäller som huvudregel. Vidare bör framgå i vilka undantagsfall den dömdes samtycke inte krävs i enlighet med innehållet i rambeslutet.

Det första undantagsfallet är tillämpligt när den dömden är medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten. Se ovan avsnitt 17.2.3 om prövning av den dömdes bosättning. Här kan nämnas att Polen enligt artikel 6.5 fått ett femårigt undantag från denna punkt.

Undantagsbestämmelsen vid det s.k. utvisningsfallet bör utformas på så sätt att samtycke inte krävs om den dömden kan komma att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställigheten av påföljden. Detta ska i enlighet med rambeslutets lydelse i artikel 6.1 b) tolkas på så sätt att det ska vara fråga om ett beslut till följd av domen. Bestämmelsen kan således tillämpas när det i brottmålsdomen finns ett beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 kap. utlänningslagen (2005:716). Allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ska verkställas genom att utlännningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket

---

² Jfr prop. 2007/08:84 s. 26.

utlänningen kom till Sverige. Om verkställigheten inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till (12 kap. 4 § andra stycket utlänningslagen). Ett beslut om att avvisa eller utvisa en utlänning får verkställas när verkställigheten av fängelsestraffet har flyttats över till ett annat land (12 kap. 9 § första stycket utlänningslagen). Vid tveksamheter kring vilket land den dömde kan antas komma att utvisas till kan den behöriga myndigheten samråda med Migrationsverket.

Slutligen bör undantagsbestämmelsen vid det s.k. flyktfallet utformas på så sätt att samtycke inte krävs om den dömde har flytt till den verkställande staten på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i Sverige eller efter en fällande dom här. I enlighet med rambeslutets lydelse i artikel 6.1 c) får de fall som avses anses vara när den dömde återvänder till hemlandet för att undandra sig verkställighet i Sverige. Det kan vara fråga om ett undandragande från verkställighet av den aktuella domen, men även på grund av en annan fällande dom mot honom eller henne. Det kan även avse att den dömde undandrar sig ett kommande straffrättslig förfarande.

Oavsett om den dömdes samtycke krävs eller inte ska den dömde, om han eller hon fortfarande befinner sig i den utfärdande staten, ges tillfälle att muntligen eller skriftligen uttrycka sin inställning. Om det anses nödvändigt på grund av den dömda personens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd, ska hans eller hennes juridiska ombud ges tillfälle att yttra sig. Om den dömda personen har framfört sin uppfattning muntligen, ska den utfärdande staten se till att den verkställande staten har tillgång till den skriftliga uppteckningen av denna (artikel 6.3).

Av intyget ska framgå om den dömde har begärt översändande av domen och intyget, om den dömde har samtyckt till översändandet eller inte har samtyckt till översändandet jämte skälen för detta. Alternativt kan framgå att den dömde inte har kunnat höras eftersom han eller hon redan befinner sig i den verkställande staten (punkt k i intyget).

Den dömdes samtycke och inställning i frågan om överförande har stor betydelse för den behöriga myndighetens beslut om översändande. Det bör därför av lagen framgå att den dömde, ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning. I samband härmed ska den dömde upplysas om innebörden av att samtycke lämnas. Detta

avser även att ett samtycke till överförande innebär att specialitetsprincipen inte ska tillämpas, se avsnitt 17.8. Om den dömde redan befinner sig i den verkställande staten är det enligt rambeslutet den staten som har att höra den dömde. Den behöriga myndigheten bör i ett sådant fall samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten om hörande av den dömde.

I vissa fall kan den dömde ändra sin inställning och återta sitt samtycke under ärendets handläggning. I fall där den dömde återkallar sitt samtycke bör detta beaktas vid bedömningen om det finns förutsättningar för ett överförande. Vi bedömer det rimligt att en återkallelse av samtycke ska beaktas fram till dess den behöriga myndighetens slutliga beslut vunnit laga kraft.

Formerna för upptagande av den dömdes samtycke och inställning samt återtagande av samtycke bör regleras genom förordning. Detta kan ske på motsvarande sätt som i vårt förslag till en ny förordning om internationell straffverkställighet, vilket förslag bygger på gällande rätt, se avsnitt 11.2.4.

17.2.5 Övriga förutsättningar

Förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om

- domen har vunnit laga kraft,
- den dömde befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten, och
- det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.

Lagakraftvunnen dom

Av rambeslutets definition av en dom i artikel 1 framgår att det förutsätts att domen vunnit laga kraft. Motsvarande gäller vid tillämpning av de konventioner och överenskommelser som omfattas av IVL. Vi har valt att i den nya lagen om internationell straffverkställighet ange detta krav som en förutsättning i lagen, se avsnitt 11.2.5. Även här bör kravet på laga kraft anges som en

grundläggande förutsättning i lagen. Om den svenska domen inte längre är verkställbar på grund av preskription eller beslut om nåd, är det naturligtvis inte aktuellt att överföra verkställigheten av domen.

Den dömda befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten

I artikel 3 i rambeslutet framgår att rambeslutet ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller den verkställande staten. Vidare framgår av artikel 4.1 att en förutsättning för att den utfärdande staten ska kunna sända över en dom till en annan medlemsstat är att den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten eller den verkställande staten. Även denna förutsättning bör framgå i lagen.

Återstående tid för verkställighet

Rambeslutet ger möjlighet för den verkställande staten att vägra verkställighet när mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten (artikel 9.1 h). Även om den verkställande staten inte använder sig av denna vägransgrund kan den ses som ett riktmärke för när kvarvarande strafftid är så kort att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att verkställighet sker i en annan stat.

Som framgår i avsnitt 11.2.5 bedömer vi att det som huvudregel inte är meningsfullt att genomföra ett överförande till en annan stat när en kortare tid än sex månader återstår av påföljden att avtjäna. Härvid bör beaktas den tid som är kvar att avtjäna som frihetsberövad med beaktande av tid för villkorlig frigivning. För att uppnå enhetlighet mellan de olika regelverken bör en motsvarande bestämmelse tas in i den nya lagen som genomför rambeslutet. Detta gäller även undantaget om att överförande ändå ska vara möjligt om särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till den andra staten. Som anges i avsnitt 11.2.5 kan särskilda skäl avse humanitära skäl. Det kan även vara fråga om ärenden där verkställigheten av ett kortare fängelsestraff ännu inte påbörjats i Sverige och där den dömda återvänt till hemlandet eller inte alls har någon anknytning i Sverige. Genom att i svensk rätt införa en möjlighet till överförande av kortare straff möjliggörs en utveckling av

systemet för överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder. Härigenom kan det finnas möjlighet för en större grupp av dömda i Sverige att få avtjäna sitt straff i hemlandet. Drygt sextio procent av de fängelsestraff som utdömts utländska medborgare avser strafftid som är mindre än sex månader. Som nämnts ovan är emellertid den andra medlemsstatens inställning i frågan avgörande och samråd bör alltid hållas med den andra medlemsstaten i dessa fall. Vidare måste frågan om överförande av straffverkställighet tas upp med den dömda i ett tidigt skede efter domen vunnit laga kraft och innan verkställigheten väl påbörjats. Det kan här anmärkas att det bör övervägas om det med anledning härav behövs ändringar i förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m. Som framgår i avsnitt 18.2.4 föreslår vi att Sverige på motsvarande sätt ska kunna ta emot kortare straff.

17.2.6 Lämplighetsbedömning

Förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

I vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet anges som en slutlig förutsättning för att en svensk brottmålsdom ska få verkställas i en annan stat att det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs till den andra staten, se avsnitt 11.2.6. Det handlar här om att det i vissa ärenden kan finnas omständigheter som gör att den behöriga myndigheten bör ifrågasätta om ett överförande är lämpligt. Dessa omständigheter kan vara av olika karaktär.

Även i nu behandlad lag bör en slutlig förutsättning för att den behöriga myndigheten ska sända över domen jämte intyg till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet vara att överförandet bedöms som lämpligt. I avsnitt 11.2.6 finns en uppräkningslista av olika omständigheter som kan göra att ett överförande inte är lämpligt. Samma omständigheter gör sig gällande vid den prövning den behöriga myndigheten har att göra enligt lagen som genomför rambeslutet. Vi hänvisar därför till vad som beskrivs under avsnittet i 11.2.6.

Under avsnitt 11.2.6 diskuteras särskilt under punkten 2 hur verkställighetsreglerna i den andra staten kan påverka lämplighetsbedömningen. Samma överväganden bör göras i ärenden enligt lagen som genomför rambeslutet. Det framgår uttryckligen i artikel 17.1 att verkställigheten av en påföljd ska regleras enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten ska ha behörighet att besluta om genomförandet av verkställigheten och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har enligt artikel 17.3 möjlighet att begära upplysningar om tillämpliga bestämmelser om förtida eller villkorlig frigivning. Detta kan göras genom en förfrågan i intyget, men kan även göras genom samråd innan beslut fattas om den svenska domen ska översändas till den verkställande staten. Genom artikel 17.4 ges medlemsstaterna vidare möjlighet att fastställa att, som verkställande stat, vid beslut om förtida eller villkorlig frigivning hänsyn får tas till de bestämmelser i nationell lagstiftning som den utfärdande staten angivit enligt vilka personen är berättigad till villkorlig frigivning vid en viss tidpunkt. Huruvida denna möjlighet kommer att användas av de olika medlemsstaterna är osäkert, men utgångspunkten torde för de flesta medlemsstaterna vara att det är deras nationella regler som ska gälla fullt ut efter ett överförande.

För att den behöriga myndigheten ska kunna bedöma om förutsättningen enligt denna punkt är uppfylld torde det i de allra flesta ärenden krävas att samråd hålls med den andra staten innan beslut fattas. Genom samråd kan i vissa fall även förhandsinformation fås om t.ex. den verkställande staten avser att anpassa påföljden och i så fall på vilket sätt. Information som har betydelse för bedömning enligt denna punkt kan emellertid komma den behöriga myndigheten till handa först efter det att domen och intyget sänts över till den verkställande staten. Det kan i sådana fall bli aktuellt att återkalla intyget, se avsnitt 17.5.

17.2.7 Hinder mot att överföra verkställigheten

Bedömning: Det bör inte införas en bestämmelse som erinrar om att hinder mot att överföra verkställighet föreligger om ett överförande står i strid mot Europakonventionen.

I vissa fall kan förhållandena vara sådana att ett överförande av verkställigheten till en annan medlemsstat inom EU inte är möjlig. Ett överförande av verkställigheten får aldrig ske om förhållandena är sådana att det enligt utlänningslagen (2005:719) föreligger hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten.³ Ett överförande av verkställigheten får inte heller ske om det skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelse såsom Europakonventionen. Sådana fall torde vara mycket ovanliga i förhållandet mellan medlemsstaterna inom EU.

Som närmare beskrivs i avsnitt 11.2.7 kan det som exempel råda hinder mot överförande om den verkställande statens bestämmelser om villkorlig frigivning innebär att den dömda får avtjäna en väsentligen större del av påföljden och detta kan antas utgöra ett brott mot artikel 5 i Europakonventionen. Vidare kan det råda hinder om anstaltsförhållandena i den andra medlemsstaten är så oacceptabla att det innebär en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen, se även avsnitt 5.2. Om den behöriga myndigheten antar att det kan finnas hinder mot att överföra verkställigheten av en svensk dom till en annan medlemsstat, ska yttrande inhämtas från Migrationsverket. Denna skyldighet kan regleras i förordning.

I förslaget till en ny lag om internationell straffverksställighet har vi gjort bedömningen att även om mycket talar för att i lagen tas in en erinran om Europakonventionens tillämplighet, så bör en sådan inte tas in i den nya lagen. Detta mot bakgrund av att lagstiftaren i flera fall avstått att införa uttryckliga regler som hänvisar till grundlag och Europakonventionen, se närmare avsnitt 11.2.7. Av samma skäl bör det inte heller i den nya lagen som genomför rambeslutet tas in någon sådan erinran.

17.3 Begäran om tvångsmedel

Förslag: I fall där den dömda befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den verkställande staten anhåller den dömda personen eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium i avvaktan på den verkställande statens beslut om erkännande och verkställighet.

³ Jfr prop. 1972:98 s. 92.

Enligt artikel 14 får den utfärdande staten, när den dömda personen befinner sig i den verkställande staten, begära att den verkställande staten ska anhålla den dömda personen eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa att den dömda personen stannar kvar på dess territorium. En sådan begäran kan ges innan domen och intyget anlänt eller före beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden och åtgärden får ske i avvaktan på ett beslut om erkännande av domen och verkställighet av domen. Påföljden får inte förlängas till följd av att någon period tillbringats i häkte på grund härav.

Det kan här handla om situationer när den dömda återvänt till sitt hemland innan han eller hon påbörjat att avtjäna den svenska påföljden eller i fall där den dömda flytt till hemlandet under pågående verkställighet. Om den behöriga myndigheten i en sådan situation bedömer att det finns förutsättningar att sända över den svenska domen för verkställighet i den andra medlemsstaten bör den behöriga myndigheten i enlighet med artikel 14 kunna begära om tvångsmedel när det finns skäl att säkerställa att personen stannar i den andra medlemsstaten. Detta bör framgå av lagen.

Den behöriga myndigheten har möjlighet att i intyget enligt bilaga I till rambeslutet under punkten e) fylla i att en sådan framställning görs eller att en sådan framställning redan gjorts.

17.4 Beslut och översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

Förslag: Kriminalvården eller Socialstyrelsen prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

Den behöriga myndigheten ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten. Domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Den svenska domen ska skickas skriftligen tillsammans med ett intyg enligt bilaga I till rambeslutet. Intyget ska av den behöriga myndigheten översättas till den verkställande statens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar.

17.4.1 Hur förfarandet inleds

Frågan om en svensk dom om frihetsberövande påföljd bör sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet kan initieras på olika sätt. Det kan vara fråga om att den verkställande staten kommer med en sådan begäran, genom den dömde själv eller genom att de svenska behöriga myndigheterna initierar frågan. Enligt artikel 4.5 i rambeslutet får den verkställande staten på eget initiativ begära att den utfärdande staten översänder domen tillsammans med intyget. Den dömda personen får också begära att de behöriga myndigheterna i den utfärdande eller den verkställande staten inleder ett förfarande för att översända domen och intyget. Sådana framställningar innebär inte någon skyldighet för den utfärdande staten att översända domen tillsammans med intyget.

I gällande rätt finns en skyldighet för Kriminalvården att i fall där det kan antas att verkställigheten av ett utdömt fängelsestraff kan anförtros en annan stat, upplysa den dömde om detta och om innebörden av att verkställigheten överförs. När det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård ligger denna skyldighet på chefsöverläkaren vid den enhet där den dömde vårdas (18 § IVF). Denna skyldighet grundar sig på överförandekonventionen. I förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet bedömer vi att det ska finnas en motsvarande upplysningsskyldighet som ska gälla oavsett vilken konvention eller överenskommelse som tillämpas och att skyldigheten avseende sluten ungdomsvård ska åläggas Statens institutionsstyrelse, se avsnitt 11.3. Någon upplysningsskyldighet gentemot den dömde angående möjligheten att kunna överföra straffverkställighet enligt rambeslutet finns inte. Vi bedömer dock att en upplysningsskyldighet även ska finnas i de fall när det kan antas att verkställigheten av en frihetsberövande påföljd kan komma att kunna överföras i enlighet med rambeslutet. En motsvarande bestämmelse om upplysningsskyldighet bör därför tas in i den nya förordningen. När det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård bör det även framgå att chefsöverläkaren ska underrätta Socialstyrelsen om den dömde önskar ett överförande. Statens institutionsstyrelse bör på motsvarande sätt underrätta Kriminalvården vid sluten ungdomsvård.

När ett ärende initierats, oavsett om detta gjorts av den dömde själv, den verkställande staten eller av myndigheten, ska myndigheten enligt vad som beskrivs i avsnitt 17.4.2 pröva ärendet och fatta slutligt beslut. Endast en upplysning till den dömde om möj-

ligheten att överföra verkställighet ska inte innebära att ett ärende initierats.

17.4.2 Prövning och beslut

Den behöriga myndigheten har att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och göra de lämplighetsavvägningar som krävs i det enskilda fallet, se avsnitt 17.2. Myndigheten har därefter att fatta ett beslut om domen tillsammans med intyg ska sändas till en annan medlemsstat. Detta bör framgå av lagen. I fall där den behöriga myndigheten bedömer att det kan finnas förutsättningar för ett överförande torde samråd med den behöriga myndigheten i den verkställande staten som regel hållas innan beslut fattas. I ärenden inom det tvingande samarbetsområdet får den behöriga myndigheten emellertid avgöra från fall till fall om samråd behövs eller inte.

För Kriminalvårdens och Socialstyrelsens handläggning och beslut gäller förvaltningslagen (1986:223), om inte något annat sägs. Detta innebär bl.a. att beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången och hur den dömde kan överklaga det. Myndigheternas slutliga beslut ska enligt vårt förslag kunna överklagas till allmän domstol, se närmare avsnitt 19.2.

Den dömda personen ska av den behöriga myndigheten underrättas om beslutet att översända domen med intyget. Detta ska göras på ett språk som han eller hon förstår och med hjälp av det standardformulär för underrättelse som anges i bilaga II till rambeslutet. Om den dömda personen befinner sig i den verkställande staten, när beslutet fattas, ska formuläret översändas till den verkställande staten, som ska underrätta den dömda personen om detta (artikel 6.4). Underrättelse till den dömda personen bör även ske när den behöriga myndigheten beslutar att inte sända över domen till en annan medlemsstat eller om ett beslut fattas om att återkalla en begäran om verkställighet i en annan medlemsstat. Krav på underrättelse i dessa fall bör framgå av förordning.

17.4.3 Översändande av den svenska domen

Artikel 5 i rambeslutet innehåller bestämmelser om översändande av domen och intyget. Domen, eller en bestyrkt kopia av den, ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. En bestämmelse om att det är den behöriga myndigheten som har att sända över domen till en behörig myndighet i den verkställande staten bör tas in i lagen.

Varje medlemsstat har att till rådets generalsekretariat underätta om vilka myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten ändå i något fall inte är känd för Kriminalvården, eller Socialstyrelsen ska myndigheten vidta alla nödvändiga efterforskningar för att få sådan information från den verkställande staten (artikel 5.4). Inom EU har inrättats ett rättsligt nätverk med kontaktpersoner i de olika länderna. De behöriga myndigheterna kan genom nätverket få upplysningar om vilken myndighet som är behörig i den verkställande staten.

Av artikel 5.3 i rambeslutet framgår att den utfärdande staten ska översända domen tillsammans med intyget till endast en verkställande stat åt gången. Detta bör framgå av den nya lagen.

Till domen ska alltså ett intyg bifogas som i princip ska innehålla all den information som krävs för att den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska kunna ta ställning till frågan om erkännande av domen och verkställighet av den frihetsberövande påföljden. Intygets utformning framgår av bilaga I till rambeslutet. Intyget ska utfärdas av den behöriga myndigheten. Myndigheten ansvarar också för att intyget är utfärdat på, eller översatt till, ett språk som godtas av den stat där verkställigheten är tänkt att äga rum (artikel 23.1).

När det gäller sättet att sända över domen anges i rambeslutet att denna och intygets äkthet ska kunna verifieras. Ett krav på skriftlighet bör framgå av förordning. På vilket sätt handlingarna kan sändas över beror på lagstiftningen i de båda staterna. Det vanliga torde vara att handlingar sänds över per post. Om det är möjligt att sända över handlingar per exempelvis telefax eller e-post får avgöras i varje enskilt fall.

Utgångspunkten är att all information som är väsentlig för den verkställande staten ska framgå av intyget och att någon översättning av domen därför inte krävs (artikel 23.2). Den verkställande staten kan dock i enlighet med artikel 23.3 ha lämnat en förklaring

om att den under vissa förutsättningar ska kunna begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till ett annat språk. De flesta medlemsstater som hittills genomfört rambeslutet har lämnat en sådan förklaring. En begäran om översättning ska göras efter samråd mellan de behöriga myndigheterna i de aktuella medlemsstaterna. Även detta kan framgå av förordning.

Den behöriga myndighetens slutliga beslut att översända en svensk dom till en annan medlemsstat ska enligt våra förslag kunna överklagas, se avsnitt 19.2. Domen, jämte intyg, bör därför sändas över till den verkställande staten först efter det slutliga beslutet om att sända över domen vunnit laga kraft.

17.5 Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet

Förslag: Den behöriga myndigheten får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.

Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom om den frihetsberövande påföljd som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av svensk myndighets beslut.

17.5.1 Återkallelse på grund av ändrade förutsättningar

Enligt artikel 13 i rambeslutet får den utfärdande staten, så länge verkställigheten av påföljden i den verkställande staten inte har påbörjats, återkalla intyget från den staten och ska då uppge skälen till detta. Den verkställande staten ska efter det att intyget återkallats inte längre verkställa påföljden. En fråga om att återkalla begäran, som skett genom översändande av domen och intyget, kan uppkomma både före och efter att den verkställande staten beslutat om erkännande och verkställighet.

Den behöriga myndigheten bör kunna fatta beslut om att återkalla sin begäran när myndigheten bedömer att någon av de förutsättningar som anges i lagen inte längre kan anses uppfylld. En sådan bestämmelse bör därför tas in i lagen.

Fråga om återkallelse torde bli aktuellt framförallt när den behöriga myndigheten får ytterligare information från den verkställande staten som gör att ytterligare överväganden i t.ex. lämplighetsfrågan bör göras. Det kan exempelvis vara fråga om information om den verkställande statens tillämpliga bestämmelser om för-tida eller villkorlig frigivning (jfr artikel 17.3) eller den verkställande statens beslut om att anpassa påföljden.

Ett beslut om återkallelse bör på motsvarande sätt som beslutet om att översända den svenska domen kunna överklagas till allmän domstol, se avsnitt 19.2.

17.5.2 Återkallelse när påföljden bortfallit

Enligt artikel 19 har både den utfärdande och den verkställande staten rätt att bevilja amnesti eller nåd. Däremot är det endast den utfärdande staten som har rätt att besluta angående en ansökan om omprövning av den aktuella domen. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om varje beslut eller åtgärd som innebär att påföljden omedelbart eller inom en viss tid inte längre kan verkställas. Den verkställande staten ska då upphöra med verkställigheten av påföljden (artikel 20).

Om straffet preskriberats enligt svenska regler eller om nåd eller amnesti beviljats eller om en omprövning av domen innebär att påföljden inte ska verkställas ska påföljden inte längre verkställas. Den behöriga myndigheten ska i sådana fall utan dröjsmål återkalla sin begäran om verkställighet i den andra medlemsstaten. Detta bör framgå i lagen. Underrättelseskyldigheten kan framgå av förordning. Ett beslut om återkallelse på denna grund bör inte kunna överklagas.

17.6 Fortsatt verkställighet i Sverige

Förslag: När en svensk dom har sänts över till den verkställande staten, får verkställigheten av den påföljd som avses med begäran påbörjas i Sverige endast om den dömda är häktad. Påföljden får dock verkställas i Sverige om Kriminalvården eller Socialstyrelsen har återkallat begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den behöriga myndigheten i den

verkställande staten har meddelat att begäran avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Enligt artikel 22 i rambeslutet gäller som huvudregel att den utfärdande staten inte får fortsätta verkställigheten av påföljden, när verkställigheten har påbörjats i den verkställande staten. Detta innebär således att den dömda personen redan befinner sig i eller har överförs till den verkställande staten.

När den dömda överförs till den verkställande staten är det självklart att verkställigheten inte kan påbörjas eller fortsätta i Sverige. I förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet finns en motsvarighet till dagens bestämmelse i 29 § första stycket och 34 a § tredje stycket IVL om att sedan framställning vidarebefordrats, får verkställighet av påföljd som avses med framställningen inte påbörjas här i landet, om inte den dömda är häktad, se avsnitt 11.7. Detta innebär att en dömd person som är på fri fot och för vilken framställning gjorts om överförande av straffverkställighet inte ska påbörja sin verkställighet i Sverige. Bestämmelsen avser alltså inte den som redan påbörjat sin verkställighet i Sverige eller som är häktad. Bestämmelsen i IVL härrör från brottmålsdomskonventionen, men gäller även vid tillämpning av överförandekonventionen. Även om rambeslutet inte uppställer något krav på att dömda på fri fot inte ska påbörja verkställigheten i den utfärdande staten efter att domen översänts till en annan medlemsstat bedömer vi att en motsvarande bestämmelse bör införas i lagen som genomför rambeslutet. På så sätt uppnås en mer enhetlig reglering och tillämpning.

I fall där den svenska behöriga myndigheten beslutat att återkalla en begäran om erkännande och verkställighet i den verkställande staten på grund av ändrade förhållanden ska verkställigheten kunna ske i Sverige. Detsamma gäller om den verkställande staten underrättar om ett beslut att inte erkänna domen och verkställa påföljden eller att verkställighet inte kan äga rum i den staten. Det kan exempelvis vara fråga om fall där den behöriga myndigheten i den verkställande staten underrättar om att den dömda personen, som överförs, har rymt från verkställigheten (artikel 21 h och 22.2). En annan orsak till att verkställigheten inte kan äga rum i den verkställande staten är om det i praktiken är omöjligt att verkställa påföljden på grund av att den dömda personen inte kan påträffas på dess territorium (artikel 21 b).

17.7 Överförande av den dömde

Förslag: Om den dömde befinner sig i Sverige när den verkställande statens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden vunnit laga kraft, ska han eller hon överföras till den verkställande staten så snart som möjligt eller senast inom trettio dagar. Överförandet får, om det finns särskilda skäl, ske vid en viss senare tidpunkt.

Kriminalvården ska se till att den dömde transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Vid sådan verkställighet får Kriminalvården begära hjälp av polismyndighet. Vidare får den som ska överföras, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhändertaras och tas i förvar av polismyndigheten, dock längst 48 timmar.

Av artikel 15.1 i rambeslutet framgår att om den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten ska han eller hon överföras till den verkställande staten vid en tidpunkt som de behöriga myndigheterna i de båda staterna kommer överens om, dock senast trettio dagar efter det att den verkställande staten har fattat det slutgiltiga beslutet om att erkänna domen och verkställa påföljden. Enligt artikel 15.2 i rambeslutet ska om oförutsedda omständigheter hindrar ett överförande inom denna tidsfrist de behöriga myndigheterna omedelbart kontakta varandra. Överförandet ska äga rum så snart dessa omständigheter inte längre föreligger. Myndigheterna ska då komma överens om en ny tidpunkt för överförande, vilken ska äga rum inom tio dagar från och med den nya tidpunkt som överenskommits.

I fall där den dömde befinner sig i den utfärdande staten ska alltså de behöriga myndigheterna i den utfärdande och verkställande staten samråda om överförandet och en tidpunkt bestämmas, dock senast inom trettio dagar efter den verkställande statens beslut. Detta bör framgå av lagen. Som framgår ovan finns en undantagsbestämmelse i rambeslutet gällande tidsfristen om trettio dagar om oförutsedda omständigheter hindrar att den dömda personen överförs inom den bestämda tidsfristen. En möjlighet att överförande sker vid en annan tidpunkt om det föreligger särskilda skäl bör därför framgå av lagen. Det ska enligt rambeslutet vara fråga om oförutsedda omständigheter för att detta ska få ske.

Hur överförandet av den dömda personen i praktiken ska gå till regleras inte närmare i rambeslutet. Däremot framgår att det är den utfärdande staten som står för kostnaderna för överförandet av den dömda personen till den verkställande staten (artikel 24).

I dag är det Kriminalvården som ska se till att den dömda ska överföras till den stat där en frihetsberövande påföljd ska verkställas. Myndigheten kan om det behövs begära hjälp av polismyndighet på den ort där den dömda vistas. Vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska Socialstyrelsen underrätta Kriminalvården om att påföljden ska verkställas utomlands (22 första och andra styckena IVF), se avsnitt 3.1.1. Vi föreslår i den nya lagen om internationell straffverkställighet att detta alljämt ska gälla. Som framgår i avsnitt 11.8 föreslår vi att bestämmelserna om transporter av frihetsberövade personer ska regleras i lag i stället för i förordning. Däremot kan Socialstyrelsens underrättelseskyldighet regleras i förordning. Vi föreslår dessutom att den som ska överföras får, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhändertas och tas i förvar av polismyndigheten, dock längst under 48 timmar. Motsvarande bestämmelser om transporten bör tas in i den nya lagen som genomför rambeslutet. Detta bör ske genom en gemensam bestämmelse i lagen, jfr avsnitt 18.9.

17.8 Specialitetsprincipen

Förslag: Om någon har överförts till den verkställande staten och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till den svenska behöriga myndigheten om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet ska 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas. Behörig tingsrätt är därvid Stockholms tingsrätt.

I artikel 18 i rambeslutet behandlas den s.k. specialitetsprincipen. Denna innebär att en person som överförts till den verkställande staten enligt rambeslutet inte får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet, än det brott för vilken personen överförts (artikel 18.1). Specialitetsbestämmelsen gäller emellertid inte i ett antal undan-

tagsfall som anges i artikel 18.2 i rambeslutet. Ett av undantagsfallen är enligt 18.1 g) när den utfärdande staten ger sitt tillstånd.

Av artikel 18.3 framgår att en framställning om tillstånd ska överlämnas till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten tillsammans med de uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och åtföljas av en översättning enligt artikel 8.2 däri. Tillstånd ska av den utfärdande staten ges om det föreligger en skyldighet att överlämna personen enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Beslutet ska fattas senast 30 dagar efter det att framställningen har mottagits. I de situationer som anges i artikel 5 i det rambeslutet måste garantier som föreskrivs i den artikeln lämnas av den utfärdande staten. Lydelsen överensstämmer helt med artikel 27.4 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder om möjlighet till åtal för andra brott. Tillstånd till utvidgat överlämnande och vidareöverlämnande regleras i 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder. Ärendet prövas i dessa fall med tillämpning av 2–5 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder.

Den prövning som i Sverige ska göras efter att den verkställande staten begärt tillstånd ska alltså ske i enlighet med förfarandet i lagen om en europeisk arresteringsorder. En hänvisning kan därför göras till den lagen. Enligt 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder är behörig tingsrätt i ärendet den som prövade frågan om överlämnande. Vi bedömer att ärenden i de fall som avses enligt denna lag ska handläggas av Stockholms tingsrätt, vilket ska framgå av lagen.

Enligt rambeslutet ska framställningen om tillstånd i dessa fall ges in till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Enligt lagen om en europeisk arresteringsorder beslutar tingsrätten efter framställning av åklagaren. Kriminalvården eller Socialstyrelsen ska därför när de tagit emot en framställning vidarebefordra denna till åklagarmyndigheten. Detta kan framgå av förordning.

I 5 kap. 3 § lagen om en europeisk arresteringsorder anges en tidsfrist om trettio dagar för rättens prövning. I här avsedda fall ska bestämmelsen, i enlighet med artikel 15.3 i rambeslutet, tillämpas på så sätt att tingsrätten ska meddela beslut om framställningen inom trettio dagar efter det att framställningen mottogs. Med hänsyn till den korta tidsfristen är det angeläget att den behöriga myndigheten omedelbart efter mottagande av en sådan framställning vidarebefordrar denna till åklagarmyndigheten.

17.9 Översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk arresteringsorder

Förslag: I ett ärende om erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat där artikel 4.6 eller 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder tillämpats, ska lagens förutsättningar inte gälla. Däremot ska övriga bestämmelser i lagen tillämpas även i dessa ärenden.

I det intyg som ska bifogas när domen översänds till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet, ska det lämnas uppgifter om eventuell tidigare europeisk arresteringsorder (intygets punkt f). Fråga om överförande av verkställigheten av en svensk frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat till följd av att en europeisk arresteringsorder utfärdats kan uppkomma i två fall. Det första fallet avser när en begäran om överlämnande enligt en svensk arresteringsorder för verkställighet av en svensk frihetsberövande påföljd, avslagits av den andra medlemsstaten på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden (artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder). Det andra fallet avser när en person överlämnats till Sverige för lagföring med det villkoret att han eller hon återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en med anledning av överlämnandet utdömd frihetsberövande påföljd (artikel 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder).

Enligt artikel 25 i rambeslutet ska bestämmelserna i rambeslutet gälla i tillämpliga delar, i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, vid verkställighet av påföljder i de fall där en medlemsstat åtar sig att verkställa påföljden enligt artikel 4.6 i det rambeslutet eller där den i enlighet med artikel 5.3 i det rambeslutet har ställt som villkor att personen, i syfte att undvika straffrihet, ska återsändas för att avtjäna påföljden i den berörda medlemsstaten.

En svensk arresteringsorder för lagföring utfärdas av åklagare, 3 § förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, till förordningen. En svensk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd utfärdas av Rikspolisstyrelsen på begäran av Kriminalvården, Social-

styrelsen eller Statens institutionsstyrelse (4 § till-förordningen). Den utfärdande myndigheten har i samband med prövningen av en svensk arresteringsorder att pröva frågor om garantier som den verkställande myndigheten kräver för överlämnande. Vid överlämnande för lagföring prövar Riksåklagaren frågor om garantier som hänför sig till villkor om återförande av den eftersökte (12 § till-förordningen). Möjligheten för den verkställande medlemsstaten att avslå en arresteringsorder för verkställighet av frihetsberövande påföljd med åtagande att själv verkställa påföljden är begränsad till fall där den dömda uppehåller sig i och är medborgare eller bosatt i den verkställande staten. När det gäller möjligheten att villkora en arresteringsorder för lagföring är denna begränsad till fall där personen är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten. Möjligheterna att avslå eller villkora en svensk arresteringsorder hänför sig alltså till fall där den eftersökte har en stark anknytning till den andra medlemsstaten.

Som framgår ovan omfattar rambeslutet även dessa två fall som inletts genom en arresteringsorder. I fall där överförande till Sverige för lagföring skett med villkor om återförande, ska åklagaren, när en dom om frihetsberövande påföljd vunnit laga kraft mot den dömda, pröva om förutsättningarna för återförande är uppfyllda. Om åklagaren bedömer att återförande ska ske ska Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse underrättas (14 § första och andra styckena till-förordningen). I fall där en svensk arresteringsorder avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten ska Rikspolisstyrelsen underrätta Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse härom (15 § till-förordningen). Detta bör alltså gälla även fortsättningsvis. Detta innebär att den behöriga myndigheten efter en sådan underrättelse inte har att pröva förutsättningarna enligt den här föreslagna lagen. Istället är det redan klart att ett överförande av verkställigheten ska ske.

Enligt gällande rätt har den ansvariga myndigheten att därefter se till att verkställigheten överförs till den andra medlemsstaten, att personen förs dit och att den andra staten underrättas. Enligt rambeslutet ska emellertid de krav som ställs i förfarandet i rambeslutet användas även i dessa fall. Det gäller exempelvis att domen ska över-sändas tillsammans med intyget i enlighet med bilaga 1 i rambeslutet samt att den dömda, när han eller hon befinner sig i Sverige, ska överföras inom vissa tidsfrister. De förfaranderegler som föreslås i den nya lagen bör alltså tillämpas även i de fall ärendet på-

börjats med en europeisk arresteringsorder. Vi bedömer därför att en hänvisning till dessa bestämmelser bör tas in i till-förordningen.

Enligt till-förordningen ska Statens institutionsstyrelse underrättas av åklagaren eller Rikspolisstyrelsen om påföljden är sluten ungdomsvård. Eftersom Statens institutionsstyrelse är verkställande myndighet avseende sluten ungdomsvård och behöver få vetskap om när ett överförande av verkställigheten ska ske till en annan medlemsstat, så bör detta gälla även fortsättningsvis. I den här föreslagna lagen är emellertid Kriminalvården behörig myndighet när den frihetsberövande påföljden avser sluten ungdomsvård. Statens institutionsstyrelse ska därför i sin tur underrätta Kriminalvården om att överförande av verkställigheten ska ske till en annan medlemsstat. Även detta bör framgå av till-förordningen.

18 Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd som har beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

18.1 Inledning

Som framgår i avsnitt 16.4.3 föreslår vi att Kriminalvården, vid påföljd som kan antas verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid påföljd som kan antas verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård, ska vara behöriga myndigheter att ta emot och pröva om en utländsk dom om frihetsberövande påföljd som meddelats i en annan medlemsstat inom EU ska erkännas och verkställas i Sverige. Detta överensstämmer med våra förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet när Sverige är verkställande stat.

På motsvarande sätt som vid utformningen av den nya lagen om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.1 anser vi att det av den nya lagen på ett tydligt sätt ska framgå vilka grundläggande förutsättningar som ska gälla för att en utländsk dom om frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige. Vidare ska det framgå vilka omständigheter som kan utgöra grund för den behöriga myndigheten att avslå en begäran om erkännande och verkställighet i Sverige, dvs. hinder mot verkställighet. En utgångspunkt är att de båda lagarna ska vara uppbyggda på liknande sätt. Lagen som genomför rambeslutet får emellertid delvis en annan utformning mot bakgrund av innehållet i rambeslutet, t.ex. om det tvingande samarbetsområdet. Vidare beaktas genomförandet av

tidigare rambeslut på straffverkställighetsområdet och utformningen av dessa lagar.

18.2 Allmänna förutsättningar

18.2.1 Anknytningskrav

Förslag: En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit.

Som tidigare beskrivits är det grundläggande syftet med rambeslutet att överförande av straffverkställighet ska äga rum när verkställigheten av påföljden i den verkställande staten underlättar en social återanpassning av den dömda personen (artikel 3). Detta är en grundläggande förutsättning som bör framgå av lagen. Som framgår närmare i avsnitt 18.2.2 innebär rambeslutet att viss anknytning till den verkställande staten omfattas av det tvingande samarbetsområdet. Den verkställande staten har i dessa fall att godta den utfärdande statens bedömning i frågan om att den sociala återanpassningen underlättas av ett överförande av straffverkställigheten.

Även i vårt förslag till den nya lagen om internationell straffverkställighet ingår ett krav på social återanpassning i de grundläggande förutsättningarna för ett överförande av verkställighet till Sverige, se avsnitt 12.2.1. Bedömningen av kravet bör ske på samma sätt oavsett vilken lag som tillämpas. Sammanfattningsvis handlar det om en helhetsbedömning av samtliga anknytningsfaktorer till respektive land, se avsnitt 12.2.1. Denna bedömning ska även göras vid fråga om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder som dömts ut i Sverige, se avsnitt 17.2.2.

Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har att, utanför det tvingande samarbetsområdet, samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten innan domen sänds över. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten kan under ett sådant samråd lämna ett motiverat yttrande till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, enligt vilket verkställande av påföljden i den verkställande staten inte skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala och gynnsamma återanpassning till samhället (artikel 4.4). Om den behöriga myndigheten bedömer att ett överförande till Sverige kan antas under-

lättas den dömdes sociala återanpassning och även övriga förutsättningar enligt lagen är uppfyllda ska ett medgivande till att överlämna domen utan dröjsmål lämnas till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten (jfr artikel 4.3). En bestämmelse härom bör tas in i förordning.

18.2.2 Det tvingande samarbetsområdet

Förslag: En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om den dömde

- är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
- är svensk medborgare och kan komma att utvisas eller avvisas hit efter verkställighet av påföljden till följd av domen, eller
- är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och den utfärdande staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

En dömd person som faller inom det tvingande samarbetsområdet presumeras ha en sådan anknytning till den verkställande staten att kravet på en social återanpassning uppfylls. Det avser enligt artikel 4.1 a) fall där den dömde personen är medborgare och bor i den verkställande staten eller enligt artikel 4.1 b) fall där den dömde personen är medborgare och kommer att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställighet av påföljden.

Det är den utfärdande staten som bedömer om en dömd person omfattas av det tvingande samarbetsområdet och om domen ska sändas över för erkännande och verkställighet i den verkställande staten. Den verkställande staten har i dessa fall att erkänna och verkställa domen om det inte föreligger någon omständighet som enligt rambeslutet kan utgöra hinder mot verkställighet.

Skyldigheten att erkänna och verkställa en utländsk dom inom det tvingande samarbetsområdet bör framgå av lagen. Om den svenska behöriga myndigheten bedömer att den dömdes sociala återanpassning, trots anknytningen inom det tvingande samarbetsområdet, inte skulle underlättas av ett överförande hit har myndigheten möjlighet att avge ett motiverat yttrande härom till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Den utfärdande staten får därefter bedöma om intyget ska återkallas eller inte (artikel 4.4).

Som framgår i avsnitt 16.3 föreslår vi att det tvingande samarbetsområdet bör utvidgas avseende dömda som omfattas av artikel 4.7 a), dvs. i fall där den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd. I de fall den utfärdande staten gjort en motsvarande anmälan är Sverige således förpliktad att erkänna och verkställa en utländsk dom som översänts hit. Även skyldigheten att erkänna och verkställa en utländsk dom inom det utvidgade tvingande samarbetsområdet bör framgå av lagen. Bestämmelsen bör utformas på motsvarande sätt som vid överförande av verkställighet från Sverige, se avsnitt 17.2.3. Detta innebär att den dömda ska vara bosatt i Sverige och ha vistas lagligt utan avbrott under minst fem år här. I den mån det framkommer att den dömda inte kommer att få behålla sin permanenta uppehållsrätt eller sitt permanenta uppehållstillstånd i Sverige är förutsättningarna inte uppfyllda.

18.2.3 Den dömdes samtycke

Förslag: En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om den dömda har samtyckt till att verkställigheten överförs hit. Samtycke krävs dock inte om den dömda

- är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
- kan komma att utvisas eller avvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
- har flytt till Sverige på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom där.

Enligt rambeslutets artikel 4.1 och 6.1 krävs den dömdes samtycke till överförandet om inte någon av de tre situationer som anges i artikel 6.2 är tillämplig. Den dömdes samtycke får inte krävas när den dömda är medborgare och bor i den verkställande staten, när den dömda kommer utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställighet av påföljden eller när den dömda flytt till den verkställande staten, jfr avsnitt 17.2.4. Enligt artikel 9.1 b) får erkännande och verkställighet vägras om de kriterier som anges i artikel 4.1 inte är uppfyllda.

Kravet på den dömdes samtycke bör framgå i lagen som en förutsättning för att den behöriga myndigheten ska erkänna och verkställa domen. Vidare bör framgå i vilka undantagsfall samtycke inte krävs. Det kan konstateras att det i ärenden som omfattas av det tvingande samarbetsområdet aldrig kan ställas ett krav på den dömdes samtycke. Däremot kan krav på samtycke ställas inom det utvidgade samarbetsområdet.

I samtliga ärenden har den behöriga myndigheten, oavsett om samtycke krävs eller inte, att ta hänsyn till den dömdes inställning till överförandet. Detta ingår som en del bedömningen av kravet på den sociala återanpassningen. Även om det är den utfärdande staten som gör bedömningen inom det tvingande samarbetsområdet, kan som nämnts ovan den behöriga myndigheten lämna ett motiverat yttrande till den utfärdande staten om att den dömdes sociala återanpassning inte skulle underlättas av att verkställigheten överförs till Sverige. I flertalet ärenden kommer uppgifter om den dömdes samtycke och inställning finnas i intyget som översänds av den utfärdande staten. I ärenden där den dömde redan befinner sig i Sverige har emellertid den behöriga myndigheten att inhämta upplysningar om den dömdes samtycke och inställning. Bestämmelse härom kan tas in i förordning.

18.2.4 Övriga förutsättningar

Förslag: En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om

- domen har vunnit laga kraft,
- den dömde befinner sig i Sverige eller i den utfärdande staten, och
- den tid av påföljden som återstod att avtjäna när domen kom in till den behöriga myndigheten uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Lagakraftvunnen dom

En dom ska enligt rambeslutet ha vunnit laga kraft (artikel 1 a). Detta bör på motsvarande sätt som i förslaget till den nya lagen om internationell straffverkställighet utgöra en förutsättning för erkännande och verkställighet i Sverige som anges i lagen, jfr avsnitt 12.2.3.

Den dömda befinner sig i den utfärdande staten eller i Sverige

I artikel 3 i rambeslutet framgår att rambeslutet ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller i den verkställande staten. Av artikel 4.1 följer att en dom endast kan sändas över till den verkställande staten om den dömda befinner sig i den utfärdande staten eller den verkställande staten. Enligt artikel 9.1 b) kan den behöriga myndigheten i den verkställande staten vägra att erkänna domen och verkställa påföljden om de kriterier som anges i artikel 4.1 inte är uppfyllda. Kravet på att den dömda ska befinna sig i den utfärdande staten eller i Sverige bör framgå som en förutsättning i den nya lagen.

Återstående tid för verkställighet

Rambeslutet ger möjlighet för den verkställande staten att vägra verkställighet när mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten (artikel 9.1 h).

Enligt förslaget till den nya lagen om internationell straffverkställighet ska ett sådant krav på återstående tid av påföljden att avtjäna tas upp som en förutsättning i lagen, se avsnitt 12.2.3. Förutsättningen bygger på att det som huvudregel inte är meningsfullt att genomföra ett överförande av verkställighet när kortare tid än sex månader återstår. Även i den nya lagen som genomför rambeslutet bör detta framgå som en förutsättning för att de behöriga myndigheterna ska erkänna och verkställa en utländsk dom. Om det från den utfärdande staten finns information om en tidigaste dag för villkorlig frigivning i den staten bör detta beaktas vid avgörande av hur lång tid av påföljden som återstår att avtjäna.

På motsvarande sätt som när Sverige är utfärdande stat bör det finnas en undantagsregel när särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige, se avsnitt 17.2.5. Som anförts i de

tidigare avsnitten kan det vara fråga om att ett överförande ändå bör ske av humanitära skäl. Det kan också vara fråga om kortare straff än sex månader när verkställigheten ännu inte påbörjats i den utfärdande staten och den dömde redan befinner sig i Sverige.

18.3 Hinder mot erkännande och verkställighet

Förslag: En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom ska avslås om

- gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag om det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i den s.k. listan och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,
- det skulle strida mot principen om *ne bis in idem*,
- den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
- verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
- gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,
- påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här,
- vid utevarodom när det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 9.1 i) är uppfyllt, eller
- den utfärdande staten inte har lämnat tillstånd enligt specialitetsprincipen.

Även om det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet får en utländsk dom erkännas och verkställas om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

Bedömning: Det införs inte i lagen någon uttrycklig hänvisning till de svenska grundlagarna eller till Europakonventionen.

18.3.1 Inledande överväganden

I artikel 9 i rambeslutet anges olika skäl för att den verkställande staten får vägra att erkänna domen och verkställa påföljden. En verkställande stat kan också enligt artikel 3.4 samt skäl 13 och 14 vägra verkställighet om en sådan skulle komma i konflikt med de grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 i EU-fördraget. Det är fråga om en uttömmande reglering av de vägransgrunder som får tillämpas och följer därmed den konstruktion som har använts i flera andra rambeslut om ömsesidigt erkännande. Enligt direktiven ska utredaren ta ställning till i vilken utsträckning Sverige ska utnyttja möjligheterna att vägra verkställighet. Vidare ska övervägas om vägransgrunderna som bör tillämpas ska vara obligatoriska eller fakultativa.

Enligt artikel 9.1 a) får en begäran om erkännande och verkställighet avslås om intyget enligt artikel 4 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen och inte har kompletterats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten bestämt. Möjligheten till avslag i dessa fall behandlas i avsnitt 18.5.6. Som framgår under avsnitt 18.2 har vi valt att låta några vägransgrunder i artikel 9 utgöra förutsättningar i den nya lagen. Det handlar om möjligheten enligt artikel 9.1 b) att avslå en begäran när de kriterier som anges i artikel 4.1 inte är uppfyllda, dvs. att den dömde inte finns i den utfärdande och verkställande staten samt krav på den dömdes anknytning och samtycke, se avsnitt 18.2.1–18.2.4. Vi har även valt att låta vägransgrunden i artikel 9.1 h) om att mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna utgöra en förutsättning i lagen, se avsnitt 18.2.4.

Övriga vägransgrunder enligt artikel 9 behandlas i detta avsnitt och anges, i förekommande fall, som hinder mot erkännande och verkställighet i lagen. Utifrån praxis kan konstateras att det rör sig om omständigheter som är mycket ovanliga eller inte har förekommit alls, se avsnitt 12.3.1. Den behöriga myndigheten kommer alltså endast att behöva pröva dessa i undantagsfall när det i ett ärende framkommer att hinder kan föreligga. Som beskrivs i avsnitt 12.3.1 är en utgångspunkt för våra förslag att utformningen av vägransgrunderna ska vara så lika som möjligt i den nya lagen om

internationell straffverkställighet och den nya lagen som genomför rambeslutet. Innehållet i rambeslutet samt de olika konventioner som regleras genom IVL innebär emellertid vissa skillnader. Vid utformningen av den nu behandlade lagen ska även hänsyn tas till tidigare genomförda rambeslut. Enligt utredningens direktiv ska i förhållande till tidigare rambeslut en konsekvent och så enhetlig reglering som möjligt eftersträvas.

När det gäller frågan om vägransgrunderna bör utformas som obligatoriska eller fakultativa gör vi samma överväganden som vid utformningen i den nya lagen om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.3.1. Detta innebär att huvudregeln enligt lagen ska vara att en begäran ska avslås om någon av grunderna enligt lagen föreligger. Detta motsvarar den utformning som valts i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU.¹ En väsentlig skillnad gentemot dessa lagar är att det finns ett behov av att kunna ta hänsyn till humanitära skäl i det enskilda fallet, jfr även avsnitt 8.2. Det kan t.ex. vara fråga om en ung lagöverträdare, fall av sjukdom eller när en person är dömd till ett långt fängelsestraff eller en vårdpåföljd i ett land där fängelse- eller vårdförhållandena är dåliga. På motsvarande sätt som i förslaget till den nya lagen om internationell straffverkställighet bedömer vi därför att det ska finnas en undantagsregel som innebär att en utländsk dom, trots förekomsten av en vägransgrund, får verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här. Hur stor anknytning den dömden har till Sverige bör här tillmätas stor betydelse. Undantagsregeln får vidare tillämpas utifrån vilken vägransgrund som är aktuell eftersom utrymmet till att ta hänsyn till humanitära skäl kan variera mellan dessa. Det torde t.ex. finnas ett större utrymme att beakta humanitära skäl när kravet på svensk straffbarhetsålder inte är uppfyllt eller i vissa fall när kravet på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt, än om verkställighet här skulle strida mot bestämmelserna om straffrättslig immunitet.

---

¹ Prop. 2008/09:218 s. 52 och prop. 2010/11:43 s. 75.

18.3.2 Krav på dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet är ett utflöde av legalitetsprincipen enligt vilken ingen ska straffas för brott utan stöd i lag. Kravet beskrivs närmare i avsnitt 4.6.

Rambeslutet ger möjlighet för den verkställande staten att uppställa ett krav på dubbel straffbarhet, dvs. att den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt den verkställande statens lagstiftning. I fråga om de brott som räknas upp i artikel 7.1 är utgångspunkten emellertid att något krav på dubbel straffbarhet inte ska ställas upp. Det innebär att den verkställande staten inte kan vägra att erkänna en dom och verkställa påföljden om gärningen, enligt den utfärdande statens bedömning, motsvarar något av de brott som räknas upp i artikel 7.1 och kan leda till fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd under en längsta tid av minst tre år. I motsats till tidigare genomförda rambeslut har medlemsstaterna dock här enligt artikel 7.4 möjlighet att, genom en förklaring, ställa krav på dubbel straffbarhet även för gärningar som upptas på listan.

I exempelvis lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU finns alltså inte något krav på dubbel straffbarhet för listade brott. Sverige har i tidigare lagstiftningsärenden förespråkade möjligheten att slopa kravet på dubbel straffbarhet för listade brott och så även avseende detta rambeslut. Den centrala grunden för detta är att ett system baserat på principen om ömsesidigt erkännande möjliggör samarbete mellan medlemsstater med olika rättsystem utan att den materiella strafflagstiftningen behöver harmoniseras. Medlemsstaterna har därför kommit överens om en lista av brott som ska kunna accepteras. De brott som finns på listan är typiskt sett sådana att de är kriminaliserade i medlemsstaterna. Vidare innebär det inte att varje gärning som kan hänföras till listan utan vidare ska medföra ett överförande. Rambeslutet hindrar inte en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier. Det innebär för svensk del att t.ex. gärningar som i den utfärdande staten betecknas som deltagande i en kriminell organisation eller rasism eller främlingsfientlighet inte kan medföra verkställighet här om gärningen är sådan att den skyddas av grundlagen och därför är straffri enligt svensk rätt.²

---

² Jfr prop. 2001/02:118 s. 17 f.

Mot bakgrund av det ovan anförda bedömer vi att det inte i den nya lagen ska ställas upp något krav på dubbel straffbarhet avseende de gärningar som upptas i artikel 7.1. En förklaring enligt artikel 7.4 bör alltså inte lämnas, se även avsnitt 19.5.1. På motsvarande sätt som i lagen om en europeisk arresteringsorder kan listan av gärningar som omfattas framgå i en bilaga till lagen.

När det gäller gärningar som helt eller delvis har begåtts i Sverige finns det emellertid anledning att se annorlunda på frågan. Det är inte rimligt att Sverige verkställer ett straff som utdömts i en annan medlemsstat för ett handlande här i landet, som inte är straffbart här. Kravet på dubbel straffbarhet bör alltså gälla, oavsett vilken gärning, om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige. En möjlighet att ställa upp ett sådant krav för listbrott utan att behöva lämna en förklaring framgår av artikel 9.1 l), se avsnitt 18.3.7.³

För andra brott än de som räknas upp i artikel 7.1 får den verkställande staten enligt artikel 7.3 låta erkännande av domen och verkställighet av påföljden förenas med villkoret att de gärningar som föranlett domen ska utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning, oberoende av brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering. En grund för vägran i dessa fall framgår av artikel 9.1 d). Där noteras dock när det gäller skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner, så får verkställighet av domen inte vägras av det skälet att den verkställande statens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller avgifter eller att den innehåller samma slags bestämmelser om skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner som den utfärdande statens lagstiftning.

Vid genomförande av rambesluten om erkännande och verkställighet av bötesstraff och erkännande och verkställighet av beslut om förverkande valde lagstiftaren att ta bort kravet på dubbel straffbarhet även för brott utanför listan. Däremot behölls kravet vid genomförande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Även om ett borttagande av kravet på dubbel straffbarhet, enligt rättspraxis, inte anses utgöra brott mot legalitetsprincipen, se avsnitt 4.6, kan det vara stötande om en person avtjänar ett frihetsberövande straff i Sverige för något som inte är kriminaliserat här. Detta gör sig särskilt gällande om det är fråga om en gärning vars kriminalisering är helt främmande för det svenska rättssamhället.

---

³ Jfr prop. 2003/04:7 s. 85, prop. 2008/09:218 s. 51 och prop. 2010/11:43 s. 73 f.

Ett exempel i praxis är att en stat kriminaliserat att en person inte betalat ålagda underhållsbidrag. Att ta emot en frihetsberövad påföljd för en gärning som inte är kriminaliserad i Sverige kan vidare innebära vissa praktiska problem vid en eventuell anpassning av påföljden samt vid verkställigheten, eftersom någon jämförelse inte kan ske i förhållande till vad som gäller för motsvarande brott här. Vår slutsats är därför att det i den nya lagen finns skäl att, för gärningar som inte upptas av listan och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, införa en vägransgrund avseende krav på dubbel straffbarhet.

Det är emellertid fråga om redan dömda personer som oavsett var verkställigheten sker har att verkställa påföljden, jfr avsnitt 8.2. Den dömda kan ha en sådan anknytning till Sverige att han eller hon har en stark önskan om att få verkställa straffet här. Av humanitära skäl kan det i sådana fall anses motiverat att erkänna domen och verkställa påföljden trots att gärningen inte är kriminaliserad här. Som nämnts ovan ska det i lagen införas en undantagsregel där det utifrån den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt får bedömas om det finns särskilda skäl till att överföra verkställigheten. I ett fall där kravet på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt kan faktorer som vilken kriminaliserad handling det är fråga om, den dömdes anknytning till Sverige och övriga omständigheter, ha betydelse vid prövning av om det föreligger särskilda skäl. Det bör vara möjligt att vara mer tillåtande i fall där den utländska straffbestämmelsen är föranledd av vissa särskilda förhållanden i det landet eller förekomsten av viss brottslighet där. Det kan också vara fråga om att straffbestämmelsen har en annan teknisk konstruktion, t.ex. avser kriminalisering av osjälvständiga brottsformer, jfr avsnitt 12.3.3. Övriga omständigheter kan exempelvis hänföra sig till den dömdes ålder, sjukdom eller påföljdens längd.

18.3.3 Principen om *ne bis in idem*

Enligt artikel 9.1 c) får vägran att erkänna domen och verkställa påföljden ske om verkställighet av påföljden skulle strida mot principen *ne bis in idem* ("icke två gånger för samma sak"). En beskrivning av principen finns i avsnitt 4.7. Vid internationell straffverkställighet uppkommer frågan i praktiken i situationer där principen redan överträtts och det finns två domar avseende samma sak.

På motsvarande sätt som i annan lagstiftning inom området för internationell straffverkställighet bör principen om förbud mot dubbelbestraffning komma till uttryck i den nya lagen genom en särskild vägransgrund.

Fråga är du hur en sådan vägransgrund ska utformas. Med hänsyn till att det i rambeslutet enbart anges att vägran får ske om det skulle stå i strid med principen *ne bis in idem* tolkar vi det som att det erbjuds ett visst mått av flexibilitet vid genomförandet. Principen ska enligt EU-domstolen ges en unionsrättslig tolkning, se avsnitt 4.7. Någon närmare vägledning om hur principen ska utformas i nationell rätt finns emellertid inte. I vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet har vi utgått från dagens reglering och endast föreslagit vissa språkliga justeringar, se avsnitt 12.3.4. Principen utgår från brottmålsdomskonventionen som överensstämmer med den reglering som finns i 2 kap. 5 a § brottsbalken. Vi bedömer det som mest ändamålsenligt att principen utformas på samma sätt i den här föreslagna lagen. Vid tillämpningen får beaktas EU-domstolens praxis vad gäller tolkningen av principen i de rambeslut som antagits och även den praxis som finns angående artikel 54 i Schengenkonventionen.

Detta innebär att verkställighet i Sverige ska vägras om det i Sverige finns en dom, ett godkänt strafföreläggande eller ett godkänt föreläggande av ordningsbot som avser samma gärning som ligger till grund för den utländska domen. Vidare ska vägran ske om det i en annan stat finns en dom, som har vunnit laga kraft, som avser samma gärning som ligger till grund för den utländska domen som framställningen avser, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken. En prövning får alltså göras av om den andra domen enligt brottsbalken skulle utgöra hinder i Sverige mot att lagföra den dömde för samma gärning. En förutsättning för detta är enligt bestämmelsen att den dömde har frikänts från ansvar, att han eller hon förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts, att ådömd påföljd har verkställts i sin helhet eller verkställigheten pågår, eller att ådömd påföljd har bortfallit enligt lagen i den andra staten.

18.3.4 Den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år

En annan grund för att vägra erkänna och verkställa en frihetsberövande dom är enligt artikel 9.1 g) om påföljden har utdömts en person som enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättslig ansvarig för de gärningar som domen avser.

Vissa länder inom EU tillåter straffrättsliga ingripanden mot personer som inte är straffmyndiga enligt svensk rätt, dvs. personer som inte fyllt femton år vid tidpunkten för brottet (1 kap. 6 § brottsbalken). Exempelvis är straffmyndighetsåldern åtta år i Skottland.

Att i Sverige verkställa en dom om frihetsberövande påföljd avseende en person som inte fyllt femton år måste anses strida mot svenska grundläggande straffrättsliga principer. En vägransgrund kopplad till att den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år bör därför införas i den nya lagen. Detta motsvarar nuvarande reglering i IVL, vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, och vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.3.6.

Nuvarande vägransgrund vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen är fakultativ eftersom det av humanitära skäl har ansetts angeläget att det finns möjlighet att utan hänsyn till straffbarhetsåldern kunna överta verkställighet av en utländsk dom avseende en svensk som har dömts till frihetsstraff utomlands innan han eller hon fyllt 15 år. I förarbetena anges att det vid det särskilda verkställighetsförfarandet som ska äga rum vid svensk domstol före verkställighet här i landet kan påföljden i ett sådant fall bestämmas med tillbörlig hänsyn till den unges ålder.⁴

I den nya lagen kan undantagsbestämmelsen tillämpas när det avseende den unga lagöverträdaren finns starka humanitära skäl som gör att den dömdes önskemål om att få verkställa den utländska domen i Sverige bör tillgodoses. Detta torde normalt gälla om den dömda har stark anknytning hit eller någon av barnets vårdnadshavare finns här. Här bör beaktas artikel 9 i barnkonventionen om barnets behov av och rätt till båda sina föräldrar, se avsnitt 5.4.

---

⁴ Prop. 1972:98 s. 114.

18.3.5 Immunitet

Erkännande och verkställighet av en dom om frihetsberövande påföljd kan enligt artikel 9.1 f) i rambeslutet vägras om det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet, som gör det omöjligt att verkställa påföljden. Se avsnitt 5.3 om bestämmelser om immunitet. Som där framgår ska straffrättslig immunitet respekteras även på verkställighetsstadiet.

Vid genomförande av tidigare rambeslut, som exempelvis rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande har det bedömts att en vägransgrund behövs för de situationer då erkännande och verkställighet inte skulle vara förenligt med bestämmelser om immunitet och privilegier.⁵ Vi gör ingen annan bedömning vid genomförandet av nu aktuellt rambeslut och det bör därför framgå av den nya lagen att en begäran om erkännande och verkställighet ska avslås om verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Mot bakgrund av att bestämmelser om immunitet finns både i grundlag och i Sveriges internationella förpliktelser torde utrymmet för att använda undantagsregeln vid humanitära skäl vara mycket begränsad.

18.3.6 Preskription

Vidare får enligt artikel 9.1 e) verkställighet vägras om påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning. En beskrivning av påföljdspreskription i svensk rätt finns i avsnitt 12.3.7.

Enligt IVL finns vid åberopande av brottmålsdomskonventionen en fakultativ vägransgrund gällande påföljdspreskription (6 § första stycket 8 IVL). Vi har föreslagit att en bestämmelse om vägran vid preskription ska tas in i den nya lagen om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.3.7. Vid genomförande av exempelvis rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet beslut om förverkande valdes en lösning som innebär att preskription kan utgöra

---

⁵ Prop. 2003/04:7 s. 72 f, prop. 2008/09:218 s. 57 och prop. 2010/11:43 s. 79 f.

hinder mot verkställighet endast om gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige.⁶

Rambeslutet innebär en möjlighet att i den nya lagen införa en bestämmelse som motsvarar den vi föreslår i den nya lagen om internationell straffverkställighet, dvs. att en begäran får avslås om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle inneburi att påföljden bortfallit. Mot bakgrund av syftet med det ömsesidiga samarbetet inom EU, finns det emellertid skäl att välja en annan lösning i lagen som genomför rambeslutet. Det bör här i stället vara den utfärdande statens bestämmelser som avgör när en påföljd är preskriberad. Däremot är det inte rimligt att erkänna en dom och verkställa en påföljd avseende en gärning som helt eller delvis begåtts i Sverige och som enligt brottsbalkens bestämmelser inte längre kan verkställas. En sådan vägransgrund bör därför tas in i den nya lagen. Denna vägransgrund har även koppling till som anges i artikel 9.1 l), se avsnitt 18.3.7.

18.3.7 Gärningen helt eller delvis begåtts på svenskt territorium

Enligt artikel 9.1 l) kan erkännande och verkställighet vägras om domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium. Enligt artikel 9.2 ska ett beslut enligt punkt l) som rör brott som delvis har begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium fattas av den behöriga myndigheten i exceptionella fall där de specifika omständigheterna i varje enskilt fall ska beaktas och där särskild hänsyn ska tas till om brottet till stor eller väsentlig del begåtts i den utfärdande staten. Vidare bör enligt skäl 21 vägransgrunden tillämpas endast i undantagsfall och med utgångspunkten att i största möjliga utsträckning samarbeta enligt bestämmelserna i rambeslutet, samt med beaktande av dess syfte. Alla beslut om att tillämpa denna vägransgrund bör grundas på en analys från fall till fall och samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten.

Grov organiserad brottslighet har i många fall förgreningar i flera medlemsstater inom EU. Det internationella straffrättsliga

---

⁶ Prop. 2008/09:218 s. 56 och prop. 2010/11:43 s. 81.

samarbetet förutsätter att lagföring kan ske i ett land för en gärning begången i ett annat land. En utgångspunkt utifrån detta internationella samarbete bör vara att Sverige erkänner sådana domar. Detta talar, liksom vid tidigare genomförda rambeslut, mot att ha en generell vägransgrund avseende territorialitet. Vi föreslår därför inte någon sådan generell vägransgrund.

Vid genomförande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande infördes däremot en vägransgrund avseende territorialitet i de fall gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om preskription inträtt.⁷ Även vid det nu aktuella rambeslutet kan det vara rimligt att en vägransgrund avseende territorialitet är kopplad till dessa fall. Som närmare framgår i avsnitt 18.3.2 har vi valt att i den nya lagen behålla ett krav på dubbel straffbarhet när det gäller gärningar utanför den s.k. listan med möjlighet till undantag när det föreligger humanitära skäl. För de brott som är upptagna i artikel 7.1 i rambeslutet ska dock inte något krav på dubbel straffbarhet gälla. Om en sådan gärning har begåtts på svenskt territorium och inte motsvarar brott enligt svensk lag är det rimligt att någon verkställighet inte kan ske här. Ett avslag i ett sådant fall grundar sig på var gärningen begåtts och utgör alltså inte någon begränsning av artikel 7.1. Vidare bör avslag kunna meddelas för en gärning som helt eller delvis har begåtts i Sverige och för vilken preskription inträtt enligt svensk rätt, se även avsnitt 18.3.6.

18.3.8 En påföljd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård

Enligt artikel 9.1 k) i rambeslutet får en begäran om erkännande och verkställighet vägras om den påföljd som utdömts omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd, som trots artikel 8.3, inte kan verkställas av den verkställande staten i enlighet med dess rättssystem eller hälso- och sjukvårdssystem. Av skäl 19 framgår att den verkställande staten i fall enligt 9.1 k) bör överväga att anpassa påföljden innan den vägrar att erkänna och verkställa påföljden. Vidare framgår av skäl 20 att vägransgrunden kan tillämpas även i fall där personen inte har funnits skyldig till brott om den behöriga

⁷ Prop. 2003/04:7 s. 84 f, prop. 2008/09:218 s. 56 och prop. 2010/11:43 s. 80 f.

myndigheten till följd av brottet beslutat om en annan frihetsberövande åtgärd än fängelse.

För det fall den utländska påföljden är utformad på ett sådant sätt att den inte kan verkställas enligt svenska verkställighetsregler och det inte heller går att anpassa påföljden på ett sådant sätt att den går att verkställa här, bör den behöriga myndigheten kunna avslå en begäran om erkännande och verkställighet i Sverige. Detta ska framgå i lagen som en vägransgrund.

När det är Socialstyrelsen som har att bedöma en sådan frihetsberövande påföljd bör myndigheten pröva om den utländska påföljden kan omvandlas till överlämnande till rättspsykiatrisk vård, innan beslut om avslag fattas. Som framgår i avsnitt 18.8.2 är det därefter domstol som genomför själva påföljdsomvandlingen, dvs. anpassningen.

18.3.9 Utevarodom

Den tilltalades rätt att vara personligen närvarande vid förhandlingen är en grundläggande rättighet enligt FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Europadomstolens praxis visar att utevarodomar är tillåtna, men endast under förutsättning att särskilda garantier uppfylls, se närmare avsnitt 5.2.1.

I avsnitt 15.3 finns en genomgång av rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar, vars innehåll ersätter artikel 9.1 i) i rambeslutet samt intygets punkt i). Rambeslutet om verkställighet av utevarodomar syftar till att närmare fastställa de allmängiltiga skäl som ger den verkställande myndigheten möjlighet att verkställa beslutet trots att personen inte var närvarande vid förhandlingen, samtidigt som personens rätt till försvar fullt ut respekteras. I intyget anges de olika villkor som kan vara uppfyllda för att utevarodomen ska accepteras. Det handlar om att den berörda personen

- i god tid, antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och i båda fallen underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen, eller

- i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen, eller
- efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs, uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet, eller inte begärde förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen.

Vägransgrunden går således ut på att erkännande och verkställighet av domen kan vägras om inte något av villkoren är uppfyllda. Rambeslutet om verkställighet av utevarodomar innebär inte att en medlemsstat måste vägra verkställighet om dessa förutsättningar, helt eller delvis, inte är för handen. Det är därmed upp till varje medlemsstat att avgöra i vilken omfattning möjligheterna att vägra verkställighet med stöd av rambeslut ska användas. En medlemsstat kan helt avstå från att i nationell rätt införa en vägransgrund i de fall verkställigheten baser sig på en utevarodom, men ändå leva upp till åtagandet i rambeslutet. I den mån en vägransgrund, relaterad till utevaro, införs sätter emellertid rambeslutet en gräns vad avser tillämpningen av en sådan vägransgrund.⁸

En förutsättning för att en stat ska bistå en annan stat med att verkställa en straffrättslig påföljd som meddelats efter en förhandling i den dömdes utevaro, är mot bakgrund av internationella överenskommelser och praxis, att vissa grundläggande rättigheter ska ha iakttagits. Möjligheterna att vägra verkställighet kan ses som en garanti för att den berörda personen inte ska gå miste om en av sina rättigheter, dvs. att kunna närvara vid det förfarande som leder till en dom om frihetsberövande påföljd. Mot bakgrund härav bör det i den nya lagen tas in en vägransgrund som tillförsäkrar att Sverige inte tar emot domar som kan strida mot principen om en rättvis rättegång.

Vägransgrunden bör utformas på samma sätt som de ändringar som föreslagits, med anledning av rambeslutet om verkställighet av utevarodomar, i lagen om en europeisk arresteringsorder, lagen om

---

⁸ Prop. 2008/09:20 s. 19 f.

erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU.⁹ Detta innebär att en begäran ska avslås om den utfärdande staten inte har bekräftat i intyget att någon av förutsättningarna för ett avgörande i utemålet är uppfyllt. Om sådan uppgift har utelämnats, men om det på annat sätt framgår att något villkor är uppfyllt t.ex. genom till intyget bifogad dokumentation, kan komplettering inhämtas från den utfärdande staten.

18.3.10 Tillstånd inte getts av den utfärdande staten i enlighet med specialitetsprincipen

Specialitetsprincipen tas upp i artikel 18 i rambeslutet. En närmare beskrivning av principen finns i avsnitt 18.12.

Enligt artikel 9.1 j) får en begäran vägras om den verkställande staten innan ett beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden fattas, gör en framställning i enlighet med artikel 18.3 och den utfärdande staten i enlighet med artikel 18.2 g) inte lämnar tillstånd till att den berörda personen åtalas, döms eller på annat sätt berövas sin frihet i den verkställande staten för någon annat brott, som begicks före överförandet, än det brott för vilken personen överförts.

I praktiken handlar det om fall där den utfärdande statens tillstånd krävs för att Sverige som verkställande stat ska kunna åtala, döma eller på annat sätt beröva friheten av den berörda personen för något annat brott som begicks före de brott överförande avser. Vidare ska den utfärdande staten inte ha gett sitt tillstånd trots de krav som ställs i artikel 18.3 på att tillstånd ska ges. Tillstånd ska nämligen ges om det föreligger en skyldighet att överlämna personen enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Utrymmet för när en sådan vägransgrund kan komma att tillämpas måste anses vara minimalt. Vidare kan en sådan vägransgrund ha praktiska svårigheter på så sätt att den behöriga myndigheten måste ha information om att exempelvis åtal är väckt mot den aktuella personen i Sverige och att omständigheterna är sådana att ett tillstånd måste inhämtas från den utfärdande staten. För det fall en situation uppkommer där den andra medlemsstaten inte meddelar tillstånd enligt artikel 18.3 kan det dock anses stötande att svenska myndigheter inte, när personen finns i Sverige, kan

---

⁹ Ds 2012:53.

lagföra honom eller henne för brott begånget här. Detta gäller särskilt om det är fråga om allvarigare brottslighet. En möjlighet att kunna vägra verkställighet av domen i sådana undantagsfall kan därför vara befogad.

18.3.11 Grundlagsfrågor m.m.

Enligt artikel 3.4 ska medlemsstaterna iaktta de grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 i fördraget. Av artikel 6.1 i EU-fördraget framgår, efter ändring genom Lissabonfördraget, att unionen ska erkänna de rättigheter, friheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I stadgan, som har samma rättsliga värde som fördragen, slås fast bl.a. de fri- och rättigheter som även följer av Europakonventionen. Enligt artikel 6.3 i EU-fördraget ska vidare de grundläggande rättigheterna, såsom de garanteras i Europakonventionen och såsom de följer av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner, ingå som allmänna principer i unionsrätten. En unionsakt eller ett beslut som fattas med stöd av en sådan rättsakt får inte strida mot de grundläggande fri- och rättigheterna inom unionsrätten.

I skälen till rambeslutet framhålls vissa grundläggande fri- och rättigheter särskilt. Av skäl 13 framgår att rambeslutet respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 i fördraget om EU och som återspeglas i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt kapitel VI. Ingenting i rambeslutet bör tolkas som ett förbud att vägra verkställa ett beslut om det finns sakliga skäl att tro att påföljden har utdömts i syfte att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl. Vidare framgår av skäl 14 att rambeslutet inte bör hindra någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier.

En närmare beskrivning av internationell straffverkställighet och de svenska grundlagarna finns i avsnitt 5.1 och av internationell straffverkställighet och Europakonventionen i avsnitt 5.2.

Om verkställighet av en dom om frihetsberövande påföljd från en annan medlemsstat skulle komma i konflikt med de svenska

grundlagsbestämmelserna eller med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen eller unionsrättens allmänna principer och stadgan om grundläggande rättigheter, är ett beslut att vägra verkställighet i förenlighet med rambeslutet. Fråga är om det i den nya lagen uttryckligen ska framgå att det finns en möjlighet att vägra erkännande och verkställighet med hänvisning till grundlagarna och Europakonventionen och andra grundläggande regler och principer. Dessa frågor har även diskuterats vid genomförande av tidigare rambeslut som exempelvis rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande.

När det gäller frågan om en hänvisning bör finnas om grundlagarnas tillämpning har någon sådan inte tagits med i lagstiftningen vid de tidigare genomförandena av ovan nämnda rambeslut. Det har uttryckts att det som regel inte är lämpligt att tynga lagstiftningen med en erinran om vad som gäller enligt grundlagarna.¹⁰ I förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet bedömer vi att det inte finns skäl att införa en bestämmelse som särskilt erinrar om grundlagsskyddet, se avsnitt 12.3.9. Däremot finns det där en vägransgrund kopplad till ordre public som bygger på gällande överenskommelser. Vi ser ingen anledning att vid genomförande av detta rambeslut göra någon annan bedömning i förhållande till tidigare genomförda rambeslut. Om en fråga uppkommer om verkställighet av en dom som grundas på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen bör samråd ske med Justitiekanslern. Denna samrådsskyldighet kan regleras i förordning.

I lagen om en europeisk arresteringsorder har det däremot tagits in en uttrycklig bestämmelse om att överlämnande inte får ske om det skulle strida mot Europakonventionen (2 kap. 4 § 2 lagen om en europeisk arresteringsorder). Regeringen valde att i denna lag införa en uttrycklig bestämmelse för att det i ärenden om överlämnande kan finnas anledning att hos tillämparen inskräpa vikten av att vid prövningen beakta Europakonventionens bestämmelser.¹¹ Däremot har någon sådan erinran inte ansetts behövlig i lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut, lagen om erkännande

¹⁰ Prop. 2003/04:7 s. 72, prop. 2004/05:115 s. 49, prop. 2008/09:218 s. 58 ff. och prop. 2010/11:43 s. 83 f.

¹¹ Prop. 2003/04:7 s. 73 ff.

och verkställighet av bötesstraff inom EU eller lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU. En generell utgångspunkt har här varit att det vid genomförande av olika internationella överenskommelser inte ska behöva ske en hänvisning till grundlag eller grundläggande regler eftersom dessa ska tillämpas oavsett vad som anges i lag. Det har ansetts leda för långt att i varje författning som genomför rättsakter som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande hänvisa till grundlagarna och Europakonventionen. Det får prövas i varje enskilt fall om det behövs.¹² Även om det i sig kan finnas fördelar med en uttrycklig bestämmelse som hänvisar till Europakonventionen, se avsnitt 12.3.10, bedömer vi att det inte vid genomförandet av nu aktuellt rambeslut finns ett sådant särskilt intresse.

Som framgår ovan ska den behöriga myndigheten beakta Europakonventionen och den praxis som finns. I avsnitt 5.2 och 12.3.10 finns en närmare beskrivning av omständigheter som kan innebära att en begäran om erkännande och verkställighet ska avslås, t.ex. vid skillnader i bestämmelserna om villkorlig frigivning.

18.4 Delvis erkännande och verkställighet

Förslag: I fall där den utländska domen avser två eller fler brott och det avseende något eller några av brotten föreligger hinder mot verkställighet, får den behöriga myndigheten besluta om delvis erkännande och verkställighet avseende övriga brott.

Enligt artikel 10 i rambeslutet får den behöriga myndigheten i den verkställande staten, om den kan överväga att delvis erkänna och verkställas påföljden innan den beslutar att helt vägra erkännande och verkställighet, samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten för att nå fram till en överenskommelse. De behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten får i varje enskilt fall komma överens om delvis erkännande och verkställighet av en påföljd i enlighet med de villkor som de fastställer, under förutsättning att erkännandet och verkställigheten inte leder till att påföljden blir strängare. Om en sådan överenskommelse saknas, ska intyget dras tillbaka.

---

¹² Prop. 2004/05:115 s. 137, prop. 2008/09:218.

Vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen är det enligt 7 § IVL möjligt med delvis verkställighet av brottmålsdom i fall då hinder föreligger mot verkställighet såvitt avser något eller några brott. En förutsättning för att det ska vara möjligt är dock att det av domen framgår eller den dömande staten anger att viss påföljd hänför sig endast till det eller de brott i fråga om vilka verkställighetshinder inte föreligger. Vi föreslår att en motsvarande bestämmelse ska tas in i den nya lagen om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.3.12.

Det är möjligt att det även i andra medlemsstater finns nationella bestämmelser om möjlighet att särskilt bestämma påföljd för de brott som verkställigheten ska överföras för (jfr 34 kap. 18 § brottsbalken). För att få en så flexibel tillämpning som möjligt bör det i den nya lagen införas en möjlighet till delvis erkännande och verkställighet. Det är alltså inte fråga om en skyldighet och den behöriga myndigheten får bedöma lämpligheten i det enskilda fallet. I första hand bör den behöriga myndigheten överväga om det är möjligt att erkänna hela domen med hänvisning till undantagsbestämmelsen vid särskilda skäl, se avsnitt 12.3.1.

Vid delvis erkännande och verkställighet är en förutsättning att påföljden inte härigenom blir strängare. Detta förutsätter att samråd hålls mellan den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och den svenska behöriga myndigheten. Bestämmelse om sådan samrådsskyldighet kan tas in i förordning.

18.5 Hur förfarandet inleds

Förslag: En utländsk dom sänds över skriftligen till den behöriga myndigheten i Sverige för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga I till rambeslutet. Intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska.

Om handlingarna har sänts till en myndighet i Sverige som inte är behörig att ta emot och handlägga dessa ska myndigheten vidarebefordra handlingarna till Kriminalvården eller Socialstyrelsen.

Om intyget saknas, eller om det är så bristfälligt till form eller innehåll att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ges

möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Det samma ska gälla om domen saknas.

En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom får avslås om intyget trots att behörig myndighet i den utfärdande staten beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

18.5.1 Initiativ till förfarande

Frågan om en utländsk dom bör sändas över till Sverige för erkännande och verkställighet här kan initieras av den utfärdande staten eller av Sverige som verkställande stat. Även den dömda personen kan begära att de behöriga myndigheterna i den utfärdande eller den verkställande staten inleder ett förfarande för att översända domen enligt rambeslutet (artikel 4.5). Det är emellertid den behöriga myndigheten i den utfärdande staten som bestämmer om en begäran om erkännande och verkställighet i Sverige ska göras genom att den utländska domen översänds hit.

18.5.2 Intyg

Enligt artikel 5 i rambeslutet ska domen, eller en bestyrkt kopia av den, som sänds över för erkännande och verkställighet åtföljas av ett intyg som har upprättats i enlighet med bilaga I till rambeslutet. Intyget är av central betydelse vid prövningen om en dom är verkställbar. I intyget ska i princip all den information finnas som behövs för att den behöriga myndigheten ska kunna genomföra sin prövning. Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, som också intygar riktigheten i innehållet.

I den nya lagen bör det införas en bestämmelse motsvarande den som återfinns i rambeslutet, dvs. att en utländsk dom som sänds över till Sverige ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I.

18.5.3 Språk

Intyget ska vara skrivet på eller översatt till ett språk som den verkställande staten godtar. Varje medlemsstat ska tillkännage vilka av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner som godtas (artikel 23.1). Vid genomförande av exempelvis rambesluten om en europeisk arresteringsorder, om erkännande och verkställighet av bötesstraff och erkännande och verkställighet av beslut om förverkande, har det övervägts vilka språk som bör godtas.¹³ I samtliga fall ansågs det självklart att de språk som normalt godtas i det straffrättsliga samarbetet, nämligen svenska, danska och norska, ska vara godtagbara språk. Det ansågs vidare att även engelska bör godtas. Huvudargumentet för detta är att det kan antas att många stater har begränsade möjligheter och resurser att få fram en översättning till svenska, danska eller norska, samtidigt som det finns skäl att anta att kunskaperna i engelska och tillgången till översättare till engelska är god i hela unionen. Samma överväganden gör sig gällande vid erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och samma lösning bör därför väljas. Kravet på vilka språk som intyget ska vara skrivet på eller översatt till bör, i enlighet med tidigare genomförda rambeslut, framgå av lag. Sverige bör vidare avge en förklaring till artikel 23.1 att de språk som godtas för intyget är svenska, danska, norska och engelska, se avsnitt 19.5.1.

18.5.4 Översättning av domen

Utgångspunkten är att ett intyg upprättat enligt bilaga I till rambeslutet på ett för den verkställande staten godtagbart språk ska vara tillräckligt för att pröva en begäran om erkännande av dom och verkställighet av frihetsberövande påföljd. Inget hindrar dock den verkställande staten att på egen bekostnad översätta den utländska domen. Skäl härför kan exempelvis vara att det finns starka skäl som talar för att intyget inte motsvarar domen eller att ytterligare information krävs för att kunna bedöma en invändning från den dömda personen.

I artikel 23.2 i rambeslutet ges medlemsstaterna en möjlighet att förklara att, när intygets innehåll är otillräckligt för att besluta om verkställighet av påföljden, den vill kunna begära att domen eller väsentliga delar av den översätts. En sådan begäran ska göras efter

---

¹³ Prop. 2003/04: s. 107 f, prop. 2008/09:218 s. 43 och prop. 2010/11:43 s. 65.

samråd mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna om det behövs för att indikera vilka väsentliga delar av domen som ska översättas. Någon sådan möjlighet till förklaring finns inte i exempelvis rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande. Om en begäran om översättning görs till den andra medlemsstaten, eller om den behöriga myndigheten i Sverige väljer att översätta domen kan beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden skjutas upp till dess översättningen har erhållits. Det rör sig alltså i dessa fall om uppskov under en begränsad tid. Så snart översättningen är klar ska handläggningen återupptas. Behovet av att översätta domen eller delar av denna torde enbart uppkomma i undantagsfall. Ur effektivitetssynpunkt kan det i sådana fall vara fördelaktigt om den behöriga myndigheten i Sverige ombesörjer en översättning. Det kan dock av kostnadsskäl vara angeläget att den behöriga myndigheten kan begära att en översättning utförs av domen, eller delar av den, av den utfärdande staten. Sverige bör därför lämna en förklaring enligt artikel 23.3 att de behöriga myndigheterna ska kunna begära att domen eller delar av domen översätts till svenska, danska, norska eller engelska, se avsnitt 19.5.1. En bestämmelse som möjliggör för den behöriga myndigheten att begära en översättning av domen när det behövs för att kunna pröva ärendet kan tas in i förordning. Det kan konstateras att de flesta av de medlemsstater som hittills genomfört rambeslutet har meddelat en sådan förklaring om möjlighet till översättning av domen.

18.5.5 Mottagande av dom och intyg

I artikel 5.1 i rambeslutet anges att domen, eller en bestyrkt kopia av den, med bifogat intyg ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Behörig myndighet i Sverige är Kriminalvården, när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller slutna ungdomsvård, och Socialstyrelsen när påföljden kan antas komma att verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård. En dom om frihetsberövande påföljd som översänds till Sverige för erkännande och verkställighet ska i enlighet härmed skickas direkt till respektive behörig myndighet. Även detta bör framgå av lagen.

När det gäller formerna för översändandet framgår av artikel 5.1 i rambeslutet att det ska ske på ett sätt som lämnar en skriftlig

uppteckning under omständigheter som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Enligt skäl 18 kan det till exempel avse e-post eller fax. I lagen bör därför framgå att översändandet ska ske skriftligen. Det vanliga torde vara att handlingarna sänds per post. I förekommande fall får samråd hållas med den utfärdande staten om att översändandet kan ske på annat sätt.

Av artikel 5.5 framgår att om en myndighet i den verkställande staten tar emot en dom tillsammans med ett intyg och inte är behörig att erkänna denna och vidta de åtgärder för att verkställa den, ska den på eget initiativ översända domen tillsammans med intyget till den behöriga myndigheten i den verkställande staten och underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Bestämmelser härom bör tas in i förordning. Om det råder osäkerhet om vilken behörig myndighet som är ansvarig bör myndigheterna samråda om detta.

18.5.6 Komplettering och möjlighet till avslag

Som angetts ovan är intyget av central betydelse för att den behöriga myndigheten ska kunna genomföra sin prövning. Av artikel 9.1 a) framgår också att erkännande och verkställighet får vägras om intyget är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt.

Om intyget är ofullständigt ska den behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten tillfälle att inom viss tid komma in med komplettering. Eftersom det inte kan anses vara möjligt att verkställa en utländsk dom om frihetsberövande påföljd utan att själva domen finns tillgänglig bör detsamma gälla om domen om frihetsberövande påföljd saknas. Detta bör framgå av den nya lagen.

Enligt artikel 11 i rambeslutet får den verkställande staten skjuta upp erkännandet av domen till dess att intyget har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den verkställande staten bestämt. Om bristerna i intyget kvarstår efter det att tiden för komplettering har gått ut kan det bli aktuellt att vägra erkännande och verkställighet i enlighet med artikel 9.1 a). En möjlighet att avslå en begäran om erkännande och verkställighet av en utländsk dom om denna fortfarande är så bristfällig att den inte utan

väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning bör tas in i lagen. Ett exempel på en sådan brist i intyget som kan leda till att en begäran bör avslås är att uppgifterna om den dömda personen är så ofullständiga att det inte går att avgöra vilken anknytning han eller hon har till Sverige. Andra brister kan avse oklarheter kring vilken påföljd som dömts ut eller kring vilket eller vilka brott som föranlett domen. En annan omständighet att beakta är om intyget inte är skrivet på ett språk som Sverige godtar. Varje brist i intyget ska dock inte leda till ett avslag, utan bristerna bör vara betydande.

18.6 Tvångsmedel

Förslag: För möjlighet att använda tvångsmedel gentemot en dömd i en annan medlemsstat som befinner sig i Sverige tillämpas bestämmelserna om tvångsmedel i den föreslagna lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

Enligt artikel 14 i rambeslutet får den verkställande staten, i fall där den dömda personen befinner sig i den verkställande staten, på den utfärdande statens begäran, innan domen och intyget anlämt eller före beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden, anhålla den dömda personen eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa att den dömda personen stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på ett beslut om erkännande av domen och verkställigheten av påföljden. Påföljden får inte förlängas till följd av att någon period tillbringats i häkte på grund av denna bestämmelse.

Enligt gällande rätt finns bestämmelser om tvångsmedel vid tillämpning av överförandekonventionen jämte tilläggsprotokollet eller Schengenkonventionen (25 c–e §§ IVL).¹⁴ Bestämmelserna avser fall där den dömd genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljd som dömts ut i domslandet, se närmare beskrivning i avsnitt 3.2.1. Vi föreslår i avsnitt 12.5 att dessa bestämmelser om tvångsmedel även ska gälla i den nya lagen om internationell straffverkställighet.

I fall där den utfärdande staten har översänt eller avser att översända en utländsk dom till Sverige för erkännande och verkställighet här och den dömd redan befinner sig här kan det finnas skäl att frihetsberöva den dömd för att säkerställa att han eller hon

¹⁴ Prop. 1999/2000:45 s. 39–41.

finns kvar i landet till dess den behöriga myndigheten fattar sitt beslut om erkännande och verkställighet. Syftet med åtgärden ska enligt rambeslutet vara att säkerställa att den dömda personen stannar kvar på den verkställande statens territorium. Detta innebär att det är häktningsgrunden flyktfara som är tillämplig och att häktningsgrunderna kollusionsfara eller recidivfara inte blir aktuella i dessa fall.

Ärenden där det i dag är aktuellt att frihetsberöva en dömd enligt det ovan beskrivna förekommer i praktiken, vad vi kunnat se, inte alls. Vi bedömer dock att det även i den nya lagen som genomför rambeslutet bör finnas bestämmelser om tvångsmedel. Motsvarande bestämmelser om tvångsmedel som i dag gäller enligt 25 c–e §§ IVL bör gälla även vid tillämpning av rambeslutet. Mot bakgrund av att dessa bestämmelser om tvångsmedel kan antas få en mycket begränsad användning bedömer vi att en hänvisning lämpligen kan göras i den nya lagen till motsvarande bestämmelser i den nya lagen om internationell straffverkställighet.

En begäran från den utfärdande staten om provisoriskt anhållande kan göras i själva intyget eller genom en separat begäran innan intyget sänts över. När en begäran görs innan domen och intyget skickats torde motsvarande uppgifter som i intyget behöva lämnas, i vart fall vad avser personuppgifter om den dömda, uppgift om de gärningar för vilken påföljden har bestämts samt påföljdens art och längd och eventuell tidpunkt för verkställighetens påbörjande. Vidare behövs uppgifter för att kunna bedöma den dömdes benägenhet att avvika eller på något annat sätt undandra sig verkställigheten av påföljden. Ytterligare uppgifter kan inhämtas genom samråd med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. En begäran om tvångsmedel från den utfärdande staten kommer att skickas till behörig myndighet i Sverige. Enligt gällande rätt lämnas en begäran om tvångsmedel som lämnats in till Justitiedepartementet över till Riksåklagaren. En motsvarande bestämmelse som innebär att den behöriga myndigheten ska överlämna en begäran om tvångsmedel till åklagarmyndigheten bör tas in i den nya förordningen.

Frågan om tvångsmedel kan även uppkomma i ett ärende som inletts genom en europeisk arresteringsorder, se avsnitt 18.13. I och med att Sverige i ett sådant förfarande åtar sig att verkställa en utländsk frihetsberövande påföljd, är det i dessa fall särskilt angeläget att åtaganden fullföljs på ett sätt som skapar förtroende inför framtida samarbete mellan svenska och utländska myndigheter. Särskilt i fall där en svensk domstol avslagit en begäran om över-

förande av en svensk medborgare för verkställighet av en frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat med åberopande av att verkställigheten i stället ska ske i Sverige, är det mycket viktigt att den dömde inte kan lämna Sverige.

18.7 Den behöriga myndighetens prövning och beslut

Förslag: Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om påföljdens art och längd, föreskrifter som meddelas, beslut om överlämnande för påföljdsomvandling och den tid som den dömde varit frihetsberövad med anledning av de brott som låg till grund för domen i den utfärdande staten och i Sverige.

Ett beslut om erkännande och verkställighet ska meddelas senast trettio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet kom in till den behöriga myndigheten. Beslut får meddelas senare om det finns särskilda skäl.

18.7.1 Prövning och beslut

Enligt artikel 8.1 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänna en dom som översänts i enlighet med artikel 4 och i enlighet med förfarandet i artikel 5 och omedelbart vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa påföljden. Detta dock under förutsättning att myndigheten inte finner att någon av de vägransgrunder som anges i rambeslutet är tillämplig.

Den behöriga myndigheten har att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och därefter fatta beslut om domen ska erkännas och påföljden verkställas i Sverige. Detta bör framgå av lagen. Under handläggningen av en begäran om erkännande och verkställighet av en dom om frihetsberövande påföljd från en annan medlemsstat har den behöriga myndigheten att ta ställning till ett antal olika frågor. När det gäller de grundläggande förutsättningarna handlar det om, som framgår i avsnitt 18.2, att kontrollera om den dömde omfattas av det tvingande samarbetsområdet, i andra fall om medgivande lämnats till den utfärdande

staten, att den dömde samtyckt till överförandet om detta krävs, att domen vunnit laga kraft, att den dömde befinner sig i den utfärdande staten eller i Sverige samt att det återstår minst sex månader av verkställighetstiden eller att det föreligger särskilda skäl för ett överförande. Denna kontroll bör kunna göras genom de uppgifter som framgår av intyget. I undantagsfall kan det vidare uppkomma frågor kring hinder mot verkställighet i Sverige på grund av någon av de grunder som beskrivs i avsnitt 18.3. När det gäller kravet på dubbel straffbarhet ska det av intyget framgå om brottet eller brotten kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år och avser något av de brott som anges i listan. Om domen meddelats som utevarodom ska detta framgå av intyget samt vilket krav på utevarodom som är uppfyllt. I övrigt torde information om eventuella omständigheter som kan utgöra hinder mot verkställighet komma från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten eller den dömde själv. Den behöriga myndigheten har även att bedöma om den utländska påföljden behöver anpassas på något sätt för att kunna verkställas i Sverige, se avsnitt 18.8.

Innan ett beslut om avslag meddelas ska den behöriga myndigheten samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om avslaget grundar sig på vissa av de vägransgrunder som anges i rambeslutet (artikel 9.3). Myndigheternas skyldighet att samråda beror således på vilken vägransgrund som är aktuell att tillämpa, även om rambeslutet självklart inte hindrar myndigheten att samråda även i andra fall. Omfattningen av denna samrådsskyldighet kan regleras i förordning.

Vid genomförande av andra rambeslut, exempelvis rambeslutet om verkställighet av frysningsbeslut, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande har en ordning införts med en särskild verkställbarhetsförklaring. En verkställbarhetsförklaring är ett beslut där den behöriga myndigheten anger att det utländska beslutet är verkställbart i Sverige, samt de närmare förutsättningarna för verkställigheten. Det är inte fråga om en materiell prövning av de omständigheter och överväganden som ligger bakom själva beslutet, utan en kontroll av om beslutet får verkställas i Sverige utifrån de förutsättningar som anges i rambeslutet.¹⁵ Även om rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder avser dömda personer är utformningen av förfarandet till stor del över-

---

¹⁵ Prop. 2004/05:115 s. 45, prop. 2008/09:218 s. 45 f och prop. 2010/11:43 s. 67 f.

ensstämmande med dessa rambeslut. En lösning med en särskild verkställbarhetsförklaring framstår därför som lämplig även vid genomförandet av nu aktuellt rambeslut. Med den lösningen får man ett beslut som kan läggas till grund för eventuell prövning i domstol. Verkställbarhetsförklaringen är alltså inte avsedd att ersätta den utländska domen utan endast att ange att domen får verkställas i Sverige. Om den behöriga myndigheten efter sin prövning kommer fram till att förutsättningarna i lagen inte är uppfyllda får beslut fattas om att verkställbarhetsförklaring inte kan meddelas och att begäran om erkännande och verkställighet från den utfärdande staten därför ska avslås.

Som tidigare nämnts gäller förvaltningslagen (1986:223) för de behöriga myndigheternas handläggning. Av förvaltningslagen följer bl.a. att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild samt att om beslutet går parten emot och kan överklagas, ska han eller hon underrättas om hur beslutet kan överklagas.

Bestämmelser om den behöriga myndighetens underrättelse-skyldighet till den utfärdande staten om det slutliga beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden, om ett beslut att inte erkänna domen och verkställa påföljden och skälen för detta samt om ett beslut att anpassa påföljden jämte skälen för detta (artikel 21 c–e) kan tas in i förordning.

Den dömda personens möjligheter att överklaga verkställbarhetsförklaringen eller beslut att inte meddela verkställbarhetsförklaring hos rätten behandlas närmare i avsnitt 19.2.

18.7.2 Ytterligare innehåll i verkställbarhetsförklaringen

Som nämnts ovan innebär en verkställbarhetsförklaring inte något beslut som ersätter den utländska domen om frihetsberövande påföljd utan enbart en förklaring att den översända domen motsvarar de krav som ställs i den svenska lagstiftningen som genomför rambeslutet och att de rättsliga och praktiska förutsättningarna för att verkställa påföljden i Sverige är uppfyllda.

Av förvaltningslagen följer, som tidigare nämnts, att verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om skälen för beslutet och hur det överklagas. Det behövs vidare vissa andra uppgifter för att domen ska kunna verkställas i Sverige. En sådan uppgift är

vilken påföljd det är fråga om samt i förekommande fall längden på denna. Om den behöriga myndigheten anser att påföljden behöver anpassas för att verkställighet ska kunna ske i Sverige, kan myndigheten meddela de närmare föreskrifter som behövs eller överlämna ärendet för påföljdsomvandling, se avsnitt 18.8. Sådana föreskrifter eller beslut om överlämnande till påföljdsomvandling bör framgå av beslutet. I beslutet bör även framgå den tid som den dömde redan avtjänat i anledning av det brott som låg till grund för domen och som ska avräknas från påföljdens längd. Det kan vara fråga om tid som han eller hon varit frihetsberövad i den utfärdande staten eller efter frihetsberövande i Sverige. Tid av den frihetsberövande påföljden som har avtjänats i den utfärdande staten ska anges i intyget. Den tid som anges i beslutet är endast avsedd att vara en upplysning. Själva beslutet om avräkning ska på sedvanligt sätt ske i ett särskilt straffrättsbeslut. De ytterligare kraven på innehållet bör framgå i lagen.

18.7.3 Tidsfrister

Ett av syftena med rambeslutet är att uppnå ett mer effektivt förfarande. I rambeslutet finns därför bestämmelser om tidsfrister för fattande av beslut. Enligt artikel 12 ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten så snart som möjligt besluta om den ska erkänna domen och verkställa påföljden samt underrätta den utfärdande staten om detta och om eventuellt beslut om att anpassa påföljden. Det slutgiltiga beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden ska fattas inom nittio dagar från mottagandet av domen och intyget om det inte finns skäl för uppskjutande enligt artikel 11 (komplettering) eller artikel 23.3 (översättning av dom). Enligt skäl 22 bör den tidsgräns som avses i artikel 12.2 av medlemsstaterna genomföras på ett sådant sätt att det slutliga beslutet, inklusive förfarande för överklagande, som huvudregel slutförs inom nittio dagar.

Målsättningen för den behöriga myndigheten bör vara att avgöra ett ärende om erkännande och verkställighet så snabbt som möjligt. Eftersom tidsfristen om nittio dagar även ska kunna inrymma en prövning i högre rätt efter överklagande bedömer vi att den behöriga myndighetens beslut ska meddelas senast inom trettio dagar. Detta bör framgå av den nya lagen. Detta överensstämmer med den

lösning som valts vid prövning av framställning om arresteringsorder, se 5 kap. 3 § lagen om en europeisk arresteringsorder.¹⁶

En tidsfrist om trettio dagar bör i majoriteten av ärenden, där begäran är komplett, vara tillräcklig. Om det finns särskilda skäl bör emellertid tidsfristen kunna frångås. Även detta bör framgå av lagen. Som nämnts ovan kan enligt rambeslutet beslutet uppskjutas om intyget behöver kompletteras eller om domen behöver översättas. Det kan även finnas andra skäl till att tidsfristen inte kan hållas. Det kan exempelvis handla om att det finns omständigheter i ärendet som gör att det kan föreligga hinder mot verkställighet eller att den dömde befinner sig i Sverige och av någon anledning inte kan höras. Det kan vidare vara fråga om en mer komplicerad anknytningsbedömning. Enligt artikel 12.3 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten om den i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen, utan dröjsmål på vilket sätt som helst underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och den tid som uppskattningsvis behövs för att det slutliga beslutet ska fattas. Denna underrättelseskyldighet som bör åligga den behöriga myndigheten kan framgå av förordning. Detta bör gälla även när tidsfristen inte kan hållas på grund av att ärendet överklagats.

18.8 Anpassning av den utländska påföljden

Förslag: Om det krävs för att en utländsk dom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling). Meddelade föreskrifter får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

Vid påföljdsomvandling ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan

¹⁶ Prop. 2003/04:7 s. 126 f.

följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av lagen. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Enligt rambeslutet ges den behöriga myndigheten i den verkställande staten möjlighet att anpassa den utländska påföljden för att den ska kunna verkställas i den verkställande staten. Det kan dels handla om en anpassning av påföljdens längd, dels en anpassning av påföljdens art.

Påföljdens längd får endast anpassas om påföljden överstiger det strängaste straffet som föreskrivs för liknande brott enligt den nationella lagstiftningen. Den anpassade påföljden får inte understiga det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt den verkställande statens nationella lagstiftning (artikel 8.2). Påföljdens art får anpassas till ett straff eller en åtgärd som den verkställande statens lagstiftning föreskriver för liknande brott. Ett sådant straff eller en sådan åtgärd ska så nära som möjligt motsvara den påföljd som dömts ut i den utfärdande staten och påföljden får därför inte omvandlas till bötesstraff (artikel 8.3). Vidare får den anpassade påföljden inte i förhållande till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som utdömts i den utfärdande staten (artikel 8.4).

Enligt gällande rätt kan regeringen vid tillämpning av överförandekonventionen besluta att själv meddela de närmare föreskrifter som krävs för verkställigheten i Sverige, eller att överlämna åt Riksåklagaren att göra ansökan hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning (25 § g IVL). Regeringen beslutar i de allra flesta ärenden om fortsatt verkställighet av den utländska påföljden på så sätt att påföljdens art och längd följer vad som bestämts i domlandet. Föreskrifter har i praxis meddelats framför allt när den utländska påföljden avser en ung lagöverträdare som i Sverige ska verkställa straffet som slutet ungdomsvård. Ärenden där påföljdsomvandling sker är mycket ovanliga och rör i princip uteslutande påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare. Motsvarande bestämmelser om anpassning som finns i dag ska enligt vårt förslag tas in i en ny lag om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.7.

Bestämmelserna är i vårt förslag utformade dels utifrån IVL, dels utifrån motsvarande bestämmelser i 7 kap. 3 § lagen om en europeisk arresteringsorder, där bestämmelserna i IVL har använts som förebild.

I lagen som genomför rambeslutet bör det finnas bestämmelser om hur en utländsk frihetsberövande påföljd kan anpassas. För att få ett så likartat förfarande som möjligt oberoende av domlandet bör bestämmelserna utformas på samma sätt som i vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet, se avsnitt 12.7.

18.8.1 Föreskrifter

Den behöriga myndigheten, i praktiken Kriminalvården, ska alltså ha möjlighet att i verkställbarhetsförklaringen meddela de närmare föreskrifter som krävs för att verkställigheten ska kunna ske i Sverige. Detta kan bli aktuellt i fall där det i och för sig till den utländska påföljden finns en motsvarighet i svensk lag, men där den utländska påföljden inte direkt låter sig verkställas i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag. Det kan t.ex. krävas föreskrifter när den utländska påföljden rör en ung lagöverträdare där påföljden lämpligen i Sverige bör verkställas som slutna ungdomsvård. Det är i dessa fall fråga om en anpassning av påföljdens art enligt artikel 8.3 i rambeslutet.

I avsnitt 12.7.1 finns överväganden om hur mycket långa fängelsestraff bör behandlas. Som framgår där bör, på samma sätt som i dag, det inte finnas något hinder mot att Sverige verkställer ett fängelsestraff, vars längd överstiger vad som hade kunnat bestämmas enligt svensk rätt. Av praxis framgår emellertid att det är mycket ovanligt att det i en annan medlemsstat inom EU är fråga om fängelsestraff vars längd väsentligen överstiger vad som kunnat dömas ut i Sverige. I praktiken torde därför behovet av att anpassa den utländska påföljden av detta skäl vara mycket litet. Om det i undantagsfall ändå bedöms att längden bör anpassas och den utfärdande staten godtar detta får påföljden enligt artikel 8.2 i rambeslutet efter anpassningen inte understiga det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt svensk rätt.

Fråga kan även uppkomma om det finns skäl att anpassa påföljdens längd mot bakgrund av att det kan konstateras att ländernas regler om villkorlig frigivning innebär att den dömda efter ett överförande till Sverige i praktiken kommer att vara frihetsberövad

en längre tid än om verkställigheten skett i den utfärdande staten. Som framgår i avsnitt 12.7.1 är även här utgångspunkten att någon anpassning inte ska ske. Undantag bör gälla om det vid beslutet om erkännande och verkställighet framgår att verkställigheten i Sverige kommer att bli markant längre och det därför kan ifrågasättas om ett överförande är i förenlighet med Europakonventionen, se avsnitt 5.2.3 om Europadomstolens praxis i frågan. En anpassning kan även behövas i undantagsfall när det är skillnad i ländernas regler om villkorlig frigivning och förhållandena i övrigt är sådana att ett överförande utan en justering av straffets längd skulle framstå som stötande, se avsnitt 12.7.1 och 12.7.2.

18.8.2 Påföljdsomvandling

Vid tillämpning av överförandekonventionen enligt IVL används förfarandet för påföljdsomvandling när det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare. Vi bedömer att motsvarande bör gälla i förhållandet till andra medlemsstater inom EU i lagen som genomför rambeslutet, jfr avsnitt 12.7.3. Detta innebär att Socialstyrelsen när en begäran om erkännande och verkställighet bifalls har att även fatta ett beslut om att påföljdsomvandling ska ske. Beslutet om erkännande och verkställighet bör vinna laga kraft innan ärendet lämnas till åklagarmyndigheten för vidare handläggning.

När det gäller förfarandet i domstol bör bestämmelserna utformas på samma sätt som i förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet, se närmare härom i avsnitt 12.7.3. Vi föreslår att Stockholms tingsrätt ska vara behörig domstol i dessa fall, se avsnitt 25.

18.9 Överförande av den dömde

Förslag: Kriminalvården ska se till att den dömde förs till Sverige. Kriminalvården får begära hjälp av polismyndigheten.

I fall där den dömde befinner sig i den utfärdande staten ska han eller hon överföras till Sverige. Detta ska ske vid en tidpunkt som de behöriga myndigheterna i de båda staterna kommer överens om. En tidsfrist om trettio dagar gäller här enligt artikel 15.1 i ram-

beslutet. Om det inte är möjligt att hålla denna tidsfrist får de behöriga myndigheterna komma överens om en ny tid (artikel 15.2). Av artikel 24 framgår att det är den utfärdande staten som står för kostnaderna för överförandet av den dömda personen till den verkställande staten.

Enligt förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet ska Kriminalvården, liksom i dag, när en frihetsberövande påföljd som har meddelats utomlands och som ska verkställas i Sverige, se till att den dömda förs hit. Härmed avses i huvudsak att Kriminalvården ska samråda med den utfärdande staten om överförandet. Vidare ska enligt förslaget det införas en möjlighet för Kriminalvården att begära hjälp av polismyndigheten. Motsvarande bör gälla i lagen som genomför rambeslutet. En gemensam bestämmelse om transporter vid överförande till och från Sverige bör tas in i lagen, jfr avsnitt 17.7.

18.10 Verkställigheten i Sverige

Förslag: Ska verkställighet ske i Sverige, utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten. Verkställighet av en utländsk dom ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av lagen. Den tid som den dömda i den utfärdande och i Sverige varit frihetsberövad med anledning av de brott som låg till grund för domen ska dras av från påföljden.

Verkställighet av påföljd som beslutats genom dom ska ske i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av svensk brottmålsdom.

Enligt rambeslutet ska verkställigheten av en påföljd regleras enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten ska ha behörighet att besluta om genomförandet av verkställigheten och att fastställa åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning (artikel 17.1). Av den nya lagen bör därför framgå att en utländsk dom om ska verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av motsvarande svensk påföljd. Detta innebär att det är Kriminalvården som är

ansvarig myndighet när påföljden ska verkställas som fängelse och Statens institutionsstyrelse när påföljden ska verkställas som sluten ungdomsvård. När påföljden ska verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård sker detta på sjukvårdsinrättning som drivs av landstingen och över vilken Socialstyrelsen har tillsynsansvar. När det gäller vårdpåföljder för psykiskt sjuka torde i de allra flesta fall anpassning av påföljden skett genom påföljdsomvandling vilken meddelas genom dom. Av lagen bör även framgå att i de fall en ny påföljd har bestämts genom en svensk dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd som meddelats genom en svensk brottmålsdom. Detta motsvarar vad som gäller i dag i IVL och med vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet.

Enligt 25 § andra stycket IVL får i fall där verkställighet ska ske i Sverige utan att ny påföljd har bestämts av domstol, verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten. En motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya lagen.

Enligt artikel 17.2 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten från den frihetsberövande påföljden dra av den tid som den dömda personen redan avtjänat som frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen. En bestämmelse härom bör tas in i lagen. I fall där den behöriga myndigheten överlämnat ärendet för påföljdsomvandling är det domstolen som har att beakta tidigare frihetsberövanden, se avsnitt 18.8.2.

I rambeslutet ges medlemsstaterna en möjlighet att fastställa att de vid beslut om förtida eller villkorlig frigivning får ta hänsyn till de bestämmelser i nationell lagstiftning som den utfärdande staten angivet enligt vilka personen är berättigad till villkorlig frigivning vid en viss tidpunkt (artikel 17.4). I förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet bedömer vi i avsnitt 12.9.1 att det inte finns anledning att under verkställighetsstadiet kunna beakta den andra statens verkställighetsregler. I den mån någon hänsyn i undantagsfall ska tas till olika bestämmelser om villkorlig frigivning får det i stället tas inom ramen för anpassning av påföljden. Det finns inte anledning att här göra någon annan bedömning. Frågor om skillnader i regelverken kring villkorlig frigivning bör alltså hanteras enhetligt i de båda lagarna.

18.11 Upphörande av verkställigheten

Förslag: Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

- den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,
- den utfärdande staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti,
- det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller
- den dömde har avvikit från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten.

I vissa fall kan det uppkomma sådana omständigheter som gör att påföljden inte längre ska verkställas i Sverige. I svensk rätt är reglerat vad som gäller i fall där den dömde i Sverige t.ex. meddelas nåd eller amnesti. I den nya lagen bör regleras i vilka fall därutöver verkställigheten ska upphöra. Detta hänger samman med bl.a. att den utfärdande staten har rätt att fatta vissa beslut avseende domen även efter att verkställigheten överförs till Sverige. En bestämmelse om upphörande av verkställighet finns i 24 § andra stycket IVL, vilken vi föreslår även ska ingå i den nya lagen om internationell straffverkställighet. Denna kan användas som förebild vid utformningen i den nya lagen. Rambeslutet innebär emellertid att uppräknningen av fall skiljer sig något åt. Vi bedömer inte att det finns anledning att den behöriga myndigheten, på motsvarande sätt som i t.ex. lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU, fattar ett formellt beslut om att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas som är överklagbart.

Den utfärdande staten har rätt att återkalla intyget så länge verkställigheten av påföljden i den verkställande staten inte har påbörjats. Den verkställande staten ska efter det att intyget återkallats inte längre verkställa påföljden (artikel 13). Det spelar här ingen roll av vilket skäl ett återkallande sker även om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska ange skälen härför. Det är knappast troligt att den utfärdande staten återkallar intyget efter det att den dömde överförs från den staten till Sverige. Däremot kan det hända att återkallelse sker innan den dömde överförs eller

avseende en dömd person som redan befinner sig i Sverige. Det bör i enlighet med rambeslutet i lagen framgå att verkställigheten ska upphöra om den utfärdande staten återkallar intyget. Vid oklarheter kring återkallandet bör samråd hållas mellan de behöriga myndigheterna.

Enligt artikel 19.1 i rambeslutet har både den utfärdande och den verkställande staten rätt att bevilja den dömda nåd eller amnesti. Däremot är det endast den utfärdande staten som får fatta beslut om ansökan om omprövning av domen (artikel 19.2). Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har att omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten om varje beslut eller åtgärd som innebär att påföljden omedelbart eller inom viss tid inte längre kan verkställas. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska då upphöra med verkställigheten (artikel 20). I lagen bör framgå att verkställigheten ska upphöra om den andra staten har meddelat ett beslut om amnesti eller nåd eller om det i den utfärdande staten meddelats annat beslut, som enligt lagen i den staten, innebär att påföljden inte längre får verkställas. Detta kan t.ex. vara fallet efter en omprövning av domen.

Rätten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten, när denna har underrättats av den verkställande staten om att påföljden inte har fullföljts på grund av att den dömda har rymt från verkställigheten (artikel 22.2). Verksälligheten ska således upphöra i ett sådant fall. Verksälligheten bör naturligtvis inte upphöra omedelbart efter att en rymning skett, utan först måste den behöriga myndigheten säkerställa att den utfärdande staten godtar att överta verkställigheten i enlighet med rambeslutet. Dessutom kan den behöriga myndigheten i ett sådant fall, beroende av omständigheterna, i stället välja att själv fortsätta verkställigheten av påföljden. En underrättelse till och samråd med den utfärdande staten ska dock alltid ske i ett sådant fall.

18.12 Specialitetsprincipen

Förslag: En person som överförs till Sverige enligt lagen får inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Detta ska dock inte gälla i

ett antal undantagsfall som framgår i rambeslutet, t.ex. om den dömde har samtyckt till överförandet.

Specialitetsprincipen behandlas i artikel 18 i rambeslutet. Huvudregeln enligt denna bestämmelse är att en person som överförs till den verkställande staten enligt rambeslutet inte kan åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överförts (artikel 18.1). Detta gäller dock inte i en rad undantagsfall som anges i artikel 18.2. Det handlar om följande fall.

- a) Personen har haft möjlighet att lämna territoriet i den verkställande staten men inte har gjort det inom 45 dagar efter sitt slutliga frigivande eller har återvänt till detta territorium efter att ha lämnat det.
- b) Brottet inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd.
- c) Det straffrättsliga förfarandet föranleder inte tillämpning av en åtgärd som innebär att den personliga friheten inskränks.
- d) Den dömda personen kommer att bli föremål för en icke frihetsberövande påföljd, särskilt ett bötesstraff eller en åtgärd som träder i stället för detta, även om påföljden inskränker den personliga friheten.
- e) Den dömda personen har samtyckt till överförandet.
- f) Den dömda personen har efter överförandet uttryckligen avstått från att utnyttja specialitetsprincipen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet.
- g) I andra fall, än som nämns ovan, när den utfärdande staten gett sitt samtycke.

Av skäl 23 i rambeslutet framgår vidare att specialitetsregeln endast gäller om personen har överförts till den verkställande staten och t.ex. inte om personen flytt till den verkställande staten.

Det förbud mot att åtala, döma eller på annat sätt frihetsberöva den dömde enligt det ovan beskrivna bör framgå i den nya lagen. Specialitetsprincipen gäller alltså i de fall det är fråga om en dömd person som överförs till Sverige för verkställighet mot sin vilja. Av lagen bör vidare framgå i vilka fall principen inte gäller, vilka bör

motsvara uppräknningen i rambeslutet. Det är emellertid otydligt i vilka situationer undantagen enligt punkterna c) och d) är avsedda att omfatta. Vi bedömer därför att dessa inte bör föras in i lagen. Dessutom gäller intresset av att t.ex. kunna åtala en överförd person framför allt vid allvarigare brottslighet.

Beträffande fallet när den dömde efter överförandet avstår från att utnyttja det skydd som specialitetsprincipen innebär (punkt f) finns det i rambeslutet ett särskilt krav på förfarandet. Avståendet ska göras inför de behöriga rättsliga myndigheterna i den verkställande staten och protokollföras i enlighet med denna stats nationella lagstiftning. Avståendet ska inhämtas så att det framgår att personen har gjort detta frivilligt och fullt medveten om följderna av detta. Personen ska i detta syfte ha rätt till juridiskt biträde. Ett motsvarande krav finns i artikel 27.3 f) i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Förfarandet för samtycke till utvidgat överlämnande regleras i 16 § förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Sådant samtycke lämnas till åklagare. Samtycket ska antecknas på ett formulär som fastställs av riksåklagaren. Formuläret ska om möjligt vara skrivet på det språk som normalt används av den som har överlämnats. Om ett annat språk används, ska det antecknas på handlingen vilka åtgärder som har vidtagits för att kontrollera att den som har överlämnats har förstått innebörden av samtycket. En motsvarande bestämmelse om förfarandet när den dömde avstår att använda specialitetsprincipen enligt punkten f) kan tas in i förordning.

Som framgår under punkten g) ovan gäller inte heller skyddet om den utfärdande staten lämnar tillstånd till åtgärden. Enligt artikel 18.3 kan den verkställande staten ge in en framställning om sådant tillstånd till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Till denna ska lämnas uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och åtföljas av en översättning enligt artikel 8.2. Tillstånd ska ges om det föreligger en skyldighet att överlämna personen enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Innehållet i artikel 18.3 motsvarar artikel 27.4 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Frågan om en sådan begäran om tillstånd till en annan medlemsstat regleras i 17 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. En hänvisning till denna bestämmelse bör avseende framställning om tillstånd från den utfärdande staten tas in i lagen.

Det kan här särskilt pekas på att det kan uppstå problem i fall där den dömde inte längre är frihetsberövad med anledning av den överförda påföljden och tillstånd måste hämtas från den utfärdande staten för att kunna åtala, döma eller frihetsberöva den dömde med anledning av annan brottslighet. Vi tolkar utformningen av artikel 18 på så sätt att det i en sådan situation inte är möjligt att frihetsberöva personen i avvaktan på tillstånd från den andra staten. Detta kan medföra stora olägenheter vid fråga om allvarlig brottslighet. Denna fråga bör därför ses över.

18.13 Erkännande och verkställighet av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk arresteringsorder

Förslag: När verkställigheten av en utländsk dom ska överföras till Sverige till följd av att artikel 4.6 och 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder tillämpats, ska lagens förutsättningar inte gälla. I stället ska tillämpas vad som föreskrivs i 7 kap. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Däremot ska den här föreslagna nya lagens förfaranderegler gälla även i dessa ärenden.

Till följd av ett ärende om en europeisk arresteringsorder kan fråga om överförande av verkställighet av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till Sverige uppkomma i två olika fall.

Det första fallet, som grundar sig på artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, avser när en svensk domstol avslagit en begäran om överlämnande till en annan medlemsstat för verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Rätten har möjlighet att avslå en sådan begäran om den som eftersöks är svensk medborgare och han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Om den eftersökte vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande medlemsstaten gäller detta endast om det med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheter sker i Sverige (2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder).

Det andra fallet, som grundar sig på artikel 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, avser när någon överlämnats från

Sverige för lagföring i en annan medlemsstat med villkor att han eller hon ska återföras till Sverige för verkställighet av frihetsberövande påföljd. Sådant villkor kan ställas av rätten när frågan om överlämnandet avser en svensk medborgare som begär att verkställigheten ska ske i Sverige. Ett överlämnande beviljas då endast om den utfärdande medlemsstaten lämnar garantier för att den eftersökte kommer att återföras till Sverige för sådan verkställighet. Ett överlämnande utan sådant villkor får dock beviljas när det gäller en svensk medborgare som vid tiden för gärningen sedan minst två år stadigvarande har vistats i den utfärdande medlemsstaten, såvida det inte med hänsyn till den eftersöktes personliga förhållanden eller av någon annan anledning finns särskilda skäl till att verkställigheten sker i Sverige (3 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder).

Som tidigare anförts ska rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder tillämpas även när förfarandet inletts genom en europeisk arresteringsorder med tillämpning av artikel 4.6 och artikel 5.3, i den utsträckning bestämmelserna är förenliga med rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 25). Förfarandet för överförande av verkställighet av en frihetsberövad påföljd till Sverige i dessa två situationer regleras för närvarande i 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder, se avsnitt 3.2.5.

Det kan inledningsvis konstateras att i de situationer som anges ovan har Sverige i förfarandet om en europeisk arresteringsorder åtagit sig att verkställa en utländsk dom om frihetsberövande påföljd. Det rör sig i dessa fall om personer som har en stark anknytning till Sverige. En domstol har således prövat om det finns förutsättningar för ett överförande av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till Sverige. Vid domstolens prövning ingår även att beakta eventuella hindringsgrunder enligt lagen om en europeisk arresteringsorder. Det finns inte någon anledning att dessa ärenden även ska omfattas av de allmänna förutsättningar och vägringsgrunder som ställs upp för erkännande och verkställighet i Sverige enligt den här föreslagna nya lagen. I stället bör alljämt bestämmelserna i 7 kap. 1 § första stycket och 2 § första stycket lagen om en europeisk arresteringsorder vara gällande. Detta innebär enligt 1 § att när rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det. Vidare enligt 2 § att när någon som

har överlämnats från Sverige ska återföras i enlighet med ett sådant villkor som avses i 3 kap. 2 §, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit. Dessa bestämmelser i 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder bör därför finnas kvar. Eftersom bestämmelserna utgör en del i förfarandet med den europeiska arresteringsordern bedömer vi att dessa inte bör flyttas över till den här behandlade nya lagen.

I 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder finns vidare vissa förfaranderegler för hur överförandet och verkställigheten i Sverige ska gå till. Eftersom den nu behandlade rambeslutet även gäller för dessa ärenden bör emellertid i stället de förfaranderegler som föreslås i den nya lagen även gälla i dessa fall. En hänvisning bör därför göras i lagen till de bestämmelser om förfarandet som gäller i den här föreslagna lagen. De bestämmelser som i 7 kap. finns om möjlighet att besluta att den eftersökte ska tas i förvar kan med fördel ersättas med bestämmelserna om tvångsmedel i den här föreslagna lagen, se avsnitt 18.6. För Kriminalvården och Socialstyrelsen är det verksamhetsfrämmande att besluta i frågor om förvar av den dömda. Genom en tillämpning av tvångsmedelsbestämmelserna blir det i stället domstol som har att ta ställning i fråga om frihetsberövande. En sådan fråga kan, när det är behövligt, tas upp i samband med frågan om överlämnande av en europeisk arresteringsorder.

Ansvariga myndigheter i Sverige enligt 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder är Kriminalvården, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse, 23 § förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Mot bakgrund av att vi föreslår att Kriminalvården, när det gäller den nya lagen, ska vara behörig myndighet även avseende påföljder som kan antas verkställas som sluten ungdomsvård, bör Kriminalvården även vara ansvarig myndighet avseende sluten ungdomsvård i de fall som omfattas av 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder. Det bör därför i 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder tas in en hänvisning som innebär att ansvarig myndighet är den som är behörig myndighet enligt den här föreslagna lagen.

19 Övriga frågor

19.1 Offentligt biträde

Förslag: Offentligt biträde ska förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Det finns inte i rambeslutet något uttryckligt krav på att den dömda personen ska ha rätt till ett offentligt biträde i förfarandet för överförande av straffverkställigheten.

Enligt gällande rätt ska, i ett ärende om verkställighet av en frihetsberövande påföljd utomlands, ett offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas (27 § IVL och även 36 § NVL). Det har bedömts att det i dessa ärenden kan finnas ett behov av biträde för att den dömde på ett tillfredsställande sätt ska kunna bevaka sin rätt. När det gäller ärenden om verkställighet i Sverige av en utländsk frihetsberövande påföljd ska offentligt biträde förordnas i fall där den dömde flytt till Sverige, om det inte måste antas att behov av biträde saknas (25 f § IVL).

I förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet föreslår vi en generell bestämmelse om att offentligt biträde ska förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Detta ska alltså gälla vid överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd såväl från som till Sverige, se avsnitt 14.1. Motsvarande bör gälla i den nya lagen som genomför rambeslutet. Behov kan saknas när exempelvis den dömde inte motsätter sig ett överförande, det för den behöriga myndigheten framstår som klart att ett överförande kan ske och det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde.

Bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och i förordningen (1997:405) om offentligt biträde. Dessa bestämmelser innebär bl.a. att det är den myndighet

eller domstol som handlägger ärendet som ska fatta beslut i frågan och att beslutet överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av beslut i det mål eller ärende i vilket biträdet förordnats. Detta innebär att ett överklagade av den behöriga myndighetens beslut gällande offentligt biträde får överklagas till Stockholms tingsrätt, se avsnitt 25.

19.2 Överklagande

Förslag: Den behöriga myndighetens beslut överklagas till tingsrätt. Vid domstolens handläggning ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas.

Enligt gällande rätt får Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut om att överföra straffverkställighet till en annan stat överklagas till regeringen. Vi föreslår i den nya lagen om internationell straffverkställighet en ny beslutsordning som innebär att myndigheternas beslut kan överklagas till domstol, se avsnitt 10.2.2. Beslut som i dag fattas av regeringen om överförande av straffverkställighet till Sverige går inte att överklaga. I förslaget till ny lag om internationell straffverkställighet föreslår vi att de behöriga myndigheternas beslut ska kunna överklagas till domstol, se avsnitt 10.3.5. För att få en enhetlig reglering föreslår vi att allmän domstol ska vara överinstans såväl vid överförande av straffverkställighet till Sverige som från Sverige, se avsnitt 10.4.

Det finns i och för sig inte i rambeslutet något krav på att beslut av den behöriga myndigheten ska kunna överklagas. Det bör emellertid även i den nya lagen som genomför rambeslutet införas en möjlighet för den dömda att överklaga den behöriga myndighetens slutliga beslut, såväl när det gäller överförande från som till Sverige. En generell bestämmelse härom bör föras in i den nya lagen. Övervägandena om att välja allmän domstol som överinstans gör sig gällande på samma sätt här. Som närmare framgår i avsnitt 25 föreslår vi att överklagande ska ske till Stockholms tingsrätt.

Det finns här anledning att särskilt överväga om vissa slutliga beslut inte ska kunna överklagas. Ett beslut som innebär att en begäran om erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat återkallas, kan för den enskilde vara ingripande och bör därför kunna överklagas, se avsnitt 17.5.1. Däremot finns det inte skäl att låta ett

beslut som rör återkallelse på grund av att påföljden inte längre får verkställas, kunna överklagas, se avsnitt 17.5.2.

Som tidigare anförts är det förvaltningslagen som reglerar de behöriga myndigheternas handläggning. Det ska därför i den nya lagen framgå att de ovan angivna besluten är överklagbara (jfr 22 § förvaltningslagen). Ett beslut enligt förvaltningslagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Eftersom detta inte ska gälla i den nya lagen ska det av lagen framgå att besluten överklagas vid Stockholms tingsrätt. Av förvaltningslagen framgår vidare att överklagandet ska ha kommit in till myndigheten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (23 §). Myndigheten kan här välja att använda delgivningslagens bestämmelser eller någon annan form av underrättelse.¹ Vidare framgår att myndigheten har möjlighet att ompröva sitt beslut (27 och 28 §§).

När det gäller domstolens handläggning föreslår vi beträffande den nya lagen om internationell straffverkställighet att lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) ska tillämpas, se avsnitt 14.2.1. Det finns inte någon anledning att göra någon annan bedömning här och det ska därför av lagen framgå att ärendelagen ska tillämpas vid domstolens handläggning. Detta innebär bl.a. att rätten har möjlighet att hålla sammanträde, att rättsens beslut får överklagas av den som beslutet rör förutsatt att det går honom eller henne emot, att den vanliga instansordningen gäller, att vissa tidsfrister för överklagande ska iakttas och att ett krav på prövnings-tillstånd i hovrätten kommer att gälla generellt. Domstolen bör särskilt beakta de tidsfrister som gäller enligt rambeslutet när Sverige är verkställande stat.

19.3 Åtalsförbud

Förslag: Åtal för gärning, som en utländsk påföljd som ska verkställas i Sverige avser, får inte i något fall väckas i Sverige.

I 2 kap. 5 a § brottsbalken finns bestämmelser om res judicata-verkan av vissa utländska brottmålsdomar. Det kan emellertid finnas fall där sådan verkan inte tillerkänns en utländsk dom. Det finns därför i gällande rätt bestämmelser som förhindrar åtal i Sverige för gärning som omfattas av en i utlandet utdömd frihetsberövande

¹ Hellners m.fl., Förvaltningslagen med kommentar, 2007, s. 316 f.

påföljd som ska verkställas i Sverige (38 § IVL och 29 § NVL). Detta gäller även vid överförande av en utländsk frihetsberövande påföljd till Sverige efter ett förfarande med en europeisk arresteringsorder (5 § lagen om en europeisk arresteringsorder med hänvisning till 38 § IVL).

Vi har i förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet föreslagit att det införs en motsvarande bestämmelse, se avsnitt 14.3. Även i den nya lagen som genomför rambeslutet bör en motsvarande bestämmelse införas. I motiven till 38 § IVL anges att förbudet mot lagföring endast gäller så länge beslut eller förordnande om verkställighet i Sverige består. I fall där t.ex. en av annan stat gjord framställning om verkställighet återkallas återgår rätten att verkställa påföljden i den andra staten. Frågan huruvida åtal kan eller ska väckas i Sverige blir då att bedöma enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken.² Dessa uttalanden har relevans även här.

19.4 Tillstånd till transport genom Sverige

Förslag: Om det begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras till en verkställande stat, ska Rikspolisstyrelsen bevilja ett sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske. Vid sådant tillstånd får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta den i förvar som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd. Om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttio två timmar från landningen, ska personen omedelbart frigges.

Artikel 16 i rambeslutet innehåller bestämmelser om transitering, dvs. transport genom en stat av en dömd person som överförs mellan två andra stater. Enligt artikel 16.1 ska medlemsstaterna tillåta transitering genom sitt territorium förutsatt att en kopia av intyget bi-

² Prop. 1972:98 s. 140 f.

fogas. På begäran av den medlemsstat som ska tillåta transiteringen ska den utfärdande staten översätta intyget till ett av de språk som den mottagande staten tillåter. Den utfärdande staten ska enligt artikel 16.2 informeras om den mottagande staten inte kan garantera att den dömda inte kommer att lagföras eller, med undantag för transiteringen, kvarhållas eller på annat sätt få sin frihet inskränkt för ett brott som begicks eller en påföljd som dömts ut före hans eller hennes utresa från den utfärdande statens territorium. I sådana fall kan den utfärdande staten återkalla sin begäran. Som huvudregel ska enligt artikel 16.3 ett beslut fattas senast en vecka efter mottagandet av framställningen. Den mottagande staten får enligt artikel 16.4 endast hålla den dömda i förvar under den tid som krävs för transitering genom dess territorium. När det gäller transport med flyg utan planerad mellanlandning krävs enligt artikel 16.5 inte någon framställning. Om en oplanerad mellanlandning görs ska uppgifter enligt punkten 1 lämnas inom 72 timmar.

Enligt 40 § IVL kan chefen för Justitiedepartementet, efter framställning av behörig myndighet i en annan stat, medge att utlänning som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i den aktuella överenskommelsen ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område. Under sådan genomresa ska frihetsberövandet bestå, om inte den andra staten begär att den transiterade frigges. Frigges han inte, tillämpa vad som i allmänhet gäller om behandling av anhållen eller häktad. Bestämmelsen bygger på artikel 13 i brottmålsdomskonventionen.

Vid genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder ansågs, beträffande motsvarande fråga där, att Rikspolisstyrelsen är den myndighet som har bäst förutsättningar att snabbt och formlöst lämna tillstånd och anvisningar samt ge det biträde som en transitering kan kräva. Rikspolisstyrelsen har ansvar för och överblick över de gränskontroller där frågan om transitering kan bli aktuell.³ Enligt 8 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder ska Rikspolisstyrelsen, efter en begäran, fatta beslut om när, var och under vilka förhållanden i övrigt transitering medges. Vidare finns i bestämmelsen en möjlighet att ta den transiterade i förvar. Utlämningsutredningen har lämnat förslag om en motsvarande bestämmelse i utlämningslagen.⁴

³ Prop. 2003/04:7 s. 150 f.

⁴ SOU 2011:71 s. 722 ff.

I den nya lagen behövs det mot bakgrund av artikel 16 en bestämmelse som berör transitering. Vi bedömer på motsvarande sätt som i lagen om en europeisk arresteringsorder att frågor härom bäst avgörs av Rikspolisstyrelsen. Vidare är en enhetlig lösning mellan olika lagar på området att föredra. Utrymmet för att enligt rambeslutet avslå en begäran om transitering hänför sig endast till formkravet i artikel 16.1. Vi bedömer därför att bestämmelsen kan utformas med bestämmelsen i lagen om en europeisk arresteringsorder som förebild. Rikspolisstyrelsen har att vid sin bedömning beakta de krav som ställs i rambeslutet. Detta innebär bl.a. att den utfärdande staten ska ges information om det inte kan garanteras att den dömda inte kommer att t.ex. lagföras för annan brottslighet.

Utformningen innebär vidare att den som transiteras kan omhändertas och tas i förvar av polismyndigheten för att säkerställa att personen ska kunna transporteras genom Sverige. Enligt 8 § polislagen (1984:387) ska bl.a. ett ingripande vara försvarligt med hänsyn till åtgärdens syfte och övriga omständigheter. Detta överensstämmer med artikel 16.4.

Vidare bör i bestämmelsen framgå att det vid transport med flyg utan planerad mellanlandning inte krävs något tillstånd. Detta framgår av artikel 16.5. Om en oplanerad mellanlandning sker ska polismyndigheten kunna ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd. Enligt artikel 16.5 ska en sådan ansökan göras inom sjuttiofyra timmar. Görs ingen ansökan inom denna tid ska den som överförs friges. Även detta bör framgå av lagen.

19.5 Förklaringar och underrättelser

19.5.1 Förklaringar

Förslag: Sverige bör avge förklaring till artikel 23.1 i rambeslutet om att de språk som godtas för det intyg som ska sändas över tillsammans med domen är svenska, danska, norska och engelska. Vidare bör en förklaring avges till artikel 23.3 om att Sverige som verkställande stat ska kunna begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till svenska, danska, norska eller engelska.

Bedömning: Sverige bör inte avge förklaring till artikel 7.4 i rambeslutet om krav på dubbel straffbarhet för de gärningar som räknas upp i artikel 7.1.

Medlemsstaterna ska, enligt artikel 23.1 i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, avge förklaring om vilka språk som godtas för det intyg som ska bifogas en dom om frihetsberövande påföljd som översänds för erkännande och verkställighet. I avsnitt 18.5.3 föreslås att de språk som godtas ska vara svenska, danska, norska och engelska. Sverige bör avge en förklaring om detta.

I artikel 23.3 i rambeslutet ges en möjlighet för medlemsstaterna att lämna en förklaring som innebär att staten som verkställande stat, i de fall där den anser att intygets innehåll är otillräckligt för att besluta om verkställighet av påföljden, omedelbart efter att ha mottagit domen och intyget får begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten eller till ett eller flera av de officiella språken i EU:s institutioner. I avsnitt 18.5.4 föreslår vi att Sverige bör lämna en sådan förklaring och att de språk som godtas ska vara svenska, danska, norska och engelska. Sverige bör därför även avge en förklaring om detta.

Enligt artikel 7.4 i rambeslutet ges medlemsstaterna möjlighet att lämna en förklaring om att staten inte kommer att tillämpa artikel 7.1, dvs. att ställa krav på dubbel straffbarhet även för de gärningar som räknas upp i artikeln. Vi föreslår i avsnitt 18.3.2 att Sverige inte i dessa fall bör ställa upp något krav på dubbel straffbarhet. Sverige bör därför inte avge en förklaring enligt artikel 7.4.

19.5.2 Underrättelse och anmälan

Förslag: Sverige bör enligt artikel 2.1 i rambeslutet underrätta rådets generalsekretariat om att Kriminalvården, vid fängelse och andra frihetsberövande påföljder, och Socialstyrelsen, vid frihetsberövande påföljder avseende psykiskt störda lagöverträdare, är behöriga myndigheter enligt rambeslutet.

Sverige bör enligt artikel 4.7 i rambeslutet anmäla till rådets generalsekretariat att Sverige inte kräver förhandssamtycke enligt artikel 4.1 c), i förhållande till andra medlemsstater som

gjort samma anmälan, om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten.

Enligt artikel 2.1 i rambeslutet ska medlemsstaterna underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat. Enligt förslaget i avsnitt 16.4.2 ska Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård, vara behöriga myndigheter när Sverige är utfärdande stat. Vidare ska enligt förslagen i avsnitt 16.4.3 Kriminalvården, vid påföljd som kan antas verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid påföljd som kan antas verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård, vara behöriga myndigheter när Sverige är verkställande stat. Rådets generalsekretariat bör således underrättas om att Kriminalvården och Socialstyrelsen är behöriga myndigheter.

Enligt artikel 4.7 i rambeslutet får medlemsstaterna till rådets generalsekretariat anmäla att dess förhandssamtycke enligt artikel 4.1 inte ska krävas för översändande av domen och intyget i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort samma anmälan om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten (a), och/eller om den dömda personen, i andra fall än de som avses i punkterna 1 a) och b), är medborgare i den verkställande staten (b). Vi föreslår i avsnitt 16.3 att en sådan anmälan bör lämnas när det gäller de fall som avses under punkten a), men däremot inte i de fall som avses under punkten b). En anmälan om ett utvidgat tvingande samarbetsområde enligt artikel 4.7 a) bör därför göras till rådets generalsekretariat.

Del IV

Överväganden och förslag om
genomförande av rambeslutet om
erkännande och verkställighet av
frivårdspåföljder

20 Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder

20.1 Bakgrund

Riksdagen godkände den 12 november 2008 ett utkast till rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder.¹ Rådets rambeslut 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, antogs den 27 november 2008. Tidpunkten för genomförandet är satt till senast den 6 december 2011. Rambeslutet, som i betänkandet benämns som rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder, finns bifogat som *bilaga 3*.

Syftet med rambeslutet är bl.a. att öka den dömdes möjlighet till social återanpassning genom att den dömden får verkställa påföljden där han eller hon har sin hemvist. I prop. 2008/09:19 finns en översiktlig redovisning av vilken lagstiftning och övrig reglering som krävs för att genomföra rambeslutet i svensk rätt. Några förslag till lagstiftning lades dock inte fram i det sammanhanget.

20.2 Rambeslutets huvudsakliga innehåll

Syfte

Syftet med rambeslutet är att underlätta dömda personers sociala återanpassning, förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt underlätta tillämpningen av lämpliga alternativa påföljder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatt i den döm-

---

¹ Prop. 2008/09:19, bet. 2008/09:JuU10, rskr. 2008/09:32.

ande staten (artikel 1.1). Enligt skäl 8 syftar ömsesidigt erkännande och övervakning av uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder, alternativa påföljder och beslut om villkorlig frigivning till att öka en dömd persons möjlighet att upprätthålla familjebanden samt språkliga, kulturella och andra band, samt även till att förbättra övervakningen av att alternativa påföljder och övervakningsåtgärder iakttas för att förhindra nya brott, och därigenom ta hänsyn till skyddet för brottsoffer och allmänheten.

Definitioner och behöriga myndigheter

I artikel 2 finns en uppräkningslista av olika definitioner av betydelse för rambeslutet. Med *dom* avses ett beslut eller annat avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person har begått brott och dömts till a) fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, om villkorlig frigivning har beviljats på grundval av den domen eller genom ett påföljande övervakningsbeslut, b) en uppskjuten påföljd, c) en villkorlig påföljd, d) en alternativ påföljd.

Med *uppskjuten påföljd* menas fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, vars verkställighet vid domens meddelande helt eller delvis villkorligt skjutits upp genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder. Sådana övervakningsåtgärder kan inbegripas i själva domen eller fastställas i ett separat övervakningsbeslut fattat av en behörig myndighet.

Villkorlig påföljd innebär en dom, i vilken utdömandet av en påföljd villkorligt har uppskjutits genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder eller i vilken en eller flera övervakningsåtgärder påförts i stället för fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Sådana övervakningsåtgärder kan inbegripas i själva domen eller fastställas i ett separat övervakningsbeslut fattat av en behörig myndighet.

Med *alternativ påföljd* avses en påföljd som innebär att krav eller anvisningar ålagts och som inte är fängelse, en annan frihetsberövande åtgärd eller böter.

Övervakningsbeslut innebär en dom eller ett beslut som vunnit laga kraft och som fattats av en behörig myndighet i den utfärdande staten med en sådan dom som grund a) om beviljande av villkorlig frigivning, eller b) om påförande av övervakningsåtgärder.

Med *villkorlig frigivning* avses ett avgörande som vunnit laga kraft och som fattats av en behörig myndighet eller som följer av nationell lagstiftning avseende förtida frigivning av en dömd person efter att en del av ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd har avtjänats, varvid en eller flera övervakningsåtgärder påförs.

Övervakningsåtgärder innebär krav och anvisningar, vilka enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning påförs en fysisk person av en behörig myndighet i samband med en uppskjuten påföljd, en villkorlig påföljd eller en villkorlig frigivning.

Utfärdande stat är den medlemsstat där en dom meddelas och *verkställande stat* är den medlemsstat i vilken övervakningsåtgärderna och de alternativa påföljderna övervakas till följd av ett beslut i enlighet med artikel 8.

Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat underrätta om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lagstiftning är behöriga att agera i enlighet med rambeslutet, när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat (artikel 3.1). Andra myndigheter än rättsliga myndigheter får utses som behöriga myndigheter, förutsatt att de sedan tidigare har behörighet att fatta liknande beslut (artikel 3.2). Oavsett vilken sorts myndighet som utses till behörig myndighet åligger det medlemsstaterna att tillse att berörda personer har tillgång till de juridiska rättigheter och rättsmedel som föreskrivs i nationell lagstiftning (skäl 21).

När det gäller vissa följdbeslut finns särskilda krav på den behöriga myndigheten. Ett beslut av en annan behörig myndighet än en domstol måste kunna överprövas av en domstol eller ett annat oberoende domstolsliknande organ (artikel 3.2). Alla följdbeslut beträffande uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder och alternativa påföljder som leder till påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd ska under alla förhållanden fattas av en rättslig myndighet (skäl 22).

Tillämpningsområde

Rambeslutet ska tillämpas på erkännande av domar, och i förekommande fall, övervakningsbeslut, övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder samt alla andra beslut som har anknytning till dessa (artikel 1.2).

Rambeslutet ska tillämpas på vissa typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder som anges i en lista i artikel 4.1. Vad som måste kunna övervakas är följande.

- En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet (punkt a).
- En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten (punkt b).
- En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium (punkt c).
- Anvisningar rörande beteende (såsom en skyldighet att upphöra med alkoholkonsumtion), bostad (såsom en skyldighet att byta bostadsort på grund av våld i hemmet), utbildning (såsom en skyldighet att följa en kurs i "trafiksäkerhet"), fritidssysselsättningar (såsom en skyldighet att sluta utöva eller bevista en viss sportaktivitet) eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet (såsom en skyldighet att söka sig en yrkesverksamhet i en annan arbetsmiljö) (punkt d samt skäl 10).
- En skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet (punkt e).
- En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer (punkt f).
- En skyldighet att undvika att befatta sig med vissa angivna föremål som har använts eller som skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott (punkt g).
- En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har fullgjorts (punkt h).
- En skyldighet att utföra samhällstjänst (punkt i).
- En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer (punkt j).
- En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur (punkt k).

Medlemsstaterna kan meddela rådets generalsekretariat att staten är beredd att övervaka ytterligare alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utöver de som räknas upp i punkten 1 (artikel 4.2.)

Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten kan överända en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den behöriga myndigheten i den medlemsstat i vilken den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort, i de fall den dömda personen har återvänt eller vill återvända till den staten (artikel 5.1). Ett överförande kan även, på den dömdes begäran, ske till en annan medlemsstat än den i vilken denne har sin lagliga och vanliga vistelseort, under förutsättning att den behöriga myndigheten i den staten gett sitt medgivande (artikel 5.2). Ett sådant medgivande kan enligt skäl 14 särskilt ges i återanpassningssyfte, om den dömda personen, utan att förlora sin hemvist, avser att flytta till en annan medlemsstat om han eller hon har erbjudits ett anställningskontrakt, om han eller hon är en familjemedlem till en person som har sin lagliga och vanliga vistelseort i den medlemsstaten, om han eller hon avser att studera eller utbilda sig i den medlemsstaten. Bestämmelserna i rambeslutet bör enligt skäl 7 tillämpas i överensstämmelse med unionsmedborgarnas rätt till fri rörlighet inom unionen.

Dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet, dvs. att brottet som föranlett påföljden utgör ett brott även i den verkställande staten, behandlas i artikel 10 och 11.1 d).

Den verkställande staten får inte ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet om den utfärdande staten anser att gärningen motsvarar något av de brott som räknas upp i artikel 10.1 och som enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år. För andra brott än de som omfattas enligt listan under punkten 1 får den verkställande staten ställa krav på dubbel straffbarhet (artikel 10.3). Varje medlemsstat kan dock lämna en förklaring om att den vid överförandet alltid kommer att kräva dubbel straffbarhet och att punkten 10.1 inte kommer att tillämpas. En sådan förklaring kan när som helst återkallas (artikel 7.4).

Den verkställande statens erkännande och anpassningsmöjligheter

Den verkställande staten ska erkänna den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som har översänts i enlighet med artikel 5 och enligt förfarandet i artikel 6 och utan dröjsmål vida alla åtgärder som krävs för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder, om den behöriga myndigheten inte väljer att åberopa en vägransgrund (artikel 8.1)

Om den aktuella alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd, till sin art eller varaktighet inte överensstämmer med den verkställande statens lagstiftning får den behöriga myndigheten i denna stat anpassa dem till arten och varaktigheten för alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, eller till längden på prøvotiden, som tillämpas i den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott. Anpassningen ska göras så att resultatet så nära som möjligt motsvarar vad som utdömts i den utfärdande staten och får inte vara strängare eller längre än den ursprungliga alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har möjlighet att dra tillbaka en översänd påföljd för det fall en anpassning som den behöriga myndigheten i den verkställande staten planerar att göra inte kan accepteras. Detta gäller dock under förutsättning att övervakningen i den verkställande staten ännu inte har påbörjats (artikel 9).

Vägransgrunder

Den verkställande staten får enligt artikel 11.1 vägra att erkänna domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och att överta ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, om

- det intyg som skickas med domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen eller övervakningsbeslutet och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist (punkt a samt artikel 8.2),
- kriterierna för översändande av dom och intyg inte är uppfyllda, exempelvis om den dömde inte har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten (punkt b),

- erkännandet av domen och ett övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder skulle strida mot principen om *ne bis in idem*, dvs. att ingen ska dömas två gånger för samma gärning (punkt c),
- om det brott som domen avser inte är straffbart i den verkställande staten och brottet inte är ett så kallat listbrott enligt artikel 10.1 alternativt att brottet utgör ett listbrott men den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 10.4 (punkt d),
- den utdömda påföljden enligt den verkställande statens lagstiftning är föremål för preskription (punkt e),
- det enligt den verkställande statens lagstiftning föreligger immunitet som gör det omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärder (punkt f),
- den dömden enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättslig ansvarig för de gärningar som domen avser (punkt g),
- om domen, på det sätt som närmare anges i bestämmelsen, har meddelats i den dömdes utemål,²
- om domen eller beslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som, trots möjligheten till anpassning i artikel 9, inte kan övervakas av den verkställande staten i enlighet med rättssystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i denna stat (punkt i),
- den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har kortare varaktighet än sex månader (punkt j),
- domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium (punkt k). Denna s.k. territorialitetsklausul är endast avsedd att tillämpas i exceptionella undantagsfall med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet (artikel 11.2 och skäl 17)

Vägransgrunden under punkten i) kompletteras enligt skäl 16. Där anges att en medlemsstat får vägra att erkänna en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut om den domen har meddelats

---

² Se avsnitt 15.3 om ändrad formulering av denna punkt.

beträffande en person vars skuld inte har fastslagits, t.ex. en psykiskt sjuk person, om domen eller beslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som den verkställande staten enligt sin nationella lagstiftning inte kan övervaka i förhållande till sådana personer.

När det gäller samhällstjänst bör den verkställande staten enligt skäl 18 ha rätt att vägra erkänna domen om samhällstjänsten normalt sett är fullgjord på mindre än sex månader.

Beträffande vägransgrunderna a), b), c), h), i), j) och k) ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan ett beslut att inte erkänna domen eller beslutet, på lämpligt sätt underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och, om det behövs, anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla ytterligare upplysningar (artikel 11.3).

Även om den behöriga myndigheten i den verkställande staten vägrar att erkänna en dom och/eller beslut kan den, efter överenskommelse med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att ändå övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna utan att överta ansvaret för att fatta följdbeslut. Denna möjlighet är avsedd att användas främst beträffande vägransgrunderna om dubbel straffbarhet och territorialitet (artikel 11.4).

Artikel 11 innehåller inte någon fullständig reglering av vilka möjligheter en verkställande stat har att avstå från att erkänna en dom och/eller ett övervakningsbeslut och att vägra verkställighet. Rambeslutet ändrar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (artikel 1.4 och skäl 5). Ingenting i rambeslutet bör heller tolkas som ett förbud att vägra verkställa påföljden om det finns sakliga skäl att tro att den syftar till att straffa en person på grundval av hans eller hennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl (skäl 5). Rambeslutet hindrar inte någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet (skäl 6).

Förfaranderegler

Förfarandet inleds med att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översänder domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet tillsammans med ett intyg enligt standardformulär enligt bilaga 1, direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. All officiell kommunikation ska ske direkt mellan myndigheterna (artikel 6.1–2). Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, med intygande av att innehållet i handlingen är korrekt (artikel 6.3) samt översatt till något av de officiella språken i den verkställande staten (artikel 21). Utöver de alternativa påföljder och övervakningsåtgärder som räknas upp i artikel 4.1 får intyget bara innefatta sådana åtgärder och påföljder som den verkställande staten har meddelat att den är beredd att övervaka (artikel 6.4). Översändande får endast ske till en verkställande stat åt gången (artikel 6.5).

Det åligger den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att vidta nödvändiga efterforskningar för att erhålla information om den behöriga myndigheten i den verkställande staten för det fall denna inte är känd (artikel 6.6). Om en myndighet mottar en dom tillsammans med ett intyg, och i förekommande fall ett övervakningsbeslut, inte är behörig att erkänna den och vidta nödvändiga åtgärder ska den på eget initiativ vidaresända handlingarna till behörig myndighet och därvid underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta (artikel 6.7). Underrättelsen ska skickas i skriftlig form utan dröjsmål (artikel 18.1).

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten har tagit emot domen och intyget, samt i förekommande fall övervakningsbeslutet, ska den så snart som möjligt eller i vart fall inom sextio dagar besluta om domen eller beslutet och överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna och/eller övervakningsåtgärderna ska erkännas (artikel 12.1). Beslutet ska omedelbart meddelas den utfärdande staten på ett sätt som resulterar i en skriftlig uppteckning (artikel 18.3). Om den behöriga myndigheten åberopar en vägransgrund ska den informera den utfärdande staten om beslutet tillsammans med skälen för detta (artikel 18.4).

Om och närhelst så anses lämpligt får de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av rambeslutet (artikel 15).

I artikel 16 finns bestämmelser om skyldigheter för berörda myndigheter när den verkställande staten har behörighet att fatta följdbeslut och i artikel 17 bestämmelser om skyldigheter för berörda myndigheter när den utfärdande staten har behörighet att fatta följdbeslut. Det handlar om information i olika situationer avseende följdbeslut som den verkställande staten respektive den utfärdande staten är skyldiga att delge varandra. I artikel 18 regleras i vilka fall den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål ska lämna information till den utfärdande staten. Det handlar exempelvis om fall när det i praktiken är omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna på grund av att den dömda personen inte kan påträffas på den verkställande statens territorium eller när den verkställande staten beslutar om att inte erkänna domen och överta verkställigheten eller beslutar om anpassning.

Verkställighet och behörighet att fatta följdbeslut

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänt domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och underlättat den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta, ska den utfärdande staten inte längre vara behörig att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna som påförts eller för att vidta de följdåtgärder som avses i artikel 14.1 (artikel 7).

För övervakningen och tillämpningen av övervakningsåtgärder ska lagstiftningen i den verkställande staten tillämpas (artikel 13.1). Även när det gäller följdbeslut, liksom på alla ytterligare konsekvenser av domen, inbegripet, i förekommande fall, verkställighet av och, vid behov, anpassning av fängelsestraffet eller den frihetsberövande åtgärden, ska lagstiftningen i den verkställande staten tillämpas (artikel 14.2).

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har behörighet att fatta samtliga följdbeslut beträffande alla påföljder inom rambeslutets tillämpningsområde, särskilt för de fall den dömda misšköter en övervakningsåtgärd eller en alternativ påföljd eller begår nya brott (artikel 14.1). De följdbeslut som avses är främst justeringar av skyldigheter eller anvisningar i övervakningsåtgärderna eller de alternativa påföljderna och ändring av prövotidens längd (punkt a), upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller av beslutet om villkorlig frigivning (punkt b) samt på-

förande av en frihetsberövande åtgärd i stället för en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd (punkt c).

En medlemsstat får lämna en förklaring om att den i egenskap av verkställande stat inte har för avsikt att överta ansvaret för att fatta de följdbeslut som anges i punkterna 1 b) och c) (artikel 14.3). En sådan förklaring ska specificeras till vissa fall eller kategorier av fall och får särskilt avse villkorliga påföljder och sådana alternativa påföljder som inte har någon fastställd frihetsberövande påföljd angiven i domen för verkställighet vid den dömdes misskötsamhet. Förklaringen får också särskilt avse domar där det inte föreligger dubbel straffbarhet.

Skyldigheten att erkänna domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt att utan dröjsmål vidta alla nödvändiga åtgärder för att övervaka de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna påverkas dock inte av en sådan förklaring (artikel 14.5). Inte heller påverkas skyldigheten i punkt 1 a) att fatta beslut om justeringar av skyldigheter eller anvisningar i övervakningsåtgärderna eller de alternativa påföljderna eller av prövotidens längd. Den verkan som den verkställande statens erkännande i dessa fall har är emellertid begränsad till att möjliggöra för den staten att fatta följdbeslut enligt 1 a) (skäl 15).

Om en medlemsstat har använt sig av möjligheten enligt artikel 14.3 att inte ta på sig ansvaret för att fatta följdbeslut ska den behöriga myndigheten i den staten återföra behörigheten att fatta beslut till den utfärdande staten om den anser att ett beslut enligt artikel 14.1 b) eller c) behöver fattas med anledning av att den dömde har misskött en övervakningsåtgärd eller en alternativ påföljd (artikel 14.4). Behörigheten återgår då till den utfärdande staten (artikel 7.2).

Enligt artikel 7.2 återgår vidare behörigheten för övervakningen samt för att fatta följdbeslut till den utfärdande staten om en situation enligt artikel 20 uppstår. Så är fallet om den dömda personen avviker eller inte längre har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten. Vidare får den behöriga myndigheten i utfärdande staten begära att kompetens återförs om nya straffrättsliga förfaranden har inletts mot den dömde i den utfärdande staten.

I artikel 19 finns regler om amnesti, nåd och omprövning av dom. Såväl den utfärdande som den verkställande staten får bevilja amnesti eller nåd (punkt 1), men det är endast den utfärdande staten som får fatta beslut med anledning av en begäran om omprövning av den dom som ligger till grund för den aktuella påföljden (punkt 2).

Övrigt

Rambeslutet ska i förbindelserna mellan medlemsstaterna från och med den 6 december 2011 ersätta motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer (artikel 23). Medlemsstaterna får fortsätta tillämpa, och ingå nya, bilaterala och multilaterala avtal eller överenskommelser som fördjupar eller vidgar rambeslutets målsättningar eller bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder. Sådana avtal och överenskommelser ska meddelas till rådet och kommissionen.

Rambeslutet om verkställighet av utevarodomar

Genom artikel 6 i rådets rambeslut 2009/299/RIF om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande, ändras bestämmelsen om utevarodom i artikel 11.1 h) i här aktuellt rambeslut. En närmare beskrivning om rambeslutet om verkställighet av utevarodomar finns i avsnitt 15.3.

20.3 Genomförandet i andra medlemsstater

Det är hittills sju medlemsstater som har genomfört rambeslutet. I övriga medlemsstater pågår arbetet med genomförandet och ytterligare några stater kommer att ha genomfört rambeslutet inom kort. De länder som genomfört rambeslutet är Bulgarien, Danmark, Finland, Lettland, Nederländerna, Polen och Slovakien.

Flera av medlemsstaterna har lämnat förklaring enligt artikel 14.3 om att den inte åtar sig det ansvar att fatta följdbeslut som framgår i artikel 14.1 b) och c). Nederländerna och Polen har lämnat förklaring enligt artikel 10.4 om att ett krav på dubbel straffbarhet ska gälla fullt ut, dvs. även för sådana gärningar som anges i listan i artikel 10.1.

21 En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, tillämpningsområdet och behöriga myndigheter

21.1 En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Förslag: En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska införas. Lagen ska innehålla de bestämmelser som krävs för genomförandet av rambeslutet 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, när Sverige är såväl utfärdande stat som verkställande stat.

Ett genomförande av rambeslutet om frivårdspåföljder i svensk rätt innebär som framgår i avsnitt 20.1 att det behövs ny lagstiftning. En möjlighet är att ta in bestämmelser som genomför rambeslutet i befintlig lagstiftning. I lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL) finns bestämmelser om sådant samarbetet som föreskrivs i rambeslutet. Europarådets konvention av den 30 november 1964 om övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer (övervakningskonventionen), som IskL grundar sig på, har emellertid en annan modell för samarbetet, som bl.a. innebär att samarbetet kan ske i varierad omfattning och baserar sig inte heller på principen om ömsesidigt erkännande. Det är dessutom få stater som har tillrätt övervakningskonventionen och IskL har i praktiken, såvitt är känt för utredningen,

aldrig kommit till användning. Till detta kommer att i förhållandet mellan EU:s medlemsstater ersätter rambeslutet övervakningskonventionen. Även i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (NVL) finns bestämmelser om överflyttande av övervakning av villkorligt dömd och villkorligt frigiven m.m. mellan de nordiska staterna. Denna lag bygger på det särskilda samarbete som finns mellan de nordiska staterna, se avsnitt 2.3.1. Vi bedömer därför, i likhet med regeringen,¹ att rambeslutet inte bör genomföras genom befintligt lagstiftning utan genom en ny lag. Detta överensstämmer också med hur tidigare rambeslut om straffverkställighet genomförts i svensk rätt, se avsnitt 2.4 och vårt förslag i avsnitt 16.1 om en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Verkställighetsföreskrifter, t.ex. bestämmelser om formkrav, samråd och underrättelser, kan ges i förordningsform eller som myndighetsföreskrifter.²

En fråga är hur den nya lagen ska benämnas. Av rambeslutet framgår att samarbetet dels omfattar olika påföljder som innebär påförande av olika övervakningsåtgärder, dels fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd om villkorlig frigivning beviljats. I godkännandepropositionen har dessa benämnts som vissa icke frihetsberövande påföljder. Som framgår ovan kallas samarbetet genom övervakningskonventionen som kriminalvård i frihet. För svenskt vidkommande handlar samarbetet genom rambeslutet om överförande av frivårdspåföljder. Dessutom omfattas villkorlig frigivning. Förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder omfattar villkorlig dom, skyddstillsyn, samhällstjänst, villkorlig frigivning och övervakning. Mot bakgrund av att samtliga dessa påföljder och åtgärder i svensk rätt benäms som verkställighet av frivårdspåföljder bedömer vi att den nya lagen lämpligen bör benämnas lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom EU.

I relationen mellan medlemsstaterna inom EU ersätter rambeslutet motsvarande bestämmelser i övervakningskonventionen (artikel 23.1). Däremot ska medlemsstaterna kunna fortsätta att tillämpa andra avtal och överenskommelser som är i kraft efter den 6 december 2008, i den mån de gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla och underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och

¹ Prop. 2008/09:19 s. 35.

² Jfr prop. 2010/11:43 s. 41.

övervakningsåtgärder. Detsamma gäller för avtal och överenskommelser som ingås efter den 6 december 2008. En förutsättning för detta är att en medlemsstat som önskar tillämpa ett sådant befintligt avtal underrättar rådet och kommissionen senast den 6 mars 2009 och avseende nya avtal inom tre månader från undertecknande av det aktuella avtalet (artikel 23.2–4).

Sverige har i samband med antagandet av rambeslutet lämnat en underrättelse om avsikten att fortsätta tillämpa den nordiska överenskommelsen enligt artikel 23.4. I godkännandepropositionen har regeringen uttalat att det nordiska samarbetet vid en jämförelse med rambeslutet får anses fördjupa och vidga rambeslutets målsättningar och ytterligare förenkla och underlätta förfarandena för övervakning av övervakningsåtgärder och alternativa påföljder.³ Motsvarande underrättelser har lämnats av Danmark och Finland, vilka även bekräftats vid genomförandena av rambeslutet. Vi gör inte någon annan bedömning i här aktuella hänseenden och finner därför inte anledning att ändra på den tidigare lämnade underrättelsen. Här kan noteras att NVL avseende svenska domar och beslut, i här aktuellt hänseende, endast omfattar skyddstillsyn och villkorlig frigivning. Detta innebär att den nya lagen kan tillämpas gentemot Danmark och Finland beträffande sådana frivårdspåföljder som inte omfattas av NVL. Det pågår för närvarande förhandlingar mellan de nordiska staterna om att utsträcka tillämpningsområdet i NVL avseende t.ex. samhällstjänst, vilket i framtiden kan påverka vilken lagstiftning som ska tillämpas.⁴ Här kan också konstateras att det enligt NVL är övervakningsnämnden som beslutar om framställning att överföra övervakning av i Sverige utdömd skyddstillsyn eller övervakning av den som har villkorligt frigivits från ett fängelsestraff, ska göras till ett annat nordiskt land. Som framgår i avsnitt 21.5.2 föreslår vi att Kriminalvården ska vara behörig myndighet vid tillämpning av den nya lagen. Eftersom de båda lagarna kommer att gälla parallellt kan det övervägas om Kriminalvården inte bör vara behörig myndighet även vid tillämpning av NVL. Vi lägger emellertid inte fram något sådant förslag här.

Som framgår ovan kommer det finnas flera olika lagar som avser överförande av verkställighet av frivårdspåföljder och vars tillämp-

³ Prop. 2008/09:19 s. 70 f.

⁴ I rapporten Utredning om överförande av straffverkställighet som lämnats till det Nordiska Ministerrådet den 28 maj 2012 har lämnats förslag på lösningar i fråga om överförande av verkställighet av straff i Norden i form av samhällstjänst.

lighet är beroende av mellan vilka stater ett överförande är aktuellt. Det bör i den nya lagen föras in en bestämmelse som informerar om de andra lagar som finns på området. Detta kan ge en översiktighet för lagens tillämpare. Som framgår ovan kommer NVL kunna tillämpas vid sidan av den nya lagen. Däremot kommer IskL, mot bakgrund av att övervakningskonventionen inte längre ska gälla mellan medlemsstaterna, inte längre kunna tillämpas mellan medlemsstaterna. En bestämmelse härom bör föras in i IskL.

21.2 Några utgångspunkter

Som ovan nämnts tillämpas den lagstiftning som grundar sig på övervakningskonventionen i praktiken inte alls. Detta innebär att ett samarbete kring överförande av frivårdspåföljder och övervakningsbeslut i praktiken, förutom mellan de nordiska staterna, är nytt i svensk rätt. En svårighet med rambeslutet är att de s.k. frivårdspåföljderna i de olika medlemsstaterna ser mycket olika ut. Det som förenar påföljderna är att det utgör alternativ till frihetsberövande påföljder och inte är bötesstraff. I övrigt är det stora skillnader. I rambeslutet finns därför definitioner för de olika påföljdstyperna som ska ses som samlingsbegrepp, varunder medlemsstaternas olika påföljdsvarianter kan hänföras.⁵ Genomförandet av rambeslutet i de olika medlemsstaterna bör mot bakgrund härav ses som ett första steg i samarbetet och en utveckling kommer att ske efter hand. Det kommer inledningsvis finnas en del praktiska hinder som behöver lösas. Den lagstiftning som vi föreslår för genomförande av rambeslutet kan därför – efter erfarenheter av den praktiska tillämpningen – behöva justeras.

Våra förslag för genomförandet av rambeslutet bygger på det påföljdssystem avseende frivårdspåföljder som finns i dag. Påföljdsutredningen har lämnat förslag om ett nytt påföljdssystem med villkorligt fängelse, se avsnitt 7.5.4. Frågan kring ett nytt påföljdssystem bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vi kan konstatera att Påföljdsutredningens förslag om villkorligt fängelse med olika tilläggsanktioner stämmer bättre överens med de påföljdssystem som finns i många andra medlemsstater och med hur ram-

⁵ I syfte att underlätta genomförandet av rambeslutet har information inhämtats från samtliga medlemsstater om deras påföljdssystem avseende frivårdspåföljder. En sammanställning finns i boken *Probation Measures and Alternative Sanctions in the European Union* av Daniel Flore, Stéphanie Bosly, Amandine Honhon och Jacqueline Maggio. Se även www.euprobationproject.eu.

beslutet är utformat. Vår bedömning är därför att ett samarbete i enlighet med rambeslutet skulle förenklas om Påföljdsutredningens förslag genomförs.

Rambeslutet innebär att Sverige har att införa ett regelverk som möjliggör att utländska domar om frivårdspåföljder kan verkställas här. En utgångspunkt i rambeslutet är att medlemsstaterna bör tillämpa sin egen nationella lagstiftning och nationella förfaranden för detta. För Sverige som utfärdande stat innebär rambeslutet en möjlighet, men ingen skyldighet, att överföra verkställighet av frivårdspåföljder samt övervakning efter villkorlig frigivning till andra medlemsstater. Enligt vår bedömning bör ett första steg vid genomförandet av rambeslutet vara att skapa ett praktiskt genomförbart förfarande för överförande till och från Sverige. Det finns därför anledning att till en början inte göra lagens tillämpningsområde alltför brett. Efter en utvärdering av hur samarbetet fungerar i praktiken och i vilken omfattning, kan det vara aktuellt att göra justeringar och eventuellt låta samarbetet t.ex. omfatta ytterligare påföljder. Denna utgångspunkt motiveras också av det ovan beskrivna pågående reformarbetet när det gäller det svenska påföljdssystemet. Genomförs Påföljdsutredningens förslag innebär detta att lagen som genomför rambeslutet bl.a. behöver omarbetas när det gäller vilka svenska påföljder som bör kunna verkställas i andra medlemsstater och på vilket sätt utländska frivårdspåföljder kan verkställas i Sverige.

21.3 Lagens tillämpningsområde

Förslag: Den nya lagen ska tillämpas på svenska och utländska domar och beslut som innebär frivårdspåföljd eller villkorlig frigivning som med stöd av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder sänds över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen eller Sverige för erkännande och verkställighet. Domen eller beslutet ska ha meddelats av domstol eller av en behörig myndighet med stöd i domen.

Ett av rambeslutets syften är att underlätta dömda personers sociala återanpassning genom att en person som dömts till frivårdspåföljd ska kunna återvända till sin hemstat och verkställa påföljden där. Ett annat syfte är att underlätta tillämpningen av alternativa på-

följder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten. Om en frivårdspåföljd kan verkställas i en annan stat än där den dömts ut förbättras domstolens möjlighet att välja en lindrigare påföljd än fängelse. Rambeslutet syftar också till att genom en effektiv övervakning av den dömda förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet (artikel 1.1 och skäl 8).

Rambeslutet ska tillämpas på erkännande av domar och, i förekommande fall, övervakningsbeslut, övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, och alla andra beslut som har anknytning till dessa (artikel 1.2). Rambeslutet ska inte tillämpas på påföljder och andra åtgärder som omfattas av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande (artikel 1.3).

Det som förenar påföljderna som omfattas av rambeslutet är att de utgör alternativ till frihetsberövande påföljder och inte är bötesstraff. Rambeslutets definitioner i artikel 2 av olika påföljdstyper utgör samlingsbegrepp, varunder medlemsstaternas olika påföljdsvarianter kan hänföras. Tillämpningsområdet specificeras genom artikel 4.1 där det anges vilka olika typer av övervakningsåtgärder som rambeslutet ska tillämpas på. Gemensamt för samtliga de påföljder som är möjliga att överföra enligt rambeslutet är alltså att den dömda är ålagd att följa vissa krav och anvisningar, s.k. övervakningsåtgärder, för att få verkställa påföljden utan frihetsberövande,⁶ se närmare om de olika övervakningsåtgärderna i avsnitt 21.4.2. Rambeslutets definitioner har varit föremål för kompromisser och är begrepp som samtliga medlemsstater kunnat enas om. Begreppen är därför inte i alla delar identiska med de som används i svensk rätt.

Lagens tillämpningsområde bör framgå genom definitioner av en svensk dom om frivårdspåföljd respektive en utländsk dom om frivårdspåföljd. I lagen bör även framgå vad som avses med utfärdande respektive verkställande stat.

---

⁶ Jfr prop. 2008/09:19 s. 38.

21.3.1 Definition av en svensk dom om frivårdspåföljd

Förslag: Med en svensk dom om frivårdspåföljd ska i lagen avses en av svensk domstol meddelad dom som innebär villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomstjänst eller fängelse sedan den dömden har villkorligt frigivits. Med frivårdspåföljd ska även avses anvisning eller föreskrift enligt brottsbalken som påförts den dömden med stöd av domen.

Rambeslutet gör det möjligt, men skapar ingen skyldighet, att överföra verkställighet av svenska frivårdspåföljder, samt övervakning efter villkorlig frigivning, till, i första hand, den medlemsstat där den dömden har sin hemvist. En medlemsstat är alltså som utfärdande stat fri att själv välja vilka frivårdspåföljder som ska kunna begäras överförda till andra medlemsstater och om övervakning efter villkorlig frigivning ska kunna överföras. En genomgång av de svenska frivårdspåföljderna och vilka föreskrifter som kan meddelas med anledning av en sådan dom eller efter villkorlig frigivning finns i avsnitt 7.2.1 och 7.5. Enligt utredningens direktiv bör utgångspunkten vara att skapa bästa möjliga förutsättningar för att utnyttja möjligheten till att överföra påföljder och övervakningsåtgärder till en annan medlemsstat, dvs. ett brett tillämpningsområde, för att uppnå förutsägbarhet och likabehandling. Det uttalas även att andra hänsyn dock kan tala emot att tillåta ett överförande av vissa påföljder, generellt eller i vissa fall.

Enligt gällande rätt kan verkställigheten av vissa svenska frivårdspåföljder enligt IskL och NVL anförtros en myndighet i en annan stat. Enligt IskL är det möjligt att överföra verkställigheten till en annan stat av en svensk dom på skyddstillsyn och en svensk dom på fängelse, sedan den dömden enligt beslut här i landet har frigivits villkorligt (2 § IskL). Enligt NVL är det möjligt att överföra övervakningen av den som dömts till skyddstillsyn och övervakningen av den som i Sverige villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, till en annan nordisk stat (15 och 22 §§ NVL). I förarbetena till IskL övervägdes om lagen även borde ge utrymme för att till en annan stat överföra verkställigheten av en villkorlig dom som har meddelats i Sverige. Med hänsyn till att de rättsverkningar som följer av en svensk villkorlig dom är rätt begränsade och till den administrativa omgång det kan innebära att överföra verkställigheten till en annan stat ansågs det föra för långt att låta fri-

vårdssamarbetet även omfatta en här i landet meddelad villkorlig dom.⁷ Inte heller inom det nordiska samarbetet har det ansetts finnas utrymme för något verkställighetssamarbete med avseende på den svenska villkorliga domen.⁸

Det finns anledning att i den nya lagen införa bestämmelser som möjliggör överförande av övervakningen av svenska frivårdspåföljder och föreskrifter till en annan medlemsstat. På så sätt skapas ett system för att underlätta den dömdes sociala återanpassning. Vidare torde det i en större utsträckning bli möjligt för domstolarna att, avseende personer som bor i en annan medlemsstat, kunna förutse om en frivårdspåföljd kan verkställas i den dömdes hemland. Till följd härav kan utrymmet för svenska domstolar att välja en lindrigare påföljd än fängelse bli större. Fråga är då vilka svenska påföljder som ska kunna överföras till en annan medlemsstat. Det finns anledning att här ta ställning till dels vilka svenska påföljder som kan anses omfattas av rambeslutet, dels vilka av dessa påföljder som lämpligen bör omfattas av den nya lagens tillämpningsområde.

Inledningsvis kan konstateras att det enligt gällande rätt inte finns någon svensk påföljd som motsvarar en *uppskjuten påföljd* enligt rambeslutet, dvs. att ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd döms ut men verkställigheten skjuts upp genom att en eller fler övervakningsåtgärder påförs. Däremot torde Påföljdsutredningens förslag om villkorligt fängelse med olika tilläggsanktioner omfattas av denna definition, se avsnitt 7.5.4. Det finns inte heller i Sverige någon möjlighet att skjuta upp utdömandet av en påföljd, i enlighet med det första av alternativen till *villkorlig påföljd*. Däremot torde de svenska påföljderna kunna fall in under det andra alternativet av *villkorlig påföljd*, som innebär att den dömden i stället för fängelse påförs en eller flera övervakningsåtgärder, eller under *alternativ påföljd*, som innebär att krav eller anvisningar åläggs den dömden och som inte är fängelse, en annan frihetsberövande åtgärd eller böter.

---

⁷ Prop. 1978/79:3 s. 21 f.

⁸ Prop. 1964:90 s. 87.

Villkorlig dom

En beskrivning av villkorlig dom finns i avsnitt 7.5.1.

När det gäller villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst torde denna påföljd anses omfattas av rambeslutet eftersom påföljden innebär att den dömda åläggs en övervakningsåtgärd, samhällstjänst, i stället för att dömas till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Detta torde även gälla när rätten föreskriver att den dömda ska fullgöra skadeståndsskyldighet eller biträda den skadelidande med visst arbete för att avhjälpa eller begränsa skadan. Det kan däremot anses mer tveksamt om en villkorlig dom som inte har förenats med någon uttrycklig föreskrift, eller enbart har förenats med böter, faller in under någon av definitionerna i rambeslutet. De påföljdstyper som anges i rambeslutet förutsätter att påföljden förenats med eller är en sådan åtgärd som anges i artikel 4.1. Som uttrycks i godkännandepropositionen bör det allmänna skötsamhetskrav som föreskrivs för den som döms till villkorlig dom, även om det inte är någon uttrycklig föreskrift, kunna anses motsvara en föreskrift enligt artikel 4.1 d) om anvisningar rörande beteende.⁹ Även vi bedömer med utgångspunkt i det allmänna skötsamhetskravet att den svenska påföljden villkorlig dom omfattas av rambeslutet.

Sedan 1999 har villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst varit ett alternativ till fängelsestraff. En skyldighet att utföra samhällstjänst är en sådan övervakningsåtgärd som omfattas av rambeslutet enligt artikel 4.1 i). Det kan i ett brottmål i svensk domstol hända att omständigheterna avseende viss brottslighet är sådana att påföljden i och för sig skulle kunna bestämmas till villkorlig dom i förening med samhällstjänst, men att detta inte bedöms möjligt på grund av att personen är bosatt i ett annat land. Ett kortare fängelsestraff döms som regel i stället ut i sådana fall.¹⁰ En möjlighet att överföra verkställigheten av samhällstjänsten till en annan medlemsstat skulle innebära ökade möjligheter för domstol att döma ut villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst även för den som är bosatt i en annan medlemsstat. En sådan möjlighet skulle i och med detta kunna underlätta den dömdes sociala återanpassning. Vi anser därför att det finns skäl att låta lagens tillämpningsområde omfatta villkorlig dom.

⁹ Prop. 2008/09:19 s. 38 f.

¹⁰ I NJA 2008 s 503 har det bedömts inte föreligga hinder mot att bestämma påföljden till villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst trots att den dömda var bosatt i Danmark eftersom samhällstjänsten kunde genomföras i Sverige.

När det gäller villkorlig dom som inte har förenats med någon uttrycklig föreskrift eller endast förenats med böter bedömer vi att det inte finns något egentligt behov av att överföra en sådan påföljd. Det finns i dessa fall inte något hinder för domstolen att döma ut en villkorlig dom på grund av att den dömde är bosatt i ett annat land. Vidare kan det vara svårt för den verkställande staten att övervaka en sådan påföljd eftersom det inte finns en uttrycklig övervakningsåtgärd. Som nämnts ovan har det i tidigare lagstiftningsarbeten på området inte ansetts lämpligt att låta regelverken omfatta villkorlig dom.

Enligt vår slutsats ovan bör verkställigheten av en villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst kunna överföras till en annan medlemsstat. Även när den villkorliga domen förenats med en föreskrift om att den dömde ska fullgöra skadeståndsskyldighet kan det i och för sig finnas fördelar med att verkställigheten kan ske i hemlandet. Normalt har emellertid Kriminalvården inte kännedom om dessa fall. I praktiken bedömer vi att det endast är i dessa två fall som överförande av en villkorlig dom kan bli aktuell. Det finns emellertid ingen anledning att i lagen begränsa tillämpningsområdet till villkorlig dom som förenats med dessa föreskrifter, utan villkorlig dom bör omfattas generellt. Som anförts ovan är avsikten dock att en "ren" villkorlig dom eller en villkorlig dom som endast förenats med böter inte ska överföras. Själva bötesstraffet kan hanteras inom ramen för rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU.

Skyddstillsyn

En beskrivning av skyddstillsyn finns i avsnitt 7.5.2.

Skyddstillsyn innebär att den dömde får en prøvotid på tre år och står under övervakning det första året. I vissa fall kan domstolen döma ut längre övervakningstid. Domstolen kan också förena skyddstillsynen med särskilda föreskrifter avseende vistelseort eller bostad, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning samt vård och behandling. Domstolen kan även förena skyddstillsynen med en föreskrift om samhällstjänst eller en föreskrift med särskild behandlingsplan (kontraktsvård). Skyddstillsynen kan vidare kombineras med böter eller fängelse i högst tre månader.

I likhet med regeringen bedömer vi att den svenska påföljden skyddstillsyn omfattas av rambeslutet.¹¹

Som nämnts ovan kan en svensk skyddstillsyn enligt IskL och NVL överföras för verkställighet i en annan stat. Rambeslutet ska enligt artikel 4.1 j) tillämpas på en skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer. Genom att möjliggöra att den med skyddstillsynen förenade övervakningen kan ske i den dömdes hemland kan den sociala återanpassningen underlättas. Vi bedömer därför att den nya lagens tillämpningsområde även bör omfatta skyddstillsyn.

Som tidigare nämnts är en verkställande stat skyldig att kunna verkställa de övervakningsåtgärder som anges i artikel 4.1 i rambeslutet, eventuellt efter en anpassning av påföljden. Enligt vår bedömning omfattas de föreskrifter som kan meddelas i samband med skyddstillsyn enligt svensk rätt av övervakningsåtgärder enligt listan i artikel 4.1 och är sådana som bör kunna verkställas av de flesta medlemsstater. En skyldighet att delta i viss typ av programverksamhet eller att underkasta sig läkarvård bör kunna anses ingå av övervakningsåtgärden artikel 4.1 k) om en skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur. Genom att möjliggöra överförande av skyddstillsyn bör domstolen få ett större utrymme att välja skyddstillsyn med samhällstjänst eller med någon annan föreskrift som påföljd i stället för fängelse. Vi anser inte att det finns skäl att begränsa lagens tillämplighet så att det endast är möjligt att överföra vissa typer av föreskrifter. Det får i stället bedömas i varje enskilt fall om det är lämpligt att en aktuell föreskrift överförs till en annan medlemsstat, se närmare avsnitt 22.1.4.

Med den nuvarande ordningen är det i praktiken omöjligt att överföra en skyddstillsyn som förenats med en föreskrift om kontraktsvård. En sådan föreskrift innebär ofta att den dömd ska genomgå en specifik behandling på en särskilt utpekad institution. Det torde därför inte, i vart fall för närvarande, bli aktuellt att överföra en skyddstillsyn med föreskrift om kontraktsvård. Däremot kan det tänkas att samarbetet mellan medlemsstaterna kommer att utvecklas med tiden och detta även under personutredningsstadiet. Det är möjligt att samarbetet i framtiden, i vart fall med vissa medlemsstater, kan innebära att den andra staten åtar sig att genomföra sådan vård som omfattas av en svensk kontraktsvård och att det

---

¹¹ Prop. 2008/09:19 s. 38.

därmed finns ett sådant underlag för domstolen när denna ska ta ställning i påföljdsfrågan.

När det gäller skyddstillsyn som döms ut i förening med böter eller fängelse, kan i enlighet med den ovan beskrivna övervakningen av skyddstillsynen och eventuella föreskrifter överföras till en annan stat enligt lagen. Ett överförande av den delen av påföljden som avser böter eller fängelse får i stället prövas enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och enligt den av utredningen föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU.

Påföljder för unga lagöverträdare

En beskrivning av överlämnande till särskild vård för unga (ungdomsvård) och ungdomstjänst finns i avsnitt 7.5.3. Detta är påföljder som endast kan komma i fråga för unga lagöverträdare och då i första hand för dem som är 15–18 år gamla.

Vi bedömer, i likhet med regeringen,¹² att även påföljderna för unga lagöverträdare får anses omfattas av rambeslutet.

Ett syfte med ungdomsvård som påföljd är att barn och unga som begår brott i första hand ska bli föremål för vårdinsatser och andra insatser inom socialtjänsten. Det är fråga om att den unge ska följa ett av socialnämnden upprättat ungdomskontrakt eller en av socialnämnden upprättad vårdplan. Det torde vara mycket ovanligt att denna påföljd döms ut för en ung person som är bosatt i ett annat land eller i vart fall har en svag anknytning till Sverige. Behovet av att överföra verkställigheten av denna påföljd torde därför vara ytterst begränsad. Dessutom är det i praktiken omöjligt för myndigheter i andra medlemsstater att genomföra innehållet i kontraktet eller planen. Vi bedömer därför att påföljden ungdomsvård inte bör omfattas av lagens tillämpningsområde. Som nämns ovan beträffande skyddstillsyn med föreskrift om kontraktsvård kan det emellertid tänkas att samarbetet i framtiden utvecklas till att även kunna ta emot denna typ av åtgärd. Om det längre fram skulle visa sig att det finns ett behov av att kunna överföra ungdomsvård och samarbetet under personutredningsstadiet utvecklas på ett sådant sätt att det blir praktiskt möjligt, kan det finnas skäl att utvidga tillämpningsområdet till att även omfatta ungdomsvård.

---

¹² Prop. 2008/09:19 s. 39.

Ungdomstjänst kan förekomma i förening med en ungdomsvård, men även som fristående påföljd. En skyldighet att utföra ungdomstjänst torde på motsvarande sätt som samhällstjänst anses vara en sådan övervakningsåtgärd som omfattas av rambeslutet enligt artikel 4.1 i). En möjlighet att överföra en ungdomstjänst till den unges hemland torde kunna öka möjligheterna för domstol att välja en sådan påföljd i stället för en annan påföljd. Även om behovet av att överföra ungdomstjänst kan antas vara begränsat, finns det därför skäl att låta lagens tillämpningsområde även omfatta ungdomstjänst när denna dömts ut som fristående påföljd.

Villkorlig frigivning

En beskrivning av villkorlig frigivning enligt svensk rätt finns i avsnitt 7.2.1.

Enligt rambeslutet avses med villkorlig frigivning en förtida frigivning av en dömd person efter att en del av ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd avtjänats, varvid en eller flera övervakningsåtgärder påförs (artikel 2.6).

Vid villkorlig frigivning enligt svensk rätt ställs ett allmänt skötsamhetskrav. Vidare kan den frigivne ställas under övervakning. Den frigivne kan också åläggas föreskrifter om vad han eller hon har att iaktta under prövotiden. En sådan särskild föreskrift kan avse vistelseort eller bostad under viss tid, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning, vård och behandling samt fullgörande av skadeståndsskyldighet. Som tidigare anförts omfattas sådana föreskrifter enligt vår bedömning av uppräkningsartikel 4.1 i rambeslutet. Även ett beslut om villkorlig frigivning där det inte ålagts några uttryckliga föreskrifter får anses omfattas av rambeslutet i och med det allmänna skötsamhetskrav som ställs, jfr ovan angående villkorlig dom.

En möjlighet för den frigivne att, efter en villkorlig frigivning, kunna fullfölja krav och anvisningar i dennes hemland, kan underlätta den sociala återanpassningen och därmed motverka att han eller hon återfaller i brott. Syftet med att påföra föreskrifter för att bl.a. tillse att den dömde inte återfaller i brott gör sig gällande även när den villkorligt frigivne avser att lämna Sverige. En möjlighet att överföra t.ex. en föreskrift som innebär övervakning torde öka möjligheterna att, avseende frigivna som har för avsikt att lämna Sverige, förena den villkorliga frigivningen med en sådan föreskrift. Vi anser

därför att även en dom om fängelse, sedan den dömdes enligt beslut har frigivits villkorligt, ska kunna överföras till en annan medlemsstat för verkställighet där.

På motsvarande sätt som vid villkorlig dom utan några uttryckliga föreskrifter, finns det inte något egentligt behov av att överföra en villkorlig frigivning när denna inte förenats med några föreskrifter. I ett sådant fall skulle det också för den verkställande staten vara svårt att bedöma vad denna stat åtar sig att övervaka. Vi bedömer därför att det inte bör vara aktuellt att överföra en villkorlig frigivning som inte förenats med någon övervakning eller andra föreskrifter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer vi att den nya lagens tillämpningsområde ska omfatta en av svensk domstol meddelad dom om villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomstjänst, eller fängelse sedan den dömdes enligt beslut i Sverige har frigivits villkorligt.

Det som i praktiken överförs till en annan medlemsstat är emellertid de föreskrifter eller anvisningar som påföljden förenats med, s.k. övervakningsåtgärder enligt rambeslutet. Det kan vara fråga om föreskrifter i domen eller beslut som fattats av Kriminalvården eller övervakningsnämnden med anledning av domen. Lagens tillämpningsområde ska omfatta alla sådana beslut som innebär beviljande av villkorlig frigivning eller påförande av en föreskrift eller en anvisning enligt brottsbalken. Sådana beslut ska alltså omfattas av begreppet dom i lagen.

Vi föreslår att rambeslutets krav på att domen eller ett efterföljande beslut ska ha vunnit laga kraft ska framgå som en allmän förutsättning i lagen, se avsnitt 22.1.1.

21.3.2 Definition av en utländsk dom om frivårdspåföljd

Förslag: Med en utländsk dom om frivårdspåföljd ska i lagen avses en dom eller ett beslut om en sådan påföljd som anges i artikel 2.1 i rambeslutet som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande. Med frivårdspåföljd ska även avses beviljande av villkorlig frigivning eller krav och anvisningar som på-

förts den dömde med stöd av domen och som har meddelats av en behörig myndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen.

Sverige har som verkställande stat en skyldighet att ta emot de påföljder och övervakningsåtgärder som uppfyller kriterierna i rambeslutet. Vilka påföljder och övervakningsåtgärder som respektive medlemsstat kan överföra bestäms i enlighet med den nationella lagstiftningen i varje medlemsstat.

Lagen ska omfatta domar som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen och som innebär att en fysisk person har begått ett brott och dömts till påföljd enligt artikel 2.1 i rambeslutet. Av definitionen i artikel 2.1 omfattas fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, om villkorlig frigivning har beviljats på grundval av den domen eller genom ett påföljande övervakningsbeslut, en uppskjuten påföljd, en villkorlig påföljd eller en alternativ påföljd. Definitionerna i artikel 2 i rambeslutet utgör samlingsbegrepp på de olika påföljdsvarianter som finns i de olika medlemsstaterna. Dessa samlingsbegrepp finns inte i svensk rätt. Som nämnts tidigare handlar det om en mängd olika påföljdsformer. För att de svenska reglerna – i detta avseende – ska överensstämma med det åtagande som följer av rambeslutet bör tillämpningsområdet i denna del göras genom en hänvisning till rambeslutet.

Det som ska kunna överföras enligt rambeslutet hänför sig i praktiken till olika s.k. övervakningsåtgärder. Dessa kan vara bestämda i en dom eller i ett efterföljande beslut, med stöd av den ursprungliga brottmålsdomen. Rambeslutet omfattar sådana efterföljande lagkraftvunna beslut som har fattats av en behörig myndighet i den utfärdande staten. Detta bör framgå av definitionen av en utländsk dom om frivårdspåföljd. Sådana efterföljande beslut kan avse beviljande av villkorlig frigivning eller påförande av övervakningsåtgärder (artikel 2.5). När det gäller övervakningsåtgärder specificeras dessa i artikel 4.1. Det kan också vara fråga om ytterligare övervakningsåtgärder som en medlemsstat åtar sig att övervaka som verkställande stat enligt artikel 4.2. Som framgår i avsnitt 21.4.4 bedömer vi att Sverige som verkställande stat inte ska åta sig att övervaka några andra åtgärder än de som framgår av artikel 4.1.

Vid utformandet av definitionen av en utländsk dom om frivårdspåföljd i den svenska lagen har vi bedömt att definitionerna bör använda samma begrepp som i förslagen till den nya lagen om internationell straffverkställighet och lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU. Sammanfattningsvis bedömer vi att definitionen av en utländsk dom om frivårdspåföljd kan utformas på så sätt att det framgår att det ska vara fråga om en dom eller ett beslut om en sådan påföljd som anges i artikel 2.1 i rambeslutet som har meddelats av domstol i en annan stat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande. Definitionen ska även omfatta beslut som har meddelats av en behörig myndighet och som innebär beviljande av villkorlig frigivning eller påförande av krav och anvisningar. Dessa beslut omfattas således av begreppet dom. Vi föreslår att kravet på att domen ska ha vunnit laga kraft ska framgå som en allmän förutsättning i lagen, se avsnitt 23.1. När det gäller vilka krav och anvisningar som Sverige har att ta emot specificeras detta inte närmare i definitionen. Vi föreslår att detta i stället får prövas som en allmän förutsättning, se avsnitt 23.1.2.

Här kan särskilt noteras att det är den utfärdande staten som har att bedöma om en utdömd påföljd eller ett övervakningsbeslut faller inom rambeslutets tillämpningsområde. Vilken påföljd och typ av åtgärd det är fråga om kommer att i det enskilda fallet framgå av det intyg som ska skickas med domen. Det torde normalt inte finnas anledning för den behöriga myndigheten i den verkställande staten att ifrågasätta en sådan bedömning. Vid tveksamheter bör samråd hållas mellan de behöriga myndigheterna.

21.4 Övervakningsåtgärder enligt rambeslutet

21.4.1 Inledning

Samarbetet i rambeslutet går i huvudsak ut på att medlemsstaterna ska hjälpa varandra med att verkställa och övervaka det som i rambeslutet benämns som övervakningsåtgärder.

I avsnitt 7.5 finns en genomgång av de svenska frivårdspåföljderna och vilka olika föreskrifter som kan beslutas i samband med dessa. Det handlar i korthet om föreskrifter att den dömd ska ha kontakt med en övervakare under viss tid, samhällstjänst, vård eller behandling, anvisningar rörande vistelseort eller bostad, arbets-

anställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning samt tid och sätt för fullgörande av skadeståndsskyldighet. Som framgår ovan under avsnitt 21.3.1 bedömer vi att innehållet i våra svenska frivårdspåföljder och de föreskrifter som kan meddelas i anslutning till dessa omfattas av de övervakningsåtgärder som anges i rambeslutet. Däremot finns inte alla de övervakningsåtgärder som anges i artikel 4.1 i rambeslutet, och som Sverige som verkställande stat är skyldig att ta emot, i det svenska påföljdssystemet, se nedan. Det finns anledning att redan här ta ställning till hur Sverige som verkställande stat ska behandla övervakningsåtgärder som överförs hit för verkställighet. Vidare överväganden härom finns i avsnitt 23.5. Det finns även anledning att här ta ställning till om Sverige ska åta sig att övervaka andra alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder än de som framgår i artikel 4.1 och därmed utöka lagens tillämpningsområde.

21.4.2 Övervakningsåtgärderna i svensk rätt

Enligt rambeslutet måste alltså varje medlemsstat kunna övervaka vissa alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder som är uppräknade i artikel 4.1. Det handlar om

- att till en angiven myndighet meddela byte av bostad eller arbetsplats,
- att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden,
- att inte lämna den verkställande statens territorium,
- att följa anvisningar beträffande beteende, bostadsort, utbildning, fritidssysselsättningar och förvärvsverksamhet,
- att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet,
- att undvika kontakt med vissa angivna personer,
- att undvika kontakt med vissa föremål, som har använts eller skulle kunna användas för att begå brott,
- att ekonomiskt kompensera för en skada vållad genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har fullgjorts,
- att utföra samhällstjänst,

- att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer, samt
- att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.

Detta innebär att Sverige som verkställande stat måste ta emot sådana alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder. Det finns enligt rambeslutet i samband härmed en möjlighet för den verkställande staten att anpassa påföljden till arten och varaktigheten för alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, eller till längden på prövotiden, som tillämpas i den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott. Här kan noteras att listan i artikel 4.1 beträffande övervakningsåtgärder avser samlingsbegrepp av olika företeelser i alla medlemsstater. Det bör därför finnas ett visst utrymme för flexibilitet när det gäller tolkningen av begreppen.

Bland övervakningsåtgärderna enligt artikel 4.1 finns det vissa åtgärder som har en direkt motsvarighet i det svenska påföljds-systemet, vissa som finns i någon annan form i svensk rätt och vissa som inte alls finns i svensk rätt.¹³

När det först gäller övervakningsåtgärder som kan anses ha motsvarigheter i svensk rätt kan följande anföras. En åtgärd som innebär krav på att samarbeta med en övervakare (j) finns i svensk rätt genom bestämmelserna om övervakning i samband med villkorlig frigivning och skyddstillsyn (26 kap. 12–17 §§ och 28 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken). När det gäller åtgärder som innebär en skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet (a) och en skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet (e) kan dessa anses ha en motsvarighet i 26 kap. 13 § brottsbalken. Denna bestämmelse innebär att den frigivne ska hålla övervakaren underrättad om sin bostad, sin arbetsanställning och andra förhållanden av betydelse för övervakningen, på kallelse inställa sig hos övervakaren och i övrigt enligt hans eller hennes anvisningar upprätthålla förbindelserna.

I svensk rätt finns vidare bestämmelser som skulle kunna användas vid en skyldighet att utföra samhällstjänst (i). Både villkorlig dom och skyddstillsyn kan förenas med en föreskrift om samhällstjänst och det finns i brottsbalken bestämmelser om hur en sådan föreskrift ska verkställas (27 kap. 2 a § och 4 § andra stycket samt 28 kap. 2 a och 5 a §§ brottsbalken). I fall där den dömda är

---

¹³ Jfr prop. 2008/09:19 s. 48 ff.

under 21 år finns det även en möjlighet att döma till ungdomstjänst (32 kap. 2 § brottsbalken).

Ytterligare en åtgärd som kan anses ha en motsvarighet i det svenska påföljdssystemet är en skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur (k). Domstol och övervakningsnämnd kan meddela föreskrifter om att den dömda ska genomgå vård och behandling. Sådana föreskrifter kan meddelas beträffande en person som dömts till skyddstillsyn samt beträffande en villkorligt frigiven person (26 kap. 15 § och 28 kap. 6 § med hänvisning till 26 kap. 15 § brottsbalken).

Även när det gäller en skyldighet att ekonomisk kompensera för den skada som vållats genom brottet (h) finns en motsvarighet i det svenska påföljdssystemet. En föreskrift om skadeståndsskyldighetens fullgörande kan meddelas av övervakningsnämnd för en person som har villkorligt frigivits (26 kap. 15 § tredje stycket brottsbalken) En motsvarande föreskrift kan meddelas i samband med utdömande av villkorlig dom och skyddstillsyn (27 kap. 5 § och 28 kap. 6 § med hänvisning till 26 kap. 5 § brottsbalken).

De ovan nämnda övervakningsåtgärderna kan sägas vara i förenlighet med åtgärder i det svenska påföljdssystemet. Övervakningsåtgärder som innebär anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet (d) är generell till sin utformning. I rambeslutet ges som exempel på beteende, en skyldighet att upphöra med alkoholkonsumtion, bostadsort, en skyldighet att byta bostadsort på grund av våld i hemmet, utbildning, en skyldighet att följa en kurs i trafiksäkerhet, fritidsaktiviteter, en skyldighet att sluta utöva eller bevista en viss sportaktivitet och begränsningar eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet, en skyldighet att söka sig en yrkesverksamhet i en annan arbetsmiljö. Även vissa av dessa åtgärder har en motsvarighet i det svenska påföljdssystemet eftersom det finns en möjlighet att meddela föreskrifter om vistelseort eller bostad, arbetsanställning, annan förvärvsverksamhet eller utbildning. Sådana föreskrifter kan meddelas i en dom om skyddstillsyn eller för en person som villkorligt frigivits (26 kap. 15 första stycket samt 28 kap. 6 § med hänvisning till 26 kap. 15 § brottsbalken). Däremot finns det inte någon direkt motsvarighet när det gäller beteende och fritidssysselsättningar. För beteende kan emellertid det allmänna skötsamhetskravet anses bli gällande.

För övriga övervakningsåtgärder enligt listan i artikel 4.1 i rambeslutet finns inte några direkta motsvarigheter i det svenska påföljdssystemet. Det handlar om krav på att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden (b), begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium (c), skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer (f) samt skyldighet att undvika att befatta sig med vissa angivna föremål (g). Möjligen skulle punkterna b) och c), i vart fall delvis, anses kunna omfattas av möjligheten enligt svensk rätt att meddela föreskrift om vistelseort (26 kap. 15 § första stycket och 28 kap. 6 § brottsbalken). Såsom pekas på i godkännandepropositionen finns det åtgärder av delvis samma innebörd i det svenska rättssystemet.¹⁴ Det handlar om möjligheter att meddela förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud och lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang, se avsnitt 7.7.

21.4.3 Hur ska utländska övervakningsåtgärder verkställas i Sverige?

Bedömning: Övervakningsåtgärder enligt artikel 4.1 i rambeslutet ska verkställas i enlighet med det svenska påföljdssystemet.

Rambeslutet utgår från att överförda övervakningsåtgärder ska kunna verkställas i den verkställande staten i enlighet med dess nationella bestämmelser. I den mån det i det nationella rättssystemet inte finns någon motsvarande övervakningsåtgärd finns en möjlighet att anpassa övervakningsåtgärden. Som anförs under våra utgångspunkter i avsnitt 21.2 bör den nya lagen utformas så att förfarandet i så stor mån som möjligt stämmer överens med vårt nationella system.

Vi bedömer att det skulle föra för långt att skapa nya verkställighetssystem endast för att kunna verkställa sådana utländska övervakningsåtgärder som inte redan finns i svensk rätt. Däremot ser vi inget hinder mot att vårt nationella påföljdssystem används för att övervaka samtliga övervakningsåtgärder enligt listan i artikel 4.1 i rambeslutet. De övervakningsåtgärder som ska verkställas i Sverige kommer att väsentligen variera vad gäller innehåll och utformning. Det Sverige kan erbjuda för verkställighet av dessa är

---

¹⁴ Prop. 2008/09:19 s. 50 f.

sådana åtgärder som gäller enligt svenska regler om verkställighet. Den utfärdande staten har att utifrån detta ta ställning om ett överförande av verkställigheten bör ske eller inte. I vissa fall när övervakningsåtgärden inte alls finns i svensk rätt, t.ex. ett krav att undvika kontakt med ett visst föremål, får verkställigheten i Sverige gå ut på att reagera om åtgärden inte följs av den dömda. En sådan reaktion kan t.ex. avse en varning enligt svensk rätt eller att en återrapportering görs till den utfärdande staten.

En fråga är om även de svenska systemen för kontaktförbud och tillträdesförbud skulle kunna användas vid verkställigheten av vissa övervakningsåtgärder. Möjligheterna i svensk rätt att meddela kontaktförbud eller tillträdesförbud utgör inte en del av påföljdssystemet. Dessa är i stället uppbyggda med helt andra förfaranden och har andra syften. Vi bedömer därför att dessa förfaranden inte lämpligen kan användas vid övertagandet av utländska övervakningsåtgärder. I stället får på sätt som beskrivits ovan, de åtgärder som är möjliga i vårt nationella påföljdssystem användas. Däremot finns det naturligtvis en möjlighet att starta ett förfarande enligt lagen om kontaktförbud eller lagen om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang mot den dömda om det finns förutsättningar för detta. Här kan också noteras Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern som gör det möjligt att från en medlemsstat till en annan överföra åtgärder som vidtagits till skydd för en hotad person när personen flyttar till en annan stat. En utredare har i uppdrag att senast den 31 november 2013 lämna förslag om direktivets genomförande i svensk rätt.¹⁵

Vi bedömer alltså att samtliga övervakningsåtgärder enligt artikel 4.1 i rambeslutet som utgångspunkt kan och ska verkställas enligt det svenska påföljdssystemet. Se vidare avsnitt 23.5 om hur verkställigheten ska genomföras i praktiken och när en anpassning kan vara befogad. Här kan också noteras att i den mån Påföljdsutredningens förslag kommer att genomföras kommer det att finnas fler övervakningsåtgärder enligt listan som kommer att omfattas av det svenska påföljdssystemet. Utredningens förslag om olika tilläggs-sanktioner som kan förenas med ett villkorligt fängelse innehåller bl.a. en s.k. övervaknings- och kontroll-sanktion. En sådan innebär enligt förslaget bl.a. en möjlighet att i vissa fall meddela ett förbud för den dömda att under vissa tider vistas på en särskilt angiven plats eller inom ett särskilt angivet område, ett förbud för den

¹⁵ Uppdrag om genomförande av direktivet om den europeiska skyddsordern, Ju2012/6405/P.

dömde att under vissa tider lämna ett särskilt angivet område, eller en skyldighet för den dömde att under vissa tider vistas på en särskilt angiven plats. En sådan sanktion skulle kunna anses motsvara övervakningsåtgärder enligt artikel 4.1 b) och c).

21.4.4 Ska Sverige som verkställande stat åta sig att övervaka även andra övervakningsåtgärder?

Bedömning: Sverige ska för närvarande inte åta sig att övervaka andra alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder än de som framgår av listan i artikel 4.1 i rambeslutet.

Enligt artikel 4.2 i rambeslutet ska varje medlemsstat vid genomförandet av rambeslutet meddela vilka typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utöver dem som anges under punkt 1 som denna är beredd att övervaka. Denna information ska sedan finnas tillgänglig för alla medlemsstater och kommissionen.

Mot bakgrund av att samarbetet om överförande av frivårdspåföljder mellan medlemsstaterna i praktiken är helt nytt finns det anledning att i ett inledande skede inte åta sig mer som verkställande stat än vad rambeslutet kräver. Det finns inte skäl att Sverige åtar sig att, utöver vad som krävs enligt rambeslutet, verkställa övervakningsåtgärder som inte förekommer i svensk rätt.

En övervakningsåtgärd som emellertid skulle kunna övervägas är s.k. elektronisk övervakning. En skyldighet att använda elektronisk övervakning har inte tagits upp på listan i artikel 4.1 mot bakgrund av att elektronisk övervakning används på olika sätt i medlemsstaterna. I vissa stater kan elektronisk övervakning eller s.k. hemarrest utgöra en självständig påföljd eller en form av övervakningsåtgärd som utgör en del av påföljden. I andra stater, som i Sverige, används elektronisk övervakning som en verkställighetsform. I skäl 11 i rambeslutet anges därför att elektronisk övervakning skulle, i förekommande fall, kunna användas för att övervaka alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning och nationella förfaranden. Mot bakgrund av att elektronisk övervakning inte utgör en del av påföljdssystemet bedömer vi att Sverige inte, i vart fall i ett inledande skede, ska åta sig att ta emot en sådan övervakningsåtgärd. Det kan däremot finnas anledning att åter överväga denna fråga när det finns mer erfarenhet om sam-

arbetet i praktiken. Vidare kan konstateras att Påföljdsutredningen har föreslagit att dagens intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) ska övergå till att vara en tilläggsstraff till villkorligt fängelse, s.k. hemarrest. Om detta förslag genomförs kan det finnas ytterligare skäl att från svenskt håll lämna meddelande om att även elektronisk övervakning ska vara en sådan åtgärd som Sverige kan övervaka.¹⁶

Sammanfattningsvis bedömer vi alltså att Sverige inte för närvarande ska åta sig att övervaka andra alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder än de som följer av artikel 4.1 i rambeslutet.

21.5 Behöriga myndigheter

21.5.1 Inledning

Rambeslutet föreskriver att varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt dess nationella lagstiftning är behöriga att agera i enlighet med rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat (artikel 3.1). Medlemsstaterna får utse icke rättsliga myndigheter till behöriga myndigheter för att fatta beslut under förutsättning att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i enlighet med landets nationella lagstiftning och förfaranden (artikel 3.2). När det gäller vissa mer ingripande följdbeslut får dessa fattas av annan behörig myndighet än en domstol om beslutet på den berörda personens begäran kan prövas av en domstol eller ett annat oberoende domstolsliknande organ (artikel 3.3). Alla följdbeslut som leder till påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd ska dock alltid fattas av en rättslig myndighet.

Rambeslutet överlämnar alltså åt medlemsstaterna att bestämma vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga för uppgifterna enligt rambeslutet. Det finns inte något allmänt krav på att det ska vara rättsliga myndigheter. Beslut om att påföra den dömden en frihetsberövande påföljd måste dock fattas av en rättslig myndighet. Beslut om att verkställa ett uppskjutet fängelsestraff och att upphäva villkorlig frigivning, ska också enligt rambeslutet på begäran kunna prövas av domstol eller ett domstolsliknande organ.

---

¹⁶ Här kan nämnas att Danmark har lämnat ett meddelande om att, under vissa förutsättningar, kunna åta sig elektronisk övervakning.

Enligt utredningens direktiv ligger det nära till hands att låta den nuvarande regleringen vara utgångspunkt för vilka myndigheter som ska få motsvarande funktioner enligt rambeslutet. Det ska dock vägas in att principen om ömsesidigt erkännande bl.a. syftar till att förflytta beslutsfattandet från en politisk nivå till myndigheter och domstolar. Utredaren ska, med beaktande av de generella utgångspunkterna för uppdraget, utgå från att myndigheter och domstolar i direktkontakt med andra länders behöriga myndigheter ska handlägga ärenden enligt rambeslutet. Det kan enligt direktiven finnas skäl, bl.a. mot bakgrund av att prövningen av avslagsgrunder kan kräva svåra straffrättsliga bedömningar, att överväga en ordning där olika myndigheter eller en domstol utför olika delar av prövningen. Vidare ska de krav på rättslig prövning som följer av rambeslutet eller svensk rätt iakttas.

Vid genomförande av andra rambeslut som bygger på principen om ömsesidigt erkännande har lagstiftaren valt att låta myndighet eller domstol vara behörig myndighet. Vid genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande har Kronofogdemyndigheten valts som behörig myndighet. Enligt vårt förslag till genomförande av rambeslutet om överförande av frihetsberövande påföljder ska Kriminalvården och Socialstyrelsen vara behöriga myndigheter såväl när Sverige är utfärdande stat som verkställande stat, se avsnitt 16.4.

21.5.2 Behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat

Förslag: Kriminalvården ska vara behörig myndighet att pröva om en svensk dom om frivårdspåföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten.

Bestämmelserna i rambeslutet innebär i korthet att den behöriga myndigheten när Sverige är utfärdande stat har att bedöma om förutsättningarna är uppfyllda för att översända en dom om frivårdspåföljd till en annan medlemsstat. Den behöriga myndigheten har även att bedöma, i vissa fall, om en begäran om verkställighet i en annan medlemsstat ska återkallas. I de fall den verkställande staten inte åtagit sig att fatta samtliga följdbeslut kan det även bli

fråga om att ta sådana följdbeslut för den behöriga myndigheten i Sverige. I rambeslutet finns också ett flertal bestämmelser som innebär att den behöriga myndigheten ska vidta olika åtgärder som att exempelvis samråda med och underrätta den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten. Den behöriga myndigheten ska också kunna samverka över nationsgränserna i direktkontakt med behöriga myndigheter i andra medlemsstater.

Enligt IskL är det Kriminalvården som upptar fråga om verkställighet i annan stat av svensk dom enligt lagen (21 §). Kriminalvårdens beslut, i den mån de enligt lagen är överklagbara, överklagas till regeringen (26 §). Enligt NVL är det övervakningsnämnden som beslutar om framställning att överflytta övervakning av i Sverige utdömd skyddstillsyn eller övervakning av den, som här villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, till ett annat nordiskt land (25 § andra stycket). Övervakningsnämndens beslut får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen (27 §).

I dag ligger alltså det huvudsakliga ansvaret för överförande av svenska frivårdspåföljder på myndighetsnivå. Det finns inte anledning att ändra detta och lägga ansvaret på en annan nivå som t.ex. åklagare eller domstol, jfr avsnitt 10.3.2. Kriminalvård i frihet bedrivs normalt under ledning av Kriminalvården. Som uttalas i godkännandepropositionen är det därför mycket som talar för att Kriminalvården bör ges huvudansvaret som behörig myndighet.¹⁷ Kriminalvården är behörig myndighet vid överförande av verkställighet av fängelse till en annan stat enligt IVL och NVL. Enligt våra förslag ska Kriminalvården vara behörig myndighet enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet och även i den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Att ge Kriminalvården uppgiften att vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat även vid överförande av frivårdspåföljder ligger därför väl i linje med myndighetens nuvarande uppgifter och kan ses som en utveckling av dessa. Det får också anses vara Kriminalvården som har bäst förutsättningar att bedöma när ett överförande av en svensk frivårdspåföljd bör ske. Vi föreslår därför att Kriminalvården ska vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat. Som närmare framgår i avsnitt 24.2 föreslår vi att Kriminalvårdens slutliga beslut ska

---

¹⁷ Prop. 2008/09:19 s. 58.

kunna överklagas till tingsrätt. Överväganden och förslag om hanteringen av följdbeslut finns i avsnitt 22.3.4.

21.5.3 Behörig myndighet när Sverige är verkställande stat

Förslag: Kriminalvården ska vara behörig myndighet att ta emot och pröva om en utländsk dom om frivårdspåföljd som meddelats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen ska erkännas och verkställas i Sverige.

Bestämmelserna i rambeslutet innebär i korthet att den behöriga myndigheten när Sverige är verkställande stat har att ta emot och pröva om en utländsk dom ska erkännas och verkställas här. Den behöriga myndigheten kommer även att ha att ta ställning till hur verkställigheten ska ske och om en anpassning behövs av påföljden. Det kan även bli aktuellt att pröva vägransgrunder. Den behöriga myndigheten har vidare enligt rambeslutet att fatta vissa typer av följdbeslut. Det åligger vidare en behörig myndighet i den verkställande staten att hålla den utfärdande staten underrättad om eventuella beslut tagna i den verkställande staten och om förhållanden som, för det fall det är den utfärdande staten som har behörighet att fatta besluten, skulle kunna föranleda sådana beslut. Den behöriga myndigheten ska även kunna samverka över nationsgränserna i direktkontakt med behöriga myndigheter i andra medlemsstater.

Enligt IskL ges en framställning om verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom enligt lagen in till Justitiedepartementet. Om framställningen avser begränsad verkställighet och regeringen inte avslår framställningen, överlämnas denna till Kriminalvården för handläggning (8 §). Enligt lagen tillämpas brottsbalkens regler om villkorlig frigivning på verkställigheten. Övervakningsnämnden beslutar om övervakningstiden ska upphöra eller om den dömden på nytt ska ställas under övervakning. Om den dömden allvarligt åsidosatt sina åligganden enligt domen på så sätt att en åtgärd är påkallad ska Kriminalvården underrätta den andra staten om detta. Vid s.k. fullständig verkställighet överlämnar regeringen i stället framställningen, om denna inte avslås, till riksåklagaren för handläggning (15 §). Riksåklagaren ansöker hos rätten om dess prövning av framställningen (16 §). Finns det inget hinder mot verkställighet i

Sverige, ska rätten bestämma ny icke frihetsberövande påföljd enligt svensk lag för brott som avses i framställningen.

Enligt NVL prövas framställning om anordnande av övervakning enligt lagen av Kriminalvården (25 § första stycket). Det är Kriminalvården som handhar övervakning av utländsk dom i Sverige och som förordnar övervakare. Föreskrifter som ålagts den dömde i anslutning till domen ska tillämpas om inte övervakningsnämnden förordnar annat. Detsamma gäller den som villkorligt frigivits i annan nordisk stat.

När det gäller överförande av frihetsberövande påföljder när Sverige är verkställande stat föreslår vi att Kriminalvården och Socialstyrelsen ska vara behöriga myndigheter, se avsnitt 10.3.3 och 16.4.3. Vi har där övervägt olika alternativ – domstol, åklagare och de verkställande myndigheterna – och bedömt att det är mest lämpligt att de verkställande myndigheterna är behöriga myndigheter. Samma överväganden gör sig gällande när det gäller att bestämma behörig myndighet för erkännande och verkställighet av en utländsk dom om frivårdspåföljd enligt det nu behandlade rambeslutet. Vi bedömer alltså att det huvudsakliga beslutsansvaret i den nya ordningen ska ligga på myndighetsnivå.

Eftersom huvudansvaret för verkställighet av frivårdspåföljder ligger på Kriminalvården är det mest naturligt att Kriminalvården får ansvaret som behörig myndighet. Det finns i dag rutiner för att ta hand om övervakning som överförs från en annan nordisk stat. Kriminalvårdens verksamhet och kompetens bör kunna utvecklas till att hantera alla de frågor som krävs enligt rambeslutet. Genom att vi föreslår att Kriminalvårdens slutliga beslut kan överklagas till allmän domstol tillgodoses kravet på en hög rättssäkerhet i förfarandet, se avsnitt 24.2. Överväganden och förslag om hanteringen av följdbeslut finns i avsnitt 23.6.

22 Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

22.1 Allmänna förutsättningar

Förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om

- domen har vunnit laga kraft,
- den dömde är bosatt i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit,
- det kan antas att den dömde sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit, och
- det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Även om den dömde inte är bosatt i den verkställande staten får domen översändas dit om den behöriga myndigheten i den staten har lämnat sitt medgivande.

Det är den utfärdande staten som bestämmer i vilka fall en dom om frivårdspåföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där. Även om en annan medlemsstat eller den dömde själv kan initiera ett ärende så är det den utfärdande staten som bestämmer om ett översändande ska ske eller inte.

De förutsättningar som gäller enligt lagen om internationellt samarbetet rörande kriminalvård i frihet (IskL) för överförande av en svensk dom är att den dömda har eller tar hemvist i den andra staten och det inte kan antas att det föreligger hinder mot verkställighet i den andra staten. Enligt förarbetena till IskL handlar det om att göra en diskretionär prövning om en framställning till en annan stat lämpligen bör göras i det särskilda fallet. När det gäller överförande av skyddstillsyn uttalas att en framställning bör göras när detta är möjligt och inga särskilda skäl talar emot det. Detta bedöms särskilt viktigt för att domstol som i ett visst fall väljer skyddstillsyn som påföljd, kan förutsätta att samarbete enligt konventionen kommer till stånd. Det uttalas att det är väsentligt att kriminalvårdsstyrelsen följer domstolens intentioner för att konventionssamarbetet ska tillvinna sig förtroende vid den praktiska tillämpningen. När det gäller villkorlig frigivning av en person med hemvist i en konventionsstat uttalas att frågan om framställning ska göras blir beroende av en diskretionär bedömning av samtliga omständigheter. Det framhålls att den dömdes behov av hjälp- och stödåtgärder efter frigivningen liksom intresset av att kunna kontrollera hans skötsamhet självfallet bör beaktas vid denna prövning.¹ Eftersom lagen inte har tillämpats i praktiken finns det ingen praxis om vilka närmare omständigheter som kan ha betydelse i den diskretionära prövningen.

Det har inte ansetts nödvändigt att i den nordiska verkställighetslagen (NVL) närmare ange förutsättningarna för att övervakning ska få anordnas i ett annat nordiskt land. Det uttalas i förarbetena att övervakning bör kunna anordnas i det land där den dömda mer varaktigt uppehåller sig, dit han eller hon ämnar återvända eller där han eller hon annars avser att slå sig ned. Det är inte fråga om någon tvångsvis förflyttning utan det förutsätts att den dömda finns eller beger sig frivilligt till den stat där övervakningen ska ske.²

Vid våra överväganden kring vilka förutsättningar som bör gälla enligt den nya lagen kan viss ledning hämtas dels från gällande rätt, dels från vårt förslag om en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen när Sverige är utfärdande stat. Det finns emellertid skillnader i rambesluten som gör att förutsättningarna kommer se delvis olika ut. På motsvarande sätt som i våra lagförslag om överförande av verk-

¹ Prop. 1978/79:3 s. 36 ff.

² Prop. 1962:203 s. 39 f och 48.

ställighet av en dom som avser frihetsberövande påföljder bör det avslutningsvis vara fråga om att göra en lämplighetsbedömning i det enskilda fallet. En skillnad i förhållande till frihetsberövande påföljder är här att frågan om ett överförande kan och bör ske kan vara relevant redan i samband med domstolens påföljdsval. I de fall domstolen vid påföljdsvalet tar hänsyn till att den dömde kan antas få verkställa påföljden i hemlandet, är det betydelsefullt att ett överförande av verkställigheten så långt som möjligt också kommer till stånd i praktiken.

22.1.1 Laga kraft

Av rambeslutet framgår att det är en förutsättning att den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som översänds för erkännande och övervakning till en annan medlemsstat ska ha vunnit laga kraft (artikel 2.1 och 2.5). Vi har i våra tidigare lagförslag föreslagit att ett sådant krav ska framgå som en förutsättning i lagen, se avsnitt 11.2.5 och 17.2.5. Detta bör gälla även i den här behandlade nya lagen.

22.1.2 Anknytningskrav

I fall där den dömde har sin lagliga och vanliga vistelseort, dvs. hemvist i den verkställande staten och den dömde har återvänt eller vill återvända till den staten, kan den utfärdande staten översända en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den medlemsstaten (artikel 5.1). I ett sådant fall krävs inte den verkställande statens medgivande, det s.k. tvingande samarbetsområdet. En sådan anknytning bör som huvudregel vara en förutsättning i lagen. Vid en prövning av om den dömde är bosatt i den andra medlemsstaten får en helhetsbedömning göras av omständigheter som var personen är folkbokförd, personens egna uppgifter samt faktorer som bostad, anställning och familjeförhållanden, jfr avsnitt 4.3.2, 11.2.2 och 17.2.2. Om det i ett ärende är tveksamt om den dömde är bosatt i den andra medlemsstaten, och eventuellt om den dömde härigenom omfattas av det tvingande samarbetsområdet eller inte, bör Kriminalvården samråda med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet får enligt rambeslutet även sändas över till en annan medlemsstat än den där den dömda har sin hemvist, om den behöriga myndigheten i den verkställande staten lämnar sitt medgivande (artikel 5.2). Ett sådant medgivande kan enligt rambeslutet särskilt ges i återanpassningssyfte, om den dömda personen, utan att förlora sin hemvist-rätt, avser att flytta till en annan medlemsstat och han eller hon har erbjudits anställningskontrakt, är familjemedlem till en person som har sin hemvist där eller avser att studera eller utbilda sig där, i enlighet med gemenskapslagstiftningen (skäl 14). Detta hänger ihop med rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Om den andra medlemsstaten i en sådan situation är beredd att överta verkställigheten bör lagen ge utrymme för ett överförande.

Möjligheten att även i fall där den dömda inte är bosatt i den verkställande staten kunna översända domen kan framgå som en alternativ förutsättning i lagen. Detta ska alltså gälla under förutsättning att den verkställande staten lämnat sitt medgivande. Medlemsstaterna har enligt rambeslutet att fastställa på vilka villkor som deras behöriga myndighet får lämna medgivande till att domen översänds och lämna en förklaring härom till rådets generalsekretariat (artikel 5.3 och 5.4). En sådan förklaring får när som helst ändras. En kontroll av denna förklaring bör i dessa fall lämpligen ske. Dessa förklaringar torde i de flesta fall vara mer generellt utformade. Ett exempel är Finland som i sin förklaring angett att medgivande ska ges om det på grund av särskilda personliga omständigheter eller av annan speciell anledning skulle gynna den dömdes chanser till social återanpassning. Vidare behöver samråd hållas och information inhämtas om ett medgivande lämnas.

22.1.3 Social återanpassning

Ett av rambeslutets syften är att underlätta dömda personers sociala återanpassning, genom att dessa ges möjlighet att upprätthålla familjebanden samt språkliga, kulturella och andra band. Detta motsvarar det syfte som finns när det gäller överförande av frihetsberövande påföljder. En förutsättning ska därför i lagen vara att det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs till en annan medlemsstat.

Vid prövningen av denna förutsättning ska en helhetsbedömning göras i det enskilda fallet av samtliga faktorer avseende den dömdes anknytning till respektive stat. I denna bedömning bör ingå faktorer som medborgarskap, hemvisttid i de olika staterna, nuvarande bostadsförhållanden samt familje- och arbetsförhållanden. När det gäller dömda personer som faller inom det tvingande samarbetsområdet, dvs. när den dömda är bosatt i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit, finns en stark presumtion för att den sociala återanpassningen underlättas av att verkställigheten sker i den verkställande staten.

När det gäller dömda personer som inte har hemvist i den verkställande staten får andra omständigheter vägas in som kan ha betydelse för den sociala återanpassningen. Som uttalas i rambeslutet kan det handla om situationer där den dömda ska flytta till en annan medlemsstat på grund att han eller hon erbjudits ett anställningskontrakt, på grund av att han eller hon avser att studera eller utbildas där eller på grund av att han eller hon har familjemedlem som har hemvist där. När det gäller familjeanknytning i dessa fall bör särskild hänsyn tas till om det finns minderåriga barn i den verkställande staten, jfr avsnitt 11.2.2 och 17.2.2.

Det ställs i rambeslutet inte något krav på den dömdes samtycke för att ett överförande av verkställigheten ska kunna ske. Något sådant krav finns inte heller i gällande rätt. Vi bedömer inte att det finns skäl att ställa upp något särskilt krav på den dömdes samtycke i lagen. Den dömdes inställning bör däremot utgöra en del i bedömningen av den sociala återanpassningen. Samarbetet går inte ut på att tvångsvis överföra den dömda till en annan medlemsstat för verkställighet där. Även om den dömdes inställning bör ha en stor betydelse vid prövningen, bör överförande av verkställigheten inte hindras av att den dömda, i fall där han eller hon redan återvänt till sin hemstat, uttrycker att han eller hon inte önskar verkställa påföljden i den staten. I vissa fall torde den dömdes inställning få betydelse redan i personutredningen och för domstolens möjlighet att i brottmålet kunna döma till en frivårdspåföljd som beräknas kunna övervakas i en annan medlemsstat.

I fall där frivården och domstolen bedömt att påföljden bör kunna verkställas i en annan medlemsstat och detta fått betydelse vid påföljdsvalet är det viktigt att ett överförande också i praktiken kommer till stånd. Den påföljd som valts får i dessa fall i sig antas kunna underlätta den dömdes sociala återanpassning. Detta innebär att den bedömning som gjorts bör få stor betydelse vid Kriminal-

vårdens bedömning av om ett överförande bör ske. En sådan utgångspunkt kan också generellt öka möjligheterna till lika behandling vid påföljdsval oavsett den dömdes hemvist. Det bör endast finnas skäl att avvika från bedömningen i påföljdsvalet om förhållandena förändrats på ett avgörande sätt.

22.1.4 Lämplighetsbedömning

Även om de förutsättningar som redovisats ovan i det enskilda fallet är uppfyllda kan det finnas skäl att ta hänsyn till andra omständigheter som kan ha betydelse för om ett överförande är lämpligt. Sådana omständigheter kan uppkomma i vissa fall och vara av olika karaktär. Det bör därför i lagen tas in en förutsättning som innebär att det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs till den verkställande staten.

Som framgår i avsnitt 21.3.1 ska enligt vårt förslag lagen tillämpas på en svensk dom om villkorlig dom, skyddstillsyn eller ungdomstjänst samt på ett beslut om villkorlig frigivning. Vi föreslår inte att lagen ska begränsas när det gäller vilka föreskrifter, som en sådan dom eller beslut kan förenas med, som bör kunna överföras för verkställighet till en annan medlemsstat. Däremot bör det i varje enskilt fall bedömas om det är lämpligt eller överhuvudtaget praktiskt möjligt att en svensk föreskrift genomförs eller övervakas i en annan medlemsstat. Samråd bör i dessa fall hållas med den behöriga myndigheten i den verkställande staten för att få information om hur föreskriften kommer att genomföras i den andra staten. Detta kan exempelvis ha stor betydelse när det gäller en föreskrift om vård eller behandling. Det bör även bedömas om ett överförande lämpligen bör ske efter information från den verkställande staten om en anpassning av påföljden. Mot bakgrund av att påföljdssystemen ser mycket olika ut i de olika medlemsstaterna bör man från svenskt vidkommande acceptera att påföljden får en annan form och kanske innehåll än om påföljden verkställts här. Det får dock inte vara fråga om en väsentlig avvikelse. Det kan t.ex. vara fråga om en föreskrift om vård och behandling som i den verkställande staten inte får något reellt innehåll alls. Det ska inte heller accepteras att den anpassade påföljden blir längre eller strängare än den svenska påföljden jämte föreskrifter.

En annan situation där lämpligheten kan ifrågasättas är om det föreligger en sådan situation som gör att den andra medlemsstaten

kan antas åberopa hinder, t.ex. avseende ett krav på dubbel straffbarhet. Om Kriminalvården bedömer att det kan finnas förhållanden som gör att den andra medlemsstaten kan åberopa hinder bör samråd ske i frågan.

Rambeslutet ger möjlighet för den verkställande staten att vägra övervakning när den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har kortare varaktighet än sex månader (artikel 11.1 j). I rambeslutet uttalas vidare att om alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder inbegriper samhällstjänst bör den verkställande staten ha rätt att vägra att erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet om samhällstjänsten normalt sett är fullgjord på mindre än sex månader (skäl 18). Vi bedömer inte att en viss varaktighet av påföljden bör föras in som en uttrycklig förutsättning för att ett översändande ska få ske utan denna fråga bör i stället ingå i lämplighetsbedömningen. Här får en bedömning göras i varje enskilt fall och naturligtvis med beaktande av den andra medlemsstatens inställning. När det gäller varaktigheten av de svenska påföljder som ska omfattas av den nya lagen får dessa anses löpa under den med påföljden förenade prövotiden. En villkorlig dom är förenad med en prövotid om två år och skyddstillsyn med en prövotid om tre år. Efter villkorlig frigivning gäller en prövotid som motsvarar den strafftid som återstår vid frigivningen, dock minst ett år. Någon motsvarande prövotid finns däremot inte vid ungdomstjänst. I bedömningen bör det ingå hur lång tid av prövotiden som återstår och vilken verkställighet som redan skett av de föreskrifter som meddelats.

När det gäller varaktigheten av en svensk samhällstjänst kan följande anföras. Samhällstjänst enligt svensk rätt innebär en skyldighet för den dömda att utföra oavlönat arbete under viss tid, lägst 40 och högst 240 timmar. Det kan ifrågasättas om en övervakningsåtgärd som innebär samhällstjänst enligt svensk rätt kan överföras till en annan medlemsstat eftersom verkställighetstiden för denna i sig normalt sett understiger sex månader (jfr skäl 18). I godkännandepropositionen konstaterar regeringen beträffande föreskrifter om samhällstjänst att den omständigheten att dessa verkställs på ett visst sätt är ett utslag för en praxis som har utvecklats här. Vidare konstateras att samhällstjänst aktualiseras när skyddstillsyn eller villkorlig dom döms ut och att dessa har en längre varaktighet än sex månader. Vid verkställighet av den svenska påföljden får de bestämmelser och den praxis som utvecklats i den verkställande staten beträffande motsvarande påföljder tillämpas. Regeringen menar

därför att det saknas anledning att tro att andra stater kommer att vägra verkställighet av svenska domar som inbegriper samhällstjänst mot bakgrund av den praxis som utvecklats här.³ Vi gör inte någon annan bedömning i denna del. Senare praxis får utvisa vilken tolkning och användning andra medlemsstater kommer att göra i detta avseende.

Även vid lämplighetsbedömningen bör det vägas in om domstolen vid påföljdsvalet tagit hänsyn till att den utdömda påföljden kan verkställas i hemlandet.

Vid lämplighetsbedömningen kan det även vara relevant att ta hänsyn till de förklaringar enligt rambeslutet som den verkställande staten gjort (se skäl 13). Framför allt kan det finnas skäl att beakta om den verkställande staten gjort en förklaring enligt artikel 14.3 om att den i vissa fall inte avser att fatta de mer ingripande följdbesluten.

22.2 Beslut och översändande av en svensk dom om frivårdspåföljd

Förslag: Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

Kriminalvården ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten. Domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Den svenska domen ska skickas skriftligen tillsammans med ett intyg enligt bilaga I till rambeslutet. Intyget ska av den behöriga myndigheten översättas till den verkställande statens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar.

22.2.1 Hur förfarandet inleds

Frågan om en svensk dom om frivårdspåföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet kan initieras på olika sätt. Det kan vara fråga om att den verkställande staten tar upp frågan, genom den dömde själv eller genom att en övervak-

³ Prop. 2008/09:19 s. 39 f.

ningsnämnd eller Kriminalvården initierar frågan. Det skulle även kunna ske genom en anmälan av den domstol som handlagt brottmålet.

Det vanligaste torde bli att frågan tas upp av Kriminalvården själv eller efter anmälan av övervakningsnämnd. Enligt gällande rätt ska en övervakningsnämnd som vid handläggningen av ett ärende finner att förutsättningar finns för framställning om verkställighet utomlands enligt IskL, anmäla detta till Kriminalvården (7 § första stycket IskF). En motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya regleringen.

När en domstol i ett brottmål dömt till en frivårdspåföljd avseende en person som har hemvist i en annan medlemsstat är det angeläget att Kriminalvården får kännedom härom. En domstol som har dömt en tilltalad till skyddstillsyn eller villkorlig dom med samhällstjänst ska expediera domen till Kriminalvården. Av 17 § förordning (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. framgår att en dom på skyddstillsyn mot någon som har hemvist i en stat som anges i IskF ska, när den vunnit laga kraft, sändas till Kriminalvården jämte vissa handlingar. Det handlar bl.a. om den personutredning som gjorts i målet samt i vissa fall en kopia av akten i målet. Det bör övervägas om denna bestämmelse bör ändras så att även den här föreslagna lagen omfattas.

I fall där Kriminalvården bedömer att det kan finnas förutsättningar för ett överförande till en annan medlemsstat, bör Kriminalvården underrätta den dömde härom och om innebörden av att verkställigheten överförs. En sådan upplysningsskyldighet kan tas in i förordning, jfr avsnitt 17.4.1 om en motsvarighet gällande frihetsberövande påföljder. När den tilltalade döms till ungdomstjänst ska domen sändas till socialnämnden. Därefter får bl.a. utifrån den dömdes inställning ställning tas till om ett ärende ska påbörjas. I fall där den dömde redan lämnat Sverige bör upplysningsskyldigheten inte gälla. Däremot kan det finnas anledning att kontakta behörig myndighet i den dömdes hemland för att undersöka eventuella förutsättningar för ett överförande.

Oavsett hur ett ärende initierats ska Kriminalvården i enlighet med vad som beskrivs i avsnitt 22.2.2 pröva och besluta i ärendet. Endast en upplysning till den dömde om möjligheten att överföra verkställigheten ska emellertid inte innebära att ett ärende initierats.

22.2.2 Prövning och beslut

Kriminalvården har att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och att göra de lämplighetsavvägningar som krävs i det enskilda fallet, se avsnitt 22.1. Kriminalvården har därefter att fatta beslut om domen ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där. Detta bör framgå av lagen.

Enligt rambeslutet bör beslutet om huruvida domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet ska översändas till en annan medlemsstat, i varje enskilt fall fattas av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten med beaktande bl.a. av de förklaringar som gjorts i enlighet med artiklarna 5.4, 10.4 och 14.3. Detta avser vilka förutsättningar den andra medlemsstaten ställt upp för att ett överförande ska få ske dit avseende anknytning utanför det tvingande samarbetsområdet, eventuellt krav på dubbel straffbarhet även utanför den s.k. listan och vilka eventuella följdbeslut den andra staten inte kommer att fatta. Detta är omständigheter som ska ingå i lämplighetsbedömningen, se avsnitt 22.1.4. Kriminalvården har därför att innan beslut fattas i ett enskilt fall kontrollera vilka förklaringar den aktuella medlemsstaten lämnat. I de allra flesta fall torde det också vara aktuellt att innan beslut samråda med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten. Detta är nödvändigt när den verkställande statens medgivande krävs för ett överförande. Genom samråd kan även eventuella upplysningar fås om huruvida en anpassning av påföljden är påkallad och hur den kommer att utformas.

Vi föreslår att Kriminalvårdens slutliga beslut ska kunna överklagas, se närmare avsnitt 24.2. För Kriminalvårdens handläggning gäller förvaltningslagen (1986:223), om inte annat sägs. Detta innebär bl.a. att beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången och hur den dömde kan överklaga det.

22.2.3 Översändande

I artikel 6 i rambeslutet finns bestämmelser om översändande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut. Domen och övervakningsbeslutet, eller bestyrkta kopior av dem, ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. En

bestämmelse om att Kriminalvården har att sända över domen till en behörig myndighet i den verkställande staten bör tas in i lagen.

Varje medlemsstat har att till rådets generalsekretariat underätta om vilka myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten ändå i något fall inte är känd för Kriminalvården ska myndigheten vidta alla nödvändiga efterforskningar för att få sådan information från den verkställande staten (artikel 6.6). Inom EU har inrättats ett rättsligt nätverk med kontaktpersoner i de olika länderna. Kriminalvården kan genom nätverket få upplysningar om vilken myndighet som är behörig i den verkställande staten.

Den utfärdande staten får översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet tillsammans med intyget, till endast en verkställande stat åt gången (artikel 6.5). Även detta bör framgå av den nya lagen.

Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslut ska översändas tillsammans med ett intyg, för vilket ett standardformulär finns i bilaga I till rambeslutet (artikel 6.1–2). Intyget ska i princip innehålla all den information som krävs för att den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska kunna ta till ställning till frågan om erkännande och verkställighet. Intyget ska utfärdas av Kriminalvården. Kriminalvården ansvarar också för att intyget är utfärdat på, eller översatt till ett språk som godtas av den verkställande staten (artikel 21). Detta kan framgå av förordning. Det kan noteras att det i detta rambeslut inte finns någon motsvarande möjlighet för medlemsstaterna att lämna en förklaring om att domen i vissa fall ska kunna begäras översatt som finns i rambeslutet om frihetsberövande påföljder. Någon översättning av domen ska alltså normalt inte behöva ske utan den information som finns i intyget vara tillräcklig.

Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet ska enligt rambeslutet översändas på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och på ett sätt som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten (artikel 6.2). Även kravet på skriftlighet kan framgå av förordning. På vilket sätt handlingarna kan sändas över beror på lagstiftningen i de båda staterna. Det vanliga torde vara att handlingar sänds över per post. Huruvida det är möjligt att sända över handlingar per exempelvis telefax eller e-post får avgöras i varje enskilt fall.

Kriminalvårdens beslut att översända en svensk dom om frivårdspåföljd till en annan medlemsstat ska enligt våra förslag kunna

överklagas, se avsnitt 24.2. Domen och eventuella efterföljande beslut, jämte intyg, bör därför sändas över till den verkställande staten först efter det slutliga beslutet om att sända över domen vunnit laga kraft.

Huvudregeln är att en svensk dom om skyddstillsyn eller ungdomstjänst blir verkställbar från dagen för domen och en dom om villkorlig dom från laga kraft. När det gäller skyddstillsyn får rätten förordna att övervakningen ska anstå till dess domen har vunnit laga kraft (28 kap. 5 § första stycket brottsbalken). I fall där Kriminalvården bedömer att det kan finnas förutsättningar för att sända över en svensk dom enligt lagen till en annan medlemsstat, kan det vara angeläget att avvakta med verkställighetsåtgärderna i Sverige. Det kan annars bli aktuellt att vidta åtgärder som t.ex. att förordna övervakare eller att upprätta en verkställighets- eller arbetsplan med kostnader till följd. Det kan också redan under personutredningen planeras för att det är den verkställande statens myndigheter som ska verkställa påföljden t.ex. innebärande en samhällstjänst. I fall där påföljden ska överföras till en annan medlemsstat och övervakning redan anordnats i Sverige måste Kriminalvården entlediga övervakaren för den dömd. Detta kan framgå av den nya förordningen.

22.3 Följdbeslut

Förslag: Beslut som meddelas i den verkställande staten angående en överförd frivårdspåföljd ska gälla i Sverige.

Sedan en svensk dom erkänts i den verkställande staten, beslutas åtgärder med anledning av den överförda påföljden i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten hänskjuter ärende om sådan åtgärd hit. Kriminalvården ska överlämna ett hänskjutet ärende från den verkställande staten till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller skulle ha bedrivits vid tiden för överförandet.

22.3.1 Inledning

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten har erkänt den översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och har underrättat den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta erkännande ska den utfärdande staten inte längre vara behöriga att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna som påförts eller att vidta de följdåtgärder som avses i artikel 14.1 (artikel 7.1). Huvudregeln är alltså att den verkställande staten har behörighet att fatta samtliga följdbeslut och att Sverige som utfärdande stat förlorar kompetensen att vidta åtgärder med anledning av den svenska påföljden.

Sådana följdbeslut kan enligt artikel 14.1 i rambeslutet omfatta

- a) ändring av skyldigheter eller anvisningar i den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden eller ändring av provotidens längd,
- b) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, och
- c) påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd när det gäller en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd.

Följdbeslut kan i ett enskilt fall behöva fattas om villkoren för påföljden behöver justeras. Det kan t.ex. vara fråga om ändringar i eller upphörande av en behandling eller ändringar i en plan för samhällstjänst. Följdbeslut kan också behöva meddelas om den dömde missköter villkoren eller begär ny brottslighet. Det kan då t.ex. vara fråga om beslut om att förlänga övervakningstiden eller besluta om nya villkor, att förverka villkorligt medgiven frihet eller att i stället döma ut en frihetsberövande påföljd.

Det är lagstiftningen i den verkställande staten som ska tillämpas på följdbesluten och på alla ytterligare konsekvenser av domen, inbegripet i förekommande fall verkställighet av och, vid behov, anpassning av fängelsestraffet eller den frihetsberövande åtgärden (artikel 14.2).

Även om huvudregeln enligt rambeslutet alltså är att den utfärdande staten, efter ett överförande av övervakningen, inte längre ska fatta några följdbeslut, finns det undantag som gör att den utfärdande staten i vissa fall ändå behåller sin behörighet att vidta åtgärder. Den verkställande staten har nämligen en möjlighet att lämna en förklaring om att den inte avser att fatta de mer ingripande följdbesluten. Detta framgår av artikel 14.3 i rambeslutet. En

sådan förklaring kan avse att staten kommer att i vissa fall vägra att överta ansvaret som avses i punkterna 1 b) och c). Det kan t.ex. handla om fall där det inte finns något fastställt fängelsestraff i domen, när det är fråga om en villkorlig påföljd eller då kravet på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt (artikel 14.3 a–c). Av de medlemsstater som hittills genomfört rambeslutet har de flesta gjort en förklaring enligt artikel 14.3 innebärande att den staten vägrar att överta ansvaret för beslut enligt punkten 1 b) och c) t.ex. i fall den behövliga åtgärden inte är förenlig med nationell rätt.

Detta innebär att Sverige som utfärdande stat kan komma att behöva fatta vissa mer ingripande följdbeslut även efter ett överförande av påföljden. Det kan avseende svenska påföljder handla om beslut om att förverka villkorligt medgiven frihet eller att undanröja en frivårdspåföljd och döma ut ett fängelsestraff i stället. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har enligt rambeslutet att när det föreligger förhållanden som kan föranleda ett följdbeslut genast meddela den behöriga myndigheten i den utfärdande staten (artikel 17.1). Häri ligger även en skyldighet att lämna alla ytterligare uppgifter och omständigheter som den utfärdande staten begär att få som behövs för att kunna fatta ett följdbeslut i enlighet med den nationella lagstiftningen.

I en situation kan Sverige som utfärdande stat komma att behöva fatta samtliga följdbeslut som kan bli aktuella. Det är fråga om fall där den verkställande staten åberopar en vägransgrund, men efter överenskommelse med den utfärdande staten ändå åtar sig att överta övervakningen, men då utan att överta ansvaret att fatta något följdbeslut (artikel 11.4). För svenskt vidkommande handlar det dessutom i dessa fall att kunna ändra eller besluta om ytterligare föreskrifter i enlighet med svensk rätt. I en sådan situation har den behöriga myndigheten i den verkställande staten att underrätta den utfärdande staten om påföljden eller övervakningsåtgärden missköts av den dömde (artikel 17.2).

Det är inte alltid helt klart vilka åtgärder som bör vidtas vid den dömdes misskötsamhet dvs. om det bör ske en ändring i gällande övervakningsåtgärd eller om påföljden bör undanröjas. Det är upp till den verkställande staten att göra dessa överväganden och således, när en förklaring lämnats enligt det ovan beskrivna, vilken stat som ska fatta beslut på grund av misskötsamheten. Detta innebär att Sverige som utfärdande stat har att fatta följdbeslut när den verkställande staten hänskjuter en sådan fråga hit.

I lagen bör tas in bestämmelser dels om vilken giltighet följdbeslut som fattas i den verkställande staten får i Sverige, dels att följdbeslut ska fattas, när den verkställande staten hänskjuter ett ärende hit.

22.3.2 Nuvarande bestämmelser om följdbeslut

Både i NVL och i IsKL finns bestämmelser om, efter ett överförande till en annan stat, giltigheten av beslut fattade i den andra staten samt när följdbeslut ska fattas i Sverige.

Vid överförande av övervakning av en i Sverige utdömd skyddstillsyn till en annan nordisk stat, gäller att beslut i den andra staten om ändrade bestämmelser med avseende på skyddstillsynen ska äga giltighet här (15 § andra stycket NVL). Detta innebär att vad som i den andra staten beslutas om prövotidens längd, föreskrifter m.m. ska äga giltighet här. Detta kan få relevans om det senare i Sverige uppkommer fråga om åtgärd mot den dömda. Även om det i den andra nordiska staten beslutats om undanröjande av påföljden, ska beslutet äga giltighet här (16 § NVL).

Genom att övervakningen har överflyttats till en annan nordisk stat innebär detta i princip, att svensk myndighet inte längre kan vidta åtgärder i fråga om skyddstillsynen. Även om övervakningen överförts till en annan nordisk stat, får emellertid åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas i Sverige, om den dömda har övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den andra nordiska staten till svensk myndighet hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Ett hänskjutet ärende upptas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid tiden för överflyttningen (15 § tredje stycket NVL). Om övervakningsnämnden bedömer att skyddstillsynen bör undanröjas tillämpas 28 kap. 8 § brottsbalken.

Motsvarande bestämmelser finns när det gäller överförande av övervakning av den som i Sverige villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse (22 § andra och tredje stycket NVL). Detta innebär att när övervakningen av den som här villkorligt frigivits överflyttats till annan nordisk stat, ligger ansvaret som huvudregel för fortsatta åtgärder mot den frigivne hos det landets myndigheter. Svenska myndigheter kan emellertid ha behörighet att fatta beslut om det är fråga om ny brottslighet eller den andra staten hänskjuter ärende hit. I fall där den frigivne av svensk domstol övertygas om brott, ska frågan om förverkande av villkorligt medgiven frihet prövas

enligt 34 kap. 4 § brottsbalken. I förarbetena uttals att det i dessa fall oftare kan finnas anledning att helt eller delvis underlåta förverkande än då övervakningen utövas i Sverige.⁴ När det är fråga om ett hänskjutet ärende får övervakningsnämnden tillämpa reglerna i 26 kap. 15–20 §§ brottsbalken.

Enligt IskL har beslut i den andra staten om ändrade föreskrifter om vad den dömden har att iaktta under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, giltighet här. Detta gäller dock bara om motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet inte innebär någon skärpning för den dömdes förhållande till vad som har bestämts i Sverige (24 § första stycket IskL).

I 24 § andra stycket IskL finns en motsvarighet till regleringen i 15 § tredje stycket och 22 § tredje stycket NVL. I fall där en domstol eller en övervakningsnämnd meddelar om någon åtgärd, ska en avskrift av domen eller beslutet sändas till Kriminalvården. Kriminalvården har att se till att den andra staten underrättas om domen eller beslutet (7 § andra stycket IskF).

Vidare finns en bestämmelse om att i fall där den dömden upphör att ha hemvist i den andra staten, kan Kriminalvården förordna att verkställigheten i den staten inte längre ska äga rum. Görs inte framställning om verkställighet av domen i annan stat i samband med detta, ska Kriminalvården förordna att verkställigheten ska återupptas i Sverige (24 § tredje stycket IskL). Bestämmelsen har till syfte att möjliggöra att verkställigheten flyttas till en tredje stat, om denna är en konventionsstat, som den dömden flyttar till.

Här kan konstateras att rambeslutet, till skillnad från reglerna i NVL och IskL, får anses innebära att Sverige även förlorar behörigheten vid återfall i brott om att t.ex. undanröja den tidigare domen enligt 34 kap. brottsbalken vid ett nytt straffrättsligt förfarande här eller att förklara villkorligt medgiven frihet förverkad.

22.3.3 Följdbeslut i den verkställande staten

I fall där den verkställande staten inte lämnat någon förklaring enligt artikel 14.3 har denna stat att fatta samtliga följbeflut med anledning av att den dömden missköter övervakningsåtgärden eller begår ny brottslighet. Det bör av lagen framgå att sådana följbeflut ska äga giltighet i Sverige.

---

⁴ Prop. 1962:203 s. 52.

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har att skriftligen utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om följdbeslut. Det kan vara fråga om en ändring av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden, upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, verkställighet av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd på grund av att en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts, eller upphörande av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden (artikel 16.1).

Kriminalvården har, när Sverige är utfärdande stat, enligt rambeslutet att omedelbart skriftligen underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten om alla omständigheter eller förhållanden som skulle kunna föranleda följdbeslut (artikel 16.3). En bestämmelse om denna underrättelseskyldighet kan tas in i förordning.

Ändringar i den överförda påföljden eller övervakningen kan få betydelse i ett fall där den dömde begår nya brott i Sverige. Som framgår i avsnitt 22.4.1 föreslår vi att en återkallelse får ske i dessa fall. De följdbeslut som den verkställande staten fattat före återkallelsen ska därvid beaktas (se artikel 20.3).

Av förordningen (1999:1134) om belastningsregister följer att uppgift om beslut av en myndighet i en annan nordisk stat eller en annan stat om verkställighet av en påföljd som dömts ut i Sverige ska finnas i belastningsregistret (9 § punkterna 1 och 2). Att sådana uppgifter från den behöriga myndigheten i den verkställande staten, som avser beslut om att erkänna och verkställa den svenska domen samt följdbeslut i verkställigheten, ska ingå i belastningsregistret får anses omfattas av lydelsen i 9 § 2 förordningen om belastningsregister.

22.3.4 Följdbeslut i Sverige

Sverige kan som utfärdande stat ha att i vissa fall fatta beslut i anledning av misskötsamhet av den påföljd eller villkorliga frigivning som överförts till en annan medlemsstat. Det kan dels vara i fall där den verkställande gjort en förklaring enligt artikel 14.3, dels i fall där den verkställande staten åtagit sig övervakningen trots att det föreligger en vägransgrund. Eftersom domstol aldrig i en svensk brottmålsdom bestämmer ett uppskjutet eller villkorligt fängelsestraff, kan det antas att de flesta medlemsstater, avseende svenska

brottmålsdomar, kommer att återföra behörigheten att fatta de mer ingripande följdbesluten. Så är fallet beträffande de flesta medlemsstater som nu genomfört rambeslutet.

I fall där den utfärdande staten har behörighet att fatta följdbeslut ska den verkställande staten genast meddela den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om varje förhållande som kan förmodas föranleda ett upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, varje förhållande som kan förmodas föranleda påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd och alla ytterligare uppgifter och omständigheter som den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär att få och som är av avgörande betydelse för att den ska kunna fatta följdbeslut i enlighet med sin nationella lagstiftning (artikel 17.1). När det gäller möjligheten enligt artikel 11.4 ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten informeras om en alternativ påföljd eller övervakningsåtgärd missköts av den dömde (artikel 17.2). Den behöriga myndigheten ska vid meddelande använda ett standardformulär i bilaga II till rambeslutet (artikel 17.3). Om den dömde enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning måste höras innan ett beslut om påförande av påföljd får fattas, får detta krav uppfyllas i enlighet med tillämpliga delar av det förfarande som föreskriver en möjlighet att hålla förhör med personer via videolänk enligt internationella instrument eller EU-lagstiftning (artikel 17.4).

Mot bakgrund av det ovan beskrivna bör det av den nya lagen framgå att en åtgärd i fråga om den utdömda påföljden får beslutas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten hänskjuter frågan hit. Det är Kriminalvården som behörig myndighet som har att ta emot det hänskjutna ärendet. Enligt gällande rätt ska ett hänskjutet ärende upptas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid tiden för överflyttning. Även i den nya lagen bör det vara övervakningsnämnden som fattar följdbeslut i enlighet med svensk rätt. Det bör därför av lagen framgå att Kriminalvården ska överlämna ett hänskjutet ärende till aktuell övervakningsnämnd, dvs. där övervakningen bedrevs eller skulle ha bedrivits.

Övervakningsnämnden har att i ett hänskjutet ärende pröva vilka åtgärder som bör vidtas på grund av misskötsamhet eller på grund av ändrade förhållanden. I de fall det är fråga om att den dömde villkorligt frigivits har övervakningsnämnden att tillämpa 26 kap. 15–20 §§ brottsbalken. Vid fråga om en överförd svensk skydds-

tillsyn med eventuella föreskrifter kan 28 kap. 7 och 8 §§ brottsbalken tillämpas. När det gäller en föreskrift om samhällstjänst kan det finnas skäl att ändra eller upphäva denna. En villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst får, om det finns skäl till det, ändras eller upphävas på talan av åklagare (27 kap. 6 § brottsbalken). När det är fråga om en skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst är det i stället övervakningsnämnden som fattar beslut härom. Om fråga uppkommer om att undanröja den tidigare påföljden och i stället bestämma påföljden till fängelse ska talan väckas av åklagare vid rätten.

Kriminalvården har att utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om de följdbeslut som fattas i Sverige (artikel 17.5). Denna underrättelseskyldighet kan regleras i förordning.

22.4 Återkallelse av begäran om erkännande och verkställighet

Förslag: Kriminalvården får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat

- om den dömde åtalas för annan brottslighet i Sverige, eller
- av annan anledning fram till dess verkställigheten av frivårdspåföljden påbörjats i den verkställande staten.

Kriminalvården ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat om påföljden som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

22.4.1 Återkallelse på grund av annan brottslighet i Sverige

Enligt rambeslutet får den utfärdande staten i fall där det pågår nya straffrättsliga förfaranden mot den berörda personen i den utfärdande staten begära att den verkställande staten ska återföra behörigheten till den utfärdande staten att övervaka de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna samt att fatta alla följdbeslut med anknytning till domen. Den behöriga myndigheten i den verk-

ställande staten får återföra behörigheten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i ett sådant fall (artikel 20.2).

Vid annan brottslighet i Sverige har domstol att i vissa fall tillämpa bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Som framgår i avsnitt 7.6 får rätten beroende på omständigheterna förordna att den tidigare utdömda påföljden ska avse även det andra brottet eller döma särskilt för brottet. Rätten kan också välja att undanröja den tidigare påföljden och döma till gemensam påföljd för brotten. När det gäller brott som begåtts under prøvotiden av någon som villkorligt frigivits ska den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad.

Sverige har som utfärdande stat, när den verkställande staten har beslutat om erkännande och verkställighet, som huvudregel inte längre någon behörighet att fatta följdbeslut. Detta innebär att svensk domstol i en ny straffrättsprocess mot den berörda inte kan t.ex. undanröja den tidigare domen och döma till gemensam påföljd. Mot bakgrund härav bör Kriminalvården ges en möjlighet att återkalla begäran när den dömda åtalas för annan brottslighet i Sverige. En förutsättning för detta är naturligtvis att Kriminalvården har vetskap om en pågående straffprocess i Sverige. Åklagaren bör därför ha att underrätta Kriminalvården när en dömd, för vilken verkställigheten av en tidigare dom om frivårdspåföljd överförts till en annan medlemsstat inom EU, ska åtalas på nytt. Åklagaren bör även ha att i samband härmed lämna ett yttrande om huruvida behörigheten att fatta följdbeslut bör återföras till Sverige. Detta kan framgå i förordning. Det är Kriminalvården som slutligt har att bedöma om en återkallelse ska ske. Härvid får beaktas omständigheter som vad den nya brottsligheten avser och hur lång tid av verkställigheten som är kvar av den tidigare domen. Det kan även av tidsmässiga skäl finnas anledning att underlåta en återkallelse.

Även om behörigheten att fatta vissa följdbeslut i vissa fall kan finnas kvar för Sverige som utfärdande stat krävs det att den verkställande staten hänskjuter ett ärende hit. Det bör därför inte i valet om återkallelse ska ske vara någon skillnad beroende av om den verkställande staten lämnat förklaring om följdbeslut eller inte.

Av artikel 20.2 framgår i och för sig att den verkställande staten i ett sådant fall får återföra behörigheten till den utfärdande staten. Däremot framgår av artikel 7.2 c) att behörigheten enligt artikel 14.1 ska återgå till den utfärdande staten i samtliga fall som avses i artikel 20. Vi tolkar detta som att den verkställande staten efter en

återkallelse på grund av ny brottslighet i den utfärdande staten ska återföra behörigheten till den utfärdande staten. I och med Kriminalvårdens återkallelse återförs behörigheten till Sverige och domstolen har därmed möjlighet att beakta den tidigare domen i det nya målet. Något formellt beslut från den verkställande staten om att återförande ska ske behöver alltså inte avvaktas.

Det finns inte anledningen att låta ett beslut om återkallelse på grund av väckt åtal i Sverige ska kunna överklagas.

22.4.2 Återkallelse på grund av ändrade förutsättningar

I rambeslutet finns inte på motsvarande sätt som i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder någon generell bestämmelse om möjlighet att återkalla intyget. Däremot anges i artikel 9.4 att den utfärdande staten får besluta att dra tillbaka intyget efter att ha fått information enligt artikel 16.2 eller artikel 18.5 så länge övervakningen i den verkställande staten inte ännu har påbörjats. Det handlar om fall när den utfärdande staten på begäran får information från den verkställande staten om maximal längd på den frihetsberövande påföljd som enligt den nationella lagstiftningen i den verkställande staten kan följa på det brott som föranledde domen och som kan påföras den dömda vid missköttsamhet. Vidare avser det information om att den verkställande staten beslutat att anpassa påföljden. Ett beslut om återkallelse ska under sådana omständigheter fattas och kommuniceras så snart som möjligt och senast inom tio dagar efter det ifrågavarande meddelandet.

I praktiken innebär detta att en begäran ska kunna återkallas när det mot bakgrund av information från den verkställande staten inte längre kan anses lämpligt med ett överförande. En bestämmelse om beslut om återkallelse bör därför tas in i lagen. Vi finner dock inte skäl att begränsa denna bestämmelse till de i rambeslutet angivna fallen. Det kan även avseende andra omständigheter framkomma information eller nya förhållanden, t.ex. gällande den dömdes anknytning, som gör att ett överförande inte längre är lämpligt. Som närmare framgår i avsnitt 24.2 ska ett beslut om återkallelse i detta fall kunna överklagas av den dömda. När det gäller återkallelse på grund av information från den andra staten enligt artikel 16.2 och 18.5 ska Kriminalvården beakta fristen om tio dagar enligt rambeslutet.

22.4.3 Återkallelse när påföljden bortfallit

Enligt artikel 19 får både den utfärdande staten och den verkställande staten bevilja amnesti och nåd. Däremot är det endast den utfärdande staten som har rätt att besluta angående en ansökan om omprövning av domen. Om nåd eller amnesti beviljas eller om en omprövning av domen innebär att påföljden inte ska verkställas, ska den överförda domen inte längre verkställas. Kriminalvården ska i sådana fall utan dröjsmål återkalla sin begäran om erkännande och verkställighet i den andra medlemsstaten. En bestämmelse härom bör tas in i den nya lagen. Det finns inte anledning att ett beslut om återkallelse av dessa skäl ska vara överklagbart.

22.5 Fortsatt verkställighet i Sverige

Förslag: Verkställigheten av en svensk dom ska fortsätta i Sverige om den behöriga myndigheten återkallar en begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den verkställande staten återför behörigheten att verkställa påföljden till Sverige.

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten fattar beslut om att bifalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk om frivårdspåföljd, upphör behörigheten för Sverige som utfärdande stat att verkställa påföljden inklusive att fatta eventuella följdbeslut. Som framgår i avsnitt 22.3.4 kan dock den verkställande staten hänskjuta ett ärende hit som innebär att svenska myndigheter har rätt att fatta ett följdbeslut.

I vissa fall kan det föreligga sådana omständigheter som gör att verkställigheten ändå ska fortsätta i Sverige. Detta är fallet när Kriminalvården har återkallat en begäran om erkännande och verkställighet. Detta avser naturligtvis inte fall där återkallelsen är föranledd av att påföljden inte längre är verkställbar på grund av t.ex. nåd eller amnesti. Verkställigheten ska även kunna fortsätta i Sverige om den verkställande staten meddelar att den vill återföra behörigheten att verkställa påföljden. Detta kan exempelvis vara fallet om den dömda avviker eller inte längre har sin hemvist i den verkställande staten (artikel 20.1). Det finns inte skäl att i lagen ange i vilka fall den verkställande staten får återföra behörigheten, utan fortsatt verkställighet bör alltid ske efter återförande oavsett motivering.

Detta för att undvika att det uppkommer en situation där inte någon av medlemsstaterna är behörig att verkställa påföljden.

Behörigheten för Sverige att verkställa påföljden upphör alltså först när den verkställande staten bifallit en begäran. Det finns inte anledning att på motsvarande sätt som vid överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, införa förbud att verkställa i vissa fall redan när begäran sänds över till den andra staten, se avsnitt 17.6. Det behövs därför inte här någon särskild reglering om att verkställigheten får fortsätta i Sverige i fall där den verkställande staten avslår en begäran om erkännande och verkställighet.

22.6 Personutredning i brottmål

Rambeslutet innebär ingen uttrycklig skyldighet för medlemsstaterna att samarbeta under personutredningen inför en brottmålsrättegång. Däremot framgår att om och närhelst så anses lämpligt får de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av rambeslutet (artikel 15).

Ett samarbete redan under personutredningsstadiet torde i flera fall vara en förutsättning för att domstolen ska kunna välja en frivårdspåföljd. Ett av syftena med rambeslutet är just att underlätta tillämpningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten.

När det i ett brottmål för att avgöra påföljdsfrågan eller annars behövs en särskild utredning om den misstänktes förhållanden eller om åtgärder som kan antas bidra till att han eller hon avhåller sig från fortsatt brottslighet, ska ett yttrande som huvudregel inhämtas från Kriminalvården. Närmare bestämmelser som ett sådant yttrande finns i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. och förordningen (1992:289) om särskild personutredning i brottmål, m.m. Kompletterande bestämmelser finns i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om personutredning och yttrande i brottmål (KVFS 2011:4).

I fall där den åtalade har hemvist i en annan medlemsstat inom EU kan det finnas skäl, beroende av t.ex. vilken gärning åtalet avser, att inför avgörandet av påföljdsfrågan låta Kriminalvården yttra sig om möjligheterna att verkställa en eventuell frivårdspåföljd i hemlandet. Om Kriminalvården vid en personutredning finner att det kan finnas förutsättningar att överföra en frivårdspåföljd enligt

rambeslutet till hemlandet, bör samråd ske med behörig myndighet i den staten. Samrådet bör avse dels om det finns förutsättningar att överföra en eventuell frivårdspåföljd samt vid t.ex. samhällstjänst hur denna kan komma att utformas. I yttrandet bör framgå vad som framkommit vid detta samråd. Det bör mot bakgrund härav föras in en ny bestämmelse i förordningen om särskild personutredning i brottmål, m.m.

23 Erkännande och verkställighet i Sverige av en dom om frivårdspåföljd som beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

23.1 Allmänna förutsättningar

Förslag: En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om

- domen har vunnit laga kraft,
- den dömde är bosatt i Sverige och har återvänt eller vill återvända hit, och
- den övervakningsåtgärd som anges i domen omfattas av artikel 4.1 i rambeslutet.

Även om den dömde inte är bosatt i Sverige får domen erkännas och verkställas här om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs hit.

Sverige är som verkställande stat skyldig att erkänna en påföljd, som omfattas av rambeslutets tillämpningsområde, och som faller inom det tvingande samarbetsområdet. Detta gäller dock inte om det är aktuellt att åberopa en av rambeslutet angiven vägransgrund, se avsnitt 23.2. I fall utanför det tvingande samarbetsområdet är det Sverige, som verkställande stat, som bestämmer i vilka fall en dom och, i förekommande fall, ett beslut ska erkännas och verkställas här.

Enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL) är en förutsättning för överförande till Sverige att den dömda har eller tar hemvist i Sverige (4 § andra stycket 3 IskL). Det ställs alltså ett krav på stadigvarande bosättning i Sverige. Enligt förarbetena anförs att det däremot inte krävs att den dömda är svensk medborgare, utan verkställighet kan tänkas komma i fråga även beträffande utländska medborgare som är stadigvarande bosatta här i landet. Det krävs att utländska medborgare har de tillstånd som enligt utlänningslagstiftningen behövs för att han eller hon ska få stanna kvar i Sverige. Enligt förarbetena kan en framställning prövas även i fall där den dömda ännu inte begivit sig till Sverige, t.ex. om en svensk medborgare är berövad friheten utomlands men står inför att bli villkorligt frigiven inom en snar framtid. Avgörande är då om den dömda före straffverkställigheten har haft hemvist i Sverige och det står helt klart att han eller hon kommer att återvända hit efter frigivningen.¹ Lagen har såvitt känt aldrig tillämpats.

När det gäller den nordiska verkställighetslagen (1963:193) (NVL) har det inte ansetts nödvändigt att närmare ange förutsättningarna för att övervakning av den som dömts i ett nordiskt land ska få anordnas i ett annat land. Enligt förarbetena bör övervakning i Sverige kunna anordnas om den dömda finns här eller beger sig hit frivilligt. Lagen syftar inte till en tillämpning, som innebär att någon genom föreskrift i samband med villkorlig dom eller skyddstillsyn tvingas att bosätta sig i annat nordiskt land än domslandet. Om den dömda med stöd av utlänningslagstiftningen tvångsvis befordras till annat nordiskt land, föreligger enligt förarbetena naturligtvis inget hinder för att övervakning begärs anordnad där.²

När det gäller vilka förutsättningar som bör gälla enligt den nya lagen kan ledning hämtas dels från gällande rätt, dels från våra förslag gällande en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU när Sverige är verkställande stat. Mot bakgrund av innehållet i rambeslutet och påföljdernas olika karaktär kommer förutsättningarna emellertid ha ett annat innehåll.

Ett grundläggande krav enligt rambeslutet är att en dom och ett övervakningsbeslut ska ha vunnit laga kraft (artikel 2.1 och 2.5). Kravet på laga kraft bör framgå som en förutsättning i lagen, jfr avsnitt 12.2.3 och 18.2.4.

---

¹ Prop. 1978/79:3 s. 44 f.

² Prop. 1962:203 s. 39 f.

23.1.1 Anknytningskrav

Rambeslutet innebär att viss anknytning till den verkställande staten omfattas av det tvingande samarbetsområdet. En dömd person som har sin hemvist i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit presumeras enligt rambeslutet ha en sådan anknytning till den verkställande staten att kravet på social återanpassning uppfylls. Det är den utfärdande staten som bedömer om en dömd person omfattas av det tvingande samarbetsområdet och om domen ska sändas över för erkännande och verkställighet i den verkställande staten. Den verkställande staten har att i dessa fall erkänna och verkställa domen och eventuella efterföljande beslut om det inte föreligger någon omständighet som enligt rambeslutet kan utgöra hinder mot verkställighet.

Skyldigheten för Sverige att som verkställande stat erkänna och verkställa en dom inom det tvingande samarbetsområdet bör framgå av lagen. Vid en bedömning av om den dömda är bosatt i Sverige får en helhetsbedömning göras av omständigheter som var han eller hon är folkbokförd, personens egna uppgifter samt faktorer som bostad, anställning och familjeförhållanden, jfr avsnitt 4.3.2 och 12.2.1. Den utfärdande statens bedömning i bosättningsfrågan bör endast ifrågasättas om det är uppenbart att den dömda inte är stadigvarande bosatt här. Mot bakgrund av syftet med möjligheten till överförande av straffverkställighet mellan medlemsstaterna bör tolkningen av hemvistbegreppet inte vara alltför restriktiv.

Rambeslutet ger möjlighet att erkänna påföljder även i andra situationer än när den dömda har sin hemvist i Sverige, t.ex. om den dömda vill flytta till Sverige på grund av ett anställningsförhållande, en utbildning eller om den dömda har en familjemedlem i Sverige. Fråga är om Sverige som verkställande stat även ska verkställa domar avseende dömda som inte omfattas av det tvingande samarbetsområdet. Regeringen har uttalat att det finns anledning att iaktta viss försiktighet i att utvidga kretsen av personer som kan få sin påföljd verkställd i Sverige. För att syftet med rambeslutet inte ska förfelas och för att det även i övrigt ska vara lämpligt att påföljden verkställs i Sverige bör den dömda ha en förhållandevis stark anknytning till landet. Det uttalas vidare att eftersom syftet med att överflytta verkställigheten till en annan stat är att den dömda ska återanpassas till samhället bör påföljden rimligen verkställas i den stat till vilken den dömda har starkast anknytning.³

³ Prop. 2008/09:19 s. 44.

Vi bedömer inte att det finns skäl att inskränka lagens tillämpningsområde till endast det tvingande samarbetsområdet. Det kan som anges i rambeslutet även finnas skäl att överföra verkställigheten till en annan medlemsstat, där den dömda inte har sin hemvist, om han eller hon fått en anställning eller utbildning där eller på grund av att en familjemedlem finns där. Det bör i sådana fall vara möjligt att verkställa en påföljd enligt rambeslutet i Sverige om det i det enskilda fallet kan antas att den dömdes sociala återanpassning skulle underlättas därav. Det bör av lagen framgå att verkställighet får ske i Sverige i ett sådant fall. Se vidare avsnitt 24.4.1 om den förklaring som bör lämnas i anledning härav i enlighet med artikel 5.3 och 5.4.

På motsvarande sätt som vid överförande från Sverige får vid en prövning av var den sociala återanpassningen kan antas ske bäst en helhetsbedömning göras av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, jfr avsnitt 22.1.3. Den dömda bör verkställa påföljden i den stat till vilken han eller hon har starkast anknytning. Vid denna bedömning får beaktas faktorer som medborgarskap, hemvisttid i de olika staterna, nuvarande bostadsförhållanden samt familje- och arbetsförhållanden. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. Här bör särskilt beaktas om den dömda har minderåriga barn i Sverige, jfr avsnitt 12.2.1 och 18.2.1. I bedömningen bör även vägas in den dömdes inställning. Rambeslutet innebär inte någon möjlighet att tvångsvis överföra en person till den verkställande staten. Om den dömda redan befinner sig i Sverige och i övrigt har en stark anknytning hit kan det dock finnas skäl att överta verkställigheten av en utländsk påföljd enligt lagen trots att den dömda inte samtycker till att verkställa påföljden här.

Om Kriminalvården bedömer att ett överförande av verkställigheten av påföljden kan antas underlätta den dömdes sociala återanpassning och övriga förutsättningar enligt lagen är uppfyllda ska ett medgivande till överförande lämnas till den utfärdande staten (artikel 5.2). En bestämmelse härom kan tas in i förordning.

23.1.2 Övervakningsåtgärd enligt rambeslutet

Sverige är som verkställande stat skyldig att ta emot de typer av övervakningsåtgärder som räknas upp i artikel 4.1 i rambeslutet. Dessa avser:

- En skyldighet för den dömda att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet (punkt a).
- En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten (punkt b).
- En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium (punkt c).
- Anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet (punkt d).
- En skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet (punkt e).
- En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer (punkt f).
- En skyldighet att undvika att befatta sig med vissa angivna föremål som har använts eller som skulle kunna användas av den dömda för att begå brott (punkt g).
- En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har fullgjorts (punkt h).
- En skyldighet att utföra samhällstjänst (punkt i).
- En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med den företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer (punkt j).
- En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänningskur (punkt k).

Som närmare framgår i avsnitt 21.4.2 motsvarar de flesta av dessa åtgärder som finns i det svenska påföljdssystemet. Vi bedömer inte att Sverige ska åta sig att ta emot ytterligare övervakningsåtgärder utöver dessa, se avsnitt 21.4.4.

En grundläggande förutsättning i lagen bör därför vara att domen eller beslutet avser en sådan övervakningsåtgärd som räknas upp i artikel 4.1 i rambeslutet. Mot bakgrund av den variation av övervakningsåtgärder som kan beslutas i de olika medlemsstaterna och som kan hänföras till någon av punkterna under artikel 4.1 bör en hänvisning till rambeslutet göras i detta sammanhang.

Den utfärdande staten har att i intyget ange vilken övervakningsåtgärd det är fråga om. Normalt torde det inte finnas anledning att ifrågasätta den utfärdande statens bedömning av att en viss åtgärd faller under en av punkterna i artikel 4.1. Vid eventuella tveksamheter bör samråd hållas mellan de behöriga myndigheterna.

23.2 Hinder mot erkännande och verkställighet

Förslag: En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom i ska avslås om

- gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag och det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i den s.k. listan och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,
- det skulle strida mot principen om *ne bis in idem*,
- den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
- verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
- gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–9 och 11 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,
- påföljden omfattar en åtgärd som innebär medicinsk eller terapeutisk behandling som inte kan verkställas här, eller
- domen har meddelats efter en förhandling där den dömde inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 11.1 h) i rambeslutet är uppfyllt.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet får en utländsk dom erkännas och verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

Vidare får en begäran avslås om påföljden har en kortare varaktighet än sex månader.

Bedömning: Det införs inte i lagen någon erinran om tillämpligheten av de svenska grundlagarna eller Europakonventionen.

23.2.1 Inledande överväganden

I artikel 11 i rambeslutet anges olika skäl för den verkställande staten att vägra att erkänna domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och att överta ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder. En verkställande stat ges också möjlighet att vägra verkställighet om en sådan skulle komma i konflikt med de grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 i EU-fördraget och medlemsstaterna ges rätt att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet (skäl 5 och 6). Det är fråga om en uttömmande reglering av de vägransgrunder som får tillämpas och följer därmed den konstruktion som har använts i flera andra rambeslut om ömsesidigt erkännande. På motsvarande sätt som vid genomförandet av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU, har vi att överväga i vilken utsträckning Sverige ska utnyttja möjligheterna att vägra verkställighet samt om de vägransgrunder som ska tillämpas ska vara obligatoriska eller fakultativa, jfr avsnitt 18.3.

Enligt artikel 11.1 a) i rambeslutet får en begäran om erkännande och verkställighet vägras om intyget enligt artikel 6.1 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen eller övervakningsbeslutet och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt. Möjligheten att avslå en begäran i detta fall behandlas i avsnitt 23.3.4.

När det gäller möjligheten enligt artikel 11.1 b) att avslå en begäran när de kriterier som anges i artikel 5.1 och 5.2 inte är uppfyllda, dvs. krav på den dömdes anknytning och att det är fråga om en övervakningsåtgärd som omfattas av artikel 4.1 i rambeslutet,

har vi valt att låta dessa kriterier utgöra förutsättningar i den nya lagen, se avsnitt 23.1.1 och 23.1.2.

Övriga vägransgrunder i artikel 11 behandlas i detta avsnitt och anges, i förekommande fall, i lagen som hinder mot erkännande och verkställighet. Innehållet i vägransgrunderna är i huvudsak desamma som i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder. I princip samma överväganden gör sig gällande här när det gäller vilka vägransgrunder som bör finnas i den nya lagen. I avsnitten nedan kommer vi därför i stor utsträckning hänvisa till våra motsvarande överväganden när det gäller erkännande och verkställighet av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd i Sverige.

I våra förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet och till en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU har vi, mot bakgrund av vägransgrundernas karaktär, valt att låta dessa vara obligatoriska, men med en möjlighet till undantag vid särskilda skäl, se avsnitt 12.3.1 och 18.3.1. För att uppnå en så enhetlig reglering som möjligt bedömer vi att samma utformning bör användas här, dock med ett undantag som framgår i avsnitt 23.2.10. Detta innebär att de i lagen angivna vägransgrunderna, förutom en, är obligatoriska, men med en möjlighet till undantag om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här. Antalet situationer där det beträffande frivårdspåföljder kan finnas sådana särskilda skäl torde dock vara begränsat. Särskilda skäl kan t.ex. föreligga när ett överförande av en utländsk frivårdspåföljd till Sverige innebär en möjlighet att undvika frihetsberövande av en person under 15 år.

23.2.2 Krav på dubbel straffbarhet

En närmare beskrivning av kravet på dubbel straffbarhet i gällande rätt finns i avsnitt 4.6. Rambeslutet ger möjlighet för den verkställande staten att uppställa ett krav på dubbel straffbarhet, dvs. att den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt den verkställande statens lagstiftning, och vägra erkännande om kravet inte är uppfyllt (artikel 11.1 d). För de brott som räknas upp i artikel 10.1 är emellertid utgångspunkten att något krav på dubbel straffbarhet inte ska ställas upp. Det innebär att den verkställande staten inte kan vägra att erkänna en dom eller beslut och att överta ansvaret

för övervakningen om gärningen, enligt den utfärdande statens bedömning, motsvarar något av de brott som räknas upp i artikel 10.1 och kan leda till fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år i den utfärdande staten. Medlemsstaterna har emellertid, på motsvarande sätt som i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, en möjlighet att genom en förklaring ställa krav på dubbel straffbarhet även för gärningar som upptas på listan (artikel 10.4).

När det gäller genomförandet av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder föreslår vi att det inte i lagen ska ställas upp något krav på dubbel straffbarhet avseende gärningar som finns på listan, men att det i övrigt ska gälla ett sådant krav, se avsnitt 18.3.2. Det finns inte någon anledning att göra någon annan bedömning vid genomförandet av det nu behandlade rambeslutet. Vi finner alltså inte skäl att lämna någon förklaring enligt artikel 10.4, se även avsnitt 24.4.1. De gärningar som inte ska omfattas av kravet på dubbel straffbarhet kan även i denna lag framgå i en bilaga till lagen.

På motsvarande sätt som i den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU bedömer vi emellertid att kravet på dubbel straffbarhet ska gälla fullt ut, om gärningen helt eller delvis har begåtts i Sverige. En möjlighet att ställa upp ett sådant krav även för listbrott utan att behöva lämna en förklaring framgår av artikel 11.1 k).⁴

Kravet på dubbel straffbarhet kan även ha relevans när det gäller i vilka fall Sverige som verkställande stat kan vägra att överta behörigheten för vissa följdbeslut. Överväganden härom tas upp i avsnitt 23.6.

23.2.3 Principen om *ne bis in idem*

Principen om *ne bis in idem* ("icke två gånger för samma sak") beskrivs närmare i avsnitt 4.6. Enligt artikel 11.1 c) i rambeslutet får en begäran avslås om erkännande av domen och ett övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder skulle strida mot principen om *ne bis in idem*.

Vid internationell straffverkställighet uppkommer frågan i praktiken i situationer där principen redan överträtts och det finns två domar avseende samma sak.

---

⁴ Jfr prop. 2003/04:7 s. 85, prop. 2008/09:218 s. 51 och prop. 2010/11:43 s. 73 f.

På motsvarande sätt som i annan lagstiftning inom området för internationell straffverkställighet bör principen om förbud mot dubbelbestraffning komma till uttryck i den nya lagen genom en särskild vägransgrund. Denna bör utformas på motsvarande sätt som föreslagits i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU, se avsnitt 18.3.3.

23.2.4 Den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år

Enligt artikel 11.1 g) i rambeslutet får avslag meddelas om den dömda på grund av sin ålder enligt lagen i den verkställande staten inte kan göras straffrättslig ansvarig för de gärningar som domen avser. På motsvarande sätt som i vårt förslag till ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU, bör det i den här behandlade lagen tas in en vägransgrund kopplad till att den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år, jfr avsnitt 18.3.4.

En vägransgrund kopplad till den dömdes ålder finns även i IskL, som bygger på utformningen i IVL. Vägransgrunden är fakultativ mot bakgrund av att det kan tänkas förekomma fall då det från humanitär synpunkt är särskilt angeläget att det finns möjlighet att utan hänsyn till den svenska straffbarhetsåldern kunna överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom avseende en svensk medborgare som inte har fyllt 15 år.⁵ Sådana humanitära hänsyn kan i den nya lagen tas genom tillämpning av undantagsbestämmelsen. Särskilda skäl enligt undantagsbestämmelsen torde normalt gälla om den unge lagöverträdaren har en stark anknytning till Sverige, t.ex. genom hemvist, eller om någon av barnets vårdnadshavare finns här. Se även avsnitt 5.4 om bl.a. barnets rätt till båda sina föräldrar.

23.2.5 Immunitet

Enligt artikel 11.1 f) i rambeslutet är ett annat skäl för att vägra erkännande och verkställighet att det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet som gör det omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna. Straffrättslig immunitet ska respekteras även på verkställighetsstadiet, se avsnitt 5.3.

---

⁵ Prop. 1978/79:3 s. 24.

På motsvarande sätt som förslaget till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU bör det av den nya lagen framgå att en begäran om erkännande och verkställighet ska avslås om verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet, se avsnitt 18.3.5.

23.2.6 Preskription

Enligt artikel 11.1 e) får vägran ske om verkställighet av påföljden har preskriberats enligt lagstiftningen i den verkställande staten och rör en gärning som den verkställande staten i enlighet med den lagstiftningen är behörig att beivra. Utformningen av denna vägransgrund skiljer sig från den i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder där det endast stadgas att vägran får ske om verkställighet av påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning.

Som anförs i avsnitt 18.3.6 bör det vara den utfärdande statens bestämmelser om avgör när en påföljd är preskriberad. Någon generell vägransgrund om preskription bör därför inte införas. Där emot bör det finnas en vägransgrund kopplad till preskription i fall där begäran avser en påföljd avseende en gärning som helt eller delvis begåtts i Sverige och som enligt brottsbalkens bestämmelser inte längre kan verkställas. Detta är i förenlighet med utformningen av vägransgrunden i detta rambeslut och en sådan grund har även koppling till vägransgrunden i artikel 11.1 k).

Svensk rätt saknar bestämmelser om preskription av skyddstillsyn och villkorlig dom. Däremot finns bestämmelse om att ungdomstjänst bortfaller, om verkställighet inte påbörjas innan fem år flutit från det att domen vunnit laga kraft (35 kap. 11 § brottsbalken). Bestämmelsen får därför endast praktisk betydelse i detta fall eller för fall då i den utfärdande staten har dömts till frihetsberövande påföljd och begäran går ut på att Sverige ska överta verkställigheten efter villkorlig frigivning.

23.2.7 Gärningen helt eller delvis begåtts på svenskt territorium

Enligt artikel 11.1 k) får avslag meddelas om domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium. Sådana beslut ska enligt artikel 11.2 fattas av den behöriga myndigheten i den verkställande staten endast under exceptionella omständigheter, med beaktande av de specifika omständigheterna i varje enskilt fall och med särskild hänsyn tagen till om gärningen till stor eller väsentlig del har begåtts i den utfärdande staten. Av rambeslutet framgår vidare att vägransgrunden bör tillämpas endast i undantagsfall och med utgångspunkten att i största möjliga utsträckning samarbeta enligt bestämmelserna i rambeslutet samt med beaktande av dess syfte. Alla beslut om att tillämpa vägransgrunden bör grundas på en analys från fall till fall och samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten (skäl 17). Detta motsvarar den utformning som finns i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder.

På motsvarande sätt som i vårt förslag till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU finns det inte skäl att införa en generell vägransgrund avseende territorialitet, se avsnitt 18.3.7. Däremot bör det även här finnas en vägransgrund avseende territorialitet i de fall gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om preskription inträtt, se avsnitt 23.2.2 och 23.2.6.

23.2.8 En medicinsk eller en terapeutisk behandling

Enligt artikel 11.1 i) i rambeslutet får vägran ske om domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet föreskriver en medicinsk eller en terapeutisk behandling som den verkställande staten, trots möjligheten till anpassning, inte kan övervaka i enlighet med rättsystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i denna stat. Av rambeslutet framgår vidare att vägran får ske om den berörda domen har meddelats beträffande en person vars skuld inte har fastslagits, t.ex. en psykiskt sjuk person, och domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet föreskriver en medicinsk eller en terapeutisk

behandling som den verkställande staten enligt sin nationella lagstiftning inte kan övervaka i förhållande till sådana personer (skäl 16).

Mot bakgrund av de variationer i påföljdssystemen som finns i de olika medlemsstaterna är det svårt att förutse i vilka fall en tillämpning av denna vägransgrund kan bli aktuell. Det bör emellertid i lagen finnas en möjlighet att vägra erkännande och verkställighet om en utländsk övervakningsåtgärd som innebär medicinsk eller en terapeutisk behandling inte går att anpassa på ett sådant sätt att den går att verkställa här, jfr avsnitt 18.3.8.

23.2.9 Utevarodom

Den vägransgrund i artikel 11.1 h) som är kopplad till att domen meddelats i personens utevaro, samt intygets punkt h) har ersatts med en ny lydelse enligt rambeslutet 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar, se avsnitt 15.3. Motsvarande lydelse har ändrats på samma sätt i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder. För att en utevarodom ska accepteras ska det något av de villkor som anges i rambeslutet och intyget vara uppfyllda. En redogörelse för dessa villkor finns i avsnitt 18.3.9.

Som framgår i avsnitt 18.3.9 bedömer vi att en möjlighet att vägra verkställighet under vissa förhållanden vid en utevarodom kan ses som en garanti för att den berörda personen inte ska gå miste om sin rätt till en rättvis rättegång. Samma överväganden gör sig gällande här och en motsvarande bestämmelse bör därför föras in även i denna lag.

För att Kriminalvården ska godta en utevarodom ska den utfärdande staten i intyget bekräfta att någon av förutsättningarna för ett avgörande i utevaro är uppfyllt. Den verkställande staten ska inte göra någon materiell prövning utan prövningen går endast ut på att kontrollera att den utfärdande staten har bekräftat att något av de villkor som anges i rambeslutet är uppfyllt. Det är alltså den utfärdande staten som gör den materiella prövningen och när en i rambeslutet angiven förutsättning bekräftas i intyget får den verkställande staten inte vägra verkställighet. Vägransgrunden bör utformas utifrån denna formella kontroll som Kriminalvården ska vidta. Om det inte i intyget framgår att något av villkoren är uppfyllt, men Kriminalvården på annat sätt fått sådan kännedom, bör en

komplettering inhämtas från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten.⁶

23.2.10 Påföljdens varaktighet

I artikel 11.1 j) i rambeslutet ges en möjlighet att vägra verkställighet om den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har kortare varaktighet än sex månader. Vidare framgår av rambeslutet att om domen inbegriper samhällstjänst, bör den verkställande staten ha rätt att vägra erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet, om samhällstjänsten normalt sett är fullgjord på mindre än sex månader.

I fall där en övervakningsåtgärd har kortare varaktighet än sex månader kan det ifrågasättas om det är lämpligt att verkställigheten överförs hit. De övervakningsåtgärder som Sverige kan ha att verkställa enligt rambeslutet kommer emellertid att variera väsentligt och dess varaktighet kan vara svår att fastställa. I vissa fall kan det vara fråga om så kort tid att det uppenbarligen inte är lämpligt att verkställigheten överförs hit. En fakultativ vägransgrund bör därför införas där den i rambeslutet angivna tidsgränsen kan utgöra en riktlinje. I ett fall där varaktigheten är svår att bedöma eller om det trots kortare varaktighet finns skäl att ändå överta verkställigheten så bör detta kunna ske. Det kan t.ex. vara fråga om fall där den dömde redan befinner sig i Sverige och avser att stanna kvar här.

23.2.11 Överenskommelse om verkställighet trots vägransgrund

I artikel 11.4 i rambeslutet ges en möjlighet att i fall där den verkställande staten åberopar en vägransgrund, särskilt om dubbel straffbarhet eller om territorialitet, att efter överenskommelse med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten trots det besluta att övervaka den eller de alternativa påföljder eller den eller de övervakningsåtgärder som påförts genom domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslut som översänts till den, utan att överta ansvaret att fatta något följdbeslut enligt artikel 14.1 a–c.

Som framgår i avsnitt 23.2.1 bör en begäran om erkännande och verkställighet kunna bifallas trots förekomsten av en vägransgrund om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständig-

---

⁶ Jfr Ds 2012:53 s. 55.

heterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten överförs hit. Vi föreslår att Sverige som verkställande stat inte något fall ska åta sig att fatta sådana följdbeslut som framgår av artikel 14.1 b) och c), se avsnitt 23.6.3. Sådana följdbeslut som framgår av artikel 14.1 a) ska enligt vårt förslag ske genom en tillämpning av vissa bestämmelser i brottsbalken, vilket innebär t.ex. en möjlighet att meddela varning, se avsnitt 23.5.3. Med hänsyn härtill bedömer vi inte att det finns ett behov av att särskilt reglera en möjlighet för Kriminalvården att ingå en överenskommelse med den andra medlemsstaten som innebär att Sverige inte övertar ansvaret att fatta några följdbeslut i ett enskilt fall där det föreligger en vägransgrund. Denna fråga bör emellertid ses över om Påföljdsutredningens förslag genomförs och detta innebär att Sveriges förklaringar om ansvar att fatta följdbeslut förändras.

23.2.12 Grundlagsfrågor m.m.

Enligt artikel 1.4 ska rambeslutet inte påverka skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i EU-fördraget. Vidare framgår av skäl 5 att rambeslutet respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 i EU-fördraget och som återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt kapitel VI. Ingen bestämmelse i rambeslutet bör tolkas som ett förbud att vägra erkännande om det finns sakliga skäl att tro att den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har påförts i syfte att straffa en person på grundval av hans eller hennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning skadas av något av dessa skäl. Vidare framgår av skäl 6 att rambeslutet inte bör hindra en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet.

En beskrivning av internationell straffverkställighet och de svenska grundlagarna respektive Europakonventionen finns i avsnitt 5.1 och 5.2.

Ett beslut att vägra erkännande och verkställighet får anses vara i förenlighet med rambeslutet i fall där verkställigheten av en utländsk dom om frivårdspåföljd skulle komma i konflikt med de svenska grundlagsbestämmelserna eller med Sveriges åtaganden

enligt Europakonventionen eller unionsrättens allmänna principer och stadgan om grundläggande rättigheter. I vår bedömning till en ny lag om internationell straffverkställighet och lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU övervägs huruvida det i lagstiftningen bör finnas en hänvisning till grundlagarna och Europakonventionen. Vi föreslår i dessa delar att det inte ska tas in någon sådan hänvisning, se avsnitt 12.3.9, 12.3.10 och 18.3.11. Det finns inte anledning att i den lag som behandlas här göra någon annan bedömning.

På motsvarande sätt som i våra tidigare förslag bör i förordning tas in en samrådsskyldighet med Justitiekanslern i ärenden där det uppkommer fråga om verkställighet av en dom som grundas på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

23.3 Hur förfarandet inleds

Förslag: En utländsk dom sänds över skriftligen till Kriminalvården för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet. Intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska.

Om handlingarna har sänts till en myndighet i Sverige som inte är behörig att ta emot och handlägga dessa ska myndigheten vidarebefordra handlingarna till Kriminalvården.

Om intyget saknas, eller om det är så bristfälligt till form eller innehåll att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma ska gälla om domen saknas.

En begäran om erkännande och verkställighet av en utländsk dom i Sverige får avslås om intyget, trots att behörig myndighet i den utfärdande staten beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

23.3.1 Initiativ

Det är den behöriga myndigheten i den utfärdande staten som avgör om en begäran om erkännande och verkställighet av en utländsk dom om frivårdspåföljd ska göras genom att dessa sänds över till Sverige. Frågan kan emellertid initieras av en annan part, t.ex. av Sverige som verkställande stat eller av den dömde själv.

23.3.2 Intyg och språk

Enligt artikel 6.1 ska domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet som sänds över för erkännande och verkställighet åtföljas av ett intyg, för vilket ett standardformulär finns i bilaga I till rambeslutet. I intyget ska i princip all den information finnas som behövs för att Kriminalvården ska kunna genomföra sin prövning. Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, som också ska intyga att dess innehåll är korrekt (artikel 6.3.). I den nya lagen bör det införas en bestämmelse motsvarande den som återfinns i rambeslutet, dvs. att en utländsk dom som sänds över till Sverige ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet. Av definitionen av en utländsk dom om frivårdspåföljd framgår att även efterföljande beslut om övervakningsåtgärder på grund av domen ska sändas över.

Intyget ska vara skrivet på eller översatt till ett språk som den verkställande staten godtar. Varje medlemsstat ska tillkännage vilka av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner som godtas (artikel 21). Samma språk bör väljas som i vårt förslag till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU, dvs. svenska, danska, norska eller engelska, se avsnitt 18.5.3. Kravet på vilka språk som intyget ska vara skrivet på eller översatt till bör även här framgå av lagen. Sverige bör vidare avge en förklaring till artikel 21 med detta innehåll, se avsnitt 24.4.1.

23.3.3 Mottagande av dom, beslut och intyg

Enligt artikel 6.2 i rambeslutet ska domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med intyget, av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översändas till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. En dom som översänds till

Sverige för erkännande och verkställighet ska i enlighet härmed skickas direkt till Kriminalvården. Även detta bör framgå i lagen.

När det gäller formerna för översändandet ska detta ske på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och på ett sätt som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Vi bedömer att det är tillräckligt att det av lagen framgår att handlingarna ska sändas över skriftligen. Detta innebär en teknikneutral lösning. Huruvida ett mottagande av handlingarna kan ske per t.ex. telefax eller e-post får avgöras i varje enskilt fall.

Av artikel 6.7 i rambeslutet framgår att om en myndighet i den verkställande staten som tar emot en dom och beslut, tillsammans med intyget, inte är behörig att erkänna den och vidta de nödvändiga åtgärderna för övervakningen, ska myndigheten på eget initiativ vidarebefordra den till den behöriga myndigheten och ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta, på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning. Skyldigheten för den behöriga myndigheten i den verkställande staten att utan dröjsmål skriftligen informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten framgår också av artikel 18.1 i rambeslutet. Bestämmelse om vidarebefordran och underrättelseskyldighet i detta fall kan tas in i förordning.

23.3.4 Komplettering och möjlighet till avslag

Intyget är av central betydelse för att Kriminalvården ska kunna pröva ärendet. Enligt artikel 11.1 a) i rambeslutet får erkännande och verkställighet vägras om intyget är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen eller övervakningsbeslutet och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt. Om intyget är ofullständigt ska Kriminalvården i enlighet med detta ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten tillfälle att inom viss tid komma in med komplettering. Eftersom det inte kan anses vara möjligt att verkställa en utländsk dom utan att själva domen eller beslutet finns tillgängligt bör detsamma gälla om någon av dessa saknas. Detta bör framgå av den nya lagen, jfr avsnitt 18.5.6.

Enligt artikel 8.2 i rambeslutet får den verkställande staten skjuta upp erkännandet till dess att intyget har kompletterats eller korrigerats inom en bestämd rimlig tidsfrist. Om bristerna i intyget kvarstår efter det att tiden för komplettering har gått ut kan det bli

aktuellt att vägra erkännande och övervakning med tillämpning av artikel 11.1 a). En möjlighet att avslå en begäran om erkännande och verkställighet om denna fortfarande efter komplettering är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning bör tas in i lagen. Ett exempel på en sådan brist kan vara att det inte framgår vilken övervakningsåtgärd som begäran avser, jfr även avsnitt 18.5.6.

23.4 Beslut om erkännande och verkställighet

Förslag: Kriminalvården prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten av den utländska domen sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om beslut om anpassning och vilken övervakningsnämnd som är behörig att fatta följdbeslut. Vidare ska uppgift i intyget om varaktigheten och typen av övervakningsåtgärden fogas till förklaringen.

Kriminalvården ska meddela beslut senast sextio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet kom in till myndigheten. Beslut får dock meddelas senare om det finns särskilda skäl.

23.4.1 Prövning och beslut

Enligt artikel 8.1 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänna den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som översänts i enlighet med artikel 5 och enligt förfarandet i artikel 6 och utan dröjsmål vidta alla åtgärder som krävs för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder. Detta dock under förutsättning att myndigheten inte finner att någon av de vägransgrunder som anges i rambeslutet är tillämplig.

Kriminalvården har att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och därefter besluta om domen ska erkännas och verkställas i Sverige. Detta bör framgå av lagen.

Kriminalvården har före beslut att ta ställning till ett antal olika frågor. När det gäller de grundläggande förutsättningarna handlar det om att kontrollera att domen vunnit laga kraft, att den dömde

omfattas av det tvingande samarbetsområdet eller i andra fall att medgivande om överförande lämnats eller kan lämnas till den utfärdande staten. Kriminalvården har även att kontrollera att domen eller beslutet avser en övervakningsåtgärd som omfattas av artikel 4.1 i rambeslutet. Denna kontroll bör kunna göras genom de uppgifter som framgår av intyget. I undantagsfall kan det även finnas skäl att pröva omständigheter som kan utgöra hinder mot erkännande och verkställighet i Sverige, se avsnitt 23.2. Beträffande kravet på dubbel straffbarhet ska det av intyget framgå vilken gärning det är fråga om. Det ska även framgå om brottet eller brotten kan leda till frihetsberövande påföljd i minst tre år och avser någon av de gärningar som anges i listan. Om det är fråga om en utevarodom ska det av intyget framgå vilket villkor för en sådan dom som är uppfyllt enligt rambeslutet. När det gäller övriga hinder torde i första hand information om omständigheter som kan innebära hinder ges av den utfärdande staten eller av den dömde själv.

Kriminalvården har efter att ha prövat de i ärendet aktuella förhållandena att fatta ett beslut om begäran om erkännande och verkställighet ska bifallas eller avslås. I förslaget till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU har vi – på motsvarande sätt som vid vissa tidigare genomförda rambeslut – valt en ordning där den behöriga myndigheten vid ett erkännande meddelar en s.k. verkställbarhetsförklaring, se avsnitt 18.7.1. En verkställbarhetsförklaring är ett beslut där den behöriga myndigheten anger att den utländska domen är verkställbar i Sverige, samt de närmare förutsättningarna för verkställigheten. Samma ordning bör väljas i den nu behandlade lagen, se vidare avsnitt 23.4.2.

För förfarandet vid Kriminalvårdens handläggning är bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223) tillämpliga. Härav följer bl.a. att beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången samt att när beslutet kan överklagas detta ska innehålla en överklagandehänvisning.

Kriminalvården ska före ett beslut om att inte erkänna domen på grund av vissa vägransgrunder på lämpligt sätt underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och, om det behövs, anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla ytterligare upplysningar (artikel 11.3) Kriminalvården har även att utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om det i praktiken är omöjligt att anordna övervakning på grund av att den dömde inte kan påträffas på den verkställande statens territorium,

om ett slutligt beslut att erkänna och verkställa domen, om ett beslut att inte erkänna domen jämte skälen för beslutet samt ett beslut om anpassning jämte skälen för beslutet (artikel 18.2–5). Bestämmelser om sådan underrättelseskyldighet kan tas in i förordning.

23.4.2 Verkställbarhetsförklaring

I ett fall där en begäran om erkännande och verkställighet av en utländsk dom bifalls ska enligt det ovan beskrivna Kriminalvården meddela en verkställbarhetsförklaring. Det är inte fråga om ett beslut som ersätter den utländska domen utan en förklaring om att den översända domen motsvarar de krav som ställs i den svenska lagstiftning som genomför rambeslutet och att de rättsliga och praktiska förutsättningarna för att verkställa påföljden eller villkorligt medgiven frihet genom övervakningsåtgärder i Sverige är uppfyllda.

I enlighet med förvaltningslagen ska verkställbarhetsförklaringen innehåll uppgift om skälen för beslutet och hur det överklagas. Det behövs även vissa andra uppgifter för att domen ska kunna verkställas i Sverige. Inledningsvis behövs det uppgift om den övervakningsåtgärd enligt artikel 4.1 i rambeslutet som ska verkställas. Denna kan ingå i den utdömda utländska påföljden eller avse ett särskilt beslut till följd av domen. Av intresse är vidare eventuell övervakningstid och prövotid som beslutats i den utfärdande staten. Innehållet i dessa uppgifter kan komma att variera väsentligt från fall till fall, men kommer alltid att framgå av intyget. Vi bedömer därför att det inte är ändamålsenligt att Kriminalvården i beslutet ska föra in uppgifter om påföljd, övervakningsåtgärd m.m., vilka kan skilja sig väsentligt från svenska frivårdspåföljder. I stället bör intyget i denna del kunna bifogas verkställbarhetsförklaringen. Vid verkställigheten får ur intyget utläsas vilka skyldigheter och anvisningar som ska gälla för den dömda i Sverige. Däremot bör en uppgift om beslut om anpassning föras in i förklaringen, se avsnitt 23.5. I förklaringen bör även innehålla vilken övervakningsnämnd som är behörig att fatta följdbeslut, se avsnitt 23.6.

23.4.3 Tidsfrister

Enligt rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten så snart som möjligt, och senast inom sextio dagar efter mottagandet av domen och beslutet, tillsammans med intyget, besluta i frågan om erkännande (artikel 12.1). Om den behöriga myndigheten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen ska den omedelbart, på valfritt sätt, underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och vilken tid som uppskattningsvis behövs för att fatta ett slutligt beslut. Motvarande tidsfrist i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder är nittio dagar.

Tidsfristen i rambeslutet syftar till att uppnå ett så effektivt förfarande som möjligt. Målsättningen för Kriminalvården bör därför vara att avgöra ett ärende om erkännande och verkställighet så snabbt som möjligt. Det kan i och för sig antas att tidsfristen även ska kunna inrymma en prövning i högre rätt efter överklagande, även om detta inte framgår uttryckligen av rambeslutet. Överklagande av Kriminalvårdens slutliga beslut om erkännande och verkställighet torde emellertid bli mycket ovanliga eftersom den dömdes medverkan i princip krävs för att ett överförande ska bli aktuellt. Mot bakgrund av att det i dessa ärenden kan vara tidskrävande att utreda hur den utländska övervakningsåtgärden ska verkställas i Sverige bedömer vi att tidsfristen om sextio dagar ska gälla i lagen. En förutsättning för att Kriminalvården ska kunna hålla denna tidsfrist torde vara att en begäran om erkännande och verkställighet från den utfärdande staten innehåller alla behövliga uppgifter och att det inte är fråga om sådana förhållanden som kräver ytterligare utredning. Detta bör vara fallet i de flesta ärenden.

Rambeslutet medger att tidsfristen om sextio dagar frångås i undantagsfall (artikel 12.2). Även detta bör framgå av lagen. Om det finns särskilda skäl ska Kriminalvården kunna meddela sitt beslut senare. Sådana skäl kan finnas om intyget behöver kompletteras eller om det i övrigt behöver inhämtas ytterligare information från den utfärdande staten. En längre handläggningstid kan även vara befogad i fall där det finns omständigheter som gör att det kan föreligga hinder mot erkännande och verkställighet. Det kan i vissa sådana fall vara fråga om att göra svåra straffrättsliga bedömningar.

Ett krav på att Kriminalvården ska underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i fall där tidsfristen inte kan hållas kan framgå av förordning. Denna skyldighet bör även åligga

Kriminalvården när handläggningstiden förlängs på grund av ett överklagande till domstol.

23.5 Anpassning och verkställigheten i Sverige

Förslag: Om det krävs för att den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige, får Kriminalvården meddela de närmare föreskrifter som behövs. Sådana föreskrifter får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

Föreskrift om prøvotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömda som meddelats i den utländska domen gäller i Sverige. Vid verkställigheten i Sverige tillämpas de åtgärder som anges i 26 kap. 12–18 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 28 kap. 5 a § brottsbalken, om inte annat följer av lagen.

23.5.1 Nuvarande bestämmelser

Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL)

Enligt IskL är det beträffande s.k. begränsad verkställighet Kriminalvården som beslutar att kriminalvård i frihet ska anordnas i Sverige. I beslutet ska det anges var verkställigheten ska handläggas (10 § IskL). Något slutligt övertagande av verkställigheten sker dock inte förrän beslutet har vunnit laga kraft. Av förarbetena framgår att det är beroende av omständigheterna i det särskilda fallet vilken frivårdsmyndighet som bör utses, men i allmänhet bör det bli myndigheten i det distrikt där den dömda har hemvist.

Som huvudregel ska den utländska föreskriften om prøvotid för den dömda och om dennes åligganden under denna tid, gälla i Sverige. Detta avser såväl bakomliggande författningsbestämmelser som i domen intaget beslut eller särskilt beslut därefter. Detta gäller dock under förutsättning att motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas av övervakningsnämnden. Jämkningsen får dock inte innebära att föreskriften skärps (11 § IskL). Bestämmelsen om jämkning bygger på övervakningskonventionens bestämmelser härom. Bestämmelsen innebär att övervakningsnämnden kan förkorta prøvotiden, om denna skulle vara längre än

vad som är medgivet enligt de tillämpliga svenska bestämmelserna i brottsbalken. Däremot kan prøvotiden inte förlängas, även om den skulle ha bestämts till kortare tid än vad som får ske enligt dessa bestämmelser. På motsvarande sätt får en utländsk föreskrift om den dömdes särskilda åligganden under prøvotiden som inte är förenlig med svensk lag jämkas till överensstämmelse med 26 kap. 15 § brottsbalken. Inte heller en sådan jämkning får innebära en skärpning för den dömden. Av förarbetena framgår att i fall där frivårdsmyndigheten i den andra staten beslutar om ändrade föreskrifter, så bör övervakningsnämnden ta ställning till frågan om jämkning av de nya föreskrifterna så snart som möjligt. I förarbetena framgår vidare att föreskrift om fullgörande av skadeståndsskyldighet kan få giltighet här. En förutsättning är att motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag, något som bl.a. innebär att den dömden måste ha genom dom förpliktats utge skadestånd på grund av brottet. Detta innebär emellertid inte att det utländska avgörandet får civilrättslig exigibilitet.⁷

Huvudregeln är att den dömden ska stå under övervakning under prøvotiden, i den mån inte annat följer av domen eller av särskilt beslut i den andra staten (12 § första stycket IskL). I fall där det av den andra statens framställning framgår att den dömden inte ska stå under särskild övervakning ska alltså inte någon övervakare förordnas. Hur kriminalvården i ett sådant fall ska utformas får avgöras med hänsyn till de föreskrifter som kan ha meddelats den dömden och övriga omständigheter. Om övervakningen inte längre behövs, ska övervakningsnämnden förordna om dess upphörande. Så länge prøvotiden varar får övervakningsnämnden på nytt ställa den dömden under övervakning, om det finns skäl till det.⁸

Vidare framgår av lagen att i övrigt gällande kriminalvården under prøvotiden ska 26 kap. 12–18 §§ brottsbalken tillämpas. (13 § första stycket IskL). Genom hänvisningen blir de allmänna reglerna om övervakningens organisation, förordnade av övervakare och den dömdes åliggande gällande. Vidare framgår att en föreskrift enligt 26 kap. 15 § brottsbalken inte får innebära skärpning i förhållande till vad som bestämts i den andra staten (13 § andra stycket IskL).

Någon hänvisning finns inte till 26 kap. 19–24 §§ eller 28 kap. 8–11 §§ brottsbalken. Härav följer enligt förarbetena att övervakningsnämnden i de fall som avses inte får förklara utomlands meddelat villkorligt anstånd förverkat eller föra talan hos svensk dom-

⁷ Prop. 1978/79:3 s. 50.

⁸ Prop. 1978/79:3 s. 51.

stol om undanröjande av den påföljd som har bestämts i den andra staten. Nämnden får inte heller förordna om tillfälligt omhändertagande av den dömd. Någon hänvisning finns inte heller till 34 kap. brottsbalken. Av detta följer att bestämmelserna i det kapitlet om sammanträffande av brott och förändring av påföljd inte blir tillämpliga när begränsad verkställighet har anordnats här i landet.⁹

Nordiska verkställighetslagen (NVL)

Vid överförande av villkorligt dömd med föreskrift om övervakning från ett annat nordiskt land till Sverige är det Kriminalvården som ska ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den dömd (11 § NVL).

Det som är bestämt om prøvotid och övervakningstid för den dömd i domslandet ska gälla som om domen givits här i landet. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till domen, ska äga tillämpning om övervakningsnämnden inte förordnar annat. I övrigt ska vad i svensk lag är stadgat om skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning (12 § NVL). Detta innebär avseende föreskrifter att övervakningsnämnden fått befogenhet att upphäva eller ändra i domen meddelade föreskrifter i den mån det behövs för anpassning till svenska förhållanden och den dömdes situation i Sverige. Enligt förarbetena bör när frivårdsmyndigheten mottagit tillsynen över övervakningen ställning genast tas till frågan i vad mån sådana åtgärder erfordras och vid behov underställas övervakningsnämnden.¹⁰ Om den dömdes förhållanden senare ändras ska frågan om nödvändiga åtgärder avgöras i enlighet med svensk lagstiftning. Härvid äger reglerna om skyddstillsyn motsvarande tillämpning.

Motsvarande bestämmelser gäller när det är fråga om att övervakning av den som villkorligt frigivits efter en frihetsberövande påföljd i en annan nordisk stat anordnas i Sverige (18 och 19 §§ NVL). Efter ett överförande tillämpas, när inte annat föreskrivs, vad i svensk lag i allmänhet är stadgat om villkorlig frigivning, dock får prøvotiden inte förlängas. Detta hänger samman med att prøvotiden i de andra nordiska länderna regelmässigt är längre än i Sverige och att den, bortsett från finsk lag, inte kan förlängas.

⁹ Prop. 1978/79:3 s. 52.

¹⁰ Prop. 1962:203 s.40 ff.

23.5.2 Giltigheten av övervakningsåtgärder i den utländska domen och föreskrifter

Även om de övervakningsåtgärder som kan meddelas i de olika medlemsstaterna varierar i stor utsträckning, har medlemsstaterna i rambeslutet enats om vissa övervakningsåtgärder som alla medlemsstater är villiga att övervaka (se skäl 9). Dessa finns angivna i artikel 4.1 och övervakningen av dessa är i princip obligatorisk. Eftersom rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande är utgångspunkten att det som följer av den utländska domen eller beslutet om prøvotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömda efter ett överförande gäller i Sverige. Detta bör gälla såväl bakomliggande författningsbestämmelser som beslut som är intaget i domen och särskilda beslut i anledning av domen. Vilka skyldigheter och anvisningar som gäller för den dömda ska framgå genom intyget, vilka uppgifter Kriminalvården fogar till verkställbarhetsförklaringen. I normalfallet ska alltså inte någon anpassning ske utan de s.k. övervakningsåtgärder som framgår i intyget ska gälla i Sverige. I lagen bör därför framgå att föreskrift om prøvotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömda som följer av domen ska gälla i Sverige.

Det kan dock tänkas undantagsfall där det krävs en anpassning för att verkställighet ska kunna ske i Sverige. Rambeslutet ger den behöriga myndigheten i den verkställande staten en möjlighet att anpassa den utländska prøvotiden eller övervakningsåtgärden. Om den aktuella alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd, till sin art eller varaktighet inte överensstämmer med den verkställande statens lagstiftning får den behöriga myndigheten i denna stat anpassa dem till arten och varaktigheten för alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, eller till längden på prøvotiden, som tillämpas i den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott. Den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd ska så nära som möjligt motsvara vad som utdömts i den utfärdande staten (artikel 9.1.) Om den alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden har anpassats på grund av att varaktigheten är längre än vad som föreskrivs i den verkställande statens lagstiftning får varaktigheten efter anpassningen inte understiga den längsta tid som föreskrivs för likvärdiga brott enligt den verkställande statens lagstiftning (artikel 9.2). Den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvo-

tiden får inte vara strängare eller längre än den ursprungliga påförda alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden.

Kriminalvården bör kunna meddela de närmare föreskrifter som krävs för att verkställighet ska kunna ske här. Även om en övervakningsåtgärd överensstämmer med en sådan åtgärd som anges i artikel 4.1 kan utformningen och innehållet avvika från hur motsvarande åtgärd utformas i svensk rätt. Föreskrifter kan t.ex. behövas när den utländska övervakningsåtgärden innebär vård och behandling som inte direkt låter sig genomföras här. En möjlighet för Kriminalvården att meddela föreskrifter bör därför framgå av den nya lagen. Vidare bör framgå att föreskrifterna inte får innebära att påföljden blir strängare av vad som framgår i den utländska domen. Vi bedömer som framgår ovan att möjligheten att meddela föreskrifter endast ska behöva användas i undantagsfall och att ett sådant behov kan finnas när det gäller föreskrifter om vård och behandling. Det får emellertid vid det praktiska genomförandet av rambeslutet visa sig i vilka närmare situationer föreskrifter bedöms som nödvändiga.

23.5.3 Verkställigheten i Sverige

Enligt artikel 13.1 i rambeslutet ska för övervakningen och tillämpningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder lagstiftningen i den verkställande staten tillämpas. Verkställigheten i Sverige bör ske genom en tillämpning av 26 kap. 12–18 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 28 kap. 5 a § brottsbalken. Härav framgår bl.a. att övervakningen och kriminalvården i frihet i övrigt bedrivs under ledning av Kriminalvården och att myndigheten förordnar övervakare. Den dömde har att, om han står under övervakning, hålla övervakaren underrättad om sin bostad, sin arbetsanställning och andra förhållanden av betydelse för övervakningen, på kallelse inställa sig hos övervakaren och i övrigt enligt hans anvisningar upprätta förbindelse med honom eller henne. Vidare framgår det allmänna skötsamhetskravet enligt 14 § och i 15 § anges vissa föreskrifter samt vad som ska gälla vid förpliktande att ersätta skada som uppkommit genom brottet. Hur en föreskrift om samhällstjänst ska verkställas framgår av 27 kap. 4 § och 28 kap. 5 a § brottsbalken. Genom hänvisningen till brottsbalkens bestämmelser framgår också vilka följdbeslut som är möjliga under verkställigheten på grund av ändrade förhållanden eller misskötsamhet enligt svensk rätt, se 23.6.2.

23.6 Följdbeslut

Förslag: Övervakningsnämnden får, vid ändrade förhållanden och misskötsamhet, besluta om sådana åtgärder enligt vad som gäller för verkställigheten i Sverige. Har den dömde allvarligt åsidosatt sina åligganden och kan det antas att han eller hon inte kommer att låta rätta sig genom någon annan åtgärd som övervakningsnämnden kan vidta, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården.

Kriminalvården ska återföra behörigheten att verkställa påföljden och fatta följbeflut till den utfärdande staten om den dömde allvarligt åsidosätter sina åligganden eller om den dömde åtalas för annan brottslighet. Detta gäller även om den dömde avviker från Sverige eller inte längre är bosatt här.

23.6.1 Nuvarande bestämmelser

Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL)

I enlighet med övervakningskonventionen har i 14 § IskL införts bestämmelser om Kriminalvårdens underrättelseskyldighet till den andra staten. Kriminalvården ska lämna upplysning till den andra staten om den staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prövotiden. Vidare ska Kriminalvården underrätta den andra staten om den dömde begär nytt brott och döms under prövotiden av svensk domstol till påföljd som avse i 3 § första stycket 1 och 2 lagen (1998:620) om belastningsregister. Underrättelseskyldigheten omfattar även situationer då fråga om förverkande aktualiseras på grund av att den dömde inte har iakttagit vad som har ålegat honom eller henne under prövotiden. Kriminalvården ska underrätta den andra staten om den dömde på annat sätt än genom ny brottslighet har allvarligt åsidosatt sina åligganden och nämnden därför finner påkallat att åtgärd i fråga om den utdömda påföljden beslutas av myndighet i den andra staten. En sådan anmälan behöver inte nödvändigtvis gå ut på att den tidigare utdömda påföljden ska undanröjas eller att det villkorliga anståndet ska förverkas utan kan också tänkas avse t.ex. en förlängning av prövotiden.

Om den andra staten meddelar beslut som innebär att kriminalvården i frihet ska upphöra, äger beslutet giltighet här (12 § andra stycket IskL). Av förarbetena framgår att ett sådant beslut kan, beroende på den andra statens lagstiftning, tänkas bli meddelat under olika förutsättningar och behöver inte grundas på att behovet av övervakning upphört. Ett tänkbart fall är att myndighet i den andra staten på grund av misskötsamhet från den dömdes sida förklarar det villkorliga anståndet förverkat. Den andra staten kan också tänkas meddela beslut om att den här i landet anordnade övervakningen ska avbrytas, om den dömda återvänder till domslandet och tar hemvist där.

Nordiska verkställighetslagen (NVL)

Överenskommelsen om samarbete mellan de nordiska länderna innebär att det i princip är myndigheterna i det land där övervakningen anordnas som har att besluta om nödvändiga åtgärder i fråga om domen. I vissa fall ska emellertid beslutanderätten utövas av myndighet i domslandet. Så är fallet om den frågan hänskjutits dit eller den dömda där övertygas om annat brott. Meddelas i annat nordiskt land beslut om ändrade bestämmelser med avseende på domen eller om förverkande av anståndet, ska beslutet äga giltighet i Sverige (12 § andra stycket NVL).

Det nordiska samarbetet baseras alltså på att verkställighetslandets regler så långt som möjligt tillämpas beträffande dit överflyttad verkställighet. Gör villkorligt dömd sig skyldig till misskötsamhet eller ny brottslighet av den art att förverkande skulle kunnat komma i fråga, torde i allmänhet en tillämpning av de regler som enligt brottsbalken gäller om skyddstillsyn för motsvarande fall leda till att den i annat land utdömda påföljden undanröjs och annan påföljd bestäms. Har det utomlands beslutade anståndet, avsett verkställighet av bestämt straff, torde, om den nya påföljden är ett straff, detta komma att bestämmas med beaktande av det i andra landet utdömda straffet och sker undanröjandet på grund av annan misskötsamhet än brott, torde man kunna räkna med att påföljdsbestämningen utmynnar i ett straff av motsvarande storlek. Påföljdsbestämning ska emellertid ske enligt svensk lag. Undantagsvis kan det förekomma att den gärning som avses med den utländska domen inte är straffbar enligt svensk rätt eller att påföljd på grund av preskription inte kan utdömas. Någon annan påföljd kan då inte

bestämmas, vilket kan utgöra anledning att, i stället för undanröjande, hänskjuta frågan vill domslandet. Ett hänskjutande kan även vara motiverat om straffskalan för brottet i domslandet avsevärt skiljer sig från vad som gäller här. Regeln i 13 § NVL om hänskjutande om fråga om åtgärd till domslandet är fakultativ.

Om det är fråga om ingripande på grund av annan misskötsamhet än brott, kan övervakningsnämnden enligt 28 kap. 8 § brottsbalken hos åklagare göra framställning om att talan vid domstol om undanröjande av skyddstillsynen. Efter undanröjande kan fängelse utdömas, även om den utländska domen avsett villkorligt frihetsstraff, eftersom den påföljden vid tillämpning av 28 kap. 9 § och 34 kap. brottsbalken anses utgöra skyddstillsyn.

23.6.2 Följdbeslut i Sverige

Sverige har att som verkställande stat att, vid ändrade förhållanden eller på grund av den dömdes misskötsamhet, kunna fatta sådana följbeflut som avser ändring av skyldigheter eller anvisningar i den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden eller ändring av prövotidens längd (artikel 14.1 a).

Som nämnts ovan ska vid verkställigheten i Sverige bestämmelserna i 26 kap. 12–18 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 28 kap. 5 a § brottsbalken tillämpas. Härigenom framgår vilka följbeflut som är möjliga enligt svensk rätt. Det åligger övervakningsnämnden att vidta åtgärder vid ändrade förhållanden eller i fall där den dömde inte iakttar vad som åligger honom eller henne. Det handlar t.ex. om att enligt 26 kap. 18 § brottsbalken besluta om varning eller att besluta om övervakning av den dömde under viss tid efter det att ett år av prövotiden har förflutit, dock längst till prövotidens utgång, eller att meddela föreskrifter enligt 15 §.

23.6.3 Följbeflut vid allvarlig misskötsamhet och ny brottslighet

Efter villkorlig frigivning kan övervakningsnämnden – när den frigivne allvarligt åsidosatt sina åligganden och det kan antas att han eller hon inte kommer att låta rätta sig genom någon annan åtgärd som övervakningsnämnden kan vidta – förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad till en tid av högst femton dagar varje gång

(26 kap. 19 § brottsbalken). Vid verkställighet av skyddstillsyn gäller vid motsvarande omständigheter att övervakningsnämnden ska begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen ska undanröjas. Undanröjs skyddstillsynen ska rätten bestämma annan påföljd för brottet (28 kap. 8–9 §§ brottsbalken). I fall där den frigivne eller dömde döms för ny brottslighet tillämpas bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken.

De följdbeslut som enligt rambeslutet kan bli aktuella vid allvarigare misskötsamhet eller ny brottslighet är upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, och påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd när det gäller en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd (artikel 14.1 b och c). Det är lagstiftningen i den verkställande staten som ska tillämpas vid dessa beslut (artikel 14.2).

Eftersom frivårdspåföljderna och systemen för verkställighet och övervakning är utformade på skilda sätt i medlemsstaterna ges i artikel 14.3 en möjlighet att lämna en förklaring om att staten i egenskap av verkställande stat kommer att vägra att överta det ansvar som avses i punkt 1 b) och c) i de fall eller kategorier av fall som specificeras av den medlemsstaten. Som sådana fall nämns särskilt i de fall en alternativ påföljd inte har något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd angiven i domen, att verkställas av händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts (a), i fall som avser en villkorlig påföljd (b), eller i fall då de gärningar som föranleder domen inte utgör ett brott enligt lagstiftningen i den verkställande staten, oavsett brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering (c).

I skäl 15 anges att medlemsstaterna bör tillämpa sin egen nationella lagstiftning och sina egna nationella förfaranden för erkännande av en dom och ett övervakningsbeslut. Det anges vidare att om en dom inte anger ett fastställt fängelsestraff eller någon annan frihetsberövande åtgärd som ska verkställas om skyldigheterna och anvisningarna i domen missköts, så innebär det förhållande att en stat har lämnat en förklaring att den staten endast fattar beslut om ändringar av de skyldigheter som ingår i den alternativa påföljden. Vid en genomgång av de stater som hittills genomfört rambeslutet har de flesta lämnat en förklaring enligt bestämmelsen. Förklaringarna har utformats på olika sätt.

Rambeslutet innebär alltså att medlemsstaterna bör tillämpa sitt nationella förfarande för erkännande av en dom och ge den samma verkan som en nationell dom. I svensk rätt finns för närvarande

inte några påföljder som innebär att ett uppskjutet eller villkorligt fängelsestraff bestämts i domen och som kan träda in vid allvarlig misskötsamhet. Det finns därför inte heller något förfarande för utdömmande av sådana fängelsestraff. Som redovisats är det svenska påföljdsystemet föremål för en översyn, se avsnitt 7.5.4. Om Påföljdsutredningens förslag genomförs kommer även den svenska regleringen innehålla bestämmelser om villkorliga fängelsestraff och ett system för hur dessa ska hanteras vid misskötsamhet. Vi bedömer därför att det inte är lämpligt att i det nuvarande läget skapa ett särskilt förfarande för utdömmande av sådana fängelsestraff vid internationell straffverkställighet. Någon sådan skyldighet följer inte heller av rambeslutet. Sverige bör därför lämna en förklaring att Sverige inte kommer att överta ett ansvar för sådana följdbeslut eftersom de inte är förenliga med nationell rätt, se avsnitt 24.4.1. Förklaringen kan när som helst återkallas och så bör lämpligen ske om Påföljdsutredningens förslag genomförs.

Till skillnad mot de flesta andra medlemsstater så har Sverige, vid allvarlig misskötsamhet, ett system för påförande av fängelse när det gäller en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd där det inte finns något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd i domen (se 26 kap. 19 § och 28 kap. 8–10 §§ brottsbalken). Utgångspunkten är därför att det systemet ska tillämpas även på domar som har erkänts enligt den föreslagna lagen. Även inom det nordiska samarbetet är utgångspunkten att det är verkställighetslandets regler som så långt som möjligt ska tillämpas. Frågan kan dock hänskjutas till domslandet beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Domslandet ska också pröva följdfrågor om den dömde har begått nytt brott i domslandet, se avsnitt 23.6.1. Att bestämma ett fängelsestraff för en gärning som har utdömts i en annan medlemsstat medför många svårigheter. För att detta ska kunna ske krävs en nära samverkan mellan de behöriga myndigheterna i Sverige och den utfärdande staten, se artikel 16. Erfarenheten från samarbetet inom ramen för verkställighet av frivårdspåföljder är mycket små och den tidigare konventionen på området har inte tillämpats i förhållande till Sverige. Vår bedömning är därför att det skulle gagna samarbetet i ett inledande skede om Sverige, i likhet med andra stater, inte fattar följdbeslut om påförande av fängelsestraff när sådana inte finns angivna i domen. Sverige bör därför lämna en förklaring om att Sverige inte avser att fatta beslut om påförande av fängelse när det inte finns något fastställt fängelsestraff i domen, se avsnitt 24.4.1. När samarbetet kommit igång

och formerna för samverkan etablerats kan Sverige, liksom andra stater, överväga att återta sin förklaring enligt denna bestämmelse.

Om den dömda allvarligt missköter sina skyldigheter och anvisningar enligt domen eller övervakningsbeslutet eller om den dömda personen begår nya brott skulle det för svensk del innebära att Sverige skulle vägra överta det ansvar som avses i artikel 14.1 b) och c). För svensk del innebär detta att övervakningsnämnderna kan besluta om varning eller besluta om att övervakningen ska fortsätta en längre tid eller om föreskrifter enligt 26 kap. 15 § brottsbalken. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga ska Sverige återföra behörigheten till den utfärdande staten både vad gäller att verkställa påföljden och att fatta följdbeslut. Detta bör framgå av lagen.

Enligt artikel 20.1 i rambeslutet får den behöriga myndigheten i den verkställande staten till den utfärdande staten återföra behörigheten att verkställa påföljden samt att fatta alla följdbeslut med anknytning till domen om den dömda avviker från den verkställande staten eller inte längre är bosatt där. Ett avvikande kan i och för sig ses som en allvarligare misskötsamhet av påföljden. Det bör dock av lagen framgå att ett återförande av behörigheten ska ske i dessa fall, vilka i praktiken innebär att det är omöjligt att fortsätta verkställigheten här.

23.7 Upphörande av verkställigheten

Förslag: Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

- den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,
- den utfärdande staten har meddelat den dömda nåd eller amnesti,
- det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller
- behörigheten att verkställa påföljden har återgått till den utfärdande staten.

I vissa fall kan det uppkomma omständigheter som gör att påföljden och övervakningsåtgärderna inte längre ska verkställas i Sverige. Detta kan bero på beslut som meddelats i Sverige om t.ex. nåd enligt 12 kap. 9 § regeringsformen. Av svensk rätt följer att verkställigheten i ett sådant fall inte ska fortsätta. I den nya lagen bör framgå i vilka fall verkställigheten därutöver ska upphöra och som hänger samman med rambeslutet. På motsvarande sätt som när det gäller frihetsberövande påföljder bedömer vi inte att det bör krävas något formellt beslut om att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas, jfr avsnitt 18.11.

Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten kan återkalla intyget så länge verkställigheten inte påbörjats i den verkställande staten. Detta kan t.ex. vara aktuellt efter att den utfärdande staten fått information om anpassningen av påföljden i den verkställande staten. En återkallelse av sådan anledning torde normalt ske innan Kriminalvården fattar ett beslut om verkställbarhetsförklaring. Om återkallelsen kommer efter beslut ska emellertid inte någon verkställighet ske här. Om verkställigheten redan har påbörjats i Sverige bör samråd hållas med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Den utfärdande staten kan också komma att återkalla begäran om erkännande och verkställighet, dvs. intyget i fall där den dömde i den staten är föremål för nya straffrättsliga förfaranden. Verkställigheten ska då upphöra i Sverige i enlighet med artikel 20.2 i rambeslutet.

Enligt artikel 19.1 i rambeslutet har både den utfärdande och den verkställande staten rätt att bevilja den dömde nåd eller amnesti. Däremot är det endast den utfärdande staten som får fatta beslut om ansökan om omprövning av domen (artikel 19.2). När ett beslut fattats av den utfärdande staten som innebär att den dömde t.ex. beviljas nåd eller om annat beslut som innebär att påföljden inte längre får verkställas, ska verkställigheten i Sverige upphöra. Detta torde normalt ske efter en underrättelse från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten.

Som framgår i avsnitt 23.6.3 ska Kriminalvården återföra behörigheten att verkställa påföljden i fall där den dömde allvarligt åsidosätter sina åtaganden, begår ny brottslighet, avviker från Sverige eller inte längre är bosatt här. Som en konsekvens härav följer att verkställigheten i dessa fall ska upphöra i Sverige.

24 Övriga frågor

24.1 Offentligt biträde

Förslag: Offentligt biträde ska förordnas för den dömden om han eller hon är i behov av biträde.

Det finns varken i IskL eller NVL någon möjlighet att förordna om offentligt biträde i ärenden om överförande av övervakning vid skyddstillsyn eller övervakning efter villkorlig frigivning. Det finns inte heller i rambeslutet något krav på att den dömden ska ha rätt till eller möjlighet att få ett rättsligt biträde i förfarandet för överförande av verkställigheten.

Det är i förfarandet för överförande av frivårdspåföljder och övervakningsbeslut inte fråga om en tvångsvis förflyttning av den dömden. Det torde aldrig bli aktuellt att överföra verkställigheten om den dömden inte redan har åkt till den verkställande staten eller har för avsikt att åka dit. I de allra flesta fall torde det handla om att den dömden återvänder eller vill återvända till sitt hemland. Behovet av biträde kan därför i de allra flesta fall antas vara mycket begränsat, såväl vid överförande av verkställighet från som till Sverige.

I fall där det under en svensk brottmålsprocess visar sig vara tveksamt vilken påföljd som ska väljas kan den misstänkte ha rätt till offentlig försvarare enligt 21 kap. 3 a § andra stycket 2 rättegångsbalken. Tveksamhet kring påföljdsvalet kan, som nämnts tidigare, föreligga på grund av att den misstänkte har sin hemvist i en annan stat. Genomförandet av rambeslutet innebär att det i framtiden kommer att vara möjligt att överföra verkställigheten av vissa frivårdspåföljder. Detta bör få relevans vid bedömningen av om offentlig försvarare ska förordnas enligt 21 kap. 3 a § rättegångsbalken. Om den dömden i brottmålsprocessen haft en offentlig försvarare som kunnat biträda honom eller henne med frågor kring

påföljdsvalet med beaktande av hemvist i annan stat, kan behovet av biträde vid själva överförandet antas vara mindre.

Även om behovet av ett offentligt biträde kan antas vara mycket begränsat kan det tänkas uppkomma fall där omständigheterna är sådana att biträde ändå behövs. Vi bedömer därför att det i lagen bör införas en möjlighet att förordna om offentligt biträde i undantagsfall när det finns ett sådant behov. Det skulle t.ex. kunna handla om fall där den dömde uttrycker en stark önskan om att få överföra påföljden eller den villkorliga frigivningen till en annan stat eller till Sverige, men omständigheterna är sådana att det är tveksamt om den dömde har tillräckligt stark anknytning till den andra medlemsstaten eller till Sverige. Det skulle också kunna vara fråga om fall där det finns omständigheter som talar för att ett överförande inte är lämpligt i det aktuella fallet, t.ex. vid överförande från Sverige beroende av hur verkställigheten kommer att utformas i den andra staten. I ärenden om överförande till Sverige kan ett sådant behov även föreligga om det finns sådana omständigheter som gör att en vägransgrund i lagen aktualiseras.

Frågor om offentligt biträde regleras närmare i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och förordningen (1997:405) om offentligt biträde. Dessa bestämmelser innebär bl.a. att beslut om offentligt biträde fattas av Kriminalvården eller av domstol efter överklagande samt att ett beslut om offentligt biträde överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av slutliga beslut enligt den här föreslagna lagen, se avsnitt 24.2.

24.2 Överklagande

Förslag: Kriminalvårdens slutliga beslut överklagas till tingsrätt. Vid domstolens handläggning ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas.

Det finns inte i rambeslutet något krav på att beslut från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska vara överklagbart. Enligt IskL får Kriminalvårdens beslut om verkställighet i främmande stat av svensk dom enligt lagen och beslut om återupptagande av verkställigheten i Sverige i vissa fall samt Kriminalvårdens beslut om begränsad verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom överklagas till regeringen. Mot annat beslut av Kriminalvården enligt

lagen får talan inte föras (26 § IskL). Enligt NVL får övervakningsnämndens beslut om framställning om överförande av övervakning till annan nordisk stat överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden är belägen. Övervakningsnämndens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas. (27 § NVL). Kriminalvårdens beslut om överförande av övervakning till Sverige från en annan nordisk stat överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens och domstols beslut gäller omedelbart om inte annat förordnas. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (26 § NVL).

Kriminalvårdens beslut om att översända en svensk dom om frivårdspåföljd för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat inom EU och Kriminalvårdens beslut med anledning av en begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk frivårdspåföljd kan ha stor betydelse för den dömde. Kriminalvårdens slutliga beslut bör därför, i likhet med gällande rätt, kunna överklagas av den dömde. En gemensam bestämmelse härom bör föras in i den nya lagen. På motsvarande sätt som när det gäller överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder bör allmän domstol väljas som överinstans, se avsnitt 10.4 och 19.2. Som närmare framgår i avsnitt 25 föreslår vi att Stockholms tingsrätt ska vara behörig domstol.

Det finns här särskild anledning att överväga om vissa slutliga beslut ska vara överklagbara eller inte. Ett beslut som innebär att en begäran om erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat återkallas kan för den enskilde vara ingripande och bör därför kunna överklagas, se avsnitt 22.4.2. Däremot bör ett beslut om återkallelse på grund av att den dömde är åtalad för annan brottslighet i Sverige inte kunna överklagas, se avsnitt 22.4.1. En sådan möjlighet skulle väsentligen försvåra möjligheten att inom rimlig tid återföra behörigheten till Sverige och därmed för domstolen att kunna beakta den tidigare domen i den nya brottmålsprocessen. Det finns inte heller skäl att låta ett beslut som rör återkallelse på grund av att påföljden inte längre får verkställas, kunna överklagas, se avsnitt 22.4.3.

Vid överförande av verkställighet av en utländsk frivårdspåföljd till Sverige kan det ifrågasättas om ett beslut om att återföra behörigheten till den utfärdande staten på grund av att den dömde allvarligt åsidosatt sina åligganden eller åtalas för ny brottslighet, ska kunna överklagas, se avsnitt 23.6.3. Det som talar mot detta är att ett motsvarande beslut enligt svensk rätt där övervakningsnämnden begär att åklagare för talan vid domstol om att påföljden ska undan-

röjas inte kan överklagas. Å andra sidan innebär ett beslut enligt den föreslagna lagen att verkställigheten avslutas i Sverige och att behörigheten återgår till den andra staten, vilket för den enskilde kan vara mycket ingripande. Vi bedömer därför att Kriminalvårdens beslut om att återföra behörigheten ska kunna överklagas. Här kan dock noteras att Kriminalvården inte behöver fatta något beslut om återförande i ett fall där den utfärdande staten återkallar begäran om erkännande och verkställighet i Sverige. Behörigheten ska då återgå till den utfärdande staten och verkställigheten upphör i Sverige, se avsnitt 23.7.

Eftersom förvaltningslagen är tillämplig för myndigheternas handläggning behöver det i lagen endast anges vilka av Kriminalvårdens beslut som är överklagbara och att överklagandet ska ske till Stockholms tingsrätt. Av förvaltningslagen framgår att överklagandet ska ha kommit in till myndigheten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (23 §). Vidare framgår att myndigheten har möjlighet att ompröva sitt beslut (27 och 28 §§).

Enligt våra förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet och en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU ska för rättens prövning efter överklagande av de behöriga myndigheternas beslut, lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) tillämpas, se avsnitt 14.2.1 och 19.2. Det finns inte någon anledning att göra någon annan bedömning här och det ska därför av lagen framgå att ärendelagen ska tillämpas vid domstolens handläggning. Detta innebär bl.a. att rätten har möjlighet att hålla sammanträde, att rättens beslut får överklagas av den som beslutet rör förutsatt att det går honom eller henne emot, att den vanliga instansordningen gäller, att vissa tidsfrister för överklagande ska iakttas och att ett krav på prövningstillstånd i hovrätten kommer att gälla generellt. Domstolen bör särskilt beakta de tidsfrister som gäller enligt rambeslutet när Sverige är verkställande stat.

24.3 Åtalsförbud

<p>Förslag: Åtal för gärning, som en utländsk påföljd som ska verkställas i Sverige avser, får inte i något fall väckas i Sverige.</p>

I 2 kap. 5 a § brottsbalken finns bestämmelser om res judicata-verkan av vissa utländska brottmålsdomar. Det kan emellertid finnas fall där sådan verkan inte tillerkänns en utländsk dom. Det finns därför i gällande rätt bestämmelser som förhindrar åtal för de gärningar som en till Sverige överförd frivårdspåföljd avser (28 § IskL). Det samma gäller vid överförande av verkställighet av utländska frihetsberövande påföljder till Sverige, se avsnitt 19.3.

Även i den nya lagen som genomför rambeslutet bör en bestämmelse om åtalsförbud föras in. I ett fall där behörigheten att verkställa påföljden återgår till den utfärdande staten får fråga huruvida åtal kan väckas i Sverige bedömas enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken.

24.4 Förklaringar och underrättelser

24.4.1 Förklaringar

Förslag: Sverige bör avge förklaring till artikel 5.4 i rambeslutet om att den behöriga myndigheten i Sverige får lämna medgivande till att en dom sänds över hit, även om den dömden inte är bosatt här, om omständigheterna är sådana att det kan antas att den dömdes sociala återanpassning skulle underlättas av att verkställigheten överförs till Sverige.

Sverige bör avge förklaring till artikel 14.3 i rambeslutet om att Sverige vägrar att överta ansvaret att fatta följdbeslut enligt artikel 14.1 b) och c) i fall där den utländska domen innebär att ett uppskjutet eller villkorligt fängelsestraff bestämts eller i fall där det i domen inte finns något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd.

Sverige bör vidare avge förklaring till artikel 21 i rambeslutet att det språk som godtas för det intyg som ska sändas över tillsammans med domen ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Bedömning: Sverige bör inte avge förklaring enligt artikel 10.4 i rambeslutet om krav på dubbel straffbarhet för de gärningar som räknas upp i artikel 10.1.

Enligt artikel 5.3 och 5.4 i rambeslutet ska medlemsstaterna lämna en förklaring till rådets generalsekretariat om vilka villkor som gäller för den behöriga myndigheten att lämna medgivande till den utfärdande staten om att domen och intyget översänds trots att den dömda inte är bosatt och har återvänt eller vill återvända till den verkställande staten. Vi föreslår i avsnitt 23.1.1 att Kriminalvården ska kunna ge ett sådant medgivande om det på grund av omständigheterna i det enskilda fallet kan antas att den dömdes sociala återanpassning skulle underlättas av att verkställigheten överförs till Sverige. En förklaring härom bör därför enligt artikel 5.4 göras till rådets generalsekretariat.

I artikel 14.3 ges medlemsstaterna en möjlighet att lämna en förklaring om att den i egenskap av verkställande stat kommer att vägra att överta det ansvar som avses i artikel 14.1 b) och c) i de fall eller kategorier av fall som specificeras av den medlemsstaten. Som framgår i avsnitt 23.6.3 bedömer vi att Sverige inte, i vart fall för närvarande, bör i något fall åta sig att överta ansvaret för sådana följdbeslut. Detta gäller alltså såväl när domen innebär en påföljd om ett uppskjutet eller villkorligt fängelsestraff som när det i domen inte finns något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande påföljd. Sverige bör avge en förklaring om detta.

Medlemsstaterna ska, enligt artikel 21 i rambeslutet, avge förklaring om vilka språk som godtas för det intyg som ska bifogas en dom om frivårdspåföljd som översänds för erkännande och verkställighet. I avsnitt 23.3.2 föreslås att de språk som godtas ska vara svenska, danska, norska och engelska. Sverige bör avge en förklaring om detta.

Enligt artikel 10.4 i rambeslutet ges medlemsstaterna möjlighet att lämna en förklaring om att staten inte kommer att tillämpa artikel 10.1, dvs. att krav på dubbel straffbarhet kommer att ställas på de gärningar som räknas upp i artikeln. Vi föreslår i avsnitt 23.2.2 att Sverige inte i dessa fall bör ställa upp något krav på dubbel straffbarhet. Sverige bör därför inte avge en förklaring enligt artikel 10.4.

24.4.2 Underrättelser

Förslag: Sverige bör enligt artikel 3.1 i rambeslutet underrätta rådets generalsekretariat om att Kriminalvården är behörig myndighet enligt rambeslutet.

Sverige bör enligt artikel 4.2 i rambeslutet meddela att Sverige inte åtar sig att verkställa övervakningsåtgärder utöver de som anges i artikel 4.1.

Enligt artikel 3.1 i rambeslutet ska medlemsstaterna underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat. Enligt förslagen i avsnitt 21.5.2 och 21.5.3 ska Kriminalvården vara behörig myndighet i Sverige såväl när Sverige är utfärdande stat som verkställande stat. Rådets generalsekretariat bör således underrättas om att Kriminalvården är behörig myndighet.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 4.2 i rambeslutet till rådets generalsekretariat meddela vilka typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utöver dem som anges i artikel 4.1 som staten är beredd att övervaka. Vi föreslår i avsnitt 21.4.4 att Sverige för närvarande inte ska åta sig att övervaka andra alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder än de som framgår av listan i artikel 4.1. Ett meddelade till rådets generalsekretariat bör därför gå ut på att Sverige inte gör något åtagande enligt artikel 14.2.

Del V

Vissa gemensamma frågor
och konsekvenser

25 Behörig domstol

25.1 Inledning

Enligt 35 § internationella verkställighetslagen (IVL) är Stockholms tingsrätt laga domstol i mål eller ärende enligt lagen. Bestämmelsen gäller inte vid användning av tvångsmedel i vissa fall och offentligt biträde. Det har i förarbetena uttalats att det är en fördel om samtliga mål om verkställighet enligt IVL handläggs av samma domstol åtminstone i ett inledningsskede. Efter någon tids tillämpning av lagen skulle det enligt motiven kunna bli aktuellt att ompröva ställningstagandet i forumfrågan.¹ I och med att erfarenheterna av lagens tillämpning hittills varit mycket begränsade har någon sådan omprövning inte ägt rum. Antalet ärenden och mål enligt IVL som handläggs av Stockholms tingsrätt rör sig om något eller några enskilda mål per år. Under vissa år förekommer inte något mål eller ärende alls.

Enligt lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet (IskL) är Stockholms tingsrätt laga domstol i mål om fullständig verkställighet i Sverige (19 § IskL). Här finns, till skillnad från IVL, även ett alternativt forum, nämligen den rätt, där den dömde ska svara i tvistemål i allmänhet, eller rätten i den ort, där den dömde mer varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

Enligt våra förslag ska vissa ärenden som handläggs av de behöriga myndigheterna kunna överlämnas eller överklagas till tingsrätt. Mot bakgrund av att många frågor återkommer i de tre föreslagna lagarna bedömer vi att en helhetssyn är att föredra vid bedömningen av forumfrågor i de olika lagarna. Våra överväganden och förslag när det gäller frågan om specialdestinering bör användas eller om särskilda forumregler bör gälla i respektive lag görs alltså utifrån en

---

¹ Prop. 1972:98 s. 90.

sammantagen bedömning av vilka ärenden som kan hamna i tingsrätt som rör internationell straffverkställighet i de tre föreslagna lagarna.

25.2 Sammanställning av ärenden som kan hamna i tingsrätt enligt utredningens förslag

Den nya lagen om internationell straffverkställighet

I enlighet med vårt förslag till en ny lag om internationell straffverkställighet ska nedan angivna ärenden överlämnas eller överklagas till tingsrätt. När det gäller överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i ärenden som avser överförande av verkställighet till Sverige av utländska bötesstraff eller beslut om förverkande föreslår vi en särskild forumbestämmelse, se avsnitt 14.2.2. Detta gäller dock inte vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen.

När det gäller frågor om tvångsmedel ska enligt vårt förslag gälla vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål, se avsnitt 12.5. Detta motsvarar vad som gäller i dag. Härigenom finns bestämmelser om behörig domstol samt om överklagandefrågor. Dessa frågor omfattas därför inte av våra överväganden i detta avsnitt.

- Ärenden där brottmålsdomskonventionen tillämpas och som därför ska överlämnas till åklagare som har att väcka talan i domstol, se avsnitt 14.5.
- Ärenden som överlämnas för påföljdsomvandling, se avsnitt 12.7.3.
- Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut i ärenden om verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands samt i ärenden om verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige, se avsnitt 14.2.1.

Den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

I enlighet med vårt förslag till en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU ska nedan angivna ärenden överlämnas eller överklagas till tingsrätt.

På motsvarande vis som i förslaget till en ny lag om internationell straffverkställighet föreslås när det gäller frågor om tvångsmedel att vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål ska gälla, se avsnitt 18.6. Härigenom finns bestämmelser om behörig domstol samt om överklagandefrågor.

- Ärenden som överlämnas för påföljdsomvandling, se avsnitt 18.8.2.
- Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut i ärenden om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat samt i ärenden om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom, se avsnitt 19.2.

Den nya lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

När det gäller lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom EU är det fråga om att Kriminalvårdens slutliga beslut i ärenden om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat samt i ärenden om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom, kan överklagas till tingsrätt, se avsnitt 24.2. Enligt vårt förslag finns det inte under själva handläggningen av ärenden om överförande av verkställighet någon fråga som ska överlämnas till tingsrätt för handläggning.

25.3 Överväganden och förslag

Förslag: Stockholms tingsrätt ska vara behörig domstol när

- ett ärende överlämnas till rätten vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen enligt den föreslagna lagen om internationell straffverkställighet,
- ett ärende överlämnas till rätten för påföljdsomvandling enligt den föreslagna lagen om internationell straffverkställighet eller enligt den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
- Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut överklagas enligt den föreslagna lagen om internationell straffverkställighet,

- Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut överklagas enligt den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, och
- Kriminalvårdens slutliga beslut överklagas enligt den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frivårds-påföljder inom Europeiska unionen.

Inledningsvis kan konstateras att specialdestinering av måltyper till viss domstol som huvudregel bör undvikas. Enligt Målutredningen kan en sådan koncentrering användas om behovet av särskild kompetens inte kan tillgodoses genom domstolsintern specialisering på grund av att målunderlaget är för litet, ett krav på koncentration följer av Sveriges internationella åtaganden, eller det behövs till följd av att särskilda ledamöter deltar i handläggningen. När det gäller målunderlag kan koncentrering vara mer ändamålsenligt om detta är så begränsat att inte ens ett par domare på varje domstol kan få någon egentlig erfarenhet av att handlägga den aktuella måltypen.² Regeringen har anfört att utredningens principiella överväganden bör gälla som inriktning i det fortsatta arbetet med att säkerställa att mål och ärenden i domstol avgörs effektivt och med hög kvalitet.³

När det gäller ärenden om överförande av straffverkställighet till Sverige som i dag handläggs enligt brottmålsdomskonventionen eller ärenden som vid tillämpning av t.ex. överförandekonventionen överlämnas till tingsrätt för påföljdsomvandling, så förekommer dessa i mycket ringa omfattning. Det finns inte anledning att tro att det blir någon skillnad i detta avseende i framtiden. Enligt våra förslag ska påföljdsomvandling av en utländsk frihetsberövande påföljd i princip uteslutande tillämpas vid påföljdsformer för psykiskt sjuka lagöverträdare. Mot bakgrund härav och då Stockholms tingsrätt redan i dag handlägger dessa ärenden och mål bedömer vi att Stockholms tingsrätt även fortsättningsvis bör vara laga domstol i dessa fall.

Fråga är då om specialdestinering även ska användas när det gäller överklagade ärenden. Det är svårt att uppskatta antalet överklagade ärenden i framtiden enligt det tre nya lagarna. Det totala antalet ärenden som rör frihetsberövande påföljder är för närvarande vid

² SOU 2010:44 s. 377 ff.

³ Prop. 2011/12:1, utgiftsområde 4, s. 27.

överförande av verkställighet från Sverige cirka 100–150 per år. Hur stor andel som överklagas varierar väsentligt, men ligger i genomsnitt runt en tredjedel. Det totala antalet ärenden vid överförande av verkställighet till Sverige uppgår till cirka 30–50 per år. Huvuddelen av dessa ärenden avgörs i dag av regeringen och kan därför inte överklagas. Genom det särskilda samarbetet rörande överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan medlemsstaterna inom EU kan det antas att antalet ärenden kommer öka något. När det gäller överförande av verkställighet av frivårds-påföljder är det svårt att veta i vilken omfattning den nya lagen kommer tillämpas. Mot bakgrund av att den dömdes medverkan i princip krävs för att ett överförande ska bli aktuellt kan i vart fall antalet överklagade ärenden antas bli lågt. Sammantaget innebär en grov uppskattning att antalet ärenden som överklagas till tingsrätt enligt de tre föreslagna lagarna kan antas uppgå till mellan 50–100 ärenden per år.

De ärenden som handläggs enligt de tre föreslagna lagarna rör internationella förhållanden. Detta innebär att det krävs vissa specialkunskaper t.ex. avseende utländska påföljder eller hur verkställighetssystemen ser ut i andra länder. Mot bakgrund härav och då antalet överklagade ärenden till tingsrätt kan antas bli relativt lågt, bedömer vi att en specialdestinering i vart fall bör ske inledningsvis. Det finns emellertid anledning att när lagstiftningen tillämpats en viss tid och det mer klart framgår hur ärendemängden ser ut, att åter se över frågan.

Stockholm tingsrätt är som framgår ovan laga domstol i mål och ärenden enligt IVL. Vi föreslår att detta ska gälla även fortsättningsvis. Det är därmed till fördel om Stockholms tingsrätt också är behörig domstol vid överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut.

26 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

26.1 Ikraftträdande

Förslag: Lagen om internationell straffverkställighet, lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen och övriga författningsändringar ska träda i kraft tidigast den 1 juli 2014. Vid samma tidpunkt ska lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom upphävas.

Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder skulle ha varit genomfört den 5 december 2011 och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder den 6 december 2011. Detta innebär att de två föreslagna lagarna som genomför rambesluten bör träda i kraft så snart som möjligt. Den föreslagna nya lagen om internationell straffverkställighet ska ersätta internationella verkställighetslagen (IVL). Förslaget innebär en ny beslutsordning som flyttas från regeringsnivå till myndighets- och domstolsnivå. Bestämmelserna om förfarandet i de tre föreslagna lagarna överensstämmer till stora delar och har utformats med beaktande av varandra. De tre lagarna bör därför ha samma datum för ikraftträdande.

Den nya lagstiftningen innebär för de behöriga myndigheterna delvis nya arbetsuppgifter. Någon längre omställningsperiod torde dock inte behövas eftersom myndigheterna redan i dag handlägger ärenden inom området för internationell straffverkställighet. Tidpunkten för ikraftträdandet är därför främst beroende av sedvanlig beredning i Regeringskansliet och riksdagen. Sammantaget bedömer

vi att det är rimligt att den nya lagstiftningen och andra författningsändringar kan träda i kraft den 1 juli 2014.

26.2 Övergångsbestämmelser

Förslag: Ett ärende om internationell straffverkställighet som har inletts innan den nya lagen om internationell straffverkställighet och den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen har trätt i kraft ska handläggas enligt äldre bestämmelser. Detsamma gäller för övriga lagar som föreslås ändrade.

De nya bestämmelserna i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ett ärende inleds inte har genomfört rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder. Motsvarande ska gälla beträffande den nya lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen i förhållande till medlemsstater som inte har genomfört rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder.

Förslagen innebär en ny beslutsordning där beslut som tidigare fattades av regeringen i stället ska fattas av de behöriga myndigheterna och domstol. Det nya förfarandet för överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder i förhållandet till andra medlemsstater inom EU innebär vidare särskilda krav på t.ex. det intyg som ska användas och tidsfrister. Ärenden som har påbörjats vid Regeringskansliet, Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Kronofogdemyndigheten innan den nya lagstiftningen träder i kraft, bör därför handläggas enligt nuvarande bestämmelser i internationella verkställighetslagen. Detta bör alltså gälla oberoende av om den andra staten avser en stat inom eller utanför EU. Även i de andra lagar som vi föreslår ändringar i bör nuvarande bestämmelser i internationella verkställighetslagen tillämpas om det avser ett ärende enligt lagen som påbörjats innan ikraftträdandet.

Ett ärende kan ha inletts genom en framställning från en annan stat till Sverige eller genom att Sverige gjort en framställning till en annan stat. Endast den omständigheten att en i Sverige dömd per-

son fått en förfrågan om denne samtycker till att verkställigheten överförs till en annan stat ska inte innebära att ett ärende inletts. I fall där en framställning gjorts före ikraftträdandet finns det i och för sig inget som hindrar att denna återkallas och att ett nytt ärende i stället initieras enligt den nya lagstiftningen.

När det gäller den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU bör denna vidare endast tillämpas i förhållande till de medlemsstater som har genomfört rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder när ett ärende inleds. Visserligen skulle rambeslutet varit genomfört den 5 december 2011, men det är fortfarande flera medlemsstater som ännu inte genomfört rambeslutet. Även om flertalet medlemsstater kan antas ha genomfört rambeslutet den 1 juli 2014, bör det införas en övergångsbestämmelse. Detta innebär att för ett ärende som inleds efter ikraftträdandet gentemot en annan medlemsstat inom EU, som ännu inte genomfört rambeslutet, ska i stället bestämmelserna i den nya lagen om internationell straffverksställighet tillämpas.

På motsvarande sätt bör den nya lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom EU endast tillämpas i förhållande till de medlemsstater som har genomfört rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder när ett ärende inleds. Visserligen skulle rambeslutet varit genomfört den 6 december 2011, men det är fortfarande flera medlemsstater som ännu inte genomfört rambeslutet.

Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder innebär att övervakningskonventionen från 1964 inte längre ska gälla i förhållandet mellan medlemsstaterna. Som framgår i avsnitt 21.1 tillämpas denna konvention i förhållandet mellan Sverige och andra konventionsstater inte alls. Detta innebär att fråga om överförande av en svensk frivårdspåföljd till en annan medlemsstat endast bör komma i fråga gentemot de medlemsstater som genomfört rambeslutet.

27 Förslagens konsekvenser

27.1 Inledning

Utredningens uppdrag har framför allt bestått i att dels göra en översyn av internationella verkställighetslagen (IVL), dels att genomföra två EU-rambeslut gällande internationell straffverkställighet. Arbetet har varit särskilt inriktat på att hitta en mer ändamålsenlig beslutsordning för denna typ av ärenden än vad som gäller i dag. IVL har vidare ansetts vara i behov av en genomgripande översyn eftersom lagen i dag är komplicerad, svåröverskådlig och svår-tillämpad, vilket bl.a. leder till effektivitetsbrister.

Kommittéer och särskilda utredare har att i betänkandet redovisa relevanta konsekvenser av förslagen i enlighet med 14 och 15 §§ kommittéförordningen (1998:1474). Om förslagen påverkar kostnader och intäkter för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt ska även dessa redovisas. Medför förslagen en kostnadsökning eller intäktsminskning för det allmänna ska förslag till finansiering lämnas. Vidare ska sådana konsekvenser för förslagen redovisas som har betydelse för den kommunala självstyrelsen, för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, för konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdhet mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Eftersom betänkandet innehåller förslag till nya och ändrade regler, ska konsekvenserna anges på ett sätt som motsvarar kraven på innehållet i konsekvensutredningar vid regelgivning enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Konsekvensutredningen ska beskriva problemet, vad man vill uppnå, vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekterna

blir om någon reglering inte kommer till stånd, uppgifter om vilka som berörs av regleringen, uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen, en bedömning av om regleringen överensstämmer eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen och en bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser.

Vidare pekas i utredningsdirektiven på vissa konsekvenser som särskilt ska belysas. Utredaren ska särskilt uppmärksamma vilka förändrade krav som ett genomförande av förslagen innebär för berörda myndigheter. Vidare ska utredaren genomgående ha ett jämställdhetsperspektiv i den analys som görs. Överväganden och förslag som rör barn under 18 år ska ta sin utgångspunkt i konventionen om barnets rättigheter. Där det är relevant ska utredaren göra en analys av vilka konsekvenser förslagen får för barn.

Det kan inledningsvis konstateras att de regelverk som uppdraget omfattar hänför sig till dels ingångna konventioner och överenskommelser med andra stater, dels rambeslut inom EU som Sverige har att genomföra. Det ingår inte i uppdraget att ta ställning till om Sverige ska ansluta sig till eller på annat sätt godkänna internationella överenskommelser. I stället har utredningens utgångspunkt varit att föreslå en ordning som innebär att de olika överenskommelserna kan tillämpas på ett så effektivt sätt som möjligt. När det gäller behovet av en översyn och våra utgångspunkter för förslagen hänvisas till avsnitt 8. När det gäller de alternativa lösningar vi övervägt för våra förslag om en ny beslutsordning hänvisas till avsnitt 10.

Vi bedömer att den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövade påföljder inom EU och den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom EU överensstämmer med de krav som ställs i rambesluten. Förslaget om ett utvidgat tvingande samarbetsområde när det gäller frihetsberövande påföljder innebär att Sverige går utöver vad som minst krävs i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, se avsnitt 16.3.

I detta avsnitt tas upp de relevanta konsekvenser som kunnat bedömas avseende utredningens förslag om en ny lag om internationell straffverkställighet (Del II), förslag om en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU (Del III) och förslag om en ny lag om erkännande och verkställighet av

frivårdspåföljder inom EU (Del IV). Härutöver bedöms att konsekvenser som anges i kommittéförordningen eller förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning inte finns att redovisa. Våra överväganden kring tidpunkten för ikraftträdande redovisas i avsnitt 26.

27.2 Kort om de faktiska konsekvenserna

27.2.1 En ny lag om internationell straffverkställighet

Den nya föreslagna lagen om internationell straffverkställighet bygger på samma internationella överenskommelser som den nu gällande lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL). Den nya lagen är konventionsneutral och tekniskt utformad på ett mer överskådligt sätt. Syftet är att lagen även ska kunna tillämpas på internationella överenskommelser på området som Sverige ingår i framtiden. Kravet på ömsesidighet föreslås vara kvar. Liksom i dag ska lagen emellertid även kunna tillämpas i vissa andra fall.

Den stora förändringen som föreslås är att beslutanderätten, beträffande överförande av straffverkställighet till Sverige, flyttas från regeringsnivå till myndighets- och domstolsnivå. Endast i mycket få undantagsfall ska regeringen kunna fatta beslut. Detta innebär ett samlat ansvar för de föreslagna behöriga myndigheterna, Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten vid såväl överförande av straffverkställighet från som till Sverige. Stockholms tingsrätt föreslås vara överinstans vid överklagande av myndigheternas slutliga beslut.

Förslagen går ut på att tydliggöra vilka påföljder som kan överföras samt vilka förutsättningar som gäller för ett överförande för svenskt vidkommande. Det grundläggande syftet med det internationella samarbetet när det gäller överförande av frihetsberövande påföljder är att den sociala återanpassningen ska antas underlättas av ett överförande. Detta lyfts fram i den nya lagen genom att kravet tas upp som en grundläggande förutsättning. Det tydliggörs även att det i vissa fall ska kunna tas särskilda humanitära hänsyn vid frågan om ett överförande är möjligt.

När det gäller överförande av utländska beslut om förverkande föreslås att Kronofogdemyndigheten själv ska kunna fatta beslut

om verkställighet här och att ett åklagar- och domstolsförfarande som huvudregel inte behövs.

Vår bedömning är att den nya lagen i sin utformning kommer att vara mer lättillämplig. Vidare innebär lagen en mer effektiv beslutsordning där myndigheterna har ett samlat ansvar. Med lagens angivna förutsättningar för ett överförande och en möjlighet för den enskilde att överklaga myndighetens slutliga beslut, bedömer vi även att det skapas ett mer rättssäkert förfarande.

27.2.2 En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövade påföljder inom Europeiska unionen

Genom den föreslagna lagen i denna del genomförs rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder. Lagen kommer att tillämpas i förhållandet mellan Sverige och andra medlemsstater inom EU.

Även här föreslås Kriminalvården och Socialstyrelsen vara behöriga myndigheter med Stockholms tingsrätt som överinstans. Rambeslutet innebär fördelar på så sätt att det innebär ett tvingande samarbetsområde samt att det förutsätts att de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna ska ha en direktkommunikation. Genom detta och de tidsfrister som gäller för beslut kan förfarandet antas bli betydligt mer effektivt.

Sammanfattningsvis bedömer vi att genomförandet av rambeslutet innebär att möjligheterna att överföra verkställigheten av frihetsberövande påföljder, från och till Sverige, kommer att öka. Detta berör den enskilde individen och dennes familj, men även Sverige som stat.

27.2.3 En ny lag om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Genom den föreslagna lagen i denna del genomförs rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. Lagen kommer att tillämpas i förhållandet mellan Sverige och andra medlemsstater inom EU.

I praktiken förekommer det i dag inte något samarbete, utanför Norden, när det gäller överförande av frivårdspåföljder och övervakning efter villkorlig frigivning. Rambeslutet innehåller ett tving-

ande samarbetsområde avseende dömda som är bosatta i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit. Den nya lagen innebär därför en ny möjlighet för personer som dömts till frivårdspåföljder att få avtjäna påföljden i sitt hemland. Lagen innebär även att svenska domstolar ges en möjlighet att, om övriga förutsättningar är uppfyllda, välja en frivårdspåföljd i stället för ett kortare fängelsestraff även för personer som är bosatta i en annan medlemsstat. Genom samarbetet kan Sverige sägas ställa sitt påföljdsystem till förfogande för domar och beslut som har meddelats i en annan medlemsstat. Möjligheterna att tillämpa lagen kommer därför att beröra den enskilde individen och dennes familj, men även Sverige som stat.

27.3 Ekonomiska konsekvenser

Bedömning: Ett genomförande av de förslag vi lämnar kommer sammantaget inte innebära några kostnadsökningar för det allmänna. Mycket talar i stället för att förslagen totalt sett på sikt kan innebära besparingar för Sverige.

Det kommer att uppstå vissa kostnader för framför allt Kriminalvården, men även för Socialstyrelsen, Kronofogdemyndigheten och inom rättsväsendet.

27.3.1 Inledning

Överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder

Våra förslag gällande överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder rör dels en ny beslutsordning i en ny lag om internationell straffverkställighet, som är tillämplig i huvudsak mellan Sverige och stater utanför Norden och EU, dels en ny lag som genomför rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder, som är tillämplig mellan Sverige och en annan medlemsstat inom EU. Den nya lagen om internationell straffverkställighet kommer sannolikt att tillämpas mer sällan än dagens IVL eftersom förhållandet mellan medlemsstaterna inom EU i stället regleras i en särskild ny lag.

Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder ökar möjligheterna att överföra verkställigheten av frihets-

berövande påföljder mellan medlemsstaterna inom EU. Rambeslutet har ett tvingande samarbetsområde som innebär att den verkställande staten är förpliktigad att ta emot dömda med viss anknytning till den staten. Vidare innebär den nya lagen bl.a. att kravet på den dömdes samtycke begränsas i förhållande till i dag och att det finns tidsfrister för den behöriga myndighetens beslutsfattande. Vi bedömer att den nya lagen som genomför rambeslutet sammanfattningsvis innebär att möjligheterna att överföra verkställighet av frihetsberövande påföljder ökar både från och till Sverige. Detta torde få till följd att den dömda i många fall kommer att kunna överföras i ett tidigare skede av verkställigheten än i dag.

Antalet ärenden om överförande från Sverige är betydligt fler än antalet ärenden till Sverige, se avsnitt 6.2. och 6.3. Rambeslutet, med minskat krav på den dömdes samtycke och ett tvingande samarbetsområde, innebär alltså en ökad möjlighet att överföra straffverkställigheten för dömda i Sverige till andra medlemsstater. Det torde finnas en relativt stor grupp dömda i svenska fängelser som har en starkare anknytning till en annan medlemsstat inom EU än Sverige. När det däremot gäller förutsättningarna för överförande från Sverige till stater utanför EU är dessa väsentligen desamma i den nya lagen om internationell straffverkställighet som i dag. Det kommer även i framtiden vara framför allt överförandekonventionen och tilläggsprotokollet som tillämpas. Den nyare effektivare beslutsordningen torde dock innebära att antalet ärenden där ett överförande i praktiken kan komma till stånd ökar och att detta kan ske i ett tidigare skede i verkställigheten. Totalt sett bedömer vi att antalet överförandeärenden från Sverige när det gäller frihetsberövande påföljder kan antas öka. Liksom i dag är det huvudsakligen fråga om fängelsestraff. Eftersom Sverige redan i dag tar emot dömda utomlands som har hemvist i Sverige, torde antalet överförandeärenden till Sverige däremot inte förändras i någon större utsträckning. Däremot kan förfarandet i de nya lagarna, och då framför allt i lagen som genomför rambeslutet, innebära en snabbare handläggning och att överförandet kan ske i ett tidigare skede av verkställigheten än i dag.

Såväl de olika internationella överenskommelser som rör internationell straffverkställighet avseende frihetsberövande påföljder som rambeslutet innebär att alla de kostnader som uppkommer i den verkställande staten efter ett överförande av verkställigheten ska bäras av den staten. Det kan antas att Sverige även fortsättningsvis kommer att överföra verkställigheten av en svensk frihets-

berövande påföljd till en annan stat i fler fall än vad Sverige tar emot verkställigheten av en utländsk frihetsberövande påföljd. Antalet fall med överförande från Sverige kan även enligt det ovan beskrivna antas öka. Vidare kan ett överförande i fler fall antas kunna ske i ett tidigare skede i verkställigheten. Tillämpningen av de två nya lagarna torde därför inte föra med sig ökade kostnader. Mycket talar i stället för att det nya samarbetet som rambeslutet innebär och den nya beslutsordningen gällande samarbete utanför EU totalt sett kan innebära besparingar för Sverige.¹ Se dock nedan om kostnader för de behöriga myndigheterna och rättsväsendet som kan medföra att vissa överföringar behövs mellan olika utgiftsområden.

Överförande av verkställighet av böter och förverkande

I den nya lagen om internationell straffverkställighet ingår samarbete om överförande av verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande. Sådana ärenden handläggs numera i förhållandet mellan medlemsstaterna inom EU enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom EU och enligt lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom EU. Antalet ärenden enligt den nya lagen kan, på motsvarande vis som antalet nuvarande ärenden enligt IVL, antas bli mycket få. När det gäller överförande av verkställighet av böter och förverkande kan vi därför inte se att förslagen innebär några förändringar i kostnader totalt sett för Sverige. Det kan konstateras att det som huvudregel är den verkställande staten som har rätt till inlutna medel. Förslaget innebär ett enklare förfarande vid överförande av verkställighet till Sverige. I vilken mån detta innebär att antalet ärenden kommer att öka är svårt att förutse.

Överförande av verkställighet av frivårdspåföljder

Av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder följer att alla kostnader som uppkommer i den verkställande staten till följd av överförda påföljder ska bäras av den staten. I hur stor utsträckning möjligheten att överföra frivårdspåföljder med stöd av rambeslutet från och till Sverige kommer att användas är oklart.

---

¹ Jfr prop. 2007/08:84.

Som regeringen tidigare pekat på bör viss försiktighet iakttas när det gäller att uppskatta kostnader och eventuella besparingar med anledning av rambeslutet.² Vid en jämförelse med överförande av verkställighet av fängelsestraff kan dock konstateras att det är vanligare att personer som döms i Sverige får sin verkställighet överflyttad till en annan stat än att en utomlands dömd person får sin verkställighet överflyttad till Sverige. Det kan antas att motsvarande förhållanden kommer att gälla beträffande överförande av verkställighet av frivårdspåföljder och övervakning efter villkorlig frigivning.

En konsekvens av den nya lagen kan antas bli att svenska domstolar i större utsträckning än i dag kommer att döma utomlands bosatta personer till en frivårdspåföljd i stället för ett kortare fängelsestraff. Vissa ytterligare handläggningsåtgärder kan därmed behövas i domstolarna. Resultatet kan antas bli att färre korta fängelsestraff behöver verkställas i Sverige med en viss besparing i verkställighetskostnader till följd.

Vi bedömer därför även avseende detta rambeslut att det nya samarbetet totalt sett kan antas innebära besparingar för Sverige. Mot bakgrund av den osäkerhet i kostnadsbedömningen som gäller i denna del, bör de ekonomiska konsekvenserna följas upp efter att samarbetet i praktiken påbörjats. Det är först då det visar sig i vilken omfattning samarbetet enligt rambeslutet används.

27.3.2 Centralmyndigheten

Centralmyndigheten, som är placerad på Justitiedepartementet som en del av departementets enhet för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbete (BIRS), handlägger och förbereder ärenden som enligt IVL ska avgöras av regeringen. Förslagen innebär att regeringens roll i ärenden om överförande av straffverkställighet i princip försvinner helt. Regeringen ska endast i undantagsfall fatta beslut i överförandefrågor efter överlämnande av ett ärende av den behöriga myndigheten. Avsikten är att ett sådant överlämnande till regeringen ska vara ytterst ovanligt. Däremot ska Justitiedepartementet alltjämt som huvudregel vara kommunikationsväg vid tillämpning av lagen om internationell straffverkställighet. Detta innebär inte annat än att ta emot och vidare-

---

² Prop. 2008/09:19 s. 72.

befordra handlingar. Någon sådan kommunikationsväg föreslås inte i de två lagarna som genomför rambeslutet.

Förslagen innebär alltså att Centralmyndigheten får minskade arbetsuppgifter. Vidare ska ansvaret för att se till att handlingar i dessa ärenden översätts, inte längre ligga på regeringen. Överförandet av vissa arbetsuppgifter till de behöriga myndigheterna innebär att vissa avvecklingskostnader för Centralmyndigheten kommer att uppstå.

27.3.3 Kriminalvården

Inledningsvis kan konstateras att Kriminalvården i dag har en organisation och kompetens för att handlägga ärenden inom internationell straffverkställighet. Förslagen innebär emellertid att Kriminalvården som behörig myndighet åläggs nya uppgifter inom området. Kriminalvården är i dag behörig myndighet vid överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom som innebär fängelse till en annan stat. Detta kommer gälla även fortsättningsvis, även om tillämpningen kommer att ske av ytterligare en lag på området. I förhållandet till andra medlemsstater inom EU kommer myndigheten att ha en direktkommunikation. En nyhet enligt förslagen är att Kriminalvården även ska vara behörig myndighet vid överförande till Sverige av verkställighet av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd. Detta gäller såväl enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet som enligt den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU.

Vidare innebär förslagen att Kriminalvården blir behörig myndighet vid handläggning av ärenden om överförande av verkställighet av frivårdspåföljder såväl vid överförande från som till Sverige. Vid överförande av straffverkställighet från Sverige består uppgifterna som behörig myndighet i framför allt att bedöma när ett överförande kan vara aktuellt, att fylla i det intyg som är bifogat till rambeslutet och att därefter samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten i alla de frågor som kan uppkomma beträffande överförandet. Vid överförande till Sverige ska Kriminalvården som behörig myndighet bl.a. ta emot och pröva en begäran om erkännande och verkställighet i Sverige. Det ingår däri att pröva om de förutsättningar som anges i lagen är uppfyllda och att pröva eventuella vägransgrunder. Vidare ingår att bedöma hur verkställigheten ska genomföras i Sverige i enlighet med det svenska påföljds-

systemet. Under verkställigheten kan myndigheten ha att hålla samråd med behörig myndighet i den utfärdande staten samt att vid allvarig misskötsamhet eller ny brottslighet återföra behörigheten att verkställa påföljden till den utfärdande staten.

Förslaget om överförande av verkställighet av frivårdspåföljder från Sverige innebär att de personutredningar som görs på begäran av domstol i vissa fall, när det bedöms att förutsättningar kan föreligga för ett överförande enligt lagen, behöver vara mer omfattande än i dag.

Förslagen innebär vidare att ansvaret för att se till att relevanta handlingar, i ärenden om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder och frivårdspåföljder, översätts läggs på Kriminalvården.

Förslaget innebär att Kriminalvården, liksom i dag, ska se till att den dömda transporteras till Sverige eller till en annan stat. Enligt nuvarande praxis bekostar Sverige transporten när en utomlands dömd person ska avtjäna sitt straff i Sverige och den verkställande staten bekostar transporten när en i Sverige dömd person ska avtjäna sitt straff i en annan stat. Detta torde gälla även fortsättningsvis i förhållandet till stater utanför EU. Däremot innebär rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder en nyhet på så sätt att kostnaden för transport av den dömda till den verkställande staten ska bäras av den utfärdande staten. Eftersom antalet överföranden från Sverige är större än antalet överföranden till Sverige innebär detta en ökad kostnad.

Förslagen innebär alltså att Kriminalvården åläggs nya arbetsuppgifter. Genomförandet av de två rambesluten kommer medföra en ökad ärendemängd. Detta kräver en viss omställning av Kriminalvårdens arbete. Det handlar bl.a. om organisationsfrågor, kompetens, personalförsörjning och utbildning. Dessutom kommer Kriminalvårdens framtida arbete med internationell straffverkställighet vara mer omfattande än i dag och därmed kräva fortsatta ytterligare resurser. Vi bedömer att dessa kostnadsökningar på sikt kommer att kompenseras av minskade verkställighetskostnader, se avsnitt 27.3.1.

27.3.4 Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är i dag behörig myndighet vid överförande av verkställighet av rättspsykiatrisk vård till en annan stat enligt IVL. Enligt utredningens förslag ska detta gälla även fortsättningsvis. Socialstyrelsen ska dessutom vara behörig myndighet vid överförande av verkställighet av påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare till Sverige. Handläggningen av dessa ärenden kommer dels att ske enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet, dels enligt den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU. Vid överförande av verkställighet till Sverige har Socialstyrelsen att bl.a. bedöma om förutsättningarna enligt den lag som tillämpas är uppfyllda och att bedöma eventuella vägransgrunder. I de fall myndigheten bedömer att verkställigheten kan övertas ska ärendet lämnas över till åklagare för påföljdsomvandling.

En ökning av antalet ärenden som ska handläggas av Socialstyrelsen bedöms bli marginell. Vissa omställningskostnader kan dock förutses med tanke på de nya arbetsuppgifterna. Vidare innebär förslagen att Socialstyrelsen ska se till att relevanta handlingar i ärendena översätts. Detta kommer innebära en ökad kostnad för myndigheten.³

27.3.5 Kronofogdemyndigheten

Förslagen innebär att Kronofogdemyndigheten blir behörig myndighet vid överförande av verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande till Sverige enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet. Kronofogdemyndigheten är redan i dag behörig myndighet vid överförande av verkställighet av svenska bötesstraff och beslut om förverkande till en annan stat enligt IVL. Här föreslås inte någon förändring. Vidare är myndigheten behörig myndighet enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen. Detta innebär att Kronofogdemyndigheten redan har en organisation och den kompetens som krävs för att handlägga dessa ärendetyper. Det är mycket ovanligt att en annan stat begär överförande av verk-

---

³ Här kan noteras att det finns förslag om en helt ny myndighetsstruktur som kan få betydelse för hur Socialstyrelsens organisation kommer att se ut i framtiden, SOU 2012:33.

ställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande till Sverige enligt IVL. Detta kan antas gälla även fortsättningsvis.

Det nya ansvarsområdet kan förenas med vissa begränsade omställningskostnader. Dessa kan dock antas bli marginella. De kostnader som kan uppstå för Kronofogdemyndigheten bedöms därför rymmas inom ramen för myndighetens befintliga anslag.

27.3.6 Rättsväsendet

Stockholms tingsrätt är i dag ansvarig domstol för handläggning av ärenden som enligt IVL ska handläggas vid domstol. Det handlar om ärenden om överförande av verkställighet till Sverige vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen samt i andra ärenden vid fråga om påföljdsomvandling. Dessa ärenden är mycket ovanliga. Vi föreslår ingen förändring i denna del. Utredningens förslag innebär att Stockholms tingsrätt därutöver blir behörig domstol vid överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut. Härigenom åläggs domstolen nya uppgifter. Det är svårt att förutse hur många ärenden efter överklagande som kommer att behöva handläggas årligen vid domstolen. Detta gäller särskilt i fråga om överförande av verkställighet av frivårdspåföljder. En grov uppskattning, utifrån antalet ärenden avseende överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder som handläggs i dag, är att antalet överklagade ärenden totalt för de tre lagarna årligen torde ligga runt 50–100 ärenden, se avsnitt 25.2. Den nya målgruppen ska enligt vårt förslag handläggas enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden, vilket innebär ett enklare förfaringsätt. Vi bedömer att Stockholms tingsrätts nya arbetsuppgifter enligt förslagen innebär att myndigheten behöver ytterligare resurser. Det handlar framför allt om kompetens- och utbildningsfrågor.

Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder innebär att domstolar i en större utsträckning kommer att kunna döma en utomlands bosatt person till en frivårdspåföljd i stället för ett kortare fängelsestraff. Detta innebär att domstolarna i beredningen har att bedöma om en sådan möjlighet till överförande kan vara aktuell och i så fall att beakta detta vid inhämtande av personutredning. Dessa utökade handläggningsåtgärder bedöms endast ha marginella kostnadseffekter. Vissa omställningskostnader för utbildning kan dock uppstå.

Förslagen innebär, beträffande överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, att offentligt biträde ska kunna utses i en något större omfattning än i dag, se avsnitt 14.1 och 19.1. Om det finns behov ska offentligt biträde enligt förslagen även kunna förordnas när det gäller överförande av verkställighet av frivårdspåföljder, se avsnitt 24.1. Detta innebär sammantaget med att vi förutser ett ökat antal ärenden, en ökad kostnad för offentliga biträden.

Förslagen innebär att åklagarmyndighetens roll i ärenden om internationell straffverkställighet i stort är desamma som i dag. När det gäller överförande av frivårdspåföljder kan samråd mellan åklagarmyndigheten och den behöriga myndigheten behöva ske i vissa fall, se avsnitt 22.4.1. Dessa åtgärder bedöms endast ha marginella kostnadseffekter.

27.4 Barn och internationell straffverkställighet

Bedömning: Utredningens förslag får positiva effekter på möjligheten att ta hänsyn till barns bästa.

En beskrivning av internationell straffverkställighet och barnkonventionen finns i avsnitt 5.4. Som där framgår kan barn beröras av frågor kring internationell straffverkställighet på två sätt, dels i egenskap av att barnet själv är dömd i en annan stat än där han eller hon är bosatt, dels i fall där någon av barnets föräldrar är dömd i en annan stat än där barnet bor.

När det först gäller fall där den dömda själv är barn innebär förslagen att särskild hänsyn ska tas till den dömdes ålder. Detta motsvarar i princip vad som gäller i dag. I fall där den dömda är under arton år ska åldern särskilt vägas in i prövningen av var den sociala återanpassningen kan antas ske bäst. I dessa fall har familjeanknytningen en extra stor betydelse. Vidare kan i de specifika fall där en utomlands dömd person är under 15 år särskilda humanitära hänsyn tas vid bedömningen av om ett överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd eller en frivårdspåföljd ska ske till Sverige, se avsnitt 12.3.6, 18.4.3 och 23.2.4.

När det gäller fall där en förälder till ett minderårigt barn är dömd i en annan stat innebär förslagen att särskild hänsyn ska tas till barnets bästa. Särskild hänsyn ska tas till barnets behov av kontakt

med den dömd, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas av att verkställigheten överförs. Ett ökat sådant hänsynstagande möjliggörs genom förslaget om att den behöriga myndigheten när det gäller frihetsberövande påföljder ska kunna inhämta yttrande från socialnämnden avseende den dömdes barn i Sverige, se avsnitt 11.2.2.

Vi bedömer att förslagen sammantaget innebär positiva effekter på möjligheten att i olika ärenden ta hänsyn till barnets bästa.

27.5 Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Bedömning: Utredningens förslag får positiva effekter för såväl det internationella som det nationella brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet.

Det internationella samarbetet kring överförande av straffverkställighet av frihetsberövande påföljder och frivårdspåföljder syftar framför allt till att den dömd ska avtjäna straffet där den sociala återanpassningen kan antas ske bäst. En målsättning är att härigenom minska risken för återfall i brott. Vidare ges ökade möjligheter för domstolarna att även avseende utomlands bosatta personer välja en annan påföljd än fängelse, vilket i vissa fall kan underlätta den dömdes möjligheter till återanpassning. Förslagen innebär sammantaget en ökad möjlighet att överföra straffverkställighet mellan Sverige och andra stater. Detta får anses innebära större möjligheter att motverka fortsatt brottslighet.

En utgångspunkt med förslagen är att de internationella överenskommelser som finns på området ska användas i så stor utsträckning som möjligt. Förslagen innebär enklare och mer effektiva förfaranden än de som gäller i dag. Förfarandet vid verkställighet i Sverige av utländska beslut om förverkande är helt nytt. Detta bedömer vi kan få positiva effekter för internationellt och nationellt brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete.

Del VI

Författningskommentar

28 Författningskommentar

28.1 Förslaget till lag (2014:000) om internationell straffverkställighet

Lagen ersätter lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL). De allmänna övervägandena om behovet av en ny lag finns i avsnitt 9.1.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om internationellt samarbete om straffverkställighet. Bestämmelserna avser

- verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands (2 kap.),*
- verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd (3 kap.),*
- verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter och förverkande utomlands (4 kap.),*
- verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter och förverkande (5 kap.),*
- övriga bestämmelser (6 kap.), och*
- särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen (7 kap.).*

Bestämmelsen innehåller en beskrivning av lagens innehåll och indelning.

2 § Denna lag är tillämplig i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse rörande straffverkställighet som är bindande för Sverige.

Om det finns särskilda skäl får den behöriga myndigheten besluta att lagen ska tillämpas för visst fall, utan att det föreligger en sådan överenskommelse.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde såvitt gäller ömsesidighet mellan staterna. Frågorna behandlas i avsnitt 9.3 och 10.5.

I första stycket anges ett krav på ömsesidighet för lagens tillämplighet. Bestämmelsen motsvarar i sak 1 § första och andra styckena IVL.

Bestämmelsen i andra stycket om möjlighet att tillämpa lagen trots att det inte finns någon överenskommelse mellan Sverige och den andra staten motsvarar delvis 3 § första stycket IVL. Det är den behöriga myndigheten som beslutar om lagen ska tillämpas i ett ärende där det inte finns någon överenskommelse. Bestämmelsen gäller samtliga påföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde. Vid prövningen av särskilda skäl har den dömdes anknytning till respektive stat stor betydelse och en helhetsbedömning får göras av olika faktorer som rör anknytningen. Härvid får faktorer avseende den dömden som medborgarskap, längden av hemvisttid i respektive stat, eventuellt uppehållstillstånd och arten av detta, eventuellt utvisningsbeslut, familjeförhållanden och då särskilt om det finns minderåriga barn i någon av staterna, arbetsförhållanden samt eventuell förekomst i belastningsregistret, betydelse. Vid prövningen finns skäl att även väga in påföljdens svårhetsgrad och längd samt hur mycket av verkställighetstiden som återstår när verkställigheten påbörjats i domlandet. När det gäller böter och förverkande får frågan om det finns särskilda skäl avgöras utifrån en bedömning om det gynnar en effektiv brottsbekämpning.

3 § Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller genom lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

I lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall.

Paragrafen anger lagens geografiska tillämpningsområde. Bestämelsen behandlas i avsnitt 9.2.

Av *första stycket första ledet*, som motsvarar nuvarande 42 § IVL, framgår att lagen inte gäller för det samarbete mellan de nordiska staterna som för svensk del framgår i den nordiska verkställighetslagen. Av *andra ledet* framgår att lagen inte heller gäller samarbetet om verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen som för svensk del framgår i den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Eftersom den nordiska verkställighetslagen inte är tillämplig på annan frihetsberövande påföljd än fängelse, kommer fråga om verkställighet av t.ex. överlämnande till rättspsykiatrisk vård omfattas av den här behandlade lagen när det gäller förhållandet mellan Sverige respektive Norge och Island. Däremot kommer lagen (2014:00) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen i dessa fall tillämpas gentemot Danmark och Finland.

I *andra stycket*, som motsvarar 1 § tredje stycket IVL, finns en upplysning om lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och i *tredje stycket*, som motsvarar 1 § fjärde stycket IVL, finns en upplysning om lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.

Definition av en svensk brottmålsdom

4 § *Med en svensk brottmålsdom avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom eller beslut, som innebär*

- 1. fängelse,*
- 2. överlämnande till rättspsykiatrisk vård,*
- 3. sluten ungdomsvård,*
- 4. böter, eller*
- 5. förverkande.*

Med en svensk brottmålsdom avses i denna lag även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot.

I paragrafen finns en definition av vad som i den nya lagen avses med en svensk brottmålsdom. Definitionen motsvarar delvis definitionen i 1 § andra stycket IVL. Den allmänna motiveringen till

bestämmelsen finns i avsnitt 9.4.2 och avseende böter och förverkande i avsnitt 13.2.1.

Tillämpningsområdet omfattar domstolsavgöranden samt godkända strafförelägganden och förelägganden av ordningsbot. I bestämmelsen räknas upp vilka påföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde. Det är avseende frihetsberövande påföljder fråga om fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. Vidare omfattas böter och förverkande. Dessa begrepp får tolkas utifrån den aktuella överenskommelse som tillämpas.

Definition av en utländsk brottmålsdom

5 § Med en utländsk brottmålsdom avses i denna lag en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som meddelats av domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande. Vidare avses beslut om böter eller förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande eller efter ett förfarande som i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige likställs med ett straffrättsligt förfarande.

I paragrafen finns en definition av vad som i den nya lagen avses med en utländsk brottmålsdom. Definitionen motsvarar i sak vad som gäller enligt IVL. Den allmänna motiveringen till bestämmelsen finns i avsnitt 9.4.3.

I förhållande till lydelsen i nuvarande lagstiftning har ett förtydligande gjorts på så sätt att det framgår att vissa administrativa beslut, som i en överenskommelse likställts med brott mot strafflag, omfattas. Detta gäller sådana särskilda förfaranden som omfattas av brottmålsdomskonventionen enligt bilaga II och som kan överklagas till domstol.

Definition av en utländsk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

6 § Med en utländsk utevarodom avses i denna lag vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ett avgörande enligt 5 § som meddelats utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

I paragrafen finns en definition av vad som vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen avses med en utländsk utevarodom. Definitionen motsvarar 4 § andra stycket IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.4.4.

Behöriga myndigheter

7 § Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands och om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige.

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård, eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård,

2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård, och

3. Kronofogdemyndigheten vid böter och förverkande.

I paragrafen anges att Kriminalvården är behörig myndighet att pröva frågor om en svensk brottmålsdom om fängelse och sluten ungdomsvård ska verkställas utomlands samt om en utländsk brottmålsdom, när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, ska verkställas i Sverige. Vidare anges att Socialstyrelsen är behörig myndighet att pröva frågor om en svensk brottmålsdom om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska verkställas utomlands samt om en utländsk brottmålsdom, som kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård, ska verkställas i Sverige. Slutligen anges att Kronofogdemyndigheten är behörig myndighet att pröva frågor om en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande ska verkställas utomlands eller om en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande ska verkställas i Sverige. När det gäller verkställighet utomlands av en svensk brottmålsdom motsvarar bestämmelsen delvis 26 § första stycket IVL. De behöriga myndigheterna vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom är en nyhet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.2.1 och 10.3.3.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag och tillkännagivanden

8 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag och tillkännager de internationella överenskommelser som avses i denna lag.

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer att meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan t.ex. röra sig om bestämmelser avseende formkrav, samråd och underrättelser. Vidare ska regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer i tillkännagivande redovisa de olika internationella överenskommelser som avses i lagen.

2 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands*Allmänna förutsättningar**Anknytningskrav*

1 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om

1. den dömden är medborgare eller är bosatt i den andra staten, och
2. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Annat anknytningskrav än vad som framgår enligt första stycket 1 gäller om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I paragrafen framgår vilken anknytning den dömden ska ha till en annan stat för att en svensk brottmålsdom, för svenskt vidkommande, ska få verkställas i den staten. Bestämmelsen motsvaras delvis av 26 § första stycket med hänvisning till 5 § andra stycket 3 och 34 a § första stycket med hänvisning till 25 a § första stycket 1 IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.2.

Enligt första stycket punkten 1 krävs att den dömden är medborgare eller är bosatt i den andra staten. Bosättningen i den andra staten ska ha viss stadigvarande karaktär för att kravet ska vara uppfyllt. Faktorer som bör vägas in vid prövningen är var den dömden är folkbokförd och om han eller hon har tillstånd att uppehålla sig i den andra staten. Vidare bör den dömdes egna uppgifter vägas in tillsammans med omständigheter som om den dömden har en bostad i den andra staten samt arbets- och familjeförhållanden där. Om

den dömde även har anknytning till en tredje stat genom bosättning bör ett överförande dit i och för sig vara möjligt. Det skulle kunna komma i fråga om den dömde t.ex. av politiska skäl inte kan överföras till hemlandet, anknytningen är starkare till den tredje staten än till Sverige och den tredje staten är beredd att överta verkställigheten.

I *punkten 2* framgår att det även krävs att den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av att verkställigheten överförs till den andra staten. Detta krav gäller i praktiken även i dag och uttrycker det grundläggande syftet med det internationella samarbetet rörande överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder. Prövningen av kravet bör ske genom en anknytningsbedömning till respektive stat. Här kan faktorer som medborgarskap, bosättningsstid i olika stater, nuvarande bostads-, familje- och arbetsförhållanden och eventuella uppehållstillstånd i de olika staterna, ha relevans. När det gäller den dömdes familjeband ska särskild hänsyn tas till om det i någon av staterna finns minderåriga barn. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. Särskild relevans bör läggas vid om den dömde har ett utvisningsbeslut eftersom detta kan påverka den sociala situationen vid en framtida frigivning. Vidare ska i bedömningen beaktas den dömdes egen inställning i frågan.

Av *andra stycket* framgår att andra anknytningskrav kan bli gällande om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Detta gäller för närvarande vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen, som även möjliggör överförande utan att den dömde har medborgarskap eller hemvist i den andra staten, Sveriges avtal med Thailand, som kräver medborgarskap, och Sveriges avtal med Kuba, som kräver medborgarskap och hemvist.

Den verkställande statens medgivande

2 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om behörig myndighet i den verkställande staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I paragrafen anges ett krav på den verkställande statens medgivande samt undantag från kravet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.3.

Kravet på den verkställande statens medgivande framgår i *första stycket*. Detta krav gäller i praktiken även i dag, även om det inte är uttryckt i författningstext. Kravet grundar sig på utformningen av överförandekonventionen och de flesta övriga överenskommelser och innebär att båda staterna ska samtycka till ett överförande för att det ska bli aktuellt. Den verkställande staten behöver inte motivera varför ett medgivande inte lämnas.

I *andra stycket* finns ett undantag från kravet på den verkställande statens medgivande. Detta grundar sig på brottmålsdomskonventionen som är tvingande till sin utformning. Detta innebär att den verkställande staten inte kan neka ett överförande av verkställighet om samtliga förutsättningar som anges i konventionen är uppfyllda.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § *En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs dit.*

Samtycke enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Av paragrafen följer att det som huvudregel krävs att den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs till en annan stat, men att det i vissa fall finns undantag från kravet. Bestämmelsen motsvaras i sak av 34 a § första stycket med hänvisning till 25 a § första och andra styckena IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.4.

I *första stycket* framgår huvudregeln om krav på den dömdes samtycke.

Av *andra stycket* följer att den dömdes samtycke inte krävs om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande. Krav på den dömdes samtycke gäller inte vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Vidare finns undantagsfall vid tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet (flyktfallet och utvisningsfallet) eller Schengenkonventionen (flyktfallet). Undantagen gäller om den dömden genom att fly till den andra staten försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden (flyktfallet) eller om det till följd av domen finns ett

beslut om att den dömde ska utvisas efter att han eller hon försatts på fri fot (utvisningsfallet).

4 § Den dömde ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömde ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om överförande har vunnit laga kraft.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.4.

Paragrafen behandlar i *första stycket* en skyldighet att tillfråga den dömde om samtycke och inställning samt en upplysnings-skyldighet om innebörden av att samtycke lämnas. Denna skyldighet gäller även om samtycke i och för sig inte behövs i det enskilda fallet. Skyldigheten avser dömda där ett ärende om överförande av verkställigheten initierats och ska inte sammanblandas med den generella skyldigheten att upplysa dömda om möjligheten att överföra verkställighet. Den dömde ska även informeras om att ett samtycke om överförande även kan innebära ett avstående från skydd enligt specialitetsprincipen. Om den dömde redan befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den dömde hörs där.

Fram till dess den behöriga myndighetens slutliga beslut vunnit laga kraft kan, enligt *andra stycket*, samtycket återkallas. I den mån återkallelse och överklagande skett har den behöriga myndigheten att enligt förvaltningslagen bedöma om beslutet ska omprövas eller överlämnas till tingsrätt.

De närmare formerna för upptagande av samtycke och återtagande därav regleras i förordning.

Övriga förutsättningar

5 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om

- 1. domen har vunnit laga kraft,*
- 2. den dömde befinner sig i Sverige eller i den andra staten, och*
- 3. det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.*

Paragrafen behandlar övriga förutsättningar som ska vara uppfyllda för ett överförande av verkställigheten av en svensk brottmålsdom till en annan stat. Bestämmelsen motsvaras delvis av 26 § första stycket med hänvisning till 5 § andra stycket 1 samt 34 a § första stycket med hänvisning till 25 a § första stycket 4 IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.5.

I *punkten 1* framgår ett krav på att den svenska brottmålsdomen ska ha vunnit laga kraft. Kravet motsvaras exempelvis av artikel 1 a) i brottmålsdomskonventionen och artikel 3.1 b) i överförandekonventionen.

Enligt *punkten 2* krävs att den dömde befinner sig i Sverige eller i den andra staten.

I *punkten 3* framgår att det ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna eller att särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs till den andra staten. Vid prövning om det föreligger särskilda skäl ska framför allt beaktas humanitära skäl. Det kan även vara aktuellt att tillämpa särskilda skäl av kriminalpolitiska skäl, t.ex. när den dömde återvänt till hemlandet utan att han eller hon påbörjat verkställigheten av ett kortare straff än sex månader.

Lämplighetsbedömning

6 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Paragrafen anger ett krav på att ett överförande av verkställighet till en annan stat ska vara lämpligt. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.6. Även enligt nuvarande tillämpning av IVL tas i praxis hänsyn till omständigheter som kan göra att ett överförande i ett enskilt fall inte anses lämpligt. Bestämmelsen innebär därför inte någon nyhet i sak.

Lämpligheten av ett överförande av verkställigheten kan exempelvis ifrågasättas i fall där den behöriga myndigheten fått information från den andra staten om att en anpassning kommer att ske av den svenska frihetsberövande påföljden och denna anpassning innebär en väsentlig avvikelse, se närmare härom i allmänmotiveringen.

I fall där det finns omständigheter som medför att lämpligheten av ett överförande kan ifrågasättas ska dessa vägas mot eventuella humanitära skäl, skyddsskäl för den dömde eller liknande intressen

i det enskilda fallet som talar för att verkställigheten ändå överförs. Frågan om ett överförande är lämpligt måste alltså besvaras utifrån en helhetsbedömning av samtliga faktorer i ärendet. Ett överförande av verkställigheten får emellertid aldrig ske om förhållandena är sådana att det enligt utlänningslagen (2005:719) föreligger hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten eller om ett överförande skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser, t.ex. Europakonventionen.

Hur förfarandet inleds

7 § En svensk framställning om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till en annan stat får göras av den behöriga myndigheten.

En framställning från en annan stat om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till den staten får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I paragrafen anges hur ett förfarande enligt lagen inleds. Bestämmelsen motsvaras delvis av 26 § första stycket och 34 a § första och andra styckena IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.3.

I *första stycket* framgår att Kriminalvården och Socialstyrelsen får göra en svensk framställning om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till en annan stat.

Enligt *andra stycket* får i fall där det framgår av en internationell överenskommelse även en utländsk behörig myndighet göra en framställning om överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom till den staten. Detta är i dag möjligt enligt artikel 2.3 i överförandekonventionen samt enligt avtalen med Thailand och Kuba.

Begäran om tvångsmedel

8 § Om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige och den dömden befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den andra staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den andra statens beslut om överförande av verkställigheten.

Paragrafen anger en möjlighet för den behöriga myndigheten att i vissa fall begära provisoriska tvångsåtgärder i den andra staten. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 2.2 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen, behandlas i avsnitt 11.4.

Den behöriga myndighetens prövning och beslut

9 § Den behöriga myndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat.

I paragrafen anges att det är den behöriga myndigheten, dvs. Kriminalvården eller Socialstyrelsen, som i ett ärende ska pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda och besluta om verkställigheten ska överföras till en annan stat. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.5.

Innan den behöriga myndigheten kan fatta ett slutligt beslut i ärendet ska viss handläggning ske. Det handlar, när initiativet kommer från svenskt håll, om att enligt 7 § göra en framställning till den andra staten. Härigenom och genom eventuellt ytterligare samråd får den behöriga myndigheten underlag för att fatta ett slutligt beslut. Den behöriga myndigheten ska dels pröva om det finns en internationell överenskommelse som kan tillämpas gentemot den andra staten eller om det föreligger särskilda skäl för att ändå tillämpa lagen, dels pröva om de förutsättningar som anges i 1–6 §§ är uppfyllda. Det kan här vara aktuellt att kontrollera vilka undantagsbestämmelser som kan bli tillämpliga enligt den överenskommelse som används. För Kriminalvårdens och Socialstyrelsens handläggning gäller bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223). Ett slutligt beslut enligt denna paragraf kan överklagas enligt 6 kap. 4 §.

Återkallelse av en framställning

10 § Den behöriga myndigheten får återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den andra staten.

Paragrafen behandlar återkallelse på grund av ändrade förutsättningar. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.6.1.

Bestämmelsen tydliggör att den behöriga myndigheten har möjlighet att återkalla en framställning om det efter ytterligare information i ärendet visar sig att förutsättningarna enligt lagen inte är uppfyllda. Om sådan information framkommer innan den behöriga myndigheten fattat ett slutligt beslut bör beslutet om återkallelse ske tillsammans med beslutet om att överförande av verkställighet inte ska ske. Ett beslut om återkallelse kan överklagas enligt 6 kap. 4 §.

11 § Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat om påföljden som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Paragrafen avser återkallelse när påföljden bortfallit. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.6.2.

Av bestämmelsen följer att en framställning i vissa fall ska återkallas utan dröjsmål. Detta avser fall där påföljden bortfallit på grund av preskription enligt svensk lag, där nåd eller amnesti beviljats eller en omprövning av domen skett som innebär att påföljden inte längre ska verkställas. Ett beslut om återkallelse enligt denna bestämmelse kan inte överklagas.

Fortsatt verkställighet i Sverige

12 § När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom har sänts till en annan stat, får verkställigheten av den påföljd som avses med framställningen påbörjas i Sverige endast om den dömden är häktad.

Påföljden får verkställas i Sverige, om den behöriga myndigheten har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt verkställighet i Sverige. Bestämmelsen, som i sak motsvaras av 29 § och 34 a § fjärde stycket med hänvisning till 29 § IVL, behandlas i avsnitt 11.7.

I första stycket anges att verkställighet av en frihetsberövande påföljd inte får påbörjas när en framställning sänts till en annan stat. Detta gäller dock inte om den dömden är häktad. Bestämmelsen

innebär också att i de fall verkställigheten redan har påbörjats när framställningen sänds så får den fortsätta.

Enligt *andra stycket* får verkställigheten påbörjas eller fortsätta i Sverige i vissa fall. Detta gäller när Kriminalvården eller Socialstyrelsen har återkallat en framställning. I fall där återkallelse skett på grund av att påföljden bortfallit ska naturligtvis inte någon verkställighet ske i Sverige. Påföljden kan vidare verkställas i Sverige om den andra staten avslår framställningen. Detta gäller även om den andra staten meddelar att verkställigheten inte kan äga rum där. Detta kan t.ex. bero på att den dömde avvikit från verkställigheten. Även en avsägelse från den andra staten får anses ingå häri.

Överförande av den dömde

13 § Om den dömde befinner sig i Sverige när beslutet om överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom till en annan stat vunnit laga kraft ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Paragrafen avser överförande av den dömde till den andra staten. Bestämmelsen motsvaras delvis i sak av 33 § första stycket IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.8.

Bestämmelsen innebär att den dömde så snart det är möjligt efter att det slutliga beslutet om överförande vunnit laga kraft ska överföras till den andra staten. Detta förutsätter att den dömde befinner sig i Sverige, antingen frihetsberövad eller på fri fot. Bestämmelser om transport finns i 6 kap. 9 §.

Specialitetsprincipen

14 § Om någon har överförts till den verkställande staten enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till Sverige enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet, ska regeringen pröva framställningen.

Tillstånd får endast ges om utlämning för brottet lagligen kunnat ske eller om hinder mot utlämning förelegat endast på grund av straffets längd.

Framgår det av handlingarna i ärendet att tillstånd inte lagligen kan lämnas, ska framställningen omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av

Högsta domstolen, om inte den som avses med framställningen har samtyckt till denna. Finner Högsta domstolen att det föreligger hinder, får tillstånd inte lämnas av regeringen.

Paragrafen avser tillstånd till den verkställande staten för avsteg från det skydd som ges enligt specialitetsprincipen. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 34 § IVL, behandlas i avsnitt 11.9.

Av *första stycket* framgår att det är regeringen som prövar en framställning från den verkställande staten om att det annars gällande skyddet enligt specialitetsprincipen inte ska gälla. En sådan framställning kan i dagsläget göras enligt artikel 9 a) i brottmålsdomskonventionen och enligt artikel 3.4 a) i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen.

Av *andra stycket* följer att tillstånd ska ges om det skulle funnits förutsättningar för utlämning. Tillstånd ska också ges om det endast förelegat hinder mot utlämning på grund av straffets längd. Det finns inte längre någon hänvisning till överlämnande eftersom förhållandet mellan medlemsstaterna inom EU i stället regleras i den föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Tredje stycket motsvaras helt av 34 § andra stycket IVL.

3 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige om

- 1. den dömda är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige, och*
- 2. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit.*

Verkställighet enligt första stycket får även ske i andra fall om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I paragrafen framgår vilken anknytning den dömda ska ha till Sverige för att en utländsk brottmålsdom ska få verkställas i Sverige. Bestämmelsen motsvaras delvis av 5 § andra stycket 3 och 25 a § första stycket 1 IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.2.1.

Enligt *första stycket punkten 1* krävs att den dömda är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige. Bosättningen i Sverige ska vara av stadigvarande karaktär. Faktorer som kan ha betydelse vid prövning av bosättningskravet är var den dömda är folkbokförd samt om han eller hon har uppehållstillstånd i Sverige. Den dömdes egna uppgifter om bosättningen bör bedömas tillsammans med faktorer som om han eller hon har bostad i Sverige samt arbets- och familjeförhållanden här.

Av *punkten 2* framgår att det dessutom krävs att ett överförande av verkställigheten till Sverige kan antas underlätta den dömdes sociala återanpassning. Detta krav gäller i praktiken även i dag och uttrycker det huvudsakliga syftet kring internationellt samarbete om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder. Vid bedömningen av kravet får anknytningen till respektive stat beaktas. Här kan faktorer som medborgarskap, bosättningsstid i olika stater, uppehållstillstånd samt nuvarande bostads-, familje- och arbetsförhållanden ha relevans. När det gäller den dömdes familjeband ska särskild hänsyn tas till om det i någon av staterna finns minderåriga barn. När det gäller utländska medborgare får även beaktas vilken typ av uppehållstillstånd han eller hon har i Sverige. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. Ett överförande till Sverige ska inte vara uteslutet på den grunden att den dömda även har anknytning till ytterligare en annan stat än domlandet.

I *andra stycket* anges att även annan anknytning kan gälla om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Detta gäller för närvarande vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Enligt denna konvention är det tillräckligt att den dömda är bosatt i den verkställande staten. Alternativt gäller att ett överförande kan antas förbättra möjligheterna till den dömdes återanpassning, om verkställighet kan ske i samband med verkställighet av annan frihetsberövande påföljd eller om Sverige är den dömdes ursprungliga hemland.

Den dömdes samtycke

2 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige endast om den dömda har samtyckt till att verkställigheten överförs hit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Av paragrafen följer att det som huvudregel krävs att den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige, men att det i vissa fall finns undantag från kravet. Bestämmelsen, som i sak delvis motsvaras av 25 a § första och andra styckena och 25 b § IVL, behandlas i avsnitt 12.2.2.

I *första stycket* anges huvudregeln om krav på den dömdes samtycke.

Av *andra stycket* följer att den dömdes samtycke inte krävs om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Krav på den dömdes samtycke gäller inte vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Vidare gäller inte kravet vid tillämpning av överförandekonventionen tillsammans med tilläggsprotokollet (flyktfallet och utvisningsfallet) eller Schengenkonventionen (flyktfallet). Flyktfallet avser om den dömde genom att fly till Sverige försöker att helt eller delvis undandra sig verkställighet av påföljden. Utvisningsfallet avser om det till följd av domen finns ett beslut om att den dömde ska utvisas från den stat som meddelat domen eller annars inte får vistas i den staten efter att han eller hon försatts på fri fot.

Övriga förutsättningar

3 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige endast om

- 1. domen har vunnit laga kraft,*
- 2. påföljden får verkställas i den stat där domen har meddelats,*
- 3. den dömde befinner sig i Sverige eller i den stat där domen har meddelats, och*

4. den tid av påföljden som återstod att avtjäna när framställningen om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Om svensk behörig myndighet hos annan stat har gjort en framställning om att verkställigheten ska ske i Sverige krävs även att den andra staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs hit.

Paragrafen behandlar övriga förutsättningar som ska vara uppfyllda för att ett överförande av verkställigheten av en utländsk brottmålsdom till Sverige ska kunna ske. Bestämmelsen motsvaras delvis av 5 § andra stycket 1 och 25 a § första stycket 4 IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.2.3.

I *första stycket punkten 1* framgår ett krav på att den utländska brottmålsdomen ska ha vunnit laga kraft. Kravet motsvaras bl.a. av artikel 1 a) i brottmålsdomskonventionen och artikel 3.1 b) i överförandekonventionen.

Enligt *punkten 2* ska påföljden vara verkställbar i domslandet. Detta motsvaras av artikel 3.1 i brottmålsdomskonventionen. Enligt artikel 16 i konventionen ska domslandet i samband med framställningen intyga att påföljden är verkställbar. Det normala torde dock vara att det av handlingarna i ärendet framgår om domen är verkställbar eller inte.

I *punkten 3* anges ett krav på att den dömde befinner sig i Sverige eller i den andra staten. Det kan konstateras att den dömde i praktiken i de flesta fall befinner sig i domslandet där han eller hon är frihetsberövad.

I *punkten 4* framgår att det som huvudregel ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna. Detta motsvaras av artikel 3.1 c) i överförandekonventionen. Om det är möjligt ska vid bedömningen beaktas tidigaste dag för villkorlig frigivning i domslandet. Verkställigheten kan överföras till Sverige även om det inte återstår sex månader om det finns särskilda skäl. Vid prövning av om det föreligger särskilda skäl ska framför allt beaktas humanitära skäl. Det kan även vara aktuellt att beakta kriminalpolitiska skäl när t.ex. den dömde redan återvänt till Sverige eller när verkställigheten av en kortare påföljd ännu inte påbörjats och den dömde inte har någon anknytning till domslandet.

Andra stycket avser fall där ärendet initierats av en behörig myndighet i Sverige. Detta är möjligt enligt t.ex. överförandekonventionen. I sådana fall krävs att den andra staten har lämnat sitt medgivande till överförandet av verkställigheten.

Hinder mot verkställighet

4 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

- 1. verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet,*
- 2. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag,*
- 3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,*

4. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i en annan stat meddelats dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

5. gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott,

6. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

7. en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit, eller

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd skjuts upp, ha samma verkan här i landet.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet enligt första stycket får en utländsk brottmålsdom verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

I paragrafen anges i åtta punkter ett antal vägransgrunder som innebär att en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås. Bestämmelsen motsvaras delvis av 5 och 6 §§ IVL. Vägransgrunderna behandlas närmare i avsnitt 12.3.2 (ordre public), 12.3.3 (dubbel straffbarhet), 12.3.4 (ne bis in idem), 12.3.5 (politiskt eller militärt brott), 12.3.6 (den dömdes ålder), 12.3.7 (preskription) och 12.3.8 (immunitet). Vägransgrunderna är som huvudregel obligatoriska. Bestämmelsen innebär dock en möjlighet att verkställa en utländsk brottmålsdom i Sverige trots förekomsten av en vägransgrund på grund av humanitära skäl, se avsnitt 12.3.1. I avsnitt 12.3.9 och 12.3.10 beskrivs också vissa andra situationer som alltid ska leda till att verkställighet ska vägras, t.ex. om verkställighet skulle strida mot en bestämmelse i grundlag eller mot de grundläggande rättsprinciper som läggs fast i Europakonventionen eller dess tilläggsprotokoll.

Enligt första stycket punkten 1 ska en framställning avslås om verkställighet här skulle vara oförenligt med grundläggande principer för den svenska rättsordningen (*ordre public*). Bestämmelsen motsvaras av artikel 6 a) i brottmålsdomskonventionen.

I punkten 2 uppställs ett krav på dubbel straffbarhet som innebär att det finns hinder mot verkställighet i Sverige om gärningen som den aktuella påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag. Bestämmelsen motsvaras delvis av artikel 4.1 i brottmålsdoms-

konventionen, artikel 3.1 e) i överförandekonventionen, artikel 3.1 e) i Sveriges avtal med Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder och artikel 3.1 i Sveriges avtal med Thailand om samarbete rörande verkställighet av straffrättsliga påföljder.

Förbudet mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*) regleras i *tredje punkten* avseende verkan av en svensk dom och i *fyjärde punkten* avseende verkan av dom i en annan stat. Bestämmelsen bygger på artikel 7 i brottmålsdomskonventionen och motsvarar 5 § andra stycket 6 och 7 IVL. Om den gärning som ligger till grund för domen redan omfattas av en dom i Sverige eller av ett utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts ska verkställighet av den utländska brottmålsdomen vägras. Detta gäller även om det i Sverige meddelats beslut om nåd eller amnesti eftersom ett sådant beslut förutsätter att en dom eller ett motsvarande rättsligt avgörande föreligger. I fall där samma gärning som ligger till grund för domen även har prövats i en dom, som har vunnit laga kraft, som meddelats i en annan stat, får verkställighet vägras om domen i den andra staten enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken skulle ha utgjort hinder mot lagföring i Sverige. Genom att bestämmelsen inte är begränsad till dom i en tredje stat omfattas även den situationen att det finns två konkurrerande domar i den stat som gjort en framställning till Sverige.

I *punkten 5* anges att avslag ska meddelas om domen avser ett politiskt eller militärt brott. Bestämmelsen motsvaras av artikel 6 b) i brottmålsdomskonventionen.

Av *punkten 6* följer att det föreligger hinder mot verkställighet i Sverige om den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år. Bestämmelsen motsvaras av artikel 6 k) i brottmålsdomskonventionen.

Enligt *punkten 7* ska verkställighet vägras om påföljden i den utländska domen är preskriberad enligt svenska regler om påföljds-preskription. Bestämmelsen motsvaras av artikel 6 l) i brottmålsdomskonventionen. Bestämmelsen omfattar inte svenska regler om åtalspreskription.

I *punkten 8* slås fast att verkställighet i Sverige inte får ske mot personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige. Detta gäller t.ex. främmande statsöverhuvuden och personer som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Även svenska medborgare kan i varierande utsträckning omfattas av immunitet, t.ex. statschefen, riksdagens talman, riksdagens leda-

möter och statsråden. Bestämmelsen motsvaras delvis av artikel 6 d) i brottmålsdomskonventionen.

Enligt *andra stycket* ska en preskriptionsavbrytande åtgärd i domslandet, vid tillämpning av första stycket 7, ha samma verkan i Sverige som i den andra staten. Detta kan alltså bli aktuellt vid en undersökning av om påföljdspreskription inträtt enligt svensk lag. Hänsyn bör då tas till information från den andra staten om eventuella åtgärder som vidtagits där. Bestämmelsen motsvaras av artikel 8 i brottmålsdomskonventionen.

I *tredje stycket* anges att verkställighet får ske i Sverige även om det föreligger hinder enligt någon av grunderna i första stycket om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för detta. Bestämmelsen avser fall där den dömden önskar att verkställigheten överförs till Sverige och det föreligger humanitära skäl. Det kan t.ex. vara fråga om en mycket ung lagöverträdare, fall av sjukdom eller när en person är dömd till ett mycket långt straff i ett land där fängelseförhållandena är dåliga. Hur stark anknytning den dömden har till Sverige får här stor betydelse. I vilken omfattning det finns möjlighet att beakta humanitära skäl beror vidare på vilken vägransgrund som är aktuell sammantaget med omständigheterna i det enskilda fallet. När det t.ex. gäller en person som är under femton år bör utrymmet vara relativt stort. I fall där kravet på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt beror utrymmet bl.a. på vad den utländska kriminaliseringen avser.

5 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får avslås om verkställighet i annat hänseende än som nämns i 4 § skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

I paragrafen anges en fakultativ vägransgrund. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.3.11.

Bestämmelsen möjliggör för den behöriga myndigheten att avslå en framställning på någon annan grund än de som uttryckligen framgår i lagen och som gäller enligt den överenskommelse som ligger till grund för framställningen.

Delvis verkställighet

6 § I fall där den utländska brottmålsdomen avser två eller flera brott och det enligt 4 eller 5 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en framställning bifallas avseende övriga brott om det i domen eller framställningen framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Paragrafen innebär en möjlighet till delvis verkställighet avseende en utländsk dom som avser två eller flera brott och där det föreligger hinder avseende något eller några av brotten. En förutsättning är att domslandet kan ange vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott. Vidare ska naturligtvis den andra staten lämna sitt medgivande till en delvis verkställighet. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 4.2 och artikel 6 i brottmålsdomskonventionen, och som motsvaras av 7 § IVL, behandlas i avsnitt 12.3.12.

Hur förfarandet inleds

7 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

En svensk framställning hos en annan stat om verkställighet här i landet görs av den behöriga myndigheten.

I paragrafen anges hur förfarandet enligt kapitlet inleds. Bestämmelsen, som i sak motsvaras av 5 § första stycket och 25 a § tredje stycket IVL, behandlas i avsnitt 12.4.

Av *första stycket* framgår att det är den utländska myndighet som framgår av den aktuella internationella överenskommelsen som är behörig att ge in en framställning till Sverige. Av 6 kap. 2 § andra stycket om kommunikationsvägar följer att en framställning som huvudregel ges in till Justitiedepartementet som vidarebefordrar denna till behörig myndighet i Sverige.

Enligt *andra stycket* görs en svensk framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom i Sverige av Kriminalvården eller Socialstyrelsen. Detta gäller endast om det är möjligt enligt den internationella överenskommelse som framställningen avser, t.ex. överförandekonventionen. Av 6 kap. 2 § första stycket om kommu-

nikationsvägar följer att en sådan framställning vidarebefordras av Justitiedepartementet till den andra staten.

8 § Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande av verkställigheten till Sverige, ska den svenska behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

I paragrafen ges en möjlighet till komplettering om framställningen är bristfällig. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.4.

Kriminalvården eller Socialstyrelsen ska enligt bestämmelsen ge behörig myndighet i den andra staten möjlighet att komma in med komplettering, om framställningen har sådana brister att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för myndighetens prövning. Brister kan t.ex. bestå i att samtliga relevanta handlingar inte är bifogade eller att handlingarna inte är översatta till ett språk som godtas enligt förordningen. Den behöriga myndigheten ska ange inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn får här tas till bl.a. karaktären av kompletteringen samt tid för översättning och postgång.

9 § En framställning om att verkställigheten av en utländsk brottmålsdom överförs till Sverige, får avslås om framställningen, trots att behörig myndighet i den andra staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande.

Paragrafen avser en avslagsmöjlighet på grund av en bristfällig framställning. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.4.

Om bristerna i framställningen kvarstår, trots att den andra staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, får Kriminalvården eller Socialstyrelsen avslå framställningen. Ett avslag bör meddelas först när bristerna är av sådant slag att framställningen jämte bifogade handlingar inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. Mindre brister bör inte föranleda avslag.

Tvångsmedel

10 § I fall där den dömden befinner sig i Sverige och det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får, på begäran av en behörig myndighet i den andra staten, han eller hon häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Det som där sägs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 6 kap. 1 §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 21 a §, 22 § första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning ska, om den dömden begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

11 § Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömden enligt 10 § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 6 kap. 1 §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första stycket 2 och andra stycket och 9 §.

12 § Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten ska häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömden anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten ska också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömden har varit berövd friheten här i landet med stöd av 10 § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömden skulle ha varit berövd friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

I 10–12 §§ finns bestämmelser om tvångsmedel. Dessa motsvaras av 25 c–e §§ IVL som infördes i samband genomförandet av artikel 2.2. i tilläggsprotokollet och artikel 68 i Schengenkonventionen. Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 12.5.

Beslut om verkställighet

13 § Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt denna lag.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om

- 1. påföljdens art och längd,*
- 2. föreskrifter som meddelas med stöd av 14 § 1,*
- 3. beslut om överlämnande för påföljdsomvandling som meddelas med stöd av 14 § 2, och*
- 4. den tid som den dömda i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.*

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.6.

Av *första stycket* följer att Kriminalvården eller Socialstyrelsen prövar och beslutar om verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska överföras till Sverige. Vid prövningen ingår att bedöma om de allmänna förutsättningar som anges i 1–3 §§ är uppfyllda samt om det finns något hinder mot verkställighet enligt 4 eller 5 §. För myndigheternas handläggning gäller förvaltningslagen (1986:223). Härav följer bl.a. att beslutet ska innehålla uppgift om skälen för beslutet och hur det överklagas. Myndighetens beslut är enligt 6 kap. 4 § överklagbart.

I *andra stycket* anges att ett beslut som innebär överförande av verkställigheten av den utländska brottmålsdomen ska innehålla vissa ytterligare uppgifter, dvs. utöver vad som framgår av förvaltningslagen. Enligt *punkten 1* ska påföljdens art och längd framgå. Härmed avses ett angivande av den påföljd som dömts ut i den utländska brottmålsdomen.

Enligt *punkten 2* ska det anges om den behöriga myndigheten meddelar sådana föreskrifter enligt 14 § 1 som behövs för att domen ska kunna verkställas i Sverige. Det kan t.ex. avse att en frihetsberövande påföljd som dömts ut avseende en ung person ska verkställas som slutna ungdomsvård.

Av *punkten 3* följer att uppgift i förekommande fall ska finnas om att den behöriga myndigheten beslutar att den utländska påföljden ska ersättas med en svensk påföljd, s.k. påföljdsomvandling enligt 14 § 2. Detta torde i huvudsak vara fallet när det är fråga om en utländsk frihetsberövande påföljd gällande en psykiskt störd lagöverträdare.

I *punkten 4* anges att det ska finnas uppgift om den tid som den dömde redan varit frihetsberövad med anledning av domen. Det är dels fråga om avtjänande eller annat frihetsberövande som skett i den andra staten, dels tid som den dömde varit frihetsberövad i Sverige. Det är endast fråga om en upplysning om tiden för frihetsberövanden och avser inte något strafftidsbeslut.

Anpassning av den utländska påföljden

14 § Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten

- 1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller*
- 2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas.*

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

I paragrafen anges en möjlighet för den behöriga myndigheten att anpassa påföljden genom att själv meddela föreskrifter eller att överlämna åt åklagarmyndigheten att göra framställning hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling). Bestämelsen, som motsvaras i sak av 25 g § första stycket IVL, behandlas i avsnitt 12.7. Se även avsnitt 25 gällande behörig domstol.

Möjligheten att anpassa den utländska påföljden ska endast användas i undantagsfall. Utgångspunkten är alltså att Sverige som verkställande stat som huvudregel ska vara bunden av påföljdens art och längd såsom den fastställts i domslandet. Detta motsvaras av artikel 10.1 i överförandekonventionen. Närmare föreskrifter enligt *första stycket punkten 1* torde framför allt behöva meddelas om det till den utländska påföljden finns en motsvarighet i svensk lag, men där den utländska påföljden inte direkt låter sig verkställas i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag. Det kan t.ex. krävas föreskrifter om att ett fängelsestraff mot en ung lagöverträdare som dömts ut i en annan stat ska verkställas som

sluten ungdomsvård i Sverige. För Kriminalvårdens del kan det vidare i undantagsfall vara fråga om att meddela föreskrifter som innebär att längden av ett utländskt fängelsestraff sätts ned. Detta kan t.ex. vara aktuellt om det finns en överenskommelse mellan staterna härom eller om det är utrett att skillnader i reglerna om villkorlig frigivning i den andra staten och Sverige innebär att verkställigheten i Sverige skulle bli markant längre än i domlandet, vilket strider mot Europakonventionen. Det kan också vara fråga om undantagsfall där ett överförande av verkställigheten utan föreskrifter skulle framstå som stötande. Meddelade föreskrifter görs i beslutet enligt 13 §.

Om den utländska påföljden saknar motsvarighet i svensk lag kan påföljdsomvandling enligt *punkten 2* användas. När den utländska domen avser en påföljdsform för psykiskt störda lagöverträdare ska som huvudregel förfarandet för påföljdsomvandling tillämpas. Detta gäller alltid i fall där överförandekonventionen tillämpas mot bakgrund av den förklaring som Sverige har lämnat med stöd av artikel 9.4 i konventionen.

Av *andra stycket* följer att en anpassning av påföljden genom att den behöriga myndigheten meddelar föreskrifter inte får innebära att påföljden blir strängare än den utländska påföljden. Detta motsvaras av artikel 10.2 i överförandekonventionen.

15 § I fall som avses i 14 § 2 ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Paragrafen behandlar förfarandet vid påföljdsomvandling enligt 14 § 2. Bestämmelsen motsvaras delvis av 25 g § fjärde stycket IVL, men har fått en annan utformning. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.7.3.

Rätten har att enligt *första stycket* bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Genom att det ska vara fråga om en fri-

hetsberövande påföljd framgår att påföljden inte får omvandlas till böter. Detta är ett krav enligt t.ex. artikel 11.1 b) i överförandekonventionen. Eftersom påföljdsomvandling framför allt ska tillämpas vid påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare, ska särskilt den utländska påföljdens art beaktas när den svenska påföljden bestäms. Här får bl.a. beaktas hur ingripande den utländska påföljden är. Frihetsberövanden som föregått domen ska tillgodoräknas den dömde. Detta motsvaras t.ex. av artikel 11.1 c) i överförandekonventionen. Härmed avses dels vad den dömde avtjänat av påföljden i den andra staten, dels tid som han eller hon varit anhållen eller häktad i den andra staten och i Sverige. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Detta motsvaras t.ex. av artikel 11.1 d) i överförandekonventionen. Rättens prövning omfattar inte skuldfrågan.

Av *andra stycket* följer att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gäller för rättens handläggning i tillämpliga delar samt att rättens avgörande av saken sker genom dom. Hänvisningen till rättegångsbalken avser både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i de olika instanserna. Även bestämmelserna om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet i 24 och 25 kap. rättegångsbalken är tillämpliga, dock endast om inte annat följer av bestämmelserna om tvångsmedel i 10–12 §§.

Verkställigheten i Sverige

16 § Ska verkställighet ske i Sverige, utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

En utländsk brottmålsdom ska verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av denna lag.

Vid verkställigheten ska från påföljden dras av den tid som den dömde i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad med anledning av de brott som låg till grund för domen.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av en utländsk brottmålsdom. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.9.1.

Av *första stycket* framgår att en utländsk brottmålsdom som ska verkställs i Sverige, utan att ny påföljd bestämts av domstol, får ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som är möjligt enligt svensk rätt. Bestämmelsen motsvarar 25 § andra stycket första meningen IVL.

Den utländska domen ska enligt *andra stycket* i huvudsak verkställas som om den var en svensk brottmålsdom. Det handlar i princip här om att domen verkställs enligt de regler som gäller för ett svenskt fängelsestraff eller slutet ungdomsvård. Med svenska verkställighetsregler avses samtliga regler för verkställighet, t.ex. regler om villkorlig frigivning. Bestämmelsen motsvarar 25 § andra stycket sista meningen IVL och följer av t.ex. artikel 9.3 i överförandekonventionen.

Vid verkställigheten ska enligt *tredje stycket* avräkning ske av den tid som den dömda redan varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund av domen. Härmed avses del av påföljden som den dömda redan verkställt eller tid som han eller hon varit frihetsberövad på annat sätt i den andra staten. Vidare avses tid som den dömda varit frihetsberövad i Sverige. Bestämmelsen motsvaras av 25 § tredje stycket andra meningen IVL.

17 § För verkställighet av påföljd som beslutats genom en svensk dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av 18 §.

I paragrafen anges att vad som gäller vid verkställighet av en svensk brottmålsdom även ska gälla efter ett förfarande som innebär att den utländska brottmålsdomen ersatts av en svensk brottmålsdom, om inte annat följer av 18 §. Bestämmelsen, som motsvaras av 24 § första stycket och 25 § första stycket IVL, behandlas i avsnitt 12.9.2.

Upphörande av verkställigheten

18 § Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

- 1. den dömda beviljats nåd eller amnesti,*
- 2. den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller*

3. *det i den staten meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas.*

I paragrafen anges fall där verkställigheten ska upphöra efter viss information från domslandet. Bestämmelsen motsvarar 24 § andra stycket IVL och har sin grund i bl.a. artikel 12 i brottmålsdomskonventionen och artikel 12–14 i överförandekonventionen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.10.

Specialitetsprincipen

19 § Om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får en person som överförts till Sverige enligt denna lag inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförts. Detta gäller dock inte om

1. den dömden under en sammanhängande tid av fyrtiofem dagar haft möjlighet att lämna Sverige men inte gjort detta eller efter att ha lämnat landet frivilligt återvänt hit, eller

2. behörig myndighet i den dömande staten lämnat tillstånd till åtgärden.

Första stycket utgör inte hinder mot att åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription.

Paragrafen avser förbud enligt den s.k. specialitetsprincipen. Bestämmelsen, som i sak motsvaras av 23 § och 25 h § IVL, behandlas i avsnitt 12.11. Bestämmelsen är för närvarande aktuell vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen (artikel 9) och av tilläggsprotokollet till överförandekonventionen i det s.k. utvisningsfallet (artikel 4.4). Detta avser alltså fall där den dömden tvångsvis kan överföras för verkställighet i en annan stat.

4 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande utomlands

Allmänna förutsättningar

1 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om

1. ett överförande är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen,

2. domen har vunnit laga kraft, och
3. ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

I paragrafen anges vilka allmänna förutsättningar som gäller för att en svensk brottmålsdom, för svenskt vidkommande, ska få verkställas i en annan stat. Bestämmelsen motsvaras delvis av 26 § första stycket med hänvisning till 5 § andra stycket 1 IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.2.2.

I *punkten 1* anges ett krav på att ett överförande av verkställigheten är förenligt med den överenskommelse som tillämpas. Ett sådant krav gäller i praktiken även i dag. Kronofogdemyndigheten har att exempelvis kontrollera om den aktuella överenskommelsen är begränsad till viss brottslighet. En annan kontroll som kan behövas göras är om överenskommelsen möjliggör verkställighet av beslut om bötesstraff eller förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol.

I *punkten 2* framgår ett krav på att den svenska brottmålsdomen ska ha vunnit laga kraft.

Av *punkten 3* följer att ett överförande ska antas ge fördelar vid verkställigheten. Ett krav på effektivitetshänsyn gäller i praktiken redan i dag. Det ska kunna antas att verkställighet kan ske i en stat där den dömda uppehåller sig eller har tillgångar. Normalt torde information härom uppkomma i samband med att indrivningsåtgärder vidtas i Sverige. Det föreligger i och för sig inte något sådant krav, men en framställning om verkställighet direkt till en annan stat bör framför allt göras när det redan finns egendom säkrad i den andra staten. En bedömning får göras i varje enskilt fall.

Framställning om verkställighet i en annan stat

2 § Kronofogdemyndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom ska göras till en annan stat.

Om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställning sändas till flera stater samtidigt.

Paragrafen avser framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 26 § första stycket IVL tillsammans med 12 § IVF, behandlas i avsnitt 13.2.3 och 13.2.4.

I *första stycket* anges att det är Kronofogdemyndigheten som prövar förutsättningarna enligt lagen och beslutar om en framställning ska göras till en annan stat. Förutsättningarna framgår av 1 §. Kronofogdemyndighetens beslut om en framställning är inte överklagbart.

En framställning får enligt *andra stycket* sändas till flera stater samtidigt om det är möjligt enligt den aktuella överenskommelsen. Avser framställningen böter eller ett förverkande som innebär en betalningsskyldighet är det viktigt att Kronofogdemyndigheten bevakar ärendet så att inte större belopp än som anges i domen verkställs, se 7 §.

3 § När en framställning görs till en annan stat, får Kronofogdemyndigheten inte tillåta att

1. bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller

2. verkställigheten i den staten av ett beslut om förverkande sker genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Avser ett beslut om förverkande viss egendom, får Kronofogdemyndigheten inte heller tillåta att verkställigheten i stället sker genom betalning eller verkställighet avseende egendomens värde.

Paragrafen avser ett förbud mot förvandling av ett svenskt bötesstraff eller omvandling av ett svenskt beslut om förverkande. Bestämmelsen motsvaras delvis av 21 c § fjärde stycket IVF. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.2.5.

Bestämmelsen i *första stycket punkten 1* innebär ett förbud för Kronofogdemyndigheten att tillåta att ett svenskt bötesstraff förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den verkställande staten. Detta bör som regel framgå av framställningen till den andra staten. Om verkställigheten av den anledningen inte går att genomföra i den andra staten får Kronofogdemyndigheten återkalla framställningen om verkställighet och vidta fortsatta åtgärder i Sverige. Därvid kan avgöras om det är aktuellt att begära att bötesstraffet förvandlas enligt de förutsättningar som gäller enligt bötesverkställighetslagen (1979:189).

I *punkten 2* anges ett förbud för Kronofogdemyndigheten att tillåta att en annan stat verkställer ett svenskt beslut om förverkande genom andra åtgärder än de som uttryckligen framgår av beslutet, t.ex. genom frihetsberövande. Detta bör som regel framgå av framställningen till den andra staten.

Av *andra stycket* följer att Kronofogdemyndigheten inte heller får tillåta att ett svenskt beslut om förverkande som avser viss specifik egendom omvandlas i den andra staten och i stället verkställs såsom en förpliktelse för den berörde att betala ett visst belopp. Det är alltså endast den egendom som anges i det svenska beslutet som kan bli föremål för verkställighet. Även detta bör framgå av framställningen.

Återkallelse av en framställning

4 § Kronofogdemyndigheten ska utan dröjsmål återkalla en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat om bötesstraffet eller förverkandet som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Paragrafen avser återkallelse när påföljden eller förverkandet bortfallit. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.2.6.

Av bestämmelsen följer att en framställning i vissa fall ska återkallas utan dröjsmål. Detta avser fall när påföljden bortfallit på grund av preskription enligt svensk lag, när nåd eller amnesti beviljats eller en omprövning av domen skett som innebär att påföljden inte längre ska verkställas.

Fortsatt verkställighet i Sverige

5 § När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom har sänts till en annan stat, får fortsatt verkställighet i Sverige inte äga rum.

Verkställigheten får dock fortsätta i Sverige om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Paragrafen avser fortsatt verkställighet i Sverige vid framställning till en annan stat. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 29 § första stycket IVL, behandlas i avsnitt 13.2.6.

Första stycket anger huvudregeln om att fortsatt verkställighet inte får ske när en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom sänts till en annan stat.

I *andra stycket* framgår en undantagsbestämmelse som innebär att verkställigheten i Sverige ändå får fortsätta om det är möjligt enligt den aktuella överenskommelsen. Detta gäller enligt artikel 16.1 i

förverkandekonventionen. En förutsättning är här att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger vad som anges i domen, se 7 §.

6 § Verkställigheten får återupptas i Sverige om Kronofogdemyndigheten har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Paragrafen avser återupptagande av verkställighet i Sverige. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 29 § andra stycket IVL, behandlas i avsnitt 13.2.6.

Enligt bestämmelsen får verkställigheten återupptas i Sverige i vissa fall. Detta gäller när Kronofogdemyndigheten har återkallat framställningen. Detta kan t.ex. vara aktuellt när den berörde återvänder till Sverige eller om tillgångar upptäcks här. I fall där återkallelse skett på grund av att påföljden bortfallit ska naturligtvis inte någon verkställighet ske i Sverige. Verkställigheten kan vidare återupptas i Sverige om den andra staten avslår framställningen. Detta gäller även om den andra staten meddelar att verkställigheten inte kan äga rum där. Även en avsägelse från den andra staten får anses ingå häri. Det kan vara fråga om att det finns hinder där mot att verkställa hela eller delar av bötesbeloppet eller förverkandet.

Verkställighet i flera stater

7 § Om framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom har sänts till flera stater eller om verkställighet av domen även sker i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i domen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.2.6.

Paragrafen syftar till att förhindra att ett högre belopp verkställs än det som anges i domen. Detta kan bli aktuellt när framställning om verkställighet av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande som avser betalningsskyldighet sänts till flera stater samtidigt eller när fortsatt verkställighet sker i Sverige parallellt med verkställighet i en eller flera andra stater. I praktiken torde det framför allt bli aktuellt avseende förverkandebeslut. Kronofogdemyndigheten ska då kontinuerligt bevaka så att ett överförverkande inte sker. Det är viktigt att Kronofogdemyndig-

heten håller en nära kontakt med myndigheterna i de andra staterna och fortlöpande rapporterar hur verkställigheten framskrider.

5 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter och förverkande

Allmänna förutsättningar

1 § En utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige om verkställighet här är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för en framställning från den andra staten och domen har vunnit laga kraft.

I paragrafen anges vilka allmänna förutsättningar som gäller för att en utländsk brottmålsdom ska få verkställas i Sverige. Bestämmelsen motsvaras delvis av 5 § första stycket och andra stycket 1 IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.2.

Bestämmelsen innebär att verkställighet ska ske i Sverige, efter en framställning från en annan stat, om detta är förenligt med den överenskommelse som åberopas av den andra staten. Detta gäller i praktiken även i dag. Kronofogdemyndigheten har att exempelvis kontrollera om den aktuella överenskommelsen är begränsad till viss brottslighet. Av definitionen i 1 kap. 5 § följer att lagen även omfattar beslut som meddelats av annan myndighet än domstol efter ett straffrättsligt förfarande. En annan kontroll som därför kan behövas göras är om överenskommelsen möjliggör verkställighet av beslut om bötesstraff eller förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol. Vidare ska den utländska brottmålsdomen vunnit laga kraft.

Hinder mot verkställighet

2 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

- 1. verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet,*
- 2. gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller förverkandet inte motsvarar brott enligt svensk lag,*

3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,

4. det för samma gärning som ligger till grund för domen i en annan stat har meddelats dom, som har vunnit laga kraft, och binder mot lagföring för gärningen till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

5. gärningen som bötesstraffet eller förverkandet avser utgör ett politiskt eller militärt brott,

6. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

7. en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 15 § brottsbalken skulle innebära att bötesstraffet eller förverkandet bortfallit, eller

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av bötesstraff eller förverkande skjuts upp, ha samma verkan här i landet.

Första stycket gäller inte om ett avslag skulle strida mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den ansökande staten.

I paragrafen anges i åtta punkter vägransgrunder som innebär att en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås. Bestämmelsen motsvaras delvis av 5 och 6 §§ IVL och 21 a–i §§ IVF. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.3.

Enligt första stycket punkten 1 ska en framställning avslås om verkställighet här skulle vara oförenlig med grundläggande principer för den svenska rättsordningen (*ordre public*).

I punkten 2 ställs ett krav på dubbel straffbarhet. Detta innebär att gärningen som ligger till grund för ett bötesstraff eller förverkande ska motsvara brott enligt svensk lag. Om kravet inte är uppfyllt ska framställningen avslås.

Förbudet mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*) tas upp i punkten 3 avseende verkan av en svensk dom och i punkten 4 avseende verkan av en dom i en annan stat. Se vidare härom under 3 kap. 4 § första stycket 3 och 4.

I punkten 5 anges att avslag ska meddelas om domen avser ett politiskt eller militärt brott.

Av punkten 6 följer att det föreligger hinder mot verkställighet i Sverige om den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år.

Enligt punkten 7 ska verkställighet vägras om bötesstraffet i den utländska domen är preskriberad enligt svenska regler om påföljds-

preskription eller ett utländskt beslut om förverkande förfallit enligt svenska regler.

I *punkten 8* slås fast att verkställighet i Sverige inte får ske mot personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige. Se vidare under 3 kap. 4 § första stycket 8.

Enligt *andra stycket* ska en preskriptionsavbrytande åtgärd i domlandet, vid tillämpning av första stycket 7, ha samma verkan i Sverige som i den andra staten. Detta kan alltså bli aktuellt vid en undersökning om preskription inträtt enligt svensk lag. Hänsyn bör då tas till information från den andra staten om eventuella åtgärder som vidtagits där.

I *tredje stycket* anges att avslag enligt någon punkt i första stycket inte ska ske om det skulle strida mot en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten. Detta kan vara fallet om en hindersgrund inte upptas i den överenskommelse som tillämpas och avslag därför inte kan meddelas. I t.ex. förverkandekonventionen finns ingen hindersgrund som hänför sig till militärt brott eller till straffbarhetsålder i den verkställande staten. I den mån verkställighet i Sverige skulle framstå som stötande kan emellertid även i en sådan situation en framställning vägras med hänvisning till att verkställigheten skulle strida mot grundläggande principer för den svenska rättsordningen.

3 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får avslås om verkställighet i annat hänseende än som nämns i 2 § skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

I paragrafen anges en fakultativ vägransgrund. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.3.

Bestämmelsen möjliggör för Kronofogdemyndigheten att avslå en framställning på någon annan grund än de som uttryckligen framgår i lagen och som gäller enligt den överenskommelse som ligger till grund för framställningen.

Delvis verkställighet

4 § I fall där den utländska brottmålsdomen avser två eller flera brott och det enligt 2 eller 3 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en framställning bifallas avseende övriga brott om det i

domen eller framställningen framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Paragrafen innebär en möjlighet till delvis verkställighet avseende en utländsk dom som avser två eller flera brott och där det föreligger hinder avseende något eller några av brotten. En förutsättning är att domslandet kan ange vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott. Vidare ska naturligtvis den andra staten lämna sitt medgivande till en delvis verkställighet. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 4.2 och artikel 6 i brottmålsdomskonventionen, och som motsvaras av 7 § IVL och 21 a-i §§ IVF med hänvisning till 7 § IVL, behandlas i avsnitt 13.3.4.

Hur förfarandet inleds

5 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I paragrafen anges hur ett förfarande enligt kapitlet inleds. Bestämmelsen, som i sak motsvaras av 5 § första stycket IVL och 21 a-i §§ IVF med hänvisning till 5 § första stycket IVL, behandlas i avsnitt 13.3.5.

Av bestämmelsen framgår att det är den utländska myndighet som framgår av den aktuella internationella överenskommelsen som är behörig att ge in en framställning till Sverige. Av 6 kap. 2 § andra stycket om kommunikationsvägar följer att en framställning som huvudregel ges in till Justitiedepartementet som vidarebefordrar denna till behörig myndighet i Sverige.

6 § Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande av verkställigheten till Sverige, ska Kronofogdemyndigheten ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

I paragrafen ges en möjlighet till komplettering om framställningen är bristfällig. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.5.

Kronofogdemyndigheten ska enligt bestämmelsen ge behörig myndighet i den andra staten möjlighet att komma in med komplet-

tering, om framställningen har sådana brister att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för myndighetens prövning. Brister kan t.ex. bestå i att samtliga relevanta handlingar inte är bifogade eller att handlingarna inte är översatta till ett språk som godtas enligt förordningen. Kronofogdemyndigheten ska ange inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn får här tas till bl.a. karaktären av kompletteringen samt tid för översättning och postgång.

7 § En framställning om att verkställigheten av en utländsk brottmålsdom överförs till Sverige, får avslås om framställningen trots att en behörig myndighet i den andra staten enligt 6 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande.

Paragrafen avser en avslagsmöjlighet på grund av en bristfällig framställning. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.5.

Om bristerna i framställningen kvarstår, trots att den andra staten enligt 6 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, får Kronofogdemyndigheten avslå framställningen. Ett avslag bör meddelas först när bristerna är av sådant slag att framställningen jämte bifogade handlingar inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. Mindre brister bör inte föranleda avslag.

Beslag

8 § Efter en framställning enligt 5 § gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad tas i beslag, om beslag hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige. Beslut om beslag meddelas av åklagarmyndigheten eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf ska i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas. Bestämmelser om beslag och kvarstad finns också i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Paragrafen avser möjlighet att i Sverige meddela beslut om beslag efter framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom. Bestämmelsen, som motsvaras av 18 § IVL, behandlas i avsnitt 13.3.6.

Beslut om verkställighet

9 § Kronofogdemyndigheten prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt denna lag.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om

1. avseende bötesstraff, det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser,
2. avseende förverkande, det belopp i svensk valuta eller den egendom som verkställigheten ska avse, och
3. hur den dömden kan överklaga beslutet.

Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet.

Ett beslut enligt andra stycket gäller omedelbart och ska delges den dömden. Beslutar Kronofogdemyndigheten med stöd av 11 § om uppskov med verkställigheten behöver delgivning inte ske så länge skälen för uppskov består.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.7. 3 kap. 8 § lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och 3 kap. 8 § lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen utgör förebild för bestämmelsen.

Av första stycket följer att Kronofogdemyndigheten prövar och beslutar om verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska överföras till Sverige. Vid prövningen ingår att bedöma om de allmänna förutsättningar som anges i 1 § är uppfyllda samt om det finns något hinder mot verkställighet enligt 2 och 3 §§. Om Kronofogdemyndigheten finner det uppenbart att den utländska domen inte omfattas av den överenskommelse som åberopas i framställningen, bör kontakt tas med den andra staten för att reda ut eventuellt missförstånd. I annat fall bör framställningen avvisas.

I andra stycket anges att ett beslut som innebär överförande av verkställigheten av den utländska brottmålsdomen ska innehålla vissa uppgifter. Enligt punkten 1 ska beslutet om detta avse ett bötesstraff innehålla uppgift om vilket belopp bötesstraffet avser. Eftersom det kommer vara uttryckt i en annan valuta ska beloppet omräknas till svenska kronor enligt andra stycket.

Enligt punkten 2 ska ett beslut avseende förverkande innehålla uppgift om vilket belopp i svensk valuta eller vilken egendom som verkställigheten ska avse. Beloppet som anges kan vara lägre än det som framgår i den utländska brottmålsdomen om t.ex. beslutet redan till viss del har verkställts i en annan stat.

Av *punkten 3* framgår att beslutet även ska innehålla en upplysning om att den kan överklagas och hur ett överklagande ska göras, dvs. inom vilken tid och till vem överklagandet ska ställas samt till vem det ska ges in. Frågan om överklagande regleras i 6 kap. 6 §.

I *andra stycket* anges att den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet ska gälla vid omräkning till svensk valuta. Detta motsvaras av 12 § andra stycket och 14 § första stycket IVL och följer t.ex. av artikel 14.4 i förverkandekonventionen.

Av *tredje stycket* följer att beslutet gäller så snart det meddelas. Exekutiva åtgärder kan således inledas utan hinder av att beslutet får överklagas enligt 6 kap. 6 §. Vidare framgår att beslutet ska delges den dömda. Delgivningslagen gäller utan några särskilda inskränkningar avseende vilka former för delgivning som är tillåtna. Delgivning behöver inte ske om Kronofogdemyndigheten enligt 11 § beslutat med uppskov med anledning av att verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott. Bestämmelsen hindrar emellertid inte att delgivning även sker i ett sådant fall om det finns skäl för det. Samråd kan här behöva ske med åklagare.

10 § Ett beslut om att avslå en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska innehålla skälen för beslutet.

Bestämmelsen innebär en skyldighet för Kronofogdemyndigheten att motivera ett beslut om att avslå en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom från en annan stat. En sådan motiveringsskyldighet gäller oavsett vilken överenskommelse som tillämpas. Ett avslagsbeslut går inte att överklaga.

Uppskov

11 § Om det är förenligt med en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får Kronofogdemyndigheten besluta om uppskov på viss tid av ett beslut enligt 9 § andra stycket om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott eller annat rättsligt förfarande i Sverige.

Paragrafen avser en möjlighet för Kronofogdemyndigheten att besluta om uppskov. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.8.

Bestämmelsen innebär att Kronofogdemyndigheten i den mån det är förenligt med den internationella överenskommelse som åberopas i framställningen har möjlighet att besluta om uppskov. Skälen

för ett sådant beslut kan vara att verkställigheten skulle skada en pågående brottsutredning eller annat rättsligt förfarande. Något krav på att en förundersökning ska vara inledd för att uppskov ska kunna meddelas finns inte. Däremot bör det finnas en konkret risk för skada. I vilka närmare fall uppskov får meddelas får bedömas utifrån aktuell överenskommelse. I beslutet ska anges hur länge uppskovet gäller. Tiden bör inte vara längre än nödvändigt. Den andra staten ska underrättas om beslutet, vilket kan regleras i förordning. Bestämmelsen motsvaras av artikel 19 i förverkandekonventionen och är delvis utformad med 3 kap. 13 § lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen som förebild.

Verkställigheten i Sverige

12 § En utländsk brottmålsdom om böter ska verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff, om inte annat följer av denna lag.

Utdömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat utdömas enligt svensk lag.

Ett utländskt bötesstraff får inte förvandlas till fängelse.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.9. Bestämmelsen har för närvarande endast relevans i fall där det mellan Sverige och den andra staten träffats en särskild överenskommelse om överförande av ett bötesstraff.

Det utländska bötesstraffet ska enligt *första stycket* verkställas på samma sätt som ett svenskt bötesstraff om inte annat följer av lagen.

Det *andra stycket* innebär att ett utländskt bötesstraff som överstiger högsta bötesbeloppet enligt svensk lag ändå ska verkställas fullt ut. Någon maximinivå finns alltså inte.

Det *tredje stycket* innebär att bötesstraff som verkställs enligt lagen inte får förvandlas till fängelse. Om den andra staten i framställningen angett att bötesstraffet får omvandlas till en annan påföljd, bör Kronofogdemyndigheten underrätta den andra statens myndigheter om att detta inte är möjligt enligt gällande svenska regler.

13 § En utländsk brottmålsdom om förverkande ska verkställas enligt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande får inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av en utländsk brottmålsdom som innehåller ett beslut om förverkande. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.9.

Det utländska beslutet om förverkande ska enligt *första stycket* i huvudsak verkställas som om det var ett svenskt beslut om förverkande. Bestämmelsen motsvaras t.ex. av artikel 14.1 i förverkandekonventionen.

Av *andra stycket* följer att verkställighet av ett beslut om förverkande inte får ersättas med ett frihetsberövande eller någon annan åtgärd, t.ex. någon form av samhällstjänst. Detta gäller även i fall där ett sådant förfarande är möjligt i domslandet. Kronofogdemyndigheten får om det anses behövt underrätta den andra staten om att sådana åtgärder inte är möjliga enligt svensk rätt.

14 § För verkställighet av bötesstraff eller förverkande som beslutats genom en svensk brottmålsdom i enlighet med förfarandet i 7 kap. gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av böter eller förverkande i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av denna lag.

Ett svenskt bötesstraff som beslutats enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

I paragrafen anges att vad som gäller vid verkställighet av en svensk brottmålsdom även ska gälla efter ett förfarande som innebär att den utländska brottmålsdomen ersatts av en svensk brottmålsdom, om inte annat följer av lagen. Bestämmelsen, som motsvaras av 24 § första stycket IVL, behandlas i avsnitt 13.3.9.

15 § Beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av behörig myndighet i den andra staten innan framställningen gjordes, ska gälla vid verkställigheten.

Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet eller, när förverkande avser betalningsskyldighet, beloppet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned beloppet.

Paragrafen, som motsvaras delvis av 24 § tredje stycket IVL, behandlas i avsnitt 13.3.9.

Av *första stycket* följer att Kronofogdemyndigheten ska beakta beslut om anstånd eller avbetalning som meddelats i den andra staten innan framställningen.

Den dömden kan frivilligt ha betalat av hela eller delar av beloppet eller så kan viss verkställighet redan skett. Av *andra stycket* följer att Kronofogdemyndigheten, efter information om detta, ska räkna av ett lika stort belopp från vad som ska verkställas i Sverige. Till skillnad från i dag har det inte någon betydelse om den dömden gjort betalningen efter det att framställningen om verkställighet delgavs honom eller henne.

16 § För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utökningsbalken.

Paragrafen innebär en upplysning om att reglerna i 18 kap. utökningsbalken ska tillämpas när det gäller överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställigheten. Enligt 18 kap. utökningsbalken får även tredje man som berörs av verkställigheten tillgång till rättsmedel. Bestämmelsen, som har utformats med 3 kap. 16 § andra stycket lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen som förebild, behandlas i avsnitt 13.3.9.

Upphörande av verkställigheten

17 § Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

- 1. den dömden har beviljats nåd eller amnesti,*
- 2. den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller*
- 3. det i den staten meddelats ett annat beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden eller förverkandet inte längre får verkställas.*

I paragrafen anges fall där verkställigheten ska upphöra efter viss information från domslandet. Bestämmelsen motsvarar 24 § andra stycket IVL och har sin grund i bl.a. artikel 12 i brottmålsdomskonventionen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.3.10.

Influtna medel

18 § Värdet av det som drivits in med stöd av denna lag tillfaller staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra staten, besluta om en annan fördelning.

Paragrafen avser hur influtna medel m.m. som drivits in ska fördelas. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 36 § IVL, behandlas i avsnitt 13.3.11. Bestämmelsen är utformad med bl.a. 3 kap. 16 § lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen som förebild.

6 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 2 kap. och 3 kap. förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Paragrafen, som delvis motsvaras av 25 f § och 27 § IVL, behandlas i avsnitt 14.1.

Enligt bestämmelsen ska som huvudregel offentligt biträde förordnas för den dömde i ett ärende om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljd enligt lagen. Om det kan antas att behov av biträde saknas bör dock förordnande inte ske. Ett sådant fall kan vara när den dömde samtycker till ett överförande och det för den behöriga myndigheten framstår som klart att ett överförande kan ske samt det inte heller i övrigt finns något behov av biträde. Närmare bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och i förordningen (1997:405) om offentligt biträde.

Kommunikationsvägar

2 § Framställning eller annan handling enligt denna lag som ska skickas till en annan stat, överlämnas till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i den andra staten.

Framställning eller annan handling enligt denna lag från en annan stat ska ges in till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i Sverige.

Handlingar enligt första och andra styckena får skickas direkt till behörig myndighet som finns utomlands eller i Sverige om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Paragrafen behandlar kommunikationsvägar enligt lagen och motsvaras delvis av 8 § första stycket, 25 a § tredje stycket, 28 § och 34 a § fjärde stycket IVL. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.7.1.

Av *första stycket* följer att Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten har att överlämna en framställning eller annan handling som ska skickas till en annan stat till Justitiedepartementet. Justitiedepartementet har sedan att vidarebefordra handlingen till den andra staten. Enligt *andra stycket* ska en framställning eller annan handling från en annan stat ges in till Justitiedepartementet som vidarebefordrar handlingen till Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Kronofogdemyndigheten. Att det är Justitiedepartementet som är behörig att ta emot och sända framställningar enligt lagen överensstämmer med vad som gäller enligt de olika överenskommelser som omfattas av lagen och av de förklaringar som lämnats av Sverige.

I *tredje stycket* ges en möjlighet att tillämpa direktkommunikation om det är tillåtet enligt den internationella överenskommelse som tillämpas i ärendet. En sådan möjlighet finns t.ex. i artikel 15.1 i brottmålsdomskonventionen.

Överlämnande till regeringen

3 § Den behöriga myndighet som handlägger ett ärende om överförande av verkställighet enligt 2–5 kap. får, om det föreligger synnerliga skäl, med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för avgörande.

Paragrafen avser en möjlighet för Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten att överlämna ett ärende till regeringen för avgörande. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 26 § första stycket och 34 a § tredje stycket IVL, behandlas i avsnitt 10.6.

Bestämmelsen är avsedd att tillämpas endast i undantagsfall om det finns synnerliga skäl. Det kan vara fråga om fall när det av utrikes- eller säkerhetspolitiska skäl, med hänsyn till mellanstatliga relationer eller mot bakgrund av brottets karaktär finns skäl att göra en diskretionär prövning som lämpligen görs av regeringen och inte av en förvaltningsmyndighet. Bestämmelsen innebär en

möjlighet och inte en skyldighet för den behöriga myndigheten att överlämna ett ärende. Samråd kan behöva hållas med regeringskansliet innan ett överlämnande. Överlämnandet ska ske tillsammans med ett eget yttrande. I den mån regeringens beslut innebär att en framställning om överförande av verkställighet ska göras till en annan stat eller att verkställighet av en utländsk brottmålsdom ska ske i Sverige, har den behöriga myndigheten att därefter vidta de ytterligare åtgärder som krävs enligt lagen.

Överklagande

Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut

4 § Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut enligt 2 kap. 9 och 10 §§ samt 3 kap. 13 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.4, 14.2.1 och 25.

Enligt paragrafen får vissa av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens slutliga beslut överklagas. Detta avser beslut enligt 2 kap. 9 § om en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat och beslut om återkallelse på grund av ändrade förhållanden enligt 2 kap. 10 §. Vidare avses beslut om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt 3 kap. 13 §. I ett sådant beslut kan ingå meddelade föreskrifter eller ställningstagande om överlämnande för påföljdsomvandling. Ett överklagande ska ske till Stockholms tingsrätt. I förvaltningslagen (1986:223) finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska gå till och om myndighetens handläggning av ett överklagande.

5 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.2.1.

I paragrafen anges att ärendelagen gäller för rättens prövning, om inget annat anges i denna lag. Detta innebär bl.a. att Kriminalvården eller Socialstyrelsen blir motpart i rätten.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

6 § *Kronofogdemyndighetens beslut enligt 5 kap. 9 § andra stycket får överklagas av den mot vilken beslutet gäller till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då den mot vilken beslutet gäller fick del av beslutet.*

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas, ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

I paragrafen regleras förutsättningarna för överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut om att en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande ska verkställas i Sverige. Bestämmelsen, som behandlas i avsnitt 14.2.2, har utformats med 3 kap. 14 § lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen som förebild. Se även avsnitt 10.2.2 och 10.4.

Ett beslut om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande kan enligt *första stycket* överklagas av den mot vilket beslutet gäller. Ett överklagande ska ske till den domstol som är behörig i fråga om överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Bestämmelsen reglerar vidare hur ett överklagande ska ske och vilka tidsfrister som gäller. Tidsfristen börjar löpa den dag då den som beslutet avser har delgetts beslutet.

Kronofogdemyndigheten prövar enligt *andra stycket* om ett överklagande har kommit in i rätt tid. Detta gäller även om överklagandet sänts direkt till tingsrätten. Har överklagandet kommit in för sent ska det avvisas. Överklagandet ska dock inte anses ha kommit in för sent om det har sänts direkt till tingsrätten inom tidsfristen. När Kronofogdemyndigheten har tagit ställning till att överklagandet har kommit in i tid ska myndigheten sända överklagandet tillsammans med övriga handlingar i ärendet till behörig domstol.

7 § *För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag. Innan rätten avgör ett ärende ska Kronofogdemyndigheten ha getts tillfälle att yttra sig.*

Bestämmelsen, som har sin förebild i 3 kap. 16 § första stycket lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen, behandlas i avsnitt 14.2.2.

I paragrafen anges att ärendelagen gäller för rättens prövning, om inte annat anges i denna lag. Detta innebär bl.a. att Kronofogdemyndigheten blir motpart i rätten. I bestämmelsen tydliggörs att Kronofogdemyndigheten alltid ska ges tillfälle att yttra sig innan rätten meddelar beslut.

Åtalsförbud

8 § Ska en frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som utdömts i en annan stat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Paragrafen avser åtalsförbud för en gärning som omfattas av en utländsk brottmålsdom som ska verkställas i Sverige. Bestämmelsen, som motsvarar 38 § IVL, behandlas i avsnitt 14.3.

Transport av den dömd

9 § Om en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas utomlands, ska Kriminalvården se till att den dömd förs till den stat där påföljden ska verkställas.

Om en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården se till att den dömd förs hit.

Vid verkställighet enligt första och andra styckena får Kriminalvården begära hjälp av polismyndigheten.

Vid verkställighet enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, ombänderta och ta i förvar den dömd, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Paragrafen behandlar ansvaret för att se till att transporter av dömda sker från och till Sverige. Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 22 § IVF, behandlas i avsnitt 11.8 och 12.8.

I första stycket anges att Kriminalvården ska se till att en dömd person som enligt lagen ska verkställa en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd i en annan stat förs dit. I fall där påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska Socialstyrelsen

underrätta Kriminalvården. Detta regleras i förordning. Överförande av den dömda regleras i 2 kap. 13 §. Det normala är i praktiken att den andra staten hämtar den dömda vid t.ex. en flygplats i Sverige. Kriminalvårdens roll blir då att samråda med myndigheterna i den andra staten för att planera transporten.

I *andra stycket* anges att Kriminalvården ska se till att en dömd person som ska verkställa en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd i Sverige förs hit. Även i dessa fall ska samråd ske med myndigheterna i den andra staten beträffande hur transporten ska gå till.

Av *tredje stycket* framgår att Kriminalvården vid verkställighet får begära hjälp av polismyndigheten.

I *fjärde stycket* anges att polismyndigheten under vissa omständigheter får omhänderta och ta den som ska överföras i förvar.

Tillstånd till transport genom Sverige

10 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt bestämmelser i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, ska Rikspolisstyrelsen, om det inte finns synnerliga skäl, bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttio två timmar från landningen, ska personen omedelbart friges.

I paragrafen regleras frågan om transport genom Sverige av en person som ska överföras från en stat till en annan stat för verkställighet (s.k. transitering). Bestämmelsen, som delvis motsvaras av 40 § IVL, behandlas i avsnitt 14.4. Bestämmelsen grundar sig på artikel 13 i brottmålsdomskonventionen, artikel 16 i överförandekonventionen, artikel 8 i Sveriges avtal med Thailand och artikel 16 i Sveriges avtal med Kuba. I förhållande till nuvarande reglering har

beslutanderätten i fråga om transitering överförs från chefen för Justitiedepartementet till Rikspolisstyrelsen.

Av *första stycket* framgår att Rikspolisstyrelsen, efter begäran från en konventionsstat, ska lämna tillstånd till transport genom Sverige med de förutsättningar som ska gälla för transiteringen, om det inte finns synnerliga skäl däremot. Med synnerliga skäl avses närmast fall då det skulle framstå som stötande att medge transitering av en svensk medborgare.

Enligt *andra stycket* får den polismyndighet som tar hand om transiteringen ta den som transiteras i förvar om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Denna bestämmelse är en nyhet i förhållande till gällande rätt.

Av *tredje stycket* framgår att tillstånd inte behövs för flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige. Tillstånd krävs emellertid vid en oplanerad mellanlandning. Regleringen är ny i förhållande till gällande rätt och bygger delvis på den reglering som föreslås i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

7 kap. Särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

1 § När en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom enligt 3 kap. eller 5 kap. grundar sig på brottmålsdomskonventionen, ska den behöriga myndigheten, efter en kontroll av att framställningen är fullständig, överlämna denna till åklagarmyndigheten för vidare handläggning.

I paragrafen framgår att det finns särskilda bestämmelser om förfarandet när en framställning om verkställighet av en utländsk brottmålsdom grundar sig på brottmålsdomskonventionen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.5.

Av bestämmelsen framgår att Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Kronofogdemyndigheten, när en framställning grundar sig på brottmålsdomskonventionen, ska överlämna denna till åklagarmyndigheten för vidare handläggning. Myndigheten har att dessförinnan kontrollera att framställningen är fullständig och att i förekommande fall begära in komplettering från den andra staten

enligt 3 kap. 8 § eller 5 kap. 6 §. Om framställningen bedöms vara så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan, får myndigheten enligt 3 kap. 9 § eller 5 kap. 7 § avslå framställningen. Myndigheten ska i övrigt inte göra någon prövning av framställningen.

2 § Behörig domstol i ärenden och mål enligt detta kapitel är Stockholms tingsrätt.

I paragrafen anges att Stockholms tingsrätt är behörig domstol i ärenden och mål enligt kapitlet. Detta överensstämmer med vad som gäller i dag. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 25.

3 § Åklagaren ansöker om rättens prövning av framställningen, om inte annat följer av 13–18 §§. För rättens handläggning ska i tillämpliga delar gälla rättegångsbalkens bestämmelser om rättegång i brottmål, om inte annat följer av denna lag.

Avser framställningen förverkande som angår någon annan än den dömda, ska särskild talan föras mot honom eller henne, om han eller hon inte hörts i den utländska rättegången. För sådan talan gäller i tillämpliga delar reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter.

Rättens avgörande sker genom dom.

Paragrafen motsvarar 9 § första stycket IVL. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

4 § Vid förhandling i mål om verkställighet av en utländsk brottmålsdom ska den dömda höras personligen, om han eller hon begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen meddelats, får dock förhandlingen äga rum i den dömdes frånvaro, även om han eller hon begärt att bli hörd personligen.

Paragrafen motsvarar 9 § andra stycket IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

5 § Rätten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om det inte finns hinder mot verkställighet här i landet, bestämmer rätten, med iakttagande av 6–9 §§, ny påföljd enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott.

Ny prövning av frågan om den dömda är skyldig till brottet får inte ske.

Har förhandling i saken enligt 4 § ägt rum i den dömdes frånvaro, får ny påföljd inte bestämmas förrän den dömden varit i tillfälle att bli personligen hörd i rätten.

Paragrafen motsvaras delvis av 10 och 11 §§ IVL. Rätten har att pröva de förutsättningar som gäller för ett överförande enligt 3 kap. eller 5 kap. samt att bedöma om omständigheterna är sådana att det föreligger hinder mot verkställighet i Sverige enligt vad som anges i 3 kap. eller 5 kap. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har vidare gjorts.

6 § Avser den utländska brottmålsdomen frihetsberövande påföljd får rätten inte bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Avser den utländska brottmålsdomen böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas ett högre bötesbelopp än fyratusen, eller om påföljden avser flera brott, tiotusen kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än böter, får inte bestämmas ett högre bötesbelopp än etthundrafemtio tusen, eller om påföljden avser flera brott, tvåhundra tusen kronor.

Paragrafen motsvarar 12 § IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

7 § Vid bestämmande av påföljd enligt 6 § ska, i den mån det kan ske, den dömden tillgodoräknas dels vad han eller hon kan ha utstått av den påföljd som utdömts genom den utländska domen för brott som omfattas av framställningen, dels tid som han eller hon med anledning av sådant brott varit anhållen eller häktad i den andra staten eller i Sverige. Därvid får bestämmas lindrigare straff än för gärningen är stadgat eller påföljd helt efterges.

Paragrafen motsvarar 13 § IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

8 § Har genom den utländska brottmålsdomen visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande belopp i svenska kronor. Om förverkandebeloppet uppenbarligen överstiger det belopp som skulle ha förverkats enligt svensk lag om rättegången ägt rum i Sverige, får rätten sätta ned beloppet i motsvarande mån.

Har ett föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kunnat förklaras förverkat enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Angår förverkandet någon annan än den dömda, får rätten besluta om förverkande endast om förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Paragrafen motsvarar 14 § IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

9 § Vid tillämpning av rättegångsbalkens bestämmelser i mål som avses i 3 § bedöms frågan, vilket straff som är stadgat för eller kan följa på visst brott, enligt svensk lag. Utgör den utdömda påföljden endast böter, ska dock inte i något fall svårare straff än böter anses kunna följa på brottet.

Paragrafen motsvarar 15 § IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

10 § Åklagarmyndigheten får, i stället för att ansöka hos rätten enligt 3 § första stycket, själv pröva en framställning som avser böter eller förverkande och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I fråga om ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelserna i 5 §, 6 § andra stycket och 7–9 §§ denna lag ska också tillämpas.

Godkänns inte strafföreläggande som utfärdats enligt första stycket, ansöker åklagarmyndigheten enligt 3 § första stycket.

Paragrafen motsvarar 16 § IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

Tvångsmedel

11 § Vid en framställning som grundar sig på brottmålsdomskonventionen, eller om den dömande staten meddelar att den avser att göra en sådan framställning, får åklagarmyndigheten anhålla den dömda, om det enligt svensk lag kan följa fängelse i ett år eller däröver för brott motsvarande den gärning påföljden avser och det finns risk för att den dömda ska avvika eller, då fråga är om utevarodom, att han eller hon undanröjer bevis. På ansökan av åklagare kan rätten under motsvarande förutsättningar besluta om häktning av den dömda eller om reseförbud eller anmälningsskyldighet. Reseförbud eller anmälningsskyldighet får beslutas, även om det svåraste straff som enligt svensk lag kan följa på motsvarande brott är lindrigare än fängelse i ett år. Oberoende av brottets beskaffenhet får den dömda anhållas, häktas eller under-

kastas reseförbud eller anmälningsskyldighet, om han eller hon saknar hemvist i Sverige och det finns risk för att han eller hon genom att bege sig från landet undandrar sig påföljd.

Paragrafen motsvarar 17 § första stycket IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

12 § I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet enligt 11 § tillämpas 24 kap. 4–24 §§ och 25 kap. 2–9 §§ rättegångsbalken, om inte annat framgår av denna lag. Ett beslut om anhållande eller häktning ska hävas senast när den sammanlagda tid den dömda varit berövad friheten i den andra staten och här i Sverige med anledning av det eller de brott framställningen om verkställighet avser uppgår till den tid som bestämts för frihetsberövande påföljd för brottet eller brotten i den utländska brottmålsdomen. I fall då den dömda anhållits eller häktats innan framställning om verkställighet gjorts, ska beslutet om anhållande eller häktning hävas inom arton dagar från dagen för frihetsberövandet, om inte framställning om verkställighet gjorts före utgången av denna tid.

Paragrafen motsvarar 17 § andra stycket IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom

13 § Grundas en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom, som inte meddelats efter talan av den dömda, på brottmålsdomskonventionen, tillämpas 14–18 §§.

Vid förfarandet gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål i tillämpliga delar, om inte annat framgår av denna lag.

Paragrafen motsvarar 19 § IVL. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

14 § Efter att en framställning om verkställighet av en utländsk utevarodom överlämnats till åklagarmyndigheten enligt 1 §, ska den dömda personligen delges domen och underrättas om att han eller hon inom trettio dagar från delgivning hos åklagarmyndigheten kan framställa talan om omprövning av domen (opposition). Anför den dömda inte opposition inom föreskriven tid, tillämpas 3–10 §§.

Paragrafen motsvarar 20 § första stycket IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

15 § Anför den dömda opposition inom föreskriven tid med begäran att hans eller hennes talan prövas av behörig domstol i den dömande staten, ska åklagarmyndigheten överlämna handlingarna i ärendet till Justitiedepartementet, som med översändande av handlingarna ska underrätta behörig myndighet i den andra staten.

Begär den dömda prövning vid svensk domstol eller anför han eller hon opposition utan att ange var talan ska prövas, ska åklagarmyndigheten hos rätten ansöka om förhandling för prövning av den dömdes talan.

Paragrafen motsvarar 20 § andra stycket IVL. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

16 § När ansökan som avses i 15 § andra stycket kommit in till rätten, kallar rätten den dömda att inställa sig vid förhandling inför rätten. Förhandling får inte utan den dömdes samtycke hållas förrän tjugo dagar förflutit från det den dömda personligen delgivits kallelse.

Uteblir den dömda från förhandling som avses i första stycket eller finner rätten av annat skäl oppositionen inte kan tas upp till prövning, ska den dömdes talan avvisas. Sedan avvisningsbeslutet vunnit laga kraft tillämpas 3–10 §§.

Paragrafen motsvarar 21 § första och andra stycket IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

17 § Fråga om ansvar för gärning som avses med framställning om verkställighet av en utländsk utevarodom får prövas, även om enligt 2 kap. brottbalken åtal för gärningen inte kunnat väckas i Sverige eller kunnat väckas här endast efter särskilt förordnande, och utan hinder av bestämmelserna i 35 kap. 1–4 och 6 §§ samma balk.

Frågan om ansvar för gärningen enligt svensk lag ska bedömas som om motsvarande brott begåtts i Sverige. Åtgärd för väckande av åtal eller förundersökning, som skett i den andra staten enligt dess lag, ska tillerkännas verkan som om åtgärden skett här. Sådan åtgärd får dock inte tillerkännas annan verkan än den har enligt lagen i den andra staten.

Paragrafen motsvarar 21 § tredje stycket IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

18 § Tar domstol i den andra staten enligt 15 § första stycket upp anförd opposition till saklig prövning, förfaller framställningen om verkställighet i Sverige. Avvisar den utländska domstolen oppositionen och vinner avvisningsbeslutet laga kraft, tillämpas 3–10 §§.

Paragrafen motsvarar 22 § IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

Gemensam bestämmelse

19 § Ersättning till offentlig försvarare som betalats av allmänna medel ska stanna på staten, om det inte finns särskilda skäl för att den dömda ska återbetala ersättningen.

Paragrafen motsvarar 39 IVL. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Genom lagen upphävs lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av internationell straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas i avsnitt 26.1 och 26.2.

Lagen föreslås enligt *punkten 1* träda i kraft den 1 juli 2014.

Enligt *punkten 2* upphävs samtidigt lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL).

Av *punkten 3* följer att äldre bestämmelser i IVL ska tillämpas på ärenden som inletts före den nya lagen träder i kraft.

28.2 Förslaget till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Lagen är ny. Den genomför rådets rambeslut 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder). Vidare genomför lagen artikel 5 i rådets rambeslut 2009/299/RIF om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen (rambeslutet om verkställighet av utevarodomar). De allmänna övervägandena om behovet av en ny lag finns i avsnitt 16.1.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet),¹ ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar.² Bestämmelserna avser

- erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.),*
- erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd (3 kap.), och*
- övriga bestämmelser (4 kap.).*

---

¹ EUT L 327, 5.12.2008 s. 27 (Celex 32008F0909).

² Rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, EUT L 81, 27.3.2009 s. 24 (Celex 32009F0299).

I paragrafen anges att genom denna lag genomförs rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder samt artikel 5 i rambeslutet om verkställighet av utevarodomar. Härigenom tydliggörs att lagens bestämmelser ska tolkas mot bakgrund av rambeslutens beaktandesatser och artiklar. Vidare anges i paragrafen lagens innehåll. Lagen är indelad i fyra kapitel: Allmänna bestämmelser (1 kap.), Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.), Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd (3 kap.) och Övriga bestämmelser (4 kap.).

2 § Bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsstraff mellan de nordiska staterna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan Sverige och en stat utanför Europeiska unionen finns i lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

I paragrafen informeras om att det finns särskilda bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan Sverige och en annan nordisk stat eller en stat utanför Europeiska unionen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 16.1.

I *första stycket* lämnas upplysning om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Rambeslutet utesluter inte att bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser tillämpas i den mån dessa bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfaranden för verkställighet av påföljder (artikel 26.2–4). Den nordiska verkställighetslagen gäller därför alltså vid sidan av den nya lagen. I Sveriges förhållande till Danmark och Finland kan alltså vid överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd det väljas vilken lag som ska tillämpas i ett enskilt fall, under de förutsättningar som gäller i respektive lag. Eftersom den nordiska verkställighetslagen inte är tillämplig på annan frihetsberövande påföljd än fängelse, kan endast den här behandlade lagen tillämpas på överförande av verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I *andra stycket* lämnas upplysning om lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. I förhållandet mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen ersätter rambeslutet överförandekonventionen med tilläggsprotokoll, brottmålsdomskonven-

tionen och Schengenkonventionens bestämmelser om överförande av straffverkställighet (artikel 26.1). Detta innebär att dessa överenskommelser, som regleras genom lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, inte längre ska tillämpas mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

Definition av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

3 § Med en svensk dom om frihetsberövande påföljd avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom som innebär

1. fängelse,
2. överlämnande till rättspsykiatrisk vård, eller
3. sluten ungdomsvård.

Paragrafen innehåller en definition av vad som avses med en svensk dom om frihetsberövande påföljd, dvs. vilka svenska frihetsberövande påföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde och som kan bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen. Den allmänna motiveringen till bestämmelsen finns i avsnitt 16.2.1.

Enligt *punkten 1* omfattas en av svensk domstol meddelad dom som innebär fängelse. I första hand avses fängelse som dömts ut enligt 26 kap. brottbalken. Det kan vara fråga om fängelse på viss tid eller på livstid. Även fängelse som döms ut enligt 28 kap. 3 § brottbalken dvs. skyddstillsyn i förening med fängelse bör i och för sig omfattas. Behovet av att överföra ett sådant fängelsestraff torde dock i praktiken vara obefintligt.

Enligt *punkten 2* omfattas en av svensk domstol meddelad dom som innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Detta innebär påföljd enligt 31 kap. 3 § brottbalken. Påföljden kan enligt andra stycket samma bestämmelse vara förenad med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Punkten 3 omfattar en av svensk meddelad dom som innebär sluten ungdomsvård. Detta innebär påföljd enligt 32 kap. 5 § brottbalken. Tiden för sluten ungdomsvård kan enligt andra stycket samma bestämmelse uppgå till lägst fjorton dagar och högst fyra år.

Definition av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd

4 § Med en utländsk dom om frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd som har meddelats av domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande.

Paragrafen innehåller en definition om vilka utländska domar om frihetsberövande påföljd som faller inom lagens tillämpningsområde och som således kan bli föremål för erkännande och verkställighet i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 16.2.2.

I bestämmelsen anges att det ska vara fråga om en dom eller ett beslut som meddelats av en domstol efter ett straffrättsligt förfarande. Beslut som har meddelats av andra myndigheter än domstolar faller alltså utanför lagens tillämpningsområde. Eftersom avgörandet ska ske efter ett straffrättsligt förfarande torde det vanligtvis vara fråga om en brottmålsdomstol. Påföljden som utdöms på grund av en straffbar gärning kan avse fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Denna kan avse en begränsad eller obegränsad tid. Annan frihetsberövande åtgärd kan exempelvis avse olika former av vårdpåföljder. Paragrafen bör tolkas utifrån de definitioner som ges i artikel 1 i rambeslutet.

Definition av utfärdande stat och verkställande stat

5 § Med utfärdande stat avses den medlemsstat där domen meddelats.

Med verkställande stat avses den medlemsstat till vilken domen översänds för erkännande och verkställighet.

I paragrafen definieras vad som avses med utfärdande stat respektive verkställande stat. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 16.2.

I lagen används på samma sätt som i rambeslutet begreppen utfärdande stat dvs. den medlemsstat där domen meddelats, och verkställande stat dvs. den medlemsstat till vilken domen översänds för erkännande och verkställighet.

Behöriga myndigheter

6 § Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk dom om frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten och om en utländsk dom om frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige.

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och

2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård.

I paragrafen anges att Kriminalvården är behörig myndighet att pröva frågor om en svensk dom om fängelse eller sluten ungdomsvård ska sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet i den staten samt om en utländsk dom som kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård ska erkännas och verkställas i Sverige. Vidare framgår att Socialstyrelsen är behörig myndighet att pröva frågor om en svensk dom om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet där samt om en utländsk dom som kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård ska erkännas och verkställas i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 16.4.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer att meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan exempelvis röra sig om bestämmelser avseende vissa formkrav, samråd och underrättelser.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

I paragrafen framgår att en förutsättning för att en svensk dom ska få sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet är att det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten dit. Bestämmelsen, som bygger på artikel 3.1 i rambeslutet behandlas i avsnitt 17.2.2. Se även avsnitt 11.2.2.

Prövningen av kravet på social återanpassning bör ske genom en helhetsbedömning av samtliga faktorer avseende den dömdes anknytning till respektive medlemsstat. Här kan faktorer som medborgarskap, bosättningstid i olika stater samt nuvarande bostads-, familje- och arbetsförhållanden ha relevans. Vidare bör beaktas eventuella uppehållstillstånd eller om den dömde har uppehållsrätt i någon av staterna. När det gäller den dömdes familjeband bör särskild hänsyn tas till om det i någon av staterna finns minderåriga barn. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. Särskild relevans bör vidare läggas vid om den dömde har ett utvisningsbeslut eftersom detta kan påverka den sociala situationen vid en framtida frigivning. Vidare ska i bedömningen beaktas den dömdes egen inställning i frågan.

Har den dömde en sådan anknytning till den verkställande staten att han eller hon omfattas av det tvingande samarbetsområdet, dvs. är medborgare och bor i den verkställande staten eller är medborgare och ska utvisas till den verkställande staten, så råder en stark presumtion för att anknytningskravet är uppfyllt. Detsamma gäller om den dömde bor och sedan minst fem år varit lagligt bosatt utan avbrott i den andra staten, dvs. omfattas av det utvidgade tvingande samarbetsområdet.

Den verkställande statens medgivande

2 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har lämnat sitt medgivande till att domen översänds dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den verkställande staten,
2. är medborgare i den verkställande staten och kan komma att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten och den staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

I paragrafen framgår att den verkställande statens medgivande krävs i vissa fall. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.2.3. Avseende bosättningsbegreppet se även avsnitt 11.2.2.

I *första stycket* framgår att den andra medlemsstaten ska lämna sitt medgivande till att domen översänds dit. Enligt rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål underrätta om sitt ställningstagande.

I *andra stycket* framgår i vilka fall ett sådant medgivande inte krävs. Punkten 1 och 2 hänför sig till det tvingande samarbetsområdet och punkten 3 till det utvidgade tvingande samarbetsområdet. Överförande av verkställigheten torde i praktiken vara mest vanlig i dessa fall. Bestämmelserna har utformats i enlighet med svensk terminologi. Tolkningen bör emellertid ske i ljuset av lydelsen i rambeslutet.

Undantag gäller enligt *punkten 1* när den dömde är medborgare och bosatt i den verkställande staten. Detta motsvarar artikel 4.1 a) i rambeslutet. Vid bedömning av om den dömde bor i den andra medlemsstaten får en helhetsbedömning göras utifrån faktorer som folkbokföring, bostad, anställning och familjeförhållanden. Vid tveksamhet bör samråd hållas med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Enligt *punkten 2* gäller undantag om den dömde är medborgare i den verkställande staten och kan komma att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen. Detta motsvarar artikel 4.1 b) i rambeslutet. Enligt rambeslutet kan det dels vara fråga om ett beslut om utvisning, avvisning eller annat avlägsnande i domen, dels ett rättsligt eller administrativt beslut till följd

av domen. Om den dömde även är bosatt i den verkställande staten ska punkten 1 i stället tillämpas.

Vidare gäller undantag enligt *punkten 3* om den dömde är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten. Undantaget gäller endast gentemot stater som har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall. Undantaget motsvarar artikel 4.7 b) i rambeslutet. Kravet på att den dömde ska vara bosatt i den andra medlemsstaten får bedömas utifrån de omständigheter som anges under punkten 1. Vistelsen i den verkställande staten ska dessutom haft viss varaktighet, minst fem år. Denna ska ha skett utan avbrott och varit laglig. Tillfälliga vistelser utanför den andra medlemsstaten bör vara möjliga i den mån de inte innebär att den permanenta rätten att uppehålla sig i staten upphör. När det gäller lagligheten får det kontrolleras med den behöriga myndigheten i den verkställande staten om den dömde är berättigad till permanent uppehållstillstånd i enlighet med den nationella lagstiftningen som genomförts mot bakgrund av gemenskapslagstiftning samt om denna rätt kommer att bestå.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den dömde har samtycket till att verkställigheten överförs dit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

- 1. är medborgare och bosatt i den verkställande staten,*
- 2. kan komma att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller*
- 3. har flytt till den verkställande staten på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i Sverige eller efter en fällande dom här.*

I paragrafen behandlas krav på den dömdes samtycke. Bestämelsen, som motsvarar artikel 4.1 tillsammans med artikel 6.1–2 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 17.2.4.

I *första stycket* framgår huvudregeln om krav på den dömdes samtycke.

Enligt *andra stycket punkten 1* krävs inte samtycke om den dömde är medborgare och bosatt i den verkställande staten. Undantaget motsvarar artikel 6.2 a) i rambeslutet. Beträffande kravet på bosättning se 2 § *andra stycket punkten 1*.

Enligt *punkten 2* krävs inte samtycke om den dömde kan komma att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställigheten till följd av domen. Undantaget motsvarar artikel 6.2 b) i rambeslutet. Detta gäller fall där den dömde i brottmålsdomen har meddelats ett beslut om utvisning och detta i enlighet med bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) kommer att verkställas till den verkställande staten.

Vidare krävs enligt *punkten 3* inte något samtycke om den dömde flytt till den verkställande staten i syfte att undandra sig verkställighet i Sverige eller ett kommande straffrättslig förfarande. Detta får anses innebära att den dömde olovligen återvänder till sitt hemland i syfte att undandra sig verkställighet i Sverige av den aktuella domen, av annan brottmålsdom eller i syfte att hålla sig undan ett kommande straffrättsligt förfarande i Sverige. Undantaget motsvarar artikel 6.2 c).

4 § Den dömde ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra medlemsstaten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömde ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om översändande har vunnit laga kraft.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.2.4 och motsvaras delvis av artikel 6.3 i rambeslutet.

Paragrafen behandlar i *första stycket* en skyldighet att tillfråga den dömde om samtycke och inställning samt en upplysnings-skyldighet om innebörden av att samtycke lämnas. Skyldigheten avser dömda där ett ärende om överförande av verkställigheten initierats och ska inte sammanblandas med den generella upplysnings-skyldigheten om att upplysa dömda i Sverige om möjligheten att överföra verkställighet till en annan medlemsstat. Skyldigheten förutsätter att den dömde kan tillfrågas, dvs. att han eller hon befinner sig i Sverige. I ett fall där den dömde redan befinner sig i den verkställande staten får kommunikeringsskyldigheten anses uppfylld genom en begäran till den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten om att den dömde ska höras. Den dömde ska även informeras om att ett samtycke om överförande innebär ett avstående från skydd enligt specialitetsprincipen.

Fram till dess den behöriga myndighetens beslut vunnit laga kraft kan, enligt *andra stycket*, samtycket återkallas.

De närmare formerna för upptagande av samtycke och återtagande därav regleras i förordning.

Övriga förutsättningar

5 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om

- 1. domen har vunnit laga kraft,*
- 2. den dömde befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten, och*
- 3. det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.*

Paragrafen behandlar övriga förutsättningar för att en svensk dom ska få sändas över till en annan medlemsstat inom EU. Bestämelsen behandlas i avsnitt 17.2.5.

I *punkten 1* anges ett krav på att domen ska ha vunnit laga kraft. Detta motsvaras av artikel 1 i rambeslutet.

Av *punkten 2* framgår att den dömde ska befinna sig i Sverige eller i den verkställande staten. Detta krav motsvarar artikel 4.1 i rambeslutet.

Enligt *punkten 3* ska det återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna eller så ska särskilda skäl tala för att verkställigheten ändå överförs till den verkställande staten. Ett krav på återstående strafftid om minst sex månader hänför sig till vägransgrunden i artikel 9.1 h) i rambeslutet och avser att det som huvudregel inte är motiverat att överföra verkställigheten av sådan kortare tid. Vid prövning om det föreligger särskilda skäl ska framför allt beaktas humanitära skäl. Det kan även vara aktuellt att tillämpa särskilda skäl av kriminalpolitiska skäl, t.ex. när den dömde återvänt till hemlandet utan att han eller hon påbörjat verkställigheten av en kortare strafftid än sex månader.

Lämplighetsbedömning

6 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Paragrafen anger ett krav på att ett överförande av verkställighet till en annan medlemsstat inom EU ska anses lämpligt. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.2.6. Se även avsnitt 11.2.6.

I vissa ärenden kan det framkomma omständigheter som gör att den behöriga myndigheten, trots att övriga förutsättningar enligt lagen är uppfyllda, bör överväga om ett överförande av verkställigheten till den andra medlemsstaten är lämpligt. Lämpligheten av ett överförande av verkställigheten kan exempelvis ifrågasättas i fall där den behöriga myndigheten fått information från den behöriga myndigheten i den verkställande staten om att en anpassning kommer att ske av den svenska frihetsberövande påföljden och denna anpassning innebär en väsentlig avvikelse, se närmare härom i allmänmotiveringen.

I fall där det finns omständigheter som medför att lämpligheten av ett överförande kan ifrågasättas ska dessa vägas mot eventuella humanitära skäl, skyddsintressen för den dömda eller liknande intressen i det enskilda fallet som talar för att verkställigheten ändå överförs. Frågan om ett överförande är lämpligt måste alltså besvaras utifrån en helhetsbedömning av samtliga faktorer i ärendet. Ett överförande av verkställigheten får emellertid aldrig ske om förhållandena är sådana att det enligt utlänningslagen (2005:719) föreligger hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten eller om ett överförande skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser, t.ex. Europakonventionen.

Begäran om tvångsmedel

7 § I fall där den dömda befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den verkställande staten anhåller den dömda eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den verkställande statens beslut om erkännande och verkställighet.

Paragrafen avser en möjlighet för den behöriga myndigheten att i vissa fall begära om provisoriskt anhållande av den dömda i den verkställande staten. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 14, behandlas i avsnitt 17.3.

Översändande av en svensk dom om frihetsberövande påföljd

8 § Den behöriga myndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

I paragrafen anges att det är den behöriga myndigheten, dvs. enligt 1 kap. 6 § Kriminalvården eller Socialstyrelsen, som i ett ärende ska pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda och besluta om den svenska domen ska översändas till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.4.2.

Normalt bör den behöriga myndigheten i samband med att förutsättningarna enligt 1–3, 5 och 6 §§ prövas hålla samråd med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten. Detta behöver emellertid inte ske i fall där det är uppenbart att ett överförande av verkställigheten inte är aktuell. När det gäller ärenden inom det tvingande samarbetsområdet får behovet av samråd avgöras från fall till fall. För Kriminalvårdens och Socialstyrelsens handläggning gäller bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223).

9 § Den behöriga myndigheten ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten.

Den svenska domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.4.3.

I paragrafens *första stycke* anges att den svenska domen som översänds för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat inom EU ska skickas direkt till den behöriga myndigheten där. Detta gäller även det intyg som ska bifogas (se bilagan till rambeslutet). Varje medlemsstat ska till rättssekretariatet ange vilka myndigheter som är utsedda att ta emot domar om frihetsberövande påföljder jämte intyg enligt rambeslutet. Denna information kommer att vara tillgänglig för Kriminalvården och Socialstyrelsen. Bestämmelsen gäller även i ett fall där det bestämts att en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat i ett förfarande efter en europeisk arresteringsorder. Uppgifter om den tidigare europeiska arresteringsordern ska då lämnas i intyget. Denna fråga behandlas i avsnitt 17.9.

Enligt *andra stycket* får domen inte sändas över till mer än en medlemsstat åt gången. Detta motsvarar artikel 5.3 i rambeslutet.

Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet

10 § Den behöriga myndigheten får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.

Paragrafen behandlar återkallelse på grund av ändrade förutsättningar. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 13 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 17.5.1.

Bestämmelsen tydliggör att den behöriga myndigheten har möjlighet att återkalla en begäran om det efter ytterligare information i ärendet visar sig att förutsättningarna enligt lagen inte är uppfyllda. Ett beslut om återkallelse kan enligt 4 kap. 2 § överklagas.

11 § Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat om den frihetsberövande påföljd som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Paragrafen avser återkallelse när påföljden bortfallit. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 20.1 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 17.5.2.

Av bestämmelsen följer att en framställning i vissa fall ska återkallas utan dröjsmål. Detta avser fall där påföljden bortfallit på grund av preskription enligt svensk lag, där nåd eller amnesti beviljats eller en omprövning av domen skett som innebär att påföljden inte längre ska verkställas. En återkallelse på denna grund kan inte överklagas.

Fortsatt verkställighet i Sverige

12 § När en svensk dom har sänts över till den verkställande staten för erkännande och verkställighet, får verkställigheten av den påföljd som avses med begäran påbörjas här i landet endast om den dömda är häktad.

Påföljden får verkställas i Sverige, om den behöriga myndigheten har återkallat en begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har meddelat att en begäran avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt verkställighet i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.6.

I *första stycket* anges att verkställighet av en frihetsberövande påföljd inte får påbörjas när den svenska domen sänts över till den verkställande staten för erkännande och verkställighet. Detta gäller dock inte om den dömde är häktad. Bestämmelsen innebär att i de fall verkställigheten redan har påbörjats när den svenska domen sänts över så får den fortsätta. När väl verkställigheten påbörjats i den verkställande staten får verkställigheten enligt artikel 22.1 i rambeslutet inte fortsätta här.

Enligt *andra stycket* får verkställigheten påbörjas eller fortsätta i Sverige i vissa fall. Detta gäller när den behöriga myndigheten har återkallat framställningen. I fall där återkallelse skett på grund av att påföljden bortfallit ska naturligtvis inte någon verkställighet ske i Sverige. Påföljden kan vidare verkställas i Sverige om den verkställande staten avslår framställningen. Detta gäller även om den andra staten meddelar att verkställigheten inte kan äga rum där. Detta kan t.ex. bero på att den dömde avvikit från verkställigheten, vilket motsvarar artikel 22.2 i rambeslutet.

Överförande av den dömde

13 § Om den dömde befinner sig i Sverige när den verkställande statens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden vunnit laga kraft ska han eller hon överföras till den verkställande staten så snart som möjligt eller senast inom trettio dagar.

Överförandet får, om det finns särskilda skäl, ske vid en viss senare tidpunkt än vad som sägs i första stycket.

Paragrafen avser överförande av den dömde till den andra staten. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.7.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att den dömde så snart det är möjligt, eller senast inom trettio dagar, efter att den verkställande statens slutliga beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden vunnit laga kraft, ska överföras till den andra staten. Detta förutsätter att den dömde befinner sig i Sverige, antingen frihetsberövad eller på fri fot. Bestämmelsen motsvaras av artikel 15.1 i rambeslutet.

Enligt *andra stycket* får överförandet ske senare om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses att hinder mot överförande enligt tidsfristen inte är möjligt på grund av oförutsedda omständigheter. Detta motsvaras av artikel 15.2 i rambeslutet. I en sådan

situation ska de behöriga myndigheterna i Sverige och i den verkställande staten bestämma en ny tidpunkt för överförandet. Bestämmelser om transport av den dömda finns i 4 kap. 5 §.

Specialitetsprincipen

14 § Om någon har överförts till den verkställande staten enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till Sverige om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet, ska 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas. Behörig tingsrätt är därvid Stockholms tingsrätt.

Paragrafen avser tillstånd enligt den s.k. specialitetsprincipen. Bestämmelsen, som motsvaras av artikel 18.3 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 17.8.

I bestämmelsen anges att en framställning från den verkställande staten om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva den överförda personen friheten för något annat brott som begicks före överförandet, ska handläggas i enlighet med vad som gäller i 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder. Behörig tingsrätt är Stockholms tingsrätt. Bestämmelsen i 5 kap. 3 § lagen om en europeisk arresteringsorder ska tillämpas på så sätt att tingsrätten ska meddela beslut i fråga om framställningen senast trettio dagar från det att framställningen mottogs av den behöriga myndigheten i Sverige.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit och inte annat följer av 3–5 §§.

Paragrafen avser ett krav på att den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av ett överförande av verkställigheten till Sverige och gäller i fall utanför det tvingande samarbetsområdet enligt 2 §. Bestämmelsen, som bygger på artikel 3.1 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.2.1. Se även avsnitt 12.2.1.

Vid bedömningen av kravet bör en helhetsbedömning göras av samtliga kända faktorer avseende den dömdes anknytning till respektive medlemsstat. Här kan faktorer som medborgarskap, bosättnings- och vistelsestid i olika stater samt nuvarande bostads-, familje- och arbetsförhållanden ha relevans. Även eventuellt uppehållstillstånd i någon av staterna bör beaktas. När det gäller den dömdes familjeband bör särskild hänsyn tas till om det i någon av staterna finns minderåriga barn. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat bör beaktas. Vidare ska den dömdes inställning i frågan beaktas.

Det tvingande samarbetsområdet

2 § En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om inte annat följer av 3–5 §§ och den dömde

- 1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,*
- 2. är svensk medborgare och kan komma att utvisas eller avvisas hit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller*
- 3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och den utfärdande staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.*

I paragrafen anges i vilka fall en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. Punkten 1 och 2 hänför sig till det tvingande samarbetsområdet och punkten 3 till det utvidgade tvingande samarbetsområdet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.2.2.

I *punkten 1* anges fallet när den dömde är svensk medborgare och bosatt i Sverige. Detta motsvarar artikel 4.1 a) i rambeslutet. Som utgångspunkt är det den utfärdande staten som bedömer om den dömde omfattas av det tvingande samarbetsområdet. Denna bedömning ska som regel godtas. Råder enligt den svenska behöriga myndigheten tveksamhet kring om kravet är uppfyllt bör samråd hållas med den utfärdande staten. Beträffande bosättningskravet se även 2 kap. 2 § andra stycket 1.

I *punkten 2* anges fallet när den dömden är svensk medborgare och kan komma att utvisas eller avvisas hit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen. Detta motsvarar artikel 4.1 b) i rambeslutet. Det utländska beslutet om utvisning eller avvisning kan ingå i domen eller finnas i ett särskilt rättsligt eller administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen. Om den dömden även är bosatt i Sverige ska *punkten 1* tillämpas.

Fallet i *punkten 3* gäller endast i förhållande till medlemsstater som gjort en motsvarande anmälan. Erkännande och verkställighet i Sverige ska ske om den dömden är bosatt i Sverige och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år här. Detta motsvarar artikel 4.7 b) i rambeslutet. Kravet bör anses uppfyllt även om den dömden tillfälligtvis vistats utanför Sverige. Ledning kan här hämtas av praxis vid tillämpning av motsvarande krav i utlänningslagen (2005:716). Om den dömden inte är berättigad till permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd i Sverige eller om det finns skäl att anta att sådant tillstånd inte kommer att bestå bör information härom lämnas till den utfärdande staten och samråd hållas.

Den dömdes samtycke

3 § *En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs hit.*

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömden

- 1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,*
- 2. kan komma att utvisas eller avvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller*
- 3. har flytt till Sverige på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom där.*

I paragrafen behandlas krav på den dömdes samtycke. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 4.1 tillsammans med artikel 6.1 och 6.2 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.2.3.

I *första stycket* framgår att den dömdes samtycke krävs som huvudregel.

Enligt *andra stycket punkten 1* krävs inte samtycke om den dömden är medborgare och bosatt i Sverige. Undantaget motsvarar artikel 6.2 a) i rambeslutet. Se vidare 2 § andra stycket 1.

Av *punkten 2* framgår att samtycke inte krävs om den dömde kan komma att utvisas eller avvisas till Sverige efter verkställighet av påföljden. Det ska vara fråga om ett beslut om utvisning, avvisning eller annat avlägsnande till följd av domen. Undantaget motsvarar artikel 6.2 b) i rambeslutet.

Samtycke krävs inte heller enligt *punkten 3* om den dömde flytt till Sverige i syfte att undandra sig verkställighet i den utfärdande staten eller ett kommande straffrättsligt förfarande. Undantaget motsvarar artikel 6.2 c) i rambeslutet.

Övriga förutsättningar

4 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om

- 1. domen har vunnit laga kraft,*
- 2. den dömde befinner sig i Sverige eller i den utfärdande staten, och*
- 3. den tid av påföljden som återstod att avtjäna när domen kom in till den behöriga myndigheten uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.*

Paragrafen behandlar övriga förutsättningar för att en utländsk dom ska få erkännas och verkställas i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.2.4.

I *punkten 1* anges ett krav på att domen ska ha vunnit laga kraft. Detta motsvaras av artikel 1 i rambeslutet.

Av *punkten 2* framgår att den dömde ska befinna sig i Sverige eller i den utfärdande staten. Detta motsvaras av artikel 4.1 i rambeslutet.

Enligt *punkten 3* ska det som huvudregel återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna när domen översänds hit. Detta krav motsvarar artikel 9.1 h) i rambeslutet. Om tid för tidigaste villkorlig frigivning i domslandet är känd ska denna beaktas vid bedömning av hur lång tid som kvarstår av påföljden att avtjäna. Överförande kan ske om särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs till Sverige. Härmed avses framför allt humanitära skäl. Det kan också vara fråga om kriminalpolitiska skäl när t.ex. den dömde redan återvänt till Sverige, jfr 2 kap. 5 § 3.

Hinder mot erkännande och verkställighet

5 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom ska avslås om

1. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, om det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,

2. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller förläggande av ordningsbot som har godkänts,

3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i en annan stat meddelats en dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

4. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

5. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

6. gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

7. påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här,

8. domen har meddelats efter en förhandling där den dömda inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 9.1 i) i rambeslutet är uppfyllt, eller

9. den utfärdande staten inte har lämnat tillstånd för att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömda friheten för något annat brott som begicks före överförandet i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Även om det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet enligt första stycket får en utländsk dom erkännas och verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

I paragrafen anges i nio punkter vägransgrunder som innebär att en begäran om erkännande och verkställighet ska avslås. Vägransgrunderna behandlas närmare i avsnitt 18.3.2 (dubbel straffbarhet), 18.3.3 (ne bis in idem), 18.3.4 (den dömdes ålder), 18.3.5 (immunitet), 18.3.7 (territorialitet i vissa fall), 18.3.8 (vårdpåföljd), 18.3.9 (utevarodom) och 18.3.10 (specialitetsprincipen). Vägransgrunderna

är som huvudregel obligatoriska. Bestämmelsen innebär dock en möjlighet att erkänna och verkställa en utländsk dom i Sverige trots förekomsten av en vägransgrund på grund av humanitära skäl, se avsnitt 18.3.1. I avsnitt 18.3.11 beskrivs också vissa andra situationer som alltid ska leda till att verkställighet ska vägras, t.ex. om verkställighet skulle strida mot en bestämmelse i grundlag eller mot de grundläggande rättsprinciper som läggs fast i Europakonventionen och dess tilläggsprotokoll.

I *första stycket punkten 1* anges ett krav på dubbel straffbarhet i vissa fall. Kravet gäller inte en gärning som upptas på den lista som anges i en bilaga till lagen och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer. Bilagan avser de gärningar som anges i artikel 7.1 i rambeslutet. Bestämmelsen motsvarar den vägransgrund som anges i artikel 9.1 d) i rambeslutet.

Förbudet mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*) regleras i *punkten 2* avseende verkan av en svensk dom och i *punkten 3* avseende verkan av en dom i en annan stat. En vägransgrund som hänvisar till principen om *ne bis in idem* finns i artikel 9.1 c) i rambeslutet. Om det avseende samma gärning finns en svensk dom eller ett godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot ska verkställighet av den utländska domen inte ske i Sverige. Detta gäller även om det i Sverige meddelats beslut om nåd eller amnesti. Detsamma gäller om det i en annan stat finns en dom, som har vunnit laga kraft, som avser samma gärning och som skulle inneburi hinder mot lagföring för gärningen i Sverige enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken.

Av *punkten 4* följer att det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet i Sverige om den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år. Bestämmelsen motsvaras av artikel 9.1 g) i rambeslutet.

I *punkten 5* anges att erkännande och verkställighet inte får ske mot personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige. Detta gäller t.ex. främmande statsöverhuvuden och personer som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Även svenska medborgare kan i varierande utsträckning omfattas av immunitet t.ex. statschefen, riksdagens talman, riksdagens ledamöter och statsråden. Bestämmelsen motsvaras av artikel 9.1. f) i rambeslutet.

Genom *punkten 6* ställs särskilda krav för erkännande och verkställighet när den utländska domen avser en gärning som helt eller

delvis har begåtts i Sverige. För det första måste gärningen motsvara brott enligt svensk lag. Vidare krävs att brottet inte är preskriberat enligt svensk rätt. Bestämmelsen grundar sig på artikel 9.1 l) i rambeslutet.

I *punkten 7* anges att en begäran ska avslås om det inte är möjligt att i Sverige verkställa en påföljd som omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård. Det ska vara fråga om en åtgärd som inte kan verkställas i det svenska påföljds-systemet och som inte heller lämpligen kan anpassas till att motsvara en svensk påföljd. Bestämmelsen motsvarar artikel 9.1 k).

Enligt *punkten 8* ska en begäran som avser en utevarodom avslås om det inte i intyget har bekräftats att något av villkoren i artikel 9.1 i) i rambeslutet är uppfyllt. Genom artikel 5 i rambeslutet om verkställighet av utevarodomar införs nya bestämmelser i artikel 9.1 i) i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder. En bekräftelse om att något av villkoren är uppfyllda när det rör sig om en dom i den dömdes utvaro kommer i de flesta fall ske i det intyg som sänds över. Det utesluter dock inte att det på annat sätt framgår att något av villkoren är uppfyllda, t.ex. genom att en delgivningshandling företes. I sådant fall bör kompletterande information inhämtas från den utfärdande staten.

Av *punkten 9* följer att erkännande och verkställighet ska vägras om den utfärdande staten inte lämnat tillstånd för att i Sverige åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömdes friheten för något annat brott, trots att den utfärdande staten skulle lämnat sådant tillstånd i enlighet med vad som gäller i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder om skyldighet att överlämna en person.

I *andra stycket* anges att erkännande och verkställighet får ske i Sverige även om det föreligger hinder enligt någon av grunderna i första stycket om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här. Bestämmelsen avser fall där den dömdes önskar att verkställigheten överförs till Sverige och det föreligger humanitära skäl. Det kan t.ex. vara fråga om en mycket ung lagöverträdare, fall av sjukdom eller när en person är dömd till ett mycket långt straff i ett land där fängelseförhållandena är dåliga. Hur stark anknytning den dömdes har till Sverige får här stor betydelse. I vilken omfattning det finns möjlighet att beakta humanitära skäl beror vidare på vilken vägransgrund som är aktuell sammantaget med omständigheterna i det enskilda fallet. När det t.ex. gäller en person som är under femton år bör utrymmet vara relativt stort. I fall där kravet

på dubbel straffbarhet inte är uppfyllt beror utrymmet bl.a. på vad den utländska kriminaliseringen avser.

Delvis erkännande och verkställighet

6 § I fall där den utländska domen avser två eller flera brott och det enligt 5 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en begäran om erkännande och verkställighet bifallas avseende övriga brott om det framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Paragrafen innebär en möjlighet till delvis verkställighet avseende en utländsk dom som avser två eller flera brott och där det föreligger hinder avseende något eller några av brotten. Bestämmelsen bör endast tillämpas om det inte är möjligt att avseende hindret åberopa undantagsbestämmelsen enligt 5 § andra stycket. En förutsättning är att den utfärdande staten kan ange vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott. Samråd ska hållas mellan de behöriga myndigheterna och en överenskommelse träffas om delvis verkställighet innan ett erkännande kan ske. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 10 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.4.

Hur förfarandet inleds

7 § En utländsk dom sänds över skriftligen till den behöriga myndigheten i Sverige för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

I paragrafen anges hur förfarandet inleds. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.5.2, 18.5.3 och 18.5.5.

I första stycket anges att en utländsk dom som översänds för erkännande och verkställighet till Sverige ska skickas direkt till den behöriga myndigheten och åtföljas av ett intyg, som är utformat enligt de formulär som återfinns som bilaga I till rambeslutet. Vidare framgår att handlingarna ska översändas skriftligen. Det avgörande för vilket kommunikationssätt som kan godtas är att den behöriga myndigheten ska kunna försäkra sig om att översända dokument är äkta. Bestämmelsen motsvaras av artikel 5.1 i rambeslutet.

Av *andra stycket* följer att intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska. I undantagsfall kan den behöriga myndigheten även begära att hela eller delar av domen översätts till något av dessa språk. Detta föreskrivs genom förordning och frågan behandlas i avsnitt 18.5.4. Bestämmelsen följer av artikel 23 i rambeslutet.

8 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska den svenska behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

Paragrafen avser komplettering av en begäran om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.5.6.

Av bestämmelsen framgår att Kriminalvården eller Socialstyrelsen ska ge myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att komma in med komplettering, om intyget saknas eller om det har sådana brister att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet. Komplettering kan t.ex. behövas om det råder oklarhet om mot vem domen riktar sig, om information i intyget kan tolkas på mer än ett sätt, om intyget uppenbarligen inte motsvarar domen eller om intyget inte är undertecknat. Vidare bör komplettering ske om intyget inte är översatt till ett språk som framgår av 7 § andra stycket. Om domen saknas helt eller om det saknas sidor i det, bör den utfärdande staten ges tillfälle att komplettera med detta. En komplettering kan även avse att hela eller delar av domen ska översättas. Vid begäran om komplettering ska anges inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn bör tas bl.a. till postgång samt den tid det kan ta för den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att få begärda kompletteringar översatta.

9 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom, får avslås om intyget, trots att behörig myndighet i den utfärdande staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

Paragrafen avser en möjlighet att avslå en bristfällig begäran om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen, som motsvaras av artikel 9.1 a) i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.5.6.

Om bristerna kvarstår, trots en begäran om komplettering enligt 8 §, får begäran om erkännande och verkställighet av en utländsk dom i Sverige avslås. Ett avslag bör meddelas först när bristerna är av sådant slag att intyget inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. Mindre brister bör däremot inte föranleda avslag.

Tvångsmedel

10 § I fråga om tvångsmedel mot den dömda tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 10–12 §§ lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

I paragrafen finns en hänvisning till bestämmelser om tvångsmedel mot den dömda i lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet som ska tillämpas i motsvarande fall enligt denna lag. Bestämmelsen, som har sin grund i artikel 14 i rambeslutet behandlas i avsnitt 18.6.

Beslut om erkännande och verkställighet

11 § Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om

- 1. påföljdens art och längd,*
- 2. föreskrifter som meddelas med stöd av 13 § 1,*
- 3. beslut om överlämnande till påföljdsomvandling som meddelas med stöd av 13 § 2, och*
- 4. den tid som den dömda i den utfärdande staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.*

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.7.1 och 18.7.2.

Av första stycket följer att Kriminalvården eller Socialstyrelsen prövar och beslutar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. Vid prövningen ingår att bedöma om de allmänna förutsättningarna enligt 1–4 §§ är uppfyllda samt om det finns något

hinder mot verkställighet enligt 5 §. Om myndigheten kommer fram till att begäran om erkännande och verkställighet ska bifallas, ska ett beslut fattas om att verkställighet får ske här, s.k. verkställbarhetsförklaring. För myndigheternas handläggning gäller förvaltningslagen (1986:223). Härav följer bl.a. att ett avslagsbeslut eller en verkställbarhetsförklaring ska innehålla uppgift om skälen för beslutet och hur det överklagas. Myndigheternas beslut är enligt 4 kap. 2 § överklagbart.

I *andra stycket* anges vilka ytterligare uppgifter en verkställbarhetsförklaring ska innehålla.

Enligt *punkten 1* ska påföljden art och längd framgå. Härmed avses ett angivande av den påföljd som dömts ut enligt den utländska domen.

Enligt *punkten 2* ska det anges om den behöriga myndigheten meddelar sådana föreskrifter enligt 13 § 1 som behövs för att domen ska kunna verkställas i Sverige. Det kan t.ex. avse att en frihetsberövande påföljd som dömts ut avseende en ung person ska verkställas som slutna ungdomsvård.

Av *punkten 3* följer att uppgift i förekommande fall ska finnas om att den behöriga myndigheten beslutar att den utländska påföljden ska ersättas med en svensk påföljd, s.k. påföljdsomvandling enligt 13 § 2. Detta torde i huvudsak vara fallet när det är fråga om en utländsk frihetsberövande påföljd som avser en psykiskt störd lagöverträdare.

I *punkten 4* anges att det ska finnas uppgift om den tid som den dömde varit frihetsberövad med anledning av domen. Det är dels fråga om frihetsberövande som skett i den andra staten, dels tid som den dömde varit frihetsberövad i Sverige. Det är endast fråga om en upplysning och avser inte någon avräkning.

12 § Den behöriga myndigheten ska meddela ett beslut enligt 11 § senast trettio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet enligt 7 § kom in till den behöriga myndigheten.

Den behöriga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut senare än vad som sägs i första stycket.

I paragrafen anges tidsfrist för den behöriga myndighetens beslut om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 12 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.7.3.

Kriminalvården och Socialstyrelsen ska enligt huvudregeln i *första stycket* meddela slutligt beslut i frågan om erkännande och verk-

ställighet senast trettio dagar efter det att en begäran om erkännande och verkställighet kom in till myndigheten.

Enligt *andra stycket* får myndigheten, om det finns särskilda skäl, frångå den angivna tidsfristen. Särskilda skäl att frångå tidsfristen kan finnas t.ex. om begäran om erkännande och verkställighet behöver kompletteras (artikel 11) eller domen eller delar av denna behöver översättas (artikel 23.3). Ett annat skäl kan avse att det föreligger sådana omständigheter att en vägransgrund kan föreligga och myndigheten behöver utreda detta vidare. Vidare kan det föreligga särskilda skäl om den dömde antas befinna sig i Sverige, men inte kan påträffas här.

Närmare bestämmelser om vilka åtgärder som ska företas när tidsfristen inte kan följas meddelas i förordning.

Anpassning av den utländska påföljden

13 § Om det krävs för att en utländsk dom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller

2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

I paragrafen behandlas möjlighet för den behöriga myndigheten att anpassa påföljden genom att själv meddela föreskrifter eller att överlämna åt åklagarmyndigheten att göra framställning hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling). Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 8 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.8. Se även avsnitt 12.7 och 25.

Möjligheten att anpassa den utländska påföljden ska endast användas i undantagsfall. Utgångspunkten är alltså att Sverige som verkställande stat som huvudregel ska vara bunden av påföljdens art och längd såsom den fastställts i domlandet. Närmare föreskrifter enligt *första stycket punkten 1* torde framför allt behöva meddelas om det till den utländska påföljden finns en motsvarighet i svensk lag, men där den utländska påföljden inte direkt låter sig verkställas i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag. Det kan t.ex. krävas föreskrifter om att ett fängelsestraff mot en ung lagöverträdare som dömts ut i en annan stat ska verkställas

som slutna ungdomsvård i Sverige. För Kriminalvårdens del kan det vidare i undantagsfall vara fråga om att anpassa påföljdens längd om det är utrett att skillnader i reglerna om villkorlig frigivning i den andra staten och Sverige innebär att verkställigheten i Sverige skulle bli markant längre än i domslandet, vilket kan strida mot Europakonventionen. Detta kan även vara fallet i andra fall där ett överförande annars skulle framstå som stötande. Beslut om att meddela föreskrifter görs i verkställbarhetsförklaringen.

Om den utländska påföljden saknar motsvarighet i svensk lag kan förfarandet för påföljdsomvandling enligt *punkten 2* användas. Detta torde i praktiken endast gälla när den utländska domen avser en påföljdsform för psykiskt störda lagöverträdare. Beslut om överlämnande för påföljdsomvandling görs i verkställbarhetsförklaringen.

Av *andra stycket* följer att en anpassning av påföljden genom att den behöriga myndigheten meddelar föreskrifter inte får innebära att påföljden blir strängare än den utländska påföljden. Detta motsvaras av artikel 8.4 i rambeslutet.

14 § I fall som avses i 13 § 2 ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Paragrafen behandlar förfarandet vid påföljdsomvandling enligt 13 § 2. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.8.2. Se även avsnitt 12.7.3.

Rätten har att enligt *första stycket* bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Genom att det ska vara fråga om en frihetsberövande påföljd framgår att påföljden inte får omvandlas till böter. Detta är en förutsättning enligt artikel 8.3 i rambeslutet. Eftersom påföljdsomvandling framför allt ska tillämpas vid påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare, ska särskilt den utländska påföljdens art beaktas när den svenska påföljden bestäms. Här får bl.a.

beaktas hur ingripande den utländska påföljden är. Frihetsberövanden som föregått domen ska tillgodoräknas den dömde. Härmed avses dels vad den dömde avtjänat av påföljden i den andra staten, dels tid som han eller hon varit anhållen eller häktad i den andra staten och i Sverige. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning omfattar inte skuldfrågan.

Av *andra stycket* följer att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gäller för rättens handläggning i tillämpliga delar samt att rättens avgörande av saken sker genom dom. Hänvisningen till rättegångsbalken avser både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i de olika instanserna. Även bestämmelserna om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet i 24 och 25 kap. rättegångsbalken är tillämpliga, dock endast om inte annat följer av bestämmelserna om tvångsmedel i 10 § som hänvisar till 3 kap. 10–12 §§ lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

Verkställigheten i Sverige

15 § Ska verkställighet ske i Sverige utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

En utländsk dom ska verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av denna lag.

Vid verkställigheten ska från påföljden dras av den tid som den dömde i den utfärdande staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av en utländsk dom. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.10.

Av *första stycket* framgår att en utländsk dom som ska verkställs i Sverige, utan att ny påföljd bestämts av domstol, får ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som är möjligt enligt svensk rätt.

Den utländska domen ska enligt *andra stycket* i huvudsak verkställas som om den var en svensk brottmålsdom. Det handlar i

princip här om att domen verkställs enligt de regler som gäller för ett svenskt fängelsestraff eller slutna ungdomsvård. Med svenska verkställighetsregler avses samtliga regler för verkställighet, t.ex. regler om villkorlig frigivning. Bestämmelsen motsvarar artikel 17.1 i rambeslutet.

Vid verkställigheten ska enligt *tredje stycket* avräkning ske av den tid som den dömda varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund av domen. Härmed avses del av påföljden som den dömda redan verkställt eller tid som han eller hon varit anhållen eller häktad i den andra staten. Vidare avses tid som den dömda varit frihetsberövad i Sverige. Bestämmelsen motsvaras av artikel 17.2 i rambeslutet.

16 § För verkställighet av påföljd som beslutats genom dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av 17 §.

I paragrafen anges att vad som gäller vid verkställighet av en svensk brottmålsdom, som vunnit laga kraft, även ska gälla efter ett förfarande som innebär att den utländska domen ersatts av en svensk brottmålsdom, om inte annat följer av 17 §. Detta avser således fall där förfarandet för påföljdsomvandling enligt 13 § första stycket 2 och 14 § tillämpas.

Upphörande av verkställigheten

17 § Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

- 1. den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,*
- 2. den utfärdande staten har meddelat den dömda nåd eller amnesti,*
- 3. det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller*
- 4. den dömda har avvikit från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden därför ska återgå till den utfärdande staten.*

I paragrafen anges fall när verkställigheten i Sverige ska upphöra. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 18.11.

Enligt *punkten 1* ska verkställigheten upphöra om den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet, dvs. intyget. Detta motsvarar artikel 13 i rambeslutet. Detta kan bli

aktuellt efter det att den behöriga myndigheten meddelat en verkställbarhetsförklaring, men innan verkställigheten i praktiken påbörjats.

I fall där den utfärdande staten har meddelat nåd eller amnesti ska enligt *punkten 2* och i fall där den utfärdande staten har meddelat ett annat beslut, som innebär att påföljden inte längre får verkställas ska enligt *punkten 3* verkställigheten upphöra. Detta motsvarar artikel 20.2 i rambeslutet. Enligt artikel 20.1 i rambeslutet har den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att i ett sådant fall underrätta behörig myndighet i Sverige. Om den behöriga myndigheten på annat sätt får information härom får en kontroll göras med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten innan verkställigheten upphör.

Av *punkten 4* följer att verkställigheten ska upphöra om den dömde avviker från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden därför återgår till den utfärdande staten. Detta motsvaras av artikel 22.2 i rambeslutet. Kriminalvården eller Socialstyrelsen har att underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om den dömde avviker från verkställigheten. I samråd med den utfärdande staten får utrönas om rätten att verkställa påföljden ska återgå till den staten. Om så är fallet ska verkställigheten upphöra i Sverige. Det kan konstateras att den verkställande staten enligt rambeslutet har rätt att kräva att verkställigheten ska återgå i ett sådant fall.

Specialitetsprincipen

18 § En person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Detta gäller dock inte om

1. den dömde haft möjlighet att lämna Sverige inom fyrtiofem dagar efter sitt slutliga frigivande men inte gjort detta eller har återvänt hit efter att ha lämnat Sverige,

2. brottet inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd,

3. den dömde har samtyckt till överförandet,

4. den dömde har efter överförandet förklarat sig avstå från specialitetsbestämmelsen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet, eller

5. den utfärdande staten har lämnat tillstånd till åtgärden.

Vid framställning om tillstånd från den utfärdande staten enligt första stycket 5 ska 17 § andra stycket förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas.

Paragrafen avser skydd för en person som överförs till Sverige enligt den s.k. specialitetsprincipen. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 18 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 18.12.

I *första stycket* uttrycks specialitetsprincipen. Avsikten med principen är att skydda den som för verkställighet av en frihetsberövande påföljd genom myndigheternas försorg överförs från en stat till en annan från risken att till följd härav bli åtalad eller dömd för eller på nytt berövad sin frihet med anledning av annan tidigare begången brottslighet. Skyddet gäller enligt rambeslutet inte i ett fall där den dömden inte överförs till den verkställande staten, t.ex. om personen har flytt till den verkställande staten. I bestämmelsen anges fem fall där skyddet för den dömden inte gäller.

Enligt *punkten 1* gäller skyddet inte om den dömden efter fyrtiofem dagar efter sitt slutliga frigivande inte lämnat Sverige eller om han eller hon lämnat Sverige och återvänt hit. Med slutliga frigivande får tolkas den dag den dömden försätts på fri fot vid villkorlig frigivning.

I *punkten 2* avses fall där den andra brottsligheten inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd, dvs. brott som endast kan föranleda böter.

I *punkten 3* anges det fall när den dömden har samtyckt till överförandet. Det avser alltså fall där det inte varit fråga om att tvångsvis överföra den dömden.

Enligt *punkten 4* kan den dömden även efter överförande avstå från det skydd som principen innebär. Avståendet ska avse specifika gärningar som begåtts före överförandet. Förfarandet för avstående i detta fall regleras i förordning.

Av *punkten 5* framgår att skyddet inte gäller om den utfärdande staten lämnar tillstånd till åtgärden. Ett sådant tillstånd från den utfärdande staten ska ges om det skulle föreläga en skyldighet att överlämna personen enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

I *andra stycket* framgår att en framställning om tillstånd från den utfärdande staten enligt *punkten 5* ska ha det innehåll som framgår i 17 § andra stycket förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 19.1.

Enligt paragrafen bör offentligt biträde förordnas för den dömde i ett ärende om överförande av verkställighet enligt lagen. Om det kan antas att behov av biträde saknas bör dock förordnande inte ske. Ett sådant fall kan vara när den dömde samtycker till ett överförande och det för den behöriga myndigheten framstår som klart att ett överförande kan ske samt det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde. Närmare bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och i förordningen (1997:405) om offentligt biträde.

Överklagande

2 § Den behöriga myndighetens beslut enligt 2 kap. 8 och 10 §§ samt 3 kap. 11 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 19.2 och 25.

Enligt paragrafen får vissa av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut överklagas. Detta avser beslut enligt 2 kap. 8 § om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet och beslut om återkallelse på grund av förändrade förhållanden enligt 2 kap. 10 §. Vidare avses beslut om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt 3 kap. 11 §. I ett sådant beslut kan ingå meddelade föreskrifter eller överlämnande för påföljdsomvandling. Ett överklagande ska ske till Stockholms tingsrätt. I förvaltningslagen (1986:223) finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska ske och handläggningen av ett överklagande.

3 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 19.2.

I paragrafen anges att ärendelagen gäller för rättens prövning, om inget annat anges i denna lag. Detta innebär bl.a. att Kriminalvården eller Socialstyrelsen blir motpart i rätten.

Åtalsförbud

4 § Ska en frihetsberövande påföljd som utdömts i en annan medlemsstat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 19.3.

Av paragrafen följer att den dömda inte får åtalas på nytt för en gärning som omfattas av den överförda påföljden. Bestämmelsen har sin förebild i 38 § internationella verkställighetslagen.

Transport av den dömda

5 § Om en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, ska Kriminalvården se till att den dömda förs till den stat där påföljden ska verkställas.

Om en utländsk dom ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården se till att den dömda förs hit.

Vid verkställighet enligt första och andra styckena får Kriminalvården begära hjälp av polismyndigheten.

Vid verkställighet enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den dömda, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Paragrafen behandlar ansvaret för att se till att transporter sker från och till Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 17.7 och avsnitt 18.9.

I första stycket anges att Kriminalvården ska se till att en person som enligt lagen ska verkställa en svensk dom om frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen förs dit. I fall där påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska Socialstyrelsen underrätta Kriminalvården. Detta regleras i förordning. Överförande av den dömda och inom vilken tid detta ska ske

regleras i 2 kap. 13 §. Samråd ska hållas med den behöriga myndigheten i den verkställande staten inför överförandet.

I *anda stycket* anges att Kriminalvården ska se till att en person som ska verkställa en utländsk dom om frihetsberövande påföljd i Sverige förs hit. Enligt artikel 24 i rambeslutet är det den utfärdande staten som ska stå för kostnader för överförande av den dömda till den verkställande staten. Uppgiften i denna del består därför i huvudsak av att samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten om överförandet hit.

I *tredje stycket* anges att Kriminalvården enligt första och andra styckena får begära hjälp av polismyndigheten.

I *fjärde stycket* anges att polismyndigheten under vissa omständigheter får omhänderta och ta den som ska överföras i förvar.

Tillstånd till transport genom Sverige

6 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, ska Rikspolisstyrelsen bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttio två timmar från landningen, ska personen omedelbart frigges.

Paragrafen behandlar frågan om transitering av den som enligt rambeslutet ska överföras mellan två medlemsstater. Transitering behandlas i artikel 16 i rambeslutet och har utformats med 8 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder som förebild. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 19.4.

Enligt *första stycket* lämnar Rikspolisstyrelsen tillstånd till transitering. Transitering får inte vägras, men Rikspolisstyrelsen får i beslutet ange de förutsättningar som ska gälla för transiteringen,

t.ex. tid och plats. Vidare ska den utfärdande staten informeras om det inte kan garanteras att den som överförs inte kommer lagföras eller, med undantag för transiteringen, kvarhållas eller på annat sätt få sin frihet inskränkt för ett brott som begicks eller en påföljd som dömts ut före hans eller hennes utresa från den utfärdande staten. Av 33 § nordiska verkställighetslagen framgår att tillstånd inte krävs vid transitering inom Norden. Bestämmelsen ska därför inte tillämpas i förhållande till Danmark och Finland.

Enligt *andra stycket* får den polismyndighet som tar hand om transiteringen ta den som transiteras i förvar om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Här kan erinras om den proportionalitetsprincip som gäller enligt 8 § polislagen (1984:387).

Av *tredje stycket* framgår att tillstånd inte behövs för flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige. Vid en oplanerad mellanlandning krävs emellertid tillstånd. I bestämmelsen regleras möjligheten att ta den transiterade i förvar till dess frågan om tillstånd till transitering har avgjorts. Polismyndigheten får omhänderta och ta personen som överförs i förvar i avvaktan på att en ansökan om tillstånd har prövats enligt första stycket. Förvar får bara komma i fråga om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Personen ska omedelbart friges om tillstånd inte har begärts inom en frist på 72 timmar. Tidsfristen motsvarar vad som anges i artikel 16.5 i rambeslutet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.*
- 2. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av internationell straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inlets före ikraftträdandet.*
- 3. Lagen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder.*

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas i avsnitt 26.1 och 26.2.

Lagen föreslås enligt *punkten 1* träda i kraft den 1 juli 2014.

Av *punkten 2* följer att äldre bestämmelser i internationella verkställighetslagen ska tillämpas på ärenden som inletts före den nya lagen träder i kraft.

Tillämpningen av den nya lagen utgår enligt *punkten 3* ifrån att den andra medlemsstaten också har genomfört rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder. Detta innebär att för det fall den andra medlemsstaten vid ikraftträdandet inte har genomfört rambeslutet får den nya lagen om internationell straffverkställighet i stället tillämpas.

28.3 Förslaget till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Lagen är ny. Den genomför rådets rambeslut 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder). Vidare genomför lagen artikel 6 i rådets rambeslut 2009/299/RIF om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen (rambeslutet om verkställighet av utevarodomar). De allmänna övervägandena om behovet av en ny lag finns i avsnitt 21.1.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (rambeslutet),³ ändrat genom

---

³ EUT L 337, 16.12.2008 s. 102 (Celex 32008F0947).

rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar.⁴ Bestämmelserna avser

- erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.),*
- erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frivårdspåföljd (3 kap.), och*
- övriga bestämmelser (4 kap.).*

I paragrafen anges att genom denna lag genomförs rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder samt artikel 6 i rambeslutet om verkställighet av utevarodomar. Härigenom tydliggörs att lagens bestämmelser ska tolkas mot bakgrund av rambeslutets beaktandesatser och artiklar. Vidare anges i paragrafen lagens innehåll. Lagen är indelad i fyra kapitel: Allmänna bestämmelser (1 kap.), Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.), Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frivårdspåföljd (3 kap.) och Övriga bestämmelser (4 kap.).

2 § Bestämmelser om överförande av övervakning av villkorligt dömda m.m. och av villkorligt frigivna m.m. mellan de nordiska staterna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bestämmelser om överförande av verkställighet av kriminalvård i frihet mellan Sverige och en stat utanför Europeiska unionen finns i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

I paragrafen informeras om att det finns särskilda bestämmelser om överförande av verkställighet av vissa frivårdspåföljder mellan Sverige och en annan nordisk stat eller en stat utanför Europeiska unionen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 21.1.

I första stycket lämnas upplysning om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Rambeslutet utesluter inte att bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser tillämpas i den mån dessa bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfaranden för verkställighet av påföljder (artikel 23.2–4). Sverige, liksom

⁴ Rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 om ändring av rambeslutet 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, EUT L 81, 27.3.2009 s. 24 (Celex 32009F0299).

Danmark och Finland, har lämnat en underrättelse om att den nordiska överenskommelsen ska fortsätta att tillämpas. Den nordiska verkställighetslagen gäller därför alltjämt vid sidan av den nya lagen. I Sveriges förhållande till Danmark och Finland ska därför den nordiska verkställighetslagen tillämpa vid överförande av sådana frivårdspåföljder som omfattas av den lagen och den nya lagen som genomför rambeslutet vid överförande av andra frivårdspåföljder som därutöver omfattas av denna lag.

I *andra stycket* lämnas upplysning om lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet. I förhållandet mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen ersätter rambeslutet övervakningskonventionen (artikel 23.1). Detta innebär att övervakningskonventionen, som regleras genom lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, inte längre ska tillämpas mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

Definition av en svensk dom om frivårdspåföljd

3 § Med en svensk dom om frivårdspåföljd avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom som innebär

1. villkorlig dom,
2. skyddstillsyn,
3. ungdomstjänst, eller
4. fängelse sedan den dömden har villkorligt frigivits.

Med frivårdspåföljd avses i denna lag även en anvisning eller en föreskrift enligt brottsbalken som påförts den dömden med stöd av domen.

Paragrafen innehåller en definition av vad som avses med en svensk dom om frivårdspåföljd, dvs. vilka svenska frivårdspåföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde och som kan bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen. Den allmänna motiveringen till bestämmelsen finns i avsnitt 21.3.1.

Enligt *punkten 1* omfattas en av svensk domstol meddelad dom som innebär villkorlig dom. Detta innebär påföljd enligt 27 kap. brottsbalken. Villkorlig dom är förenad med ett allmänt skötsamhetskrav. Villkorlig dom kan förenas med en föreskrift om samhällstjänst eller att fullgöra skadeståndsskyldighet. Lagen är avsedd att framför allt tillämpas på villkorlig dom i förening med samhällstjänst. Lagen kan även tillämpas när det finns en föreskrift om att den dömden ska fullgöra skadeståndsskyldighet och Kriminalvården

har kännedom om påföljden i det enskilda fallet. Definitionen är dock inte begränsad till dessa fall utan omfattar även en villkorlig dom som inte förenats med någon föreskrift eller endast med böter. I praktiken torde det inte bli aktuellt att överföra verkställigheten av en villkorlig dom i dessa fall.

Enligt *punkten 2* omfattas en av svensk domstol meddelad dom som innebär skyddstillsyn. Detta innebär påföljd enligt 28 kap. brottsbalken. Skyddstillsynen, som innebär en prøvotid på tre år och övervakning under det första året, kan vara förenad med vissa särskilda föreskrifter, föreskrift om samhällstjänst och föreskrift med särskild behandlingsplan. En skyddstillsyn kan även dömas ut i förening med böter eller fängelse. Lagens tillämpningsområde är inte begränsad till vissa fall av skyddstillsyn. Däremot torde verkställigheten av en skyddstillsyn med föreskrift med särskild behandlingsplan inte vara aktuell att överföra till en annan medlemsstat. I de fall skyddstillsynen är förenad med böter får den delen prövas enligt lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. I fall där skyddstillsynen är förenad med fängelse är det möjligt att pröva den delen enligt den här föreslagna lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Punkten 3 omfattar en av svensk domstol meddelad dom som innebär ungdomstjänst. Tillämpningsområdet avser ungdomstjänst som dömts ut som självständig påföljd enligt 32 kap. 2 § brottsbalken. Ungdomsvård ska inte omfattas av lagens tillämpningsområde och således inte heller ungdomstjänst som dömts ut i förening med en sådan påföljd enligt 32 kap. 3 § brottsbalken.

Enligt *punkten 4* omfattas en av svensk domstol meddelad dom som innebär fängelse sedan den dömde har villkorligt frigivits. Bestämmelser härom finns i 26 kap. brottsbalken. Villkorlig frigivning är förenad med ett allmänt skötsamhetskrav. Den frigivne kan åläggas föreskrifter om vad han eller hon har att iaktta under prøvotiden samt kan ställas under övervakning. Lagen är framför allt avsedd att tillämpas när den villkorliga frigivningen har förenats med föreskrifter eller den frigivne är ställd under övervakning. Lagens tillämpningsområde omfattar i och för sig även villkorlig frigivning utan föreskrifter. I praktiken torde det dock inte vara aktuellt att överföra verkställigheten i sådana fall.

I *andra stycket* tydliggörs att även anvisningar och föreskrifter som meddelats i domen eller i ett efterföljande beslut ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Det är fråga om sådana anvisningar

eller föreskrifter som kan meddelas enligt brottsbalken och motsvarar övervakningsåtgärder enligt rambeslutet. Kriminalvården och övervakningsnämnden har möjlighet att fatta beslut om föreskrifter med anledning av domen. Sådana beslut omfattas av begreppet dom i lagen.

Definition av en utländsk dom om frivårdspåföljd

4 § Med en utländsk dom om frivårdspåföljd avses i denna lag en dom eller ett beslut om en sådan påföljd som anges i artikel 2.1 i rambeslutet, som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande.

Med frivårdspåföljd avses i denna lag även beviljande av villkorlig frigivning eller krav och anvisningar som påförts den dömda med stöd av domen och som har meddelats av en behörig myndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen.

Paragrafen innehåller en definition av vilka utländska domar om frivårdspåföljd som faller inom lagens tillämpningsområde och som således kan bli föremål för erkännande och verkställighet i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 21.3.2.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att utdömande av påföljd som har meddelats av andra myndigheter än domstolar faller utanför lagens tillämpningsområde. Eftersom avgörandet enligt rambeslutet ska rikta sig mot en fysisk person som begått brott är det fråga om dom efter ett straffrättsligt förfarande. Fråga om vilka utländska frivårdspåföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde får avgöras utifrån rambeslutets definitioner i artikel 2. Vilken påföljd det är fråga om kommer i det enskilda fallet framgå av det intyg som ska skickas med domen. Det torde normalt inte finnas anledning för den behöriga myndigheten i den verkställande staten att ifrågasätta en sådan bedömning. Vid tveksamheter bör samråd hållas mellan de behöriga myndigheterna.

I *andra stycket* framgår att lagens tillämpningsområde även omfattar beslut om beviljande av villkorlig frigivning och om krav och anvisningar som ålagts den dömda med domen som grund. Sådana beslut kan fattas av domstol eller en behörig myndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen. Den närmare prövningen av vilka s.k. övervakningsåtgärder som omfattas av lagen ska göras utifrån 3 kap. 1 §.

Definition av utfärdande stat och verkställande stat

5 § Med utfärdande stat avses den medlemsstat där domen meddelats.

Med verkställande stat avses den medlemsstat till vilken domen översänds för erkännande och verkställighet.

I paragrafen definieras vad som avses med utfärdande stat respektive verkställande stat. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 21.3.

I lagen används på samma sätt som i rambeslutet begreppen utfärdande stat dvs. den medlemsstat där domen meddelats, och verkställande stat. Till skillnad mot definitionen i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder definieras i rambeslutet verkställande stat som den medlemsstat i vilken övervakningsåtgärderna och de alternativa påföljderna övervakas till följd av ett beslut i enlighet med artikel 8. Någon reell skillnad mellan definitionerna föreligger inte i praktiken. Vi har därför valt att använda samma definition som i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, dvs. den medlemsstat till vilken en dom översänds för erkännande och verkställighet.

Behörig myndighet

6 § Kriminalvården prövar om en svensk dom om frivårdspåföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten och om en utländsk dom om frivårdspåföljd ska erkännas och verkställas i Sverige.

I paragrafen anges att Kriminalvården är behörig myndighet att pröva frågor om en svensk dom om frivårdspåföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet i den staten samt om en utländsk dom om frivårdspåföljd ska erkännas och verkställas i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 21.5.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer att meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan t.ex. röra sig om bestämmelser avseende vissa formkrav, samråd och underrättelser.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom om frivårdspåföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Allmänna förutsättningar

1 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om

- 1. domen har vunnit laga kraft,*
- 2. den dömde är bosatt i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit,*
- 3. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit, och*
- 4. det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.*

Även om den dömde inte är bosatt i den verkställande staten får domen översändas dit om den behöriga myndigheten i den staten har lämnat sitt medgivande.

I paragrafen anges vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att Kriminalvården ska få sända över en svensk dom om frivårdspåföljd till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.1.

Av första stycket punkten 1 följer att domen ska ha vunnit laga kraft. Detta krav motsvaras av artikel 2.1 och 2.5 i rambeslutet. Genom lagens definition av en svensk dom om frivårdspåföljd, se 1 kap. 3 §, följer att detta gäller såväl domen som eventuella efterföljande beslut till följd av domen.

I punkten 2 anges det anknytningskrav som gäller som huvudregel för ett överförande. Den dömde ska dels vara bosatt i den verkställande staten, dels ha återvänt eller vilja återvända dit. Kravet motsvaras av artikel 5.1 i rambeslutet och avser det s.k. tvingande samarbetsområdet. Bosättningen i den andra medlemsstaten ska ha viss stadigvarande karaktär för att kravet ska vara uppfyllt. Faktorer som bör vägas in vid en prövning av bosättningen är var den dömde är folkbokförd och om han eller hon har tillstånd att uppehålla sig i den andra staten. Vidare bör den dömdes egna uppgifter vägas in

tillsammans med omständigheter som om den dömda har en bostad i den andra staten samt anställnings- och familjeförhållanden där.

I *punkten 3* ställs ett krav på att den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av ett överförande av verkställigheten. Detta motsvarar ett av de grundläggande syftena med rambeslutet enligt artikel 1.1. Vid prövningen av den sociala återanpassningen ska en helhetsbedömning göras av anknytningsfaktorer till de olika staterna. Faktorer som har relevans är den dömdes medborgarskap, hemvisttid i de olika staterna, nuvarande bostadsförhållanden samt familje- och arbetsförhållanden. I de fall anknytningskravet enligt *punkten 2* är uppfyllt råder en stark presumtion för att även kravet på social återanpassning är uppfyllt. När det gäller dömda som har annan anknytning till den verkställande staten, se andra stycket, kan även andra omständigheter vägas in vid bedömningen av den sociala återanpassningen. Det kan här handla om anknytning till den verkställande staten genom att den dömda där erbjudits ett anställningskontrakt, avser att studera där eller att han eller hon har en familjemedlem som har hemvist där. Särskild hänsyn bör här tas till om det finns minderåriga barn i den verkställande staten. Den dömdes inställning ska tillmätas stor relevans i de allra flesta fall. Det föreligger emellertid inte hinder att överföra verkställigheten mot den dömdes samtycke i fall där han eller hon redan förflyttat sig till den andra medlemsstaten. I de allra flesta fall kan domstolens val av frivårdspåföljd i sig antas innebära att den dömdes sociala återanpassning underlättas. Om en förutsättning för påföljdsvalet varit att denna kan verkställas i den dömdes hemland, ska Kriminalvården ta särskild hänsyn till detta. Endast om förhållandena förändrats på ett avgörande sätt kan det finnas anledning att göra en annan bedömning i frågan om ett överförande bör ske.

I *punkten 4* anges ett krav på att ett överförande av verkställigheten ska anses lämpligt. I vissa ärenden kan det framkomma omständigheter som gör att Kriminalvården, trots att övriga förutsättningar enligt lagen är uppfyllda, bör överväga om ett överförande av verkställigheten till den andra medlemsstaten är lämpligt. Lämpligheten kan exempelvis ifrågasättas när det gäller vissa påföljder eller föreskrifter. Det måste föreligga praktiska möjligheter för den andra medlemsstaten att verkställa påföljden. Detta är t.ex. för närvarande inte möjligt vid en skyddstillsyn med kontraktsvård. I andra fall kan det finnas anledning att ta hänsyn till hur den svenska påföljden kommer att anpassas i den verkställande staten. En annan faktor som kan vara relevant i lämplighetsbedömningen är påföljdens var-

aktighet. Här bör beaktas hur lång tid av prøvotiden som återstår och vilken verkställighet som eventuellt redan skett av meddelade föreskrifter.

I *andra stycket* framgår ett alternativt anknytningskrav. Detta innebär att den dömde har en annan anknytning till den verkställande staten än bosättning där. Ett översändande av domen kan vara aktuellt i ett sådant fall om den verkställande staten lämnat sitt medgivande och övriga förutsättningar enligt bestämmelsen är uppfyllda.

Översändande av en svensk dom om frivårdspåföljd

2 § Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

I paragrafen anges att det är Kriminalvården som i ett ärende ska pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda och besluta om den svenska domen ska översändas till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.2.2.

Normalt bör Kriminalvården i samband med att förutsättningarna enligt 1 § prövas hålla samråd med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten. Detta behöver emellertid inte ske i fall där det är uppenbart att ett överförande av verkställigheten inte är aktuell. När det gäller ärenden inom det tvingande samarbetsområdet får behovet av samråd avgöras från fall till fall. Vidare bör kontrolleras vilka eventuella förklaringar enligt rambeslutet den andra medlemsstaten lämnat. För Kriminalvårdens handläggning gäller bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223). Detta innebär bl.a. att reglerna om kommunikation med den dömde ska tillämpas.

3 § Kriminalvården ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten.

Den svenska domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.2.3.

I paragrafens *första stycke* anges att den svenska domen som översänds för erkännande och verkställighet i en annan medlemsstat inom EU ska skickas direkt till den behöriga myndigheten där.

Detta gäller även det intyg som ska bifogas (se bilagan till rambeslutet). Varje medlemsstat ska till rättssekretariatet ange vilka myndigheter som är utsedda att ta emot domar jämte intyg enligt rambeslutet. Denna information kommer att vara tillgänglig för Kriminalvården.

Enligt *andra stycket* får domen inte sändas över till mer än en medlemsstat åt gången. Detta motsvarar artikel 6.5 i rambeslutet.

Följdbeslut

4 § Beslut som meddelas i den verkställande staten angående en överförd frivårdspåföljd ska gälla i Sverige.

Paragrafen avser följbeflut som meddelas i den verkställande staten. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.3.3.

Bestämmelsen avser fall där den verkställande staten har behörighet att enligt artikel 14.1 i rambeslutet fatta följbeflut avseende en överförd frivårdspåföljd. Det kan t.ex. avse beslut om ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iaktta under provotiden, men även mer ingripande följbeflut. Rätten att fatta följbeflut kan vara inskränkt genom att den verkställande staten lämnat en förklaring enligt artikel 14.3.

5 § Sedan en svensk dom erkänts i den verkställande staten beslutas åtgärder med anledning av den överförda påföljden i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd hit.

Kriminalvården ska överlämna ett hänskjutet ärende från den verkställande staten till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller skulle ha bedrivits vid tiden för överförandet.

Paragrafen avser följbeflut som får fattas i Sverige trots att verkställigheten överförts till den verkställande staten. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.3.4.

Av *första stycket* framgår att följbeflut avseende en frivårdspåföljd som överförts till en annan medlemsstat endast får fattas när den behöriga myndigheten i den verkställande staten hänskjuter ärende om sådan åtgärd hit. Detta hänger samman med att den verkställande staten enligt artikel 14.1 i rambeslutet som utgångspunkt helt övertar behörigheten att fatta följbeflut efter ett över-

förande. Den verkställande staten kan dock i vissa fall avstå från att fatta följdbeslut enligt rambeslutet. Det är fråga om fall där den verkställande staten lämnat en förklaring enligt artikel 14.3 och i fall där den verkställande staten åtagit sig att överta verkställigheten trots att det föreligger en vägransgrund enligt artikel 11.4.

Av *andra stycket* följer att ett hänskjutet ärende till Kriminalvården ska överlämnas till den övervakningsnämnd som hade hand om övervakningen här i landet, eller om övervakningen inte hade påbörjats vid överförandet, den övervakningsnämnd som skulle haft hand om övervakningen. Övervakningsnämnden har att på sedvanligt sätt enligt brottsbalken pröva vilka åtgärder som ska vidtas till följd av ändrade förhållanden eller på grund av misskötsamhet. Om övervakningsnämnden bedömer att påföljden bör undanröjas, får nämnden begära att åklagare för talan härom vid domstol.

Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet

6 § Kriminalvården får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat

- 1. om den dömda åtalas för annan brottslighet i Sverige, eller*
- 2. av annan anledning fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.*

Paragrafen behandlar återkallelse vid åtal för annan brottslighet och vid ändrade förutsättningar. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.4.1 och 22.4.2.

Punkten 1 grundar sig på möjligheten att begära att den verkställande staten ska återföra behörigheten vid nya straffrättsliga förfaranden enligt artikel 20.2 i rambeslutet. En återkallelse, när den dömda åtalas för annan brottslighet i Sverige, bör ske när det kan antas att den överförda domen kan få betydelse vid rättens påföljdsbestämning. Vad den nya brottsligheten avser kan här få betydelse. Åklagarens underrättelseskyldighet och skyldighet att lämna yttrande i dessa fall regleras i förordning. Kriminalvården bör vidare beakta hur lång tid det är kvar av verkställigheten i den andra staten. Ett beslut om återkallelse enligt denna punkt är inte överklagbart.

Bestämmelsen i *punkten 2* tydliggör att Kriminalvården har möjlighet att återkalla en begäran om det efter ytterligare information i ärendet visar sig att förutsättningarna enligt lagen inte är uppfyllda.

Detta gäller fram till dess verkställigheten påbörjats i den andra staten. Ett beslut om återkallelse enligt denna punkt kan enligt 4 kap. 2 § överklagas.

7 § Kriminalvården ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat om frivårdspåföljden som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Paragrafen avser återkallelse när påföljden bortfallit. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.4.3.

Av bestämmelsen följer att en framställning i vissa fall ska återkallas utan dröjsmål. Detta avser fall där påföljden bortfallit på grund av preskription enligt svensk lag, där nåd eller amnesti beviljats eller en omprövning av domen skett som innebär att påföljden inte längre ska verkställas. Ett beslut om återkallelse enligt denna paragraf kan inte överklagas.

Fortsatt verkställighet i Sverige

8 § En svensk dom får verkställas i Sverige, trots att den erkänts i den verkställande staten, om Kriminalvården har återkallat en begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den verkställande staten har meddelat att behörigheten att verkställa påföljden har återförts till Sverige.

Paragrafen avser fortsatt verkställighet i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.5.

Bestämmelsen innebär att behörigheten att verkställa en svensk dom om frivårdspåföljd och att fatta följdbeslut i samband härmed, efter det att domen erkänts i den verkställande staten, i vissa fall återgår till Sverige. Detta gäller när Kriminalvården har återkallat framställningen. Det kan enligt 6 § bero på att den dömde ska åtalas för annan brottslighet i Sverige eller på grund av att förutsättningarna ändrats. I fall där en återkallelse skett på grund av att påföljden bortfallit ska naturligtvis verkställighet inte fortsätta i Sverige. Vidare återgår behörigheten om den verkställande staten meddelar att så ska ske. Detta överensstämmer med artikel 20.1 i rambeslutet. Bestämmelsen är dock inte begränsad till fall där den verkställande staten enligt rambeslutet får återföra behörigheten.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom om frivårdspåföljd

Allmänna förutsättningar

1 § En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömda är bosatt i Sverige och har återvänt eller vill återvända hit, och
3. den övervakningsåtgärd som anges i domen omfattas av artikel 4.1 i rambeslutet.

Även om den dömda inte är bosatt i Sverige får domen erkännas och verkställas här om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs hit.

I paragrafen anges vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en utländsk dom som omfattas av definitionen i 1 kap. 4 § ska erkännas och verkställas i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.1.

Av första stycket punkten 1 följer att domen ska ha vunnit laga kraft. Detta krav motsvaras av artikel 2.1 och 2.5 i rambeslutet.

I punkten 2 anges det anknytningskrav som gäller som huvudregel. Den dömda ska dels vara bosatt i Sverige, dels ha återvänt eller vilja återvända hit. Kravet motsvaras av artikel 5.1 i rambeslutet och avser det s.k. tvingande samarbetsområdet. Angående bosättning se 2 kap. 1 § första stycket 2. Den utfärdande statens bedömning i bosättningsfrågan ska normalt godtas.

I punkten 3 ställs ett krav på att den övervakningsåtgärd som avses med domen är en sådan som anges i artikel 4.1 i rambeslutet. Det ska av intyget framgå vilken av de punkter i artikel 4.1 som Sverige har att verkställa. Den behöriga myndigheten har att godta den utfärdande statens bedömning av att en viss övervakningsåtgärd omfattas av en i artikel 4.1 angiven punkt. Vid tveksamheter bör samråd hållas mellan de behöriga myndigheterna.

Andra stycket avser ett alternativt fakultativt anknytningskrav. Denna innebär en möjlighet för Kriminalvården att erkänna och verkställa en utländsk dom även om kravet i första stycket 2 inte är uppfyllt. Förutsättningen är då att den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av att verkställigheten överförs till Sverige. Vid prövningen av den sociala återanpassningen ska en helhetsbedömning göras av anknytningsfaktorer till de olika staterna. Se

2 kap. 1 § första stycket 3 angående exempel på faktorer som härvid kan ha relevans.

Hinder mot erkännande och verkställighet

2 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom ska avslås om

1. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, om det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,

2. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,

3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i annan stat meddelats en dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

4. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

5. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

6. gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–9 och 11 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit.

7. påföljden omfattar en åtgärd som innebär medicinsk eller terapeutisk behandling som inte kan verkställas här, eller

8. domen har meddelats efter en förhandling där den dömda inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 11.1 h) i rambeslutet är uppfyllt.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet enligt första stycket får en utländsk dom erkännas och verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

I paragrafen anges i åtta punkter vägransgrunder som innebär att en begäran om erkännande och verkställighet ska avslås. Vägransgrunderna behandlas närmare i avsnitt 23.2.2 (dubbel straffbarhet), 23.2.3 (ne bis in idem), 23.2.4 (den dömdes ålder), 23.2.5 (immunitet), 23.2.7 (territorialitet i vissa fall), 23.2.8 (medicinsk eller terapeutisk behandling) och 23.2.9 (utevarodom). Vägransgrunderna är

som huvudregel obligatoriska. Bestämmelsen innebär dock en möjlighet att erkänna och verkställa en utländsk dom i Sverige trots förekomsten av en vägransgrund på grund av humanitära skäl, se avsnitt 23.2.1. I avsnitt 23.2.12 beskrivs också vissa andra situationer som alltid ska leda till att verkställighet ska vägras, t.ex. om verkställighet skulle strida mot en bestämmelse i grundlag eller mot de grundläggande rättsprinciper som läggs fast i Europakonventionen och dess tilläggsprotokoll.

I *första stycket punkten 1* anges ett krav på dubbel straffbarhet i vissa fall. Kravet gäller inte en gärning som upptas på den lista som anges i en bilaga till lagen och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer. Bilagan avser de gärningar som anges i artikel 10.1 i rambeslutet. Bestämmelsen motsvarar den vägransgrund som anges i artikel 11.1 d) i rambeslutet.

Förbudet mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*) regleras i *punkten 2* avseende verkan av en svensk dom och i *punkten 3* avseende verkan av en dom i en annan stat. En vägransgrund som hänvisar till principen om *ne bis in idem* finns i artikel 11.1 c) i rambeslutet. Om det avseende samma gärning finns en svensk dom eller ett godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot ska verkställighet av den utländska domen inte ske i Sverige. Detta gäller även om det i Sverige meddelats beslut om nåd eller amnesti. Detsamma gäller om det i en annan stat finns en dom, som har vunnit laga kraft, som avser samma gärning och som skulle inneburi hinder mot lagföring för gärningen i Sverige enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken.

Av *punkten 4* följer att det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet i Sverige om den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år. Bestämmelsen motsvaras av artikel 11.1 g) i rambeslutet.

I *punkten 5* anges att erkännande och verkställighet inte får ske mot personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige. Detta gäller t.ex. gällande främmande statsöverhuvuden och personer som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Även svenska medborgare kan i varierande utsträckning omfattas av immunitet t.ex. statschefen, riksdagens talman, riksdagens ledamöter och statsråden. Bestämmelsen motsvaras av artikel 11.1. f) i rambeslutet.

Genom *punkten 6* ställs särskilda krav för erkännande och verkställighet när den utländska domen avser en gärning som helt eller

delvis har begåtts i Sverige. För det första måste gärningen motsvara brott enligt svensk lag. Vidare krävs att brottet inte är preskriberat enligt svensk rätt. Bestämmelsen grundar sig på artikel 11.1 k) i rambeslutet.

I *punkten 7* anges att en begäran ska avslås om det inte är möjligt att i Sverige verkställa en påföljd som omfattar en åtgärd som innebär medicinsk eller terapeutisk behandling. Det ska vara fråga om en åtgärd som inte kan verkställas i det svenska påföljdssystemet och som inte heller lämpligen kan anpassas till att motsvara en svensk påföljd. Bestämmelsen motsvarar artikel 11.1 i).

Enligt *punkten 8* ska en begäran som avser en utevarodom avslås om det inte i intyget har bekräftats att något av villkoren i artikel 11.1 h) i rambeslutet är uppfyllt. Genom artikel 6 i rambeslutet om verkställighet av utevarodomar införs nya bestämmelser i artikel 11.1 h) i rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. En bekräftelse om att något av villkoren är uppfyllda när det rör sig om en dom i den dömdes utevaro kommer i de flesta fall ske i det intyg som sänds över. Det utesluter dock inte att det på annat sätt framgår att något av villkoren är uppfyllda, t.ex. genom att en delgivningshandling företes. I sådant fall bör kompletterande information inhämtas från den utfärdande staten.

Närmare uppgifter om kravet på dubbel straffbarhet och villkor vid utevarodom ska finnas i intyget. I övrigt får Kriminalvården pröva förekomsten av en eventuell vägransgrund när fråga väcks av den dömdes eller när information härom fås från annat håll.

I *andra stycket* anges att erkännande och verkställighet får ske i Sverige även om det föreligger hinder enligt någon av grunderna i första stycket om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här. Bestämmelsen avser fall där den dömdes önskar att verkställigheten överförs till Sverige och det föreligger humanitära skäl. Utrymmet att åberopa humanitära skäl är begränsat. En sådan situation kan föreligga när ett överförande av en utländsk frivårdspåföljd till Sverige innebär en möjlighet att undvika frihetsberövande av en person under 15 år.

3 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom får avslås om påföljden har en kortare varaktighet än sex månader.

Paragrafen avser en fakultativ vägransgrund. Bestämmelsen, som motsvaras av artikel 11.1 j), behandlas i avsnitt 23.2.10.

I fall där påföljden eller övervakningsåtgärden har en kortare varaktighet än sex månader får Kriminalvården i det enskilda fallet bedöma om det är lämpligt att verkställigheten överförs hit. Det kan här vara relevant att beakta hur stark anknytningen den dömden har till Sverige och om den dömden redan befinner sig här.

Hur förfarandet inleds

4 § En utländsk dom sänds över skriftligen till Kriminalvården för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

I paragrafen anges hur förfarandet inleds. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.3.2 och 23.3.3.

I *första stycket* anges att en utländsk dom som översänds för erkännande och verkställighet till Sverige ska skickas direkt till Kriminalvården och åtföljas av ett intyg, som är utformat enligt det formulär som återfinns som bilaga I till rambeslutet. Vidare framgår att handlingarna ska översändas skriftligen. Det avgörande för vilket kommunikationssätt som kan godtas är att Kriminalvården ska kunna försäkra sig om att översända dokument är äkta. Bestämmelsen motsvaras av artikel 6.1–3 i rambeslutet.

Av *andra stycket* följer att intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska. Motsvarande krav på översättning kan inte uppställas för själva domen. Detta utesluter inte att Kriminalvården vid behov och på eget initiativ och egen bekostnad översätter domen eller delar därav. Bestämmelsen grundar sig på artikel 21 i rambeslutet.

5 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

Paragrafen avser komplettering av en begäran om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.3.4.

Av bestämmelsen framgår att Kriminalvården ska ge myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att komma in med komplettering, om intyget saknas eller om det har sådana brister att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet. Komplettering kan t.ex. behövas om det råder oklarhet om mot vem domen riktar sig, om oklarhet rådet om vad övervakningsåtgärden avser, om information i intyget kan tolkas på mer än ett sätt, om intyget uppenbarligen inte motsvarar domen eller om intyget inte är undertecknat. Vidare bör komplettering ske om intyget inte är översatt till ett språk som framgår av 4 § andra stycket. Om domen saknas helt eller om det saknas sidor i det, bör den utfärdande staten ges tillfälle att komplettera med detta. Vid begäran om komplettering ska anges inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn bör tas bl.a. till postgång samt den tid det kan ta för den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att få begärda kompletteringar översatta.

6 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom får avslås om intyget, trots att behörig myndighet i den utfärdande staten enligt 5 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfälligt att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

Paragrafen avser möjlighet att avslå en bristfällig begäran om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen, som motsvaras av artikel 11.1 a) i rambeslutet, behandlas i avsnitt 23.3.4.

Om bristerna kvarstår, trots en begäran om komplettering enligt 5 §, får begäran om erkännande och verkställighet av en utländsk dom i Sverige avslås. Ett avslag bör meddelas först när bristerna är av sådant slag att intyget inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. Mindre brister bör däremot inte föranleda avslag.

Beslut om erkännande och verkställighet

7 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten av den utländska domen sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om föreskrifter som meddelas med stöd av 9 §, och vilken övervakningsnämnd som är behörig att

fatta följdbeslut enligt 10 §. De uppgifter om varaktigheten och typen av övervakningsåtgärder som finns i intyget från den utfärdande staten ska fogas till verkställbarhetsförklaringen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.4.1 och 23.4.2.

Av *första stycket* följer att Kriminalvården prövar och beslutar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. Vid prövningen ingår att bedöma om de allmänna förutsättningarna enligt 1 § är uppfyllda samt om det föreligger något hinder mot verkställighet enligt 2 och 3 §§ . Om Kriminalvården kommer fram till att en begäran om erkännande och verkställighet ska bifallas, ska ett beslut fattas om att verkställighet får ske här, s.k. verkställbarhetsförklaring. För myndighetens handläggning gäller förvaltningslagen (1986:223). Härav följer bl.a. att ett avslagsbeslut och en verkställbarhetsförklaring ska innehålla uppgift om skälen för beslutet och hur det överklagas. Myndighetens beslut är enligt 4 kap. 2 § överklagbart.

I *andra stycket* anges vilka ytterligare uppgifter en verkställbarhetsförklaring ska innehålla. Uppgift ska lämnas om Kriminalvården meddelar föreskrifter enligt 9 § för att övervakningsåtgärden ska kunna verkställas i Sverige, dvs. anpassning. Vidare ska framgå vilken övervakningsnämnd som är behörig att fatta följdbeslut enligt lagen. Därutöver ska de uppgifter som finns i intyget om varaktigheten och typen av den utländska övervakningsåtgärd som ska verkställas bifogas till förklaringen.

8 § Kriminalvården ska meddela beslut enligt 7 § senast sextio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet enligt 4 § kom in till myndigheten.

Kriminalvården får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut senare än vad som sägs i första stycket.

I paragrafen anges tidsfrist för Kriminalvårdens beslut om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 12 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 23.4.3.

Kriminalvården ska enligt huvudregeln i *första stycket* meddela slutligt beslut i frågan om erkännande och verkställighet senast sextio dagar efter det att en begäran om erkännande och verkställighet kom in till myndigheten.

Enligt *andra stycket* får myndigheten, om det finns särskilda skäl, frångå den angivna tidsfristen. Särskilda skäl att frångå tidsfristen

kan finnas t.ex. om begäran om erkännande och verkställighet behöver kompletteras (artikel 8.2). Ett annat skäl kan avse att det föreligger sådana omständigheter som utgör en vägransgrund och myndigheten behöver utreda detta vidare. Vidare kan det föreligga särskilda skäl om den dömde kan antas befinna sig i Sverige, men inte kan påträffas här.

Närmare bestämmelser om vilka åtgärder som ska företas när tidsfristen inte kan följas meddelas i förordning.

Anpassning

9 § Om det krävs för att den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige, får Kriminalvården meddela de närmare föreskrifter som behövs. Sådana föreskrifter får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

I paragrafen behandlas möjlighet för Kriminalvården att anpassa påföljden genom att meddela föreskrifter. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 9 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 23.5.2.

Möjligheten att anpassa den utländska påföljden ska endast användas i undantagsfall. Utgångspunkten är alltså att Sverige som verkställande stat som huvudregel ska vara bunden av påföljdens art, prövotidens längd och de övervakningsåtgärder som framgår av domen och i intyget. Föreskrifter torde framför allt behövas i fall där övervakningsåtgärden avser vård och behandling som inte direkt låter sig verkställas här. En föreskrift får inte innebära att påföljden blir strängare än den utländska påföljden och övervakningsåtgärden. Detta motsvaras av artikel 9.3.

Verkställigheten i Sverige

10 § Föreskrift om prövotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömde som följer av den utländska domen gäller i Sverige.

Vid verkställigheten i Sverige tillämpas de åtgärder som anges i 26 kap. 12–18 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 28 kap. 5 a § brottsbalken, om inte annat följer av denna lag.

Paragrafen avser vad som gäller beträffande verkställigheten i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.5.2 och 23.5.3.

Av *första stycket* följer att vad som är bestämt i den utländska domen, eller i beslut med anledning av domen, om prøvotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömda ska gälla i Sverige. Härav följer att även de övervakningsåtgärder enligt artikel 4.1 som inte direkt motsvaras av svensk rätt ska gälla här. Verkställigheten får även i dessa fall ske genom sådana åtgärder som är möjliga enligt svenska verkställighetsregler. Se närmare härom i avsnitt 21.4.3.

I *andra stycket* hänvisas till de bestämmelser i brottsbalken som får tillämpas vid verkställigheten i Sverige. Härigenom blir de allmänna reglerna om övervakningens organisation, förordnande av övervakare, den dömdes åligganden och anordnande av samhällstjänst tillämpliga. Vidare framgår härigenom vilka åtgärder som övervakningsnämnden kan vidta vid ändrade förhållanden eller vid den dömdes misskötsamhet. Det handlar om att meddela föreskrifter enligt 26 kap. 15 § brottsbalken samt att meddela varning eller beslut om övervakning. Däremot finns det inte någon hänvisning till 26 kap. 19–24 §§ eller 28 kap. 8–11 §§ brottsbalken. Detta innebär att övervakningsnämnden inte när den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden kan förklara utomlands meddelat villkorligt anstånd förverkat eller föra talan hos svensk domstol om undanröjande av den påföljd som bestämts i den utfärdande staten. Någon hänvisning finns inte heller till 34 kap. brottsbalken. Detta innebär att bestämmelserna om sammanträffande av brott och förändring av påföljd inte är tillämpliga när en utländsk dom enligt lagen verkställs i Sverige.

11 § Har den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden och kan det antas att han eller hon inte kommer att låta rätta sig genom någon annan åtgärd som övervakningsnämnden kan vidta, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården.

Kriminalvården ska återföra behörigheten att verkställa påföljden och fatta följdbeslut till den utfärdande staten om den dömda allvarligt åsidosätter sina åligganden eller om den dömda åtalas för annan brottslighet. Detta gäller även om den dömda avviker från Sverige eller inte längre är bosatt här.

I paragrafen anges vad som ska gälla när den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.6.2.

Övervakningsnämnden har att enligt *första stycket* anmäla till Kriminalvården när den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden och det kan antas att han eller hon inte kommer rätta sig genom någon annan åtgärd som kan vidtas.

Av *andra stycket* följer att Kriminalvården ska återföra behörigheten att verkställa påföljden och fatta följdbeslut till den utfärdande staten i vissa fall. Detta gäller när den dömda allvarligt åsidosatt sina åligganden eller om den dömda åtalas för annan brottslighet. Detta hänger samman med de förklaringar som Sverige föreslås lämna avseende artikel 14.3 i rambeslutet och motsvarar artikel 20.2. Behörigheten att verkställa påföljden och fatta följdbeslut ska även återgå till den utfärdande staten om den dömda avviker från Sverige eller inte längre är bosatt här. Detta motsvarar artikel 20.1 i rambeslutet. Ett beslut om att återföra behörigheten kan överklagas enligt 4 kap. 2 §.

Upphörande av verkställigheten

12 § Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

- 1. den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,*
- 2. den utfärdande staten har meddelat den dömda nåd eller amnesti,*
- 3. det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller*
- 4. behörigheten att verkställa påföljden har återgått till den utfärdande staten enligt 11 § andra stycket.*

I paragrafen anges fall när verkställigheten i Sverige ska upphöra. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 23.7.

Enligt *punkten 1* ska verkställigheten upphöra om den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet, dvs. intyget. Detta kan t.ex. vara fallet när det pågår nya straffrättsliga förfaranden mot den dömda i den utfärdande staten.

I fall där den utfärdande staten beviljat den dömda nåd eller amnesti ska enligt *punkten 2* och i fall där den utfärdande staten har meddelat ett annat beslut som innebär att påföljden inte längre får verkställas ska enligt *punkten 3* verkställigheten upphöra.

Av *punkten 4* följer att verkställigheten ska upphöra om Kriminalvården enligt 11 § beslutat att behörigheten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömda om han eller hon är i behov av biträde.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 24.1.

Paragrafen innebär en möjlighet att förordna ett offentligt biträde för den dömda i undantagsfall om det finns ett behov av biträde. Ett sådant behov kan t.ex. föreligga om det finns tveksamheter kring den dömdes anknytning till Sverige eller den andra medlemsstaten eller när fråga, vid överförande till Sverige, uppkommer om det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet enligt 3 kap. 2 §.

Överklagande

2 § Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 2 § och 6 § 2 samt 3 kap. 7 § och 11 § andra stycket får överklagas till Stockholms tingsrätt.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 24.2 och 25.

Enligt paragrafen får vissa av Kriminalvårdens beslut överklagas. Det avser beslut enligt 2 kap. 2 § om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet och beslut enligt 2 kap. 6 § om återkallelse på grund av ändrade förhållanden. Vidare avses Kriminalvårdens beslut om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt 3 kap. 7 §. Beslutet kan även innefatta en åtgärd om anpassning genom att Kriminalvården meddelar föreskrifter enligt 3 kap. 9 §. Slutligen avses Kriminalvårdens beslut enligt 3 kap. 11 § andra stycket om att behörigheten ska återföras till den utfärdande staten. Ett överklagande ska ske till Stockholms tingsrätt. I förvaltningslagen (1986:223) finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska gå till och handläggningen av ett överklagande.

3 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 24.2.

I paragrafen anges att ärendelagen gäller för rättens prövning, om inte annat anges i denna lag. Detta innebär bl.a. att Kriminalvården blir motpart i rätten.

Åtalsförbud

4 § Ska en frivårdspåföljd som utdömts i en annan medlemsstat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 24.3.

Av paragrafen följer att den dömda inte får åtalas på nytt för en gärning som omfattas av den överförda påföljden. I ett fall där åtal redan är väckt får detta förhållande anses utgöra rättegångshinder i brottmålet. Bestämmelsen har sin förebild i 28 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014. Lagen ska dock inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/947/RIF om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2014. Tillämpningen av den nya lagen utgår från att den andra medlemsstaten också genomfört rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom EU. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas närmare i avsnitt 26.1 och 26.2.

28.4 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

34 kap. 18 §

I andra stycket har gjorts en hänvisning till lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet och lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska

unionen. Ändringen är en konsekvens dels av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd och ersatt med lagen om internationell straffverkställighet, dels av den föreslagna nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

28.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

5 §

I ett nytt andra stycke har det tagits in en upplysning om lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

10 §

I ett nytt andra stycke har det tagits in en upplysning om lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen. Vidare har en språklig ändring gjorts.

28.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

30 §

I bestämmelsen har det tagits in en upplysning om att lagen inte gäller i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen. Vidare har en språklig ändring gjorts.

28.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

11 §

Ändringen i andra stycket är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd. I stället hänvisas till den delvis motsvarande bestämmelsen i 3 kap. 16 § i den föreslagna nya lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

28.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

14 §

Ändringen i punkten 3 är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd och ersatt med lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. I en ny punkt 4 framgår att uppgifter även ska finnas när överflyttning av verkställighet av påföljd skett enligt lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen och lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen. Vidare har en språklig ändring gjorts.

28.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

8 §

Ändringen i första stycket punkten 3 är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd. I stället hänvisas till motsvarande bestämmelser i 3 kap. 10 och 11 §§ lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. I en ny punkt 9 framgår att bestämmelsen

även ska gälla vid en begäran enligt 3 kap. 10 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

28.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

5 kap. 11 §

Ändringen i andra stycket är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd. I stället hänvisas till motsvarande bestämmelse i 5 kap. 18 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. Vidare har en språklig ändring gjorts.

28.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

25 §

Ändringen i första stycket är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd. I stället hänvisas avseende fängelsedom i 23 § till den delvis motsvarande bestämmelsen i 3 kap. 16 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet och avseende bötesdom eller ett beslut av domstol om förverkande i 24 § till de delvis motsvarande bestämmelserna i 5 kap. 12 och 13 §§ i den nya lagen. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

28.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

7 kap. 1 §

Paragrafen, som behandlar överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige när rätten enligt 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, har ändrats. Ändringen har behandlats i avsnitt 18.13.

I *första stycket* har en hänvisning tagits in till 1 kap. 6 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, avseende vilken myndighet som är behörig att besluta om överförande av påföljden till Sverige. Detta innebär att Kriminalvården är behörig myndighet när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård och Socialstyrelsen när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård.

Av ändringen i *andra stycket* följer att förfarandet i övrigt regleras i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Eftersom förutsättningar för överförandet redan prövats i enlighet med 2 kap. 6 § ska emellertid inte lagens bestämmelser om förutsättningar för överförande av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till Sverige i 3 kap. 1–4 §§ eller bestämmelserna om hinder i 3 kap. 5 och 6 § tillämpas.

7 kap. 2 §

Paragrafen, som behandlar överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige när någon har överlämnats till den andra staten med villkor som avses i 3 kap. 2 §, har ändrats. Ändringen har behandlats i avsnitt 18.13.

I *första stycket* har en hänvisning tagits in till 1 kap. 6 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, avseende vilken myndighet som är behörig att besluta om överförande av påföljden till Sverige. Se kommentaren till 1 §.

Av ändringen i *andra stycket* följer att förfarandet i övrigt regleras i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Eftersom förutsättningar för

överförandet redan prövats i samband med att villkor ställts enligt 3 kap. 2 § ska emellertid inte lagens bestämmelser om förutsättningar för överförande av en utländsk dom om frihetsberövande påföljd till Sverige i 3 kap. 1–4 §§ eller bestämmelserna om hinder i 3 kap. 5 och 6 § tillämpas.

7 kap. 3–8 §§

Bestämmelserna föreslås upphävida. Förslaget behandlas i avsnitt 18.13.

28.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut

2 kap. 5 §

Ändringen är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd och ersatt med lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

3 kap. 19 §

Ändringen i första stycket är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd och ersatt med lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. Av ändringen i andra stycket 3 framgår att en ansökan i stället för till Justitiedepartementet ska vidarebefordras till Kronofogdemyndigheten som är behörig myndighet avseende beslut om förverkande enligt den nya lagen om internationell straffverkställighet.

28.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

6 §

Ändringen i andra stycket är en konsekvens av att lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom föreslås upphävd. I stället hänvisas till den delvis motsvarande bestämmelsen i 3 kap. 16 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

28.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

6 kap. 3 §

Som en konsekvens av att det föreslås att 7 kap. 3–6 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder upphävs, görs en hänvisning i stället till 3 kap. 13–17 §§ och 4 kap. 4 § i den nya lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Källförteckning

Litteratur

- Bogdan, Michael, *Svensk internationell privat- och processrätt*, 7:e uppl.
- Danelius, Hans, *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, 3:e uppl., 2007
- Hellners, Trygve samt Bo Malmqvist, *Förvaltningslagen. Med kommentarer*. 2:a uppl., 2007
- Holmqvist, Lena samt Madeleine Leijonhufvud, Per Ole Träskman, Suzanne Wennberg, *Brottsbalken. En kommentar. Kap. 1–12*
- Örtenhed, Kristina, *Hemvistbegreppet*, 1991

Offentligt tryck

- Proposition 1962:203 med förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.
- Proposition 1964:90 med förslag till lag om personundersökning i brottmål, m.m.
- Proposition 1972:98 med förslag till lag om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, m.m.
- Proposition 1978/79:3 om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet
- Proposition 1982/83:91 om ändringar i utlämningslagstiftningen och den nordiska verkställighetslagstiftningen
- Proposition 1983/84:197 om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

- Proposition 1989/90:82 *om beslag och kvarstad i internationella förhållanden, m.m.*
- Proposition 1989/90:107 *om godkännande av FN-konventionen om barnets rättigheter*
- Proposition 1990/91:58 *om psykiatrisk tvångsvård, m.m.*
- Proposition 1990/91:127 *om Sveriges tillträde till FNs narkotikabrottskonvention, m.m.*
- Proposition 1992/93:4 *om villkorlig frigivning, m.m.*
- Proposition 1995/96:49 *Sveriges tillträde till förverkandekonventionen*
- Proposition 1999/2000:45 *Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke*
- Proposition 1999/2000:61 *Internationell rättslig hjälp i brottmål*
- Proposition 2001/02:118 *Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna*
- Proposition 2002/03:146 *Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet*
- Proposition 2003/04:7 *Lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder*
- Proposition 2003/04:92 *Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff*
- Proposition 2003/04:111 *Ett utvidgat straffansvar för människohandel*
- Proposition 2003/04:113 *Stärkt barnperspektiv i mål om utvisning på grund av brott*
- Proposition 2004/05:55 *Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande*
- Proposition 2004/05:115 *Lag om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut*
- Proposition 2004/05:135 *Utökade möjligheter att förverka utbyte av och hjälpmedel vid brott m.m.*
- Proposition 2004/05:138 *Sveriges tillträde till FN:s tilläggsprotokoll mot människosmuggling*
- Proposition 2004/05:176 *Kriminalvården – en myndighet*

- Proposition 2005/06:35 *Lag om omvandling av fängelse på livstid*
- Proposition 2005/06:77 *Genomförande av EG-direktiven om union-medborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning*
- Proposition 2006/07:74 *Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention mot korruption*
- Proposition 2007/08:84 *Sveriges antagande av rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen*
- Proposition 2008/09:19 *Sveriges antagande av rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder*
- Proposition 2008/09:20 *Sveriges antagande av rambeslut om verkställighet av utevarodomar*
- Proposition 2008/09:192 *Sveriges antagande av rambeslutet om ömsesidigt erkännande av beslut om övervakningsåtgärder för brottmisstänkta*
- Proposition 2008/09:218 *Lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen*
- Proposition 2010/11:43 *Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen*
- Proposition 2010/11:45 *Förstärkt skydd mot stalkning*
- Proposition 2010/11:107 *Förbättrad utslussning från sluten ungdomsvård*
- Proposition 2010/11:158 *Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder*

Utskottsbetänkanden

- Bet. 1989/90:JuU30
- Bet. 1990/91:JuU32
- Bet. 1995/96:JuU10
- Bet. 1999/2000:JuU19
- Bet. 2001/02:JuU29
- Bet. 2003/04:JuU06
- Bet. 2003/04:JuU8

Bet. 2003/04:JuU20
Bet. 2003/04:JuU28
Bet. 2004/05:JuU25
Bet. 2004/05:JuU31
Bet. 2006/07:JuU12
Bet. 2007/08:JuU23
Bet. 2008/09:JuU9
Bet. 2008/09:JuU10
Bet. 2009/10:JuU3
Bet. 2010/11:JuU16
Bet. 2011/12:JuU5

Betänkanden i SOU-serien

SOU 2002:26 *Frigivning från livstidsstraff*, betänkande av Utredningen om frigivningsprövning av livstidsdömda

SOU 2004:114 *Vissa tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor – Internationellt rättsligt bistånd, brottskatalogen, målhandläggningsfrågor m.m.*, delbetänkande av Tryck- och yttrandefrihetsberedningen

SOU 2010:44 *Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol*, betänkande av Målutredningen

SOU 2010:70 *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*, slutbetänkande från Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige

SOU 2011:7 *Transporter av frihetsberövade*, betänkande av Utredningen om transporter av frihetsberövade personer

SOU 2011:71 *Utlämning*, betänkande av Utlämningsutredningen

SOU 2012:12 *Penningtvätt – kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud*, betänkande av 2010 års penningtvättsutredning

SOU 2012:17 *Psykiatrin och lagen – tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd*, betänkande av Psykiatrilagsutredningen

SOU 2012:33 *Gör det enklare!*, slutbetänkande av statens vård- och omsorgsutredning

SOU 2012:34 *Nya påföljder*, betänkande av Påföljdsutredningen

SOU 2012:55 *En översyn av tryck- och yttrandefriheten*, slutbetänkande av Yttrandefrihetskommittén

Promemorior i departementsserien (Ds)

Ds 2007:18 *Verkställighet inom Europeiska unionen av bötesstraff och beslut om förverkande*

Ds 2009:9 *Förbättrad utslussning från sluten ungdomsvård och ändrade gallringsregler i belastningsregistret*

Ds 2012:51 *Erkännande och verkställighet av beslut om utvidgat förverkande inom Europeiska unionen*

Ds 2012:53 *Erkännande och verkställighet av utovarodomar inom Europeiska unionen*

Ds 2012:54 *Processrättsliga konsekvenser av Påföljdutredningens förslag*

Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)

SÖ 1973:55

SÖ 1985:1

SÖ 1990:35

SÖ 1991:41

SÖ 1992:5

SÖ 1996:19

SÖ 1998:49

SÖ 1999:25

SÖ 1999:50

SÖ 2000:36

SÖ 2000:45

SÖ 2000:53

SÖ 2001:43

SÖ 2001:47

SÖ 2002:59

SÖ 2003:34

SÖ 2004:17
SÖ 2004:21
SÖ 2004:22
SÖ 2004:24
SÖ 2006:10
SÖ 2007:26
SÖ 2007:44

Rättsfall

Rättsfall från Högsta domstolen

NJA 1944 s. 81
NJA 1978 s. 468
NJA 1990 s. 401
NJA 1995 s. 238
NJA 1998 s. 817
NJA 2000 s. 243
NJA 2002 s. 624
NJA 2003 s. 318
NJA 2003 s. 520
NJA 2005 s. 283
NJA 2006 s. 388
NJA 2007 s. 168
NJA 2007 s. 425
NJA 2008 s 503

Rättsfall från Migrationsöverdomstolen och Utlänningsnämnden

UN 349-98
MIG 2007:34
MIG 2009:12

Rättsfall från Europadomstolen

- Dom den 15 mars 2005, Verrmäe mot Finland
Dom den 27 juni 2006, Csozánski mot Sverige
Dom den 27 juni 2006, Szabó mot Sverige
Dom den 28 september 2006, Brottmål mot Giuseppe Francesco Gasparini m.fl., mål C-467/04
Dom den 3 maj 2007, Advocaten voor de Wereld mot Leden van Ministerraad, mål C 303/05
Dom den 22 december 2008, Brottmål mot Vladimir Turanský, mål C-491/07
Dom den 16 november 2010, Brottmål mot Gaetano Mantello, mål C-261/09
Dom den 8 januari 2013, Torreggiani m.fl. mot Italien

Övrigt

- Europeiska kommissionens grönbok om *Stärkande av det ömsesidiga förtroendet inom det europeiska rättsliga området – en grönbok om tillämpningen av EU:s straffrättsliga lagstiftning på frågor som rör frihetsberövande*, KOM (2011) 327
- Flore, Daniel samt Stéphanie Bosly, Amandine Honhon och Jacqueline Maggio, *Probation Measures and Alternative Sanctions in the European Union*, 2012
- Rapport till Nordisk Ministerråd om *Utredning om överförande av straffverkställighet*, 28 maj 2012, Nils Erik Lie
- Vermeulen, Gert samt Anton van Kalmthout, Neil Paterson, Marije Knapen, Peter Verbeke och Wendy De Bondt, *Cross-border execution of judgements involving deprivation of liberty in the EU*, IRCP 2011

Kommittédirektiv 2011:28

Internationell straffverkställighet: genomförande av EU-rambeslut och översyn av internationella verkställighetslagen

Beslut vid regeringssammanträde den 24 mars 2011

Sammanfattning

Sverige deltar i internationellt samarbete om överförande av påföljder, särskilt när det gäller frihetsberövande påföljder. Samarbetet syftar till att den dömda ska avtjäna straffet i den stat där förutsättningarna för social återanpassning är bäst. För att förbättra och utvidga samarbetet inom EU har det antagits ett rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder och ett om icke frihetsberövande påföljder. Dessa rambeslut ska nu genomföras i svensk rätt. Därutöver är regelverket som styr samarbetet med överförande av påföljder och beslut om förverkande utanför Norden i behov av en genomgripande översyn.

En särskild utredare får därför i uppdrag att

- göra en översyn av lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och föreslå en tydligare och mer ändamålsenlig reglering samt
- föreslå hur rambeslutet om överförande av frihetsberövande påföljder *och* rambeslutet om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder *samt* rambeslutet om utevarodomar, i aktuella delar, ska genomföras i svensk rätt.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2012.

Bakgrund

Sveriges internationella samarbete beträffande överförande av straffverkställighet

Överförande av straffverkställighet är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Ett grundläggande syfte är att bidra till social återanpassning genom att möjliggöra att straffet verkställs där den dömda är medborgare eller har sin hemvist. Grunden för samarbetet är främst olika europarådskonventioner, men Sverige har även andra internationella överenskommelser, t.ex. ett bilateralt avtal med Thailand.

Överförande av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande regleras i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL). Lagen utgår från 1970 års europeiska konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen). Konventionen har dock tillämpats mycket sällan dels eftersom få stater har anslutit sig till den, dels på grund av att förfarandet är komplicerat och omständligt. En enklare process föreskrivs i Europarådets konvention om överförande av dömda personer (överförandekonventionen), som också är genomförd genom bestämmelser i IVL. Ett tilläggsprotokoll till överförandekonventionen och vissa bestämmelser i Schengenkonventionen har härefter föranlett ytterligare ändringar i IVL. Även beträffande verkställighet av beslut om förverkande utgår IVL från brottmålsdomskonventionen men samarbetet kan också ske enligt ett flertal andra multilaterala och bilaterala överenskommelser.

Samarbetet med frivårdspåföljder regleras i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och i en tillhörande förordning. Lagen bygger på en europarådskonvention från 1964 som få stater har tillträtt och lagen har i praktiken inte tillämpats.

Mellan de nordiska länderna är ordningen för överförande av straffverkställighet väl utvecklad. Samarbetet bygger på en harmoniserad och i princip enhetlig nationell lagstiftning. Lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. omfattar bl.a. frihetsstraff, böter, förverkande och kriminalvård i frihet.

Dessutom finns det särskilda bestämmelser för verkställighet i Sverige av straff utdömda av internationella brottmålsdomstolar och tribunaler.

Överförande av straffverkställighet inom Europeiska unionen

Det straffrättsliga samarbetet inom Europeiska unionen (EU) bygger numera på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut. Principen innebär att medlemsstaterna ska erkänna och verkställa varandras domar och beslut varvid den verkställande staten endast får göra en formaliserad och begränsad prövning.

Rådets rambeslut (2005/214/RIF) om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff har genomförts i svensk rätt genom lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. En separat reglering valdes bl.a. för att det bedömdes vara alltför tekniskt komplicerat att inarbeta reglerna i IVL (se prop. 2008/09:218 s. 29).

Rådets rambeslut (2006/783/RIF) om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande kommer att genomföras i svensk rätt genom en ny lag om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen som ska träda i kraft den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:43, bet. 2010/11:JuU16, rskr. 2010/11:186).

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder har genomförts genom lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Med en arresteringsorder avses ett rättsligt avgörande som innebär en begäran om att en rättslig myndighet i en annan medlemsstat i EU ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Ett ärende om en europeisk arresteringsorder kan alltså få till följd att en påföljd ska överföras från eller till Sverige. I lagen finns därför bestämmelser om överförande av straffverkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder.

Rådets rambeslut (2008/909/RIF) om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen och rådets rambeslut (2008/947/RIF) om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder antogs i november 2008. Inför godkännande av rambesluten har regeringen i s.k. godkännandepropositioner närmare redovisat deras innehåll och gjort en översiktlig bedömning av behovet av lagändringar (prop. 2007/08:84, bet. 2007/08:JuU23, rskr. 2007/08:221 och prop. 2008/09:19, bet. 2008/09:JuU10, rskr. 2008/09:132). Rambesluten ska vara genomförda i december 2011.

I samtliga nu nämnda rambeslut finns avslagsgrunder för det fall då domen eller beslutet har fattats efter förhandling i den dömdes utevaro. Ett särskilt rambeslut om utevarodomar (2009/299/RIF) syftar till att skapa en så likartad reglering som möjligt av dessa avslagsgrunder genom att modifiera de aktuella bestämmelserna i de tidigare rambesluten (se närmare prop. 2008/09:20, bet. 2008/09:JuU9, rskr. 2008/09:31). Rambeslutet antogs i februari 2009 och ska vara genomfört i mars 2011. Det pågår arbete inom Justitiedepartementet med att genomföra rambeslutet i de delar som inte omfattas av detta utredningsuppdrag.

Påföljdsutredningen m.m.

Regeringen beslutade den 25 juni 2009 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet. Påföljdsutredningen ska se över hela påföljdssystemet för såväl vuxna som unga lagöverträdare och ska redovisa sitt uppdrag den 31 maj 2012. Utredningen ska bl.a. överväga om ett system med villkorligt fängelse ska införas och vilket innehåll ingripanden som inte utgör fängelse, inklusive överlämnande till särskild vård för missbrukare, i stället ska ha. Uppdraget omfattar inte allvarligt psykiskt störda lagöverträdare. En reform av straffansvaret för denna grupp med utgångspunkt i Psykiansvarskommitténs betänkande (SOU 2002:3) har utlovats och kompletterande beredningsunderlag ska lämnas av Psykiatrilagsutredningen, som ska redovisa sitt uppdrag den 15 december 2011.

Behovet av en utredning

En väl fungerande ordning för överförande av straffverkställighet är en viktig del av det internationella straffrättsliga samarbetet och bidrar till att skapa förutsättningar för den dömdes sociala återanpassning. Det bidrar också till effektivitet och gott resursutnyttjande inom Kriminalvården. Vidare kan ett reformerat beslutsförfarande minska antalet förvaltningsärenden som i dag hanteras inom Regeringskansliet.

Det är möjligheten att tjäna pengar som är den huvudsakliga drivkraften bakom den gränsöverskridande organiserade brottsligheten. En effektiv brottsbekämpning fordrar därför att beslut om förverk-

ande, bl.a. av utbyte av brott, kan verkställas inom ramen för det internationella straffrättsliga samarbetet.

Med stöd av IVL kan frihetsberövande påföljder, böter och beslut om förverkande överföras till och från Sverige. IVL utgår dock från en konvention som mycket sällan tillämpas och lagen har successivt anpassats till andra internationella åtaganden. Olika förfaranden krävs beroende på vilken påföljd som ska överföras och vilken internationell överenskommelse som ska tillämpas. Att lagen genomgått omfattande förändringar för att anpassa den till överförandekonventionen, dess tilläggsprotokoll och Schengenkonventionen har medfört strukturella och andra brister (se t.ex. Lagrådets yttrande i prop. 1983/84:197 s. 22). Lagen, som aldrig varit föremål för någon genomgripande översyn, är komplicerad, svåröverskådlig och svårtillämpad, vilket bl.a. leder till effektivitetsbrister. En översyn och modernisering av IVL behövs därför.

EU-rambesluten om frihetsberövande respektive icke frihetsberövande påföljder medför ett nytt system med ett förenklat förfarande och en skyldighet för EU-staterna att, under vissa förutsättningar, verkställa varandras påföljder. Rambesluten innebär dock aldrig någon skyldighet att föra över påföljder. Detta nya system kräver nya svenska regler.

Översynen och moderniseringen av IVL och genomförandet av rambesluten bör ske i ett sammanhang. Därmed motverkas en splittring av regleringen, något som emellanåt har kritiserats, och i stället skapas förutsättningar för ett enhetligt, samordnat och överskådligt regelverk.

Uppdragets allmänna utgångspunkter

Sverige bör kunna begära och lämna bistånd med verkställighet av påföljder och förverkande i så stor utsträckning som det är möjligt och lämpligt, med iakttagande av internationella åtaganden och grundläggande syften att underlätta den dömdes sociala återanpassning och att, när det gäller förverkande, ge förutsättningar för en effektiv brottsbekämpning över gränserna. Ett modernt regelverk bör skapa och ge förutsättningar för ett brett samarbete i detta avseende. Trots att det nordiska samarbetet inte omfattas av översynen, bör utredaren föreslå de konsekvensändringar som krävs i den nordiska regleringen.

Samarbetet inom EU, Europarådet, Norden och globalt grundas på olika internationella överenskommelser och regleras delvis i olika lagar. Det måste råda harmoni mellan dessa regelverk och finnas förutsättningar för att tillämpa dem parallellt. Likartade handläggningsformer och ansvarsfördelningar bidrar till en effektiv tillämpning. Utredaren ska därför i sina förslag sträva efter ett samordnat och enhetligt regelverk för överförande av straffverkställighet i dess olika former. En utgångspunkt är att Regeringskansliets hantering av förvaltningsärenden inom det här området ska begränsas.

En central del av uppdraget är att ta ställning till vilka påföljder som bör kunna föras över från Sverige till en annan stat. En fråga i detta sammanhang är de särskilda påföljderna för unga lagöverträdare. En konsekvent syn på frågan om överförande av dessa påföljder bör eftersträvas, samtidigt som de ramar som olika internationella instrument ställer upp måste beaktas. EU-samarbetets särskilda natur kan också motivera en annan bedömning än i fråga om samarbetet med andra stater.

I den praktiska hanteringen av överförande av straffverkställighet involveras olika myndigheter. En effektiv tillämpning förutsätter kontinuitet och en relativt hög grad av specialisering. Myndigheternas ansvarsområden och uppgifter bör så långt möjligt vara desamma för olika samarbetsområden. De uppgifter och den ansvarsfördelning som gäller vid verkställighet av svenska påföljder och förverkanden ska vara en utgångspunkt. Reglerna om kommunikationskanaler och förfaranden m.m. bör vara så likartade och samordnade som möjligt.

En särskild fråga är Socialstyrelsens roll i ärenden om överförande av rättspsykiatrisk vård. Socialstyrelsen har hemställt om en översyn av frågan och anför att uppgifterna är verksamhetsfrämmande eftersom dess uppdrag i övrigt när det gäller rättspsykiatrisk vård endast avser tillsynsuppgifter. Utredaren ska överväga om det inom befintliga myndighets- och ansvarsstrukturer finns möjlighet att skapa en annan och bättre ordning för överförande av rättspsykiatrisk vård.

Uppdraget att göra en översyn av internationella verkställighetslagen

Utredaren ska dels göra en genomgripande genomgång av regelverket i sak, dels se över lagstiftningens tekniska och språkliga utformning. I uppdraget ingår att analysera vilka förändringar som krävs och lämna förslag till ett enklare, mer lättöverskådligt regelverk för ett snabbt, rättssäkert och effektivt förfarande. IVL är utformad utifrån olika konventioner, i grunden från den sällan tillämpade brottmålsdomskonventionen. Skulle utredaren välja att även fortsättningsvis ha en sådan konstruktion bör regelverket utgå från den konvention som huvudsakligen tillämpas. Det står dock utredaren fritt att i stället föreslå en mer konventionsneutral reglering, i syfte att underlätta genomförandet av framtida internationella överenskommelser.

Utöver det samarbete som avser påföljder för brott är det också viktigt att verkställighet av beslut om förverkande, som har sin grund i många olika internationella instrument men som i dag verkställs i huvudsak enligt brottmålsdomskonventionens regler, kan ske på ett effektivt och ändamålsenligt sätt som tillgodoser det starka intresset av att fullt ut nyttja de samarbetsmöjligheter som finns. Vid utformningen av förslagen ska utredaren särskilt beakta detta intresse och förverkandets särskilda natur, vilket kan motivera andra överväganden än i fråga om internationell verkställighet av påföljder.

Utredaren ska se över Sveriges förklaringar och reservationer till aktuella konventioner och föreslå de förändringar som behövs.

Tillämpningsområdet

Det nya regelverket bör omfatta de påföljder som i dag regleras av IVL. De överväganden som utredaren ska göra i fråga om bl.a. ungdomspåföljder kan dessutom medföra att tillämpningsområdet utvidgas. Önskemålet om en mer sammanhållen reglering kan vidare leda till att frihetsberövande och icke frihetsberövande påföljder bör omfattas av samma regelverk. Det geografiska tillämpningsområdet för IVL måste avgränsas i förhållande till samarbetet inom Norden respektive inom EU.

En grundläggande förutsättning för överförande av straffverkställighet enligt IVL är att Sverige har ingått en överenskommelse med den andra staten, som kan vara i form av en konvention eller

ett bilateralt avtal. I ett enskilt fall kan dock regeringen besluta att ett överförande ska ske enligt IVL utan stöd i en överenskommelse och därmed utan krav på ömsesidighet. I ett sådant fall krävs synnerliga skäl, med vilket främst avses starka humanitära skäl (prop. 1972:98 s. 86).

Det är regeringen som avgör för vilka överenskommelser och gentemot vilka stater som IVL ska tillämpas. Den konstruktionen innebär ett både tidskrävande och omständligt förfarande med bl.a. krav på förordningsändringar för varje ny stat som tillträder en överenskommelse.

Utredaren ska överväga hur lagstiftningen kan förenklas och förbättras med målsättningen att den ska kunna tillämpas för fortsatt samarbete grundat på såväl existerande som framtida internationella överenskommelser. Det finns skäl för att även fortsättningsvis som huvudregel kräva ömsesidighet men med en möjlighet till undantag under vissa förutsättningar. En reglering som inte kräver ömsesidighet och som står friare i förhållande till specifika internationella instrument har också fördelar. Det skulle öka utrymmet för att samarbeta med andra stater när så är lämpligt i det enskilda fallet och renodla beslutsordningen och förfarandet i övrigt. Utredaren ska därför göra en samlad bedömning av hur lagens tillämpningsområde bör utformas och då särskilt ta ställning till om det finns anledning att förändra kravet på ömsesidighet.

Beslutsordningen

Överförande av straffverkställighet till Sverige prövas av regeringen. Ärenden om överförande från Sverige prövas huvudsakligen av Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Kronofogdemyndigheten, med möjlighet att överklaga till regeringen. Vid straffomvandling har även allmän domstol en funktion i processen.

Regeringens roll i förfarandet har motiverats med att den möjliggör en diskretionär prövning och ger utrymme för hänsynstagande till de allmänna överväganden som ligger till grund för de internationella överenskommelserna (prop. 1972:98 s. 88, prop. 1983/84:197 s. 53). Ärenden om överförande av straffverkställighet kan i vissa fall ha en utrikespolitisk betydelse som motiverar regeringen som beslutande instans. Med hänsyn till att sådana inslag saknas i flertalet ärenden kan det dock ifrågasättas att de regelmässigt ska prövas av regeringen.

Utredaren ska överväga och föreslå en mer ändamålsenlig beslutsordning. En ordning som bygger på myndighets- och domstolsprövning överensstämmer med vad rambesluten föreskriver för samarbetet mellan EU-staterna. Eftersom en sådan ordning också främjar snabbhet och rättssäkerhet bör den väljas i första hand. De särskilda frågeställningar och det behov av diskretionära inslag i prövningen som kan uppstå i ärenden om överförande av straffverkställighet måste dock beaktas. Utredaren ska därför bedöma om prövningen i vissa fall och under vissa förutsättningar fortfarande bör vara förbehållen regeringen.

Förutsättningar för överförande till Sverige

Förutsättningarna för överförande till Sverige skiljer sig åt beroende på vilken konvention som tillämpas. Enligt brottmålsdomskonventionen är staterna skyldiga att ta emot ett överförande om vissa förutsättningar är uppfyllda. I konsekvens med det erbjuder den konventionen ett antal möjliga vägransgrunder som den mottagande staten kan åberopa.

Överförandekonventionen innebär däremot inte någon förpliktelse för staterna att samarbeta och innehåller därför endast ett fåtal grundläggande förutsättningar för överförande och inte några egentliga avslagsgrunder. Förutsättningarna enligt IVL är att personen i fråga är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, att personen har samtyckt till ett överförande, att det föreligger dubbel straffbarhet och, som regel, att det återstår en strafftid om sex månader. Vid tillämpningen av tilläggsprotokollet krävs dock inte den dömdes samtycke. Det har inte ansetts finnas något behov att närmare reglera vilka omständigheter som kan utgöra skäl för att vägra att ta emot ett överförande eftersom båda staters medgivande krävs och prövningen görs av regeringen (prop. 1983/84:197).

Utredaren ska lämna förslag till ett förutsägbart och enhetligt regelverk med tydliga förutsättningar för när Sverige ska acceptera ett överförande och grunder för att vägra. Reglerna ska utformas så att en myndighets- och domstolsprövning möjliggörs. Förslagen bör utgå från en kartläggning och analys av senare års tillämpning av IVL. De svårigheter som är förenade med hemvistikriteriet bör särskilt uppmärksammas. I uppdraget ingår också att överväga vilka behov det finns av att justera strafftiden för mycket långa straff, och att föreslå hur dessa behov ska tillgodoses.

Som utgångspunkt bör dubbel straffbarhet alltså vara ett krav för att Sverige ska acceptera ett överförande. Det kan dock förekomma situationer då det vore motiverat att göra avkall på detta krav. Utredaren ska därför överväga om det finns anledning att i någon mån förändra det nuvarande kravet på dubbel straffbarhet.

Förutsättningar för överförande från Sverige

Utgångspunkten är att svenska påföljder och förverkanden ska överföras i så stor utsträckning som det är möjligt och lämpligt. Ett överförande från Sverige kräver motsvarande grundläggande förutsättningar som ett överförande till Sverige. IVL innehåller däremot inte några uttryckliga regler om vad som ska anses utgöra hinder mot ett överförande. Av förarbetena framgår emellertid att ett överförande till ett land där det råder förhållanden som skulle ha utgjort hinder mot utvisning aldrig kan komma i fråga. Ett överförande får inte heller ske i strid med andra internationella åtaganden, t.ex. Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Utredaren ska med utgångspunkt i praxis och med beaktande av Sveriges internationella åtaganden undersöka vilka omständigheter som bör utgöra hinder för överförande från Sverige. Även Europadomstolens praxis ska beaktas. Mot bakgrund av denna analys ska utredaren föreslå de regler som behövs angående förutsättningarna för ett överförande från Sverige.

Uppdraget att föreslå hur rambesluten ska genomföras i svensk rätt – gemensamma frågor

Utredaren ska analysera rambesluten, så som de har modifierats genom rambeslutet om utevarodomar, och lämna förslag till hur de ska genomföras i svensk rätt. Analyserna och förslagen ska avse alla frågor som är relevanta för överförande av straffverkställighet, såväl från som till Sverige, i enlighet med rambesluten. Utredaren ska särskilt överväga förhållandet mellan rambesluten och det nuvarande nordiska samarbetet med beaktande av de underrättelser i detta avseende som Sverige lämnat i anslutning till antagandet av respektive rambeslut. Vidare ska utredaren ta ställning till om Sverige bör lämna andra underrättelser eller förklaringar till rambesluten.

Flera rambeslut baserade på principen om ömsesidigt erkännande har genomförts i svensk rätt och ytterligare rambeslut har antagits. Målsättningen bör vara att det samlade regelverket som bygger på denna princip ska vara enhetligt och lätthanterligt. De regler som avser olika rambeslut om internationell straffverkställighet, inklusive de som avser böter och beslut om förverkande, ska kunna tillämpas parallellt. Detta är inte minst viktigt när en och samma dom innehåller flera påföljder och eventuellt även beslut om förverkande. Vidare ska, som tidigare nämnts, rambeslutet om frihetsberövande påföljder kunna tillämpas i anslutning till en europeisk arresteringsorder. Utredaren ska därför sträva efter att så långt som möjligt skapa ett regelverk som står i god överensstämmelse med övrig svensk reglering av internationellt samarbete i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut och som även i övrigt är sammanhållet på lämpligt sätt.

Utredaren ska lämna förslag som på ett uttömmande sätt reglerar förfarandet för överförande enligt rambesluten, såväl av svenska påföljder till andra EU-stater som för erkännande och verkställighet av dessa staters påföljder i Sverige.

Utredaren ska analysera vilka konsekvenser utredningens överväganden och förslag får för lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet samt föreslå de ändringar som behövs till följd av genomförandet av rambeslutet om icke frihetsberövande påföljder och i syfte att uppnå en enhetlig och sammanhållen reglering.

Vägransgrunder

Rambesluten innehåller en uttömmande reglering av de vägransgrunder som får tillämpas och följer därmed den konstruktion som har använts i flera andra rambeslut om ömsesidigt erkännande. Utöver de uttryckliga vägransgrunderna finns även andra bestämmelser som kan medföra att erkännande och verkställighet vägras, t.ex. rätten att tillämpa konstitutionella regler. Utredaren ska överväga i vilken utsträckning och hur möjligheterna att vägra erkännande och verkställighet bör genomföras i svensk rätt. Utredaren ska ta ställning till om vägransgrunderna ska regleras som fakultativa eller obligatoriska. En självklar förutsättning är att vägransgrunderna ska genomföras på ett sätt som värnar grundläggande svenska rättsprinciper och konstitutionella bestämmelser.

Bestämmelserna om vägransgrunder har i princip samma innehåll i båda rambesluten och motsvaras i stora delar av vägransgrunderna i tidigare rambeslut. En konsekvent och så enhetlig reglering som möjligt bör eftersträvas.

Beslutsordningen

Enligt rambesluten får varje medlemsstat bestämma vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga att fullgöra den utfärdande respektive verkställande statens uppgifter. Det ligger nära till hands att låta den nuvarande regleringen vara utgångspunkt för vilka myndigheter som ska få motsvarande funktioner enligt rambesluten. Samtidigt måste det vägas in att rambesluten bygger på principen om ömsesidigt erkännande, som bl.a. syftar till att förflytta beslutsfattandet från en politisk nivå till myndigheter och domstolar. Så har också skett när andra EU-rambeslut genomförts i svensk rätt. Regeringens beslutsfattande har utmönstrats till förmån för ren myndighets- och domstolsprövning, t.ex. i fråga om den europeiska arresteringsordern. De principiella överväganden som legat till grund för den förändringen gör sig gällande även här.

Utredaren ska, med beaktande av de generella utgångspunkterna för uppdraget, utgå från att myndigheter eller domstolar i direktkontakt med andra länders behöriga myndigheter ska handlägga ärenden enligt rambesluten. Det kan finnas skäl, bl.a. mot bakgrund av att prövningen av rambeslutens avslagsgrunder kan kräva svåra straffrättsliga bedömningar, att överväga en ordning där olika myndigheter eller en domstol utför olika delar av prövningen. Dessutom måste de krav på rättslig prövning som följer av rambesluten eller svensk rätt iaktas, t.ex. i fråga om beslut som innebär att ett fängelsestraff ska verkställas i stället för en icke frihetsberövande påföljd eller när villkorligt medgiven frihet förverkas.

Rambeslutet om överförande av frihetsberövande påföljder

Svenska påföljder som omfattas av samarbetet

Rambeslutet är tillämpligt på fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd som döms ut på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande. I konsekvens med att rambeslutet inte innehåller någon tvingande förpliktelse för staterna att söka

överförande av en påföljd till en annan stat är det upp till varje medlemsstat att avgöra vilka påföljder som ska kunna överföras. Utredaren ska analysera vilka frihetsberövande påföljder som ska kunna överföras enligt rambeslutet. En utgångspunkt bör vara att fängelsestraff och rättspsykiatrisk vård, som i dag kan överföras enligt IVL, också ska kunna överföras enligt den ordning som skapas för att genomföra rambeslutet. Så som redan nämnts kräver frågan om överförande av sluten ungdomsvård särskilda överväganden.

I uppdraget ingår även att överväga om överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, som inte omfattas av IVL, kan anses falla inom rambeslutets tillämpningsområde och om det finns behov av samt är lämpligt att kunna överföra denna åtgärd.

Utländska påföljder som omfattas av samarbetet

Som verkställande stat har Sverige en skyldighet att ta emot alla frihetsberövande påföljder som uppfyller kriterierna i rambeslutet. Det finns inte någon möjlighet att generellt utesluta vissa typer av påföljder från erkännande och verkställighet. Däremot ges visst utrymme att anpassa en utländsk påföljd, vars längd eller art är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning, till ett straff eller en åtgärd enligt inhemsk rätt. I det enskilda fallet får dock erkännande och verkställighet vägras om påföljden, trots anpassningsmöjligheten, inte kan verkställas i enlighet med den verkställande statens rätts- eller hälso- och sjukvårdssystem. Reglerna om anpassning och om vägran är centrala inslag i den ordning som rambeslutet föreskriver. Utredaren ska därför utifrån en noggrann analys föreslå de principer och föreskrifter som bör gälla i fråga om erkännande och verkställighet i Sverige. I uppdraget ingår att söka fastställa klara kriterier för tillämpningen, vilket innefattar att bedöma var gränsen bör gå mellan anpassning av påföljden och hinder mot att verkställa den.

Anknytningskriterier

Medlemsstaterna är skyldiga att verkställa påföljder avseende egna medborgare, under förutsättning att den dömde också bor där eller ska utvisas eller avvisas dit. Därutöver kan medlemsstaterna genom

en förklaring utvidga det tvingande samarbetsområdet till att avse alla egna medborgare och till andra personer som bl.a. sedan minst fem år är lagligen bosatta i den verkställande staten. Tillämpningen av en sådan förklaring kräver ömsesidighet. För det tredje kan medlemsstaterna från fall till fall avgöra om påföljden ska tas emot oavsett medborgarskap eller bosättning.

Utredaren ska överväga vilka anknytningskriterier som bör tillämpas vid överförande till respektive från Sverige. Utredaren ska då särskilt bedöma om Sverige bör utnyttja möjligheten att utvidga det tvingande samarbetsområdet och överväga i vilka fall som en påföljd bör kunna tas emot trots att det inte finns någon skyldighet enligt rambeslutet. Vid utformningen av regelverket bör risken för tolkningsproblem uppmärksammas, särskilt avseende vissa begrepp, t.ex. hemvist.

Frågan om den dömdes samtycke

Rambeslutet lämnar i stor utsträckning till staterna att avgöra om och när den dömdes samtycke ska krävas för att föra över respektive ta emot en påföljd. Ett sådant samtycke får dock inte vara ett krav när överförandet faller inom det tvingande samarbetsområdet eller när den dömden har flytt till den verkställande staten. När den dömden befinner sig i den utfärdande staten, ska dock hans eller hennes inställning till ett överförande hämtas in och beaktas.

Utredaren ska överväga i vilken utsträckning den dömdes samtycke ska vara en förutsättning för överförande såväl till som från Sverige. Frågan ska också belysas i förhållande till de fall då ett svenskt medgivande till överförandet krävs och till möjligheten att utvidga det tvingande samarbetsområdet. Vid bedömningarna ska grundläggande syften med rambeslutet beaktas, såsom att det bör ge ett mervärde i förhållande till den rådande ordningen och att den dömdes sociala återanpassning ska underlättas. Utredaren ska också föreslå nödvändiga förfaranderegler.

Dubbel straffbarhet

Samarbete enligt principen om ömsesidigt erkännande bygger på att staterna visar förtroende för varandras rättssystem. I linje med det har möjligheten att ställa krav på dubbel straffbarhet begränsats.

På motsvarande sätt som för den europeiska arresteringsordern utgår rambeslutet från att ett krav på dubbel straffbarhet inte ska tillämpas i förhållande till vissa särskilt angivna brott. För övriga brott är varje stat fri att avgöra om dubbel straffbarhet ska krävas. Enligt nu aktuellt rambeslut är det dock möjligt för staterna att genom en förklaring förbehålla sig rätten att kräva dubbel straffbarhet för alla brott. Med beaktande av rambeslutets syfte och de synpunkter som framfördes inför dess antagande (prop. 2007/08:84 s. 30–31), ska utredaren överväga om och på vilket sätt dubbel straffbarhet ska vara en förutsättning för att ta emot frihetsberövande påföljder. I detta ingår att också bedöma om en förklaring bör lämnas och vad den i så fall bör innehålla.

Rambeslutet om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder

Rambeslutet omfattar olika typer av påföljder som inte innebär ett frihetsberövande eller ett bötesstraff. Tillämpningsområdet för rambeslutet avgränsas av en minimilista med olika typer av föreskrifter, s.k. övervakningsåtgärder, som ska kunna verkställas inom ramen för en överförd påföljd. Motsvarande åtgärder ska också kunna verkställas när de är förenade med villkorlig frigivning. Medlemsstaterna har även möjlighet att genom en förklaring lägga till andra övervakningsåtgärder som den åtar sig att övervaka. Den grundläggande förutsättningen för ett överförande av påföljden är att den dömde har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända dit. Under vissa förutsättningar kan ett överförande ske till en annan stat än den där den dömde är bosatt.

När en påföljd har förts över är huvudregeln att den verkställande statens lag ska tillämpas och att den staten ska fatta alla följdbeslut. Dock finns betydelsefulla undantag och frågan om kompetensfördelningen avseende följdbesluten är av central betydelse för genomförandet av rambeslutet i svensk rätt.

Utredningsuppdraget omfattar inte förändringar av de svenska påföljdernas konstruktion och innehåll eller principerna för hur de ska bestämmas. Vid de överväganden som ska göras beträffande beslutsordning, förfaranderegler m.m. bör dock utredaren också väga in och om möjligt främja den underliggande avsikten med rambeslutet, att icke frihetsberövande påföljder ska kunna väljas trots

att den dömde bor i en annan medlemsstat. En likabehandling av EU-medborgare är en viktig aspekt i detta sammanhang.

Förutsättningar för överförande från Sverige

Rambeslutet möjliggör, men skapar ingen skyldighet, att överföra svenska icke frihetsberövande påföljder. Den systematik och terminologi som används i rambeslutet, och som återspeglar de skillnader som finns i olika nationella rättsordningar och därför i viss mån är generaliserad, avviker delvis från svensk rätt. Förhållandet mellan rambeslutets regler och det svenska påföljdssystemet, inklusive de föreskrifter som kan bli aktuella vid villkorlig frigivning, kräver därför en grundlig analys.

Utredaren ska överväga vilka svenska påföljder och särskilda föreskrifter i samband med dessa eller med ett beslut om villkorlig frigivning, som bör kunna bli föremål för ett överförande och vilka övriga förutsättningar som bör gälla. För att uppnå förutsägbarhet och likabehandling bör utgångspunkten vara att skapa bästa möjliga förutsättningar för att utnyttja möjligheten att överföra påföljder och övervakningsåtgärder till en annan medlemsstat och därmed ett brett tillämpningsområde. Andra hänsyn kan dock tala emot att tillåta ett överförande av vissa påföljder, generellt eller i vissa fall. Vidare kan det finnas skäl att ställa upp andra, allmänna förutsättningar, t.ex. med hänsyn till ansvaret för s.k. följdbeslut som behandlas närmare nedan. I sammanhanget ska det också övervägas hur frågan om den dömdes samtycke till ett överförande bör hanteras.

Med hänsyn till att övervakningsåtgärderna uppvisar stor variation i medlemsstaterna får den verkställande staten, så långt det är möjligt, anpassa åtgärden till en åtgärd som finns i den egna rättsordningen. Rambeslutet tillhandahåller en möjlighet för utfärdande stat att återta påföljden efter att den informerats om anpassningen av påföljden. Det ingår i uppdraget att överväga vilken anpassning av svenska påföljder som ska accepteras.

Förutsättningar för erkännande och verkställighet av en utländsk påföljd i Sverige

Utöver den obligatoriska skyldigheten att erkänna och övervaka de åtgärder som räknas upp i rambeslutet kan staterna meddela vilka andra åtgärder de är beredda att ta emot. Elektronisk övervakning (s.k. fotboja) är ett möjligt exempel. Utredaren ska överväga om Sverige bör verkställa övervakningsåtgärder utöver de som anges i rambeslutet.

Utöver de dömda vars påföljder ska kunna verkställas i Sverige enligt rambeslutet finns också en möjlighet att tillåta att andra personer med mindre stark anknytning får sina utländska påföljder verkställda här. Utredaren ska ta ställning till om och i så fall under vilka förutsättningar den möjligheten bör utnyttjas. För att syftet med rambeslutet inte ska förfelas bör en utgångspunkt vara att den dömde ska ha en förhållandevis stark anknytning till landet eller att det annars finns starka skäl för att acceptera verkställigheten.

De påföljder och övervakningsåtgärder som omfattas av rambeslutet kan förväntas skilja sig åt i olika medlemsstater. Vissa åtgärder saknar motsvarigheter i det svenska påföljdssystemet men finns till stor del reglerade i svensk rätt på annat sätt, t.ex. besöksförbud och tillträdesförbud. Det kommer därför att finnas behov av att tillämpa de anpassningsmöjligheter som följer av rambeslutet. Utifrån en grundlig genomgång av hur det svenska påföljdssystemet förhåller sig till de övervakningsåtgärder som rambeslutet omfattar ska utredaren föreslå hur övervakningsåtgärderna och möjligheterna till anpassning bör genomföras. I detta ligger även att bedöma gränsdragningen mellan anpassning av påföljden och utrymmet för att vägra erkännande och verkställighet.

Den konstruktion för krav på dubbel straffbarhet som gjorts i rambeslutet om frihetsberövande påföljder gäller även här, inklusive möjligheten att genom en förklaring ställa upp ett generellt krav på dubbel straffbarhet. Motsvarande överväganden ska därmed göras beträffande detta rambeslut. De ställningstaganden som görs i förhållande till följdbeslut ska dock också beaktas vid bedömningen.

Följdbeslut efter ett överförande

När en påföljd har förts över är huvudregeln att den verkställande statens lag ska tillämpas och att den staten ska fatta alla följbeflut, t.ex. att ett villkorligt fängelsestraff på grund av misskötsamhet ska verkställas i stället för frivårdspåföljden. Enligt rambeslutet kan dock behörigheten att fatta följbeflut helt eller delvis ligga kvar hos den utfärdande staten. Den verkställande staten kan genom en förklaring vägra att överta ansvaret för vissa följbeflut som innebär att påföljden i stället ska verkställas som ett fängelsestraff.

Ansvaret för följbeflut faller även på den utfärdande staten när en vägransgrund är tillämplig men den verkställande staten ändå medger ett överförande med reservation för följbefluten. Behörigheten att fatta följbeflut kan också återgå till den utfärdande staten under vissa förutsättningar, bl.a. när den dömde ska lagföras där för nya brott.

Utredaren ska ta ställning till vilket genomslag rambeslutets reglering av ansvaret för följbeflut bör ha vid det svenska genomförandet och föreslå de bestämmelser som behövs för att uppnå detta. Vid bedömningen ska utredaren särskilt beakta intresset av likabehandling och förutsägbarhet, skillnader mellan svenska och utländska påföljder samt behovet av en konsekvent och praktiskt tillämpbar ordning. Det måste vidare säkerställas att återfall i brott eller annan misskötsamhet inte kan leda till att den dömde straffas flera gånger i olika stater. I uppgiften ingår bl.a. att överväga om en bibehållen kompetens för följbeflut som innebär en övergång till ett frihetsstraff bör vara en förutsättning för överförande av svenska påföljder och om Sverige, som verkställande stat, bör avge någon förklaring som begränsar ansvaret för följbeflut. Om en återgång av ansvaret för följbeflut bör kunna ske, ska utredaren även överväga vilka förutsättningar som bör gälla för detta.

Förfaranderegler

De icke frihetsberövande påföljdernas komplexitet och de stora skillnader som finns mellan olika nationella rättsordningar ställer särskilt stora krav på förfarandet för överförande av straffverkställigheten såväl från som till Sverige. Samråd mellan behöriga myndigheter och säkerställande av ett tillräckligt underlag för beslutsfattande och verkställighetsåtgärder kommer att krävas. Förfaranden för an-

passningsåtgärder, olika former av följdbeslut och återtagande av en överförd straffverkställighet, liksom föreskrifter för en mängd praktiska frågor, kommer också att behövas. Samarbetets effektivitet är i högsta grad beroende av ett praktiskt tillämpbart processuellt system som även möjliggör nödvändigt samarbete mellan myndigheter i de berörda länderna. Utredaren ska överväga och föreslå de förfaranderegler som behövs för att åstadkomma detta.

Arbetets bedrivande och redovisning av uppdraget

Om utredaren finner att uppdraget kräver att andra närliggande frågor bör behandlas, får utredaren göra det.

Utredaren ska samråda med och inhämta upplysningar från berörda företrädare för Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse och Kronofogdemyndigheten samt från andra myndigheter och organisationer i den utsträckning som utredaren finner lämpligt.

Utredaren bör göra relevanta jämförelser med regelverket för internationell straffverkställighet i några andra länder som Sverige samarbetar med, inklusive i fråga om genomförandet av nu aktuella rambeslut.

Utredaren ska följa arbetet inom Regeringskansliet med bl.a. genomförandet av rambeslutet om utevarodomar, rambeslutet om en europeisk övervakningsorder, antagandet av konventionen om en nordisk arresteringsorder (Ds 2010:26) samt betänkandet om transport av frihetsberövade personer (SOU 2011:7). Utredaren ska även följa arbetet inom utredningsväsendet och vid behov samråda med bl.a. Påföljdsutredningen (dir. 2009:11), Utlämningsutredningen (dir. 2009:16), Yttrandefrihetskommittén (dir. 2003:58, 2007:76 och 2008:42), Psykiatrilagsutredningen (dir. 2008:93, 2009:93 och 2010:88) och Utredningen om översyn av de statliga verksamheterna inom vård- och omsorgssystemet (dir. 2011:4).

Utredaren ska också följa relevant arbete inom EU, bl.a. kommissionens arbete med en grönbok om förhållanden i fängelse och häkte.

Utredaren ska genomgående ha ett jämställdhetsperspektiv i den analys som görs. Överväganden och förslag som rör barn under 18 år ska ta sin utgångspunkt i konventionen om barnets rättigheter. Där det är relevant ska utredaren göra en analys av vilka konsekvenser förslagen får för barn.

Utredaren ska särskilt uppmärksamma vilka förändrade krav som ett genomförande av förslagen innebär för berörda myndigheter.

Utredaren ska redovisa de ekonomiska konsekvenserna av sina förslag och särskilt beakta kostnadseffektiva lösningar. Om förslagen leder till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras.

Utredaren ska lämna fullständiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2012.

(Justitiedepartementet)

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I
FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS RAMBESLUT 2008/909/RIF

av den 27 november 2008

om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottnålsdomar avseende fångelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och 34.2 b,

med beaktande av initiativet från Republiken Österrrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

av följande skål:

(1) Europeiska rådet i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 fastslog att principen om ömsesidigt erkännande bör bli en hörnsten i det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området inom unionen.

(2) Den 29 november 2000 antog rådet, i enlighet med slutsatserna från Tammerfors, ett åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottnåls (1) och förordade därvid en utvärdering av behovet av moderna mekanismer för ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna domar om frihetsberövande (åtgärd 14) samt en utvidgning av principen om överförande av dömda personer till att omfatta personer med hemvist i en medlemsstat (åtgärd 16).

(3) Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen (2) förutsätter att medlemsstaterna fullföljer åtgärdsprogrammet, särskilt i fråga om verkställande av lagakraftvunna domar om fångelse.

(4) Samtliga medlemsstater har ratificerat Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer. Enligt denna konvention kan överförande för fortsatt straffverkställighet endast ske till den stat där personen är medborgare och endast med den dömdes och de berörda staternas samtycke. Tilläggsprotokollet till den konventionen av den 18 december 1997, enligt vilket överförande under vissa förutsättningar får ske utan personens samtycke, har inte ratificerats av samtliga medlemsstater. Inget av instrumenten innehåller någon grundläggande skyldighet att ta emot dömda personer för verkställighet av straff eller åtgärder.

(5) Processuella rättigheter i brottnåls är avgörande för att säkerställa ömsesidigt förtroende bland medlemsstaterna i det rättsliga samarbetet. Förbindelserna mellan medlemsstaterna, vilka präglas av ett särskilt ömsesidigt förtroende för de övriga medlemsstaternas rättssystem, gör att den verkställande staten kan erkänna beslut som fattas av den utfärdande statens myndigheter. Man bör därför överväga att vidareutveckla det samarbete som föreskrivs i Europarådets instrument om verkställighet av domar i brottnåls, särskilt när unionsmedborgare har blivit föremål för en brottnålsdom och dömts till fångelse eller annan frihetsberövande åtgärd i en annan medlemsstat. Trots att den dömda personen måste ges tillfredsställande skydd, bör det inte längre vara nödvändigt att han eller hon medverkar i förfarandet genom att alltid ge sitt samtycke för att en dom ska kunna översändas till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet av den ådömda påföljden.

(1) EGT C 12, 15.1.2001, s. 10.

(2) EUT C 53, 3.3.2005, s. 1.

- (6) Detta rambeslut bör genomföras och tillämpas på ett sådant sätt att det går att respektera de allmänna principerna om jämlikhet, rättvisa och rimlighet.
- (7) Artikel 4.1 c innehåller en bestämmelse som ger utrymme för skönsmässig bedömning och gör det möjligt att i andra fall än de som omfattas av punkt 1 a och b översända domen och intyget till exempelvis den medlemsstat där den dömda personen är medborgare eller den medlemsstat där den dömda personen bor och varit stadigvarande lagligt bosatt i minst fem år och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i.
- (8) I de fall som avses i artikel 4.1 c förutsätter översändandet av domen och intyget till den verkställande staten samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten och samtycke från den behöriga myndigheten i den verkställande staten. De berörda myndigheterna bör beakta omständigheter som till exempel vistelsens längd eller annan anknytning till den verkställande staten. Om den dömda personen kan komma att överföras till en medlemsstat och ett tredjeland enligt nationell lagstiftning eller internationella instrument, bör de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten i samråd överväga om verkställighet i den verkställande staten förbättrar den sociala återanpassningen i högre grad än verkställighet i tredjelandet.
- (9) Verkställighet av påföljden i den verkställande staten bör förbättra den dömda personens möjligheter till social återanpassning. När den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska förvissa sig om att påföljden, genom verkställighet av påföljden i den verkställande staten, främjar syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning, bör den beakta sådana faktorer som till exempel personens anknytning till den verkställande staten, frågan om han eller hon anser den staten vara platsen för familjeband samt språkliga, kulturella, sociala eller ekonomiska och andra band till den verkställande staten.
- (10) I artikel 6.3 hänvisas till den dömda personens inställning, som kan vara till hjälp framför allt när det gäller att tillämpa artikel 4.4. Orden "i synnerhet" är tänkta att även gälla fall där den dömda personens uppfattning innehåller information som kan vara relevant med avseende på skälen för att inte erkänna en dom och verkställa en påföljd. Bestämmelserna i artiklarna 4.4 och 6.3 utgör inte skäl för vägran med hänvisning till social återanpassning.
- (11) Polen behöver mer tid än de övriga medlemsstaterna för att bemöta de praktiska och materiella konsekvenserna av överförandet av polska medborgare som dömts i andra medlemsstater, i synnerhet mot bakgrund av den ökade rörligheten av polska medborgare inom unionen. Av detta skäl bör ett tillfälligt undantag vars omfattning begränsas till en period om högst fem år införas.
- (12) Detta rambeslut bör också i tillämpliga delar gälla vid verkställighet av påföljder i de fall som omfattas av artiklarna 4.6 och 5.3 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna⁽¹⁾. Utan att det påverkar det rambeslutet innebär detta bland annat att den verkställande staten för att överväga huruvida personen bör överlämnas eller domen verkställas i de fall som avses i artikel 4.6 i rambeslut 2002/584/RIF kan kontrollera förekomsten av ett skäl för att inte erkänna en dom och verkställa en påföljd i enlighet med artikel 9 i det här rambeslutet, bland annat genom att kontrollera dubbel straffbarhet i den utsträckning den verkställande staten avger en förklaring enligt artikel 7.4 i det här rambeslutet.
- (13) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och som återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt i kapitel VI. Ingenting i detta rambeslut bör tolkas som ett förbud att vägra verkställa ett beslut om det finns sakliga skäl att tro att påföljden har utdömts i syfte att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl.
- (14) Detta rambeslut bör inte hindra någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier.

(1) EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

- (15) Detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med rättigheten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 18 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- (16) Bestämmelserna i detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med tillämplig gemenskapslagstiftning, särskilt rådets direktiv 2003/86/EG⁽¹⁾, rådets direktiv 2003/109/EG⁽²⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG⁽³⁾.
- (17) När det i detta rambeslut hänvisas till den stat där den dömda personen "bor", betyder det den ort till vilken denne har anknytning genom hemvist och faktorer som familj samt sociala eller yrkesmässiga band.
- (18) När artikel 5.1 tillämpas bör det vara möjligt att överända en dom, eller en bestyrkt kopia av den, och ett intyg till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning, till exempel med e-post eller fax, under omständigheter som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten.
- (19) I de fall som avses i artikel 9.1 k bör den verkställande staten överväga att anpassa påföljden i enlighet med detta rambeslut innan den vägrar att erkänna och verkställa påföljden.
- (20) Vägransgrunden i artikel 9.1 k kan tillämpas även i fall där personen inte har funnits skyldig till brott om den behöriga myndigheten till följd av brottet beslutat om en annan frihetsberövande åtgärd än fängelse.
- (21) Vägransgrunden avseende territorialitet bör tillämpas endast i undantagsfall och med utgångspunkten att i största möjliga utsträckning samarbeta enligt bestämmelserna i detta rambeslut, samt med beaktande av dess syfte. Alla beslut om att tillämpa denna vägransgrund bör grundas på en analys från fall till fall och samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten.
- (22) Den tidsgräns som avses i artikel 12.2 bör av medlemsstaterna genomföras på sådant sätt att det slutliga beslutet,

inklusive ett förfarande för överklagande, som huvudregel slutförs inom 90 dagar.

- (23) Enligt artikel 18.1, och med förbehåll för de undantag som föreskrivs i punkt 2 ska specialitetsregeln gälla endast om personen har överförs till den verkställande staten. Detta rambeslut bör därför inte tillämpas om personen inte har överförs till den verkställande staten, till exempel om personen har flytt till den verkställande staten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Definitioner

I detta rambeslut avses med

- a) *dom*: ett beslut eller avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person ådöms en påföljd,
- b) *påföljd*: fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som utdöms under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande,
- c) *utfärdande stat*: den medlemsstat där en dom meddelas,
- d) *verkställande stat*: den medlemsstat till vilken en dom överlämnas för erkännande och verkställighet.

Artikel 2

Fastställande av behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lag är behöriga enligt detta rambeslut när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat.

2. Rådets generalsekretariat ska hålla den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

⁽¹⁾ EUT L 251, 3.10.2003, s. 12.

⁽²⁾ EUT L 16, 23.1.2004, s. 44.

⁽³⁾ EUT L 158, 30.4.2004, s. 77.

Artikel 3

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta rambeslut är att fastställa regler enligt vilka medlemsstaterna, för att underlätta en social återanpassning av den dömda personen, ska erkänna en dom och verkställa påföljden.

2. Detta rambeslut ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller den verkställande staten.

3. Detta rambeslut ska endast tillämpas på erkännande av domar och verkställighet av påföljder i den mening som avses i detta rambeslut. Om utöver påföljden, böter dömts ut och/eller beslut om förverkande meddelats, men ännu inte betalats, indrivits eller verkställts, ska detta inte hindra översändandet av en dom. Erkännandet och verkställigheten av sådana avgöranden om böter och förverkande i en annan medlemsstat ska grundas på de tillämpliga instrumenten mellan medlemsstaterna, särskilt rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff ⁽¹⁾ och rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande ⁽²⁾.

4. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att iakttä de grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 i fördraget.

KAPITEL II

ERKÄNNANDE AV DOMAR OCH VERKSTÄLLIGHET AV PÅFÖLJDER

Artikel 4

Kriterier för översändande av en dom och ett intyg till en annan medlemsstat

1. Förutsatt att den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten eller i den verkställande staten och förutsatt att denna person gett sitt samtycke, om detta krävs enligt artikel 6, får en dom tillsammans med intyget, för vilket ett standardformulär återges i bilaga I, översändas till någon av följande medlemsstater:

a) Den medlemsstat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor.

b) Den medlemsstat där han eller hon är medborgare och till vilken medlemsstat, som dock inte får vara den stat där han eller hon bor, den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon frigges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller ett administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen.

c) Annan medlemsstat än sådan medlemsstat som avses i a eller b, vars behöriga myndigheter samtycker till att få domen och intyget översänt till den medlemsstaten.

2. Översändandet av domen och intyget får ske när den behöriga myndigheten i den utfärdande staten efter samråd, i lämpliga fall, mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten, är förvissad om att verkställighet av påföljden i den verkställande staten skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning.

3. Innan domen och intyget översänds, får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Samråd ska vara obligatoriskt i de fall som avses i punkt 1 c. I dessa fall ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål underrätta den utfärdande staten om sitt beslut att samtycka eller inte samtycka till översändandet av domen.

4. Under detta samråd får den behöriga myndigheten i den verkställande staten avge ett motiverat yttrande till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, enligt vilket verkställande av påföljden i den verkställande staten inte skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala och gynnsamma återanpassning till samhället.

Om inget samråd har ägt rum får ett sådant yttrande avges utan dröjsmål när domen och intyget har översänts. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska ta ställning till detta yttrande och besluta om intyget ska återkallas eller ej.

5. Den verkställande staten får på eget initiativ begära att den utfärdande staten översänder domen tillsammans med intyget. Den dömda personen får också begära att de behöriga myndigheterna i den utfärdande eller den verkställande staten inleder ett förfarande för att översända domen och intyget enligt detta rambeslut. Framställningar som görs enligt denna punkt ska inte medföra någon skyldighet för den utfärdande staten att översända domen tillsammans med intyget.

⁽¹⁾ EUT L 76, 22.3.2005, s. 16.

⁽²⁾ EUT L 328, 24.11.2006, s. 59.

6. När medlemsstaterna genomför detta rambeslut ska de anta bestämmelser, som i synnerhet beaktar syftet att underlätta den dömda personens återanpassning, och som ska ligga till grund för deras behöriga myndigheter när dessa fattar beslut om att samtycka eller inte samtycka till översändandet av domen och intyget i fall enligt punkt 1 c.

7. Varje medlemsstat får, antingen när detta rambeslut antas eller senare, till rådets generalsekretariat anmäla att dess förhandssamtycke enligt punkt 1 c inte ska krävas för översändande av domen och intyget i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort samma anmälan

a) om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten, och/eller

b) om den dömda personen, i andra fall än de som avses i punkt 1 a och b, är medborgare i den verkställande staten.

I de fall som avses i led a ska permanent uppehållstillstånd betyda att den berörda personen

— är berättigad till permanent uppehållstillstånd i den berörda medlemsstaten i överensstämmelse med nationell lagstiftning som genomför den gemenskapslagstiftning som antagits på grundval av artiklarna 18, 40, 44 och 52 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller

— har ett giltigt uppehållstillstånd som permanent eller varaktigt bosatt i den berörda medlemsstaten i överensstämmelse med den nationella lagstiftning som genomför den gemenskapslagstiftning som antagits på grundval av artikel 63 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, när det gäller medlemsstater på vilka denna gemenskapslagstiftning är tillämplig, eller i enlighet med nationell lagstiftning, när det gäller medlemsstater på vilka den inte är tillämplig.

Artikel 5

Översändande av domen och intyget

1. Domen, eller en bestyrkt kopia av den, tillsammans med intyget ska av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten, på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning under omständigheter som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Originalen av domen, eller en bestyrkt kopia av den, och originalen av intyget ska på begäran av den verkställande staten översändas dit. All officiell kommunikation

ska också ske direkt mellan de nämnda behöriga myndigheterna.

2. Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, vilken också ska intyga att dess innehåll är korrekt.

3. Den utfärdande staten ska översända domen tillsammans med intyget till endast en verkställande stat åt gången.

4. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, ska den sistnämnda vidta alla nödvändiga efterforskningar för att erhålla sådan information från den verkställande staten, även genom kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverk som inrättades genom rådets gemensamma åtgärd 98/428/RIF⁽¹⁾.

5. Om en myndighet i den verkställande staten tar emot en dom tillsammans med ett intyg och inte är behörig att erkänna denna och vidta de åtgärder som krävs för att verkställa den, ska den på eget initiativ översända domen tillsammans med intyget till den behöriga myndigheten i den verkställande staten och underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta.

Artikel 6

Underrättelse till den dömda personen och dennes inställning

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, får en dom tillsammans med ett intyg endast överlämnas till den verkställande staten för erkännande och verkställighet av påföljden med den dömda personens samtycke i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning.

2. Den dömda personens samtycke ska inte krävas, när domen tillsammans med intyget översänds

a) till den medlemsstat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor,

b) till den medlemsstat till vilken den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon friges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller ett administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen,

⁽¹⁾ EGT L 191, 7.7.1998, s. 4.

c) till den medlemsstat till vilken den dömda personen har flytt eller på annat sätt återvänt på grund av ett stundande straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom i den utfärdande staten.

3. I alla de fall där den dömda personen fortfarande befinner sig i den utfärdande staten ska denne ges tillfälle att muntligen eller skriftligen uttrycka sin inställning. Om den utfärdande staten anser det nödvändigt på grund av den dömda personens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd, ska hans eller hennes juridiska ombud ges tillfälle att yttra sig.

Den dömda personens uppfattning ska beaktas när frågan om översändande av domen tillsammans med intyget avgörs. Om personen har använt sig av den möjlighet som föreskrivs i denna punkt, ska den dömda personens inställning översändas till den verkställande staten, särskilt med hänsyn till artikel 4.4. Om den dömda personen har framfört sin uppfattning muntligen, ska den utfärdande staten se till att den verkställande staten har tillgång till den skriftliga uppteckningen av denna.

4. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska underrätta den dömda personen, på ett språk som han eller hon förstår, om att den har beslutat att översända domen tillsammans med intyget med hjälp av det standardformulär för underrättelse som anges i bilaga II. Om den dömda personen befinner sig i den verkställande staten när detta beslut fattas, ska formuläret översändas till den verkställande staten, som ska underrätta den dömda personen om detta.

5. Punkt 2 a ska inte tillämpas i förhållande till Polen som utfärdande och verkställande stat i de fall där domen har meddelats innan fem år har förflutit räknat från och med den 5 december 2011. Polen får när som helst anmäla till rådets generalsekretariat att landet inte längre kommer att använda sig av detta undantag.

Artikel 7

Dubbel straffbarhet

1. Följande brott ska medföra erkännande av domen och verkställighet av påföljden enligt villkoren i detta rambeslut och utan kontroll av om det föreligger dubbel straffbarhet för gärningen, förutsatt att brotten, som de definieras i den utfärdande statens lagstiftning, är straffbara i den utfärdande staten och kan leda till fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd under en längsta tid av minst tre år:

— Deltagande i en kriminell organisation.

— Terrorism.

— Människohandel.

— Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.

— Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.

— Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.

— Korruption.

— Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen ⁽¹⁾.

— Tvätt av vinning av brott.

— Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.

— IT-brottslighet.

— Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.

— Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.

— Mord och grov misshandel.

— Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.

— Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.

— Rasism och främlingsfientlighet.

— Organiserad stöld eller väpnat rån.

— Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.

— Svindleri.

⁽¹⁾ EGT C 316, 27.11.1995, s. 49.

— Beskyddarverksamhet och utpressning.

— Förfalskning och piratkopiering.

— Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.

— Förfalskning av betalningsmedel.

— Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.

— Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.

— Handel med stulna fordon.

— Våldtäkt.

— Mordbrand.

— Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.

— Kapning av flygplan eller fartyg.

— Sabotage.

2. Rådet får, efter att ha hört Europaparlamentet i enlighet med artikel 39.1 i fördraget om Europeiska unionen, när som helst enhälligt besluta att lägga till andra kategorier av brott i förteckningen i punkt 1. Rådet ska på grundval av den rapport som det erhåller i enlighet med artikel 29.5 i detta rambeslut bedöma om förteckningen ska utvidgas eller ändras.

3. När det gäller andra brott än de som omfattas av punkt 1 får den verkställande staten låta erkännande av domen och verkställighet av påföljden förenas med villkoret att de gärningar som föranlett domen ska utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning, oberoende av brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering.

4. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare genom en förklaring till rådets generalsekretariat ange att den inte kommer att tillämpa punkt 1. En sådan förklaring får när som helst återkallas. Förklaringar eller återkallanden av dessa ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 8

Erkännande av domen och verkställighet av påföljden

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska erkänna en dom som har översänts i enlighet med artikel 4 och i enlighet med förfarandet i artikel 5 och omedelbart vidta alla nödvändiga åtgärder för verkställighet av påföljden, såvida inte denna myndighet beslutar att återropa något av skälen för att vägra erkännande eller verkställighet enligt artikel 9.

2. Om påföljdens längd är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten endast besluta att anpassa påföljden om påföljden överstiger det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt den nationella lagstiftningen. Den anpassade påföljden får inte understiga det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt den verkställande statens nationella lagstiftning.

3. Om påföljdens art är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten anpassa påföljden till ett straff eller en åtgärd som i dess egen lagstiftning föreskrivs för liknande brott. Ett sådant straff eller en sådan åtgärd ska så nära som möjligt motsvara den påföljd som dömts ut i den utfärdande staten och påföljden får därför inte omvandlas till bötesstraff.

4. Den anpassade påföljden får inte i förhållande till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som utdömts i den utfärdande staten.

Artikel 9

Skäl för att inte erkänna en dom och verkställa en påföljd

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna domen och verkställa påföljden, om

a) det intyg som avses i artikel 4 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt,

b) de kriterier som anges i artikel 4.1 inte är uppfyllda,

c) verkställighet av påföljden skulle strida mot principen om *ne bis in idem*,

- d) i fall som avses i artikel 7.3 och, såvida den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 7.4, i fall som avses i artikel 7.1, domen avser gärningar som inte skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning. När det gäller skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner får dock verkställighet av domen inte vägras av det skälet att den verkställande statens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller avgifter eller att den inte innehåller samma slags bestämmelser om skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner som den utfärdande statens lagstiftning,
- e) verkställighet av påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning,
- f) det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet, som gör det omöjligt att verkställa påföljden,
- g) påföljden har ådömts en person som enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för de gärningar som domen avser,
- h) mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten,
- i) domen meddelades i personens utevaro, såvida det inte i intyget anges att personen kallats personligen eller via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning underrättats om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens utevaro eller att personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken,
- j) den verkställande staten innan ett beslut fattas i enlighet med artikel 12.1 gör en framställning i enlighet med artikel 18.3 och den utfärdande staten i enlighet med artikel 18.2 g inte samtycker till att den berörda personen åtalas, döms eller på annat sätt berövas sin frihet i den verkställande staten för något annat brott, som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överförts,
- k) den påföljd som ådömts omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som, trots artikel 8.3, inte kan verkställas av den verkställande staten i enlighet med dess rättssystem eller hälso- och sjukvårdssystem,
- l) domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium.

2. Ett beslut enligt punkt 1 som rör brott som delvis har begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium ska fattas av den behöriga myndigheten i exceptionella fall där de specifika omständigheterna i varje enskilt fall ska beaktas och där särskild hänsyn ska tas till om brottet till stor eller väsentlig del har begåtts i den utfärdande staten.

3. I de fall som avses i punkt 1 a, b, c, i, k och l ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den fattar ett beslut om att inte erkänna domen och verkställa påföljden, på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och i tillämpliga fall anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga ytterligare upplysningar.

Artikel 10

Delvis erkännande och verkställighet

1. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten kan överväga att delvis erkänna domen och verkställa påföljden får den, innan den beslutar att helt vägra erkännande av domen och verkställighet av påföljden, samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten för att nå fram till en överenskommelse i enlighet med punkt 2.

2. De behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten får i varje enskilt fall komma överens om delvis erkännande och verkställighet av en påföljd i enlighet med de villkor som de fastställer, under förutsättning att erkännandet och verkställigheten inte leder till att påföljden blir strängare. Om en sådan överenskommelse saknas, ska intyget dras tillbaka.

Artikel 11

Uppskjutande av erkännande av domen

Om det intyg som avses i artikel 4 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen får erkännandet av domen skjutas upp i den verkställande staten till dess att intyget har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den verkställande staten bestämmer.

Artikel 12

Beslut om verkställighet av påföljden och tidsfrister

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska så snart som möjligt besluta om den ska erkänna domen och verkställa påföljden samt underrätta den utfärdande staten om detta och om ett eventuellt beslut om att anpassa påföljden i enlighet med artikel 8.2 och 8.3.

2. Det slutgiltiga beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden ska fattas inom 90 dagar från mottagandet av domen och intyget, om det inte finns skäl för uppskjutande enligt artikel 11 eller artikel 23.3.

3. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen i punkt 2, ska den utan dröjsmål på vilket sätt som helst underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och den tid som uppskattningsvis behövs för att det slutgiltiga beslutet ska fattas.

Artikel 13

Återkallande av intyget

Den utfärdande staten får, så länge verkställigheten av påföljden i den verkställande staten inte har påbörjats, återkalla intyget från den staten och ska då uppge skälen till detta. Den verkställande staten ska efter det att intyget återkallats inte längre verkställa påföljden.

Artikel 14

Provisoriskt anhållande

I fall där den dömda personen befinner sig i den verkställande staten får den verkställande staten, på den utfärdande statens begäran, innan domen och intyget anlänt eller före beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden, anhålla den dömda personen eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa att den dömda personen stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på ett beslut om erkännande av domen och verkställighet av påföljden. Påföljden får inte förlängas till följd av att någon period tillbringats i häkte på grund av denna bestämmelse.

Artikel 15

Överförande av dömda personer

1. Om den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten, ska han eller hon överföras till den verkställande staten vid en tidpunkt som de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten kommer överens om, dock senast 30 dagar efter det att den verkställande staten har fattat det slutgiltiga beslutet om att erkänna domen och verkställa påföljden.

2. Om oförutsedda omständigheter hindrar att den dömda personen överförs inom den tidsfrist som anges i punkt 1, ska de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten omedelbart kontakta varandra. Överförandet ska äga rum så snart dessa omständigheter inte längre föreligger. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten och de ska komma överens om en ny tidpunkt för överförandet. I sådant fall ska överförandet äga rum inom tio dagar från och med den nya tidpunkt som överenskommit.

Artikel 16

Transitering

1. Varje medlemsstat ska, i enlighet med nationell rätt, tillåta transitering genom sitt territorium av en dömd person som överförs till den verkställande staten, förutsatt att en kopia av det intyg som avses i artikel 4 har översänts till den medlemsstaten av den utfärdande staten tillsammans med framställningen om transitering. Framställningen om transitering och intyget får överföras på valfritt sätt, under förutsättning att det lämnar en skriftlig uppteckning. På begäran av den medlemsstat som ska tillåta transiteringen ska den utfärdande staten tillhandahålla en översättning av intyget till ett av de språk, angivet i framställningen, som den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering godkänner.

2. När den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering tar emot en sådan framställning ska den informera den utfärdande staten om den inte kan garantera att den dömda personen inte kommer att lagföras eller, med undantag för vad som förskrivs i punkt 1, kvarhållas eller på annat sätt få sin frihet inskränkt på dess territorium för ett brott som begicks eller en påföljd som dömts ut före hans eller hennes utresa från den utfärdande statens territorium. I detta fall kan den utfärdande staten återkalla sin begäran.

3. Den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering ska informera om sitt beslut, vilket ska fattas med prioritet senast en vecka efter mottagandet av framställningen och enligt samma förfarande. Ett sådant beslut kan skjutas upp till dess att översättningen har översänts till den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering, om en sådan översättning krävs enligt punkt 1.

4. Den medlemsstat som mottagit en framställning om transitering får hålla den dömda personen i förvar endast under den tid som krävs för transitering genom dess territorium.

5. Vid transport med flyg utan planerad mellanlandning ska det inte krävas någon framställning om transitering. Om en oplanerad mellanlandning görs, ska emellertid den utfärdande medlemsstaten lämna de uppgifter som avses i punkt 1 inom 72 timmar.

Artikel 17

Lag som reglerar verkställigheten

1. Verksälligheten av en påföljd ska regleras enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten ska, om inte annat följer av punkterna 2 och 3, ha behörighet att besluta om genomförandet av verkställigheten och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska från den frihetsberövande påföljden dra av den tid som den dömda personen redan avtjänat som frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen.

3. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska på begäran underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om tillämpliga bestämmelser om förtida eller villkorlig frigivning. Den utfärdande staten kan samtycka till att tillämpa sådana bestämmelser eller återkalla intyget.

4. Medlemsstaterna får fastställa att de vid beslut om förtida eller villkorlig frigivning får ta hänsyn till de bestämmelser i nationell lagstiftning som den utfärdande staten angivit enligt vilka personen är berättigad till villkorlig frigivning vid en viss tidpunkt.

Artikel 18

Specialitetsbestämmelse

1. Om inte annat följer av punkt 2, får en person som överförs till den verkställande staten enligt detta rambeslut inte åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överförs.

2. Punkt 1 ska inte tillämpas i följande fall:

- a) Personen har haft möjlighet att lämna territoriet i den verkställande staten men inte har gjort detta inom 45 dagar efter sitt slutliga frigivande eller har återvänt till detta territorium efter att ha lämnat det.
- b) Brottet kan inte leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd.
- c) Det straffrättsliga förfarandet föranleder inte tillämpning av en åtgärd som innebär att den personliga friheten inskränks.
- d) Den dömda personen kommer att bli föremål för en icke frihetsberövande påföljd, särskilt ett bötesstraff eller en åtgärd som träder i stället för detta, även om påföljden inskränker den personliga friheten.
- e) Den dömda personen har samtyckt till överförandet.
- f) Den dömda personen har efter överförandet uttryckligen avstått från att utnyttja specialitetsbestämmelsen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet. Avståendet ska göras inför de behöriga rättsliga myndigheterna i den verkställande staten och protokollföras i enlighet med denna stats nationella lagstiftning. Avståendet ska in-

hämtas så att det framgår att personen har gjort detta frivilligt och fullt medveten om följderna av detta. Personen ska i detta syfte ha rätt till juridiskt biträde.

g) I andra fall än de som omnämns under leden a–f, när den utfärdande staten ger sitt samtycke i enlighet med punkt 3.

3. En framställan om samtycke ska överlämnas till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten tillsammans med de uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslut 2002/584/RIF och åtföljas av en översättning enligt artikel 8.2 däri. Samtycke ska ges om det föreligger en skyldighet att överlämna personen enligt det rambeslutet. Beslutet ska fattas senast 30 dagar efter det att framställningen har mottagits. I de situationer som anges i artikel 5 i det rambeslutet måste de garantier som föreskrivs i den artikeln lämnas av den utfärdande staten.

Artikel 19

Amnesti, nåd, omprövning av dom

1. Amnesti eller nåd får beviljas av både den utfärdande staten och den verkställande staten.

2. Endast den utfärdande staten får fatta beslut om ansökan om omprövning av den dom varigenom den påföljd som ska verkställas enligt detta rambeslut utdömdes.

Artikel 20

Information från den utfärdande staten

1. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om varje beslut eller åtgärd som innebär att påföljden omedelbart eller inom en viss tid inte längre kan verkställas.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska upphöra med verkställigheten av påföljden så snart den erhåller information från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om det beslut eller den åtgärd som avses i punkt 1.

Artikel 21

Information från den verkställande staten

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska utan dröjsmål och på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten

a) om att domen och intyget vidarebefordras till den behöriga myndighet som är ansvarig för verkställigheten i enlighet med artikel 5.5,

- b) om att det i praktiken är omöjligt att verkställa påföljden på grund av att den dömda personen, efter det att domen och intyget har överförts till den verkställande staten, inte kan påträffas på den verkställande statens territorium; i detta fall ska den verkställande staten inte ha någon skyldighet att verkställa påföljden,
- c) om det slutliga beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden, tillsammans med datumet för beslutet,
- d) om ett beslut att i enlighet med artikel 9 inte erkänna domen och verkställa påföljden samt skälen till beslutet,
- e) om ett beslut att anpassa påföljden enligt artikel 8.2 eller 8.3 samt skälen till beslutet,
- f) om ett beslut att inte verkställa påföljden av de skäl som anges i artikel 19.1 samt skälen till beslutet,
- g) om början och slutet på perioden med villkorlig frigivning, om detta anges i intyget av den utfärdande staten,
- h) om att den dömda personen har rymt från fängelset,
- i) om att påföljden har verkställts, så snart verkställigheten har fullföljts.

Artikel 22

Följder av överförande av den dömda personen

- Om inte annat följer av punkt 2, får den utfärdande staten inte fortsätta verkställigheten av påföljden, när verkställigheten har påbörjats i den verkställande staten.
- Rätten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten, när denna har underrättats av den verkställande staten om att påföljden inte fullföljts enligt artikel 21 h.

Artikel 23

Språk

- Intyget ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring som deponeras vid rådets generalsekretariat tillkännage att den godtar en översättning till ett eller flera andra av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner.
- Om inte annat följer av punkt 3, ska ingen översättning av domen krävas.
- Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring som deponeras vid rådets generalsekretariat, tillkännage att den som verkställande stat, i de fall där den anser att intygets innehåll är otillräckligt för att besluta om verkställighet av påföljden, omedelbart efter att ha mottagit domen och intyget får begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten eller till ett eller flera av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner. En sådan begäran ska göras efter samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten om det behövs för att indikera vilka väsentliga delar av domen som ska översättas.

Beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden kan skjutas upp till dess att översättningen har översänts av den utfärdande staten till den verkställande staten eller, om den verkställande staten beslutar att översätta domen på egen bekostnad, till dess att översättningen har erhållits.

Artikel 24

Kostnader

Den verkställande staten ska stå för kostnader som uppstår till följd av tillämpningen av detta rambeslut, förutom kostnaderna för överförandet av den dömda personen till den verkställande staten och sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium.

Artikel 25

Verkställighet av påföljder till följd av en europeisk arresteringsorder

Utan att det påverkar bestämmelserna i rambeslut 2002/584/RIF ska bestämmelserna i det här rambeslutet i tillämpliga delar, i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i det rambeslutet, gälla vid verkställighet av påföljder i de fall där en medlemsstat åtar sig att verkställa påföljden enligt artikel 4.6 i det rambeslutet eller där den i enlighet med artikel 5.3 i det rambeslutet har ställt som villkor att personen, i syfte att undvika straffrihet, ska återsändas för att avtjäna påföljden i den berörda medlemsstaten.

KAPITEL III

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 26

Förhållande till andra avtal och överenskommelser

1. Bestämmelserna i detta rambeslut ska, utan att det påverkar deras tillämpning i förbindelserna mellan medlemsstater och tredjeland eller deras tillämpning under övergångsperioden enligt artikel 28, från och med den 5 december 2011 ersätta motsvarande konventionsbestämmelser som gäller förbindelserna mellan medlemsstaterna:

- Den europeiska konventionen om överförande av dömda personer av den 21 mars 1983 och tilläggsprotokollet till denna av den 18 december 1997.
- Den europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar av den 28 maj 1970.
- Avdelning III, kapitel 5, i tillämpningskonventionen av den 19 juni 1990 till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna.
- Konventionen mellan Europeiska gemenskapernas medlemsstater om verkställighet av utländska domar i brottmål av den 13 november 1991.

2. Medlemsstaterna får fortsätta tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är i kraft efter den 27 november 2008, i den mån de gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder.

3. Medlemsstaterna får ingå bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser efter den 5 december 2008, i den mån dessa avtal eller överenskommelser gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder.

4. Medlemsstaterna ska senast den 5 mars 2009 underrätta rådet och kommissionen om de gällande avtal och överenskommelser enligt punkt 2 som de önskar fortsätta att tillämpa. Medlemsstaterna ska även underrätta rådet och kommissionen

om nya avtal eller överenskommelser enligt punkt 3, senast tre månader efter att de har undertecknats.

Artikel 27

Territoriell tillämpning

Detta rambeslut ska tillämpas på Gibraltar.

Artikel 28

Övergångsbestämmelse

1. För framställningar som mottagits före den 5 december 2011 kommer även fortsättningsvis gällande rättsliga instrument om överförande av dömda personer att vara i kraft. För framställningar som tas emot efter detta datum ska de regler gälla som antas av medlemsstaterna i enlighet med detta rambeslut.

2. Medlemsstaterna får dock, när rådet antar detta rambeslut, avge en förklaring, där de anger att de, i de fall då den laga-kraftvunna domen utfärdats före en av medlemsstaten angiven tidpunkt, som utfärdande och verkställande stat kommer att fortsätta att tillämpa de rättsliga instrument om överförande av dömda personer som är i kraft före den 5 december 2011. Om en sådan förklaring har avgetts, ska dessa instrument tillämpas i sådana fall i förhållande till alla medlemsstater oavsett om de har avgett en motsvarande förklaring eller inte. Ifrågasvarande tidpunkt får inte vara senare än den 5 december 2011. Denna förklaring ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. Den kan återkallas när som helst.

Artikel 29

Genomförande

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut senast den 5 december 2011.

2. Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning. På grundval av en rapport som kommissionen utarbetar med hjälp av denna information ska rådet senast den 5 december 2012 bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har följt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Rådets generalsekretariat ska underrätta medlemsstaterna och kommissionen om de underrättelser eller förklaringar som lämnas i enlighet med artikel 4.7 och artikel 23.1 eller 23.3.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 35.7 i fördraget om Europeiska unionen ska en medlemsstat, som vid tillämpningen av artikel 25 i detta rambeslut erfarit upprepade svårigheter, som inte har lösts genom bilaterala samråd, underrätta rådet och kommissionen om sina svårigheter. Kommissionen ska på grundval av en sådan underrättelse och all annan tillgänglig information om denna, upprätta en rapport åtföljd av eventuella förslag som bedöms lämpliga i syfte att avhjälpa dessa svårigheter.

5. Senast den 5 december 2013 ska kommissionen utarbeta en rapport på grundval av den mottagna informationen och komplettera denna med sådana förslag som den finner lämpliga. Rådet ska på grundval av rapporter och initiativ från kommissionen se över detta rambeslut, särskilt artikel 25, för att överväga om den ska ersättas av mer specifika bestämmelser.

Artikel 30

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 27 november 2008.

På rådets vägnar

M. ALLIOT-MARIE

Ordförande

BILAGA I

INTYG

renligt artikel 4 i rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen ⁽¹⁾

a) * Utfärdande stat: .....

* Verkställande stat: .....

b) Den domstol som har meddelat den lagakraftvunna domen i vilken påföljden dömts ut:

Officiellt namn: .....

Domen meddelades den (ange datum: dd-mm-åååå): .....

Domen vann laga kraft den (ange datum: dd-mm-åååå): .....

Domens referensnummer (i förekommande fall): .....

c) Information om den myndighet som kan kontaktas för frågor om intyget:

1. Typ av myndighet: Kryssa för tillämplig ruta:

Central myndighet: .....

Domstol: .....

Annan myndighet: .....

2. Kontaktuppgifter för den myndighet som avses i punkt c 1:

Officiellt namn: .....

.....

Adress: .....

.....

Tfn (landskod) (riktnummer): .....

Fax (landskod) (riktnummer): .....

E-postadress (om sådan finns): .....

3. Möjliga språk för kontakter med myndigheten:

4. Kontaktuppgifter om den person/de personer som kan kontaktas för ytterligare information för verkställighet av domen eller för överenskommelse om förfarande för överförande (namn, titel/grad, tfn, fax och e-postadress), om andra än i punkt 2: .....

.....

.....

⁽¹⁾ Detta intyg måste skrivas på eller översättas till något av den verkställande medlemsstatens officiella språk eller något annat språk som godtas av denna stat.

d) Uppgifter om den person som har ådömts påföljden:

Namn: .....

Samtliga förnamn: .....

Namn som ogift, i förekommande fall: .....

Alias, i tillämpliga fall: .....

Kön: .....

Nationalitet: .....

ID-nummer eller socialförsäkringsnummer (i förekommande fall): .....

Födelsedatum: .....

Födelseort: .....

Senast kända adress/bostadsort: .....

Om uppgift finns, det språk som personen förstår: .....

.....

Den dömda personen befinner sig

 i den utfärdande staten och ska överföras till den verkställande staten, i den verkställande staten och verkställigheten ska ske i den staten.

Kompletterande information som ska lämnas om den finns tillgänglig och om så är lämpligt:

1. Foto och fingeravtryck av personen och/eller uppgift om vilken person som kan kontaktas för att erhålla informationen:

.....

2. Den dömda personens typ av identitetskort eller pass och dess referensnummer:

.....

3. Den dömda personens typ av uppehållstillstånd och dess referensnummer:

.....

4. Andra relevanta uppgifter om den dömda personens familjemässiga, sociala eller yrkesmässiga band till den verkställande staten:

.....

.....

e) Framställning från den utfärdande staten om provisoriskt anhållande (om den dömda personen befinner sig i den verkställande staten):

 Den utfärdande staten gör en framställning till den verkställande staten om att denna ska anhålla den dömda personen eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa att den dömda personen stannar kvar på dess territorium i avvaktan på ett beslut om erkännande och verkställighet av påföljden. Den utfärdande staten har redan gjort en framställning till den verkställande staten om att denna ska anhålla den dömda personen eller vidta andra åtgärder för att säkerställa att den dömda personen hålls kvar på dess territorium i avvaktan på ett beslut om erkännande och verkställighet av påföljden. Ange, om tillgängligt, namn på den myndighet i den verkställande staten som har fattat beslutet att göra en framställning om anhållande av personen:

.....

.....

.....

f) Uppgifter om eventuell tidigare europeisk arresteringsorder (nedan kallad "arresteringsorder"):

- En arresteringsorder har utfärdats i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd och den verkställande staten åtar sig att verkställa påföljden eller den frihetsberövande åtgärden (artikel 4.6 i rambeslutet om en arresteringsorder).

Datum för utfärdandet av arresteringsordern och, i förekommande fall, referensnummer:

.....

Namn på den myndighet som utfärdade arresteringsordern: .....

Datum för beslut att åta sig verkställigheten och, i förekommande fall, referensnummer:

.....

Namn på den myndighet som utfärdade beslutet att verkställa påföljden:

.....

- En arresteringsorder har utfärdats i syfte att lagföra en person som är medborgare eller bosatt i den verkställande staten och den verkställande staten har överlämnat personen på villkor att personen ska återsändas till den verkställande staten för att där avtjäna det fängelsestraff eller den frihetsberövande åtgärd som dömts ut i den utfärdande medlemsstaten (artikel 5.3 i rambeslutet om en arresteringsorder).

Datum för beslutet att överlämna personen: .....

Namn på den myndighet som beslutade om överlämningen: .....

Beslutets referensnummer (i förekommande fall): .....

Datum för överlämning av personen (i förekommande fall): .....

g) Skäl för översändande av domen och intyget (om ruta f har fyllts i behöver denna ruta inte fyllas i).

Domen och intyget översänds till den verkställande staten, eftersom den utfärdande myndigheten är förvissad om att verkställighet av påföljden i den verkställande staten skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning och:

- a) Den verkställande staten är den stat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor.
- b) Den verkställande staten är den stat där den dömda personen är medborgare och till vilken den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon frigges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller ett administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen. Om utvisnings- eller avvisningsbeslutet eller beslutet om avlägsnande inte ingår i domen, ange namnet på den myndighet som utfärdade beslutet, datum för utfärdandet samt, i förekommande fall, referensnummer: .....
- c) Den verkställande staten är en annan stat än en stat som avses i a eller b, vars behöriga myndighet samtycker till översändande av domen och intyget till den staten.
- d) Den verkställande staten har gjort en anmälan enligt artikel 4.7 i rambeslutet, och
- det bekräftas att enligt den utfärdande statens behöriga myndighets kännedom bor den dömda personen i den verkställande staten och är sedan minst fem år stadigvarande lagligt bosatt i den staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd där, eller
- det bekräftas att den dömda personen är medborgare i den verkställande staten.

h) Information om domen i vilken påföljden dömts ut:

1. Domen omfattar totalt ..... brott.

En sammanfattning av fakta och en beskrivning av omständigheterna under vilka brottet eller brotten begicks, tidpunkt (datum och klockslag), plats och den dömda personens delaktighet i brottet eller brotten:

.....
 .....
 .....

Brottets eller brotten beskaffenhet, brottsrubricering och den tillämpliga lagbestämmelse som domen grundar sig på:

.....
 .....

2. Markera i förekommande fall om det eller de brott som anges under punkt h 1, enligt definitionen i den utfärdande statens lagstiftning, utgör ett eller flera av följande brott, som i den utfärdande staten kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år:

- Deltagande i en kriminell organisation.
- Terrorism.
- Människohandel.
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
- Korruption.
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.
- Tvätt av vinning av brott.
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
- IT-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
- Hjälpa till olovlig inresa och olovlig vistelse.
- Mord och grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.
- Organiserad stöld eller väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Svindleri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.
- Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.

3. Om det eller de brott som anges i punkt 1 ovan inte omfattas av punkt 2 eller om domen och intyget översänds till en medlemsstat som har förklarat att den kommer att göra en kontroll av dubbel straffbarhet (artikel 7.4 i rambeslutet), lämna en fullständig beskrivning av brottet/brotten i fråga:

.....
 .....
 .....

i) Uppgifter om domen och påföljden:

1. Ange om domen meddelats som utevarodom:

Nej.

Ja, och det bekräftas att

personen personligen eller via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning underrättats om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet i personens utemål, eller

personen har meddelat en behörig myndighet att han/hon inte motsätter sig beslutet.

2. Uppgifter om påföljdens längd:

2.1 Påföljdens totala längd (i dagar): .....

2.2 Hela den period av den frihetsberövande påföljden som redan har avtjänats i samband med den påföljd för vilken domen meddelats (i dagar):
..... till och med den (ange datum då beräkningen gjordes: dd-mm-åååå): .....

2.3 Antal dagar som ska avräknas påföljdens sammanlagda varaktighet av andra skäl än de som anges i punkt 2.2 (t.ex. amnesti eller nåd som redan har beviljats avseende påföljden): ..... (ange datum då beräkningen gjordes: dd-mm-åååå): .....

2.4 Datum när strafftiden löper ut i den utfärdande staten

Inte möjligt att ange eftersom personen för närvarande inte är frihetsberövad

Personen är för närvarande frihetsberövad och påföljden förväntas, enligt den utfärdande statens lagstiftning, ha avtjänats fullt ut den (ange datum: dd-mm-åååå) ⁽¹⁾: .....

3. Påföljdens art:

Fängelse.

Annan frihetsberövande åtgärd (ange vilken):
.....

j) Uppgifter om förtida eller villkorlig frigivning:

1. Enligt den utfärdande statens lagstiftning är den dömda personen berättigad till förtida eller villkorlig frigivning efter att ha avtjänat

hälften av påföljden,

två tredjedelar av påföljden,

annan del av påföljden (ange vilken)

2. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär att få uppgifter om

de tillämpliga bestämmelserna i den verkställande statens lagstiftning om förtida eller villkorlig frigivning av den dömda personen,

början och slutet på perioden för förtida eller villkorlig frigivning.

⁽¹⁾ För här in tidpunkten för när påföljden förväntas ha avtjänats fullt ut (utan att beakta möjligheten till någon form av förtida och/eller villkorlig frigivning) om personen skulle förbli i den utfärdande staten.

k) Den dömda personens synpunkter:

1. Den dömda personen har inte kunnat höras, eftersom han eller hon redan befinner sig i den verkställande staten.

2. Den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten och

a) har begärt översändande av domen och intyget,

har samtyckt till översändandet av domen och intyget,

har inte samtyckt till översändandet av domen och intyget (ange skäl):

.....

.....

b) Den dömda personens inställning bifogas.

Den dömda personens inställning har redan översänts till den verkställande staten (ange datum: dd-mm-åååå):

.....

l) Andra relevanta omständigheter i ärendet (frivillig information):

.....

.....

m) Avslutande information

Texten till domen/domarna bifogas intyget ⁽¹⁾.

Underskrift av den myndighet som utfärdar intyget och/eller dess företrädare, vilken intygar att innehållet i intyget är korrekt:

.....

Namn: .....

Befattning (titel/grad): .....

Datum: .....

Officiell stämpel (i förekommande fall) .....

⁽¹⁾ Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten måste bifoga alla de domar som rör ärendet och som krävs för att ge all information som behövs för att den lagakraftvunna domen ska kunna erkännas och påföljden verkställas. Även eventuella tillgängliga översättningar av domen/domarna får bifogas.

BILAGA II

UNDERRÄTTELSE TILL DEN DÖMDA PERSONEN

Du underrättas härmed om ..... (den utfärdande statens behöriga myndighets) beslut att överföra ..... (den utfärdande statens behöriga domstols) dom av den ..... (datum för domen) ..... (referensnummer, om tillämpligt) till ..... (verkställande stat) för erkännande och verkställighet av den däri ådömda påföljden i enlighet med nationell lagstiftning som genomför rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.

Verkställigheten kommer att regleras av lagstiftningen i ..... (verkställande stat). Myndigheterna i den staten kommer att ha behörighet att besluta om verkställighetsförfarandena och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning.

Den behöriga myndigheten i ..... (verkställande stat) ska från den frihetsberövande påföljden dra av den tid som den dömda personen redan avtjänat som frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen och påföljden. Den behöriga myndigheten i ..... (verkställande stat) får endast anpassa påföljden om den till sin längd eller art är oförenlig med den statens lagstiftning. Den anpassade påföljden får inte till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som dömts ut i ..... (utfärdande stat).

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I
FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS RAMBESLUT 2008/947/RIF

av den 27 november 2008

om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att
övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och c samt 34.2 b,

med beaktande av initiativet från Förbundsrepubliken Tyskland och Republiken Frankrike ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) Europeiska unionen har ålagt sig själv målet att inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Detta förutsätter att det från medlemsstaternas sida föreligger en i sina väsentliga delar identisk tolkning av frihet, säkerhet och rättvisa som bygger på principerna om frihet, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstatsprincipen.

(2) Polissamarbetet och det rättsliga samarbetet i Europeiska unionen syftar till att ge samtliga medborgare en hög nivå av säkerhet. En av grundstenarna för detta är principen om ömsesidigt erkännande av domar, som fastställs i slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 och bekräftas i Haagprogrammet av den 4–5 november 2004 för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen ⁽³⁾. I åtgärdsprogrammet av den 29 november 2000, som antogs för genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål, förordade rådet samarbete i fråga om uppskjutna påföljder och villkorliga frigivningar.

(3) Rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen ⁽⁴⁾ rör ömsesidigt erkännande och verkställighet av fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder. Det behövs ytterligare gemensamma regler, särskilt för de fall när en icke frihetsberövande påföljd som innefattar övervakning av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder har ådömts en person som inte har sin lagliga eller vanliga vistelseort i den dömande staten.

(4) Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer har endast ratificerats av 12 medlemsstater, i vissa fall med många förbehåll. Föreliggande rambeslut utgör ett effektivare instrument, eftersom det grundar sig på principen om ömsesidigt godkännande och samtliga medlemsstater deltar.

⁽¹⁾ EUT C 147, 30.6.2007, s. 1.

⁽²⁾ Yttrandet avgivet den 25 oktober 2007 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ EUT C 53, 3.3.2005, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 327, 5.12.2008, s. 27.

- (5) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och som återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt kapitel VI. Ingen bestämmelse i detta rambeslut bör tolkas som ett förbud mot att vägra erkännande av en dom och/eller övervakning av en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd, om det finns sakliga skäl att tro att den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har påförts i syfte att straffa en person på grundval av hans eller hennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl.
- (6) Detta rambeslut bör inte hindra en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet.
- (7) Bestämmelserna i detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, i enlighet med artikel 18 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- (8) Ömsesidigt erkännande och övervakning av uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder, alternativa påföljder och beslut om villkorlig frigivning syftar till att öka en dömd persons möjlighet till social återanpassning, genom att denne ges möjlighet att upprätthålla familjebanden samt språkliga, kulturella och andra band, samt även till att förbättra övervakningen av att alternativa påföljder och övervakningsåtgärder iakttas för att förhindra nya brott, och därigenom ta hänsyn till skyddet för brottsoffer och allmänheten.
- (9) Det finns flera typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder som är gemensamma för medlemsstaterna och som alla medlemsstater i princip är villiga att övervaka. Övervakning av dessa typer av åtgärder och påföljder bör vara obligatorisk, med vissa undantag som anges i detta rambeslut. Medlemsstaterna kan förklara sig villiga att dessutom övervaka andra typer av alternativa påföljder och/eller andra typer av övervakningsåtgärder.
- (10) Till de alternativa påföljder och övervakningsåtgärder som det i princip är obligatoriskt att övervaka hör bl.a. föreskrifter rörande beteende (såsom en skyldighet att upphöra med alkoholkonsumtion), bostadsort (såsom en skyldighet att byta bostadsort på grund av våld i hemmet), utbildning (såsom en skyldighet att följa en kurs i "trafiksäkerhet"), fritidsaktiviteter (såsom en skyldighet att sluta utöva eller bevista en viss sportaktivitet) och begränsningar eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet (såsom en skyldighet att söka sig en yrkesverksamhet i en annan arbetsmiljö; till denna skyldighet hör inte övervakning av den eventuella förlusten av rättigheten att utöva viss yrkesverksamhet som åläggs en person som en del av påföljden).
- (11) Elektronisk övervakning skulle i förekommande fall kunna användas för att övervaka alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning och nationella förfaranden.
- (12) Den medlemsstat där den berörda personen har dömts får översända en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den medlemsstat där den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort för erkännande och för övervakning av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder i en sådan dom och/eller övervakningsbeslut.
- (13) Beslutet om huruvida domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet ska översändas till en annan medlemsstat bör i varje enskilt fall fattas av den behöriga myndigheten i den utfärdande medlemsstaten, med beaktande bl.a. av förklaringar som gjorts i enlighet med artiklarna 5.4, 10.4 och 14.3.
- (14) Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet får även översändas till en annan medlemsstat än den där den dömda personen har sin hemvist, om den behöriga myndigheten i den verkställande staten samtycker till översändandet med beaktande av eventuella villkor enligt ett uttalande från den staten i enlighet med detta rambeslut. Samtycket kan särskilt ges i återanpassningssyfte, om den dömda personen, utan att förlora sin hemvist, avser att flytta till en annan medlemsstat om han/hon har erbjudits ett anställningskontrakt, om han/hon är en familjemedlem till en person som har sin lagliga och vanliga vistelseort i den medlemsstaten, eller om han/hon avser att studera eller utbilda sig i den medlemsstaten, i enlighet med gemenskapslagstiftningen.
- (15) Medlemsstaterna bör tillämpa sin egen nationella lagstiftning och sina egna nationella förfaranden för erkännande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut. När det gäller en villkorlig påföljd eller en alternativ påföljd, där domen inte anger ett fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd att verkställa i

händelse av att de aktuella skyldigheterna eller anvisningarna missköts, skulle detta kunna innebära att när medlemsstater som har lämnat en förklaring enligt detta rambeslut fattar beslut om erkännande, går de med på att övervaka ifrågasvarande alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder och att endast ikläda sig ansvar för att fatta följdbeslut om ändring av de skyldigheter eller anvisningar som ingår i den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden, eller om ändring av provotidens längd. Följaktligen har erkännandet i sådana fall ingen vidare verkan än att ge den verkställande staten möjlighet att fatta dessa typer av följdbeslut.

- (16) En medlemsstat får vägra att erkänna en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut om den berörda domen har meddelats beträffande en person vars skuld inte har fastslagits, t.ex. en psykiskt sjuk person, och domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som den verkställande staten enligt sin nationella lagstiftning inte kan övervaka i förhållande till sådana personer.
- (17) Vägransgrunden avseende territorialitet bör tillämpas endast i undantagsfall och med utgångspunkten att i största möjliga utsträckning samarbeta enligt bestämmelserna i detta rambeslut samt med beaktande av dess syfte. Alla beslut om att tillämpa denna vägransgrund bör grundas på en analys från fall till fall och samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten.
- (18) Om alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder inbegriper samhällstjänst, bör den verkställande staten ha rätt att vägra att erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet, om samhällstjänsten normalt sett är fullgjord på mindre än sex månader.
- (19) Formuläret för intyget är utformat på ett sådant sätt att de väsentliga delarna av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet framgår av intyget, som ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Intyget bör vara till hjälp för de behöriga myndigheterna i den verkställande staten att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut, inbegripet beslut om erkännande och övertagande av ansvaret för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, beslut om anpassning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, samt följdbeslut

särskilt i händelse av att en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts.

- (20) Med hänsyn till principen om ömsesidigt erkännande, som detta rambeslut bygger på, bör utfärdande och verkställande medlemsstater verka för att deras behöriga myndigheter har direktkontakt när de tillämpar detta rambeslut.
- (21) Samtliga medlemsstater bör säkerställa ett de dömda personer, avseende vilka beslut fattas i enlighet med detta rambeslut, omfattas av de juridiska rättigheter och rättsmedel som föreskrivs i nationell lagstiftning, oberoende av om de behöriga myndigheter som har utsetts till att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut har en rättslig karaktär eller inte.
- (22) Alla följdbeslut beträffande uppskjutna påföljder, villkorliga påföljder eller alternativa påföljder som leder till påförande av fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd ska under alla förhållanden fattas av en rättslig myndighet.
- (23) Eftersom samtliga medlemsstater har ratificerat Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter bör vid genomförandet av detta rambeslut databehandlade personuppgifter skyddas i enlighet med denna konvention.
- (24) Eftersom målen för detta rambeslut, nämligen att underlätta dömda personers sociala återanpassning, förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt underlätta tillämpningen av lämpliga alternativa påföljder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva med tanke på de berörda situationernas gränsöverskridande art och de därför, på grund av åtgärdens omfattning, bättre kan uppnås på unionsnivå, får unionen besluta om åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen tillämplad enligt artikel 2 andra stycket i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta rambeslut är att underlätta dömda personers sociala återanpassning, förbättra skyddet för brottsoffer och allmänhet samt underlätta tillämpningen av lämpliga alternativa påföljder och övervakningsåtgärder för gärningsmän som inte är bosatta i den dömande staten. För att kunna uppnå dessa mål fastställs i detta rambeslut regler enligt vilka en annan medlemsstat än den i vilken den berörda personen har dömts, ska erkänna domar och, i förekommande fall, övervakningsbeslut och övervaka de övervakningsåtgärder som påförts på grundval av en dom eller alternativa påföljder innefattade i en sådan dom samt fatta alla andra beslut med anknytning till den domen om inte annat föreskrivs i detta rambeslut.

2. Detta rambeslut ska endast tillämpas på

- a) erkännande av domar och, i förekommande fall, övervakningsbeslut,
- b) övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder,
- c) alla andra beslut som har anknytning till besluten i a och b,

på sätt som beskrivs och föreskrivs i detta rambeslut.

3. Detta rambeslut ska inte tillämpas på

- a) verkställighet av brottmålsdomar genom vilka fängelse eller en frihetsberövande åtgärd utdöms och som ligger inom tillämpningsområdet för rambeslut 2008/909/RIF,
- b) erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande som ligger inom tillämpningsområdet för rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff⁽¹⁾ och rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande⁽²⁾.

4. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att respektera grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen.

Artikel 2

Definitioner

I detta rambeslut gäller följande definitioner:

1. *Dom*: ett beslut eller annat avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person har begått ett brott och dömts till
  - a) fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, om villkorlig frigivning har beviljats på grundval av den domen eller genom ett påföljande övervakningsbeslut,
  - b) en uppskjuten påföljd,
  - c) en villkorlig påföljd,
  - d) en alternativ påföljd.
2. *Uppskjuten påföljd*: fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, vars verkställighet vid domens meddelande helt eller delvis villkorligt skjuts upp genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder. Sådana övervakningsåtgärder kan inbegripas i själva domen eller fastställas i ett separat övervakningsbeslut fattat av en behörig myndighet.
3. *Villkorlig påföljd*: en dom, i vilken utdömandet av en påföljd villkorligt har uppskjutits genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder eller i vilken en eller flera övervakningsåtgärder påförts i stället för fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Sådana övervakningsåtgärder kan inbegripas i själva domen eller fastställas i ett separat övervakningsbeslut fattat av en behörig myndighet.
4. *Alternativ påföljd*: en påföljd som innebär att krav eller anvisningar ålagts och som inte är fängelse, en annan frihetsberövande åtgärd eller böter.
5. *Övervakningsbeslut*: en dom eller ett beslut som vunnit laga kraft och som fattats av en behörig myndighet i den utfärdande staten med en sådan dom som grund
  - a) om beviljande av villkorlig frigivning, eller
  - b) om påförande av övervakningsåtgärder.

⁽¹⁾ EUT L 76, 22.3.2005, s. 16.

⁽²⁾ EUT L 328, 24.11.2006, s. 59.

6. *Villkorlig frigivning*: ett avgörande som vunnit laga kraft och som fattats av en behörig myndighet eller som följer av nationell lagstiftning avseende förtida frigivning av en dömd person efter att en del av ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd har avtjänats, varvid en eller flera övervakningsåtgärder påförs.
7. *Övervakningsåtgärder*: krav och anvisningar, vilka enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning påförs en fysisk person av en behörig myndighet i samband med en uppskjuten påföljd, en villkorlig påföljd eller en villkorlig frigivning.
8. *Utfärdande stat*: den medlemsstat där en dom meddelas.
9. *Verkställande stat*: den medlemsstat i vilken övervakningsåtgärderna och de alternativa påföljderna övervakas till följd av ett beslut i enlighet med artikel 8.
- b) En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten.
- c) En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.
- d) Anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet.
- e) En skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en angiven myndighet.
- f) En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer.
- g) En skyldighet att undvika att befatta sig med vissa angivna föremål som har använts eller som skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott.
- h) En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har fullgjorts.
- i) En skyldighet att utföra samhällstjänst.
- j) En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer.
- k) En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.

Artikel 3

Fastställande av behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt dess nationella lagstiftning är behöriga att agera i enlighet med detta rambeslut, när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat.
2. Medlemsstaterna får utse icke rättsliga myndigheter till behöriga myndigheter för att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut under förutsättning att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i enlighet med landets nationella lagstiftning och förfaranden.
3. Om ett beslut i enlighet med artikel 14.1 b eller c fattas av en annan behörig myndighet än en domstol ska medlemsstaterna försäkra sig om att beslutet på den berörda personens begäran kan prövas av en domstol eller ett annat oberoende domstolsliknande organ.
4. Rådets generalsekretariat ska hålla den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.
2. Varje medlemsstat ska vid genomförandet av detta rambeslut meddela rådets generalsekretariat vilka typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utöver dem som anges under punkt 1 som denna är beredd att övervaka. Rådets generalsekretariat ska göra den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 4

Typer av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder

1. Detta rambeslut ska tillämpas på följande alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder:
- a) En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet.

Artikel 5

Kriterier för översändande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut

1. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten kan översända en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till den behöriga myndigheten i den medlemsstat i vilken den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort, i de fall den dömda personen har återvänt eller vill återvända till den staten.

2. En behörig myndighet i den utfärdande staten kan på den dömda personens begäran översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet till en behörig myndighet i en annan medlemsstat än den i vilken den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort, på villkor att den senare myndigheten har gett sitt samtycke till ett sådant översändande.

3. Vid genomförandet av detta rambeslut ska medlemsstaterna fastställa på vilka villkor som deras behöriga myndigheter får samtycka till att domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet översänds enligt punkt 2.

4. Varje medlemsstat ska lämna en förklaring till rådets generalsekretariat om fastställandet enligt punkt 3. Medlemsstaterna får när som helst ändra en sådan förklaring. Generalsekretariatet ska göra den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 6

Förfarande för översändande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut

1. När den behöriga myndigheten i den utfärdande staten med tillämpning av artikel 5.1 eller 5.2, översänder en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut till en annan medlemsstat, ska den försäkra sig om att den åtföljs av ett intyg, för vilket ett standardformulär finns i bilaga I.

2. Domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet ska, tillsammans med det intyg som avses i punkt 1, av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och på ett sätt som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Originalen av domen och övervakningsbeslutet, eller bestyrkta kopior av dem, liksom originalen av intyget ska på begäran översändas till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. All officiell kommunikation ska också ske direkt mellan de nämnda behöriga myndigheterna.

3. Det intyg som avses i punkt 1 ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, vilken också ska intyga att dess innehåll är korrekt.

4. Utöver de åtgärder och påföljder som anges i artikel 4.1 ska intyget som avses i punkt 1 i den här artikeln endast inne-

hålla sådana åtgärder eller påföljder som finns i ett meddelande lämnat av den verkställande staten i enlighet med artikel 4.2.

5. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska översända domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med det intyg som avses i punkt 1, till endast en verkställande stat åt gången.

6. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, ska den sistnämnda vidta alla nödvändiga efterforskningar, inklusive via kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverk som inrättades genom rådets gemensamma åtgärd 98/428/RIF⁽¹⁾ för att erhålla den informationen från den verkställande staten.

7. Om en myndighet i den verkställande staten som tar emot en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut, tillsammans med det intyg som avses i punkt 1, inte är behörig att erkänna den och vidta de nödvändiga åtgärderna för övervakningen av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden ska den på eget initiativ vidarebefordra den till den behöriga myndigheten och ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta, på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning.

Artikel 7

Konsekvenser för den utfärdande staten

1. När den behöriga myndigheten i den verkställande staten har erkänt den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som har översänts till myndigheten och har underrättat den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta erkännande ska den utfärdande staten inte längre vara behörig att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna som påförts eller för att vidta de följdåtgärder som avses i artikel 14.1.

2. Den behörighet som avses i punkt 1 ska återgå till den utfärdande staten

a) så snart dess behöriga myndighet har underrättat den behöriga myndigheten i den verkställande staten om att det intyg som avses i artikel 6.1 har dragits tillbaka i enlighet med artikel 9.4,

b) i de fall som avses i artikel 14.3 i kombination med artikel 14.5, och

c) i samtliga fall som avses i artikel 20.

⁽¹⁾ EGT L 191, 7.7.1998, s. 4.

Artikel 8

Den verkställande statens beslut

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska erkänna den dom och, i förekommande fall, det övervakningsbeslut som har översänts i enlighet med artikel 5 och enligt förfarandet i artikel 6, och ska utan dröjsmål vidta alla åtgärder som krävs för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder, såvida den inte beslutar att återropa något av skälen för att vägra erkännande och övervakning enligt artikel 11.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får skjuta upp beslutet om erkännande av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet i en situation när det intyg som avses i artikel 6.1 är ofullständigt eller uppenbarligen inte överensstämmer med domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet till dess att intyget har kompletterats eller korrigerats inom en bestämd rimlig tidsfrist.

Artikel 9

Anpassning av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna

1. Om den aktuella alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd, till sin art eller varaktighet inte överensstämmer med den verkställande statens lagstiftning får den behöriga myndigheten i denna stat anpassa dem till arten och varaktigheten för alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, eller till längden på prøvotiden, som tillämpas i den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott. Den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotidens längd ska så nära som möjligt motsvara vad som utdömts i den utfärdande staten.

2. Om den alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden har anpassats till följd av att dess varaktighet är längre än den längsta tid som förskrivs enligt den verkställande statens lagstiftning ska varaktigheten av den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden inte understiga den längsta tid som förskrivs för likvärdiga brott enligt den verkställande statens lagstiftning.

3. Den anpassade alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden får inte vara strängare eller längre än den ursprungligen påförda alternativa påföljden, övervakningsåtgärden eller prøvotiden.

4. Efter att ha erhållit information enligt artikel 16.2 eller artikel 18.5 får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att dra tillbaka det intyg som avses i artikel 6.1 så länge övervakningen i den verkställande staten inte ännu har påbörjats. Ett sådant beslut ska under sådana omständigheter

fattas och kommuniceras så snart som möjligt och senast inom tio dagar efter det ifrågavarande meddelandet.

Artikel 10

Dubbel straffbarhet

1. Följande brott ska i enlighet med förutsättningarna i detta rambeslut medföra erkännande av en dom och, i förekommande fall, ett övervakningsbeslut och övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder utan kontroll av om det föreligger dubbel straffbarhet för gärningen, förutsatt att brotten, som de definieras i den utfärdande statens lagstiftning, kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år i den utfärdande staten:

- Deltagande i en kriminell organisation.
- Terrorism.
- Människohandel.
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängmedel.
- Korruption.
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen ⁽¹⁾.
- Tvätt av vinning av brott.
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
- IT-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
- Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.
- Mord och grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.

⁽¹⁾ EGT C 316, 27.11.1995, s. 49.

- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.
- Organiserad stöld eller väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Svindleri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxst substanser.
- Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.

2. Rådet får, efter att ha hört Europaparlamentet i enlighet med artikel 39.1 i fördraget om Europeiska unionen, när som helst enhälligt besluta att lägga till andra kategorier av brott i förteckningen i punkt 1 i den här artikeln. Rådet ska på grundval av den rapport som det erhåller i enlighet med artikel 26.1 i detta rambeslut bedöma om förteckningen bör utvidgas eller ändras.

3. När det gäller andra brott än de som omfattas av punkt 1 får den verkställande staten låta erkännande av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och övervakning av de

alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna förenas med villkoret att de gärningar som föranlett domen utgör brott även enligt den verkställande statens lagstiftning, oberoende av brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering.

4. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare genom en förklaring till rådets generalsekreterare ange att den inte kommer att tillämpa punkt 1. En sådan förklaring får när som helst återkallas. Förklaringar eller återkallanden av dessa ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 11

Skäl för att vägra erkännande och övervakning

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och att överta ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder, om

- a) det intyg som avses i artikel 6.1 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen eller övervakningsbeslutet och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt,
- b) de kriterier som anges i artikel 5.1, 5.2 eller 6.4 inte är uppfyllda,
- c) ett erkännande av domen och ett övertagande av ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder skulle strida mot principen om *ne bis in idem*,
- d) i fall som avses i artikel 10.3 och, såvida den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 10.4, i fall som avses i artikel 10.1, domen avser gärningar som inte skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning. När det gäller skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner får dock verkställighet av domen inte vägras av det skälet att den verkställande statens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller avgifter eller att den inte innehåller samma slags bestämmelser om skatter eller andra avgifter, tullar och valutatransaktioner som lagen i den utfärdande staten,
- e) verkställighet av påföljden har preskriberats enligt lagstiftningen i den verkställande staten och rör en gärning som den verkställande staten i enlighet med den lagstiftningen är behörig att beivra,
- f) det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet som gör det omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna,

- g) den dömda personen på grund av sin ålder enligt lagen i den verkställande staten inte kan göras straffrättsligt ansvarig för de gärningar som domen avser,
- h) domen meddelades i personens utereo, såvida det inte i intyget anges att personen kallats personligen eller underrättats via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens utereo eller att personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken,
- i) domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet föreskriver en medicinsk/terapeutisk behandling som den verkställande staten, trots artikel 9, inte kan övervaka i enlighet med rättssystemet eller hälso- och sjukvårdssystemet i denna stat.
- j) den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden har kortare varaktighet än sex månader,
- k) domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium.

2. Beslut enligt punkt 1 k som rör brott som delvis har begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium ska fattas av den behöriga myndigheten i den verkställande staten endast under exceptionella omständigheter, med beaktande av de specifika omständigheterna i varje enskilt fall och med särskild hänsyn tagen till om gärningen till stor eller väsentlig del har begåtts i den utfärdande staten.

3. I de fall som avses i punkt 1 a, b, c, h, i, j och k ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den beslutar att inte erkänna domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och överta ansvaret för övervakningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, på lämpligt sätt underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och, om det behövs, anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla ytterligare upplysningar.

4. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har beslutat att åberopa en av vägransgrunderna i punkt 1 i denna artikel, särskilt grunderna som avses i punkt 1 d eller k, kan den efter överenskommelse med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att trots det övervaka den eller de alternativa påföljder eller den eller de övervakningsåtgärder som påförts genom domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslut som översänts till den, utan att överta ansvaret att fatta något av de beslut som avses i artikel 14.1 a–c.

Artikel 12

Tidsfrist

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska så snart som möjligt, och senast inom 60 dagar efter mottagandet av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1, besluta om den ska erkänna domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet och överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärder. Den ska omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta på sådant sätt att det lämnar en skriftlig uppteckning.

2. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen i punkt 1 ska den omedelbart, på valfritt sätt, underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och vilken tid som uppskattningsvis behövs för att fatta ett slutgiltigt beslut.

Artikel 13

Tillämplig lagstiftning

1. För övervakningen och tillämpningen av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder ska lagstiftningen i den verkställande staten tillämpas.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får övervaka en sådan skyldighet som avses i artikel 4.1 h genom att kräva att den dömda personen företer bevis för att skyldigheten att ersätta den skada som vållats genom brottet har iakttagits.

Artikel 14

Behörighet för alla följdbeslut samt tillämplig lagstiftning

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har behörighet att fatta samtliga följdbeslut beträffande uppskjutna påföljder, villkorlig frigivning, villkorliga påföljder och alternativa påföljder, särskilt för det fall en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts eller om den dömda personen begår ett nytt brott.

Sådana följdbeslut ska i synnerhet omfatta

- a) ändring av skyldigheter eller anvisningar i den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden eller ändring av prövotidens längd,

- b) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, och
- c) påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd när det gäller en alternativ påföljd eller en villkorlig påföljd.

2. Lagstiftningen i den verkställande staten ska tillämpas på de beslut som fattas enligt punkt 1 och på alla ytterligare konsekvenser av domen, inbegripet i förekommande fall verkställighet av och, vid behov, anpassning av fängelsestraffet eller den frihetsberövande åtgärden.

3. Varje medlemsstat får, när detta rambeslut antas eller senare, lämna en förklaring om att den i egenskap av verkställande stat kommer att vägra att överta det ansvar som avses i punkt 1 b och c i de fall eller kategorier av fall som specificeras av den medlemsstaten, särskilt

- a) i de fall en alternativ påföljd inte har något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd angiven i domen, att verkställas i händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts,
- b) i fall som avser en villkorlig påföljd,
- c) i fall då de gärningar som föranleder domen inte utgör ett brott enligt lagstiftningen i den verkställande staten, oavsett brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering.

4. När en medlemsstat använder någon av de möjligheter som avses i punkt 3, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten återföra behörigheten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten för det fall en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts och den behöriga myndigheten i den verkställande staten anser att ett följdbeslut enligt punkt 1 b eller c behöver fattas.

5. De fall som avses i punkt 3 i den här artikeln ska inte inverka på skyldigheten i artikel 8.1 att erkänna domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet samt att utan dröjsmål vidta alla åtgärder som krävs för övervakningen av alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder.

6. En förklaring enligt punkt 3 ska meddelas rådets generalsekretariat. En sådan förklaring får när som helst återkallas av en medlemsstat. Förklaringar eller återkallanden enligt denna artikel av dessa ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 15

Samråd mellan behöriga myndigheter

Om och närhelst så anses lämpligt får de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten samråda med varandra för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av detta rambeslut.

Artikel 16

Skyldigheter för berörda myndigheterna när den verkställande staten har behörighet att fatta följdbeslut

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om alla beslut i fråga om

- a) en ändring av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden,
- b) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning,
- c) verkställighet av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd på grund av att en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts,
- d) upphörande av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden.

2. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär det, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten informera den om maximal längd på den frihetsberövande påföljd som enligt den nationella lagstiftningen i den verkställande staten kan följa på det brott som föranledde domen och som kan påföras den dömda personen om de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna missköts. Denna information ska tillhandahållas omedelbart efter mottagandet av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1.

3. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten om alla omständigheter eller förhållanden som den anser skulle kunna föranleda ett eller flera av de beslut som avses i punkt 1 a–c.

*Artikel 17***Skyldigheter för berörda myndigheter när den utfärdande staten har behörighet att fatta följdbeslut**

1. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har behörighet att fatta de följdbeslut som nämns i artikel 14.1 till följd av tillämpning av artikel 14.3, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten genast meddela den

- a) varje förhållande som kan förmodas föranleda ett upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning,
- b) varje förhållande som kan förmodas föranleda påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd,
- c) alla ytterligare uppgifter och omständigheter som den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär att få och som är av avgörande betydelse för att den ska kunna fatta följdbeslut i enlighet med sin nationella lagstiftning.

2. När en medlemsstat har använt den möjlighet som avses i artikel 11.4 ska den behöriga myndigheten i den staten informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om en alternativ påföljd eller en övervakningsåtgärd missköts av den dömda personen.

3. För att meddela sådana förhållanden som avses i punkt 1 a och b samt punkt 2 ska standardformuläret i bilaga II användas. Meddelande om de uppgifter och omständigheter som avses i punkt 1 c ska lämnas på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och, när så är möjligt, genom formuläret i bilaga II.

4. Om den dömda personen enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning måste höras innan ett beslut om påförande av en påföljd får fattas, kan detta krav uppfyllas i enlighet med tillämpliga delar av det förfarande som föreskriver en möjlighet att hålla förhör med personer via videolänk enligt internationella instrument eller EU-lagstiftning.

5. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om alla beslut i fråga om

- a) upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden eller upphävande av beslutet om villkorlig frigivning,
- b) verkställighet av fängelsestraffet eller den frihetsberövande åtgärden, när en sådan påföljd anges i domen,

- c) påförande av fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, när en sådan påföljd inte har angetts i domen,
- d) upphörande av den alternativa påföljden eller övervakningsåtgärden.

*Artikel 18***Information från den verkställande staten i samtliga fall**

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten på sådant sätt att det lämnar en skriftlig uppteckning

1. om vidarebefordran av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1 till den behöriga myndighet som är ansvarig för dess erkännande och för att vidta de efterföljande åtgärderna för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 6.7,
2. om det faktum att det i praktiken är omöjligt att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna av det skälet att den dömda personen, efter översändandet av domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet tillsammans med det intyg som avses i artikel 6.1 till den verkställande staten, inte kan påträffas på den verkställande statens territorium, i vilket fall den verkställande staten inte ska ha någon skyldighet att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna,
3. om det slutliga beslutet att erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet och att överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna,
4. om ett eventuellt beslut att inte erkänna domen och, i tillämpliga fall, övervakningsbeslutet och att inte överta ansvaret för övervakningen av de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 11, tillsammans med skälen för beslutet,
5. om ett eventuellt beslut att anpassa de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 9, tillsammans med skälen för beslutet,
6. om ett eventuellt beslut om amnesti eller benådning, enligt de skäl som anges i artikel 19.1, som medför att de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna inte övervakas, i förekommande fall, tillsammans med skälen för beslutet.

*Artikel 19***Amnesti, nåd och omprövning av dom**

1. Såväl den utfärdande staten som den verkställande staten får bevilja amnesti eller nåd.

2. Endast den utfärdande staten får fatta beslut när det gäller ansökningar om omprövning av den dom som ligger till grund för de alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder som ska övervakas enligt detta rambeslut.

*Artikel 20***Upphörande av den verkställande statens behörighet**

1. Om den dömda personen avviker eller inte längre har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten får den behöriga myndigheten i den verkställande staten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten återföra behörigheten att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder samt att fatta alla följdbeslut med anknytning till domen.

2. Om nya straffrättsliga förfaranden mot den berörda personen pågår i den utfärdande staten får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begära att den behöriga myndigheten i den verkställande staten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten återför behörigheten att övervaka de alternativa påföljderna och övervakningsåtgärder samt att fatta alla följdbeslut med anknytning till domen. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får återföra behörigheten till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i ett sådant fall.

3. Om behörigheten, med tillämpning av denna artikel, återförs till den utfärdande staten, ska den behöriga myndigheten i den staten återigen ta på sig behörigheten. I den fortsatta övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärder ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten dock beakta hur länge och i vilken grad de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärder har följts i den verkställande staten, samt de eventuella beslut som fattats av den verkställande staten i enlighet med artikel 16.1.

*Artikel 21***Språk**

Det intyg som avses i artikel 6.1 ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring, som deponeras vid rådets generalsekretariat, tillkännage att den godtar en översättning till ett eller flera av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner.

*Artikel 22***Kostnader**

Den verkställande staten ska stå för kostnader som uppstår till följd av tillämpningen av detta rambeslut, förutom sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium.

*Artikel 23***Förhållande till andra avtal och överenskommelser**

1. Detta rambeslut ska i förbindelserna mellan medlemsstaterna från och med den 6 december 2011 ersätta motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention av den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer.

2. Medlemsstaterna får fortsätta att tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är i kraft efter den 6 december 2008, i den mån de gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder.

3. Medlemsstaterna får ingå bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser efter den 6 december 2008, i den mån dessa avtal eller överenskommelser gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar, och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för övervakning av alternativa påföljder och övervakningsåtgärder.

4. Medlemsstaterna ska senast den 6 mars 2009 underrätta rådet och kommissionen om gällande avtal och överenskommelser enligt punkt 2 som de önskar fortsätta tillämpa. Medlemsstaterna ska även underrätta rådet och kommissionen om nya avtal eller överenskommelser enligt punkt 3 senast tre månader efter att de har undertecknats.

*Artikel 24***Territoriell tillämpning**

Detta rambeslut ska tillämpas på Gibraltar.

*Artikel 25***Genomförande**

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut senast den 6 december 2011.

2. Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning.

Artikel 26

Rapport

1. Senast den 6 december 2014 ska kommissionen upprätta en rapport på grundval av den information som erhållits från medlemsstaterna enligt artikel 25.2.

2. På grundval av denna rapport ska rådet bedöma

a) i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som krävs för att följa detta rambeslut, och

b) tillämpningen av detta rambeslut.

3. Rapporten ska kompletteras med lagförslag om det är nödvändigt.

Artikel 27

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 27 november 2008.

På rådets vägnar

M. ALLIOT-MARIE

Ordförande

BILAGA I

INTYG

som avses i artikel 6 i rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder ⁽¹⁾

a) Utfärdande stat:
Verkställande stat:

b) Domstol som har meddelat domen om uppskjuten påföljd, villkorlig påföljd eller alternativ påföljd

Officiellt namn:

Ange huruvida ytterligare upplysningar om domen erhålls från

ovannämnda domstol

centralmyndigheten; ange i så fall centralmyndighetens officiella namn

annan behörig myndighet; ange i så fall denna myndighets officiella namn

Kontaktuppgifter för domstolen/centralmyndigheten/annan behörig myndighet

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post: (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

c) Myndighet som har meddelat övervakningsbeslutet (i förekommande fall)

Officiellt namn:

Ange huruvida ytterligare upplysningar om övervakningsbeslutet erhålls från

ovannämnda myndighet

centralmyndigheten; ange i så fall centralmyndighetens officiella namn om informationen inte redan har lämnats under b

annan behörig myndighet; ange i så fall denna myndighets officiella namn

Kontaktuppgifter för myndigheten/ centralmyndigheten/ annan behörig myndighet, om informationen inte redan har lämnats under b.

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post: (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

⁽¹⁾ Detta intyg måste skrivas på eller översättas till något av den verkställande medlemsstatens officiella språk eller något annat av Europeiska unionens institutioners officiella språk som godtas av denna stat.

d) Behörig myndighet för övervakningen av de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna

Myndighet som i den utfärdande staten har behörighet att övervaka de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna:

Den myndighet som anges under b

Den myndighet som anges under c

Annan myndighet (ange dess officiella namn):

Ange vilken myndighet som ska kontaktas för att erhålla ytterligare upplysningar angående övervakningen av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er):

ovannämnda myndighet

centralmyndigheten; ange i så fall centralmyndighetens officiella namn om informationen inte redan har lämnats under b eller c:

Kontaktuppgifter för myndigheten/centralmyndigheten om informationen inte redan har lämnats under b eller c

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post: (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

e) Uppgifter om den fysiska person beträffande vilken domen, och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet, har meddelats

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Namn som ogift, i förekommande fall:

Alias, i förekommande fall:

Kön:

Nationalitet:

Personnummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):

Födelsedatum:

Födelseort:

Senast kända adress/bostad (om känd):

— i den utfärdande staten:

— i den verkställande staten:

— annorstädes:

Språk som personen förstår (om känt):

Lämna följande uppgifter om de finns tillgängliga:

— Typ av identitetshandling(ar) som den dömda personen innehar och nummer (identitetskort, pass):

— Typ av uppehållstillstånd som den dömda personen innehar i den verkställande staten och nummer:

- f) Uppgifter om den medlemsstat till vilken domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt intyget översänds

Domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt intyget översänds till den verkställande stat som anges under a av följande skäl:

- Den dömda personen har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten och har återvänt eller vill återvända till den staten.
- Den dömda personen har flyttat eller avser att flytta till den verkställande staten av följande skäl (kryssa i tillämplig ruta):
- Den dömda personen har erbjudits ett anställningskontrakt i den verkställande staten.
- Den dömda personen har en familjemedlem som har sin lagliga och vanliga vistelseort i den verkställande staten.
- Den dömda personen avser att studera eller utbilda sig i den verkställande staten.
- Annat skäl (ange vilket):

- g) Uppgifter om domen och, i förekommande fall, övervakningsbeslutet

Domen meddelades den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

(I förekommande fall) Övervakningsbeslutet meddelades den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

Domen vann laga kraft den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

(I förekommande fall) Övervakningsbeslutet vann laga kraft den (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

Verkställigheten av domen började den (om annat datum än när domen vann laga kraft) (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

(I förekommande fall) Verkställigheten av övervakningsbeslutet började den (om annat datum än när övervakningsbeslutet vann laga kraft) (datum: DD-MM-ÅÅÅÅ):

Domens målnummer (om sådant finns):

I förekommande fall, övervakningsbeslutets ärendenummer (om sådant finns):

1. Domen omfattar totalt: ..... brott.

Sammanfattning av sakförhållandena och en beskrivning av de omständigheter under vilka brottet eller brotten begicks, inklusive tid och plats samt i vilken grad den dömda personen deltog i brottets/brottens utförande:

Brottets eller brottens beskaffenhet, brottsrubricering samt de tillämpliga lagbestämmelser som domen grundar sig på:

2. Markera i förekommande fall genom kryss i tillämplig(a) ruta(or) om det eller de brott som avses under punkt 1 enligt definitionen i den utfärdande statens lagstiftning utgörs av ett eller flera av följande brott som enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år:

- Deltagande i en kriminell organisation
- Terrorism
- Människohandel
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen
- Korruption
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
- Tvätt av vinning av brott
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron
- IT-brottslighet
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter

- Hjälptill olovlig inresa och olovlig vistelse
- Mord och grov misshandel
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan
- Rasism och främlingsfientlighet
- Organiserat eller väpnat rån
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk
- Bedrägeri
- Beskyddarverksamhet och utpressning
- Förfalskning och piratkopiering
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med dessa
- Förfalskning av betalningsmedel
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser
- Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen
- Handel med stulna fordon
- Våldtäkt
- Mordbrand
- Brott som faller inom den Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion
- Kapning av flygplan eller fartyg
- Sabotage

3. Om det eller de brott som anges i punkt 1 inte omfattas av punkt 2 eller om domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, samt intyget översänds till en medlemsstat som har förklarat att den kommer att göra en kontroll av dubbel straffbarhet (artikel 10.4 i rambeslutet), lämna en fullständig beskrivning av brottet eller brotten i fråga:

h) Uppgifter om domen

Ange om den dömda personen inställde sig personligen vid den förhandling som ledde fram till domen:

- Ja, personen inställde sig.
- Nej, personen inställde sig inte. Det bekräftas att
  - personen kallades personligen eller underrättades via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens utvaro, eller
  - personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken.

i) Uppgifter om domens och, i förekommande fall, övervakningsbeslutets beskaffenhet.

1. Detta intyg gäller en

- uppskjuten påföljd (= fängelse eller en frihetsberövande åtgärd, vars verkställighet vid domens meddelande helt eller delvis skjuts upp)
- villkorlig påföljd:
  - utdömandet av en påföljd har villkorligt uppskjutits genom påförande av en eller flera övervakningsåtgärder
  - en eller flera övervakningsåtgärder har påförts i stället för fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd
- alternativ påföljd:
  - ett fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd, att verkställas i händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts, anges i domen
  - domen anger inte något fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd att verkställas i händelse av att de berörda kraven eller anvisningarna missköts
- villkorlig frigivning (= förtida frigivning av en dömd person efter att en del av ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd har avtjänats)

2. Ytterligare upplysningar

2.1 Den dömda personen var häktad före rättegången under följande tid:

2.2 Personen avtjänade fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under följande tid (fylls i endast vid villkorlig frigivning):

2.3 Vid uppskjuten påföljd

- längden på den utdömda frihetsberövande påföljd vars verkställighet skjuts upp:
- längden på den tid verkställigheten skjuts upp:

2.4 Om känt, längden på det frihetsberövande som ska avtjänas vid

- ett upphävande av uppskjutandet av verkställigheten av påföljden,
- ett upphävande av beslutet om villkorlig frigivning, eller
- misskötsamhet beträffande en alternativ påföljd (om domen anger ett fastställt fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd som ska verkställas vid sådan misskötsamhet):

j) Uppgifter om varaktigheten och typen av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er)

1. Total övervakningstid för alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er):
2. I förekommande fall, varaktigheten för de enskilda skyldigheter som påförts som del i de alternativa påföljderna eller övervakningsåtgärderna:
3. Total prövotid (om annan än den tid som angivits under punkt 1):
4. Typ av alternativ(a) påföljd(er) respektive övervakningsåtgärd(er) (flera svar får anges):
  - En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet.
  - En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten.
  - En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.
  - Anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet.
  - En skyldighet att vid bestämda tidpunkter rapportera till en angiven myndighet.
  - En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer.
  - En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna föremål som har använts eller skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott.
  - En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har iakttagits.
  - En skyldighet att utföra samhällstjänst.
  - En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer.
  - En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avväjningskur.
  - Andra åtgärder som den verkställande staten är beredd att övervaka i enlighet med ett meddelande enligt artikel 4.2 i rambeslutet.
5. Lämna en utförlig beskrivning av de alternativa påföljder eller övervakningsåtgärder som angetts under punkt 4:
6. Kryssa i följande ruta om aktuella frivärdsrapporter finns att tillgå:
  - Om rutan kryssats för, ange på vilket språk rapporterna är avfattade ⁽¹⁾:

k) Andra omständigheter av betydelse i ärendet, inklusive relevanta upplysningar om tidigare fällande domar eller särskilda skäl för påförande av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er) (frivillig information):

Domen, och i förekommande fall övervakningsbeslutet, bifogas intyget.

Underskrift av den myndighet som utfärdat intyget och/eller dess företrädare, vilken intygar att innehållet i intyget är korrekt:

Namn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Datum:

Ärendenummer (om sådant finns):

Officiell stämpel (i förekommande fall):

⁽¹⁾ Den utfärdande staten är inte skyldig att tillhandahålla översättningar av dessa rapporter.

BILAGA II

FORMULÄR

som avses i artikel 17 i rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder

ANMÄLAN OM ATT EN ALTERNATIV PÅFÖLJD ELLER EN ÖVERVAKNINGÅTGÄRD MISSKÖTTES ELLER OM ANDRA OBSERVATIONER

- a) Uppgifter om identiteten på den person som står under övervakning

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Namn som ogift, i förekommande fall:

Alias, i förekommande fall:

Kön:

Nationalitet:

Personnummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):

Födelsedatum:

Födelseort:

Adress:

Språk som personen förstår (om känt):

- b) Uppgifter om domen, eller i förekommande fall, övervakningsbeslutet avseende den uppskjutna påföljden, villkorliga påföljden, alternativa påföljden eller villkorliga frigivningen

Domen meddelades den:

Målnummer (om sådant finns):

(I förekommande fall) Övervakningsbeslutet meddelades den:

Ärendenummer (om sådant finns):

Domstol/myndighet som meddelade domen

Officiellt namn:

Adress:

(I förekommande fall) Myndighet som meddelade övervakningsbeslutet

Officiellt namn:

Adress:

Intyget utfärdades den:

Myndighet som utfärdat intyget (om annan än den domstol/myndighet som meddelade domen eller, i förekommande fall, övervakningsbeslutet):

Ärendenummer (om sådant finns):

- c) Uppgifter om den myndighet som är ansvarig för övervakningen av alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er)

Myndighetens officiella namn:

Namn på kontaktperson:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post:

d) Alternativ(a) påföljd(er) eller övervakningsåtgärd(er)

Den person som avses under a har åsidosatt följande skyldighet(er) eller anvisningar:

- En skyldighet för den dömda personen att meddela varje byte av bostad eller arbetsplats till en angiven myndighet.
- En skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden i den utfärdande eller verkställande staten.
- En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.
- Anvisningar rörande beteende, bostad, utbildning, fritidssysselsättningar eller som innehåller begränsningar av eller bestämmelser för bedrivande av förvärvsverksamhet.
- En skyldighet att vid bestämda tidpunkter rapportera till en angiven myndighet.
- En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna personer.
- En skyldighet att undvika kontakt med vissa angivna föremål som har använts eller som skulle kunna användas av den dömda personen för att begå brott.
- En skyldighet att ekonomiskt kompensera för den skada som vållats genom brottet och/eller en skyldighet att förete bevis för att denna skyldighet har iakttagits.
- Skyldighet att utföra samhällstjänst.
- En skyldighet att samarbeta med en övervakare eller med en företrädare för socialtjänsten som har ansvar för dömda personer.
- En skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller avvänjningskur.
- Andra åtgärder:

e) Beskrivning av misskötsamheten (plats, datum och närmare omständigheter):

f) Andra observationer (i förekommande fall)

Beskrivning av observationerna:

g) Uppgifter om kontaktperson för ytterligare upplysningar om misskötsamheten:

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

Fax: (landskod) (riktnummer)

E-post: (om sådan finns):

Underskrift av den myndighet som utfärdat formuläret och/eller dennas företrädare, vilken intygar att innehållet i formuläret är korrekt:

Namn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Datum:

Officiell stämpel (i förekommande fall):

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I
FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS RAMBESLUT 2009/299/RIF

av den 26 februari 2009

om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och 34.2 b,

med beaktande av initiativet från Republiken Slovenien, Republiken Frankrike, Republiken Tjeckien, Konungariket Sverige, Republiken Slovakien, Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland och Förbundsrepubliken Tyskland⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

av följande skäl:

- (1) Den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingen ingår i rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. Denna domstol har också förklarat att den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingarna inte är absolut och att den tilltalade under vissa förhållanden av egen fri vilja, uttryckligen eller underförstått men otvetydigt, kan avsäga sig rätten att vara närvarande.

- (2) De olika rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna rättsliga avgöranden behandlar inte konsekvent frågan om avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Skiljaktigheterna kan försvåra juristernas arbete och utgöra ett hinder för rättsligt samarbete.

- (3) Lösningarna i dessa rambeslut är inte tillfredsställande i fall där personen inte har kunnat underrättas om det rättsliga förfarandet. Enligt rambesluten 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff⁽²⁾, 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande⁽³⁾, 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen⁽⁴⁾ och 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder⁽⁵⁾ kan den verkställande myndigheten vägra verkställighet av sådana domar. Enligt rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna⁽⁶⁾ kan den verkställande myndigheten begära att den utfärdande myndigheten lämnar tillräckliga garantier om att den person som är föremål för den europeiska arresteringsordern kommer att ges möjlighet till en förnyad prövning av fallet i den utfärdande medlemsstaten och att vara närvarande när domen meddelas. Lämpligheten av en sådan garanti är en fråga som ska avgöras av den verkställande myndigheten och det är därför svårt att exakt veta när verkställighet kan vägras.

⁽²⁾ Rambeslut av den 24 februari 2005 (EUT L 76, 22.3.2005, s. 16).

⁽³⁾ Rambeslut av den 6 oktober 2006 (EUT L 328, 24.11.2006, s. 59).

⁽⁴⁾ Rambeslut av den 27 november 2008 (EUT L 327, 5.12.2008, s. 27).

⁽⁵⁾ Rambeslut av den 27 november 2008 (EUT L 337, 16.12.2008, s. 102).

⁽⁶⁾ Rambeslut av den 13 juni 2002 (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

⁽¹⁾ EUT C 52, 26.2.2008, s. 1.

- (4) Det är därför nödvändigt att ge klara och allmängiltiga skäl för när man kan vägra att erkänna avgöranden på grundval av att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Detta rambeslut syftar till att närmare fastställa de allmängiltiga skäl som ger den verkställande myndigheten möjlighet att verkställa beslutet trots att personen inte varit närvarande vid förhandlingen, samtidigt som personens rätt till försvar fullt ut respekteras. Detta rambeslut är inte avsett att föreskriva formerna och metoderna, inklusive de processuella kraven, för att uppnå de i rambeslutet angivna resultaten, vilket faller under medlemsstaternas nationella lagstiftning.
- (5) De aktuella ändringarna kräver en ändring av de gällande rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna rättsliga avgöranden. De nya bestämmelserna bör också kunna tjäna som grundval för framtida rättsakter på detta område.
- (6) I bestämmelserna i detta rambeslut om ändring av andra rambeslut fastställs villkor för det fall då erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, inte bör vägras. Dessa villkor är alternativa: när ett av villkoren är uppfyllt försäkras den utfärdande myndigheten genom att fylla i den relevanta delen i den europeiska arresteringsordern eller det relevanta intyget i de andra rambesluten, att kraven är uppfyllda eller kommer att uppfyllas, vilket bör vara tillräckligt för verkställandet av det rättsliga avgörandet på grundval av principen om ömsesidigt erkännande.
- (7) Erkännande och verkställighet av ett rättsligt avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, bör inte kunna vägras om han eller hon antingen personligen kallats och därigenom underrättats om tid och plats för förhandlingen som ledde till det rättsliga avgörandet, eller om han eller hon på annat sätt faktiskt officiellt underrättats om tid och plats för förhandlingen på ett sådant sätt att det otvetydigt kan slås fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen. I detta sammanhang förutsätts det att personen underrättats "i god tid", vilket innebär i tillräckligt god tid för att han eller hon personligen ska kunna närvara vid förhandlingen och effektivt utnyttja sina rättigheter till försvar.
- (8) En tilltalad persons rätt till en rättvis rättegång garanteras av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. I denna rättighet ingår rätten för den berörda personen att personligen närvara vid förhandlingen. För att kunna utnyttja denna rätt måste den berörda personen ha kännedom om den planerade förhandlingen. Enligt detta rambeslut bör personens kännedom om förhandlingen säkerställas av varje medlemsstat i enlighet med dess nationella lagstiftning, varvid ska gälla att kraven enligt ovannämnda konvention måste uppfyllas. I enlighet med rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna skulle man, när man överväger huruvida det sätt på vilket informationen tillhandahålls är tillräckligt för att säkerställa en persons kännedom om förhandlingen och när så är lämpligt, kunna ägna särskild uppmärksamhet åt den berörda personens ansträngningar att ta emot den information som riktas till honom eller henne.
- (9) Det planerade datumet för en förhandling kan av praktiska skäl ursprungligen anges som flera möjliga datum inom en begränsad tidsperiod.
- (10) Erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, bör inte kunna vägras när den berörda personen hade kännedom om den planerade förhandlingen och försvarades av ett juridiskt ombud som han eller hon gett i uppdrag att göra det, vilket garanterar att den rättsliga hjälpen är praktisk och effektiv. I detta sammanhang bör det inte ha någon betydelse om det juridiska ombudet valts, utsetts och betalats av den berörda personen eller om detta ombud utsetts och betalats av staten, förutsatt att den berörda personen avsiktligt har valt att företrädas av ett juridiskt ombud i stället för att personligen närvara vid förhandlingen. Utseende av det juridiska ombudet och därtill hörande frågor faller under nationell lagstiftning.
- (11) Gemensamma lösningar avseende skäl för att vägra erkännande i de berörda befintliga rambesluten bör beakta skiljaktiga förhållanden när det gäller att underrätta personen om dennes rätt till förnyad prövning eller överklagande. En förnyad prövning eller ett överklagande syftar till att garantera rätten till försvar och karaktäriseras av följande faktorer: att den berörda personen har rätt att närvara, att själva sakfrågan, inklusive nytt bevismaterial, prövas på nytt och att förfarandet kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs.
- (12) Rätten till förnyad prövning eller överklagande bör garanteras när avgörandet redan har delgivits och även, när det gäller den europeiska arresteringsordern, när det ännu inte hade delgivits, men kommer att delges utan dröjsmål efter överlämnandet. Det senare fallet syftar på en situation där myndigheterna misslyckades i sitt försök att kontakta personen, särskilt på grund av att han eller hon försökte undgå rättvisan.

(13) Om en europeisk arresteringsorder utfärdas i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd och den berörda personen inte dessförinnan mottagit någon officiell information om att det försiggår straffrättsliga förfaranden mot honom eller henne och inte heller delgivits domen, bör denna person på den verkställande medlemsstatens begäran erhålla en kopia av domen endast för kännedom. Den utfärdande och den verkställande rättsliga myndigheten bör, om så är lämpligt, samråda om behovet av och befintliga möjligheter att tillhandahålla personen ifråga en översättning av domen, eller väsentliga delar av denna, på ett språk som denna person förstår. Detta tillhandahållande av domen får varken försena överlämnandeförfarandet eller beslutet att verkställa den europeiska arresteringsordern.

(14) Detta rambeslut begränsas till att närmare fastställa skäl för att vägra erkännande i rättsakter som rör genomförande av principen om ömsesidigt erkännande. Därför har bestämmelser som exempelvis sådana som avser rätt till förnyad prövning ett tillämpningsområde som begränsas till de fastställda skälen för vägran. De är inte avsedda att harmonisera nationell lagstiftning. Detta rambeslut påverkar inte Europeiska unionens framtida rättsakter avsedda att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning på det straffrättsliga området.

(15) Skälen för icke-erkännande är valfria. Medlemsstaternas utrymme för egen bedömning när det gäller införlivandet av dessa skäl i nationell lagstiftning styrs emellertid i synnerhet av rätten till en rättvis rättegång, samtidigt som hänsyn tas till detta rambesluts övergripande mål att stärka enskilda personers processuella rättigheter och att underlätta det straffrättsliga samarbetet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta rambeslut är att stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden och att samtidigt underlätta det straffrättsliga samarbetet, och särskilt att förbättra ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna.

2. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att iakttä grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper enligt artikel 6 i fördraget, bland annat rätten till försvar för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden, och alla skyldigheter som åligger rättsliga myndigheter i detta avseende ska kvarstå oförändrade.

3. I detta rambeslut fastställs gemensamma regler för erkännande och/eller verkställande av rättsliga avgöranden i en medlemsstat (den verkställande medlemsstaten) utfärdade av en annan medlemsstat (den utfärdande medlemsstaten) efter förfaranden där den berörda personen inte var personligen närvarande, i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.1 i rambeslut 2002/584/RIF, artikel 7.2 g i rambeslut 2005/214/RIF, artikel 8.2 e i rambeslut 2006/783/RIF, artikel 9.1 i i rambeslut 2008/909/RIF och i artikel 11.1 h i rambeslut 2008/947/RIF.

Artikel 2

Ändringar i rambeslut 2002/584/RIF

Rambeslut 2002/584/RIF ska ändras på följande sätt:

1. Följande artikel ska läggas till:

"Artikel 4a

Beslut när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen

1. Den verkställande rättsliga myndigheten får även vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, efter ett beslut när personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att personen i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande medlemsstatens nationella lagstiftning

a) i god tid

i) antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

ii) underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

b) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

c) efter att ha delgivits beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs.

i) uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet,

eller

ii) inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen,

eller

d) inte personligen delgavs beslutet men

i) utan dröjsmål kommer att personligen delges detta efter överlämnandet och uttryckligen underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan, inklusive nytt bevismaterial, prövad på nytt, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

och

ii) kommer att underrättas om den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning eller överklagande enligt den relevanta europeiska arresteringsordern.

2. Om en europeisk arresteringsorder utfärdas i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd enligt villkoren i punkt 1 d och den berörda personen inte dessförinnan mottagit någon officiell information om att det försiggår straffrättsliga förfaranden mot honom eller henne, får denna person när denne informeras om innehållet i den europeiska arresteringsordern, begära att erhålla en kopia av domen innan personen ifråga överlämnas. Omedelbart efter att ha blivit informerad om denna begäran ska den utfärdande myndigheten via den verkställande myndigheten tillhandahålla den eftersökta personen en kopia av domen. Den eftersökta personens begäran får varken försena överlämnandeförfarandet eller beslutet att verkställa den europeiska arresteringsordern. Tillhandahållandet av domen till den berörda personen ska endast ske i informationssyfte; det får varken betraktas som ett formellt delgivande av domen eller påverka tidsfristerna för begäran om förnyad prövning eller överklagande.

3. Om en person överlämnas enligt villkoren i punkt 1 d och denna person har begärt förnyad prövning eller överklagande, ska kvarhållandet av den person som väntar på en sådan förnyad prövning eller överklagande omprövas till dess att dessa förfaranden avslutats i enlighet med lagen i den utfärdande medlemsstaten, antingen regelbundet eller på den berörda personens begäran. En sådan omprövning ska framför allt omfatta möjligheten att uppskjuta eller avbryta kvarhållandet. Den förnyade prövningen eller överklagandet ska inledas inom rimlig tid efter överlämnandet.”

2. I artikel 5 ska punkt 1 utgå.

3. I bilagan ("EUROPEISK ARRESTERINGSORDER") ska led d ersättas med följande:

"d) Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.

2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.

3. Om ni kryssade i rutan vid punkt 2, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs personligen beslutet den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och

- personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta beslut,

ELLER

- personen begärde inte förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen,

ELLER

- 3.4 Personen personligen inte delgivits beslutet men
- personligen och utan dröjsmål kommer att delges detta beslut efter överlämnandet, och
  - vid delgivandet uttryckligen kommer att underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och
  - kommer att underrättas om den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning eller överklagande, dvs. ... dagar.

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
 ....."

Artikel 3

Ändringar i rambeslut 2005/214/RIF

Rambeslut 2005/214/RIF ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 7.2 ska ändras på följande sätt:

- a) Led g ska ersättas med följande:

”g) den berörda personen enligt det intyg som avses i artikel 4, i händelse av ett skriftligt förfarande inte, i enlighet med lagstiftningen i den utfärdande staten, personligen eller via en företrädare med behörighet enligt nationell lag underrättades om sin rätt att bestrida saken och om tidsfristerna för ett sådant bestridande”

- b) Följande led ska införas:

"i) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 4 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet, såvida det inte i intyget anges att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

— underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

iii) efter att ha delgivits beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

— uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet,

eller

— inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen,

j) personen enligt det intyg som avses i artikel 4 inte var personligen närvarande, såvida det inte i intyget anges att personen, efter att uttryckligen ha blivit informerad om förfarandena och möjligheten att närvara personligen vid en förhandling, angett uttryckligen att han eller hon avsåg sig rätten till en muntlig förhandling och uttryckligen meddelat att han eller hon inte bestrider saken."

2. Artikel 7.3 ska ersättas med följande:

"3. I de fall som avses i punkt 1 och i punkt 2 c, 2 g, 2 i och 2 j ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den fattar ett beslut om att helt eller delvis inte erkänna och verkställa ett beslut, på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och i tillämpliga fall anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar."

3. I punkt h i bilagan ("INTYG") ska punkt 3 ersättas med följande:

"3. Ange om den berörda personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

- 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till beslut, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom/henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs beslutet den ... (dag/månad/år) och uttryckligen underrättades om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och

- personen uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred detta beslut,

ELLER

- personen inte begärde förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen,

ELLER

- 3.4 personen, efter att ha blivit uttryckligen informerad om förfarandena och möjligheten att personligen närvara vid en förhandling, angett uttryckligen att han eller hon avsåg sig rätten till en muntlig förhandling och uttryckligen meddelat att han eller hon inte bestrider saken,

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2, 3.3 eller 3.4 hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
 .....

Artikel 4

Ändringar i rambeslut 2006/783/RIF

Rambeslut 2006/783/RIF ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 8.2 ska led e ersättas med följande:

”e) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 4.2 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande, såvida det inte i intyget fastställs att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

- i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet om förverkande, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

- underrättades om att ett beslut om förverkande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

- ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

- iii) efter att ha delgivits beslutet om förverkande och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

- uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet om förverkande,

eller

- inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.”

2. I bilagan ("INTYG") ska punkt j ersättas med följande:

"j) Förhandling som ledde till beslutet om förverkande

Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

- 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom/henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs personligen beslutet om förverkande den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och

personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta beslut,

ELLER

personen begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
 .....

Artikel 5

Ändringar i rambeslut 2008/909/RIF

Rambeslut 2008/909/RIF ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 9.1 ska led i ersättas med följande:

"i) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 4 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet, såvida det inte i intyget anges att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

— underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

iii) efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs,

— uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet,

eller

— inte begärde förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen.”

2. I punkt i i bilaga I (”INTYG”) ska punkt 1 ersättas med följande:

”1. Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:
  - 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,
  - ELLER
  - 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,
  - ELLER
  - 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,
  - ELLER
  - 3.3 personen delgavs personligen avgörandet den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs, och
    - personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta avgörande,
    - ELLER
    - personen begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.
4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....

.....”

Artikel 6

Ändringar i rambeslut 2008/947/RIF

Rambeslut 2008/947/RIF ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 11.1 ska led h ersättas med följande:

”h) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 6 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet, såvida det inte i intyget anges att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

— underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

iii) efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs.

— uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet,

eller

— begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.”

2. I bilaga I (”INTYG”), ska punkt h ersättas med följande:

”h) Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

- 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs personligen avgörandet den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, och

- personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta avgörande,

ELLER

- personen begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
 .....

Artikel 7

Territoriell tillämpning

Detta rambeslut ska tillämpas på Gibraltar.

Artikel 8

Genomförande och övergångsbestämmelser

1. Medlemsstaterna ska senast den 28 mars 2011 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta rambeslut.

2. Från och med den dag som anges i punkt 1 ska detta rambeslut tillämpas på erkännande och verkställande av avgö-

randen när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen.

3. Om en medlemsstat vid antagandet av detta rambeslut har förklarat sig ha allvarliga skäl att anta att den inte kommer att kunna följa bestämmelserna i detta rambeslut den dag som anges i punkt 1, ska detta rambeslut tillämpas senast från och med den 1 januari 2014 på erkännande och verkställande av avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen och som utfärdats av denna medlemsstats behöriga myndigheter. Varje annan medlemsstat kan kräva att den medlemsstat som lämnat en sådan förklaring ska tillämpa de relevanta bestämmelser i de rambeslut som avses i artiklarna 2, 3, 4, 5 och 6 i de versioner som de ursprungligen antogs i, på erkännande och verkställande av avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, om dessa utfärdats av den andra medlemsstaten.

4. Fram till de datum som anges i punkterna 1 och 3 ska relevanta bestämmelser i de rambeslut som avses i artiklarna 2–6 fortsätta att gälla i de versioner som de ursprungligen antogs i.

5. En förklaring som lämnas i enlighet med punkt 3 ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. Den kan när som helst dras tillbaka.

6. Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning.

Artikel 9

Översyn

1. Senast den 28 mars 2014 ska kommissionen utarbeta en rapport på grundval av den information som medlemsstaterna lämnar i enlighet med artikel 8.6.

2. Rådet ska, på grundval av den rapport som avses i punkt 1, bedöma

a) i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut, och

b) tillämpningen av detta rambeslut.

3. Den rapport som avses i punkt 1 ska vid behov åtföljas av lagförslag.

Artikel 10

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 26 februari 2009.

På rådets vägnar

I. LANGER

Ordförande

Statens offentliga utredningar 2013

Kronologisk förteckning

1. Förändrad hantering av importmoms. Fi.
2. Patientlag. S.
3. Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon. Fi.
4. Tillstånd och medling. Ju.
5. Djurhållning och miljön
– hantering av risker och möjligheter med stallgödsel. L.
6. Att förebygga och hantera finansiella kriser. Fi.
7. Skärpningar i vapenlagstiftningen. Ju.
8. Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga. Fö.
9. Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. Fi.
10. Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och försäkringar. S.
11. Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013. Slutförvarsansökan under prövning; kompletteringskrav och framtidsalternativ. M.
12. Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig upphandling. Fi.
13. Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och kommun. U.
14. En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Fö.
15. För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning. U.
16. Effektivare konkurrenstillsyn. N.
17. Brottmålsprocessen. Ju.
18. Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. Fö.
19. Mera glädje för pengarna. Ku.
20. Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet. U.
21. Internationell straffverkställighet. Ju.

Statens offentliga utredningar 2013

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Tillstånd och medling. [4]
Skärpningar i vapenlagstiftningen. [7]
Brottmålsprocessen. [17]
Internationell straffverkställighet. [21]

Försvarsdepartementet

Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer
som stödjer veteransoldater och anhöriga.
[8]
En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för
att förebygga och begränsa följderna av
allvarliga kemikalieolyckor. [14]
Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. [18]

Socialdepartementet

Patientlag. [2]
Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och
försäkringar. [10]

Finansdepartementet

Förändrad hantering av importmoms. [1]
Trängselskatt – delegation, sanktioner och
utländska fordon. [3]
Att förebygga och hantera finansiella kriser.
[6]
Riksbankens finansiella oberoende och
balansräkning. [9]
Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig
upphandling. [12]

Utbildningsdepartementet

Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och
kommun. [13]
För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning.
[15]
Kommunal vuxenutbildning på
grundläggande nivå – en översyn för ökad
individanpassning och effektivitet. [20]

Landsbygdsdepartementet

Djurhållning och miljö
– hantering av risker och möjligheter med
stallgödsel. [5]

Miljödepartementet

Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013.
Slutförvarsansökan under prövning;
kompletteringskrav och framtidsalternativ.
[11]

Näringsdepartementet

Effektivare konkurrenstillsyn. [16]

Kulturdepartementet

Mera glädje för pengarna. [19]